

Academy of Economic
Studies of Moldova

Ștefan cel Mare
University, Suceava,
Romania

University of Economic
Studies from Bucharest,
Romania

University of Craiova,
Romania

December 1, 1918
University, Alba
Iulia, Romania

West University of
Timișoara, Romania

Aurel Vlaicu University
of Arad, Romania

Odessa National
Economic University,
Ukraine

University Ovidius,
Constanța, Romania

Partener general: Ernst & Young Global Limited

INTERNATIONAL STUDENT SCIENTIFIC CONFERENCE, ISSC 2026

„CHALLENGES OF ACCOUNTING FOR YOUNG RESEARCHERS”

10th Edition

MARCH 13-14, 2026

Collection of scientific theses

Chișinău, 2026

CZU 657:33(082)=135.1=111=161.1

C 38

Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui articol aparține autorilor și coordonatorilor științifici.

Coordinator of the collection of articles: Mihaila Svetlana, Lazari Liliana

Layout and technical editing: Mihaila Svetlana, Budan Maria

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA
"Challenges of accounting for young researchers", international student scientific conference (10 ;

2026 ; Chisinau). International student scientific conference, ISSC 2026 "Challenges of accounting for young researchers", 10th Edition, March 13-14, 2026 : Collection of scientific articles / coordinators: Mihaila Svetlana, Lazari Liliana. – Chișinău : SEP ASEM, 2026. – 345 p. : fig., tab.

Cerințe de sistem: PDF Reader.

Antetit.: Academy of Economic Studies of Moldova [et al.]. – Texte : lb. rom., engl., rusă. – Rez.: lb. rom., engl. – Ref. bibliogr. la sfârșitul art.

ISBN 978-9975-182-27-0 (PDF).

Text : electronic.

657:33(082)=135.1=111=161.1

C 38

ISBN 978-9975-182-27-0 (PDF).

© ACADEMY OF ECONOMIC STUDIES OF MOLDOVA, 2026

© STEFAN CEL MARE UNIVERSITY, SUCEAVA, ROMANIA, 2026

© UNIVERSITY OF ECONOMIC STUDIES FROM BUCHAREST, ROMANIA, 2026

© UNIVERSITY OF CRAIOVA, ROMANIA, 2026

© DECEMBER 1, 1918 UNIVERSITY, ALBA IULIA, ROMANIA, 2026

© WEST UNIVERSITY OF TIMIȘOARA, ROMANIA, 2026

© AUREL VLAICU UNIVERSITY OF ARAD, ROMANIA, 2026

© ODESSA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY, UKRAINE, 2026

© UNIVERSITY OVIDIUS, CONSTANȚA, ROMANIA, 2026

©Editura ASEM, 2026

COMITETUL DE ORGANIZARE AL CONFERINTEI:

ACADEMY OF ECONOMIC STUDIES OF MOLDOVA
STEFAN CEL MARE UNIVERSITY, SUCEAVA, ROMANIA
UNIVERSITY OF ECONOMIC STUDIES FROM BUCHAREST, ROMANIA
UNIVERSITY OF CRAIOVA, ROMANIA
DECEMBER 1, 1918 UNIVERSITY, ALBA IULIA, ROMANIA
WEST UNIVERSITY OF TIMIȘOARA, ROMANIA
AUREL VLAICU UNIVERSITY OF ARAD, ROMANIA
ODESSA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY, UKRAINE
UNIVERSITY OVIDIUS, CONSTANȚA, ROMANIA

Liliana LAZARI, Academy of Economic Studies of Moldova
Svetlana MIHAILA, Academy of Economic Studies of Moldova
Maia BAJAN, Academy of Economic Studies of Moldova
Veronica GROSU, Stefan cel Mare University, Suceava, Romania
Lilia GRIGOROI, Academy of Economic Studies of Moldova
Liliana IONESCU-FELEAGĂ, Bucharest University of Economic Studies, Romania
Dan TOPOR, University December 1, 1918, Alba Iulia, Romania
Stela CARAMAN, Academy of Economic Studies of Moldova
Camelia-Cătălina MIHALCIUC, Stefan cel Mare University, Suceava, Romania
Cristina Gabriela COSMULESE, Stefan cel Mare University, Suceava, Romania
Galina BĂDICU, Academy of Economic Studies of Moldova
Ruslan HAREA, Academy of Economic Studies of Moldova
Teodor Forin CILAN, Aurel Vlaicu University of Arad, Romania
Alin Constantin DUMITRESCU, Universitatea de Vest din Timișoara, România
Anastasia MIHAILA, Phd. student, Stefan cel Mare University, Suceava, Romania
Rodica FRUNZE, Phd. student, Academy of Economic Studies of Moldova
Gheorghe BALAN, Phd. student, Academy of Economic Studies of Moldova
Victor COJOCARU, Phd. student, Academy of Economic Studies of Moldova
Margareta LUPĂȘCU, PhD student, Academy of Economic Studies of Moldova
Violeta CODREAN, PhD student, Academy of Economic Studies of Moldova
Corneliu ȘOIMU, PhD student, Academy of Economic Studies of Moldova
Ruxanda HAREA, Master's student, Finance and Accounting Company
Alexandru FRUNZE, Master's student, Accounting and Audit
Angelina BUZDUGA, Master's student, Accounting and Audit, Academy of Economic Studies of Moldova
Diana EFTODI, Master's student, Accounting and Audit, Academy of Economic Studies of Moldova
Alexandrina GRAUR, student, Academy of Economic Studies of Moldova
Lavinia ABABII, student, Academy of Economic Studies of Moldova
Ana-Maria BUZDUGAN, Phd. student, Stefan cel Mare University, Suceava, Romania
Iulian DASCĂLU, Phd. student, Stefan cel Mare University, Suceava, Romania
Alina CIOBAN, Phd. student, Stefan cel Mare University, Suceava, Romania
Antonela CARAUȘ, Undergraduate student, Accounting, Academy of Economic Studies of Moldova
Lidia DORMENCO, Undergraduate student, Accounting, Academy of Economic Studies of Moldova
Daniela POTORAC, Undergraduate student, Accounting, Academy of Economic Studies of Moldova

COMITETUL ȘTIINȚIFIC AL CONFERINȚEI:

Liliana LAZARI, Academy of Economic Studies of Moldova
Svetlana MIHAILA, Academy of Economic Studies of Moldova
Maia BAJAN, Academy of Economic Studies of Moldova
Veronica GROSU, Ștefan cel Mare University, Suceava, Romania
Liliana IONESCU-FELEAGĂ, University of Economic Studies, Romania
Dan TOPOR, December 1, 1918 University, Alba Iulia, Romania
Lilia GRIGOROI, Academy of Economic Studies of Moldova
Teodora BREAZ, University December 1, 1918, Alba Iulia, Romania
Georgiana-Oana STĂNILĂ, Bucharest University of Economic Studies, Romania
Marian Ilie SIMINICĂ, University of Craiova, România
Lavinia CUC, Denisa, Aurel Vlaicu University of Arad, Romania
Oana-Ramona LOBONȚ, West University of Timisoara, Romania
Carmen NASTASE, Ștefan cel Mare University, Suceava, Romania
Anca BANDOI, University of Craiova, România
Adriana TIRON TUDOR, Babeș Bolyai University, Cluj-Napoca, Romania
Elena HLACIUC, Ștefan cel Mare University, Suceava, Romania
Bogdan Ștefan IONESCU, University of Economic Studies, Romania
Alexandru NEDERITA, Academy of Economic Studies of Moldova
Ovidiu-Constantin BUNGET, West University of Timisoara, Romania
Teodora ROMAN, Alexandru Ioan Cuza University of Iași, Romania
Costel ISTRATE, Alexandru Ioan Cuza University of Iași, Romania
Ciprian APOSTOL, Alexandru Ioan Cuza University of Iași, Romania
Ioan-Bogdan ROBU, Alexandru Ioan Cuza University of Iași, Romania
Alin Constantin DUMITRESCU, West University of Timisoara, Romania
Iulia CENAR, December 1, 1918 University, Alba Iulia, Romania
Teodor Forin CILAN, Aurel Vlaicu University of Arad, Romania
Elena Cerasela SPATARIU, University Ovidius, Constanța, Romania
Cristina Mihaela LAZAR, University Ovidius, Constanța, Romania
Marian SOCOLIUC, Ștefan cel Mare University, Suceava, Romania
Marius-Sorin CIBOTARIU, Ștefan cel Mare University, Suceava, Romania
Galina BĂDICU, Academy of Economic Studies of Moldova
Stela CARAMAN, Academy of Economic Studies of Moldova
Anatol GRAUR, Academy of Economic Studies of Moldova
Ruslan HAREA, Academy of Economic Studies of Moldova
Aliona BÎRCĂ, Academy of Economic Studies of Moldova
Lidia CAUȘ, Academy of Economic Studies of Moldova
Inga COTOROS, Academy of Economic Studies of Moldova
Natalia CURAGĂU, Academy of Economic Studies of Moldova
Lica ERHAN, Academy of Economic Studies of Moldova
Angela POPOVICI, Academy of Economic Studies of Moldova
Liudmila LAPIȚKAIA, Academy of Economic Studies of Moldova
Camelia-Cătălina MIHALCIUC, Ștefan cel Mare University, Suceava, Romania
Rodica CUȘMĂUNSA, Academy of Economic Studies of Moldova
Nelea CHIRILOV, Academy of Economic Studies of Moldova
Anamaria G. MACOVEI, Ștefan cel Mare University, Suceava, Romania
Mihaela TULVINSCHI, Ștefan cel Mare University, Suceava, Romania
Ludmila GRABAROVSKI, Academy of Economic Studies of Moldova
Iuliana ȚUGULSCHI, Academy of Economic Studies of Moldova
Anatol IACHIMOVSKI, Academy of Economic Studies of Moldova
Mihail GHERASIMOV, Academy of Economic Studies of Moldova
Georgeta MELNIC, Academy of Economic Studies of Moldova
Gabriela COSMULESE, Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, Romania
Hanna MOSKALIUK, Odessa National Economic University, Ukraine
Tatyana CHERKASHINA, Odessa National Economic University, Ukraine
Ruslan VOLCHEC, Odessa National Economic University, Ukraine
Ludmila FRUMUSACHI, University of Political and Economic Studies "C. Stere"
Oana Alina BOGDAN, West University of Timisoara, Romania

CUPRINS

SECȚIUNEA PLENARĂ

TRATAMENTUL CONTABIL ȘI FISCAL AL PROVIZIOANELOR PENTRU BENEFICIILE ANGAJAȚILOR: ABORDĂRI TEORETICE ȘI IMPLICAȚII PRACTICE // ACCOUNTING AND TAX TREATMENT OF PROVISIONS FOR EMPLOYEE BENEFITS: THEORETICAL APPROACHES AND PRACTICAL IMPLICATIONS	13

Rodica URSACHI

CONTABILITATEA DREPTURILOR ANGAJAȚILOR, A ASIGURĂRIILOR ȘI A PROTECȚIEI SOCIALE ÎN COMPANIILE DE CONSTRUCȚII // ACCOUNTING FOR EMPLOYEE RIGHTS, INSURANCE AND SOCIAL PROTECTION IN CONSTRUCTION COMPANIES.....	17

Stefania ANDRIES,

SECȚIUNEA MASTERAT

ASPECTE PROBLEMATICE PRIVIND CONTABILIZAREA OPERAȚIUNILOR DE RETUR AL MĂRFURILOR // PROBLEMATIC ASPECTS OF ACCOUNTING FOR GOODS RETURNS.....	20

Marius HOTNOGU

POLITICI FISCAL-BUGETARE PENTRU CREȘTEREA ECONOMICĂ: IMPACTUL ASUPRA COMPETITIVITĂȚII MEDIULUI DE AFACERI ROMÂNESC // FISCAL-BUDGETARY POLICIES FOR ECONOMIC GROWTH: THE IMPACT ON THE COMPETITIVENESS OF THE ROMANIAN BUSINESS ENVIRONMENT	24

Ana -Maria Florentina BOBU

INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ ÎN SPRIJINUL SUSTENABILITĂȚII: O PERSPECTIVĂ BIBLIOMETRICĂ ASUPRA LITERATURII DE SPECIALITATE // THE ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN SUPPORT OF SUSTAINABILITY: A BIBLIOMETRIC PERSPECTIVE ON THE SPECIALIZED LITERATURE	28

Darius-Andrei GOARNĂ

PARTICULARITĂȚILE DECONTĂRIILOR CU PERSONALUL ÎN INSTITUȚIILE BUGETARE // THE PARTICULARITIES OF SETTLEMENTS WITH PERSONNEL IN BUDGETARY INSTITUTIONS.....	31

Alexandra CRIVOI

INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ ÎN PRACTICA CONTABILĂ: AMENINȚARE SAU OPORTUNITATE PENTRU PROFESIA CONTABILĂ	35

Alexandru FRUNZE

ARHITECTURA SI IMPLEMENTAREA UNUI SISTEM INFORMATIC PENTRU GESTIUNEA INVESTITIILOR FINANCIARE // ARCHITECTURE AND IMPLEMENTATION OF AN INFORMATION SYSTEM FOR FINANCIAL INVESTMENT MANAGEMENT	39

Andrei-Catalin ACHIM

REZILIENȚA SISTEMULUI BANCAR ÎN FAȚA CRIZELOR – DE LA COLAPSUL FINANCIAR GLOBAL LA TURBULENȚELE GEOPOLITICE ACTUALE // THE BANKING SYSTEM RESILIENCE IN TIMES OF CRISIS – FROM THE GLOBAL FINANCIAL COLLAPSE TO THE CURRENT GEOPOLITICAL TURBULENCES	42

Darius-Andrei GOARNĂ

PERFORMANȚA FINANCIARĂ CONFORM REGLEMENTĂRIILOR NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE // FINANCIAL PERFORMANCE IN ACCORDANCE WITH NATIONAL AND INTERNATIONAL REGULATIONS	46

Cristina BERBECA

SITUAȚIA PROFITULUI SAU A PIERDERII ȘI A ALTOR ELEMENTE ALE REZULTATULUI GLOBAL ȘI PERFORMANȚA UNEI ENTITĂȚI. STUDIU DE CAZ PENTRU O SOCIETATE COTATĂ LA BURSA DE VALORI BUCUREȘTI // THE STATEMENT OF PROFIT OR LOSS AND OTHER COMPREHENSIVE INCOME AND THE PERFORMANCE OF AN ENTITY. A CASE STUDY OF A COMPANY LISTED ON THE BUCHAREST STOCK EXCHANGE.....	50
<i>Andrei-Mihai JIANU, Marian SĂCĂRIN</i>	
BIG DATA ÎN AUDIT: INSTRUMENTE EMERGENTE PENTRU ANALIZA INFORMAȚIILOR CONTABILE // BIG DATA IN AUDITING: EMERGING TOOLS FOR ANALYZING ACCOUNTING INFORMATION	54
<i>Ruxanda HAREA</i>	
IMPACTUL ALOCĂRIILOR BUGETARE ASUPRA PERFORMANȚEI SUSTENABILE ÎN UNIVERSITĂȚILE ROMÂNEȘTI // THE IMPACT OF BUDGET ALLOCATIONS ON SUSTAINABLE PERFORMANCE IN ROMANIAN UNIVERSITIES	57
<i>Alin-Iulian FRÎNCU</i>	
ANALIZA SISTEMULUI SALARIAL ȘI A REFLECTĂRII SALE ÎN CONTABILITATEA DREPTURILOR SALARII // ANALYSIS OF THE SALARY SYSTEM AND ITS REFLECTION IN THE ACCOUNTING RECORDS OF SALARY RIGHTS	62
<i>Marina ILIȚOI</i>	
REDUCEREA SUBIECTIVISMULUI ÎN EVALUAREA GOODWILL-ULUI PRIN UTILIZAREA INTELIGENȚEI ARTIFICIALE // REDUCING SUBJECTIVITY IN GOODWILL ASSESSMENT THROUGH THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE.....	65
<i>Elisa-Andra CANTAUZ</i>	
VALORIFICAREA INFORMAȚIILOR FINANCIAR-CONTABILE ÎN GESTIUNEA EFICIENTĂ A FIRMELOR DIN DOMENIUL ENERGETIC-PETROLIER // CAPITALIZING ON FINANCIAL-ACCOUNTING INFORMATION FOR THE EFFICIENT MANAGEMENT OF ENERGY-PETROLEUM COMPANIES.....	68
<i>Elena MIHALESCU</i>	
RAPORTAREA DURABILITĂȚII PENTRU COMPANIILE DIN DOMENIUL AGRICOL // SUSTAINABILITY REPORTING FOR COMPANIES IN THE AGRICULTURAL SECTOR	71
<i>Ana-Maria ALEXA</i>	
ASPECTE PRIVIND EVAZIUNEA FISCALĂ LA NIVEL INTERNAȚIONAL // CHARACTERISTICS OF INTERNATIONAL TAX EVASION	74
<i>Sabina MALANĂ</i>	
CONTABILITATEA ȘI RAPORTAREA FLUXURILOR DE NUMERAR // CASHFLOW ACCOUNTING AND REPORTING	77
<i>Andreea-Maria TURCU</i>	
PRACTICI DE CONTABILITATE MANAGERIALĂ UTILIZATE ÎN SECTORUL AGRICOL // MANAGEMENT ACCOUNTING PRACTICES USED IN THE AGRICULTURAL SECTOR.....	80
<i>Irina Andreea LUCAN</i>	
RECONFIGURAREA CONTABILITĂȚII DE GESTIUNE ÎN ERA TEHNOLOGIILOR EMERGENTE // RECONFIGURING MANAGEMENT ACCOUNTING IN THE ERA OF EMERGING TECHNOLOGIES	83
<i>Emanuela Oana GRIFF (MORARIU)</i>	

SECȚIUNEA LICENȚA

IMPACTUL AUDITULUI INTERN ASUPRA CALITĂȚII INFORMAȚIILOR CONTABILE ÎN CONTEXTUL SISTEMELOR ERP // THE IMPACT OF INTERNAL AUDIT ON THE QUALITY OF ACCOUNTING INFORMATION IN THE CONTEXT OF ERP SYSTEMS	87
<i>Cătălina TURTUREANU</i>	

DINAMICA FLUXURILOR TURISTICE ÎN ROMÂNIA // THE DYNAMICS OF TOURIST FLOWS IN ROMANIA	91
<i>Ioana BATIN, Antonia-Elena DETEȘAN</i>	
CONFIDENȚIALITATEA INFORMAȚIEI CONTABILE ÎN ERA DIGITALĂ	95
<i>Daniela LOGHIN</i>	
DIGITALIZAREA SECTORULUI FINANCIAR: MOTOR AL EFICIENȚEI SAU COST TEMPORAR AL TRANZIȚIEI?	98
<i>Binaca-Roberta TEACĂ, Catarina GRECU</i>	
INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ SI VIITORUL PROFESIEI CONTABILE // ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE FUTURE OF THE ACCOUNTING PROFESSION	102
<i>Sabrina VLAD, Eleonora-Cristina FURTUNA</i>	
ACCOUNTING AND FISCAL TREATMENT OF VAT RELATED TO CAPITAL INVESTMENTS IN RENEWABLE ENERGY PROJECTS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA // TRATAMENTUL CONTABIL ȘI FISCAL AL TVA AFERENTE INVESTIȚIILOR CAPITALE ÎN PROIECTE DE ENERGIE REGENARABILĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA	105
<i>Mihaela LUCA</i>	
ASPECTE PRIVIND CONTABILITATEA GRANTURILOR PENTRU ENTITĂȚILE DIN AGRICULTURĂ // ACCOUNTING ASPECTS OF GRANTS FOR AGRICULTURAL ENTITIES...	108
<i>Patricia ROTARI</i>	
EVOLUȚII TEHNOLOGICE DISRUPTIVE ȘI REDEFINIREA RELAȚIEI DINTRE INSTITUȚIILE DE CREDIT ȘI UTILIZATORII EUROPENI.	112
<i>Domnica-Felicia VĂDUVA, Andreea-Denisa BÎRȚĂ</i>	
ABORDĂRI CANTITATIVE ȘI INSTRUMENTE MODERNE ÎN OPTIMIZAREA PROCESELOR DE PLANIFICARE A MISIUNILOR DE AUDIT INTERN	116
<i>Daniela LOGHIN</i>	
CONTABILITATEA ȘI FISCALITATEA SPONSORIZĂRIILOR ȘI MECENATULUI // ACCOUNTING AND TAXATION OF SPONSORSHIPS AND PATRONAGE	119
<i>Denisa-Ioana SION, Florentina Mădălina ION, Corina-Nicoleta COVALIOV</i>	
ROLUL PROFESIONISTULUI CONTABIL ÎN COMBATAREA EVAZIUNII FISCALE // THE ROLE OF THE ACCOUNTING PROFESSIONAL IN COMBATING TAX EVASION.....	122
<i>Ana SPIVACENCO</i>	
FISCALITATEA DIVIDENDELOR ȘI INFLUENȚA ASUPRA POLITICII DE DISTRIBUIRE A PROFITULUI // DIVIDEND TAXATION AND ITS INFLUENCE ON PROFIT DISTRIBUTION POLICY.....	126
<i>Alexandra IVAN</i>	
RECUNOAȘTEREA ȘI EVALUAREA VENITURILOR ÎN CONTEXTUL TRANSFORMĂRII DIGITALE A ENTITĂȚILOR // REVENUE RECOGNITION AND MEASUREMENT IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION OF ENTITIES.....	129
<i>Natalia LUPAN</i>	
AUDITUL REZULTATELOR FINANCIARE - INSTRUMENT DE ASIGURARE A CREDIBILITĂȚII INFORMAȚIEI CONTABILE // AUDITING FINANCIAL RESULTS - A TOOL FOR ENSURING THE CREDIBILITY OF ACCOUNTING INFORMATION	132
<i>Ivan CONSTANTINOV</i>	
ROLUL INFORMAȚIEI CONTABILE ÎN PROCESUL DECIZIONAL: DE CE AU NEVOIE MANAGERII DE CONTABILITATE? // THE ROLE OF THE ACCOUNTING INFORMATION IN THE DECISION-MAKING PROCESS: WHY DO MANAGERS NEED ACCOUNTING?	136
<i>Rada GÎSCĂ</i>	
CONTABILITATEA COSTURILOR ÎN ENTITĂȚILE DE TRANSPORT AUTO // ACCOUNTING OF COSTS IN ROAD TRANSPORT ENTITIES	139
<i>Nicoleta BĂDĂRĂU</i>	

EVOLUȚIA COMPETENȚELOR AUDITORILOR INTERNI ÎN CONTEXTUL TRANSFORMĂRII FUNCȚIEI DE AUDIT INTERN – O ANALIZĂ SISTEMATICĂ A LITERATURII // THE EVOLUTION OF INTERNAL AUDITORS' COMPETENCIES IN THE CONTEXT OF THE TRANSFORMATION OF THE INTERNAL AUDIT FUNCTION – A SYSTEMATIC LITERATURE ANALYSIS.....	143
<i>Maria-Alessia FELEAGĂ</i>	
NOILE REGLEMENTĂRI ALE OPERAȚIUNILOR DE PLĂȚI ȘI ÎNCASĂRI ÎN NUMERAR // NEW REGULATIONS ON CASH PAYMENT AND RECEIPT OPERATIONS.....	147
<i>Nicoleta BURLACENCO</i>	
RAPORTAREA FINANCIARĂ CA INSTRUMENT STRATEGIC DE BRANDING: ANALIZĂ COMPARATIVĂ A GRUPURILOR EUROPENE DIN INDUSTRIA FASHION // FINANCIAL REPORTING AS A STRATEGIC BRANDING TOOL: A COMPARATIVE ANALYSIS OF EUROPEAN FASHION GROUPS	150
<i>Maria-Alessia FELEAGĂ</i>	
IMPORTANȚA SISTEMULUI DE CONTROL INTERN ÎN REDUCEREA RISCULUI DE AUDIT // THE IMPORTANCE OF THE INTERNAL CONTROL SYSTEM IN REDUCING AUDIT RISK	154
<i>Ana COJOCARI</i>	
TRATAMENTUL CONTABIL AL DIVIDENDELOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA: ASPECTE TEORETICE ȘI PRACTICE // ACCOUNTING TREATMENT OF DIVIDENDS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS.....	158
<i>Patricia OLOINIC</i>	
RECUNOAȘTEREA ȘI EVALUAREA IMOBILIZĂRILOR NECORPORALE ÎN ECONOMIA DIGITALĂ: PROVOCĂRI ACTUALE PRIVIND APLICAREA IAS 38 // RECOGNITION AND MEASUREMENT OF INTANGIBLE ASSETS IN THE DIGITAL ECONOMY: CURRENT CHALLENGES IN THE APPLICATION OF IAS 38.....	161
<i>Vladlena FOSA</i>	
IMPACTUL DIGITALIZĂRII ASUPRA PROCESULUI DE INVENTARIERE // IMPACT OF DIGITALIZATION ON THE INVENTORY PROCESS	164
<i>Patricia OLOINIC</i>	
DIGITALIZAREA CONTABILITĂȚII ȘI EFECTELE ACESTEIA ASUPRA TRANSPARENȚEI FINANCIARE // DIGITALIZATION OF ACCOUNTING AND ITS EFFECTS ON FINANCIAL TRANSPARENCY	167
<i>Ionuț CAVCALIUC, Valentin BRATU</i>	
ROLUL AUDITULUI INTERN ÎN MANAGEMENTUL RISCURILOR // THE ROLE OF INTERNAL AUDIT IN RISK MANAGEMENT	170
<i>Maria CHIPRISEAN</i>	
STRATEGII DE PREVENIRE A FRAUDELOR ÎN CADRUL ENTITĂȚILOR DE COMERȚ ELECTRONIC // FRAUD PREVENTION STRATEGIES FOR E-COMMERCE ENTITIES.....	174
<i>Daniela NEGRU</i>	
REGIMUL FISCAL-CONTABIL AL TICHETELOR DE VACANȚĂ: STUDIU COMPARATIV ÎNTRE REPUBLICA MOLDOVA ȘI ROMÂNIA // THE TAX-ACCOUNTING REGIME OF HOLIDAY VOUCHERS: A COMPARATIVE STUDY BETWEEN THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND ROMANIA	177
<i>Lidia DORMENCO</i>	
RELEVANCE OF FINANCIAL REPORTING AND DISCLOSURE OF REVENUE DISLOCURE // RELEVANȚA RAPORTĂRII FINANCIARE ȘI DEZVĂLUIRII INFORMAȚIILOR AFERENTE VENITURILOR.....	180
<i>Liliana RUDEANU</i>	

DIVERGENȚE CONTABIL-FISCALE ÎN DETERMINAREA BAZEI IMPOZABILE A TVA LA IMPORTUL DE BUNURI ÎN REPUBLICA MOLDOVA // ACCOUNTING AND TAX DIVERGENCES IN DETERMINING THE VAT TAXABLE BASE FOR THE IMPORT OF GOODS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA.....	184
<i>Lidia DORMENCO</i>	
ROLUL CONTABILITĂȚII ÎN PROCESUL DECIZIONAL AL AFACERII //	
THE ROLE OF ACCOUNTING IN THE BUSINESS DECISION-MAKING PROCESS	187
<i>Alexandra JORA</i>	
ABORDĂRI CONTABILE ȘI FISCALE PRIVIND AMORTIZAREA MIJLOACELOR FIXE ÎN REPUBLICA MOLDOVA // ACCOUNTING AND TAX APPROACHES TO THE DEPRECIATION OF FIXED ASSETS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA	191
<i>Vladlena FOSA</i>	
ANALIZA CONTABILĂ A CREAȚELOR COMPROMISE ȘI INFLUENȚA ACESTORA ASUPRA POZIȚIEI FINANCIARE // ACCOUNTING ANALYSIS OF IMPAIRED RECEIVABLES AND THEIR IMPACT ON FINANCIAL STATEMENT	195
<i>Daniela DĂNILĂ</i>	
CONTABILITATEA DATORIILOR SALARIALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CONTEXTUL TRANSFORMĂRILOR ECONOMICE ȘI DE REGLEMENTARE //	
ACCOUNTING FOR SALARY DEBT IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE CONTEXT OF ECONOMIC AND REGULATORY TRANSFORMATIONS.....	199
<i>Delia GULII</i>	
THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON MANAGEMENT CONTROL SYSTEMS AND PERFORMANCE MANAGEMENT // IMPACTUL DIGITALIZĂRII ASUPRA SISTEMELOR DE GESTIUNE ȘI MANAGEMENTUL PERFORMANȚELOR.....	203
<i>Liliana RUDEANU</i>	
CREANȚE COMERCIALE ȘI PROVIZIOANE PENTRU PIERDERI // TRADE RECEIVABLES AND LOSS ALLOWANCES	206
<i>Antonela CARAUȘ</i>	
CONVERGENȚE ȘI DIVERGENȚE ÎN TRATAMENTUL CONTABIL AL STOCURILOR: STUDIU COMPARATIV ÎNTRE REGLEMENTĂRILE NAȚIONALE ȘI IAS 2 // CONVERGENCES AND DIVERGENCES IN THE ACCOUNTING TREATMENT OF INVENTORIES: A COMPARATIVE STUDY BETWEEN NATIONAL REGULATIONS AND IAS.....	209
<i>Lidia DORMENCO</i>	
ASPECTE COMPARATIVE ALE CONTABILITĂȚII CAPITALULUI SOCIAL LA SOCIETĂȚILE PE ACȚIUNI ȘI SOCIETĂȚILE CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ //	
COMPARATIVE ANALYSIS OF SHARE CAPITAL ACCOUNTING IN JOINT-STOCK AND LIMITED LIABILITY COMPANIES	212
<i>Nicoleta BĂDĂRĂU</i>	
DETERMINATION AND ACCOUNTING OF THE FINANCIAL RESULT FOR THE REPORTING PERIOD ACCORDING TO SNC // DETERMINAREA ȘI CONTABILIZAREA REZULTATULUI FINANCIAR AL PERIOADEI DE GESTIUNE CONFORM SNC	216
<i>Nicoleta BURLACENCO</i>	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS A PERSONALIZED TUTOR IN THE STUDY OF FINANCIAL REPORTING STANDARDS: OPORTUNITIES AND ETHICAL LIMITS // INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ CA TUTORE PERSONALIZAT ÎN STUDIUL STANDARTELOR DE RAPORTARE FINANCIARĂ: OPORTUNITĂȚI ȘI LIMITE ETICE	220
<i>Mihaela LUCA</i>	

TRANSFORMĂRI CONCEPTUALE ÎN CALCULAȚIA COSTURILOR: DIFERENȚE, AVANTAJE ȘI LIMITĂRI ALE METODELOR TRADIȚIONALE ȘI MODERNE ÎN PRACTICA MANAGERIALĂ // CONCEPTUAL TRANSFORMATIONS IN COSTING: DIFFERENCES, ADVANTAGES AND LIMITATIONS OF TRADITIONAL AND MODERN METHODS IN MANAGERIAL PRACTICE	223
<i>Antonela CARAUȘ</i>	
RECONFIGURAREA PRACTICILOR CONTABILE PRIN INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ ÎN ERA RAPORTĂRII FINANCIARE MODERNE // AI-POWERED ACCOUNTING PRACTICES IN THE MODERNISED FINANCIAL REPORTING ERA	227
<i>Carolina ZAMISNÎ</i>	
RAPORTAREA ÎNTREPRINDERII CA INSTRUMENT PENTRU MANAGEMENTUL STRATEGIC ANTICRIZĂ // ENTERPRISE REPORTING AS A TOOL FOR STRATEGIC ANTI-CRISIS MANAGEMENT	231
<i>Valter MARTIROSIAN</i>	
PROBLEME ACTUALE ÎN EVALUAREA SOLVABILITĂȚII PROSPECTIVE A UNEI ENTITĂȚI ECONOMICE // CURRENT ISSUES IN ASSESSING THE PROSPECTIVE SOLVENCY OF A BUSINESS ENTITY	236
<i>Kateryna KATOLIKOVA</i>	
POLITICA CONTABILĂ CA FACTOR ÎN FORMAREA SITUAȚIILOR FINANCIARE FIABILE // ACCOUNTING POLICY AS A FACTOR IN THE FORMATION OF RELIABLE FINANCIAL STATEMENTS	240
<i>Kseniia LYKHINA</i>	
ASIGURAREA CONTABILĂ ȘI ANALITICĂ A FINANȚĂRII PRIN GRANTURI PENTRU ACTIVITĂȚILE DE EXPORT ÎN UCRAINA // ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT OF GRANT FINANCING FOR EXPORT ACTIVITIES IN UKRAINE	244
<i>Veronika ANTSUT</i>	
APLICAREA IFRS-URILOR CA FACTOR DE ÎMBUNĂȚĂȚIRE A TRANSPARENȚEI RAPORTĂRII FINANCIARE // THE APPLICATION OF IFRS AS A FACTOR IN IMPROVING THE TRANSPARENCY OF FINANCIAL REPORTING	248
<i>Alina LUNHUL</i>	
EXPANDING THE HORIZONS OF FINANCIAL ANALYSIS: INTEGRATING INFORMAL METHODS	252
<i>Angelina MAKSYMIAK</i>	
PARTICULARITĂȚILE CONTABILITĂȚII CAPITALULUI PROPRIU ȘI REFLECTAREA ACESTUIA ÎN RAPORTARE // FEATURES OF ACCOUNTING FOR EQUITY AND ITS REFLECTION IN REPORTING.....	257
<i>Daria PINCHUK</i>	
CVP ANALYSIS AS A METHOD OF SYSTEMATIC STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN COSTS, ACTIVITY VOLUME, AND PROFIT	260
<i>Valentina VINIDIKTOVA</i>	
IMPACTUL POLITICII CONTABILE ASUPRA PERFORMANȚEI FINANCIARE A ÎNTREPRINDERII // THE IMPACT OF ACCOUNTING POLICY ON ENTERPRISE FINANCIAL PERFORMANCE.....	265
<i>Marharyta YUDINA</i>	
RECUNOAȘTEREA ȘI EVALUAREA IMOBILELOR DE INVESTIȚIE // RECOGNITION AND MEASUREMENT OF INVESTMENT PROPERTY	269
<i>Anastasiia KHRUSHCH</i>	
MODELAREA ECONOMICO-MATEMATICĂ ÎN ANALIZA EFICIENȚEI UTILIZĂRII FORȚEI DE MUNCĂ ÎN ÎNTREPRINDERE // ECONOMIC AND MATHEMATICAL MODELING IN ANALYSIS OF LABOR EFFICIENCY AT AN ENTERPRISE	273
<i>Kateryna ZHEPKO</i>	

ASIGURAREA ANALITICĂ A MANAGEMENTULUI ACTIVELOR CIRCULANTE ALE ÎNTEPRINDERII // ANALYTICAL SUPPORT FOR THE MANAGEMENT OF ENTERPRISE WORKING CAPITAL	277
<i>Oleksandra BORTSAIKINA</i>	
ANALIZA GRADULUI DE UTILIZARE A IMOBILIZĂRILOR CA INSTRUMENT DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A PERFORMANȚEI ÎNTEPRINDERII // ANALYSIS OF FIXED ASSET UTILIZATION AS A TOOL FOR IMPROVING ENTERPRISE PERFORMANCE	281
<i>Veronika ZIKUL</i>	
RAPORTAREA INTERNĂ A ÎNTEPRINDERII CA BAZĂ PENTRU LUAREA DECIZIILOR MANAGEMENTALE // INTERNAL REPORTING OF THE ENTERPRISE AS A BASIS FOR MAKING MANAGEMENT DECISIONS	285
<i>Yuliia ROSOKHATA</i>	
CARACTERISTICILE EVALUĂRII IMOBILIILOR DE INVESTIȚIE LA VALOAREA JUSTA CONFORM IFRS // FEATURES OF VALUING INVESTMENT PROPERTY AT FAIR VALUE IN ACCORDANCE WITH IFRS	289
<i>Yuliia SIROSHATAN</i>	
PARTICULARITĂȚILE DETERMINĂRII VALORII JUSTE A ACTIVELOR NECORPORALE // SPECIFIC ASPECTS OF DETERMINING THE FAIR VALUE OF INTANGIBLE ASSETS	293
<i>Svitlana POZNANSKA</i>	
PECULIARITĂȚI ALE EVALUĂRII VALORII JUSTE A MIJLOACELOR FIXE ALE ÎNTEPRINDERII // KEY ASPECTS OF FAIR VALUE MEASUREMENT OF FIXED ASSETS	297
<i>Anna PECHENA</i>	
CARACTERISTICILE EVALUĂRII VALORII ACTIVELOR IMMATERIALE ÎN ECONOMIA DIGITALĂ // FEATURES OF VALUING INTANGIBLE ASSETS IN THE DIGITAL ECONOMY	301
<i>Alona STUKALO</i>	
CARACTERISTICILE EVALUĂRII CREAȚELOR: COMPARATIE ÎNTRE ABORDĂRILE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE	305
<i>Alina BABICHEVA</i>	
ANALIZA COMPARATIVĂ A ALGORITMIILOR DE CALCUL AL SALARIULUI MEDIU ÎN CAZUL RETROGRADĂRII ÎN FUNCȚIE // СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ АЛГОРИТМОВ ИСЧИСЛЕНИЯ СРЕДНЕЙ ЗАРАБОТНОЙ ПЛАТЫ ПРИ ПОНИЖЕНИИ В ДОЛЖНОСТИ // COMPARATIVE ANALYSIS OF ALGORITHMS FOR CALCULATING THE AVERAGE WAGE IN THE CASE OF DEMOTION.....	309
<i>Victor URUM</i>	
АНАЛИЗ ПОРОГА РЕНТАБЕЛЬНОСТИ ПРИ ПРОИЗВОДСТВЕ ОДНОГО ВИДА ПРОДУКЦИИ // BREAK-EVEN ANALYSIS IN SINGLE-PRODUCT PRODUCTION.....	313
<i>Ecaterina TODOROVA, Valentina NAUKINA</i>	
ACCOUNTING PRINCIPLES // ПРИНЦИПЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА // PRINCIPII CONTABILE.....	317
<i>Daria COJOCARI</i>	
УЧЕТНО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ ИНФОРМАЦИЯ О ЗАПАСАХ КАК ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ // ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT OF INVENTORY MANAGEMENT AS A FACTOR OF SUSTAINABLE ENTERPRISE DEVELOPMENT	320
<i>Анастасия ШТЕРБЕЦ</i>	
УЧЕТ РАСЧЕТОВ С ПЕРСОНАЛОМ ПО ОПЛАТЕ ТРУДА В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ // ACCOUNTING FOR PAYROLL CALCULATIONS IN THE ENTERPRISE'S CASH FLOW MANAGEMENT SYSTEM.....	324
<i>Мария ЧАКАЛ, Мария ШАЛАМАК</i>	

АНАЛИЗ ПОКАЗАТЕЛЕЙ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ (НА ОСНОВЕ ДАННЫХ S.A. IUGINTERTRANS) // ANALYSIS OF THE COMPANY'S PROFITABILITY INDICATORS (BASED ON THE DATA OF S.A. IUGINTERTRANS).....	328
<i>Татьяна КЁР</i>	
АНАЛИЗ ПОКАЗАТЕЛЯ ФИНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТА ПРЕДПРИЯТИЯ (НА ОСНОВЕ ДАННЫХ I.M. VITAPHARM-COM S.R.L.») // ANALYSIS OF THE INDICATOR OF THE FINANCIAL RESULT OF THE ENTERPRISE (BASED ON THE DATA OF I.M. VITAPHARM-COM S.R.L.)	332
<i>Екатерина ГЕОРГИЕВА</i>	
ОБЕСЦЕНЕНИЕ АКТИВОВ: УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ И ФИНАНСОВЫЙ АСПЕКТЫ // IMPAIRMENT OF ASSETS: MANAGERIAL AND FINANCIAL ASPECTS.....	336
<i>Ирина ФУРТУНА, Ксения ЧАВДАРЬ</i>	
ACCOUNTING FOR DEPRECIATION AND DISPOSAL OF FIXED ASSETS // БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ АМОРТИЗАЦИИ И ВЫБЫТИЯ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ.....	340
<i>Ксения ЗАВАЛИЙ</i>	

SECȚIUNEA PLENARĂ

CZU: 657.471.12

TRATAMENTUL CONTABIL ȘI FISCAL AL PROVIZIOANELOR PENTRU BENEFICIILE ANGAJAȚILOR: ABORDĂRI TEORETICE ȘI IMPLICAȚII PRACTICE

ACCOUNTING AND TAX TREATMENT OF PROVISIONS FOR EMPLOYEE BENEFITS: THEORETICAL APPROACHES AND PRACTICAL IMPLICATIONS

Rodica URSACHI

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: rodica841@gmail.com

Coordonator științific: Alexandru NEDERIȚA

Dr. hab., prof. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: nederita.alexandru@ase.md

ORCID code: 0000-0001-9980-8808

Abstract. *This study investigates provisions for employee benefits as a source of accounting and tax dilemmas. The purpose of this research is to identify problematic aspects and identify solutions through the lens of national and international regulations, applying the research method through analysis, synthesis and comparison. Employee benefits, as a significant source of expense, often represent an accounting challenge, and the application of the prudence principle through the recognition of provisions for such benefits remains a subject of debate.*

Keywords: *employee benefits, provisions, prudence, vacation leave, rewards*

JEL. *M-41*

Introducere.

Activitatea de întreprinzător angajează riscuri care necesită a fi anticipate și măsurate. Pentru evitarea eventualelor pierderi entitatea poate să formeze provizioane, ținând cont de principiul prudenței.

Un domeniu distinct trebuie alocat provizioanelor pentru beneficiile angajaților. Beneficiile acordate personalului constituie nu doar un instrument de motivare și de păstrare a resurselor umane valoroase, ci și o sursă semnificativă de obligații financiare, cu impact major asupra poziției financiare și performanței entității.

Motivația de a aborda aria cercetată derivă din observarea ezitărilor de estimare a cheltuielilor de către profesioniști, deoarece granița dintre obiectivitatea și subiectivitatea acestor estimări poate fi sensibilă. Totodată, recunoașterea provizioanelor impune înregistrarea unor cheltuieli nedeductibile din punct de vedere fiscal, generând o asimetrie a datelor.

Pentru realizarea prezentei cercetări au fost utilizate metodele clasice ca observația, analiza și sinteza, colectarea datelor secundare, compararea, deducția și inducția.

Scopul prezentei lucrări rezidă în investigarea cadrului normativ și metodologic privind provizioanele pentru beneficiile angajaților, identificarea dificultăților de tratament contabil și fiscal la diferitele etape ale ciclului contabil și formularea unor recomandări în acest sens.

Literatura de specialitate manifestă preocupare pentru dificultățile privind reflectarea provizionelor [1, 2, 3, 4, 5]. SNC și alte reglementări contabile nu conțin prevederi explicite privind obligativitatea constituirii provizioanelor, iar necesitatea constituirii provizioanelor se stabilește de către fiecare entitate de sine stătător, în funcție de necesitățile informaționale proprii [1].

Conținut de bază.

Regulile principale privind formarea, utilizarea și decontarea provizioanelor privind beneficiile angajaților sunt reglementate de prevederile următoarelor acte normative de bază:

- Reglementări naționale: SNC „Capital propriu și datorii”; Planul general de conturi contabile; Codul Fiscal;
- Reglementări internaționale: DIRECTIVA 2013/34/UE; IAS 37 „Provizioane, datorii și active contingente”; IAS 19 „Beneficiile angajaților”; IAS 26 “Contabilizarea și raportarea planurilor de pensii”.

Contabilizarea provizioanelor implică un șir de probleme, din care cele mai semnificative vizează:

- stabilirea nomenclatorului, periodicității și a modului de formare a provizioanelor;
- recunoașterea și evaluarea provizioanelor;
- reflectarea operațiunilor de constituire, utilizare și decontare a provizioanelor în conturile contabile;
- prezentarea informațiilor privind provizioanele în situațiile financiare;
- aprecierea consecințelor fiscale aferente constituirii, utilizării și decontării provizioanelor.

Necesitatea formării provizioanelor pentru beneficiile angajaților derivă din intersecția reglementărilor contabile naționale și internaționale, precum și din legislația fiscală și a muncii.

Nomenclatorul provizioanelor pentru beneficiile angajaților se stabilește de către fiecare entitate de sinistător și se reflectă în politicile contabile ale acesteia. În opinia noastră entitatea poate să formeze provizioane pentru: concedii de odihnă, recompense anuale, concedii medicale și traume, plecare voluntară sau concediere, pensionare, alte scopuri stabilite de entitate.

SNC nu reglementează periodicitatea constituirii provizioanelor. Conform politicilor contabile ale entității provizioanele pot fi constituite lunar, trimestrial sau anual. Factorul determinant pentru momentul recunoașterii ar fi caracterul evenimentelor generatoare de obligații. De exemplu, provizioanele pentru recompensele anuale pot fi formate în baza veniturilor din vânzări lunare, iar provizioanele pentru concediul anual nefolosit - la sfârșitul exercițiului financiar, ceea ce ar asigura un grad de certitudine mai înalt. În cazul creării provizioanelor pe parcursul perioadei, mărimea acestora se revizuieste la data raportării și se ajustează pentru a reflecta cea mai bună estimare curentă [6, p. 87].

Recunoașterea provizioanelor se realizează ca rezultat al respectării simultane a unui rând de criterii:

- ◆ există o obligație generată de un eveniment anterior;
- ◆ este probabil ca o ieșire de resurse purtătoare de beneficii economice să fie necesară pentru a onora obligația respective;
- ◆ poate fi realizată o estimare credibilă curentă a valorii obligației.

Provizioanele se evaluează în baza raționamentului profesional. Cea mai bună estimare a costurilor necesare stingerii obligațiilor aferente provizioanelor este suma pe care o entitate ar plăti-o, în mod rațional, pentru stingerea datoriei la data raportării sau pentru transferarea acestei sume unei terțe părți la acel moment [6, p. 84]. În literatura de specialitate identificăm abordări privind determinarea valorii provizioanelor. Astfel, mărimea acestor provizioane poate fi determinată pentru fiecare angajat sau pe categorii de angajați în baza:

- ✓ unui procent stabilit în politicile contabile față de salariile calculate – în cazul constituirii provizioanelor pe parcursul perioadei de gestiune (lunar, trimestrial);
- ✓ numărului efectiv de zile de concediu nefolosite – la constituirea provizioanelor la data raportării [1].

De subliniat este că entitățile pot recunoaște provizioanele inclusiv la suma contribuțiilor de asigurări sociale aferente remunerațiilor estimate, ceea ce ar prezenta o evaluare mai obiectivă.

Modul de contabilizare a provizioanelor în conturile contabile pornește de la principiul privind asigurarea concordanței veniturilor și cheltuielilor pe perioade de gestiune. Aceasta implică înregistrarea cheltuielilor în aceeași perioadă cu veniturile generate de acestea. Prin urmare, provizioanele se contabilizează ca majorare concomitentă a valorii activelor, costurilor/cheltuielilor curente și a datoriilor pe termen lung sau curente [6, p. 85]. Utilizarea provizioanelor se contabilizează ca diminuare a acestora și majorare a datoriilor, diminuare a stocurilor, costurilor etc. [6, p. 86]. În cazul în care pentru stingerea unei obligații nu mai este probabilă o ieșire de resurse purtătoare de beneficii economice, provizionul se anulează prin decontare la venituri curente.

Finalitatea tratamentului contabil al provizioanelor pentru beneficiile angajaților rezidă în prezentarea acestora în situațiile financiare anuale. Provizioanele neutilizate, care urmează a fi valorificate în exercițiile financiare viitoare, se prezintă într-un compartiment distinct al bilanțului - capitolul F „Provizioane”. În acest compartiment informațiile se reflectă după destinație, indiferent de ordinea exigibilității.

Tratamentul fiscal al provizioanelor pentru beneficiile angajaților implică o serie de aspecte problematice. În cazul aplicării regimului general de impozitare, provizioanele nu se vor recunoaște în scopuri fiscal la momentul constituirii, acestea fiind deductibile doar la utilizare, iar veniturile aferente decontării provizioanelor nu vor servi drept bază impozabilă, ajustările efectuându-se prin Anexele 1D și 2D ale Declarației VEN12.

Pentru agenții economici ai sectorului întreprinderilor mici și mijlocii constituirea sau utilizarea provizioanelor nu va genera efecte privind impozitarea, întrucât determinarea obligațiilor fiscale se va realiza prin raportarea la venitul determinat conform contabilității financiare. Totodată, suma venitului înregistrat din decontarea soldului provizionului neutilizat nu va constitui obiect al impunerii și se va înregistra în rândul 2 al Declarației SIMM24.

Concluzii.

Reglementările contabile naționale nu obligă entitățile să formeze provizioane, inclusiv pe cele aferente beneficiilor angajaților. Entitatea poate să formeze categoriile de provizioane prevăzute în reglementările internaționale. Prin urmare, considerăm imperioasă armonizarea reglementărilor naționale cu Directivele UE și IFRS, ceea ce va garanta o comparabilitate a informațiilor privind provizioanele la nivel național și internațional.

Planul general de conturi contabile nu conține înregistrări privind operațiunile de formare, utilizare și decontare a provizioanelor. Entitatea are posibilitatea de a întocmi de sinestătător înregistrările, ținând cont de conținutul economic al operațiunilor.

Informațiile privind provizioanele se prezintă într-un compartiment separat al bilanțului. Informațiile din acest compartiment au un caracter general și nu sunt suficiente pentru analiza diferitelor categorii de provizioane și luarea deciziilor economice. În acest context, vedem vital de a prezenta informații în nota explicativă la situațiile financiare referitoare la categoriile de provizioane, termenele de constituire și direcțiile de utilizare;

Modul de impozitare a provizioanelor este condiționat de sistemul fiscal aplicat de către entitate: general sau SIMM. Reglementările fiscale nu conțin prevederi explicite privind deducerea provizioanelor aferente beneficiilor angajaților, ceea ce generează dileme pentru entități. Recomandăm introducerea în Codul Fiscal sau alte acte normative a unor reguli clare privind impozitarea provizioanelor constituite, utilizate și anulate.

În concluzie, reiterăm importanța formării provizioanelor pentru beneficiile angajaților, deoarece asigurarea unor pachete adecvate de beneficii angajaților și previzionarea acestora contribuie la menținerea capitalului uman și la gestionarea eficientă a eventualelor procese de restructurare, consolidând astfel stabilitatea financiară și continuitatea operațională.

Referințe bibliografice.

1. NEDERIȚA, A., "Comentarii privind conținutul și modul de aplicare a modificărilor de bază operate în SNC „Capital propriu și datorii”, *Contabilitate și Audit*, nr. 12, pp. 40-50, 2019.
2. CEBOTARI, A., "Contabilitatea veniturilor personalului și perfecționarea acesteia. Teză de doctorat. Academia de Studii Economice din Moldova" 2019. [Online]. Available: http://www.cnaa.md/files/theses/2019/54794/anna_cebotari_thesis.pdf. [Accessed 26 02 2026]
3. NEDERIȚA, A., "Aspecte practice ale contabilității și impozitării provizioanelor," *Contabilitate și Audit*, nr. 08, pp. 25-36, 2017.
4. POPOVICI, A., "Unele probleme ale contabilității provizioanelor". În culegerea de articole „*Competitivitatea și Inovarea în Economia Cunoașterii*”, 28-29 septembrie 2018, Chișinău, Vol. nr. I.
5. DICU, R.-M. and MARDIROS D.-N., "Considerații privind implicațiile raportării de provizioane în contextul reglementărilor contabile actuale," *Audit financiar, XIII*, nr. 11 (131), pp. 36-46, 2015.
6. Standardul Național de Contabilitate „Capital propriu și datorii”. [Online]. Available: <https://www.legis.md>. [Accessed 26 02 2026].
7. Standardele Internaționale de Raportare Financiară. [Online]. Available: <https://www.mf.gov.md/ro>. [Accessed 26 02 2026].
8. Planul general de conturi contabile, aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.119 din 06.08.2013. [Online]. Available: <https://www.legis.md>. [Accessed 26 02 2026].
9. DIRECTIVA 2013/34/UE A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI, [Online]. Available: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013L0034&qid=1403606060234&from=RO>. [Accessed 26 02 2026].
10. Codul Fiscal al Republicii Moldova nr. Nr. 1163 din 24-04-1997; Publicat : 18-09-1997 în Monitorul Oficial Nr. 62 art. 522. [Online]. Available: <https://www.legis.md>. [Accessed 26 02 2026].

CONTABILITATEA DREPTURILOR ANGAJAȚILOR, A ASIGURĂRILOR ȘI A PROTECȚIEI SOCIALE ÎN COMPANIILE DE CONSTRUCȚII

ACCOUNTING FOR EMPLOYEE RIGHTS, INSURANCE AND SOCIAL PROTECTION IN CONSTRUCTION COMPANIES

Stefania ANDRIES

the cycle of studies: Master's student

Stefan cel Mare University of Suceava, Facultatea de Economie, Administratie si Afaceri

E-mail: stefasnia.andries1@student.usv.ro

Scientific coordinator: Camelia Cătălina MIHALCIUC

Stefan cel Mare University of Suceava, Romania,

E-mail: camelia.mihalcuic@usm.ro

ORCID code 0000-0001-5598-5829

Abstract. Human resource management and payroll accounting represent essential pillars in the administration of any modern economic entity, having a direct impact on both the organization's financial stability and the level of staff motivation and loyalty. In a dynamic economic environment, salary exceeds the simple function of labor remuneration, becoming a strategic instrument for recognizing human dignity and potential. The purpose of this paper is to examine the extent of payroll accounting, social contributions, and social protection to analyze their impact on human resource management. Furthermore, the research aims to provide recommendations for improving accounting practices in accordance with the current requirements of economic entities.

Keywords: payroll accounting, human resource management, social contributions, social protection, accounting practices, economic stability.

JEL. M41, M12, J31

Introducere.

Managementul resurselor umane și contabilitatea drepturilor salariale reprezintă piloni esențiali în administrarea oricărei entități economice moderne, având un impact direct atât asupra stabilității financiare a organizației, cât și asupra gradului de motivare și loialitate a personalului. Într-un mediu economic dinamic, salariul depășește simpla funcție de remunerare a muncii, devenind un instrument strategic de recunoaștere a demnității și potențialului uman.

Prezenta lucrare își propune să analizeze mecanismele complexe ale decontărilor salariale și sociale, structurând demersul pe două paliere fundamentale. Primul palier, cel teoretic, explorează conceptul de salariu prin prisma dimensiunilor sale economice și juridice, evidențiind principiile de echitate, transparență și sustenabilitate care stau la baza sistemelor de salarizare. Al doilea palier, cel aplicativ și contabil, se concentrează pe rigoarea calculului contribuțiilor și impozitelor aferente veniturilor salariale, într-un context legislativ actualizat la nivelul anului 2026. Înțelegerea acestor procese este crucială pentru asigurarea unei bune guvernante corporative și pentru respectarea obligațiilor fiscale față de bugetul consolidat al statului.

Conținut de bază.

Cuvântul salariu își are originea în latinescul „salariu” reprezentând rația de sare acordată unui soldat, ulterior aceasta noțiune a fost extinsă și utilizată pentru a exprima prețul plății cetățenilor liberi care prestau diferite activități pentru alte persoane [1].

Salariul reprezintă compensația financiară oferită de angajator pentru munca prestată, fiind acordată sub forma bănească. Acesta este alcătuit din două componente: salariu de bază și partea auxiliară. Salariul de bază servește drept un reper pentru calculul indemnizațiilor, asigurărilor și bonusurilor.

Stabilirea acestuia se realizează pe baza unor anumite criterii ca și competențele în strategia organizației, domeniul de activitate, condițiile de munca, vechimea și nivelul de educație [2].

Sistemul de salarizare poate varia în funcție de domeniul de activitate, politica organizației și reglementările legale. Salarul include fixă, salariul variabil bazat pe performanțe, bonusuri, prime sau alte beneficii suplimentare. Un sistem bine structurat nu doar că asigură o remunerație echilibrată, dar contribuie și la atragerea retenției angajaților, stimulând dezvoltarea profesională și creșterea motivației acestora. Un sistem de salarizare echitabil ține cont de principiul egalității de tratament între salariați, pentru ca discriminarea să nu existe. Elaborarea politicilor salariale trebuie realizate printr-o manieră strategică, care să reflecte atât prin obiectivele economice ale întreprinderii, cât și prin așteptările angajaților în materie de recunoaștere a efortului și a performanței [3].

Între unitățile economice și angajați se încheie un contract, prin care salariații își iau angajamentul de a-și desfășura activitățile prevăzute în general prin contract, iar pe de altă parte angajatorul se obligă să-i remunereze munca prestă salariatului. Legal sunt stabilite condițiile prin care personalul poate beneficia de anumite materiale, cote părți din profitul realizat de unitate, care reprezintă și el datorii față de personal. Strâns legate de aceste datorii față de personal, potrivit dispozițiilor legale întreprinderea are de suportat din propriile resurse anumite contribuții pentru formarea unor fonduri de asigurare socială și protecție socială precum și pentru alte scopuri sociale [4].

Cu ajutorul sistemului de asigurării sociale sunt finanțate măsurile de ocrotire, de protecție și de ajutarea cetățenilor care au sau nu au un loc de munca, pensionarilor și a membrilor de familie.

Contribuțiile asiguratorii în România reprezintă un mijloc indispensabil în buna funcționare a bugetului de stat prin finanțarea pensiilor, serviciilor medicale, indemnizații și a altor contribuții de șomaj. Sistemul de asigurări nu a suferit modificări semnificative pentru anul 2025, față de ani precedenți [5].

Contribuțiile de baza datorate de către salariat bugetului de stat sunt reprezentate de Contribuția de Asigurări Sociale (CAS) și Contribuția de Asigurări Sociale de Sănătate (CASS), acestea sunt retrase din salariul brut al angajatului [6]. Este foarte important de menționat că, potrivit cadrului legislativ în vigoare, cotele contribuțiilor sociale obligatorii au rămas neschimbate și în anul 2025, astfel sunt menținute aceleași cote stabilite în anul 2018. Contribuția de asigurări sociale (CAS) are ca și destinație finanțarea sistemului public de pensii. În data de 1.01.2018, în urma reformei fiscale, Contribuția de asigurări sociale este plătită integral din venitul angajatului, având o cotă de 25% aplicat salariului brut. Cota de 25% este destinată acelor angajați care respectă încadrarea în condițiile normale de muncă. Pentru alte condiții de muncă, precum: condiții deosebite sau speciale de munca angajatorii pot avea obligații adăugate conform legislației în vigoare. Cotele suplimentare conform legislației pentru contribuția de asigurări sociale sunt încadrate, astfel:

- 4% pentru locurile de munca care sau încadrat în condițiile de munca deosebite
- 8% pentru condițiile speciale

Procentajele adăugate pentru anumite condiții de munca sunt adunate cotei de 25%, determinând o contribuție de 29% asociată condițiilor de munca deosebite, iar pentru condițiile speciale o cotă de 33% [7].

Contribuția pe care trebuie să o plătească angajatorul statului este contribuția asiguratorie pentru muncă ce include contribuțiile pentru șomaj, riscuri profesionale, concedii medicale, etc. Aceasta este aplicată asupra fondului total de salarii brute pe care angajatorul trebuie să le achite. Contribuția asiguratorie pentru munca a rămas la cota de 2,25% și pentru anul 2026 conform codului fiscal în vigoare [7].

Sectorul construcțiilor reprezintă un pilon esențial al economiei naționale, un impact direct asupra dezvoltării infrastructurii, urbanizării și atragerii investitorilor. La noi în țară, industria construcțiilor

a cunoscut o evoluție importantă în ultimi ani, în ceea ce privește volumul lucrărilor executate, dar și multitudinea entităților care activează în domeniu [8].

Firmele din România de construcții, sunt foarte variate în ceea ce privește dimensiunea, capitalul și obiectivele de activitate. Conform datelor care au fost publicate de Institutul National de Statistica și de Registrul Comerțului, în țara noastră existau peste 65000 de firme active în domeniul construcțiilor înregistrate în anul 2024. Cele mai multe entități care activează în acest domeniu sunt localizate în zona Bucureștiului, Ilfov, Cluj, Timiș, și Brașov [8].

Pe lângă numeral atât de are de operatori economici, un alt aspect foarte important este structura lor juridica, majoritatea firmelor

Sectorul construcțiilor se confruntă cu anumite provocări sintetice. Printre cele mai importante provocări se numără deficitul de forță de munca calitativă, varietatea prețurilor la materialele de construcții, birocrăția excesivă, instabilitatea legislativă și anumite dificultăți în accesarea fondurilor reprezintă probleme ce afectează ritmul de execuție al proiectelor și capacitatea firmelor de a susține investițiile pe termen lung [9]. Cu toate acestea, sectorul construcțiilor reprezintă un stâlp de susținere pentru economia românească, având o contribuție semnificativa la PIB și susține investițiile private.

Concluzie.

Lucrarea evidențiază faptul că managementul resurselor umane și contabilitatea salarială sunt inseparabile în administrarea unei entități moderne. În timp ce managementul transformă salariul într-un instrument de motivare și retenție, contabilitatea asigură rigoarea calculului și conformitatea fiscală.

Referințe bibliografice.

1. VIERIU, D. Considerații generale privind sistemul de salarizare. În: *Administrarea Publică*, 2012, nr. 4, pp. 48-53. Disponibil: <https://iap.gov.md/repository/files/original/77d5c4ff75b5ea0ca51fcbb861f416e55629213b.pdf> (accesat 21.02.2025).
2. ANAF. *Ordinul președintelui ANAF nr. 723/2024*. Disponibil: https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/legislatie/OPANAF_723_2024.pdf (accesat 18.02.2025).
3. POPESCU, C. *Managementul resurselor umane: principii și practici moderne*. București: Ed. Economică, 2020.
4. COLECTIV AUTORAL. *Contabilitatea financiară a agenților economici din România*. Cluj-Napoca: Ed. Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Științe Economice, 1995, pp. 219-220.
5. *Monitorul Oficial al României*. Disponibil: <https://monitoruloficial.ro/e-monitor/> (accesat 05.05.2025).
6. PARLAMENTUL ROMÂNIEI. *Legea nr. 227/2015 privind Codul Fiscal, cu modificările și completările ulterioare (actualizat 2025)*. Disponibil: <https://lege5.ro>.
7. VĂCĂREL, I., BERCEA, F., MOȘTEANU, T. *Finanțele Întreprinderii*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2020.
8. INSTITUTUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ. *Anuarul Statistic al României*. București: INS, 2023. Disponibil: <https://insse.ro> (accesat 04.06.2025).
9. EUROPEAN COMMISSION. *European Construction Sector Observatory - Country Profile: Romania*. Brussels: European Union, 2020.

SECȚIUNEA MASTERAT

CZU: 657.422.7

ASPECTE PROBLEMATICE PRIVIND CONTABILIZAREA
OPERAȚIUNILOR DE RETUR AL MĂRFURILOR

PROBLEMATIC ASPECTS OF ACCOUNTING FOR GOODS RETURNS

Marius HOTNOGU

Master's student ,Academia de Studii Economice din Moldova

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu – Bodoni 61

E-mail: hotnogu.marius@ase.md**Coordonator științific: Alexandru NEDERIȚA**, prof. univ., dr. hab.

Academia de Studii Economice din Moldova

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu – Bodoni 61

E-mail: nederita.alexandru@ase.md

ORCID code: 0000-0001-9980-8808

Abstract. *The management of merchandise returns is a crucial aspect of commercial activity, impacting both accounting and fiscal practices. This article analyzes the methods of recording returns, emphasizing the distinction between returns made on the same period and those occurring afterward. It explores how returns affect revenue recognition, inventory records, and tax obligations. Practical recommendations are provided for businesses to ensure accurate documentation, maintain compliance with accounting standards, and minimize financial discrepancies. By integrating accounting, fiscal and operational perspectives, the study highlights strategies to optimize the handling of returns, turning a potential challenge into an opportunity for improved financial control and customer service.*

Keywords: *merchandise returns, accounting treatment, fiscal compliance, revenue adjustment, inventory management, return documentation*

JEL. M41

Introducere.

Complexitatea tot mai accentuată a activităților comerciale, în special în contextul digitalizării și al dezvoltării accelerate a comerțului electronic, a determinat creșterea importanței operațiunilor de retur al mărfurilor. Retururile au devenit o componentă inerentă a comerțului modern, fiind generate de factori precum așteptările ridicate ale clienților, problemele de calitate ale produselor sau politicile comerciale flexibile. În acest context, contabilizarea operațiunilor de retur capătă o relevanță deosebită, având implicații directe asupra corectitudinii raportării financiare, asupra datoriilor fiscale și asupra performanței entităților.

Motivația alegerii temei este determinată de dificultățile practice pe care le întâmpină entitățile în gestionarea și reflectarea contabilă a retururilor de mărfuri. Printre acestea se numără ajustarea veniturilor, corectarea taxei pe valoarea adăugată (TVA), constituirea provizioanelor pentru retururi, precum și necesitatea unei documentări riguroase și conforme cu reglementările în vigoare. De asemenea, diversitatea tipurilor de retururi, de la cele voluntare până la cele generate de neconformități sau erori logistice, condiționează complexitatea tratamentului contabil.

Scopul principal al cercetării constă în analiza aspectelor problematice privind contabilizarea operațiunilor de retur al mărfurilor și identificarea unor soluții eficiente pentru gestionarea acestora. În acest sens, lucrarea urmărește examinarea tratamentului contabil aplicat de către vânzători, evidențierea impactului retururilor asupra indicatorilor financiari și analiza particularităților

procedurale în funcție de momentul efectuării retururilor.

Problemele contabilizării operațiunilor de retur al mărfurilor sunt investigate în diverse lucrări publicate în țară și peste hotare [1,2,3]. Totodată, în practică persistă diferite probleme aferente operațiunilor sus-menționate, principalele dintre care sunt examinate în prezenta lucrare.

Metodologia cercetării se bazează pe o abordare calitativă, incluzând analiza cadrului normativ relevant, a practicilor contabile și a unor situații aplicative.

Conținut de bază.

Returul de mărfuri reprezintă procesul prin care bunurile achiziționate de către clienți sunt returnate către vânzător sau producător din diverse motive. Acesta constituie o componentă esențială a activității comerciale moderne, în special în contextul dezvoltării comerțului electronic, unde rata retururilor este semnificativ mai ridicată comparativ cu comerțul traditional.

Gestionarea eficientă a retururilor contribuie în mod direct la creșterea satisfacției clienților, la fidelizarea acestora și la menținerea unei imagini pozitive a entității pe piață.

Din punct de vedere normativ și contabil, operațiunile de retur al mărfurilor sunt reglementate de următoarele acte normative principale: Legea nr.105 din 13.03.2003 privind protecția consumatorilor [4], SNC „Stocuri” [5], SNC „Creanțe și investiții financiare” [6], SNC „Capital propriu și datorii” [7], Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163 din 24.04.1997 [8].

În funcție de cauzele și natura lor, retururile de mărfuri pot fi clasificate în mai multe categorii, după cum urmează:

- **Retururi voluntare** – atunci când clientul nu mai dorește produsul (nu corespunde preferințelor);
- **Retururi din motive de calitate** – dacă mărfurile returnate nu corespund cerințelor calitative;
- **Retururi logistice** – generate de erori de livrare (produs greșit sau cantitate incorectă);
- **Retururi strategice** – care fac parte din politica comercială a entității (posibilitatea de returnare gratuită într-un anumit termen).

În contextul diversității formelor și cauzelor retururilor de mărfuri, se impune o analiză detaliată a modului în care aceste operațiuni sunt reflectate în contabilitate.

Astfel, tratamentul contabil al retururilor de mărfuri capătă o importanță deosebită, întrucât acesta trebuie să asigure reflectarea fidelă a realității economice și respectarea principiilor contabile și fiscale.

În continuare, vor fi analizate principalele aspecte privind contabilizarea operațiunilor de retur, inclusiv formulele contabile aplicabile și particularitățile acestora în funcție de situațiile practice întâlnite.

În practică sunt posibile 2 variante principale de contabilizare a operațiunilor de retur al mărfurilor: cu sau fără aplicarea contului 833 „Returnarea și reducerea prețurilor la bunurile vândute”.

Varianta de contabilizare a operațiunilor nominalizate se selectează de către entitate de sine stătător și se reflectă în politicile contabile ale acesteia.

Tabelul 1. Situații practice privind contabilizarea operațiunilor de retur al mărfurilor

Varianta I.		
Situatia A Restituirea valorii mărfurilor necalitative în aceeași perioadă de gestiune		
Conținutul economic	Debit	Credit
Stornarea valorii (fără TVA) a mărfurilor returnate de la cumpărători	221	611
Stornarea TVA aferentă valorii mărfurilor returnate de la cumpărători	221	534.4
Stornarea costului vânzărilor mărfurilor returnate de la cumpărători	711	217
Transferarea mijloacelor bănești cumpărătorilor pentru mărfurile necalitative	542	241,242,24 3,244
Reflectarea cheltuielilor aferente returnării mărfurilor (încărcarea, descărcarea, transportarea)	712	211,521, 812, etc.

Deducerea TVA aferentă valorii serviciilor prestate de întreprinderile terțe la returnarea mărfurilor necalitative	534.4	521
Situația B Vânzarea și returnarea mărfurilor au avut loc în perioade de gestiune diferite		
Reflectarea valorii de vânzare (fără TVA) a mărfurilor returnate de la cumpărători	833	221
Stornarea TVA	221	534.4
Reflectarea costului vânzării mărfurilor returnate de la cumpărători	217	833
Transferarea mijloacelor bănești cumpărătorilor pentru mărfurile necalitative	542	241,242,24 3,244
Decontarea pierderilor definitive din returnarea mărfurilor necalitative pe seama: cheltuielilor de distribuție și provizioanelor constituite anterior	712, 538	833
Varianta II. Remedierea viciilor mărfurilor necalitative		
Reflectarea valorii mărfurilor necalitative primite de la cumpărători pentru reparație	915	
Reflectarea costurilor aferente reparației mărfurilor returnate de către cumpărători	812	211,213,21 4,521, 812, etc.
Deducerea TVA aferentă valorii serviciilor prestate de către întreprinderile terțe la reparația mărfurilor necalitative	534.4	521
Decontarea costului efectiv al lucrărilor de reparație a mărfurilor necalitative:		
- la cheltuieli comerciale	712	812
- la pierderile din rebuturi	714	812
- pe seama provizioanelor pentru reparația și deservirea de garanție a mărfurilor vândute	538	812
Decontarea valorii marfurilor reparate cumpărătorilor		915

Sursa: elaborat de autor în baza [1],[2]

În urma analizei situațiilor privind restituirea valorii mărfurilor necalitative, inclusiv în cazul în care vânzarea și returnarea au avut loc în perioade de gestiune diferite, precum și a variantei privind remedierea viciilor, se constată că tratamentul contabil al retururilor este unul complex și dependent de circumstanțele concrete ale fiecărei operațiuni.

Diferențele de perioadă impun ajustări suplimentare ale veniturilor și obligațiilor fiscale, iar alegerea soluției (restituire sau remediere) influențează direct modul de reflectare în contabilitate.

Astfel, este esențială aplicarea corectă a reglementărilor contabile și fiscale pentru asigurarea unei imagini fidele a situației financiare a entității.

Concluzii.

Returul de mărfuri este un proces inevitabil în activitatea comercială, cu impact direct asupra veniturilor, cheltuielilor și obligațiilor fiscale. Gestionarea corectă a acestuia necesită tratamente contabile adecvate și o documentare riguroasă pentru asigurarea conformității legale.

Totodată, retururile generează provocări practice, însă prin politici clare, digitalizare și o abordare integrată, acestea pot fi gestionate eficient. În Republica Moldova, alinierea la standardele Uniunii Europene și modernizarea proceselor contribuie la îmbunătățirea contabilizării și administrării retururilor.

Referințe bibliografice.

1. NEDERIȚA, A., Corespondența conturilor contabile conform prevederilor SNC și Codului fiscal. Chișinău: Contabilitate și audit, 2007 ISBN 978-9975-9546-4-8, pp.292-302.
2. NEDERITA, A., GRABAROVSKI, L., POPOVICI, A. Contabilitate financiară: Note de curs, Chișinău, ASEM, ISBN 978-9975-167-38-3, pp. 146-149.
3. NEDERITA, A., Particularitățile formării politicilor contabile ale entităților pe anul 2021. Contabilitate și audit nr.12 2020, 81-94.
4. LEGEA Nr. 105 din 13-03-2003 privind protecția consumatorilor.
Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150997&lang=ro#

5. Standardul Național de Contabilitate „Stocuri”
Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131868&lang=ro#
6. Standardul Național de Contabilitate „Creanțe și investiții financiare”
Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131868&lang=ro#
7. Standardul Național de Contabilitate „Capital propriu și datorii”
Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131868&lang=ro#
8. Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163 din 24.04.1997
Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=153671&lang=ro#

CZU: 338.246.2:336.02(498)

POLITICI FISCAL-BUGETARE PENTRU CREȘTEREA ECONOMICĂ: IMPACTUL ASUPRA COMPETITIVITĂȚII MEDIULUI DE AFACERI ROMÂNESC

FISCAL-BUDGETARY POLICIES FOR ECONOMIC GROWTH: THE IMPACT ON THE COMPETITIVENESS OF THE ROMANIAN BUSINESS ENVIRONMENT

Ana -Maria Florentina BOBU

student masterand, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, România,
florentina.bobu@student.usv.ro, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-2298-7711>

Coordonator științific: Cristina Gabriela COSMULESE

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, România, gabriela.cosmulese@usm.ro,
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8406-7004>

Abstract. *Fiscal and budgetary policies play a fundamental role in supporting economic growth and ensuring the stability of public finances. Through taxation mechanisms, fiscal incentives and budgetary measures, governments can influence investment decisions, entrepreneurial activity and the overall competitiveness of the business environment. In the context of increasing concerns regarding fiscal consolidation and sustainable economic development, the design and implementation of effective fiscal policies have become essential for modern economies. This paper examines the main fiscal and budgetary policy directions in Romania, focusing on recent legislative changes and their impact on the competitiveness of the Romanian business environment. The analysis highlights several fiscal measures related to taxation regimes, fiscal thresholds and mechanisms intended to improve tax compliance and administrative efficiency. Also, the findings indicate that while fiscal consolidation contributes to strengthening public finances, maintaining a predictable and transparent fiscal framework remains essential for encouraging investment, supporting business development and ensuring sustainable long-term economic growth.*

Keywords: fiscal policy, budgetary policy, economic growth, business competitiveness, fiscal consolidation.

JEL Classification. M41, M42, M48

Introducere.

Preocuparea tot mai accentuată pentru consolidarea fiscală a determinat dezvoltarea unei literaturi interdisciplinare consistente în acest domeniu, care include abordări economice, politice și sociologice. În acest context, prezentul demers urmărește realizarea unei analize structurate a principalelor direcții evidențiate în literatura de specialitate, cu accent asupra rolului politicilor fiscal-bugetare în susținerea creșterii economice și în influențarea competitivității mediului de afaceri [1]. Dezvoltarea și funcționarea eficientă a unui stat modern sunt strâns legate de existența unui sistem fiscal performant, capabil să asigure atât un nivel adecvat al veniturilor bugetare, cât și un grad ridicat de accesibilitate și conformare din partea contribuabililor. În acest sens, nivelul actual de prosperitate al unui stat este influențat într-o mare măsură de evoluția propriului sistem fiscal, de modul în care acesta a fost conceput, implementat și adaptat la transformările economice și sociale [2].

În România, evoluțiile recente din domeniul fiscal au fost marcate de o serie de modificări legislative și măsuri de politică economică menite să sprijine creșterea acesteia și să consolideze disciplina financiară. Printre acestea se regăsesc ajustări ale regimului fiscal aplicabil microîntreprinderilor și persoanelor fizice autorizate, introducerea unor mecanisme de facilitare a conformării fiscale, precum și implementarea unor instrumente menite să susțină investițiile, cum ar fi facilitățile pentru profitul reinvestit sau diferite programe de sprijin economic. De asemenea, digitalizarea administrației fiscale și introducerea unor noi mecanisme de raportare contribuie la creșterea transparenței și la eficientizarea colectării veniturilor bugetare. Impactul acestor politici asupra mediului de afaceri este complex și se manifestă atât prin stimularea activității economice și a investițiilor, cât și prin creșterea nivelului de conformare fiscală și adaptarea companiilor la noile reglementări. Modificările privind

plafoanele fiscale, regimul de impozitare al microîntreprinderilor sau tratamentul fiscal al anumitor cheltuieli pot influența deciziile strategice ale companiilor, afectând astfel competitivitatea acestora pe piața internă și internațională.

În acest context, scopul prezentului articol este de a analiza principalele politici fiscal-bugetare adoptate în România în perioada recentă și de a evalua impactul acestora asupra competitivității mediului de afaceri. Analiza se bazează pe documente și materiale informative privind noutățile fiscale, ghiduri elaborate de autoritățile fiscale și rapoarte de specialitate, care evidențiază modificările legislative și implicațiile acestora asupra activității economice.

Contextul și cadrul fiscal-bugetar în România: Implicații pentru competitivitatea mediului de afaceri. Sistemul contabil din România este direct influențat de impunerile fiscale, ceea ce reflectă caracterul pronunțat al modelului continental, ce este dependent de fiscalitate. În ultimii ani, politica fiscal -bugetară a României a fost caracterizată printr-o serie de reforme menite să consolideze disciplina fiscală, să crească nivelul veniturilor bugetare și să asigure un cadru economic dezvoltării mediului de afaceri. Modificările aduse de Legea 227/2015 și alte ordonanțe impuse de Minister, pentru perioada curentă, reflectă eforturile actorilor principali de a echilibra nevoia de venituri bugetare cu necesitatea stimulării competitivității economice și a investițiilor. Unul dintre cele mai importante elemente ale politicilor fiscal-bugetare recente îl reprezintă ajustarea nivelului impozitelor aplicabile veniturilor obținute de investitori și antreprenori (Codul fiscal, fără an). Astfel, această modificare are implicații directe asupra modului în care companiile distribuie profitul către acționari și poate influența deciziile de reinvestire a câștigurilor în activitatea economică. În același timp, această măsură contribuie la creșterea veniturilor bugetare, dar poate reduce atractivitatea investițională dacă nu este compensată prin alte stimulente fiscale.

În ceea ce privește activitățile independente, regimul fiscal aplicabil persoanelor fizice autorizate a fost clarificat prin stabilirea unor plafoane raportate la salariul minim brut pe economie. Pentru anul 2026, calculul contribuțiilor sociale se realizează în funcție de praguri stabilite la nivelul a 12 sau 24 de salarii minime brute, utilizând ca referință salariul minim de 4.050 lei [2]. Această abordare urmărește uniformizarea tratamentului fiscal și asigurarea unei contribuții echitabile la sistemele de asigurări sociale. Totodată, stabilirea unor praguri clare contribuie la predictibilitatea fiscală, un element esențial pentru dezvoltarea mediului antreprenorial.

O altă politică importantă este modificarea cotei de impozitare a venitului de la 01.01.2026 asupra microîntreprinderilor. Dacă pentru anii 2024 și 2025 se avea în vedere o cotă de impozitare de 1% și 3%, în anul 2026 se percepe o cotă de doar 1% indiferent de domeniul de activitate al întreprinderii [3]. În paralel, legislația fiscală a introdus măsuri menite să îmbunătățească relația dintre contribuabili și administrația fiscală. Un exemplu în acest sens îl reprezintă modificările privind eșalonarea la plată a obligațiilor fiscale, aplicabile începând cu anul 2026. Noile reglementări permit accesul mai facil la mecanisme de eșalonare pentru contribuabilii care înregistrează datorii fiscale, stabilind praguri maxime și proceduri simplificate pentru acordarea acestor facilități. Această măsură poate sprijini companiile aflate în dificultate temporară, contribuind la menținerea activității economice și la prevenirea insolvențelor [4]. De asemenea, evoluțiile din domeniul taxei pe valoarea adăugată reflectă adaptarea sistemului fiscal românesc la schimbările economiei digitale și la reglementările europene. Introducerea și extinderea sistemului OSS (One Stop Shop) pentru comerțul electronic transfrontalier reprezintă un pas important în simplificarea obligațiilor fiscale pentru companiile care desfășoară activități de comerț electronic în cadrul Uniunii Europene. Prin acest mecanism, operatorii economici pot declara și plăti TVA pentru tranzacțiile intracomunitare într-un singur stat membru, reducând sarcina administrativă și costurile de conformare [5].

În același timp, politicile fiscale includ și măsuri orientate către creșterea transparenței și a disciplinei financiare. Procedurile privind închiderea exercițiului financiar și obligațiile de raportare contabilă

au fost consolidate pentru a asigura o evidență corectă și completă a activității economice. Respectarea acestor cerințe contribuie la crearea unui mediu economic mai transparent și mai predictibil, aspecte esențiale pentru atragerea investițiilor.

Stimulentele fiscale reprezintă un instrument important al politicilor fiscal-bugetare, având capacitatea de a influența dezvoltarea mediului de afaceri prin reducerea costurilor asociate inițierii și desfășurării activităților economice. Facilitățile fiscale, deducerile pentru cheltuielile de cercetare și dezvoltare, precum și alte măsuri preferențiale pot contribui la diminuarea presiunilor financiare asupra întreprinderilor, în special în fazele incipiente de dezvoltare, favorizând astfel inovarea, antreprenoriatul și creșterea competitivității economice [8]. Modificările fiscale influențează semnificativ competitivitatea mediului de afaceri românesc. Consolidarea fiscală poate crește veniturile bugetare și stabilitatea financiară, oferind un cadru predictibil pentru investitori, însă majorarea impozitelor sau noi obligații pot crește costurile pentru companii. În contextul reformelor din 2026, este necesară o revizuire a stimulentele fiscale pentru a le direcționa eficient către contribuabilii și sectoarele cu potențial de dezvoltare, iar consolidarea mecanismelor de monitorizare și control este esențială pentru eficacitatea acestora [9]. Competitivitatea mediului de afaceri depinde de echilibrul dintre nivelul impozitelor și mecanismele de stimulare economică, precum facilitățile pentru investiții, digitalizarea administrației fiscale și simplificarea procedurilor. Adoptarea unor sisteme moderne de raportare fiscală și adaptarea legislației la economia digitală pot crea un mediu mai eficient și atractiv pentru investitori. Astfel, politica fiscală, prin impozitare și alocarea cheltuielilor publice, rămâne un instrument esențial pentru influențarea activității economice, putând stimula dezvoltarea sau, în lipsa echilibrului, genera constrângeri pentru antreprenoriat și competitivitate [10].

Concluzii. Studiul pune în evidență impactul acestor politici asupra mediului de afaceri și că acesta depinde în mare măsură de stabilitatea și predictibilitatea sistemului fiscal. Un cadru fiscal coerent și transparent poate stimula investițiile și dezvoltarea antreprenoriatului, contribuind la consolidarea competitivității economiei românești. Prin urmare, elaborarea și implementarea unor politici fiscal-bugetare echilibrate reprezintă o condiție esențială pentru susținerea unei creșteri economice sustenabile și pentru dezvoltarea pe termen lung a mediului de afaceri din România. Considerăm că, eficiența politicilor fiscal-bugetare depinde nu doar de capacitatea acestora de a asigura echilibrul finanțelor publice, ci și de modul în care reușesc să creeze un cadru economic stabil, predictibil și favorabil dezvoltării mediului de afaceri.

Referințe bibliografice.

1. Leonida, I. (2025). Consolidarea fiscală în vremuri de incertitudine: între sustenabilitate și echitate socială, *Revista de Economie Financiară și Monetară*, 13(1), 65-72.
2. Dinu, M., Burlacu, S., Valcu, E.C. and Buzoianu O.A.C. (2023). Analysis of Fiscality and Economic Growth at EU Level. In: R. Pamfilie, V. Dinu, C. Vasiliu, D. Pleșea, L. Tăchiciu eds. 2023. 9th BASIQ International Conference on New Trends in Sustainable Business and Consumption. Constanța, Romania, 8-10 June 2023. Bucharest: ASE, pp. 245-251: <https://conference.ase.ro/papers/2023/23024.pdf>
3. Legea 227 Codul fiscal, „Capitolul V, Impozitul pe dividende, art. 43 (declararea, reținerea și plata impozitului pe dividende),” https://mfinante.gov.ro/static/10/Mfp/transparența/proiectLegemasurifiscale_03072025.pdf.
4. Guvernul României, „Portal legislativ, OUG. 124/2024 privind prorogarea unor termene și consolidarea capacității administrative în domeniul impozitării proprietății,” <https://legislatie.just.ro/public/DetaliiDocument/289985>.
5. Guvernul României, „Monitorul Oficial nr. 1203 din 24 decembrie 2025, OUG 89/2025 pentru modificarea și completarea Legii 227/2015 privind Codul fiscal,” <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/305817>.
6. Ministerul Finanțelor, „Agenția Națională de Administrare Fiscală,” 13 01 2026, https://static.anaf.ro/static/3/Brasov/20260113143429_cod_procedura_fisc_2026.pdf.
7. Ministerul Finanțelor, „Agenția Națională de Administrare Fiscală, Modificări în Domeniul TVA - Comerțul Electronic,” 14 07 2021, https://static.anaf.ro/static/10/Iasi/material_informativ_14-07-2021.pdf.

8. Sun, L., Lu, F., Guan, H., Lu, X., Zhai, J., & Liu, J. (2025). Tax incentives, business environment, and entrepreneurial and innovation outcome, *International Review of Financial Analysis*, 103, 104154. <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2025.104154>
9. Bekmetov, X. I., Suggestions And Recommendations For Effective Use Of Tax Incentives In Ensuring Tax Administration, 2026, 4(1). <https://imrconf.com/index.php/GTSA/article/view/1678/1352>
10. Shinde, P. K. (2025). Role Of Fiscal And Monetary Policies In Shaping Business Strategy And Economic Stability., *Managerial Economics*, 92, 98-105.

CZU: [004.8:502.131.1]:001.891

INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ ÎN SPRIJINUL SUSTENABILITĂȚII: O PERSPECTIVĂ BIBLIOMETRICĂ ASUPRA LITERATURII DE SPECIALITATE¹

THE ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN SUPPORT OF SUSTAINABILITY: A BIBLIOMETRIC PERSPECTIVE ON THE SPECIALIZED LITERATURE

Darius-Andrei GOARNĂ

Masterand, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România

E-mail: goarna.darius.acae24@uab.ro

Coordonator științific: Ionela Cornelia CIOCA

Dr., conf. univ., Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România

E-mail: cioca.ionela@uab.ro

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0003-1004-7569>

Abstract. *This paper analyzes current research trends regarding the interdependence between artificial intelligence and sustainable development by employing a bibliometric method applied to publications indexed in the Web of Science database. The study aims to identify the main thematic directions, conceptual linkages, and the evolutionary dynamics of the scientific literature published after 2018 through a keyword co-occurrence analysis conducted using the VOSviewer software. The results highlight the existence of relevant thematic clusters reflecting the integration of emerging technologies such as machine learning, blockchain, and the Internet of Things into organizational strategies oriented toward sustainability. Furthermore, the analysis reveals the role of digital transformation in facilitating the transition to sustainable economic models, as well as the growing academic interest in assessing the environmental and social impact of intelligent technologies. The convergence between artificial intelligence, sustainability, and bibliometric methods outlines an emerging research direction focused on leveraging digital tools to support sustainable development goals.*

Keywords: *bibliometric analysis, artificial intelligence, sustainability, nonfinancial reporting, VOSviewer*

JEL. *Q55, Q56, M41, Y80*

Introducere.

Raportarea nefinanciară se referă la întocmirea de către entitățile de interes public care dispun de cel puțin 500 de angajați, la finele perioadei, pe lângă situațiile financiare propriu-zise, a unui set de documente informative necesare pentru înțelegerea deplină și în cele mai bune condiții ale elementelor legate de dezvoltarea, performanța, respectiv poziția entității, dar și a impactului economic, social și de mediu pe care compania îl promovează (Cioca, 2024). În conținutul acestor înscrisuri se menționează cel mai adesea aspecte privind acțiunile societății referitoare la minimizarea poluării, protejarea mediului înconjurător, utilizarea rațională a resurselor disponibile, reducerea emisiilor de dioxid de carbon (CO₂) din atmosferă, respectarea drepturilor omului, nivelul de integrare al egalității de gen, asigurarea sănătății și securității în muncă, stoparea discriminării pe baza rasei, religiei, orientării sexuale sau a problemelor de sănătate, precum și combaterea corupției, a dării de mită, prevenirea abuzurilor, lupta împotriva risipei alimentare, promovarea diversității, utilizarea tehnologiilor emergente și mulți alți factori.

Pentru aceasta, se urmărește identificarea, structurarea și evaluarea tendințelor actuale de cercetare din literatura de specialitate privind interdependența dintre inteligența artificială și dezvoltarea durabilă, prin intermediul unui studiu bibliometric.

Analiza bibliometrică este un instrument important de lucru cu ajutorul căruia se pot stabili indicatorii cantitativi ai lucrărilor științifice (Donici, 2023). Acest tip de cercetare permite realizarea unor determinări vizuale privind tendințele generale ale literaturii semnificative pentru un anumit domeniu

¹ Acest articol/studiu a fost realizat cu susținerea bursei de performanță științifică acordată de Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia prin contractul nr. 1357/18.12.2025.

de interes, explorarea într-o astfel de manieră permițând descrierea obiectivă a structurii intelectuale din domeniul respectiv (Oțel, 2024). Lucrarea curentă își propune să investigheze evoluția și structura intelectuală a cercetărilor științifice care abordează relația dintre tehnologiile bazate pe inteligență artificială și sustenabilitate, în vederea evidențierii principalelor direcții tematice, a conexiunilor conceptuale și a înclinațiilor academice actuale din acest cadru interdisciplinar.

Conținut de bază.

Pentru facilitarea descoperirii relațiilor de co-ocurență a cuvintelor cheie din literatura de specialitate, au fost introduse în software-ul VOSviewer o serie de publicații exportate din cadrul bazei de date Web of Science (WoS), aflate pe teme legate de sustenabilitate, inteligență artificială și bibliometrie. Prin căutarea avansată (*advanced search*), pe baza tuturor câmpurilor în care apar expresiile "artificial intelligence", "sustainability" și "VOSviewer", s-au extras un număr de 97 de lucrări științifice scrise în limba engleză și publicate între anii 2018 și 2025, din domeniile științelor mediului (*Environmental Sciences, Environmental Studies*), informaticii (*Computer Science Information Systems, Computer Science Artificial Intelligence*), economiei (*Management, Business, Business Finance, Economics*) și matematicii (*Mathematics Interdisciplinary Applications*).

În vederea realizării hărții digitale privind conexiunile tematice dintre termenii enumerați mai sus, aplicația VOSviewer a permis includerea în diagramă doar a celor mai puternice legături între expresii, folosindu-se o ocurență de cel puțin două apariții ale cuvintelor cheie în conținutul lucrărilor de specialitate considerate, rezultând astfel 65 de termeni.

Fiecărei expresii căutate inițial i s-a acordat un cluster de o culoare diferită (verde pentru *artificial intelligence*, albastru pentru *sustainability* și roșu pentru *VOSviewer*), obținându-se descentralizarea noțiunilor pe mai multe arii tematice de interes global, conform figurii nr. 1 de mai jos:

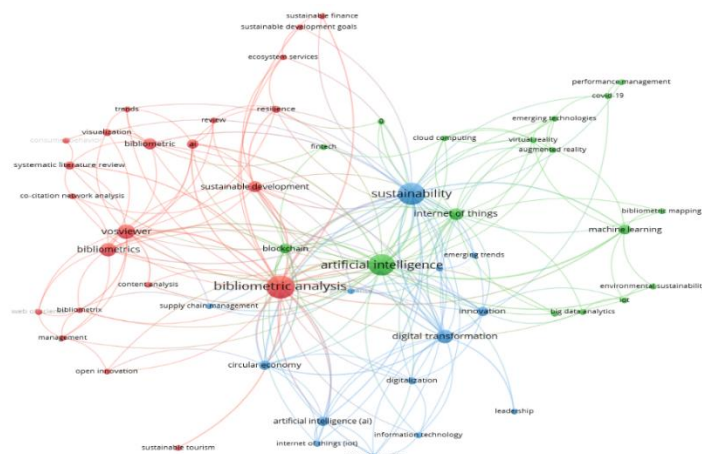

Figura 1. Ansamblul legăturilor dintre cuvintele cheie

Sursa: Prelucrare proprie utilizând programul VOSviewer

Potrivit figurii nr. 1, harta bibliometrică evidențiază trei clustere principale, care structurează domeniul în jurul conceptelor centrale. Dimensiunea nodurilor indică frecvența apariției termenilor, iar legăturile arată co-ocurența acestora în publicații. Numărul relativ mare de conexiuni și forța totală a legăturilor sugerează un domeniu bine integrat, cu interacțiuni consistente între temele majore.

Clusterul verde gravitează în jurul conceptului de inteligență artificială, apărând sub forma unuiia dintre cele trei noduri mari, centrale. Aici se regăsesc expresii precum *blockchain*, *cloud computing*, *fintech*, *internet of things* (IoT), *machine learning*, *emerging technologies* etc., care integrează domeniul informaticii cu cel economic. Poziția apropiată a clusterului "sustainability" și conexiunile sale dense cu AI și IoT sugerează faptul că literatura actuală tratează noile tehnologii drept factori

esențiali în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

Clusterul albastru, axat pe sustenabilitate – *circular economy, supply chain management, leadership, innovation, digital transformation* – reflectă dimensiunea strategică și organizațională a transformării durabile. Legăturile strânse cu inteligența artificială arată că digitalizarea este percepută ca un catalizator al sustenabilității, iar conexiunile cu nodul roșu indică interesul cercetătorilor de a evalua din punct de vedere bibliometric evoluția acestor teme emergente.

Ultimul cluster, cel roșu, este centrat pe parte de bibliometrie și rapoarte de co-ocurență, abordând termeni precum *VOSviewer, bibliometrics, systematic literature review, visualization, trends* etc. El reflectă dimensiunea metodologică a domeniului, respectiv utilizarea instrumentelor digitale de actualitate în analiza evoluției cercetărilor din sfera durabilității și tehnologiei. Relațiile puternice cu celelalte cluster semnifică faptul că aplicațiile inovative sunt utilizate ca mecanisme transversale pentru înțelegerea deplină atât a conceptelor referitoare la sustenabilitate, cât și a celor care privesc transformarea digitală sau inteligența artificială în ansamblu.

Per total, harta sugerează o convergență clară între bibliometrie (metodologie), sustenabilitate (domeniu aplicativ) și inteligență artificială (vector tehnologic), intersecția dintre ele indicând direcția dominantă de cercetare, care vizează modul în care tehnologiile inteligente susțin obiectivele de dezvoltare durabilă, aceste tendințe fiind intens cartografiate prin metodele digitale (bibliometrice).

Concluzii.

Prin utilizarea aplicației VOSviewer au fost identificate conexiuni semnificative între concepte emergente precum machine learning, blockchain sau Internet of Things (IoT), integrate în modele organizaționale orientate spre dezvoltare durabilă. Structurarea tematică a rezultatelor în cluster relevante indică o convergență tot mai accentuată între transformarea digitală și obiectivele de sustenabilitate, demonstrând faptul că tehnologiile inteligente (AI) sunt percepute drept factori determinanți în optimizarea performanței economice, sociale și de mediu.

În acest context, obiectivul de cercetare propus, respectiv identificarea și evaluarea tendințelor actuale din literatura științifică privind relația dintre inteligența artificială și dezvoltarea durabilă, a fost atins. Rezultatele obținute confirmă existența unui interes academic crescut pentru utilizarea instrumentelor digitale în sprijinul strategiilor sustenabile, precum și dezvoltarea unei direcții interdisciplinare de cercetare care îmbină metodele bibliometrice cu aplicațiile tehnologice inovatoare. Astfel, studiul contribuie la o mai bună înțelegere a modului în care inteligența artificială poate susține tranziția către modele economice sustenabile, oferind totodată premise pentru aprofundarea viitoarelor investigații în acest domeniu.

Referințe bibliografice.

1. CIOCA I. C., *Fundamente teoretice și practice privind contabilitatea*, Editura Pro Universitaria, București, România, 2019, pp. 163-164.
2. CIOCA I. C., *Raportare financiară conform normelor europene și internaționale*, Seria Didactica, Alba Iulia, România, 2024, pp. 77-78.
3. DONICI V., *Avantajele și limitările folosirii metodei bibliometrice în analiza tezelor de doctorat*, Buletinul Științific al Universității de Stat „B. P. Hașdeu” din Cahul: Științe Sociale, Volumul XVII, Nr. 2, 2023, Moldova, pp. 99-116, DOI: 10.5281/zenodo.10438953, disponibil la: https://jss.usch.md/wp-content/uploads/2024/01/BSS_-XVII_-nr.-2-100-117.pdf.
4. OȚEL E. A., *O analiză bibliometrică a relației dintre capitalul uman și creșterea economică*, Conferința Tehnico-Științifică a Studenților, Masteranzilor și Doctoranzilor, Chișinău, Moldova, 27-29 martie 2024, Universitatea Tehnică a Moldovei, pp. 2484-2493, ISBN 978-9975-64-462-4 (Vol.4), ISBN (PDF) 978-9975-64-458-7, disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/2484-2493.pdf.
5. Site E-nformation, <https://www.e-nformation.ro/>, Web of Science (WoS) – Căutare Avansată (Advanced Search), <https://0r10qi5jf-y-https-www-webofscience-com.z.e-nformation.ro/wos/woscc/summary/44cf10b6-da50-41bf-a71f-e80ce21cc31f-019f1da7de/recently-added/1>, accesat la 13.02.2026.

CZU: 657.471.12:334.012.33(478)

PARTICULARITĂȚILE DECONTĂRILOR CU PERSONALUL ÎN INSTITUȚIILE BUGETARE

THE PARTICULARITIES OF SETTLEMENTS WITH PERSONNEL IN BUDGETARY INSTITUTIONS

Alexandra CRIVOI

E-mail: crivoi.alexandra@ase.md

Academia de Studii Economice din Moldova

Coordonator științific: Georgeta MELNIC

Dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: melnic.georgeta@ase.md

Abstract. Any budgetary institution cannot exist or operate without qualified personnel, who in fact represent the main mechanism that contributes to the achievement of the institution's objectives. The proper calculation and accounting of settlements with personnel represent the driving force underlying the motivation of employees to achieve the objectives established by the institution in which they work. The research methodology includes the **method of analysis and documentation**, used to identify and explore the theoretical and legislative framework related to settlements with personnel, and the **method of observation**, aimed at evaluating the mechanisms for implementing specific regulations in the financial practice of settlements with personnel.

Keywords: budgetary institutions, legislation, employee settlements, personnel accounting, research methodology, salary entitlements.

JEL. M40, M41

Introducere.

Orice instituție bugetară nu poate exista și funcționa eficient fără un personal calificat, care reprezintă principalul factor ce contribuie la realizarea obiectivelor și activităților acesteia. Evidența și gestionarea corectă a decontărilor cu personalul constituie un element esențial al managementului financiar, deoarece acestea stau la baza motivării și stimulării angajaților în vederea îndeplinirii obiectivelor stabilite de instituție.

Actualitatea temei rezultă din faptul că decontările cu personalul reprezintă mecanismul prin care angajații sunt remunerați și motivați pentru contribuția lor la desfășurarea activității instituției.

Scopul lucrării constă în analiza modului în care sunt gestionate tranzacțiile financiare dintre instituție și angajați, inclusiv procesele de calcul și achitare a salariilor, determinarea reținerilor, precum și evidența altor plăți și deduceri aferente personalului.

Metodologia cercetării se bazează pe metoda analizei și documentării, utilizată pentru studierea cadrului teoretic și legislativ referitor la decontările cu personalul, precum și pe metoda observației, aplicată pentru evaluarea modului de implementare a normelor specifice în practica financiar-contabilă a instituțiilor.

Conținut de bază.

Contabilitatea decontărilor cu personalul în instituțiile bugetare constituie un element important al sistemului contabil public, deoarece vizează evidența și controlul drepturilor salariale ale angajaților, al contribuțiilor obligatorii, precum și al altor plăți generate de raporturile de muncă. Prin intermediul acestui segment al contabilității se asigură reflectarea corectă și completă a tuturor operațiunilor economice aferente remunerării muncii, precum și respectarea prevederilor legislației în domeniul salarizării și al contribuțiilor sociale. Totodată, evidența contabilă a decontărilor cu personalul

contribuie la asigurarea transparenței utilizării resurselor financiare publice și la monitorizarea cheltuielilor de personal în cadrul instituțiilor bugetare.

În cadrul instituțiilor publice, decontările cu personalul includ totalitatea relațiilor financiare care apar între instituție și angajați ca urmare a prestării muncii. Aceste relații se referă atât la calculul și achitarea salariilor, cât și la determinarea contribuțiilor sociale și medicale obligatorii, a impozitului pe venit din salariu, precum și a altor drepturi bănești acordate personalului. Prin urmare, contabilitatea decontărilor cu personalul are rolul de a asigura înregistrarea sistematică și controlul permanent asupra acestor operațiuni, contribuind la gestionarea eficientă a fondurilor publice destinate remunerării muncii.

Conform Planului de conturi contabile în sistemul bugetar [2], analiza realizată evidențiază faptul că decontările cu personalul, în funcție de natura operațiunilor înregistrate, se clasifică în mai multe grupuri distincte. Această clasificare permite o evidență mai clară și o organizare eficientă a informațiilor contabile referitoare la relațiile financiare dintre instituție și angajați. În acest context, decontările cu personalul sunt structurate în cinci grupuri principale, prezentate în figura 1, fiecare dintre acestea reflectând un anumit tip de operațiuni economice aferente raporturilor de muncă.

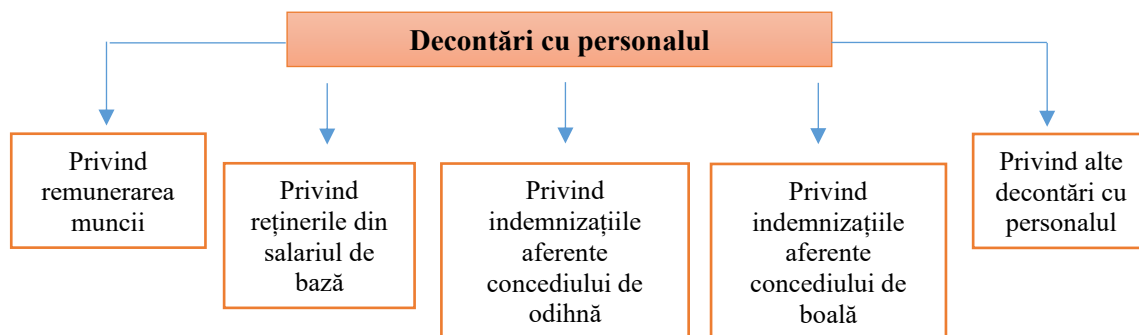

Figura 1. Clasificarea decontărilor cu personalul în instituțiile bugetare.

Sursa: Elaborat de către autor în baza Planului de Conturi Contabile în sistemul bugetar și Normelor metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar [2]

Importanța decontărilor cu personalul într-o instituție bugetară este determinată de ponderea semnificativă pe care cheltuielile de personal o dețin în totalul cheltuielilor instituției, precum și de necesitatea respectării stricte a cadrului legal privind salarizarea, impozitarea și contribuțiile obligatorii aferente raporturilor de muncă. În majoritatea instituțiilor publice, cheltuielile salariale reprezintă una dintre cele mai importante categorii de cheltuieli bugetare, motiv pentru care evidența și controlul acestora trebuie realizate cu o atenție deosebită. O evidență contabilă corectă a decontărilor cu personalul contribuie la prevenirea erorilor de calcul, la respectarea disciplinei financiare și la utilizarea eficientă a resurselor financiare alocate.

Evidența contabilă a decontărilor cu personalul privind calculul salariilor în instituțiile bugetare se realizează în conformitate cu prevederile legislative în vigoare, pe baza documentelor primare care confirmă operațiunile economice efectuate. Aceste documente au rolul de a asigura fundamentarea legală și justificarea contabilă a operațiunilor privind calculul și achitarea drepturilor salariale ale angajaților. Înregistrarea corectă și completă a acestor documente în contabilitate contribuie la asigurarea transparenței și exactității informațiilor financiare referitoare la cheltuielile de personal.

Principalele documente primare utilizate în procesul de calcul al salariilor în instituțiile bugetare sunt:

- schema de încadrare;
- lista de tarificare;
- statul de retribuții;
- tabelul de pontaj;

- ordinele conducătorului instituției.

Schema de încadrare reflectă structura organizatorică a instituției și numărul de funcții aprobate, precum și nivelul salariilor corespunzătoare fiecărei funcții.

Lista de tarificare conține informații privind stabilirea salariilor pentru personalul instituției, în conformitate cu legislația în vigoare.

Statul de retribuiții reprezintă documentul central utilizat pentru calculul și evidența drepturilor salariale ale angajaților, în timp ce tabelul de pontaj reflectă timpul efectiv lucrat de fiecare angajat într-o anumită perioadă.

Ordinele conducătorului instituției confirmă diferite modificări privind raporturile de muncă, cum ar fi angajarea, transferul, acordarea concediilor sau stabilirea unor sporuri salariale.

Remunerarea muncii în instituțiile bugetare se realizează în conformitate cu prevederile **Legii nr. 270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar** [1] și ale **Hotărârii Guvernului nr. 1231 din 12.12.2018, privind punerea în aplicare a acestei legi**. Aceste acte normative stabilesc principiile, structura și modul de determinare a salariilor pentru personalul din sectorul bugetar, asigurând un sistem unitar și transparent de salarizare.

Potrivit prevederilor acestei legi, salariul lunar al angajaților din sectorul bugetar este format din mai multe componente, care reflectă nivelul funcției ocupate, gradul de responsabilitate, condițiile de muncă și performanța profesională a angajaților. Aceste componente sunt prezentate în figura 2 și includ salariul de bază, sporurile, suplimentele și alte plăți stabilite în conformitate cu legislația în vigoare.

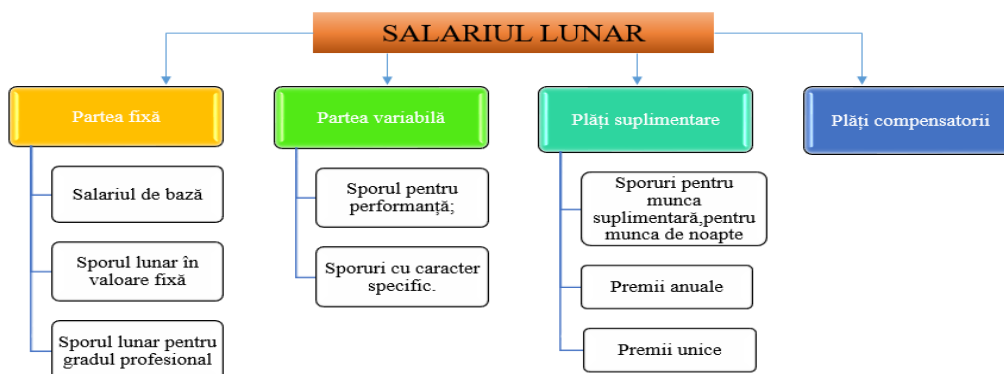

Figura 2. Componentele salariului lunar a unui angajat din sectorul bugetar

Sursa: Elaborat de către autor în baza Legii nr.270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar [1]

Concluzii.

Contabilitatea decontărilor cu personalul este un compartiment al evidenței contabile care necesită o atenție deosebită, întrucât are un rol esențial în calcularea corectă și completă a veniturilor angajaților. Acest domeniu nu se limitează doar la înregistrarea sumelor datorate salariaților, ci implică și respectarea normelor legale, fiscale și sociale aferente remunerării muncii. Prin urmare, organizarea riguroasă a acestui compartiment contribuie la buna funcționare a întregului sistem contabil al entității. Totodată, acest compartiment reprezintă un aspect esențial al managementului resurselor umane și financiare în cadrul oricărei organizații, indiferent de dimensiunea sau domeniul său de activitate. Decontările cu personalul influențează direct relația dintre angajator și angajat, reflectând modul în care instituția își respectă obligațiile față de salariați. O evidență clară și exactă a acestora oferă transparență, siguranță și încredere în cadrul raporturilor de muncă.

Aceste operațiuni nu constituie doar o simplă formalitate administrativă sau contabilă, ci reprezintă o componentă vitală în asigurarea echității și corectitudinii în compensarea angajaților pentru munca

depusă. Fiecare salariu, spor, adaos, premiu sau altă formă de remunerare trebuie calculată cu exactitate, astfel încât fiecare angajat să beneficieze de drepturile sale în conformitate cu legislația în vigoare și cu prevederile contractuale aplicabile.

Prin intermediul decontărilor cu personalul, instituțiile își asumă responsabilitatea de a recompensa angajații în mod corespunzător pentru eforturile, competențele și timpul investit în activitatea desfășurată. În același timp, acestea oferă beneficii și alte drepturi salariale în funcție de performanța individuală, de contribuția fiecărui salariat la rezultatele obținute și de rolul său în atingerea obiectivelor organizaționale. Astfel, contabilitatea decontărilor cu personalul devine nu doar un instrument de evidență, ci și un mijloc de susținere a motivației, stabilității și eficienței resurselor umane.

Referințe bibliografice.

1. Legea Nr. 270 din 23-11-2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=152746&lang=ro#
2. Ordinul Nr. 216 din 28-12-2015 cu privire la aprobarea Planului de conturi contabile în sistemul bugetar și a Normelor metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150270&lang=ro#

INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ ÎN PRACTICA CONTABILĂ: AMENINȚARE SAU OPORTUNITATE PENTRU PROFESIA CONTABILĂ

Alexandru FRUNZE

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: frunze.alexandru@ase.md

Coordonator științific: Lilia GRIGOROI

Dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: lilia.grigori@ase.md

ORCID: 0000-0002-9741-0932

Abstract. *The present article aims to explore the influence of artificial intelligence on the accounting profession, assessing both potential threats and emerging opportunities. By examining the specialized literature, current technological trends, and institutional shifts, the study highlights the structural changes taking shape within the field of accounting and how professionals can leverage these transformations to remain relevant in an increasingly digitalized economic environment.*

Keywords: *Artificial intelligence, accounting practice, accounting profession, digital transformation.*

JEL. M41

Introducere.

Transformările rapide generate de digitalizare în ultimele decenii au determinat o reevaluare profundă a modului în care sunt concepute și desfășurate activitățile economice, inclusiv activitățile aferente profesiei contabile. Printre cele mai disruptive tehnologii se numără inteligența artificială, ale cărei aplicații se extind accelerat în domenii precum procesarea datelor, analiza predictivă, auditul automatizat și suportul decizional. În acest context, inteligența artificială reprezintă un instrument tehnologic complementar, dar și un factor capabil să redefinească funcțiile și competențele profesioniștilor contabili.

Dezbaterile privind rolul inteligenței artificiale în contabilitate oscilează între două perspective majore: pe de o parte, teama că automatizarea avansată ar putea conduce la diminuarea rolului uman [1] sau chiar la substituirea anumitor activități contabile respective [2]; pe de altă parte, oportunitatea de a transforma profesia prin creșterea eficienței [3], reducerea riscului de eroare și posibilitatea concentrării specialiștilor pe activități strategice [4], cu valoare adăugată ridicată, dar și prin dezvoltarea unor abilități manageriale de gândire critică și sistematică, pe care algoritmiile inteligenței nu sunt încă capabili să le înțeleagă [5]. Această ambivalență justifică necesitatea unei analize riguroase privind impactul inteligenței artificiale asupra practicii contabile contemporane.

Articolul de față își propune să exploreze modul în care inteligența artificială influențează profesia contabilă, evaluând atât potențialele amenințări, cât și oportunitățile emergente. Prin examinarea literaturii de specialitate, a tendințelor tehnologice actuale și a schimbărilor instituționale, studiul evidențiază schimbările structurale care se conturează în domeniul contabilității și modul în care profesioniștii pot valorifica aceste transformări pentru a rămâne relevanți într-un mediu economic tot mai digitalizat.

Conținut de bază.

Inteligența artificială în contabilitate este considerată pe scară largă atât o oportunitate semnificativă, cât și o provocare pentru profesie. Inteligența artificială sporește eficiența, acuratețea și productivitatea prin automatizarea sarcinilor de rutină [6], cum ar fi introducerea datelor, înregistrarea tranzacțiilor și detectarea fraudelor, permițând contabililor să se concentreze mai mult pe luarea

deciziilor strategice și interpretarea acestora [4], [7]. Sarcinile de introducere a datelor și contabilitatea primară tind să dispară, ceea ce poate crea un deficit de oportunități pentru absolvenții care nu dețin competențe digitale avansate. De asemenea, inteligența artificială îmbunătățește procesele de raportare financiară și audit [8] prin analize predictive și integrarea big data, ceea ce poate duce la o mai bună gestionare a riscurilor și la reducerea costurilor [9]. În același timp, dependența de infrastructura digitală și utilizarea modelelor mari de limbaj (LLM) precum ChatGPT în activitatea cotidiană ridică semne de întrebare privind confidențialitatea datelor clienților și riscul de "halucinații" algoritmice care pot duce la rapoarte financiare eronate. Utilizarea inteligenței artificiale ridică și dileme etice majore ce țin de responsabilitatea pentru o eroare de raționament generată de un algoritm. Contabilul trebuie să aibă obligația de a verifica integritatea datelor de intrare și logica de procesare a inteligenței artificiale. Într-o eră a cloud-ului și a procesării automate, riscul de securitate cibernetică devine un risc de audit major.

Riscuri reale se reduc la înlocuirea posturilor bazate doar pe muncă repetitivă, fără competențe digitale/analitice, probleme de securitate și confidențialitate a datelor, erori de algoritm, lipsă de transparență și responsabilitate, rezistență la schimbarea și teamă de pierderea controlului profesional.

În Republica Moldova discrepanța între marile corporații, care își permit soluții de inteligență artificială avansate și IMM-uri, care se luptă cu costurile de digitalizare, riscă să creeze o piață fragmentată a serviciilor contabile. Din cauza resurselor financiare limitate și a lipsei de personal calificat în tehnologii noi, IMM-urile rămân ancorate în modelul contabilității de conformitate (operare manuală a datelor). Acest grup de entități riscă să devină necompetitiv prin costuri operaționale ridicate și viteză redusă de procesare. Majoritatea soluțiilor de inteligență artificială sunt dezvoltate extern și necesită abonamente în valută, dificil de susținut pentru o microîntreprindere locală. Contabilii din sectorul IMM nu au acces la training-uri de specialitate pentru utilizarea instrumentelor de analiză de date, limitându-se la utilizarea funcțiilor de bază ale softurilor de tip 1C sau altele similare. Prin urmare, fragmentarea riscă să creeze o discrepanță geografică între Chișinău, unde se concentrează capitalul și inovația, și regiunile rurale. Contabilii din regiuni ar putea fi marginalizați, devenind simpli „arhivari digitali”, în timp ce colegii lor din capitală evoluează spre consultanță de business.

Cu toate acestea, printre provocări se numără necesitatea ca contabilii să dezvolte noi abilități tehnice [10], să se adapteze la rolurile în schimbare [11] și să abordeze preocupările etice, cum ar fi transparența, confidențialitatea datelor și părtinirea algoritmică [7]. Rezistența la schimbare și costurile ridicate ale implementării inteligenței artificiale sunt bariere suplimentare cu care se confruntă firmele atunci când integrează tehnologiile de inteligență artificială [9]. Per total, deși inteligența artificială prezintă riscuri precum pierderea locurilor de muncă pentru rolurile tradiționale, ea oferă oportunități pentru profesia contabilă de a evolua într-un domeniu mai strategic și bazat pe tehnologie, cu o educație adecvată și învățare continuă [12], [6]. Este necesară mutarea accentului spre roluri cu valoare adăugată, cum ar fi consultanță, analiză, managementul riscului, raportare strategică. În același timp se observă o creștere a cererii pentru contabili cu competențe în data analytics, IT, guvernanță și etică a datelor. Experiența proprie demonstrează că inteligența artificială contribuie la satisfacția la locul de muncă și calitatea vieții profesionale, atunci când este implementată cu atenție etică.

Studiile în contexte est-europene, cum ar fi România [13], arată că, deși inteligența artificială este considerată benefică pentru inovare și îmbunătățirea proceselor, persistă provocări precum lipsa de instruire, limitările de reglementare și preocupările etice legate de securitatea datelor și de pierderea locurilor de muncă. Deși cercetările specifice privind Republica Moldova sunt limitate, constatările din țara vecină, România, sugerează tendințe similare în impactul inteligenței artificiale asupra practicilor contabile, evidențiind oportunități pentru transformarea digitală, alături de necesitatea unor cadre de reglementare și reforme ale educației profesionale. Supraviețuirea în era inteligenței artificiale necesită o recalibrare a educației contabile. Această metamorfoză educațională impune o colaborare

sinergică între instituțiile academice și organismele profesionale, cu scopul de a implementa programe de formare continuă și cadre riguroase de guvernare etică, menită să reglementeze integrarea algoritmilor în procesele educaționale și de raportare financiară.

Dezvoltarea profesională trebuie să sublinieze că, deși inteligența artificială poate procesa volume colosale de date, aceasta nu poate substitui raționamentul profesional în situații de incertitudine economică sau consilierea strategică bazată pe empatie și context cultural, competențe care trebuie cultivate intens în universități. Ulterior, având în vedere viteza de evoluție a algoritmilor, garantul calității devin asociațiile profesionale, dezvoltarea profesională a căror trebuie să se axeze pe validarea competențelor digitale ale membrilor săi. Or, învățarea nu se mai încheie la obținerea diplomei, ci devine un proces perpetuu.

Concluzii.

În concluzie, inteligența artificială este „amenințarea” celor care refuză schimbarea și „oportunitatea” celor care aleg să utilizeze tehnologia pentru a asigura o imagine fidelă, performanță economică și reziliență în contextul transformărilor globale de la orizontul anului 2026.

Rezultatele evidențiază faptul că practicienii nu au o înțelegere clară a principalelor beneficii și provocări asociate cu utilizarea soluțiilor bazate pe inteligența artificială în procesele contabile [13]. În lumina cercetărilor, inteligența artificială este mai mult o oportunitate strategică decât o amenințare pentru profesia contabilă.

Pentru contabilii din Republica Moldova, riscul major nu este inteligența artificială în sine, ci rămânerea în urmă la competențe digitale, etice și analitice. Adaptarea programelor de studii, formarea continuă și implicarea activă în proiectarea și controlul sistemelor inteligenței artificiale sunt esențiale pentru a transforma într-un aliat al profesiei.

Pentru ca procesul de integrare a inteligenței artificiale să nu devină un factor de excluziune economică pentru IMM-urile din Republica Moldova, statul trebuie să treacă de la rolul de observator la cel de facilitator strategic.

Referințe bibliografice.

1. Brynjolfsson, E. and A. McAfee, *The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies*, New York, NY.: Norton, 2014.
2. Bruun, E. and A. Duka. Artificial intelligence, jobs and the future of work: racing with machines, *Basic Income Studies*, vol. 3, nr. 2, pp. 1-15. <https://doi.org/10.1515/bis-2018-0018>, 2018.
3. Briciu, Al. and Ar. Briciu. COVID-19 Influence and Future Perspectives of Artificial Intelligence on the Labour Market, *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, vol. 11, nr. 2Sup1, pp. 21-28. <https://brain.edusoft.ro/index.php/brain/article/view/1608>, 2021.
4. Su, Z.; G. Togay and A. M. Côté. Artificial intelligence: a destructive and yet creative force in the skilled labour market, *Human Resource Development International*, vol. 24, nr. 3, pp. 341-352. <https://doi.org/10.1080/13678868.2020.1818513>, 2021.
5. Yassin, M.; A. A. Frihatni and M. Muhammadun. Opportunities and Challenges: Revitalising the Accounting, *Educational Journal of History and Humanities*, pp. 353-362, 2025. <https://jurnal.usk.ac.id/riwayat/article/view/43906>.
6. Adelakun, B. O.; T. G. Majekodunmi and O. S. Akintoye. AI and ethical accounting: Navigating challenges and opportunities, *International Journal and Advanced Economics*, vol. 6, nr. 6, pp. 224-241. <https://doi.org/10.51594/ijae.v6i6.1230>, 2024.
7. Abdullahh A. A. H. and F. A. Almagtari. The Impact of Artificial Intelligence and Industry 4.0 on Transforming Accounting and Auditing Practices, *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, vol. 10, nr. 1, p. Abdulwahid Ahmad Hashed Abdullah a 1, 2024. <https://doi.org/10.1016/j.joitmc.2024.100218>.
8. Odonkor, O.; S. Kaggwa; P. U. Uwaoma; A. O. Hassan and O. A. Farayola. The impact of AI on accounting practices: A review: Exploring how artificial intelligence is transforming traditional accounting methods and financial reporting, *World Journal of Advanced Research and Reviews*, vol. 21, nr. 02, pp. 172-188, 2024. <https://doi.org/10.30574/wjarr.2024.21.1.2721>.

9. Holmes, A. F. and A. Douglass. Artificial Intelligence: Reshaping the Accounting Profession and the Disruption to Accounting Education, *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, vol. 19, nr. 1, pp. 53-68. <https://doi.org/10.2308/JETA-2020-054>, 2020.
10. Hasan, A. Artificial Intelligence (AI) in Accounting & Auditing: A Literature Review, *Open Journal of Business and Management*, nr. 10, pp. 440-465, 2020. doi: 10.4236/ojbm.2022.101026.
11. Zhang, Y.; F. Xiong; Y. Xie; X. Fan and H. Gu. The Impact of Artificial Intelligence and Blockchain on the Accounting Profession, *IEEE Access*, vol. 8, pp. 110461-110477, 2020. doi: 10.1109/ACCESS.2020.3000505.
12. Banța, V.C.; S. M. Rândașu.; A. Tanasie and D. Cojocaru. Artificial Intelligence in the Accounting of International Businesses: A Perception-Based Approach, *Sustainability*, vol. 14, nr. 11, p. <https://doi.org/10.3390/su14116632>, 2022.

ARHITECTURA SI IMPLEMENTAREA UNUI SISTEM INFORMATIC PENTRU GESTIUNEA INVESTITIILOR FINANCIARE

ARCHITECTURE AND IMPLEMENTATION OF AN INFORMATION SYSTEM FOR FINANCIAL INVESTMENT MANAGEMENT

Andrei-Catalin ACHIM

Student Master

Academia de Studii Economice București, Romania

E-mail: achimandrei22@stud.ase.ro

Coordonator științific: Bogdan-Stefan IONESCU

Academia de Studii Economice București, Romania

E-mail: bogdan.ionescu@cig.ase.ro

ORCID code: 0000-0003-0021-2938

Abstract. *This paper presents the design and implementation of an information system for managing financial investments within a public organization. The study highlights the importance of digital transformation in improving efficiency, transparency, and decision-making processes. The research is based on qualitative methods such as document analysis and interviews with personnel involved in financial management. The results demonstrate that the proposed system significantly improves data accuracy, reporting speed, and overall control of investment projects.*

Keywords: *information system, financial investments, database, web application, management, public sector*

JEL. *M15, G31*

Introducere.

Gestionarea investițiilor financiare în cadrul organizațiilor publice reprezintă un proces complex, caracterizat prin volum mare de date, cerințe ridicate de transparență și necesitatea unui control riguros asupra utilizării resurselor. În contextul actual al digitalizării, utilizarea sistemelor informatice devine esențială pentru optimizarea proceselor și reducerea erorilor umane.

În lipsa unor soluții informatice integrate, activitățile de monitorizare a proiectelor și a fluxurilor financiare sunt realizate manual sau prin utilizarea unor instrumente fragmentate, ceea ce conduce la inconsistența datelor și dificultăți în procesul decizional. De asemenea, timpul necesar generării rapoartelor crește semnificativ, afectând eficiența organizațională.

Motivația realizării acestei lucrări constă în necesitatea dezvoltării unui sistem informatic care să centralizeze informațiile relevante privind investițiile și să permită acces rapid la date actualizate. Un astfel de sistem contribuie la îmbunătățirea transparenței, la creșterea controlului financiar și la susținerea deciziilor strategice.

Metodologia cercetării s-a bazat pe analiză documentară și interviuri cu personal implicat în gestionarea investițiilor financiare, precum și pe observarea proceselor existente.

Conținut de bază.

Un sistem informatic de gestiune este un ansamblu integrat de resurse tehnologice și proceduri utilizate pentru colectarea, stocarea, procesarea și analiza datelor. În domeniul financiar, aceste sisteme joacă un rol esențial în asigurarea unei evidențe corecte și în timp real a operațiunilor economice.

Sistemele informatice moderne sunt dezvoltate pe baza arhitecturii client-server, care permite separarea interfetei utilizator de logica aplicației și de baza de date. Această abordare asigură flexibilitate, scalabilitate și mentenanță ușoară.

Modelul MVC (Model-View-Controller) reprezinta una dintre cele mai utilizate structuri in dezvoltarea aplicatiilor web. Acesta permite separarea responsabilitatilor in cadrul aplicatiei, facilitand dezvoltarea modulara si reducand complexitatea codului.

Un alt concept important este utilizarea bazelor de date relationale, care asigura integritatea si consistenta datelor prin utilizarea cheilor primare si externe. Structurarea datelor in tabele interconectate permite acces rapid si eficient la informatii.

Sistemul informatic propus a fost conceput pentru a raspunde nevoilor unei organizatii publice care gestioneaza proiecte de investitii. Activitatea acestora presupune administrarea unui numar mare de proiecte, fiecare avand bugete, contracte si fluxuri financiare specifice.

In cadrul sistemului au fost definite mai multe entitati principale, precum: proiecte, contracte, contractanti, cheltuieli, utilizatori

Fiecare proiect reprezinta o unitate de investitie si contine informatii precum bugetul alocat, stadiul de implementare si valoarea cheltuielilor efectuate. Sistemul permite actualizarea in timp real a acestor date, oferind o imagine clara asupra situatiei financiare.

Gestionarea contractelor si a contractantilor permite urmarirea relatiilor comerciale si a obligatiilor financiare. In plus, modulul de evidenta a cheltuielilor faciliteaza inregistrarea operatiunilor financiare si verificarea incadrarii in buget.

Un avantaj major al sistemului este generarea automata de rapoarte, care pot fi utilizate in procesul decizional. Aceste rapoarte ofera informatii sintetice si detaliate privind stadiul proiectelor si utilizarea fondurilor. Implementarea sistemului informatic a presupus utilizarea unui set de tehnologii moderne, selectate in functie de cerintele proiectului.

PHP a fost utilizat pentru dezvoltarea componentei server-side, datorita flexibilitatii si popularitatii sale in dezvoltarea aplicatiilor web. Acesta permite gestionarea eficienta a cererilor si interactiunea cu baza de date.

MySQL a fost ales ca sistem de gestiune a bazelor de date, oferind performanta ridicata si suport pentru operatiuni complexe. Utilizarea unei baze de date relationale a permis organizarea eficienta a informatiilor si asigurarea integritatii datelor.

Framework-ul CodeIgniter a fost utilizat pentru implementarea arhitecturii MVC, facilitand dezvoltarea modulara si reutilizarea codului. Acesta ofera instrumente utile pentru securitate si optimizarea aplicatiei.

Pentru interfata utilizator au fost utilizate HTML, CSS si JavaScript, asigurand o experienta intuitiva si accesibila. Interfata permite utilizatorilor sa interactioneze usor cu sistemul si sa acceseze rapid informatiile necesare.

Concluzii.

Sistemul informatic dezvoltat in cadrul acestei lucrari demonstreaza rolul esential al tehnologiei in optimizarea proceselor de gestiune a investitiilor financiare. Prin digitalizarea activitatilor, se reduce dependenta de operatiuni manuale si se imbunatateste acuratetea datelor.

Aplicatia permite monitorizarea eficienta a proiectelor, controlul cheltuielilor si generarea rapida de rapoarte. Aceste functionalitati contribuie la cresterea transparentei si la imbunatatirea procesului decizional.

Un alt avantaj important este flexibilitatea sistemului, care poate fi adaptat in functie de nevoile organizatiei. Structura modulara permite extinderea ulterioara prin adaugarea de noi functionalitati.

In perspectiva, sistemul poate fi imbunatatit prin integrarea unor tehnologii avansate, precum analiza predictiva sau inteligenta artificiala. Acestea ar putea contribui la anticiparea riscurilor si la optimizarea alocarii resurselor.

În concluzie, implementarea unui sistem informatic dedicat gestiunii investițiilor financiare reprezintă o soluție eficientă pentru creșterea performanței organizatorice și pentru asigurarea unui management financiar modern.

Referințe bibliografice.

1. CONNOLLY, T., BEGG, C. Database Systems: A Practical Approach to Design, Implementation, and Management. 6th Edition. Harlow: Pearson Education, 2015.
2. PRESSMAN, R. Software Engineering: A Practitioner's Approach. 7th Edition. New York: McGraw-Hill, 2010.
3. MURUGESAN, S. Harnessing Green IT: Principles and Practices. IT Professional, vol. 10, no. 1, 2008, pp. 24–33.
4. W3TECHS. Usage statistics of PHP for websites. 2025. Disponibil: <https://w3techs.com/technologies/details/pl-php>

REZILIENȚA SISTEMULUI BANCAR ÎN FAȚA CRIZELOR – DE LA COLAPSUL FINANCIAR GLOBAL LA TURBULENȚELE GEOPOLITICE ACTUALE

THE BANKING SYSTEM RESILIENCE IN TIMES OF CRISIS – FROM THE GLOBAL FINANCIAL COLLAPSE TO THE CURRENT GEOPOLITICAL TURBULENCES

Darius-Andrei GOARNĂ

Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România

E-mail: goarna.darius.acae24@uab.ro

Coordonator științific: Teodora Maria SUCIU

Dr., lect. univ., Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România

E-mail: suciu.teodora@uab.ro

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-4577-3520>

Abstract. This paper explores the resilience of Romania's banking system regarding the major economic, medical and geopolitical crises that occurred between 2007 and 2024, focusing on the effects reflected by the financial performance of the most relevant credit institutions listed on the Bucharest Stock Exchange. The main objective was to evaluate how the shocks generated by the Great Recession, the COVID-19 pandemic and the Russian-Ukrainian military conflict influenced the profitability and operational stability across the analyzed banks.

The results reveal notable differences in organizational dynamics, with Banca Transilvania displaying higher profitability levels, while BRD follows a steadier and more prudential evolution. Overall, the findings indicate a strong degree of resilience within the Romanian banking sector, as the institutions manage to absorb exogenous shocks and realign to a positive trajectory, thereby contributing meaningfully to the financial stability in the national industry.

Keywords: resilience, banking system, crisis, financial performance, profitability rates, economic, medical, geopolitics

JEL. G01, G21, M41, M42

Introducere.

Din punct de vedere bancar, reziliența reflectă însușirea unei bănci sau a sistemului bancar în ansamblu de a rezista și a continua să-și desfășoare activitatea în condiții optime în fața unor șocuri economice, financiare, politice sau de orice altă natură. Pentru a facilita urmărirea în timp a efectelor generate de cele mai cunoscute turbulențe globale manifestate în ultimii douăzeci de ani, ne propunem, în prezenta lucrare, să analizăm modul în care aceste crize de dată recentă au afectat performanța bancară a celor mai capitalizate instituții de credit cotate pe piața locală reglementată, și anume Bursa de Valori din București. Principalele trei crize care au afectat economia globală în ultimele decenii au fost: Marea Recesiune considerată a fi cea mai gravă criză financiară de la Marea Depresiune din anii '30 și până în prezent, începută în cea de-a doua jumătate a anului 2007, determinând sistemul financiar internațional să fie aproape de colaps, ducând la falimente bancare, devalorizarea monedelor și apariția crizei bancare; ulterior, pandemia

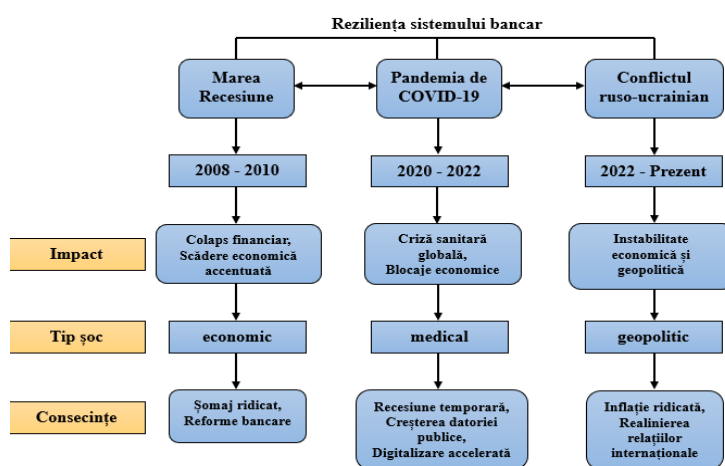

Figura 1. Evoluția celor mai reprezentative crize ale ultimelor două decenii

Sursa: Prelucrare proprie după Weinberg, 2013; Nagy & Benvovszki, 2013 și Stoica et al., 2021.

de COVID-19 a generat un puternic șoc sanitar și o recesiune economică globală, iar în 2022, izbucnirea războiului din Ucraina a amplificat instabilitatea economică deja existentă. Toate aceste evenimente au contribuit la creșterea incertitudinilor privind redresarea sistemului financiar de la nivel mondial.

Conținut de bază.

Performanța financiară a instituțiilor bancare este evaluată prin indicatori precum ROA și ROE (Căruntu & Lăpăduși, 2009; Mihalciuc et al., 2016; Ciubotaru, 2019), care reflectă eficiența utilizării activelor și capitalurilor bancare. Crizele economice recente au determinat scăderea rentabilității băncilor, pe fondul creșterii creditelor neperformante și al riscurilor asociate (Balteș & Rodean, 2016). Analiza exclusivă a acestor rate poate fi limitată, deoarece nu include elemente extrabilanțiere relevante. De aceea, este necesară utilizarea unor indicatori suplimentari (*Tabelul 1*) pentru o evaluare completă (Mălin & Rădoi, 2014; Suciu, 2024). Astfel, se poate afirma că performanța bancară depinde de calitatea managementului și de deciziile adoptate în condiții de risc minim (Cadociniov, 2017).

La Bursa de Valori București sunt listate trei bănci comerciale: Banca Transilvania (BT), BRD – Groupe Société Générale și Patria Bank (PBK), diferențiate semnificativ prin capitalizarea bursieră și cota de piață. Studiul vizează doar instituțiile cu relevanță sistemică ridicată, respectiv BT și BRD, datorită impactului limitat al PBK asupra sectorului.

Tabel 1. Indicatorii fundamentali ai performanței bancare

Denumire	Formulă	Surse bibliografice
Rentabilitatea activelor totale (ROA)	$ROA = \frac{\text{Rezultat net}}{\text{Active totale}}$	Petersen & Schoeman, 2008; Mălin & Rădoi, 2014; Daniswara & Daryanto, 2019; Topor, 2021; Sinișin, 2023; Suciu, 2024
Rentabilitatea capitalurilor proprii (ROE)	$ROE = \frac{\text{Rezultat net}}{\text{Capital propriu}}$	
Rentabilitatea activității de creditare (R_aC)	$R_aC = \frac{\text{Rezultat net}}{\text{Active totale acordate în credite}}$	Suciu, 2024
Multiplicatorul capitalului (MC)	$MC = \frac{\text{Active totale}}{\text{Capital propriu}} = \frac{ROE}{ROA}$	Mălin & Rădoi, 2014; Topor, 2021; Sinișin, 2023

Sursa: Prelucrare proprie utilizând informațiile publice disponibile online.

Studiul empiric curent analizează impactul marilor crize economice, sanitare și geopolitice asupra performanței financiare a băncilor listate la Bursa de Valori București, în perioada 2007–2024. Intervalul permite evaluarea comparativă și dinamică a rezilienței sistemului bancar românesc în contextul Marii Recesiuni, al pandemiei de COVID-19 și al războiului ruso-ucrainian, început în 2022.

Evoluția ROA (*figura 2 – stânga*) evidențiază capacitatea BT și BRD de a transforma activele în profit. În perioada crizei financiare dintre 2007–2009, indicatorul a scăzut puternic pentru ambele bănci, pe fondul creșterii provizioanelor și al deteriorării portofoliilor de credite, menținându-se ulterior la niveluri reduse până în 2015. BRD a înregistrat pierderi în 2012–2013, dar a revenit pe profit din 2014, urmând o perioadă de consolidare între 2015 și 2019, în timp ce BT a cunoscut un vârf semnificativ în 2015. Pandemia de COVID-19 a generat o scădere moderată a rentabilității în 2020–2021, iar din 2022 creșterea dobânzilor și a creditării a determinat o redresare vizibilă, mai accentuată în cazul BRD.

Potrivit figurii 2 (*dreapta*), rentabilitatea capitalurilor proprii (ROE) reflectă și intensifică evoluțiile observate la ROA. În timpul Marii Recesiuni, indicatorul a scăzut puternic, menținându-se apoi la niveluri moderate între 2010 și 2015, pe fondul prudenței bancare. Pandemia de COVID-19 a generat o diminuare temporară, fără a afecta stabilitatea financiară. În contextul războiului dintre Rusia și Ucraina, creșterea dobânzilor și a creditării a impulsat ROE să aibă niveluri superioare, cu

performanțe mai bune pentru BT față de BRD.

Dinamica rentabilității activității de creditare (*figura 3 – stânga*) evidențiază contribuția portofoliilor de împrumuturi la profitabilitatea BT și BRD, având o evoluție similară cu cea a ROA. În perioada Marii Recesiuni (2007–2009), indicatorul scade accentuat din cauza restrângerii creditării, menținându-se redus până în 2014. Între 2015 și 2019 are loc o creștere constantă, susținută de relansarea economică, urmată de o diminuare temporară în contextul pandemiei de COVID-19 și al războiului din Ucraina. Ulterior, majorarea dobânzilor și cererea ridicată de finanțare determină o redresare solidă, cu un avantaj ușor pentru Banca Transilvania datorită orientării sale spre segmentul de retail.

Înainte de marea criză financiară, multiplicatorul capitalului (*figura 3 – dreapta*) înregistra valori ridicate, indicând un levier accentuat. Între 2010 și 2014, acesta s-a redus pe fondul majorărilor de capital și al reglementărilor Basel III. Banca Transilvania a avut o evoluție oscilantă în 2015–2018, urmată de o creștere ulterioară, în timp ce BRD a înregistrat scăderi până în perioada pandemiei, apoi o majorare semnificativă. Războiul dintre Rusia și Ucraina a adus o relativă stabilitate a indicatorului, susținută de expansiunea creditării și creșterea activelor bancare. În mod tipic, BT prezintă în medie un multiplicator mai mare, excepție făcând anii 2008 și 2015, când efectul de pârghie al BRD este mai ridicat. În general, strategia de dezvoltare a BT este mai dinamică, în timp ce BRD adoptă o abordare mai conservatoare.

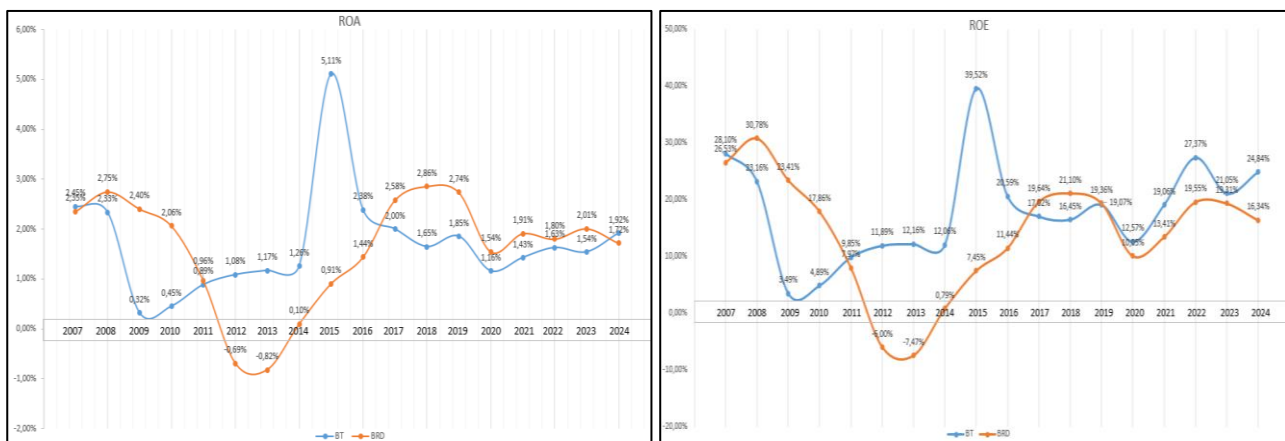

Figura 2. Evoluția ROA (stânga) și ROE (dreapta) a BT și BRD pe perioada 2007-2024

Sursa: Prelucrare proprie utilizând informațiile publice de pe site-urile băncilor analizate.

Figura 3. Evoluția RaC (stânga) și MC (dreapta) a BT și BRD pe perioada 2007-2024

Sursa: Prelucrare proprie utilizând informațiile publice de pe site-urile băncilor analizate

Concluzii.

Analiza celor patru indicatori reflectă un grad sporit de reziliență a băncilor listate la Bursa de Valori în fața turbulențelor de dată recentă. Acest aspect evidențiază totuși, faptul că evoluțiile celor două bănci considerate sunt strâns legate de contextul economic intern, dar și internațional. Marea Recesiune, pandemia de COVID-19, șocurile inflaționiste și conflictul militar de la granițele României au influențat vizibil performanțele financiare, determinând atât perioade de stagnare, cât și faze de creștere rapidă.

În ansamblu, Banca Transilvania, așa cum era de așteptat din pricina capitalizării puternice (duble față de BRD), se remarcă printr-o rentabilitate superioară, o dinamică mai accentuată și un nivel mai ridicat al levierului financiar, în timp ce BRD se definește printr-o evoluție mai stabilă, cu fluctuații destul de moderate, având la bază o strategie orientată înspre prudență și conservarea elementelor de capital.

Referințe bibliografice.

- BALTEȘ N., RODEAN M. D., *Studiu privind aprecierea performanței sistemului bancar românesc*, Conferința „Paradigma contabilității și auditului: realități naționale, tendințe regionale și internaționale”, Chișinău, Moldova, 1 aprilie 2016, pp. 316-322, disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/316-322_1.pdf.
- CADOCINICOV E., *Tendențe contemporane în administrarea performanțelor bancare*, Conferința „Creșterea economică în condițiile globalizării”, Ediția a 12-a, vol. 2/2017, Chișinău, Moldova, 12-13 octombrie 2017, pp. 177-180, disponibil la: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/56056.
- CĂRUNTU C., LĂPĂDUȘI M. L., *Rata rentabilității financiare. Impactul ratei rentabilității financiare asupra dezvoltării întreprinderii*, Analele Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Economie, Nr. 2/2009, pp. 95-108, disponibil la: https://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2009-02/9_CONSTANTIN_CARUNTU.pdf.
- CIUBOTARU, M., *Dezvoltarea metodelor managementului financiar bancar de măsurare și analiză a performanței băncilor comerciale din perspectiva minimizării riscului bancar*, Conferința „Competitivitate și inovare în economia cunoașterii”, Ediția a 21-a, Chișinău, Moldova, 27-28 septembrie 2019, pp. 739-744, disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/739-744.pdf.
- DANISWARA H. P., DARYANTO W. M., *Earning per share (EPS), Price book value (PBV), Return on asset (ROA), Return on equity (ROE), and Indeks Harga Saham Gabungan (IHSG) effect on stock return*, South East Asia Journal of Contemporary Business, Economics and Law, vol. 20, issue 1 (DEC), 2019, pp. 11-27, disponibil la: https://seajbel.com/wp-content/uploads/2020/01/SEAJBEL-20_18.pdf.
- MĂLIN M., RĂDOI G., *Influența marketingului financiar-bancar asupra indicatorilor de performanță bancară*, Colecția de working papers „ABC-ul lumii financiare”, WP nr. 2/2014, Facultatea de Finanțe, Asigurări, Bănci și Burse de Valori, fin.ase.ro/<https://fabbv.ase.ro/>, București, România, pp. 274-299, disponibil la: https://fin.ase.ro/ABC/fisiere/ABC2_2014/lucrari/2.7.Malina_Radoi_PAPER.pdf.
- MIHALCIUC C. C., LELIUC (COSMULESI) G., POPESCU A., *Rentabilitatea – factor decident în analiza performanței entității economice*, Conferința „Paradigma contabilității și auditului: realități naționale, tendințe regionale și internaționale”, Chișinău, Moldova, 1 aprilie 2016, pp. 344-350, disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/344-350_3.pdf.
- NAGY Á., BENYOVSZKI A., *Provocările crizei asupra sistemului bancar*, Revista Economie teoretică și aplicată, vol. XX, no. 4(581), 2013, pp. 4-25.
- PETERSEN M. A., SCHOEMAN I., *Modeling of Banking Profit via Return-on-Assets and Return-on-Equity*, Proceedings of the World Congress on Engineering, vol. 2, July 2-4, 2008, London, U.K., disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/44262060_Modeling_of_Banking_Profit_via_Return-on-Assets_and_Return-on-Equity.
- SINIȚIN N., *Cercetare teoretico-empirică privind performanța bancară pe baza informației contabile*, Teză de Doctorat, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România, Școala Doctorală de Contabilitate, pp. 50-53, disponibil pe platforma REI – Teze de doctorat, 2023, <https://rei.gov.ro/>.
- STOICA D., IVAN A. S., CANTARAGIU A. M., STOICA M., *Reziliența economică în contextul pandemic COVID-19*, Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației, vol. VIII, Partea I, Cahul: USC, Moldova, 2021, pp. 200-205, disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/200-205_18.pdf.
- SUCIU T. M., *Gestiunea trezoreriei și a riscului*, Seria Didactica, Alba Iulia, România, 2024, p. 44.
- TOPOR, D. I., *Gestiune financiară. Suport de curs*, Seria Didactica, Alba Iulia, România, 2021, p. 55.
- WEINBERG J., *The Great Recession and Its Aftermath*, Federal Reserve History, 2013, disponibil la: <https://www.federalreservehistory.org/essays/great-recession-and-its-aftermath>.

CZU: 657.37:006.44(478+100)

PERFORMANȚA FINANCIARĂ CONFORM REGLEMENTĂRIILOR NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE

FINANCIAL PERFORMANCE IN ACCORDANCE WITH NATIONAL AND INTERNATIONAL REGULATIONS

Cristina BERBECA

the cycle of studies: Master's student

Academy of Economic Studies of Moldova, Republic of Moldova,

E-mail: berbeca.cristina@ase.md

Scientific coordinator: Liliana LAZARI

Academy of Economic Studies of Moldova, Republic of Moldova,

E-mail: liliana.lazari@ase.md

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0001-8310-2341>

Abstract. *In a context marked by the globalization of financial markets and the harmonization of accounting regulations, this study examines how financial performance is determined and presented under national accounting regulations and IFRS. The research aims to highlight the conceptual and methodological aspects of presenting financial performance in financial statements and to identify the main similarities and differences between national and international approaches. The methodology is based primarily on documentary analysis of the National Accounting Standard "Presentation of Financial Statements" and IAS 1 "Presentation of Financial Statements", supported by comparative analysis and synthesis of relevant literature. The study underlines the importance of harmonizing national accounting regulations with international standards to enhance the transparency, comparability, and quality of financial reporting.*

Keywords. *financial performance, statement of profit and loss, financial reporting, financial result, SNC, IAS 1, IFRS, revenues, expenses.*

Introducere.

În contextul globalizării economice și al dezvoltării sistemelor de raportare financiară, performanța financiară reprezintă un indicator esențial pentru evaluarea rezultatelor activității entităților și pentru fundamentarea deciziilor economice. Informațiile privind performanța financiară permit utilizatorilor situațiilor financiare să aprecieze eficiența utilizării resurselor economice și capacitatea entităților de a genera rezultate durabile.

Actualitatea temei este determinată de necesitatea înțelegerii modului în care performanța financiară este determinată și prezentată în diferite cadre de reglementare contabilă. Scopul cercetării constă în analiza modului de prezentare a performanței financiare conform SNC "Prezentarea situațiilor financiare" [1] și IAS 1 "Prezentarea situațiilor financiare" [2]. Cercetarea evidențiază faptul că modul de determinare și prezentare a performanței financiare este direct influențat de cadrul normativ aplicabil, întrucât acesta definește principiile, regulile și cerințele care stau la baza raportării financiare. În acest context, reglementările contabile determină metodele de recunoaștere, evaluare și prezentare a informațiilor, influențând astfel imaginea asupra performanței entității și utilitatea informațiilor pentru utilizatori. Cercetarea combină analiza calitativă a cadrului normativ contabil cu evaluarea de conținut a indicatorilor de performanță financiară, în vederea evidențierii contribuției standardelor internaționale în asigurarea relevanței și comparabilității informațiilor financiare în raport cu reglementările naționale.

Conținut de bază.

Performanța financiară este un concept central al contabilității și raportării financiare, folosit pentru a evalua capacitatea unei entități de a genera rezultate economice și de a crea valoare pentru proprietari și alți utilizatori ai informațiilor financiare. În mod tradițional, aceasta se asociază cu

rezultatul obținut într-o perioadă de gestiune, reflectat prin diferența dintre venituri și cheltuieli recunoscute în contabilitate. Totuși, dezvoltarea doctrinară și a standardelor internaționale de raportare financiară a extins definiția, depășind perspectiva bazată exclusiv pe profit sau pierdere. În abordarea clasică, performanța este exprimată prin profitul sau pierderea perioadei, calculat ca diferență între totalul veniturilor și totalul cheltuielilor din perioada de gestiune [1], [2], [3]. Această concepție se regăsește în majoritatea reglementărilor naționale din Republica Moldova, prin situația de profit și pierdere, conform Standardului Național de Contabilitate "Prezentarea situațiilor financiare" [1]. În acest context, rezultatul financiar rămâne indicatorul sintetic pentru evaluarea eficienței activității economice într-o perioadă determinată [1], [2].

Dezvoltarea piețelor financiare și creșterea complexității tranzacțiilor economice au determinat însă necesitatea unei abordări mai cuprinzătoare a performanței financiare. În acest sens, Cadrul general conceptual de raportare financiară [3] și IAS 1 "Prezentarea situațiilor financiare" [2] introduc conceptul de rezultat global, care reflectă totalitatea modificărilor capitalurilor proprii generate de tranzacțiile și evenimentele economice din perioada de raportare, cu excepția celor rezultate din relațiile cu proprietarii [3].

Conform IAS 1 "Prezentarea situațiilor financiare", performanța financiară este prezentată prin Situația profitului sau pierderii și a altor elemente ale rezultatului global, care include două componente principale: profitul sau pierderea perioadei și alte elemente ale rezultatului global. Profitul sau pierderea reflectă rezultatul activităților curente ale entității, în timp ce alte elemente ale rezultatului global includ venituri și cheltuieli recunoscute direct în capitalurile proprii, conform cerințelor altor standarde IFRS. Astfel, rezultatul global oferă o imagine mai completă asupra performanței entității, deoarece include efectele unor variații de valoare care nu sunt reflectate direct în profitul perioadei. Exemple de astfel de elemente includ diferențele din conversia situațiilor financiare ale operațiunilor externe, câștigurile sau pierderile din reevaluarea anumitor active sau variațiile valorii juste ale unor instrumente financiare [2].

Analiza comparativă a reglementărilor contabile naționale și internaționale evidențiază existența unor similitudini semnificative, dar și a unor diferențe conceptuale și structurale în modul de prezentare a performanței financiare. Atât SNC "Prezentarea situațiilor financiare" [1], cât și IAS 1 "Prezentarea situațiilor financiare" [2] au ca obiectiv furnizarea unor informații relevante privind rezultatele activității economice a entității, însă modul de structurare a acestor informații diferă într-o anumită măsură [1], [2].

Tabelul 1. Analiza comparativă a structurii performanței financiare în cadrul reglementărilor SNC și IFRS

Criteriul de analiză	Reglementarea națională SNC "Prezentarea situațiilor financiare"	Reglementarea internațională IAS 1 "Prezentarea situațiilor financiare"
<i>Abordarea conceptuală a performanței financiare</i>	Performanța financiară este reflectată prin rezultatul financiar al perioadei de gestiune, determinat ca diferență între veniturile și cheltuielile recunoscute în perioada de raportare.	Performanța financiară este prezentată într-o manieră extinsă, incluzând atât profitul sau pierderea perioadei, cât și alte elemente ale rezultatului global.
<i>Structura situației de raportare</i>	Situația de profit și pierdere cuprinde categoriile de venituri și cheltuieli, evidențiind rezultatul financiar al perioadei.	Situația rezultatului global include două componente distincte: profitul sau pierderea perioadei și alte elemente ale rezultatului global.
<i>Gradul de detaliere a informațiilor</i>	Structura raportării este relativ standardizată și orientată în principal spre determinarea rezultatului perioadei de gestiune.	IAS 1 permite un nivel mai ridicat de detaliere și dezagregare a informațiilor privind performanța financiară.

Criteriul de analiză	Reglementarea națională SNC "Prezentarea situațiilor financiare"	Reglementarea internațională IAS 1 "Prezentarea situațiilor financiare"
<i>Alte elemente ale rezultatului global</i>	Nu sunt prezentate distinct în cadrul situației de profit și pierdere.	Sunt prezentate separat și clasificate în funcție de natura elementelor și de posibilitatea reclasificării ulterioare în profit sau pierdere.
<i>Flexibilitatea prezentării</i>	Structura situației este stabilită într-o formă relativ rigidă, cu un grad limitat de flexibilitate în prezentarea elementelor.	IAS 1 permite prezentarea performanței fie într-o singură situație a rezultatului global, fie în două situații distincte, oferind entităților un grad mai mare de flexibilitate.

Sursa: elaborat de autor pe baza SNC "Prezentarea situațiilor financiare" [1] și IAS 1 "Prezentarea situațiilor financiare" [2]

Un aspect important în analiza performanței financiare îl reprezintă metodele de evaluare utilizate pentru recunoașterea elementelor contabile, deoarece acestea pot influența atât indicatorii de profitabilitate, cât și calitatea informațiilor prezentate în situațiile financiare. În practica contabilă, cele mai frecvent utilizate baze de evaluare sunt costul istoric și valoarea justă. Evaluarea la cost istoric presupune recunoașterea activelor și datoriilor la valoarea de intrare, respectiv la costul de achiziție sau costul de producție. Această metodă asigură un nivel ridicat de obiectivitate și verificabilitate, deoarece se bazează pe tranzacții efectiv realizate. Totuși, în anumite condiții economice, valorile contabile determinate pe baza costului istoric pot să nu reflecte în mod adecvat valoarea economică actuală a activelor. În schimb, evaluarea la valoarea justă, reflectă valoarea de piață a activelor și datoriilor la data raportării. Utilizarea acestei baze de evaluare poate influența indicatorii de rentabilitate, deoarece modificările valorii de piață pot genera câștiguri sau pierderi recunoscute în rezultatul perioadei sau în alte elemente ale rezultatului global [2], [3].

Concluzii.

În rezultatul cercetării realizate privind performanța financiară conform reglementărilor naționale și internaționale, s-a constatat că atât SNC „Prezentarea situațiilor financiare”, cât și IAS 1 „Prezentarea situațiilor financiare” urmăresc prezentarea fidelă a rezultatelor activității entității și furnizarea unor informații utile pentru utilizatorii situațiilor financiare. Analiza comparativă a evidențiat existența unor principii comune, precum aplicarea contabilității de angajamente și determinarea rezultatului financiar ca diferență între venituri și cheltuieli. Totodată, cercetarea a scos în evidență faptul că standardele internaționale oferă o abordare mai complexă a performanței financiare, prin includerea rezultatului global și printr-o flexibilitate mai mare în prezentarea informațiilor. De asemenea, s-a constatat că utilizarea diferitelor baze de evaluare, precum costul istoric și valoarea justă, poate influența nivelul indicatorilor de profitabilitate și calitatea informațiilor financiare prezentate. În acest context, armonizarea reglementărilor contabile naționale cu standardele internaționale contribuie la sporirea transparenței, comparabilității și credibilității informațiilor financiare, facilitând astfel procesul decizional al utilizatorilor situațiilor financiare.

Referințe bibliografice.

1. Standardul Național de Contabilitate „Prezentarea situațiilor financiare”, aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.118 din 06.08.2013. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2013, nr.233-237, art.1533. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131868&lang=ro
2. IAS 1 "Prezentarea situațiilor financiare". Disponibil: <https://www.mf.gov.md/ro/content/standardeleintern%C8%9Bionale-de-raportare-financiar%C4%83-2017-red-book>
3. Cadru general conceptual de raportare financiară. Disponibil: <https://www.mf.gov.md/ro/content/standardele-interna%C8%9Bionale-de-raportare-financiar%C4%83-2017-red-book>
4. Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140124&lang=ro

5. BAJAN, Maia și Liliana, LAZARI. (2020) Poziția și performanța financiară a entității – sursă de bază pentru utilizatorii de informații. In: *Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii* [online]: culegere de articole științifice: conf. șt. intern., 25-26 sept. 2020. Chișinău: ASEM, 2020, pp. 489-495. e-ISBN 978-9975-75-985-4. Disponibil: <https://irek.ase.md/xmlui/handle/1234567890/991>
6. BAJAN, Maia și Marina, SÎRBU. (2021) Raportarea financiară conform Standardelor Internaționale și locale. In: *Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători*: Conf. șt. intern. studențească, ISSC 2021: Culegere de articole științifice, Ed. a 5-a, 11-12 martie 2021. Chișinău: ASEM, 2021, pp. 119-131. ISBN 978-9975-155-12-0. Disponibil: <https://irek.ase.md/xmlui/handle/123456789.1/30>
7. BÎRCĂ, Aliona și Liliana, LAZARI. (2021) Transparency of information–important management instrument in ensuring performance and development of corporate governance. În: *Akadememos, Revistă Științifică*, 2021, nr. 1, pp.68-76. ISSN 1857-0461, E-ISSN 2587 – 3687. Disponibil: http://akadememos.asm.md/files/68-76_3.pdf
8. TIȘCENCO, Vilena. (2021) Performanța financiară: semnificație, evaluare și raportare. In: *Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători*: Conf. șt. intern. studențească, ISSC 2021: Culegere de articole științifice, Ed. a 5-a, 11-12 martie 2021. Chișinău: ASEM, 2021, pp. 84-93. ISBN 978-9975-155-12-0. Disponibil: <https://irek.ase.md/xmlui/handle/123456789.1/25>
9. СУСЛОВА, В.И., КУЦУЕВА, Д.А., ЯКОВЛЕВА, А.В. (2017) Особенности формирования отчета о финансовых результатах в соответствии с МСФО. Экономика и социум. 2017, №11(42), с. 808–812. Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-formirovaniya-otcheta-o-finansovyh-rezultatah-v-sootvetstvii-s-msfo/viewer>
10. FATIHUDIN, D., JUSNI & MOCHKLAS, M. (2018). How Measuring Financial Performance. *International Journal of Civil Engineering and Technology*. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/326141100_How_Measuring_Financial_Performance

CZU: 657.372.12:005.332.1(498)

**SITUAȚIA PROFITULUI SAU A PIERDERII ȘI A ALTOR ELEMENTE ALE
REZULTATULUI GLOBAL ȘI PERFORMANȚA UNEI ENTITĂȚI. STUDIU DE CAZ
PENTRU O SOCIETATE COTATĂ LA BURSA DE VALORI BUCUREȘTI**

**THE STATEMENT OF PROFIT OR LOSS AND OTHER COMPREHENSIVE INCOME
AND THE PERFORMANCE OF AN ENTITY. A CASE STUDY OF A COMPANY LISTED
ON THE BUCHAREST STOCK EXCHANGE**

Andrei-Mihai JIANU

Masterand la Academia de Studii Economice din București, România

E-mail: gianuandrei22@stud.ase.ro

Marian SĂCĂRIN

Academia de Studii Economice din București, România

E-mail: marian.sacarin@cig.ase.ro

ORCID code: [0000-0003-0495-7697](https://orcid.org/0000-0003-0495-7697)

Abstract. *This paper analyzes financial performance through the statement of profit or loss and other comprehensive income, emphasizing the importance of financial indicators derived from accounting information. The study combines theoretical aspects related to financial reporting under International Financial Reporting Standards with a practical case study of TeraPlast S.A. for the period 2020–2024. The analysis focuses on key performance indicators such as EBITDA, EBIT, EBT and profitability ratios (ROA, ROE, ROS, ROCE and ROIC). The results indicate a decline in net profitability indicators in recent years, despite the increase in turnover and relatively stable operational performance. This evolution is mainly associated with the increase in depreciation and financing expenses generated by the company's recent investments and expansion strategy. The paper also highlights the relevance of the new IFRS 18 standard in improving the presentation and comparability of financial performance information.*

Keywords: financial statements, performance, expenses, net profit, turnover, profitability ratios, EBITDA

JEL Classification. M41, M48, G32

Introducere.

În contextul economic actual, performanța financiară reprezintă un obiectiv esențial pentru investitori, creditorii, management și alte părți interesate, oferind informații despre capacitatea unei companii de a-și atinge scopul pentru care s-a constituit, dar și de a crea valoare pe termen mediu și lung. Aceasta nu poate fi evaluată doar prin intermediul profitului perioadei, ci printr-o analiză complexă a informațiilor din situațiilor financiare, care include atât contul de profit și pierdere, cât și alte elemente ale rezultatului global (Anghel et al., 2022).

Conținut de bază.

Performanța financiară reflectă relația dintre venituri și cheltuieli, eficiența utilizării resurselor și modul în care managementul administrează afacerea. Situațiile financiare, elaborate conform IFRS (IASB, 2022), asigură transparență, relevanță și comparabilitate, esențiale pentru decizii economice fundamentate.

Situația profitului sau pierderii și a altor elemente ale rezultatului global, reglementată de IAS 1 „Prezentarea situațiilor financiare” stabilește reguli și cerințe minime pentru prezentarea situațiilor financiare, asigurând comparabilitatea acestora în timp și spațiu (Feleagă et al., 2017).

Rezultatul global reflectă toate modificările capitalurilor proprii care nu provin din tranzacțiile cu acționarii, oferind o imagine completă asupra performanței financiare a entității (Gazzola și Amelio, 2014). Acesta include elemente care pot fi ulterior reclasificate în profit sau pierdere, cum ar fi diferențele de curs valutar și câștigurile/pierderile din active financiare la valoare justă, în

conformitate cu IAS 21 și IFRS 9, precum și elemente care nu se reciclează, cum ar fi surplusul din reevaluarea imobilizărilor sau câștigurile/pierderile actuariale din planurile de pensii, în conformitate cu IAS 16, IAS 38 și IAS 19, (IASB, 2022). Procesul de reclasificare („reciclare”) presupune transferul unor elemente inițial recunoscute în alte elemente ale rezultatului global în profitul sau pierderea perioadei, sub forma unor ajustări de reclasificare, oferind transparență și relevanță utilizatorilor situațiilor financiare (ACCA, 2021).

IFRS 18 „Prezentare și descriere în situațiile financiare”, adoptat în aprilie 2024, devine obligatoriu începând cu 1 ianuarie 2027. Acesta restructurează contul de profit și pierdere în cinci categorii principale: operaționale, investiționale, financiare, impozit pe profit și activități discontinue. Standardul impune raportarea unor subtotaluri obligatorii (profit operațional, profitul perioadei) și introduce indicatori de performanță definiți de management (MPM), precum EBITDA sau profitul ajustat, care trebuie explicați și reconciliați cu subtotalurile obligatorii, sporind astfel transparența și comparabilitatea informațiilor financiare (KPMG, 2024; PriceWaterhouseCoopers, 2024).

IFRS 18 permite investitorilor să înțeleagă mai bine performanța companiilor și contribuie la o raportare financiară mai coerentă și standardizată la nivel global (IAS PLUS, 2024).

În analiza performanței financiare, indicatorii de rezultat joacă un rol esențial, oferind o imagine mai clară asupra eficienței activității economice a unei entități. Acești indicatori sunt calculați prin corelarea unor elemente fundamentale din situațiile financiare, precum venituri, cheltuieli, capitaluri proprii, active și datorii.

Analiza acestor indicatori nu trebuie să se limiteze doar la evaluarea performanței financiare pentru perioada curentă. Comparatiile între exercițiile financiare succesive sunt la fel de importante, oferind o imagine asupra evoluției pe termen lung ale companiei. Astfel, acești indicatori devin instrumente de monitorizare continuă, indispensabile pentru evaluarea performanței financiare.

Printre cei mai cunoscuți indicatori utilizați în analiza performanței financiare se regăsesc: marjele de profit din literatura anglo-saxonă: EBITDA, EBIT și EBT; și ratele de rentabilitate.

TeraPlast S.A., fondată în 1896 în Bistrița ca fabrică de ceramică, este astăzi unul dintre cei mai importanți jucători din industria materialelor de construcții din România. În ultimii ani, compania și-a consolidat prezența în Europa Centrală și de Est, investind în sustenabilitate, energie verde și reciclare, și oferind soluții integrate în domeniul instalațiilor, granulelor și materialelor reciclate.

Tabelul 1: Valorile indicatorilor pe bază de rezultat pentru TERAPLAST S.A., în perioada 2020 - 2024

Indicator	2020	2021	2022	2023	2024
Profit net	29,701,834	42,291,100	15,373,868	1,138,004	(19,478,500)
EBITDA	57,269,713	74,938,209	57,957,513	60,195,948	59,666,810
EBIT	38,628,576	52,556,463	26,429,785	18,330,750	2,710,123
EBT	33,701,128	50,974,906	16,556,070	5,202,180	(14,833,380)
ROA	4,06%	4,81%	2,32%	0,15%	-1,82%
ROS	7,50%	6,88%	2,16%	0,17%	-2,17%
ROE	8,89%	7,15%	4,97%	0,36%	-4,46%
ROCE	9,80%	7,71%	6,28%	3,78%	0,38%
ROIC	6,19%	6,43%	6,00%	2,94%	-0,27%

Sursa: elaborat de autor pe baza datelor ale Teraplast din rapoartele anuale

Anul 2024 a fost unul cu evoluții mixte pentru Grupul TeraPlast S.A.. Cifra de afaceri a crescut semnificativ, ajungând la aproximativ 898 milioane lei, însă compania a înregistrat o pierdere netă de 19,6 milioane lei. Chiar dacă EBITDA s-a menținut relativ stabilă, în jurul valorii de 52 milioane lei,

rezultatul final a fost afectat de creșterea cheltuielilor cu amortizarea și a costurilor cu dobânzile, generate în principal de investițiile realizate și de extinderea capacităților de producție.

Analizând indicatorii de rentabilitate, se observă un trend descendent în perioada 2020–2024, în special în ceea ce privește rentabilitatea activelor (ROA), rentabilitatea capitalurilor proprii (ROE) și rentabilitatea vânzărilor (ROS), care în anul 2024 devin negative. Cu toate acestea, o analiză bazată exclusiv pe rezultatul net poate conduce la o interpretare incompletă a performanței companiei.

Indicatorii operaționali, precum EBITDA, au rămas relativ constanți în perioada analizată, ceea ce sugerează că activitatea de bază a companiei a continuat să funcționeze stabil. Scăderea rezultatului net este explicată în principal prin creșterea amortizării și a costurilor de finanțare, determinate de investițiile realizate în ultimii ani și de procesul de dezvoltare al companiei. Un factor important în acest sens a fost și achiziția grupului Wolfgang Freiler Group, care a dus la creșterea activelor și, implicit, la majorarea cheltuielilor cu amortizarea și dobânzile.

În acest context, diminuarea profitabilității nete reflectă mai degrabă o perioadă de investiții și extindere pentru TeraPlast S.A., decât o deteriorare a performanței operaționale. Analiza realizată pe baza informațiilor publice oferă astfel o perspectivă mai echilibrată asupra evoluției companiei și evidențiază atât provocările, cât și oportunitățile cu care aceasta se confruntă în contextul actual al pieței.

Concluzii.

Situația profitului sau pierderii și alte elemente ale rezultatului global sunt esențiale pentru evaluarea performanței financiare, oferind o imagine completă a modului în care o companie își valorifică resursele și menține rentabilitatea.

Implementarea IFRS 18 aduce transparență și comparabilitate, standardizând raportarea și reducând subiectivitatea în prezentarea rezultatelor financiare.

Studiul de caz realizat asupra companiei TeraPlast S.A. în perioada 2020–2024 a evidențiat atât perioadele de creștere, cât și provocările din anul 2024, acestea fiind legate în principal de investițiile majore și de achiziția grupului Wolfgang Freiler Group, care au generat creșteri ale amortizării și costurilor de finanțare, reducând profitabilitatea netă semnificativ, concluzionând că societatea se află într-un proces de expansiune.

În concluzie, analiza realizată confirmă faptul că o înțelegere aprofundată a situațiilor financiare și a standardelor contabile aplicate este esențială pentru identificarea problemelor, dar și a soluțiilor viabile, contribuind astfel la asigurarea sustenabilității și competitivității pe termen lung a unei entități.

Bibliografie.

1. Anghel, I., Robu, V., Lala-Popa, I., Ștefea, P., Mironiuc, M., Achim, M.V., Siminică, M., (2022). *Tratat de analiză economico-financiară*. București: Editura Academiei Române, pp., 139, 145, 202-203, 205-209.
3. Association of Chartered Certified Accountants. (2021) *Profit, loss and other comprehensive income*. [online], studiu disponibil la adresa <https://www.accaglobal.com/gb/en/student/exam-support-resources/dipifr-study-resources/technical-articles/comprehensive-income.html>, accesată la data de 02.03.2026
5. Feleagă, L., Feleagă, N., Dumitrașcu, L.M. (2017). *Contabilitate financiară conform IFRS*. București: Editura ASE, p. 15.
6. Gazzola, P., Amelio, S. (2014). *The impact of comprehensive income on the financial ratios in a period of crises*. *Procedia Economics and Finance*, nr. 12, pp. 174-183.
7. IASB. (2022). *IAS 1: Presentation of Financial Statements*. [online], standard disponibil la adresa <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2022/issued/part-a/ias-1-presentation-of-financial-statements.pdf?bypass=on>, accesată la data de 02.03.2026
9. IASB. (2022). *IAS 16: Property, Plant and Equipment*. [online], standard disponibil la adresa <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2022/issued/part-a/ias-16-property-plant-and-equipment.pdf?bypass=on>, accesată la data de 02.03.2026

10. IASB. (2022). *IAS 19: Employee Benefits*. [online], standard disponibil la adresa <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2022/issued/part-a/ias-19-employee-benefits.pdf?bypass=on>, accesat la data de 02.03.2026
11. IASB. (2022). *IAS 21: The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates*. [online], standard disponibil la adresa <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2022/issued/part-a/ias-21-the-effects-of-changes-in-foreign-exchange-rates.pdf?bypass=on>, accesat la data de 02.03.2026
12. IASB. (2022). *IFRS 9: Financial Instruments*. [online], standard disponibil la adresa <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2022/issued/part-a/ifrs-9-financial-instruments.pdf?bypass=on>, accesat la data de 02.03.2026
13. IAS Plus. (2024). IFRS 18 – Presentation and Disclosure in Financial Statements. [online] la adresa <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs/ifrs-18>, accesat la data de 02.03.2026
14. KPMG. (2024). Insights: How companies communicate financial performance is changing. [online] la adresa <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2024/04/presentation-and-disclosure-ifrs18.html>, accesat la data de 02.03.2026
15. KPMG. (2024). IFRS 18 Presentation and Disclosure in Financial Statements. [online] la adresa <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2024/04/isg-talkbook-presentation-and-disclosure-in-the-financial-statements.pdf>, accesat la data de 02.03.2026
16. PriceWaterhouseCoopers. (2024). IFRS 18 is here: redefining financial performance reporting. [online] la adresa: https://viewpoint.pwc.com/dt/gx/en/pwc/in_briefs/in_briefs_INT/in_briefs_INT/ifrs-18-is-here-redefining-financial-performance-reporting.html, accesat la data de 02.03.2026
17. TERAPLAST. (2021). Raport anual 2021. [online] la adresa https://bvb.ro/infocont/infocont22/TRP_20220428202809_Raport-Anual-2021-Grup-TeraPlast-compressed.pdf, accesată la data de 10.03.2026
18. TERAPLAST. (2022). Raport anual 2022. [online] la adresa https://bvb.ro/infocont/infocont23/TRP_20230428191459_1-2804-Raport-Anual-2022-TeraPlast-Group.pdf, accesată la data de 10.03.2026
19. TERAPLAST. (2023). Raport anual 2023. [online], disponibil la adresa https://bvb.ro/infocont/infocont24/TRP_20240426181954_Raport-Anual-2023-TeraPlast-compressed.pdf, accesată la data de 10.03.2026
20. TERAPLAST. (2024). Raport anual 2024. [online] la adresa https://bvb.ro/infocont/infocont25/TRP_20250429184358_Raport-anual-2024.pdf, accesată la data de 10.03.2026

BIG DATA ÎN AUDIT: INSTRUMENTE EMERGENTE PENTRU ANALIZA INFORMAȚIILOR CONTABILE

BIG DATA IN AUDITING: EMERGING TOOLS FOR ANALYZING ACCOUNTING INFORMATION

Ruxanda HAREA

Masterandă, anul I, Ciclul Masterat

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

ORCID ID: 0009-0008-6687-7186

E-mail: harea.ruxanda@ase.md

Coordonator științific: conf. univ., dr. Ruslan HAREA

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: harea.ruslan@ase.md

ORCID ID: 0000-0003-0098-6837

Abstract. This paper discusses how Big Data can be operationalized in financial statement audits through scalable data architectures and analytics (machine learning, anomaly detection, NLP, process mining, and blockchain analytics). We map relevant accounting data sources (general ledger, subledgers, bank statements, e-invoices, process event logs, and unstructured documents) to practical audit workflows, and we summarize benefits (full-population testing, earlier risk signals, improved fraud detection) and limitations (privacy/GDPR, data quality, model transparency, regulatory documentation). Two concise case-style examples illustrate step-by-step implementation and expected outcomes.

Keywords: audit data analytics; Big Data; machine learning; anomaly detection; NLP; process mining; blockchain analytics; data visualization.

JEL. M42; M15

Introducere.

Dezvoltarea accelerată a tehnologiilor digitale și utilizarea sistemelor informatice în activitatea economică au dus la generarea unor volume tot mai mari de date financiare și operaționale. În acest context, conceptul de Big Data capătă o importanță tot mai mare pentru profesia contabilă și, în special, pentru activitatea de audit. Metodele tradiționale de verificare a informațiilor contabile devin tot mai dificil de aplicat atunci când volumele de date sunt foarte mari, ceea ce determină necesitatea utilizării unor instrumente analitice moderne. Astfel, *actualitatea* temei este determinată de interesul tot mai mare pentru utilizarea tehnologiilor de analiză a datelor în procesul de audit și de potențialul acestora de a îmbunătăți calitatea informațiilor financiare analizate.

Scopul cercetării este de a evidenția rolul tehnologiilor bazate pe Big Data în activitatea de audit și modul în care acestea pot sprijini analiza informațiilor contabile. În mod particular, lucrarea urmărește să prezinte principalele instrumente utilizate în analiza volumelor mari de date financiare și modul în care acestea pot contribui la identificarea erorilor sau a tranzacțiilor neobișnuite.

Obiectivul principal al cercetării constă în analiza impactului pe care utilizarea analizelor avansate de date îl are asupra practicilor moderne de audit. În acest sens, sunt evidențiate avantajele utilizării Big Data în procesul de audit, dar și unele provocări legate de integrarea acestor tehnologii în activitatea auditorilor.

Pentru realizarea cercetării au fost analizate lucrări de specialitate publicate în baze de date academice precum Google Scholar, Scopus și Web of Science, precum și rapoarte elaborate de firme internaționale de audit și organizații profesionale din domeniul contabilității. Pe baza acestor surse au fost sintetizate principalele direcții de dezvoltare ale utilizării Big Data în audit și exemple privind aplicarea instrumentelor de analiză a datelor în verificarea informațiilor contabile.

Conținut de bază.

O definiție des utilizată în literatura de specialitate (orientată spre arhitectură) este cea a NIST: Big Data se referă la seturi de date extinse caracterizate de volum, varietate, viteză și/sau variabilitate, care necesită arhitecturi scalabile pentru stocare, prelucrare și analiză eficientă (NIST, 2015). În audit, această definiție se traduce practic prin: (a) acces la surse multiple (structurate și nestructurate), (b) procesare repetabilă/automatizată, (c) orientare către analiza populațiilor întregi (nu doar eșantioane) acolo unde este relevant și posibil, și (d) integrarea rezultatelor analitice în raționamentul profesional și documentația de audit (Huang et al., 2022).

În practică, auditorul pornește de la „coloana vertebrală” a datelor financiare: balanță de verificare, registru jurnal (*general ledger*), plan de conturi și sub-rapoarte (clienți, furnizori, stocuri). Standardizarea acestor extrageri este o temă recurentă: AICPA, prin inițiativele de tip Audit Data Standards și Audit Data API, a urmărit definirea unor cadre comune (fișiere, câmpuri, validări) pentru transferul datelor de audit (AICPA, 2021). Dincolo de nucleul financiar, proiectele Big Data în audit includ frecvent:

- ❖ facturi (inclusiv e-facturi), documente de transport, contracte și anexe (date nestructurate, text);
- ❖ extrase bancare și reconciliere plăți-facturi;
- ❖ loguri de sistem (de exemplu, utilizator, moment, tip de operațiune) utile pentru testarea controalelor IT și pentru investigarea jurnalelor contabile (cine/ce/când) (KPMG, 2024).

O implementare realistă începe cu scopul de audit, nu cu tehnologia. Ghidurile profesionale subliniază folosirea analiticii în toate fazele auditului (de la evaluarea riscului la teste de detaliu și concluzie globală), iar firmele mari raportează investiții în extragere, transformare, vizualizare și automatizare (AICPA, 2021). Un workflow minimal, dar robust, este reprezentat în Figura 1.

Figura 1. Fluxul procesului de audit bazat pe analitica datelor (Big Data)

Sursa: elaborat de autor în baza (IAASB, 2019) și (Gkegkas et al., 2025)

Logica diagramelor de acest tip reflectă faptul că analitica nu înlocuiește raționamentul profesional, ci îl structurează: analizele produc semnale, iar auditorul decide ce proceduri suplimentare sunt necesare pentru probă suficientă și adecvată.

Pornind de la această logică, aplicabilitatea practică a analiticii în audit poate fi evidențiată prin analiza unui proces specific, utilizând instrumente moderne precum *process mining*. *Process mining* reprezintă o tehnică de analiză a datelor care utilizează jurnale de evenimente (*event logs*) generate de sistemele informatice pentru a reconstrui și analiza procesele reale desfășurate în cadrul unei

organizații. Aceasta permite compararea modului în care procesele sunt executate în practică („as-is”) cu modul în care ar trebui să funcționeze conform procedurilor („to-be”), facilitând identificarea deviațiilor și a punctelor slabe ale sistemului de control intern.

Caz: Procure-to-Pay analizat prin process mining pentru testarea controalelor.

Context: auditorul vrea să verifice dacă fluxul „cerere-aprobare-recepție-factură-plată” respectă controalele proiectate (segregare atribuții, pași obligatorii). *Process mining* este descris ca util pentru analiza variantelor reale ale proceselor și pentru evaluarea sistemului de control intern, dar încă nu este un „best practice” universal, în parte din cauza barierelor de implementare. Acesta urmează pașii:

1. Colectarea event logs (*timestamp*, activitate, utilizator, tip de document: comandă de achiziție, notă de recepție, factură, plată).
2. Descoperirea modelului real („as-is”) și compararea cu modelul „to-be” (conformance checking).
3. Identificarea deviațiilor (de ex., plăți fără recepție, aprobări retroactive).
4. Legarea deviațiilor de populația de tranzacții și selectarea pentru testare de detaliu.

Rezultat așteptat: o hartă clară a variantelor procesului (unde controalele sunt respectate vs. unde apar bypass-uri), reducerea timpului de selecție a tranzacțiilor relevante și argumentare mai solidă a riscurilor de control.

Concluzii.

Big Data în audit nu înseamnă doar „mai multă informație”, ci o schimbare de metodă: utilizarea arhitecturilor scalabile și a analiticii (ML, NLP, *process mining*, blockchain) pentru a transforma volume mari și variate de date în semnale de risc și probe de audit mai bine focalizate.

Beneficiile potențiale sunt consistente (screening pe populație, detectare mai bună a anomaliilor și fraudelor, în unele scenarii chiar audit mai continuu), dar limita rămâne aceea a auditului: rezultatele trebuie explicate, confirmate, documentate și încadrate în cerințe de conformitate și confidențialitate.

În următorii ani, cele mai valoroase direcții practice sunt (1) standardizarea datelor și automatizarea „curățării” lor, (2) guvernanta instrumentelor analitice (în special AI/GenAI) și (3) integrarea proceselor (*process mining*) cu testarea controalelor și cu procedurile tradiționale, pentru o calitate a auditului atât mai bună, cât și demonstrabilă (Gkegkas et al., 2025).

Referințe bibliografice.

1. National Institute of Standards and Technology (NIST). NIST Big Data Interoperability Framework: Volume 1, Definitions. 2015. Disponibil: <https://doi.org/10.6028/nist.sp.1500-1>
2. HUANG, F., NO, W. G., VASARHELYI, M. A., YAN, Z. Audit data analytics, machine learning, and full population testing. *The Journal of Finance and Data Science*, 2022, vol. 8, nr. 8, pp. 138–144. Disponibil: <https://doi.org/10.1016/j.jfds.2022.05.002>
3. AICPA. General Ledger Standard | Audit Data Standards. AICPA-CIMA, 2021. Disponibil: <https://www.aicpa-cima.com/resources/download/general-ledger-standard-audit-data-standards>
4. KPMG. Potential of AI in an audit context. 2024. Disponibil: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmgsites/ch/pdf/audit-with-ai-en.pdf>
5. AICPA. Guide to Audit Data Analytics. AICPA-CIMA, 2021. Disponibil: <https://www.aicpa-cima.com/cpe-learning/publication/guide-to-audit-data-analytics>
6. GKEGKAS, M., KYDROS, D., PAZARSKIS, M. Using Data Analytics in Financial Statement Fraud Detection and Prevention: A Systematic Review of Methods, Challenges, and Future Directions. *Journal of Risk and Financial Management*, 2025, vol. 18, nr. 11, p. 598. Disponibil: <https://doi.org/10.3390/jrfm18110598>
7. IAASB. ISA 315 (Revised 2019): Identifying and Assessing the Risks of Material Misstatement. IFAC, 2019. Disponibil: <https://www.iaasb.org/publications/isa-315-revised-2019-identifying-and-assessing-risks-material-misstatement>

IMPACTUL ALOCĂRILOR BUGETARE ASUPRA PERFORMANȚEI SUSTENABILE ÎN UNIVERSITĂȚILE ROMÂNEȘTI

THE IMPACT OF BUDGET ALLOCATIONS ON SUSTAINABLE PERFORMANCE IN ROMANIAN UNIVERSITIES

Alin-Iulian FRÎNCU

Master's student

Bucharest University of Economic Studies, Romania

E-mail: frincualin20@stud.ase.ro

Scientific coordinator: Bogdan Ștefan IONESCU

Bucharest University of Economic Studies, Romania

E-mail: bogdan.ionescu@cig.ase.ro

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0021-2938>

Abstract. *This paper investigates the relationship between budgetary resource allocation and sustainability performance among Romanian universities participating in the UI GreenMetric World University Ranking over the 2020-2024 period. Drawing on expenditure data extracted from public budgetary execution accounts and matched with official GreenMetric scores, a covariance analysis on 48 balanced observations identifies statistically significant positive correlations between sustainability outcomes and several expenditure categories. GreenMetric instrument's focus on efficiency rather than consumption volume. The findings confirm that financial capacity is a primary driver of sustainability performance, while also highlighting the role of resource-use efficiency in explaining residual variation across institutions.*

Keywords: *sustainability, GreenMetric, Romanian universities, financial resources, covariance analysis, Pearson correlation.*

JEL. *I23, I22, H52, Q01*

Introducere.

Sustenabilitatea a devenit o dimensiune centrală a guvernancei instituțiilor de învățământ superior la nivel mondial. Ca răspuns la așteptările tot mai ridicate ale societății și la cerințele de transparență instituțională, numeroase universități au adoptat cadre internaționale de raportare a sustenabilității. Printre acestea, Clasamentul Mondial al Universităților UI GreenMetric—elaborat de Universitatea din Indonezia—oferă un instrument standardizat de evaluare și comparare a sustenabilității instituționale pe șase dimensiuni tematice: Infrastructură și Amplasament (SI), Energie și Schimbări Climatice (EC), Deșeuri (WS), Apă (WR), Transport (TR) și Educație și Cercetare (ED).

Universitățile din România au început să participe la GreenMetric în 2011, când Universitatea Babeș-Bolyai (UBB) din Cluj-Napoca a depus primul raport. Participarea s-a extins treptat, ajungând la 13 instituții în 2024. Această traiectorie multianuală generează un set de date panel adecvat pentru analiza empirică a factorilor determinanți ai performanței în sustenabilitate la nivel național.

O întrebare recurentă în literatura dedicată sustenabilității privește măsura în care resursele financiare determină rezultatele instituționale. Sub-indicatorii GreenMetric care vizează infrastructura, sistemele energetice, gestionarea deșeurilor și activitățile de cercetare presupun investiții semnificative. Prin urmare, prezenta lucrare testează ipoteza că alocările bugetare reprezintă principalul factor cantitativ determinant al scorurilor GreenMetric, utilizând setul extins de date 2020-2024 format din 48 de observații culese.

Date și Metodologie.

Setul de date a fost constituit prin corelarea scorurilor GreenMetric anuale ale universităților românești participante cu indicatorii financiari extrași din conturile de execuție bugetară disponibile

public. Din Anexa 7 (Cheltuieli) au fost extrase: cheltuielile totale cu bunuri și servicii (ART_20_01), încălzit, iluminat și forță motrică (ART_20_01_03), apă, canal și salubritate (ART_20_01_04), carburanți și lubrifianți (ART_20_01_05), întreținere și reparații curente (ART_20_11_00), reparații (ART_20_02) și active fixe nefinanciare inclusiv reparații capitale (CAP_71_01). Din Anexa 6 (Venituri), au fost incluse veniturile din cercetare-dezvoltare (CERCET_DEZ). Cheltuielile instituționale totale (CH_TOTAL) au fost incluse ca măsură agregată a capacității financiare.

Analiza a fost realizată în EViews prin corelație ordinară pe un eșantion de 48 de observații (Eșantion: 1-49, cu eliminarea listwise a valorilor lipsă), acoperind perioada 2020-2024. Au fost calculați coeficienții de corelație Pearson și valorile p-bilaterale asociate pentru toate perechile de variabile. Tabelul 1 prezintă scorurile de sustenabilitate înregistrate în 2024—ultimul an de clasament publicat integral—alături de cheltuielile totale ale fiecărei instituții.

Tabelul 1. Scorurile GreenMetric 2024 și cheltuielile totale ale universităților românești

Nr.	Loc	Universitatea	Total	SI	EC	WS	WR	TR	ED	Cheltuieli (mii lei)
1	122	Babes Bolyai University	8390	1150	1640	1500	750	1700	1650	1.015.380
2	539	University Lucian Blaga of Sibiu	6565	980	960	1500	700	1275	1150	301.097
3	597	University of Oradea	6360	825	1625	1050	560	1200	1100	305.949
4	603	George Emil Palade University of Medicine, Pharmacy, Science, and Technology of Targu Mures	6340	1105	1485	1200	350	1175	1025	324.246
5	665	PETROLEUM-GAS UNIVERSITY OF PLOIESTI, ROMANIA	6125	750	1625	750	550	1175	1275	77.873
6	683	University of Medicine and Pharmacy Grigore T Popa	6050	515	1400	1275	700	985	1175	Datele nu au fost disponibile
7	793	Technical University Of Cluj Napoca	5625	815	1150	750	260	1325	1325	526.033
8	1048	1 Decembrie 1918 University of Alba Iulia	4465	465	790	1425	60	835	890	Datele nu au fost disponibile
9	1124	Valahia University of Targoviste	4035	830	1175	525	70	535	900	114.677
10	1135	Dunarea de Jos University of Galati	3980	575	495	375	160	1325	1050	345.911
11	1190	West University of Timisoara	3680	695	785	375	300	750	775	354,365,846
12	1226	University Politehnica Of Timisoara	3495	635	815	375	260	710	700	Datele nu au fost disponibile
13	1396	Ion Mincu University of Architecture and Urbanism	2340	325	370	300	210	210	925	82.589

Sursa: Prelucrare proprie pe baza Greenmetric.ui.ac.id și a Rapoartelor de execuție bugetară.

Rezultate. Tabelul 2 prezintă coeficienții de corelație Pearson dintre scorul total de sustenabilitate și fiecare variabilă bugetară, rezultați din analiza de covarianță realizată pe panelul 2020-2024.

Tabelul 2. Corelații Pearson între variabilele de cheltuieli și SCOR_TOTAL (n = 48, 2020-2024).

Variabilă	r (SCOR_TOTAL)	p-value	Semnificație
CH_TOTAL	0.6282	0.0000	***
ART_20_01	0.6053	0.0000	***
ART_20_01_03	0.5304	0.0001	***
ART_20_01_04	0.4033	0.0045	***
ART_20_01_05	0.1422	0.3350	n.s.
ART_20_11_00	0.6990	0.0000	***
ART_20_02	0.6163	0.0000	***
CAP_71_01	0.5126	0.0002	***
CERCET_DEZ	0.4117	0.0036	***

Notă: *** $p < 0,01$; n.s. = ne semnificativ. Sursa: analiză de covarianță EViews, prelucrare proprie.

Cel mai puternic predictor individual este cheltuiala cu întreținerea și reparațiile curente (ART_20_11_00, $r = 0,699$, $p < 0,001$), reflectând impactul direct al întreținerii continue a facilităților asupra scorurilor de infrastructură și gestionare a deșeurilor. Cheltuielile totale (CH_TOTAL) generează un coeficient de 0,628, confirmând o asociere pozitivă robustă între capacitatea financiară globală și performanța în sustenabilitate. Articolul bunuri și servicii (ART_20_01, $r = 0,605$) și cheltuielile cu reparațiile (ART_20_02, $r = 0,616$) ating valori apropiate, ambele semnificative.

Cheltuielile cu încălzitul, iluminatul și forța motrică (ART_20_01_03, $r = 0,530$, $p < 0,001$) și costurile cu apa și salubritatea (ART_20_01_04, $r = 0,403$, $p < 0,01$) corelează pozitiv cu scorul total, în concordanță cu ponderea acordată de GreenMetric managementului energetic și al apei. Investițiile de capital în active fixe nefinanciare (CAP_71_01, $r = 0,513$, $p < 0,001$) captează efectul cheltuielilor de infrastructură asupra dimensiunilor SI și TR. Veniturile din cercetare-dezvoltare (CERCET_DEZ, $r = 0,412$, $p < 0,01$) confirmă importanța componentei Educație și Cercetare, care reprezintă o pondere semnificativă din scorul total.

Singura variabilă care nu atinge pragul de semnificație statistică este cheltuiala cu carburanții și lubrifianții (ART_20_01_05, $r = 0,142$, $p = 0,335$). Acest rezultat este concordant cu structura chestionarului GreenMetric, care evaluează sustenabilitatea în transport prin politici și date privind ponderea modală, nu prin consumul absolut de combustibil.

Datele clasamentului 2024, ilustrate prin grafice comparative arată că UBB își menține poziția de lider în rândul instituțiilor românești, iar ULBS, UO și UMFST ocupă pozițiile următoare.

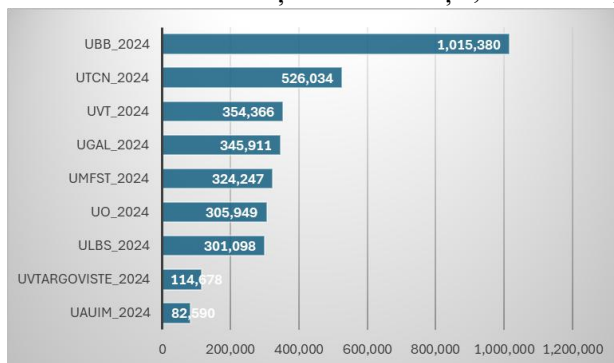

Fig. 1 Totalul plăților efectuate de universități în anul 2024

Sursa: Prelucrare proprie pe baza Rapoartelor de execuție bugetară

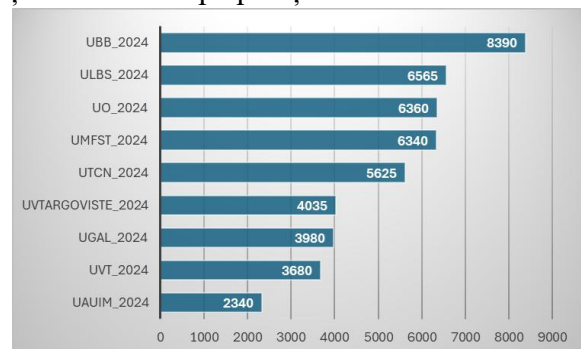

Fig. 2 Scorul obținut de universitățile românești în clasamentul UIGreenMetric 2024

Sursa: Prelucrare proprie pe baza UIGreenMetric

UAUIM continuă să înregistreze cel mai mic scor, corelat cu bugetul său semnificativ mai redus. Ordonarea inter-instituțională este în linii mari consistentă cu rezultatele analizei de corelație, deși excepții notabile—precum nivelul relativ ridicat al cheltuielilor UVT față de rangul său în scor—indică faptul că resursele financiare singure nu determină integral performanța, fiind influențată și de alți factori precum: numărul studenților și a personalului, suprafața spațiilor administrate, tehnologiile existente, vechimea și izolarea clădirilor, cursuri și cercetări pe aflate în actualul plan de învățământ, politici de guvernare verde, voluntariat studențesc, accesibilitate pietonală, rate de reciclare și sisteme de captare a apei pluviale.

Discuții.

Structura corelațiilor emergentă din setul de date 2020-2024 revelează un model coerent: categoriile de cheltuieli care finanțează infrastructura fizică și gestionarea operațională a resurselor sunt cei mai puternici corelați ai scorurilor de sustenabilitate, în timp ce cheltuielile pentru inputuri consumabile (carburanți) nu sunt recompensate direct de instrumentul GreenMetric. Aceasta implică faptul că universitățile care doresc să-și îmbunătățească clasamentul ar trebui să prioritizeze întreținerea capitalului, infrastructura energetică și sistemele de apă, mai degrabă decât simpla achiziție de inputuri.

Asocierea pozitivă dintre veniturile din cercetare și scorul total ($r = 0,412$) evidențiază funcția duală a activității de cercetare: aceasta sporește direct sub-scorul ED și generează simultan cunoașterea instituțională și capacitatea managerială necesare pentru proiectarea și implementarea unor inițiative eficiente de sustenabilitate în celelalte dimensiuni.

Cazuri precum Universitatea Petrol și Gaze (UPG)—care obține un scor de 5.655 cu cheltuieli de 196.838 mii lei, depășind UTCN (5.365 puncte, 430.060 mii lei)—ilustrează că desfășurarea eficientă a resurselor și performanța calitativă puternică pot compensa o bază financiară mai redusă. Aceste valori atipice sunt deosebit de relevante pentru elaborarea politicilor, sugerând că structurile de guvernare a sustenabilității și cultura instituțională pot media relația cheltuieli-scor.

Concluzii.

Studiul de față furnizează dovezi empirice că alocarea resurselor financiare este un factor determinant semnificativ statistic și cantitativ important al performanței în sustenabilitate a universităților românești în clasamentul GreenMetric. Opt din cele nouă variabile bugetare examinate sunt corelate pozitiv și semnificativ cu scorul total de sustenabilitate.

Totodată, analiza subliniază că resursele financiare reprezintă o condiție necesară, dar nu suficientă, pentru excelența în sustenabilitate. Variația reziduală neexplicată de variabilele de cheltuieli reflectă rolul factorilor calitativi—cadre de guvernare, programe comportamentale, implicarea părților interesate—care pot amplifica sau diminua randamentul investițiilor financiare.

Aceste constatări au implicații practice pentru managementul universitar și organismele publice de finanțare: alocările ținute pentru întreținerea infrastructurii, sistemele energetice, managementul apei și activitatea de cercetare sunt susceptibile să genereze cele mai mari randamente în sustenabilitate. Cercetările viitoare ar trebui să extindă panelul și la alte instituții de învățământ superior și să încorporeze variabile de guvernare și calitative pentru a dezvolta un model mai cuprinzător al performanței instituționale în sustenabilitate.

Referințe bibliografice.

1. CORCORAN, P.B., et al. Higher education and the challenge of sustainability. Springer Netherlands, 2004
2. DUMITRAȘCU, L.M., Încorporarea obiectivelor de dezvoltare sustenabilă în universități. Audit Financiar, 2023, 21.171.

3. LOZANO, R. Incorporation and institutionalization of sustainable development into universities: breaking through the barriers to change. *Journal of Cleaner Production*, 2006, vol. 14(9-11), pp. 787-796.
4. SANTA, S.L.B, LIBEIRO, J.M.P, DE ANDRADE GUERRA, J.B.S.O, Green universities and sustainable development. In: *Encyclopedia of Sustainability in Higher Education*. Cham: Springer International Publishing, 2019. p. 851-856.
5. ȘERBAN, E.C, HRISTEA, A.M., CUREA, Ș.C. Universitatea sustenabilă, de la indiferență la acțiune comună-o analiză de tip panel. *Revista Amfiteatru Economic*, 250.
6. UI GreenMetric World University Ranking. Arhiva clasamentelor generale. Disponibil: <https://greenmetric.ui.ac.id/rankings/archive> [Accesat: 20.02.2026].

ANALIZA SISTEMULUI SALARIAL ȘI A REFLECTĂRII SALE ÎN CONTABILITATEA DREPTURILOR SALARII

ANALYSIS OF THE SALARY SYSTEM AND ITS REFLECTION IN THE ACCOUNTING RECORDS OF SALARY RIGHTS

Author: Marina ILIȚOI

Master's student

“ȘTEFAN CEL MARE” University, Suceava, Romania,

E-mail: marina.ilitoi1@student.usv.ro

Scientific coordinator: Camelia Cătălina MIHALCIUC

Stefan cel Mare University of Suceava, Romania

E-mail: camelia.mihalciuc@usm.ro

ORCID code 0000-0001-5598-5829

Abstract. *This paper analyses the remuneration system and how salary entitlements are reflected in the accounting records, with applicability to the road freight transport sector. The study highlights the importance of a properly structured pay system, both from the perspective of compliance with the legislative framework and in terms of the efficiency of human resource management and the optimisation of labour costs. The research is structured into two main components: a theoretical one, which addresses the fundamental concepts of remuneration, its forms and principles, as well as the methods for calculating contributions and taxes related to wage income; and a practical one, based on a case study. By integrating theoretical aspects with practical analysis, the study contributes to a better understanding of remuneration mechanisms and their impact on the economic activity of enterprises.*

Keywords: remuneration, wage entitlements, accounting records, human resource management

JEL classification. J31, J32, N41, H24

Introduction.

In the current economic context, the remuneration system is a fundamental element of human resource management, with significant implications for employee motivation and organisational performance. Analysing the remuneration system and reflecting it in the accounting records of salary entitlements thus becomes an essential undertaking, not only to comply with legal obligations but also to ensure the efficient management of labour costs. This paper aims to explore these aspects from the perspective of an entity operating in the freight transport sector.

Basic content.

Classical political economists regarded wages as income that rewards labour, the amount of which fluctuates around a natural level. The composition and amount of wages were explained by what classical economists termed the theory of the cost of labour resources. Thus, wages are defined as the sum of money that provides the bare necessities for the maintenance of the employee and their family.[1] In the context of values, modern wage management must reflect a strong commitment to humanism and humanity. Wages must not only cover employees' basic needs, but also fully respect and value their potential and worth as human beings.[2] The wage system comprises the set of economic and legal norms, principles and forms of remuneration that form the basis for calculating individual wages, as well as the methods for determining and awarding them.[3]

The wage system represents the set of principles and methods used to determine the amount and progression of individual wages, thereby linking the performance of an economic unit, the share of results attributed to employees, and the effort of the work performed.[4]

Table 1. Forms of remuneration

Forms of salary manifestation:	Direct salary – Represents the actual remuneration received by the employee for the work performed. This includes the net salary, which is what remains after the deduction of all taxes and social contributions, as well as other legal entitlements such as paid leave and a possible 13th salary.
	Indirect salary – Represents the part of the salary that is not paid directly to the employee, but is granted to their family, based on criteria that are not directly related to the work performed. It may include various benefits or facilities, such as health insurance for the family or other social services
	Basic salary – It is the main component of the salary, calculated based on the real minimum wage. In practice, it is determined by multiplying the negotiated hourly rate by the number of hours worked in a month. The basic salary forms the basis for calculating other salary supplements.
	Gross salary – Includes the basic salary and all salary supplements, such as bonuses, overtime pay, incentives, and other financial benefits. Gross salary represents the total amount before the application of legal deductions.
	Net salary – Results from the gross salary after deducting mandatory withholdings, such as taxes and social contributions. It is the actual amount that the employee receives.
	Collective salary – It is a form of salary granted to all employees of an enterprise, either in the form of profit sharing or as benefits offered to employees, such as social services (daycare centers, canteens, camps for children).
	Minimum (guaranteed) salary – It is the salary established by law to ensure a minimum income necessary for survival, thus guaranteeing a minimum standard of living for disadvantaged groups. It is an important instrument in the state's social policy, linking economic aspects with social ones.

Table 1 - Own processing

These forms of remuneration are formalised in employment contracts, which stipulate both aspects relating to the number of hours worked and the quality of work, as well as the corresponding remuneration. In every country, there are standard elements, such as the length of the working week and the reference hourly wage, which are adapted according to the specific form of remuneration applied.[5] The calculation of wages is based on payslips, supplemented by all relevant supporting documents for the month in question. Any omission or error in these documents may lead to changes in the amounts owed to employees and, consequently, to the need to submit amended returns.[6] It is essential that these documents are prepared with rigour to ensure the accuracy of salaries and to avoid any potential issues relating to tax compliance. Paying close attention to detail when preparing payslips helps maintain transparency and fairness in the payroll process, thereby protecting the interests of both employees and the employer.[7]

Conclusions.

The remuneration system plays a vital role in human resources management and organisational development. The core principles underpinning this system, such as equality, legality, non-discrimination and hierarchy, are fundamental to the creation of a transparent and fair remuneration policy. These principles not only ensure a fair working environment, but also contribute to the organisation's operational efficiency, having a positive impact on employee performance. A defining feature of remuneration is the diversity of its forms, which includes basic pay, gross pay, net pay, as well as various financial incentives. This diversity reflects the complexity of current economic and social demands, and understanding these forms is essential for both employers and employees. The

basic salary forms the foundation of remuneration, whilst allowances and bonuses are important in motivating employees to achieve organisational objectives. Theoretical and practical concepts regarding remuneration within a freight transport entity highlight the complexity of the remuneration system and its importance within the modern economy. Through effective management of salaries, social security contributions and related taxes, organisations can ensure not only compliance with legal regulations but also the creation of a healthy and motivating working environment for employees, thereby contributing to the sustainable development of the enterprise. Such an approach promotes not only the individual well-being of employees, but also economic stability and social cohesion, and is essential in a dynamic and ever-changing economic landscape.

References.

1. Niță D., *Political Economy*, Editura Economică, Bucharest, 1997
2. Zhihong Li - *SpringerBriefs in Business, Study on the Consensus Salary System for Modern Enterprises*, 2013.
3. Năstase C., Popescu M., Boghean C., Scutariu A.L., *Microeconomics: Fundamental Concepts*, Didactică și Pedagogică Publishing House, Bucharest, 2009, p. 107.
4. Stoenoiu C.E – *Financial Accounting*, UTPRESS CLUJ-NAPOCA 2023 <https://biblioteca.utcluj.ro/files/carti-online-cu-coperta/620-3.pdf>
5. Podoaba L., Nistor C.S., *Theoretical and Practical Aspects of Financial Accounting Specific to Commercial Companies*, 2nd ed., Ed. Risoprint, Cluj-Napoca, 2017.
6. Budacia L.C.G., *Fundamentals of Accounting*, Ed. Universitară, Bucharest, 2010, p. 19
7. Horomnea, E., *Scientific Foundations of Accounting. Doctrine. Concepts. Glossary*, TipoMoldova, Iași, 2013, pp. 61–64.

REDUCEREA SUBIECTIVISMULUI ÎN EVALUAREA GOODWILL-ULUI PRIN UTILIZAREA INTELIGENȚEI ARTIFICIALE

REDUCING SUBJECTIVITY IN GOODWILL ASSESSMENT THROUGH THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Author: Elisa-Andra CANTAUZ

Master's student, ASE BUCHAREST UNIVERSITY OF ECONOMIC STUDIES, ROMANIA

E-mail: cantauzelisa22@stud.ase.ro

Scientific coordinator: Liliana IONESCU-FELEAGĂ

Prof. Dr., ASE BUCHAREST UNIVERSITY OF ECONOMIC STUDIES, ROMANIA

E-mail: liliana.felega@cig.ase.ro

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-2087-2186>

Abstract. *The valuation of goodwill represents a complex process within financial reporting, as the impairment test required by IFRS 3 and IAS 36 relies heavily on managerial estimates regarding future cash flows and discount rates. These assumptions may introduce a certain degree of subjectivity, potentially affecting the reliability and comparability of financial information. In this context, the development of digital technologies and artificial intelligence offers new opportunities for improving financial estimation processes. This study explores the potential role of artificial intelligence models, such as machine learning and artificial neural networks, in supporting the estimation of future cash flows used in goodwill impairment testing. The research question guiding this study is: "To what extent can the integration of artificial intelligence-based models into the process of estimating the recoverable value of goodwill reduce managerial subjectivity and increase the reliability of financial information?" The paper analyzes the regulatory framework established by IFRS 3 and IAS 36, the limitations of the traditional impairment testing process, and the potential benefits and risks associated with the use of artificial intelligence. The findings suggest that AI-based analytical tools may enhance the objectivity and transparency of goodwill valuation while supporting more reliable financial reporting and auditing processes.*

Keywords: Goodwill, Objectivity, Artificial intelligence, Limitations.

JEL. M41, C45, C53, M42, G32

Introducere.

Complexitatea procesului de raportare financiară, precum și rolul tot mai important al activelor necorporale în structura raportărilor financiare ale entităților, reprezintă aspecte de interes major pentru utilizatorii informațiilor financiare. În acest context, evaluarea și prezentarea corectă a acestor elemente devin esențiale pentru asigurarea relevanței și fiabilității informațiilor raportate.

Goodwill-ul, rezultat din combinații de întreprinderi, reprezintă un element complex din perspectiva evaluării și raportării. În conformitate cu IFRS 3 – Combinații de întreprinderi și IAS 36 – Deprecierea activelor, acesta nu este amortizat, ci este supus testării anuale pentru deprecieri prin determinarea valorii recuperabile. Acest proces implică formularea unor estimări privind fluxurile de numerar viitoare și stabilirea ratelor de actualizare, necesitând un grad ridicat de raționament profesional. Caracterul estimativ al acestor ipoteze poate introduce subiectivism și afecta fiabilitatea informațiilor financiare, însă utilizarea inteligenței artificiale poate contribui la îmbunătățirea obiectivității evaluării prin analiza unor volume extinse de date.

Pornind de la aceste aspecte, prezenta cercetare urmărește să analizeze în ce măsură integrarea modelelor de inteligență artificială în estimarea valorii recuperabile a goodwill-ului poate reduce subiectivismul managerial și poate crește fiabilitatea informațiilor financiare.

Conținut de bază.

Standardul IFRS 3 – Combinări de întreprinderi stabilește cerințele pentru preluarea controlului asupra unei entități și prezentarea informațiilor, astfel încât utilizatorii să înțeleagă natura și impactul tranzacțiilor asupra poziției financiare. De asemenea, standardul prevede modalitatea prin care poate fi recunoscut goodwill-ul rezultat în urma combinării de întreprinderi. Standardul IAS 36 – Deprecierea activelor stabilește principiile prin care entitățile trebuie să se asigure că activele nu sunt prezentate în situațiile financiare la o valoare mai mare decât valoarea recuperabilă.

În ceea ce privește fondul comercial, acesta este supus testării anuale pentru depreciere. Deoarece goodwill-ul nu generează fluxuri de numerar independent, testarea se realizează la nivelul unei unități generatoare de numerar. Valoarea recuperabilă este determinată ca fiind cea mai mare dintre valoarea justă minus costurile de vânzare și valoarea de utilizare. Dacă valoarea contabilă depășește valoarea recuperabilă, se recunoaște o pierdere din depreciere, care se înregistrează în contul de profit și pierdere. Pierderile din depreciere aferente fondului comercial nu pot fi reluate în perioadele ulterioare. Deși testarea pentru deprecierea goodwill-ului reprezintă un mecanism important în reflectarea valorii economice reale a activelor, aplicarea acestui proces în practică prezintă o serie de limitări. Conform IAS 36, testarea fondului comercial se realizează prin compararea valorii contabile a unității generatoare de numerar (CGU), inclusiv goodwill-ul alocat, cu valoarea recuperabilă (IFRS Foundation, 2023). Determinarea valorii recuperabile se bazează pe două metode principale: valoarea justă minus costurile de cedare și valoarea de utilizare. Valoarea recuperabilă este stabilită ca fiind cea mai mare dintre aceste două valori. Metoda valorii juste minus costurile de cedare presupune estimarea prețului care ar putea fi obținut din vânzarea activului sau a unității generatoare de numerar într-o tranzacție realizată în condiții normale de piață, din care se scad costurile asociate cedării. În schimb, metoda valorii de utilizare se bazează pe estimarea fluxurilor de numerar viitoare pe care unitatea generatoare de numerar le poate produce, acestea fiind ulterior actualizate utilizând o rată adecvată. Cu toate acestea, una dintre probleme ale testării pentru depreciere este dependența de estimările și ipotezele manageriale utilizate în determinarea valorii recuperabile (Ramanna & Watts, 2012). Stabilirea fluxurilor de numerar viitoare, a ratelor de actualizare și a perspectivelor de creștere implică un grad semnificativ de judecată profesională, ceea ce poate conduce la apariția subiectivismului în procesul de evaluare. O altă limitare importantă este incertitudinea asociată estimării fluxurilor de numerar viitoare. Aceste proiecții sunt influențate de factori economici, precum evoluția pieței, modificările mediului concurențial sau schimbările tehnologice. În consecință, valoarea recuperabilă determinată în cadrul testului de depreciere poate fi afectată de un grad ridicat de incertitudine. De asemenea, stabilirea ratei de actualizare utilizate în calculul valorii de utilizare reprezintă un alt element care poate influența rezultatul testului de depreciere. Alegerea unei rate necorespunzătoare poate conduce la supraevaluarea/subevaluarea valorii recuperabile, denaturând imaginea fidelă a situațiilor financiare. În acest context, limitările existente în procesul de testare pentru depreciere evidențiază necesitatea identificării unor metode care să contribuie la reducerea subiectivismului în evaluarea fondului comercial. Utilizarea tehnologiilor moderne de analiză a datelor, precum modelele bazate pe inteligență artificială, poate reprezenta o direcție promițătoare pentru îmbunătățirea procesului de estimare a valorii recuperabile. Dezvoltarea tehnologiilor digitale și creșterea volumului de date au favorizat utilizarea inteligenței artificiale în domeniul financiar, aceasta permițând analiza rapidă a unor cantități mari de informații și contribuind la reducerea subiectivismului în evaluarea activelor, inclusiv a fondului comercial (Cockcroft & Russell, 2018). Un exemplu relevant în evaluarea goodwill-ului este aplicarea modelelor de machine learning, precum regresia, pentru estimarea fluxurilor viitoare de numerar ale unei unități generatoare de numerar. Modelul analizează date financiare istorice, indicatori macroeconomici și informații de piață pentru a genera prognoze mai obiective, utilizate în determinarea valorii de utilizare în testul de

depreciere. Un alt model utilizat este reprezentat de rețelele neuronale artificiale (ANN), care procesează volume mari de date pentru a identifica relații complexe între indicatori financiari și economici. Acestea contribuie la estimări mai precise ale fluxurilor de numerar și la reducerea dependenței de estimările subiective ale managementului (Goodfellow, Bengio & Courville, 2016). Utilizarea A.I. poate face evaluarea fondului comercial mai transparentă și obiectivă, prin analiza datelor istorice și a numeroaselor variabile economice, reducând dependența de estimări subiective. Aceasta îmbunătățește determinarea valorii recuperabile, crește acuratețea prognozelor și reduce timpul de analiză. Totuși, există riscuri, în special legate de calitatea datelor, deoarece informațiile incomplete pot conduce la rezultate eronate. Aplicarea A.I. în evaluare sprijină auditul financiar, oferind instrumente pentru verificarea estimărilor și creșterea transparenței. Analiza automată a datelor ajută la identificarea riscurilor și estimărilor nejustificate, îmbunătățind controlul intern și responsabilitatea managerială

Concluzii.

Evaluarea fondului comercial reprezintă un proces complex, deoarece determinarea valorii recuperabile implică estimări privind fluxurile de numerar viitoare, care pot introduce un anumit grad de subiectivism. În acest context, utilizarea A.I. poate contribui la îmbunătățirea procesului de evaluare prin analiza unor volume mari de date financiare și economice și prin generarea unor estimări mai obiective ale fluxurilor de numerar utilizate în testarea pentru depreciere. În ceea ce privește direcțiile viitoare de cercetare, studiile pot analiza modul în care modelele de inteligență artificială pot fi integrate în mod sistematic în procesul de testare a goodwill-ului și impactul acestora asupra calității raportării financiare, transparenței informațiilor și proceselor de audit.

Referințe bibliografice.

1. IFRS Foundation. (2023). IAS 36 – Impairment of Assets <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-36-impairment-of-assets/>
2. IFRS Foundation. (2023). IFRS 3 – Business Combinations <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-3-business-combinations/>
3. RAMANNA, K., & WATTS, R. (2012) - Evidence on the Use of Unverifiable Estimates in Required Goodwill Impairment https://www.researchgate.net/publication/46475691_Evidence_on_the_Use_of_Unverifiable_Estimates_in_Required_Goodwill_Impairment
4. COCKCROFT, S., & RUSSELL, M. (2018) - Big Data Opportunities for Accounting and Finance Practice and Research https://www.researchgate.net/publication/322938351_Big_Data_Opportunities_for_Accounting_and_Finance_Practice_and_Research_Big_Data_in_Accounting_and_Finance
5. GOODFELLOW, I., BENGIO, Y., & COURVILLE, A. (2016) - Deep learning: The MIT Press https://www.researchgate.net/publication/320703571_Ian_Goodfellow_Yoshua_Bengio_and_Aaron_Courville_Deep_learning_The_MIT_Press_2016_800_pp_ISBN_0262035618

VALORIFICAREA INFORMAȚIILOR FINANCIAR-CONTABILE ÎN GESTIUNEA EFICIENTĂ A FIRMELOR DIN DOMENIUL ENERGETIC-PETROLIER

CAPITALIZING ON FINANCIAL-ACCOUNTING INFORMATION FOR THE EFFICIENT MANAGEMENT OF ENERGY-PETROLEUM COMPANIES

Author: Elena MIHALESCU

Master's student

“ȘTEFAN CEL MARE” University, Suceava, Romania,

E-mail: elena.mihalescu2@student.usv.ro

Scientific coordinator: Camelia Cătălina MIHALCIUC

Stefan cel Mare University of Suceava, Romania

E-mail: camelia.mihalciuc@usm.ro

ORCID code 0000-0001-5598-5829

Abstract: *This study analyzes the strategic importance of annual financial statements (AFS) as a means of communication and a decision-making tool within entities in the energy and oil sectors. The main objective is to highlight the theoretical aspects related to the use of financial information in the context of effective management, in light of the convergence between national regulations (OMFP 1802/2014) and international standards (IAS/IFRS). The methodology used is based on documentary analysis and a synthesis of the specialized literature, with an emphasis on the comparative analysis of regulatory frameworks. The study systematizes the ways in which indicators derived from the balance sheet, income statement, and cash flow statement enable the monitoring of financial position and performance. It highlights the specific reporting requirements for the extractive sector and the importance of data quality for stakeholders. The results of the theoretical analysis confirm that proactive management in the energy sector depends on the relevance and accurate presentation of accounting information, facilitating access to capital markets and the optimization of investment policies.*

Keywords: *financial statements, efficient management, energy sector, IFRS, financial indicators, instrument*

JEL classification. *M41, Q40, G30*

Introduction.

In the framework of contemporary strategic management, financial reporting goes beyond the scope of a mere administrative obligation, becoming a critical information asset. For economic entities, regardless of the accounting system used, the requirement for annual reporting is inseparable from the need to accurately reflect operations for internal and external stakeholders. The relevance of this topic is heightened in the energy and oil sector, where the complexity of transactions and capital intensity demand rigorous transparency. The ongoing process of harmonizing national regulations with European directives and international standards aims to ensure data comparability, an essential element for investors in capital markets. The objective of this article is to highlight the importance of SFA in financial analysis and to systematize the tools for utilizing information from the balance sheet, the income statement (IS), and cash flows. The research methodology is based on a comparative analysis of regulatory frameworks and a doctrinal synthesis, tracing the evolution of theories regarding the presentation of financial statements.

Basic Content.

Reporting in accordance with OMFP 1802/2014, National regulations, classify entities based on size criteria, as is presented in figure no. 1:

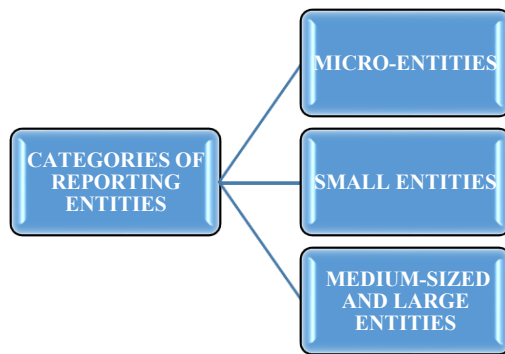

Figure 1: Categories of reporting entities according to OMFP 1802/2014

Source: Author's adaptation based on the regulatory framework

A key feature of this field of study lies in the reporting requirements for the extractive sector. According to regulations, entities in the extractive industry and those engaged in primary forestry operations are required to prepare and report annually a summary of payments made to governments, thereby ensuring rigorous control over natural resources and transparency of flows to the state [1]. International Framework (IAS/IFRS). The adoption of standards issued by the IASB is mandatory for companies listed on the BVB, providing a universal accounting language based on accrual accounting. This convergence protects investors by providing reliable and globally comparable data [2].

Table 1: Components of financial statements and their role in management

Sf Component	Role In Financial Analysis	Management Objective
Balance Sheet	It reflects the financial position through controlled assets and the financing structure.	Assessing liquidity and solvency, and justifying the timing of investments.
Income Statement	It reveals financial performance by comparing revenues with expenses.	Determining dividend policy and commercial profitability.
Cash Flow Statement	It details changes in cash flow by activity (operating, investing, financing).	Monitoring the ability to pay dividends to shareholders and meet debt obligations.
Statement of Changes in Equity	It highlights changes in equity and the ownership structure.	Managing financial autonomy and capitalization strategy.

Source: compiled by the author

The usefulness of information depends on the fulfillment of certain fundamental and enhancing attributes [3]. The fundamental attributes include relevance (the ability to influence decisions) and accurate representation (neutrality, completeness, absence of errors). The enhancing characteristics (comparability, verifiability, timeliness, intelligibility) enhance the value of data that is already relevant and accurate [4]. The prioritization of these qualities varies among organizations: FASB emphasizes understandability as a starting point, while ASB stresses the need for a balance between relevance and reliability. In the energy and oil sector, characterized by long-term investments and environmental risks, reliability (faithful representation) often takes precedence over immediate relevance to ensure a prudent valuation of fixed assets and decontamination provisions. SFA focuses on three major areas: supporting economic decisions (purchases/sales of securities), assessing the entity's ability to generate future cash flows through the efficient use of resources, and providing information on the financial solvency and flexibility of the business unit [5]. Financial balance indicators (Working Capital, Working Capital Requirement) are critical tools for maintaining a dynamic balance between permanent resources and cyclical needs [6]. The information in the CPP

enables the preparation of the Interim Management Balance Sheet (SIG) [7]. A key indicator is Gross Operating Surplus (GOS), which measures the firm's industrial and commercial performance, being independent of depreciation policy, financial structure, or tax regime [8]. This "adjustment" of the results allows for comparability among companies in the energy sector with different capital structures. Performance is strategically monitored through: ROA (Return on Assets): The efficiency of utilizing total assets, ROE (Return on Equity): The ability to generate returns on shareholders' invested capital, ROS (Return on Sales): The profit margin generated by revenue [9]. Cash flow monitoring is vital for verifying business management. Analyzing information from cash flows allows for estimating the guarantees offered to creditors and substantiating decisions regarding dividend payments, ensuring the entity's survival during periods of oil price volatility [10].

Conclusions.

Annual financial statements form the foundation of the information system, providing a true and fair view of the assets and results of energy and oil entities. The impeccable quality of accounting data, governed by prudence and neutrality, is imperative for avoiding erroneous managerial decisions. For companies listed on the Bucharest Stock Exchange (BVB), the application of IFRS is not merely a compliance requirement but a driver of transparency that facilitates the attraction of international investors. In conclusion, the use of balance sheet and performance indicators ensures proactive management capable of optimizing the allocation of national resources in a strategic sector.

References.

1. Hlaciuc E., Bazele contabilității, Suceava, 2023, p. 77.
2. Cioca I. C., Raportare financiară conform normelor europene și internaționale, Seria Didactică, 2019, pp. 13-17.
3. Cioca, I. C. (2020). The importance of financial statements in the decision-making process. *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, 22(1).
4. Grigoraș-Ichim C.E., Moroșan-Danilă L., Hierarchy of accounting informations qualitative characteristics in financial reporting, în: *The USV Annals of Economics and Public Administration*, volume 16, nr. 1/23, 2016, pp. 183-191.
5. Zuca M. R., Munteanu V., Țință A. E., The quality of financial-accounting information in the creative accounting equation – from exact relevance and representation to uncertainty and ambiguity, în: *Journal of Information Systems & Operations Management*, Vol. 17.1, May 2023, pp. 223-265.
6. Todea N., Dorin I., Udristioiu A., Calitatea Informației Contabile suport al deciziei manageriale, în: *Analele Universității "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu, Seria Economie*, Nr. 3/2011, pp. 153-159.
7. Gomoii B.C., Pantelimon N. I., SIG și CAF – modalități de evidență și analiză a performanțelor financiare ale entităților economice, în: *CECCAR Business Review*, No 1/2021, pp. 20-31.
8. Jianu I., Evaluarea, prezentarea și analiza performanței întreprinderii, București, Editura CECCAR, 2007.
9. Sabău Popa C.D., Boloș M. I., Bradea I. A., Influence of the capital structure on the companies performance. study on the energy sector companies listed on BSE, lucrare din cadrul conferinței: *Proceedings of the 12th International Conference on European Integration—New Challenges— EINCO 2016*, Oradea, Romania, 26–28 May 2016, pp. 1040–1048.
10. Hlaciuc, E., Mihalciuc, C., Specific features about communication and the importance of the Annual financial statements in the process of communication, în: *The Annals of the Stefan cel Mare University, Fascicle of the Faculty of Economics and Public Administration*, Suceava, 2008.

RAPORTAREA DURABILITĂȚII PENTRU COMPANIILE DIN DOMENIUL AGRICOL

SUSTAINABILITY REPORTING FOR COMPANIES IN THE AGRICULTURAL SECTOR

Author: Ana-Maria ALEXA

Scientific coordinator: Camelia Cătălina MIHALCIUC

Stefan cel Mare University of Suceava, Romania

E-mail: camelia.mihalciuc@usm.ro

ORCID code 0000-0001-5598-5829

Abstract: *The paper analyzes sustainability reporting within companies in the agricultural field, in the context of the integration of European requirements on transparency and corporate responsibility. The theoretical foundations of financial and non-financial reporting are highlighted, as well as the role of international standards and European directives in the development of reporting practices. The research addresses the relationship between sustainability and economic performance through the prism of ESG criteria, highlighting their impact on the efficiency and competitiveness of entities.*

Keywords: *sustainability; ESG reporting; financial performance; integrated reporting; agricultural sector; sustainable development; corporate governance; performance indicators; corporate responsibility; sustainability reporting*

Introduction.

In the current context of economic transformation and growing concerns about environmental protection, sustainability has become a central element in the definition of organizational strategies. The agricultural sector plays a vital role in the national economy, not only through its contribution to food security, but also through its significant impact on natural resources and the environment. In this regard, integrating the principles of sustainable development into the operations of agricultural entities is a necessity, driven by both European legislative pressures and the demands of the market and investors. Traditional financial reporting, based on economic and financial indicators, is no longer sufficient to fully reflect an entity's performance. Thus, non-financial reporting, focused on environmental, social, and governance (ESG) aspects, completes the picture of an organization's activities and provides an integrated perspective on its sustainability. New European regulations, such as the Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), require the expansion and standardization of non-financial information, contributing to increased transparency and comparability of reported data [1].

By addressing this topic, this paper contributes to deepening knowledge regarding the role of sustainability in the business environment and to highlighting its importance for the long-term development of the agricultural sector.

Basic content.

Financial reporting is an essential element of the efficient functioning of markets, providing users with relevant data to inform their decisions. Traditionally, financial reporting has been the primary means of communication between entities and stakeholders, focusing on presenting financial position, performance, and cash flows. It is based on international standards, such as IFRS, which ensure the comparability and transparency of information [2].

However, the dynamics of the economic environment have highlighted the limitations of financial reporting, particularly regarding its ability to capture non-financial risks and the impact of activities on the environment and society. In this context, non-financial reporting has become an indispensable

complementary element, providing information on sustainability, social responsibility, and corporate governance.

At the European level, the development of non-financial reporting was supported by Directive 2014/95/EU [3], subsequently reinforced by the Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), which expands the scope of entities required to report and introduces more rigorous requirements regarding the content and verification of information [1]. These regulations reflect a paradigm shift, from an approach focused exclusively on financial performance to an integrated one that includes multiple dimensions of organizational performance.

The agricultural sector has specific characteristics that significantly influence how financial and non-financial information is organized and presented. The biological nature of assets, the seasonality of activities, and dependence on external factors, such as weather conditions, create a high degree of uncertainty and complexity.

A central element of financial reporting in agriculture is the application of IAS 41 "Agriculture," which governs the accounting treatment of biological assets. According to this standard, assets are measured at fair value less estimated costs to sell, which allows for a more accurate reflection of economic value but also introduces volatility into the financial statements. This approach involves the use of estimates and professional judgment, which can affect the comparability of data. The seasonal nature of agricultural activities results in an uneven distribution of revenues and expenses throughout the fiscal year, requiring a rigorous allocation of these items. Furthermore, production cycles may extend beyond the duration of a financial year, requiring a careful assessment of inventories and work in progress [4].

Another key aspect is the importance of government subsidies, which can have a significant impact on financial performance. These are recognized in accordance with accounting standards and must be disclosed transparently, given their role in supporting agricultural activities. In addition, the agricultural sector is exposed to significant risks, such as price fluctuations, adverse weather conditions, or the occurrence of diseases and pests. These risks must be adequately reflected in financial reports and explanatory notes to provide a realistic picture of the entity's situation.

Against the backdrop of growing concerns regarding environmental protection, reporting in agriculture increasingly includes non-financial information on the use of natural resources, the impact on biodiversity, and sustainable production practices. Thus, reporting in this sector takes on a complex dimension, integrating both economic and sustainability aspects.

Sustainability has become an essential element in assessing organizational performance, as it is closely linked to entities' ability to generate long-term value [5]. In this context, ESG (environmental, social, and governance) criteria provide a framework for analyzing the impact of economic activities beyond traditional financial indicators [6].

The environmental dimension focuses on the efficient use of resources and reducing the impact on ecosystems, issues that are particularly relevant in the agricultural sector. Sustainable practices, such as optimizing water consumption or reducing the use of chemicals, help protect the environment and increase operational efficiency [7]. The social dimension reflects relationships with employees and the community, including aspects such as working conditions, health and safety, and involvement in the development of local communities. In agriculture, these aspects are essential, given the specific nature of the work and the importance of the seasonal workforce. Corporate governance involves implementing effective control and transparency mechanisms, helping to reduce risks and strengthen investor confidence. Adherence to ethical principles and regulations is essential for ensuring the sustainable operation of organizations [8].

The relationship between sustainability and economic performance is highlighted by numerous studies, which indicate that entities that adopt responsible practices achieve superior financial results

in the long term. In the agricultural sector, the implementation of ESG principles can lead to cost reductions, increased productivity, and access to new financing opportunities [9].

Thus, sustainability should not be viewed as a constraint, but rather as a strategic factor that contributes to value creation and the strengthening of competitiveness. Integrating these principles into the operations of agricultural entities is essential for adapting to the demands of today's economic environment and ensuring sustainable development.

Conclusions.

Integrated reporting, which combines financial and non-financial information, enables a more comprehensive assessment of the value created by an entity [10]. It provides a holistic view of how resources are utilized and the impact generated, thereby increasing transparency and strengthening investor confidence. In this sense, reporting is no longer merely a compliance tool but becomes a strategic element of organizational management. Furthermore, integrated reporting becomes an indispensable tool for modern management, providing support in the decision-making process and facilitating communication with stakeholders. In this context, harmonizing reporting standards and increasing compliance represent important directions for future development.

In conclusion, sustainability is no longer merely a compliance obligation but a strategic factor influencing the performance and competitiveness of organizations. The agricultural sector, given its specific nature, plays an essential role in promoting sustainable development, and the integration of ESG principles is becoming a fundamental condition for long-term success.

References.

1. Directiva UE 2464/2022, CSRD.
2. Băviță, I.,(coordonator), Daniela Calu, Mădălina Dumitru, Cătălina Gorgan, Ramona Lapteș, Cosmina Pitulice, Adriana Florina
3. Popa, (2011), Ghid practic privind contabilitatea în agricultură. Raportare financiară și managementul costurilor, Editura Alpha MDN, Buzău.
4. Directiva UE 95/2014, NFRD
5. Bătcă-Dumitru, Corina-Graziella, Adriana Florina Popa, "IAS 41 Agricultură", CECCAR Business Review, No 8/2022, pp. 11-22, DOI: <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2022.08.02>.
6. Eccles, R. G., Ioannou, I. și Serafeim, G., (December 23, 2014), "The Impact of Corporate Sustainability on Organizational Processes and Performance" Management Science, Volume 60, Issue 11, pp. 2835-2857, February 2014, disponibil la SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1964011>.
7. Mihalciuc, C. C., Grosu Maria, Brânzaru Simona, (2024), The Importance Of ESG Disclosure In Ensuring The Sustainable Development Of Companies, International Scientific Conference On Accounting: ISCA 2024, Ed. 13 Edition, 5-6 Aprilie 2024, Chișinău. ASEM, ISBN:978-9975-167-61-1, CodDOI/Link:10.53486/isca2024.06.
8. Mihalciuc, C. C., Grosu, M., & Apostol, D. (2025). The role of CSR actions in ensuring business sustainability. International Scientific Conference on Accounting, ISCA 2025, XIV Edition: Collection of scientific articles, April 4-5 2025, Academia de Studii Economice din Moldova, ISBN 978-9975-168-34-2, pp. 62-71 <https://doi.org/10.53486/isca2025.08>.
9. Dhaliwal, D. S., Li, O. Z., Tsang, A., & Yang, Y. G. (2011). Voluntary Nonfinancial Disclosure and the Cost of Equity Capital: The Initiation of Corporate Social Responsibility Reporting. The Accounting Review, 86, 59-100. <https://doi.org/10.2308/accr.00000005>.
10. Eccles, R.G., Krzus, M.P. (2018). "The Nordic Model: An Analysis of Leading Practices in ESG Disclosure". Harvard Business School, disponibil la https://www.hbs.edu/ris/Publication%20Files/SSRN-id1964011_6791edac-7daa-4603-a220-4a0c6c7a3f7a.pdf.
11. Stănculescu, E., Vuță, M., "Raportarea nonfinanciară – element-cheie pentru afacerile din prezent și din viitor", CECCAR Business Review, No 10/2022, pp. 3-8, DOI: <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2022.10.01>.

CZU: 336.227.2(100)

ASPECTE PRIVIND EVAZIUNEA FISCALĂ LA NIVEL INTERNAȚIONAL

CHARACTERISTICS OF INTERNATIONAL TAX EVASION

Author: Sabina MALANCA

Master's student

Universitatea „ȘTEFAN CEL MARE” Suceava, România

E-mail: sabina.malanca1@student.usv.ro

Scientific coordinator: Camelia Cătălina MIHALCIUC

Stefan cel Mare University of Suceava, Romania,

E-mail: camelia.mihalciuc@usm.ro

ORCID code: 0000-0001-5598-5829

Abstract. *This paper aims to provide a systematic analysis of the phenomenon of tax evasion at the international level, highlighting its complexity, determining factors, and implications for national economies. The research integrates both theoretical approaches and comparative analyses of the legislative framework across different economic areas, such as the United Kingdom, the United States of America, and the European Union. At the same time, the main forms of tax evasion are examined, along with their impact on budget revenues, fiscal equity, and economic stability. The paper emphasizes the essential role of fiscal policies, control mechanisms, and international cooperation in preventing and combating this phenomenon, while also formulating conclusions and directions for improving the efficiency of tax systems.*

Keywords: *tax evasion, tax system, tax legislation, tax compliance, tax fraud, fiscal policies, international cooperation, global economy.*

Introduction.

In the past, people used to accumulate money and hide it in order to protect themselves from invasions by the Huns, Tatars, Turks, and other so-called “civilizers.” Nowadays, together with all those who remain from these former groups of individuals, we gather and refrain from disclosing our earnings—whether material or financial—in order to avoid the greedy control of our new state, which appears to follow a path of democratization similar to that of the state it replaced. In drawing lessons from these two historical periods, we observe that under the authoritarian regime of the Ceaușescu type, state intervention in social and economic life was abusive, dominated by the principle of central planning.[1] At the global level, tax evasion deprives the state of essential financial resources necessary for the implementation of public policies and the provision of basic services. Within the European Union, for example, efforts to strengthen taxation and to correct economic disparities are often undermined by tax evasion practices. This paper aims to make a significant contribution to the understanding of tax evasion by analyzing its specific challenges in a globalized context and by investigating innovative strategies to combat it. Using both quantitative and qualitative research methods, we will explore the profile of offenders, the mechanisms through which tax evasion occurs, and their impact on the national economy. We will also assess the effectiveness of legislative instruments and international cooperation in preventing and combating this phenomenon.[2] This paper will provide a comprehensive understanding of tax evasion at the international level, with the aim of identifying effective solutions to reduce its impact on national economies. Looking ahead, we commit to contributing to debates on fiscal policy and to informing both the public and decision-makers about best practices in combating tax evasion.[3]

Basic Content.

Annually, substantial amounts of potential tax revenues are lost due to tax planning activities, tax avoidance, and tax evasion carried out by the private sector, often supported by offshore jurisdictions that maintain artificially low regulatory burdens and tax rates. This leads to harmful competition and the erosion of the tax base. Jurisdictions with relatively higher tax burdens have frequently introduced unilateral anti-abuse clauses to counter artificial tax planning arrangements.[4] They have also concluded numerous bilateral agreements (on taxation or information exchange) that allow for the exchange of foreseeably relevant information upon request, regardless of domestic bank secrecy rules, in accordance with the OECD's 2002 minimum standard. In addition, they have developed multilateral responses within the OECD and the G20 frameworks to facilitate the detection of tax evaders and to increase pressure on tax havens.[5]

The VAT compliance gap, also known as the VAT gap, represents the difference between expected VAT revenues and those actually collected. This gap may result from tax evasion, fraud, reporting errors, and other forms of tax non-compliance.

According to the legislation in force, all taxpayers are required to pay taxes and duties. However, control authorities note with concern that an increasing number of taxpayers are causing significant losses to the state, amounting to millions of lei, by evading tax payments.[6] Decisions aimed at preventing tax evasion are necessary, as the number of cases of non-compliance with the law continues to rise. These decisions must be directly linked to the unique characteristics of each type of tax obligation.[7]

With regard to Romania, its tax system faces challenges related to the efficiency of tax collection, reflected in an administrative apparatus considered inefficient and a complex tax methodology that generates uncertainty (Fiscal Council, 2015). Tax evasion in Romania has exceeded 16% of GDP and is viewed as a threat to national security, which has prompted calls from authorities and the media to intensify measures against this phenomenon.[8] The Corruption Perceptions Index (CPI) is an instrument used to assess the level of corruption in a country. The definition of corruption indicates a deviation from moral norms and duties, involving the discretionary use of power or position for personal or group benefit, often through illicit or illegal means (DNA, 2023).[9]

Starting in April 2020, the Romanian state has been subject to the Excessive Deficit Procedure (EDP) due to the expansionary fiscal policies implemented during the period 2016–2019, which led to a budget deficit of 4.4% of GDP in 2019, significantly exceeding the 3% threshold imposed by the Stability and Growth Pact (SGP).[10] Romania is the only country in the European Union under the EDP, in a context where the European Commission activated the general escape clause of the SGP, suspending fiscal rules at the EU level in 2020 and extending this suspension until 2023 in order to provide Member States with the necessary flexibility to manage the consequences of the pandemic, rising energy prices, and the war in Ukraine, all of which have had a significant impact on national budgets. By 2027–2028, Romania could reach tax and contribution revenues exceeding 30% of GDP through the implementation of fiscal and labor market reforms, improved revenue collection, and other reform measures. For instance, Bulgaria reached a level of 31% in 2022. [11]

Conclusion.

Tax legislation in Europe and Romania is increasingly shaped by the need to address tax avoidance, evasion, and the significant losses generated through the VAT gap and other forms of non-compliance. At the European level, coordinated efforts through the EU, OECD, and G20 have strengthened anti-abuse rules, improved information exchange between jurisdictions, and promoted more effective tools for detecting and preventing tax fraud. Despite these measures, the VAT gap remains uneven across Member States, reflecting differences in administrative capacity, economic

structure, and governance quality. Romania stands out as one of the EU countries with the highest VAT gap, highlighting persistent challenges in tax collection efficiency, administrative capacity, and compliance levels. Issues such as tax evasion, institutional inefficiency, and perceived corruption continue to limit fiscal performance and reduce public revenue potential. Although Romania has made gradual improvements, as reflected in indicators like the Corruption Perceptions Index, structural weaknesses remain significant. Overall, strengthening tax compliance, modernizing tax administration through digitalization, and improving governance are essential for reducing revenue losses. If sustained reforms are implemented, Romania has the potential to increase its tax-to-GDP ratio and move closer to EU averages, contributing to greater fiscal stability and economic convergence within the European Union.

References.

1. Aniței, N.-C., Lazăr, R., E., „*Evaziunea fiscală între legalitate și infracțiune*”, Editura Universul Juridic, București, 2016, p.56
2. Bank, A. D. (2022). „*Strengthening Domestic Resource Mobilization in Southeast Asia.*” Filippine: Asian Development Bank, pp. 22-26
3. Beer, S., Coelho, M. D., Leduc, S. (2019), „*Hidden Treasure: The Impact of Automatic Exchange of Information on Cross-Border Tax Evasion*” Statele Unite ale Americii: INTERNATIONAL MONETARY FUND, p. 51
4. Brânză A.M., „*Manifestation forms of tax evasion in Romania*”, *Revista de Management General, Volumul 26, Numărul 2, Anul 2017*, disponibil online pe: https://www.managementgeneral.ro/pdf/2_2017_10.pdf, accesat la data 25.06.2024
5. Ciocanea B. C., Pițu C.I., Ungureanu D, Petrașcu D., „*Evaziunea fiscală în România prin ochii organelor de control*”, Univ. Lucian Blaga, Sibiu, 2020, p. 176
6. Costăș, C., F., „*Drept financiar*”, Editura Universul Juridic, București, 2016, p. 39
7. David, D., Pojar, D., „*Approaches regarding the tax evasion in Romania*”, *Annals of Faculty of Economics, University of Oradea, Faculty of Economics*, 1(1), 2011, pp. 376-381
8. Dănilă L.M. și Claudia G.I., „*Short insight into tax evasion in Romania*”, 2020, disponibil online https://www.researchgate.net/publication/343219672_SHORT_INSIGHT_INTO_TAX_EVASION_IN_ROMANIA, accesat la data 01.07.2024
9. Dediu D., „*Evaziunea fiscală*”, Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 119
10. Dumitru A. P., Florescu Th., Mrejeru D., Bucur M., „*Evaziunea fiscală*”, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 110.
11. Georocanu, A., M. „*Drept fiscal român*”, Editura Pro Universitaria, București, 2015, p. 22

CONTABILITATEA ȘI RAPORTAREA FLUXURILOR DE NUMERAR

CASHFLOW ACCOUNTING AND REPORTING

Author: Andreea-Maria TURCU

Master's student

"ȘTEFAN CEL MARE" University, Suceava, Romania,

E-mail: andreea.turcu1@student.usv.ro**Scientific coordinator: Camelia Cătălina MIHALCIUC**

Stefan cel Mare University of Suceava, Romania,

E-mail: camelia.mihalciuc@usm.ro

ORCID code 0000-0001-5598-5829

Abstract: This paper analyzes the role of accounting and cash flow reporting in evaluating the performance of economic entities. The main objective is to highlight the importance of the cash flow statement from both a theoretical and practical perspective in the context of managerial decision-making. The research methodology is based on a review of the specialized literature, as well as on an econometric study conducted on a sample of 20 manufacturing companies listed on the Bucharest Stock Exchange, covering the period 2018–2022. The results obtained reveal the existence of a significant correlation between cash flows and the financial performance of companies, emphasizing their relevance in financial analysis and in the development of economic strategies.

Keywords: cash flows, financial performance, accounting, econometric analysis, financial reporting

JEL classification. M41

Introduction.

In the context of the modern economy, characterized by uncertainty and dynamism, financial and accounting information becomes essential for supporting managerial decision-making. The cash flow statement represents a fundamental component of financial reporting, providing a clear picture of an entity's ability to generate liquidity and sustain its operations. The importance of this topic stems from the fact that accounting profit does not always reflect the actual cash availability of a company. Therefore, cash flow analysis becomes indispensable for assessing financial sustainability and for making economic forecasts.

Basic Content.

In the specialized literature, two main approaches to assessing financial performance are identified: the traditional approach, based on accounting profit, and the modern approach, focused on cash flows [1]. The latter provides a more accurate representation of economic reality by eliminating the limitations of accrual accounting [2].

Cash flows are structured into three main categories:

- cash flows from operating activities,
- cash flows from investing activities,
- cash flows from financing activities [3].

Each category reflects different aspects of a company's activity, contributing to the assessment of its ability to generate liquidity [4]. In particular, operating cash flows are essential for long-term survival, as they indicate the efficiency of core business operations [5]. Furthermore, the analysis of working capital highlights the importance of efficiently managing short-term resources. Elements such as inventories and receivables directly influence the entity's liquidity and financial performance [6]. A key concept in this context is financial equilibrium, which reflects the balance between available resources and financing needs. A positive working capital ensures the entity's ability to meet short-

term obligations and maintain operational continuity. In addition, the working capital requirement (WCR) emphasizes the financial needs generated by the operating cycle, particularly in relation to inventories, receivables, and payables. Efficient management of these components contributes to optimizing liquidity and reducing financial risk. An imbalance between working capital and WCR may lead to cash shortages, even in profitable companies [6].

In terms of accounting, two fundamental models can be identified: cash accounting and accrual accounting [2]. Although accrual accounting provides a more comprehensive view of economic activity, cash flow analysis remains essential for understanding the real financial position of an entity [7].

Another important aspect of financial analysis is the use of performance indicators derived from cash flows. Unlike traditional profitability ratios, cash flow-based indicators provide a more realistic measure of financial performance, as they are less affected by accounting policies and estimations. Operating cash flow can be used to assess the entity's capacity to generate internal funding, while free cash flow reflects the amount available for investors after covering capital expenditures [8]. Moreover, financial flexibility represents a crucial dimension of performance, referring to the entity's ability to adapt to unexpected changes in the economic environment. Companies with stable cash flows are better positioned to withstand market volatility and ensure sustainable development [9].

From a strategic perspective, cash flow management supports long-term decision-making processes, including investment planning, dividend policy, and capital structure optimization. Managers rely on cash flow projections to evaluate investment opportunities and ensure the sustainability of growth strategies [10].

Table 1: Cash Flow Components and Managerial Role

Component		Role In Analysis	Management Objective
Operating	Cash Flow	Reflects cash generated from core activities	Ensuring liquidity and operational sustainability
Investing	Cash Flow	Indicates investments in assets and long-term growth	Supporting expansion and strategic development
Financing	Cash Flow	Shows changes in equity and borrowings	Managing capital structure and funding sources

Source: compiled by the author

Case Study.

The applied part of the paper consists of an econometric study conducted on a sample of 20 companies operating in the manufacturing sector and listed on the Bucharest Stock Exchange. The analysis aims to identify the relationship between cash flows and financial performance.

The results indicate a strong correlation between the analyzed variables, with the econometric model showing a high coefficient of determination ($R^2 \approx 80.9\%$), demonstrating that the variation in cash flows is largely explained by the independent variables included in the model.

Statistical tests confirm the validity of the model, while the coefficient analysis reveals a positive influence of operating, investing, and financing cash flows on total cash flow.

Conclusions.

Cash flows represent an essential tool in financial analysis, providing relevant information regarding an entity's ability to generate liquidity and sustain its operations [9]. The research results confirm that financial performance is closely linked to the efficient management of cash flows. In this context, the proper use of accounting information contributes to well-founded managerial decisions and enhances economic sustainability [10].

References.

1. Valceanu, G., Robu, V., Georgescu, N. (2005). *Analiza economico-financiară*, Editura Economică, București, pp. 45–52.
2. Tiron-Tudor, A. (2017). Accrual Accounting. In: Farazmand, A. (eds) *Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy, and Governance*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-31816-5_2271-1
3. IAS 7 Cash Flow Statement, International Accounting Standards Board (IASB), pp. 5–12.
4. Mihalcu, C. (2009). Valorificarea informatiilor in diagnosticul intreprinderii, Ed. Sedcom Libris, Iasi.
5. Baños-Caballero, S., García-Teruel, P. J., Martínez-Solano, P.. (2024). *Working capital management, corporate performance, and financial constraints*, *Journal of Business Research*, 67(3), pp. 332-338.
6. Carslaw, C.A, Mills, . J.R.. (1991). *Developing Ratios for Effective Cash Flow Statement Analysis*, în: *Journal of Accountancy*, 172(5), p. 63.
7. Zimon, G. (2021). *Working Capital*, în: *Encyclopedia*, 2021, pp. 764–772.
8. Bigelli, M., Sánchez-Vidal, J.. (2022). *Cash holdings in private firms*, în: *Journal of Banking and Finance*, 36(1), pp. 26–35.
9. Asadia, A., Oladia, M., Aghela, M. G. (2023). *Evaluation of Managerial Overconfidence, Cash Holding, and Investment Efficiency in Companies*, în: *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies* 9/3, pp. 289-306.
10. López-Gracia, J., Francisco Sogorb-Mira. (2015). *Financial constraints and cash–cash flow sensitivity*, în: *Applied Economics*, 47:10, pp. 1037-1049.

PRACTICI DE CONTABILITATE MANAGERIALĂ UTILIZATE ÎN SECTORUL AGRICOL

MANAGEMENT ACCOUNTING PRACTICES USED IN THE AGRICULTURAL SECTOR

Author : Irina Andreea LUCAN

the cycle of studies: Master's student

Stefan cel Mare University of Suceava, Facultatea de Economie, Administratie si Afaceri

E-mail: Andreea.lucan1@student.usv.ro

Scientific coordinator: Camelia Cătălina MIHALCIUC

Stefan cel Mare University of Suceava, Romania

E-mail: camelia.mihalciuc@usm.ro

the ORCID code 0000-0001-5598-5829

Abstract. *This paper analyzes the role of management accounting practices in regulating and improving the performance of companies in Romania's agricultural sector. It presents theoretical concepts regarding economic, financial, and organizational performance, as well as the specific characteristics of this field. The study highlights the importance of cost management, calculation methods, and managerial tools in decision-making. Furthermore, statistical data and relevant examples regarding the evolution and competitiveness of agricultural firms are analyzed. The research includes case studies and a questionnaire administered to specialists in the field, offering a practical perspective on economic realities. Finally, the contribution of managerial accounting to increasing the efficiency, profitability, and sustainability of agricultural organizations is emphasized.*

Keywords: *Management accounting, firm performance, the agricultural sector, cost analysis, economic efficiency, decision-making.*

Introduction.

Agriculture is one of the fundamental pillars of the economy, playing a vital role in ensuring food security, rural development, and supporting economic growth. In a context marked by globalization, intense competition, and climate change, the performance of companies in the agricultural sector has become a strategic objective of the utmost importance. Assessing and improving this performance requires the use of modern management tools capable of optimizing resource utilization and supporting the decision-making process.

In this regard, management accounting stands out as an essential tool for increasing the economic efficiency and competitiveness of organizations. By providing relevant information on costs, revenues, and the results of operations, it contributes to planning, control, and performance evaluation. Its importance is all the greater in the agricultural sector, characterized by seasonality, dependence on natural factors, and market volatility.

An analysis of managerial accounting practices highlights their role in performance management and in informing strategic decisions. The approach integrates both theoretical perspectives on the concept of performance and the specific characteristics of the agricultural sector, as well as practical elements, such as cost calculation methods, performance indicators, and the evaluation of economic results. Furthermore, the use of statistical data and empirical research helps paint a relevant picture of the realities in this sector.

Basic content.

Performance is a key concept in the analysis of economic activity, serving as an indicator of an organization's efficiency and competitiveness. In today's dynamic and uncertain environment,

evaluating corporate performance has become a strategic necessity, helping to inform managerial decisions and ensure sustainable development. This is not limited to financial results alone, but integrates economic, social, and organizational dimensions, reflecting an entity's ability to achieve its established objectives through the optimal use of resources [1].

The agricultural sector occupies an important place in the national and European economy, playing a decisive role in ensuring food security and in the development of rural areas. The specific nature of this sector is influenced by natural, economic, and technological factors, such as the seasonality of production, dependence on climatic conditions, price volatility, and the need to adapt to European agricultural policies. In this context, evaluating the performance of agricultural firms becomes a complex process that requires the use of modern tools for analysis and managerial control [2].

Management accounting stands out as an indispensable tool in the process of efficiently managing resources and improving economic performance. It provides relevant information on costs, revenues, and results, contributing to the planning, monitoring, and control of business activities. Through it, managers can make informed decisions aimed at increasing efficiency and optimizing economic processes. Thus, management accounting becomes an essential factor in supporting the competitiveness and sustainable development of firms in the agricultural sector [3].

A fundamental aspect of management accounting is the analysis and control of production costs. In the agricultural sector, costs are influenced by the specific nature of the activity, including expenses for seeds, fertilizers, feed, fuel, labor, and equipment maintenance. Effective management of these costs contributes to pricing, determining profitability, and improving economic performance. Classifying costs into fixed and variable, direct and indirect costs facilitates profitability analysis and the evaluation of operational efficiency [4].

The costing methods used in the agricultural sector play a key role in determining product costs and informing managerial decisions. These include the job-order costing method, the process costing method, and the standard-cost method. Applying these methods allows for the identification of deviations from planned levels and the adoption of corrective measures aimed at optimizing economic activity. Additionally, the use of budgets and performance indicators contributes to improving managerial control and increasing organizational efficiency.

The specific characteristics of the agricultural sector necessitate the adaptation of management accounting practices according to the nature of the business. In crop-based firms, the focus is on managing costs related to agricultural crops and evaluating production based on yield and climatic conditions. In contrast, in livestock-focused firms, management accounting tracks costs related to animal husbandry, feed, veterinary care, and productivity. This information helps establish development strategies and increase the profitability of the business.

The performance of companies in the agricultural sector is assessed using relevant economic and financial indicators, such as revenue, profit, profitability, labor productivity, and cost levels. Analyzing these indicators provides a clear picture of the efficiency of operations and helps identify strengths and weaknesses. Furthermore, the use of non-financial indicators, such as product quality, customer satisfaction, and environmental impact, contributes to shaping an integrated perspective on performance [5].

Integrating the information provided by management accounting into the decision-making process ensures increased transparency and organizational efficiency. By using modern analysis and control tools, agricultural firms can identify development opportunities, reduce risks, and respond to market demands. At the same time, adopting effective management practices helps strengthen competitiveness and adapt to the demands of the contemporary economy [6].

Conclusions.

In conclusion, management accounting plays a crucial role in regulating and improving the performance of companies in the agricultural sector. By providing relevant information and utilizing modern methods of analysis and control, it supports the decision-making process, optimizes resource utilization, and contributes to the sustainable development of organizations. Its importance is reflected in its ability to support the economic efficiency, competitiveness, and adaptability of firms to the challenges of the current economic environment.

Bibliographical references.

1. International Accounting Standards Board. (2007). *IAS 1: Presentation of Financial Statements*. IFRS Foundation.
2. International Accounting Standards Board. (2001). *IAS 41: Agriculture*. IFRS Foundation.
3. Giannakis, E., & Bruggeman, A. (2015). The highly variable economic performance of European agriculture. *Land Use Policy*, 45, 26–35. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2014.12.009>
4. International Accounting Standards Board. (2007). *IAS 1: Presentation of Financial Statements*. IFRS Foundation.
5. European Commission. (2023). *Agriculture, forestry and fishery statistics*. Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat>
6. Albu, C. N., & Albu, N. (2012). *Instrumente de management al performanței*. Editura Economică.

CZU: 657.47:001.895

RECONFIGURAREA CONTABILITĂȚII DE GESTIUNE ÎN ERA TEHNOLOGIILOR EMERGENTE

RECONFIGURING MANAGEMENT ACCOUNTING IN THE ERA OF EMERGING TECHNOLOGIES

Author: Emanuela Oana GRIFF (MORARIU)

Master's student, "1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia, Romania

E-mail: griff.emanuela.sicadm25@uab.ro

Scientific coordinator: Sorin-Ciprian TEIUȘAN

"1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia, Romania

E-mail: ciprian.teiusan@uab.ro

ORCID code: 0000-0001-7383-5082

Abstract. *The rapid development and spread of emerging digital technologies is reshaping the information architecture of companies, as well as the role of management accounting in the decision-making process. This paper examines the reconfiguration of management accounting and the evolving profile of the management accountant in the context of Artificial Intelligence, Big Data and Blockchain. The paper aims to highlight the need to reconfigure management accounting by integrating technologies such as Artificial Intelligence, Blockchain and Big Data. The paper also highlights the changing role of the management accountant, who is forced to adapt to new technologies to increase organizational performance and competitiveness.*

Keywords: *Artificial Intelligence, Big Data, Blockchain, digital transformation, management accounting, management accountant.*

JEL. *M41, M49, C55, O33*

Introduction.

Extinderea tot mai mare a tehnologiilor digitale a schimbat semnificativ majoritatea activităților și profesiilor economice. Activitățile contabile care înregistrează operațiunile și furnizează informațiile necesare managerilor pentru luarea deciziilor s-au confruntat cu amenințări, provocări și oportunități, care au schimbat și vor schimba ADN-ul contabilității de gestiune, determinând o reinventare a acesteia (Vărzaru, 2022). Organizațiile utilizează tehnologii actuale, cum sunt inteligența artificială și blockchain-urile, pentru a-și reproiecta sistemele de contabilitate de gestiune și pentru a ajuta la justificarea deciziilor (Alnor, 2024). Este esențială o analiză a cercetărilor privind influența tehnologiilor emergente, cum ar fi Inteligența Artificială, Blockchain-ul și analiza Big Data, asupra practicilor de contabilitate de gestiune (Aldabbous & Riyath, 2024).

Literature Review.

Alnor (2024) analizează modul în care tehnicile de contabilitate de gestiune se schimbă datorită unei varietăți de instrumente și platforme tehnologice, inclusive cloud computing, Inteligența Artificială, analiza Big Data și software avansat. Abbas (2026) discută despre impactul digitalizării și al celor mai recente tehnologii de Inteligență Artificială asupra contabilității de gestiune, ilustrând modul în care acestea pot crea valoare comercială și evidențiind provocările și riscurile asociate pentru profesie. Cercetarea lui Sharma (2025) analizează efectele inovatoare ale tehnologiei Blockchain asupra contabilității de gestiune. Într-o altă cercetare, Saputro et al. (2021) și-a propus să înțeleagă ce capacități ale Blockchain vor perturba profesia de contabil de gestiune. Brar et al. (2025) folosește Blockchain-ul pentru a remodela contabilitatea de gestiune, concentrându-se pe strategiile de gestionare a costurilor. Gusc et al. (2022) explorează utilizarea Big Data, a inteligenței artificiale și a blockchain-ului pentru a îmbunătăți contabilitatea costurilor în sectorul energetic. Moll &

Yigitbasioglu (2019) discută despre tehnologiile Big Data alături de cloud, blockchain și inteligența artificială, explorând implicațiile Big Data pentru contabilități de gestiune, în special în domenii precum raportarea financiară internă și luarea deciziilor. Yang (2021) cercetează aplicarea Big Data în contabilitatea de gestiune, concentrându-se pe impactul Big Data și pe strategiile pentru o contabilitate de gestiune eficientă.

Analysis and Results.

Digitalizarea afectează viața de zi cu zi, iar aceasta se vede și în rândul contabilității și controlului de gestiune. Implicațiile transformării digitale sunt uriașe, acestea necesitând o regândire a rolului contabilității de gestiune în cadrul organizațiilor. Aceasta solicită contabililor de gestiune să se re poziționeze în domeniu și să rămână relevanți prin adoptarea noilor tehnologii (Aldabbous & Riyath, 2024).

Implementarea soluțiilor de Inteligență Artificială în contabilitatea de gestiune oferă managerilor multiple opțiuni prin inovare și scurtarea proceselor, îmbunătățește utilizarea informațiilor contabile și este relativ ușor de utilizat, având în vedere gradul ridicat de automatizare și personalizare (Vărzaru, 2022). Inteligența Artificială are potențialul de a revoluționa contabilitatea de gestiune prin creșterea acurateței predictive, a eficienței operaționale și a luării deciziilor strategice, dar implementarea cu succes trebuie să abordeze provocările legate de calitatea datelor, integrarea sistemelor și conformitatea cu reglementările (Pavlovic et al., 2024). Digitalizarea și tehnologiile de Inteligență Artificială au potențialul de a perturba și transforma domeniul contabilității de gestiune și rolul contabililor. Tehnologiile digitale automatizează sarcinile contabile de bază și procesele decizionale, putând remodela rolurile și abilitățile contabililor de gestiune în ceea ce privește eliminarea locurilor de muncă, perfecționarea competențelor, decalificarea și recalificarea. Aceste tehnologii creează noi oportunități pentru colaborare multidisciplinară și redefinesc limitele profesionale (Abbas, 2026).

Tehnologia blockchain devine din ce în ce mai importantă ca un fenomen organizațional, în special pentru colaborarea între firme. Transformarea digitală acționează ca un moderator favorabil asupra legăturii dintre tehnologia Blockchain și sistemul de contabilitate de gestiune, respectiv a legăturii dintre sistemul de contabilitate de gestiune și performanța durabilă (Nguyen et al., 2025). Blockchain este considerată o tehnologie emergentă care ar putea perturba modul în care lucrează contabilul de gestiune și rolul său. Blockchain permite utilizatorului să efectueze contabilitate în timp real, să colecteze date pentru funcția de supraveghere și monitorizare și să eficientizeze procesul de practică contabilă. Cu aceste constatări, contabilul de gestiune se poate pregăti pentru disrupția Blockchain prin îmbunătățirea abilităților sale de analiză și calcul (Saputro et al., 2021).

Transformarea digitală determină o schimbare de paradigmă în contabilitatea de gestiune, unde Big Data și business intelligence joacă acum un rol strategic în susținerea luării deciziilor bazate pe date (Narulita et al., 2025). Literatura de specialitate arată potențialul Big Data pentru o contabilitate de gestiune avansată, care necesită combinarea datelor financiare și nefinanciare (Gusc et al., 2022). Big Data oferă oportunități pentru baze de date de afaceri și de luare a deciziilor mai precise, sporind performanța societăților, dar aceasta presupune adaptarea practicilor de contabilitate de gestiune pentru a se integra eficient cu Big Data (Odonkor et al., 2024). Informațiile video, audio și textuale puse la dispoziție prin intermediul Big Data pot contribui la îmbunătățirea practicilor de contabilitate de gestiune. Big Data poate contribui la dezvoltarea și evoluția unor sisteme eficiente de control managerial și a unor procese bugetare (Warren et al., 2015).

Pentru contabilități de gestiune, Big Data este probabil să aibă implicații de amploare pentru sarcini precum raportarea financiară internă, analiza și luarea deciziilor (Moll & Yigitbasioglu, 2019). Consensul general este că Big Data va fi o forță disruptivă în contabilitate în general, va face ca unele tehnici de contabilitate de gestiune să fie învechite (Rikhardsson & Yigitbasioglu, 2018). Combinarea

Big Data și business intelligence nu este doar un instrument tehnic, ci un pilon strategic care transformă contabilitatea de gestiune într-o funcție proactivă, predictivă și cu valoare adăugată pentru companiile din era digitală (Narulita et al., 2025).

Conclusions.

Contabilitatea de gestiune traversează un proces major de transformare, determinat de integrarea tehnologiilor emergente precum Inteligența Artificială, Big Data și Blockchain. De asemenea, are loc o redefinire a profilului contabilului de gestiune. Acesta evoluează dintr-un rol tehnic, orientat spre raportare și control, către unul strategic, care presupune competențe analitice avansate, înțelegerea tehnologiilor digitale și capacitatea de interpretare a datelor complexe. Se conturează astfel necesitatea unei adaptări a formării profesionale și academice la noile cerințe ale mediului digital. Implementarea noilor tehnologii digitale generează nu doar beneficii, ci și o serie de provocări și riscuri, care se cer a fi înțelese și analizate. Sunt necesare cercetări mai ample pentru a înțelege pe deplin modul în care tehnologia digitală afectează contabilitatea de gestiune în contexte organizaționale în continuă schimbare.

Mulțumiri

Această cercetare a fost susținută financiar prin bursa de performanță științifică acordată de Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia prin contractul nr. 1361/18.12.2025.

Bibliographical references.

1. VĂRZARU, A.A. (2022). Assessing Artificial Intelligence Technology Acceptance in Managerial Accounting. *Electronics*, 11(14), 2256. <https://doi.org/10.3390/electronics11142256>
2. ALNOR, N.H.A. (2024). Applications of Modern Technology in Developing Management Accounting Systems and How They Affect the Organizational Performance. *WSEAS Transactions on Business and Economics*, 21, 2591–2601. <https://doi.org/10.37394/23207.2024.21.212>
3. ALDABBOUS, N., & RIYATH, M.I.M. (2024). Review of Management Accounting in a Digital Economy. *European Journal of Accounting, Auditing and Finance Research*, 12(7), 68–88. <https://doi.org/10.37745/ejaaf.2013/vol12n76888>
4. ABBAS, K. (2026). Management accounting and artificial intelligence: A comprehensive literature review and recommendations for future research. *The British Accounting Review*, 58(2), 101551. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2025.101551>
5. SHARMA, P. (2025). The Transformative Role of Blockchain Technology in Management Accounting and Auditing: A Strategic and Empirical Analysis. *Journal of Information Systems Engineering and Management*, 10(17s), 197–210. <https://doi.org/10.52783/jisem.v10i17s.2719>
6. SAPUTRO, V.S., RITCHI, H., & HANDOYO, S. (2021). Blockchain Disruption on Management Accountant's Role: Systematic Literature Review. *Journal of Accounting Auditing and Business*, 4(1), 1–13. <https://doi.org/10.24198/jaab.v4i1.25961>
7. BRAR, M., SETH, K., MISHRA, S., KUMARI, D.S., SHADANGI, D.P.Y., SHEEBA, D.T., & RAO, P.S.R. (2025). Blockchain Technology in Managerial Accounting: Transforming Cost Management Strategies. *International Journal of Accounting and Economics Studies*, 12(SI-1), 23–27. <https://doi.org/10.14419/qhqsqe66>
8. GUSC, J., BOSMA, P., JARKA, S., & BIERNAT-JARKA, A. (2022). The Big Data, Artificial Intelligence, and Blockchain in True Cost Accounting for Energy Transition in Europe. *Energies*, 15(3), 1089. <https://doi.org/10.3390/en15031089>
9. MOLL, J., & YIGITBASIOGLU, O. (2019). The role of internet-related technologies in shaping the work of accountants: New directions for accounting research. *The British Accounting Review, Innovative Governance and Sustainable Pathways in a Disruptive Environment*, 51(6), 100833. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2019.04.002>
10. YANG, R. (2021). Analysis on the Impact of Big Data on Management Accounting. *Proceedings of Business and Economic Studies*, 4(4), 153–158. <https://doi.org/10.26689/pbes.v4i4.2405>
11. PAVLOVIC, M., GLIGORIC, C., ZDRAVKOVIC, F., & PAVLOVIC, D. (2024). Revolutionizing Management Accounting: The Role of Artificial Intelligence in Predictive Analytics, Automated Reporting, and Decision-Making. *Business & Management Compass*, 68(4), 23–42. <https://doi.org/10.56065/nxn2gx53>
12. NGUYEN, N.M., ABU AFIFA, M., & VAN BUI, D. (2025). Blockchain technology and sustainable performance: Moderated-mediating model with management accounting system and digital transformation. *Environment*,

- Development and Sustainability*, 27(3), 7255–7277. <https://doi.org/10.1007/s10668-023-04189-7>
13. NARULITA, F.D., BADERI, R.N., & HIDAYATI, C. (2025). The Use of Big Data and Business Intelligence in Management Accounting Decision Making. *Journal of Advances in Accounting, Economics, and Management*, 2(4), 18–18. <https://doi.org/10.47134/aaem.v2i4.706>
 14. ODONKOR, B., KAGGWA, S., UWAOMA, P.U., HASSAN, A.O., & FARAYOLA, O.A. (2024). A review of U.S. management accounting evolution: Investigating shifts in tools and methodologies in light of national business dynamics. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 21(1), 189–204. <https://doi.org/10.30574/wjarr.2024.21.1.2722>
 15. WARREN, J.D., Jr, MOFFITT, K.C., & BYRNES, P. (2015). How Big Data Will Change Accounting. *Accounting Horizons*, 29(2), 397–407. <https://doi.org/10.2308/acch-51069>
 16. RIKHARDSSON, P., & YIGITBASIOGLU, O. (2018). Business intelligence & analytics in management accounting research: Status and future focus. *International Journal of Accounting Information Systems*, 29, 37–58. <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2018.03.001>

SECȚIUNEA LICENȚA

CZU: 657.6:005.511:004

IMPACTUL AUDITULUI INTERN ASUPRA CALITĂȚII INFORMAȚIILOR
CONTABILE ÎN CONTEXTUL SISTEMELOR ERPTHE IMPACT OF INTERNAL AUDIT ON THE QUALITY OF ACCOUNTING
INFORMATION IN THE CONTEXT OF ERP SYSTEMS**Autor: Cătălina TURTUREANU**

studentă la licență, Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: benciu.catalina@ase.md**Coordonator științific: Lidia CAUȘ**

dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: caus.lidia.ion@ase.mdORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3203-3221>

Abstract. *In the era of digital transformation, Enterprise Resource Planning (ERP) systems have become the backbone of organizational management, centralizing data and automating financial processes. However, this digitalization brings specific risks regarding system security and data integrity. This paper explores the critical impact of internal audit on optimizing ERP systems and ensuring the quality of accounting information. The analysis highlights how internal audit mitigates Information Technology (IT) risks, validates data consistency, and enhances the reliability of financial reporting. Consequently, internal audit emerges not only as a safeguard for governance but as a vital catalyst for organizational performance and decision-making clarity in the digital economy.*

Key Words: *Internal audit, ERP systems, accounting information quality, digitalization, IT controls, data security, financial reporting.*

JEL Classification. *M41, M42.*

Introducere.

În contextul actual al globalizării și digitalizării accelerate, entitățile economice din Republica Moldova tind spre gestionarea eficientă a resurselor, dar și raportarea veridică a rezultatelor necesare pentru a determina poziția și performanța financiară ale entităților.

Trecerea de la sistemele contabile distincte la soluții integrate de tip Enterprise Resource Planning (ERP) a modificat fundamental arhitectura informațională contabilă a entităților. Aceste sisteme, care centralizează datele financiare, logistice și de resurse umane într-o bază de date unică, promet o eficiență sporită și transparență decizională. Totuși, complexitatea inerentă a acestor platforme implică riscuri semnificative, care, în absența unor proceduri de audit intern, pot compromite veridicitatea informațiilor contabile.

Importanța auditului intern în acest peisaj tehnologic este subliniată nu doar de exigențele operaționale, ci și de cadrul legislativ național. Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2017 [2] stipulează clar responsabilitatea managementului organizațiilor de a institui un sistem de control intern eficient, capabil să asigure integritatea patrimoniului, fiabilitatea informațiilor publicate și adăugarea unui plus de valoare entităților. Astfel, auditul intern nu mai poate fi privit ca o funcție auxiliară, ci devine un pilon central al sistemului de conducere și control, în ceea ce privește poziția și performanța financiară a entităților. Obiectivul principal al prezentului articol este de a evalua impactul auditului intern asupra calității informațiilor contabile generate de sistemele ERP, demonstrând necesitatea tranziției de la verificarea documentară tradițională la auditul sistemelor informaționale și automatizate.

Metodologia de cercetare.

Elaborarea acestui articol s-a bazat pe o abordare metodologică calitativă, utilizând studiul documentar al literaturii de specialitate internaționale, integrând teorii și concepte la nivel mondial, și interpretarea analitică a legislației în vigoare. Cercetarea a debutat cu o examinare a cadrului normativ din Republica Moldova, în special, cu referire la Legea privind controlul financiar public intern nr. 229/2010 [1] și Standardele Naționale de Audit Intern [3], pentru a identifica obligațiile legale referitoare la auditul intern și gestiunea riscurilor. Ulterior, a fost realizată o sistematizare a principalelor aspecte ale auditului intern în asigurarea calității informațiilor contabile generate de sistemele ERP prin prisma literaturii de specialitate. Sinteza aspectelor menționate a permis corelarea riscurilor specifice sistemelor integrate – cum ar fi erorile de configurare, riscurile de interfață și accesul neautorizat – cu procedurile de audit intern menite să le neutralizeze. Această metodologie a facilitat conturarea unei imagini de ansamblu asupra modului în care rigoarea procedurilor de audit intern influențează direct acuratețea situațiilor financiare anuale întocmite conform Standardelor Naționale de Contabilitate (SNC) [4] sau Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) [5].

Conținut de bază.

Integrarea sistemelor ERP în procesele financiar-contabile a transformat fundamental modul în care entitățile colectează și procesează informațiile economice, întrucât aceste sisteme centralizează fluxurile informaționale într-o platformă unică, reducând erorile manuale și crescând viteza de raportare [7]. Totuși, complexitatea arhitecturii ERP generează riscuri noi privind calitatea datelor, ceea ce face ca auditul intern să devină un element esențial în asigurarea integrității și fiabilității informațiilor contabile [8].

Un aspect central îl reprezintă **controalele interne asupra evaluării tehnologiei informaționale și a configurării modulelor contabile**. În mediile ERP, verificările sunt predominant automate, iar eficacitatea lor depinde de modul în care sistemul este configurat și integrat cu celelalte aplicații utilizate de entitate. Auditul intern verifică parametrii tehnici, logica misiunii de audit și interdependențele dintre module, pentru a preveni erorile sistemice care pot afecta consistența și exactitatea situațiilor financiare [9]. Fără certitudinea că sistemul ERP funcționează într-un mediu securizat, orice informație contabilă extrasă este susceptibilă de a fi eronată. Prin urmare, auditorii interni posedă un rol decisiv în detectarea erorilor generate de configurări necorespunzătoare sau de procese operaționale, care se conformează circuitului documentelor contabile în sistemele automatizate.

Un alt domeniu fundamental este **gestionarea accesului la sistemele automatizate și segregarea sarcinilor**, ambele esențiale pentru securitatea datelor contabile. Accesul neautorizat sau suprapunerea rolurilor poate conduce la manipulări ale informațiilor sau fraude, afectând în mod direct fiabilitatea situațiilor financiare. Auditul intern analizează drepturile de acces, urmărește logurile de utilizator și verifică respectarea politicilor de securitate, contribuind la crearea unui mediu de control robust, în conformitate cu principiile Legii privind controlul financiar public intern nr. 229/2010 [1].

Calitatea informațiilor contabile depinde și de **acuratețea datelor introduse în sistem**, chiar dacă sistemele ERP includ verificări automate de validare. Introducerea eronată a datelor, sincronizările defectuoase între module sau lipsa ajustărilor automate pot afecta semnificativ credibilitatea situațiilor financiare. Auditorul intern testează funcționalitățile de reconciliere, verifică coerența fluxurilor dintre module și analizează procedurile operaționale care preced înregistrările contabile, pentru a asigura respectarea principiilor de completitudine și acuratețe prevăzute de Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) [5] sau Standardele Naționale de Contabilitate (SNC) [4]. În conformitate cu veridicitatea informațiilor contabile prin intermediul sistemelor ERP, rolul

auditorului intern este de a verifica dacă corespondența conturilor din sistemele digitalizate corelează Planului general de conturi contabile [6]. Configurările eronate în sistemele ERP prevalează denaturări semnificative ale bazei impozabile și la stabilirea incorectă a obligațiilor fiscale, inclusiv asupra impozitului pe venit și a taxei pe valoarea adăugată, prin clasificarea și înregistrarea greșită a elementelor contabile. Prin urmare, auditorul intern acționează ca un filtru de conformitate, asigurând alinierea tehnologiei la legislația fiscală și contabilă în vigoare.

De asemenea, auditul intern contribuie la **identificarea și evaluarea riscurilor specifice sistemelor integrate**, cum ar fi erorile de interfață cu aplicații externe, vulnerabilitățile de securitate cibernetică și riscurile generate de actualizările software. Prin abordarea bazată pe risc, auditorii interni pot determina zonele cele mai expuse și pot recomanda verificări adecvate pentru reducerea probabilității unor perturbări majore în procesul de raportare financiară. Astfel, auditul intern contribuie la păstrarea un istoric clar și sigur al fiecărei operațiuni economice. Această evidență permite oricând reconstituirea drumului parcurs de datele contabile, în special, de la documentele primare până la situațiile financiare, fiind o cerință explicită în legislația contabilă și implicită în majoritatea standardelor internaționale [3].

Un alt impact relevant al auditului intern este cel asupra **transparenței și relevanței situațiilor financiare**. Sistemele ERP permit generarea rapidă a rapoartelor, însă auditul intern verifică dacă acestea sunt corect structurate, relevante pentru management și utile pentru factorii de decizie. Prin evaluarea continuității informaționale, auditorii interni contribuie la îmbunătățirea utilității financiar-contabile a informației, în concordanță cu cerințele privind prezentarea fidelă a situațiilor financiare [9]. În cele din urmă, auditul intern contribuie decisiv la **prevenirea și detectarea fraudelor**, deoarece în mediile ERP anumite manipulări pot rămâne nedetectate fără o monitorizare adecvată. Auditul intern utilizează analize de date, proceduri de monitorizare continuă și teste de integritate a informațiilor pentru a identifica abateri de la prevederile contabile și fiscale. Astfel, el consolidează mecanismele organizaționale de gestionare a riscurilor, contribuind la o guvernare eficientă și la creșterea încrederii utilizatorilor externi în informațiile contabile.

Concluzii.

Cercetarea efectuată relevă faptul că, în era sistemelor ERP, calitatea informațiilor contabile este strâns legată de eficacitatea funcției de audit intern, prin care se regăsește și evaluarea riguroasă a verificărilor IT și a configurării modulelor. Pentru a perfecționa acest proces, auditul intern trebuie să adopte monitorizarea continuă și tehnici de data analytics, asigurând astfel acuratețea datelor și identificarea proactivă a riscurilor integrate. Eficacitatea sistemului este garantată prin automatizarea segregării sarcinilor și gestionarea strictă a accesului, măsuri ce fortifică prevenirea fraudelor. Alinierea la Standardele Naționale de Audit Intern, inclusiv raportarea prin resursa informațională „Control intern managerial și audit intern”, platforma digitală creată de Guvernul Republicii Moldova, sporește transparența și relevanța situațiilor financiare ale entităților. Astfel, prin adaptarea metodologiilor sale la specificul digital și prin reglementarea legislativă a Republicii Moldova, auditul intern oferă garanția rezonabilă că datele financiar-contabile reflectă realitatea economică a entității.

În același timp, auditul intern trebuie să își actualizeze permanent platforma digitală pentru a răspunde riscurilor emergente generate de tehnologii noi, cum ar fi inteligența artificială, automatizarea proceselor robotice sau integrarea sistemelor cloud. În final, dezvoltarea continuă a acestuia reprezintă premisa fundamentală pentru valorificarea la maximum a potențialului sistemelor ERP, consolidând încrederea în informațiile contabile și sprijinind organizațiile în atingerea unui nivel ridicat de maturitate digitală și financiară.

Referințe bibliografice.

1. Legea privind controlul financiar public intern nr. 229 din 23.09.2010. În Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 86-92 art. 140 din 08.03.2019.
2. Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 1-6 art. 22 din 05.01.2018.
3. Standardele Naționale de Audit Intern, aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.153 din 12.09.2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 400-409 art. 1577 din 2018.
4. Standardele Naționale de Contabilitate, aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.118 din 06.08.2013. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 177-181 art. 1224 din 2013.
2. Standardele Internaționale de Raportare Financiară, publicate de Ministerul Finanțelor din 14.01.2018. Disponibil: <https://www.mf.gov.md/ro/lex/contabilitate-%C8%99i-audit>
3. Planul general de conturi contabile, aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova nr. 119 din 06.08.2013, modificat prin Ordinul nr.100 din 28.06.19. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 233-237 din 22.10.2013, nr.230-237 din 19.07.2019.
4. O'LEARY, Daniel (2017). Enterprise Resource Planning Systems. Disponibil: [file:///C:/Users/user/Downloads/\[Daniel E. O'Leary\] Enterprise Resource Planning S\(libcats.org\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/[Daniel E. O'Leary] Enterprise Resource Planning S(libcats.org).pdf)
5. PICKETT, KH Spencer (2010). The Internal Auditing Handbook (3rd ed.). Disponibil: <https://jabatanfungsionalauditor.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/06/the-internal-auditing-handbook-k-h-spencer-pickett-2010.pdf>
6. ROMNEY, Marshall B, STEINBART, Paul John (2021). Accounting Information Systems (15th ed.). Disponibil: https://api.pageplace.de/preview/DT0400.9781292353289_A41441360/preview-9781292353289_A41441360.pdf

DINAMICA FLUXURILOR TURISTICE ÎN ROMÂNIA**THE DYNAMICS OF TOURIST FLOWS IN ROMANIA****Ioana BATIN**Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, batin.ioana.ectszi24@uab.ro**Antonia-Elena DETEȘAN**Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, detesan.antonina.ectszi24@uab.ro**Coordonator științific: Claudia Olimpia MOISĂ**

Conf. Univ. Dr. la Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia,

E-mail: claudia.moisa@uab.ro

ORCID: 0000-0002-2639-2896

Abstract: The paper analyzes the dynamics of tourist flows in Romania from 2015 to 2024, focusing on the impact of the COVID-19 pandemic. Using official national statistics, the research evaluates key indicators such as arrivals, overnight stays, and the average length of stay for both domestic and foreign tourists. The evolution of Romanian tourism over this decade reveals three distinct phases: steady expansion (2015–2019), the pandemic's systemic shock (2020–2021), and accelerated recovery (2022–2024). While the health crisis caused a severe contraction in volume, it triggered a significant increase in the average length of stay in coastal and balneotherapy resorts. In the post-pandemic period, tourism demand has rebounded spectacularly, with Bucharest and county seats consolidating their status as primary attraction poles, ultimately surpassing 2019 benchmarks.

Keywords: tourist flows, Romania, COVID-19 pandemic, impact, arrivals, length of stay

JEL. Z30, Z32, L83

Introducere.

În ultimii zece ani, evoluția turismului a fost influențată de numeroși factori economici, sociali și politici, dar și de impactul pandemiei COVID-19, care a afectat semnificativ mobilitatea internațională și, implicit, fluxurile turistice. Începând cu luna ianuarie a anului 2020, când Organizația Mondială a Sănătății a menționat pentru prima dată riscul crescut de răspândire a noului virus SARS-CoV 2, întreaga lume a fost supusă unor măsuri stricte de protecție a sănătății, pentru a reduce presiunea din sistemul medical și pentru a remedia efectele pandemiei. Cu toate acestea, restricțiile impuse au contribuit la intensificarea fricii și anxietății populației, cauzând schimbări majore ale stilului de viață al oamenilor, aceștia fiind nevoiți să lucreze de acasă și să petreacă cât mai puțin timp în compania altor oameni. Unul dintre efectele negative suportate de populație a fost și pierderea locurilor de muncă și a venitului stabil, fapt ce a contribuit la creșterea sentimentului de nesiguranță. Turismul, considerat a fi unul dintre cele mai dinamice sectoare ale economiei, a fost profund afectat. România este o țară în care turismul se află într-o continuă dezvoltare și, deși nu este încă o destinație cu un grad ridicat de atractivitate pentru vizitatorii internaționali, oferă numeroase oportunități pentru rezidenți de a-și cunoaște mai bine propria țară și de a descoperi valorile sale naturale, istorice și culturale. La fel ca în alte țări, turismul din România a fost afectat din toate punctele de vedere de pandemia de COVID-19 în anul 2020. În acest context, lucrarea își propune să cuantifice impactul pandemiei asupra fluxurilor turistice în perioada 2015-2024.

Metodologia de cercetare.

În vederea determinării schimbărilor produse asupra fluxurilor turistice în România, cu precădere în ultimul deceniu, au fost analizați o serie de indicatori reprezentativi din punct de vedere statistic: numărul de sosiri, numărul de înnopțiuni și durata medie a șederii, luând în considerare atât turiștii

români, cât și pe cei străini. S-au utilizat datele oficiale ale Institutului Național de Statistică, obținute prin intermediul bazei de date TEMPO Online, centralizate și prelucrate cu ajutorul programului Excel.

Evoluția fluxurilor turistice în perioada pre-pandemică.

În perioada 2015-2019, se observă o tendință generală de creștere, în majoritatea tipurilor de destinații. Cele mai mari valori ale sosirilor se înregistrează constant în București și în orașele reședință de județ, ceea ce evidențiază importanța marilor centre urbane în atragerea turiștilor, atât prin turism cultural, dar și prin turismul de afaceri. Stațiunile din zona montană se află pe locul al doilea în ceea ce privește numărul sosirilor turiștilor, ceea ce indică gradul ridicat de atractivitate al acestora. Turismul de odihnă, drumețiile, dar și practicarea sporturilor de iarnă se află astfel printre activitățile preferate de turiști. Stațiunile balneare și din zona de litoral înregistrează valori apropiate și o evoluție stabilă pe parcursul perioadei analizate. Totodată, Delta Dunării înregistrează cele mai reduse valori ale sosirilor în această perioadă, fapt ce poate fi explicat prin specificul unic al zonei. De asemenea, durata medie a sejurului turiștilor a înregistrat valori relativ constante, cele mai mari fiind în stațiunile balneare și pe litoral. În stațiunile montane și în marile orașe, valorile au fost mai reduse, durata sejurului fiind de aproximativ două zile. Astfel, analiza realizată reflectă o intensificare a mobilității turistice în România în perioada pre-pandemică, cele mai ridicate valori fiind înregistrate în anul 2019, înainte de schimbările majore generate de pandemia COVID-19.

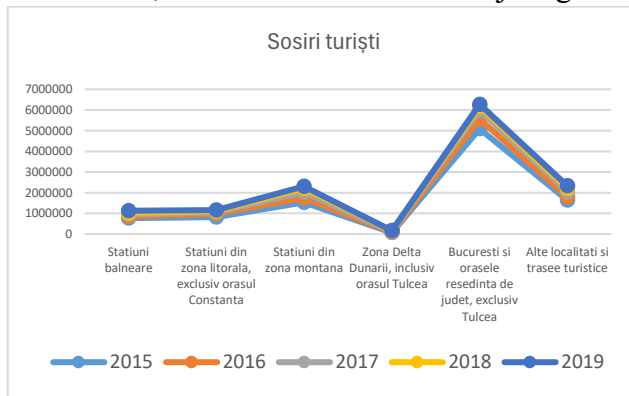

Figure 1. Numărul sosirilor turiștilor în perioada 2015-2019

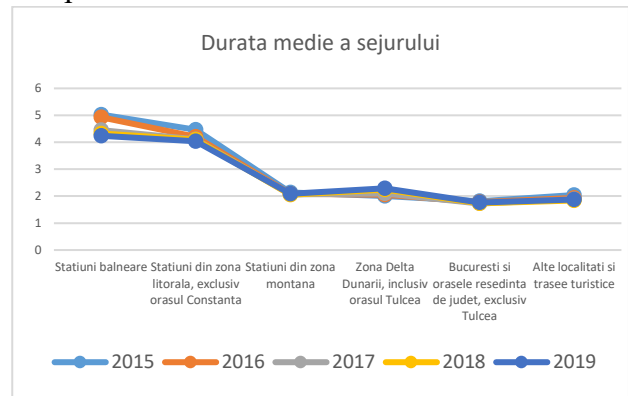

Figure 2. Durata medie a sejurului turiștilor în perioada 2015-2019

Impactul pandemiei asupra circulației turistice românești.

În perioada 2020-2021, dinamica turismului reflectă un contrast major față de stabilitatea intervalului 2015-2019, marcat de o scădere drastică a sosirilor urmată de o revenire parțială. O schimbare notabilă apare în durata medie a sejurului, care în 2020 a crescut (până la 6 zile în stațiunile balneare și 5 zile pe litoral), sugerând deplasări mai rare, dar mai lungi în contextul restricțiilor. Totuși, în 2021, pe măsură ce volumul de turiști a început să crească, durata sejurului a revenit la media de 2-4 zile, similară anilor pre-pandemici. Astfel, deși numărul de vizitatori din marile orașe și zone montane dă semne de redresare, comportamentul de consum s-a normalizat rapid după șocul inițial al pandemiei.

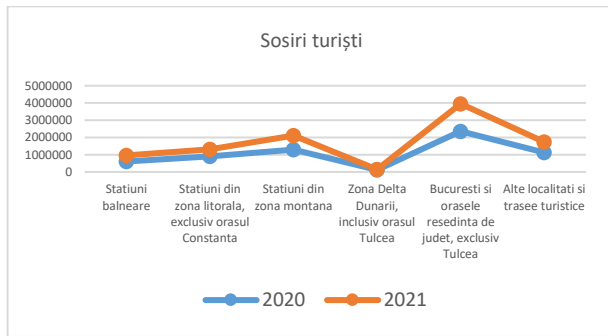

Figure 3. Numărul sosirilor turiștilor în perioada 2020-2021

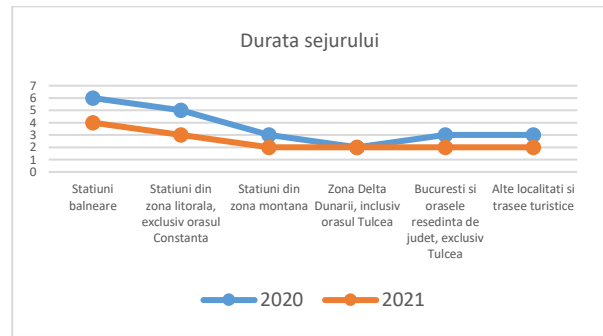

Figure 4. Durata sejurului turiștilor în perioada 2020-2021

Dinamica fluxurilor turistice în perioada post-pandemică.

În perioada post-pandemică 2022-2024, se observă o consolidare a creșterii fluxurilor turistice, depășind pragurile din anii anteriori și apropiindu-se de nivelul de vârf din 2019. Bucureștiul și orașele reședință de județ rămân principalele motoare ale turismului, atingând peste 6,3 milioane de sosiri în 2024, fapt ce confirmă relansarea turismului de afaceri și turismului cultural. În ceea ce privește durata medie a sejurului, aceasta s-a stabilizat la valori similare perioadei pre-pandemice, cele mai mari durate fiind înregistrate în continuare în stațiunile balneare și pe litoral (între 3 și 4 zile), în timp ce în zonele montane și urbane sejurul mediu este de aproximativ 2 zile. Delta Dunării continuă să ocupe ultima poziție în topul preferințelor, menținându-se la un interval constant în ceea ce privește tendințele de consum în România.

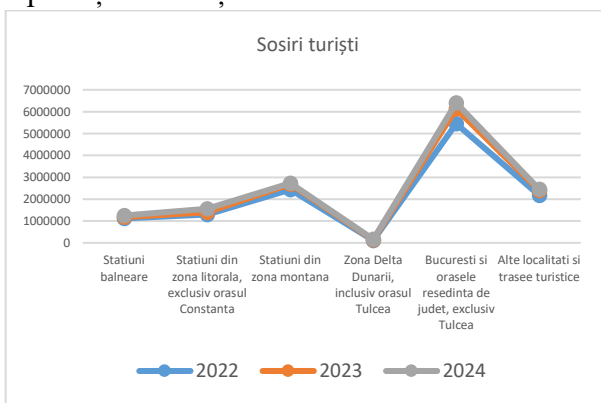

Figure 5. Numărul sosirilor turiștilor în perioada 2022-2024

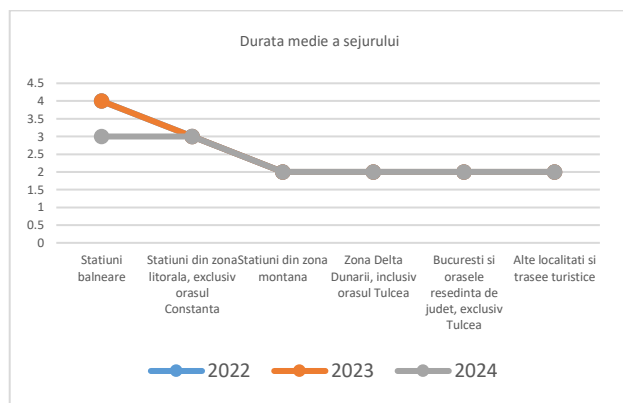

Figure 6. Durata medie a sejurului turiștilor în perioada 2022-2024

Concluzii.

Analizând evoluția turismului românesc din ultimul deceniu, prin prisma fluxurilor turistice, se observă un parcurs marcat de contraste majore, definit de trei etape distincte: expansiunea constantă (2015-2019), șocul sistemic cauzat de pandemie (2020-2021) și faza de redresare accelerată (2022-2024). Dacă perioada pre-pandemică a fost caracterizată de o predictibilitate a fluxurilor, criza sanitară a generat o contracție severă a volumului de turiști, dar a produs o anomalie interesantă în durata medie a sejurului, care a crescut semnificativ (în special în stațiunile balneare și pe litoral), ca formă de adaptare la restricțiile de mobilitate. În etapa post-pandemică (2022-2024), se înregistrează o revenire spectaculoasă a cererii turistice, Bucureștiul și orașele reședință de județ consolidându-și poziția de poli de atracție principali, depășind nivelurile din 2019. Deși indicatorii de circulație turistică arată o normalizare a comportamentului de consum, cu o revenire a sejurului mediu la valori de 2-4 zile, se observă o polarizare clară către turismul urban și montan în detrimentul zonelor precum Delta Dunării. În concluzie, deceniul analizat demonstrează capacitatea ridicată de adaptare a sectorului turistic din România, care a reușit să recupereze decalajele provocate de criză și să reintre pe o traiectorie de creștere sustenabilă.

Bibliografie.

1. Roșu, E., & Voicilaș, D. M. Viitorul turismului românesc după pandemia de COVID 19. In *ICEADR International Symposium Agriculture Economy and Rural Development–Trends and Challenges, Section* (Vol. 2). Disponibil la: <https://symposium.iceadr.ro/wp-content/uploads/2023/03/article-2022-section2-id16-RO.pdf>
2. Agatha Popescu, (2021), *The impact of COVID-19 pandemic on Romania's tourist flows in the year 2020*, Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, Vol. 21, Issue 1, ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952. Disponibil la: https://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.21_1/Art74.pdf
3. Volkmann, C., Tokarski, K.O., Dincă, V.M, Bogdan, A., 2021. *The Impact of COVID-19 on Romanian Tourism*. An Explorative Case Study on Prahova County, Romania. *Amfiteatru Economic*, 23(56), pp. 196-205. Disponibil la: https://www.amfiteatruconomic.ro/temp/Articol_2987.pdf
4. ***UNWTO International Tourism to End 2023 Close to 90% of Pre-Pandemic Levels <https://www.untourism.int/news/international-tourism-to-end-2023-close-to-90-of-pre-pandemic-levels>
5. Popescu, A., Hontus, A. C., & Caratus-Stanciu, M. (2020). Trends and changes in tourist flow in Romania in the period 2009-2018, Vol. 20, Issue 1, 2020, PRINT ISSN 2284-7995, E-ISSN 2285-3952. Disponibil la: https://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.20_1/Art56.pdf
6. Site-ul oficial al Institutului Național de Statistică al României <http://statistici.INSSE.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

CONFIDENȚIALITATEA INFORMAȚIEI CONTABILE ÎN ERA DIGITALĂ**Autor: Daniela LOGHIN**

Ciclul de studii: licență

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

E-mail: loghin.daniela@ase.md**Coordonator științific: Svetlana MIHAILA**

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

E-mail: mihaila.svetlana@ase.md

Abstract. *The confidentiality of accounting information in the digital age is a major challenge for the modern accounting profession, giving the acceleration of digitalisation process. The use of IT systems cloud accounting solutions and advanced digital technologies has significantly improved the efficiency and speed of accounting data processing but has also generated increased risk regarding information security. This article outlines the evolution of accounting from traditional forms of record keeping to the current digital environment and highlights the role of the principle of confidentiality and essential element of professional accounting ethics. It analyses the main digital risk and threats such as information leaks, cyber-attacks, computer fraud and human error. This can compromise the integrity of financial information. It also represents fundamental measures for protecting accounting information, including access control, data encryption, factor identification, staff training, as well as the importance of complying with GDPR requirements and the legal responsibilities of accounting professionals.*

Keywords: *information security, professional ethics, digitalization, cyber risks, data breaches, cloud accounting, GDPR, access control.*

JEL. M41.

Introducere.

Secolul XXI se remarcă prin transformării digitale accelerate, contabilitatea modernă trece prin schimbări radicale. Scopul lucrării este de a aborda importanța confidențialității informației contabile, principiu esențial al eticii profesionale, în raport cu provocările și riscurile generate de digitalizare. Avantajul enorm al progresului de a facilita accesul rapid la date și automatiza procesele contabile amplifică, în același timp, numărul de scurgeri de informații și atacuri cibernetice. Astfel profesioniștii contabili trebuie să crească gradul de securizare a datelor cu caracter confidențial, având la bază normele GDPR și reglementările legale în vigoare. Metoda analitică, comparativă și deductivă au fost folosite în elaborarea articolului.

Conținut de bază.

Update-ul digital din domeniul contabilității s-a conturat de la metode rudimentare de evidență în epoci antice până la utilizarea avansată a tehnologiilor moderne, inclusiv cloud computing și inteligența artificială. Schimbarea dată a revoluționat viteza, modul de prezentare și corectitudinea rapoartelor financiare, dar a adus și noi provocări în data security.

În Tabelul 1 sunt caracterizate perioadele, evoluția și caracteristice modului de evidență contabil. Acesta prevede tranziția de la hârtie la suport electronic, care a schimbat practicile contabile, dar și expunerea la riscuri informatice.

Desigur că printre principiile fundamentale ale contabilității se regăsește confidențialitatea. Ele sunt: integritate, onestitate și corectitudine, obiectivitatea, imparțialitate și independență competență profesională confidențialitate comportament profesional conform legilor. De asemenea, trebuie de numit unele exemple de informații confidențiale: salariile responsabililor, metodele de calculare a costurilor, planurile publicitare, contracte cu furnizorii, date financiare strategice.

Tabel 1: Evoluția modului de evidență a contabilității

Perioadă/Evoluție	Caracteristici și Inovații
Protcontabilitatea	Suporturi primitive (funii, mărgelile), evidența bunurilor
Antichitate și Evul Mediu	Scrierea cuneiformă, partida simplă, primele registre
Sfârșitul Evului Mediu	Hârtie, tipar, apariția partidei duble și informațiilor financiare
Secolul XIX-XX	Primele calculatoare, începutul automatizării
Era Mainframe (1960-1980)	Primele sisteme informatice
Era PC (1980-2000)	Calculatoare personale și programe dedicate
Era Omniprezentă (2000+)	Internet, Cloud Accounting, digitalizare completă
Concepte Moderne	Meta-Digital Accounting — integrare avansată

Sursa: Elaborat de autor în baza resurselor bibliografice (1)

Printre excepții de confidențialitate am dedus: divulgare cerută sau permisă prin lege, protejarea intereselor profesionale în proceduri judiciare, conformitate cu standardele tehnice și etice. Astfel trebuie de luat în considerare și unii factori înainte de divulgare ca: impactul asupra intereselor tuturor părților, relevanță și fundamentare a informațiilor, modalitatea și destinatarul comunicării, beneficiarii divulgării. În Figura 1 sunt conspectate statistici privind scurgerile de informații din anii 2017 până în 2022, care s-au triplat în această perioadă, date publicate în Raportului Agenției Uniunii Europene pentru Securitatea Rețelelor și Informațiilor (ENISA). Statistici globale privind scurgerile de informații (2017-2022) au demonstrat o creștere de scurgeri 2022 și 2017 (3.5x de la 1.920 la 6.856 milioane) (2), iar cauzele principale fiind conform informațiilor centrului analitic Info Watch Expert: atac intenționat 51%, problemă de sistem 25% și eroare umană 24% (3).

Printre cele mai recente **tipuri fraude cibernetice în contabilitate**, întâlnim următoarele (4):

- 1. Boss scam:** Frauda „mesaj de la șef” prin care angajații responsabili de plăți primesc solicitări false de transferuri urgente. Măsuri de prevenire: verificare dublă prin alte canale.
- 2. Invoice Fraud:** Modificarea frauduloasă a datelor bancare ale furnizorilor. Prevenire: confirmarea directă cu furnizorii cunoscuți.
- 3. Phishing:** E-mailuri lase care induc în eroare angajații pentru a obține date confidențiale.

Pentru a face față provocărilor, apărute în prisma digitalizării, au fost necesare elaborarea unor modalități noi de protecție a datelor. Deoarece Cloud Accounting este unul dintre cele mai inovative modalități de gestionare contabilă, în Tabelul 2 sunt descrise măsurile de securitate, ce trebuie respectate la folosirea sa.

Tabelul 2: Modalități de securizare în Cloud Accounting

Măsură de securitate	Descriere
Autentificare Multi-Factor (MFA)	Strat suplimentar de protecție dincolo de parolă
Criptarea Datelor	TLS/SSL în tranzit și AES-256 în repaus
Controlul Accesului (RBAC)	Acces pe bază de roluri și principiul privilegiului minim
VPN și Rețea Securizată	Conexiuni sigure, evitarea Wi-Fi public
Actualizări automate	Patch-uri și update-uri pentru software
Audituri de securitate	Teste de penetrare regulate
Educația angajaților	Traininguri despre phishing și bune practici
Plan de recuperare	Backup-uri automate și teste de restaurare

Sursa: Elaborat de autor în baza resurselor bibliografice (5).

Confidențialitatea datelor contabile este reglementată atât la nivel național, cât și global. Anume prin normele GDPR în context internațional și în Codul Muncii, Codul Contravențional, Codul

Penal în spațiul Republicii Moldova. Conținutul sancțiunii interne și tipul de răspundere este expus în Tabelul 3 de mai jos (6).

Regulamentul general privind protecția datelor (GDPR) din contabilitate:

1. **Legalitate și transparență:** Procesare legală și informarea clienților.
2. **Limitarea scopului:** Date utilizate doar pentru scopuri specifice.
3. **Minimizare a datelor:** Colectarea doar a datelor necesare.
4. **Exactitatea datelor:** Menținerea datelor actualizate.
5. **Limitarea stocării:** Ștergerea datelor după perioada necesară.
6. **Integritate și confidențialitate:** Criptare și control al accesului.
7. **Responsabilitate:** Demonstrarea conformității prin audituri și evidențe.

Tabel 3: Cadrul juridic și sancțiuni

Tip răspundere	Lege/Articol	Conținut și Sancțiuni
Răspundere disciplinară	Codul Muncii (art.327-328)	Divulgarea neautorizată, avertisment, mustrare, demitere
Răspundere administrativă	Codul Contravențional (art. 107)	Amenda pentru divulgarea secretului comercial, bancar sau fiscal
Răspundere penală	Codul Penal (art.245 ¹⁰)	Amendă și/sau închisoare pentru obținere/divulgare ilegală

Sursa: Elaborat de autor în baza resurselor bibliografice (7),(8),(9).

Concluzie.

Confidențialitatea informației contabile în era digitală, rămâne o provocare constantă, care necesită atât o abordare integrată, cât și măsuri tehnice etice și legale deopotrivă. Digitalizarea aduce beneficii semnificative, dar și riscuri majore de scurgere de date. Profesioniștii contabili conștientizează responsabilitatea lor etică și legală de acest lucru și implementează măsuri robuste de securitate. Astfel, investițiile în securitate informațională nu sunt opționale, cer necesitate pentru protejarea intereselor părților și păstrarea încrederii publice în profesie.

Bibliografie.

1. BAJAN, M., LAZARI, L. Contabilitatea în era digitală. Culegere de lucrări științifice ale Conferinței Științifice Internațional "Competitivitate și Inovare în economia cunoașterii", Ediția a XXI-a 27-28 septembrie 2019, Chișinău e-ISBN 978-9975-75-968-7 (ASEM).
2. Raportul ENISA privind situația amenințărilor scurgerilor de informații. 2020. [online]. Disponibil: <https://www.enisa.europa.eu/publications/enisa-threatlandscape-report-2018>
3. Raport de investigare privind scurgerile de informații confidențiale. Centrul analitic Info Watch Expert, 2022. [online]. Disponibil: https://www.infowatch.ru/sites/default/files/analytics/files/otchyot-ob-utechkakh-dannykh-za-1-polugodie-2022-goda_1.pdf
4. ZAHARCO, S., securitatea informației financiar-contabile în contextul evoluției digitale, Revista / Journal „ECONOMICA” nr.2(124) 2023.
5. GRIGORESCU, I., Modalități de securizare în Cloud Accounting, Disponibil: <https://payproglobal.com/ro/raspunsuri/ce-este-securitatea-cloud/>
6. EUR-Lex, Regulamentul general privind protecția datelor (RGPD), Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/general-data-protection-regulation-gdpr.html>
7. Codul Contravențional al Republicii Moldova: nr. 218 din 24.10.2008. Registrul de stat al actelor juridice [bază de date online]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125094&lang=ro
8. Codul Muncii al Republicii Moldova: nr. 154 din 28.03.2003. Registrul de stat al actelor juridice [bază de date online]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=113032&lang=ro
9. Codul Penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. Registrul de stat al actelor juridice [bază de date online]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=109495&lang=ro

CZU: 336:004(4EU)

DIGITALIZAREA SECTORULUI FINANCIAR: MOTOR AL EFICIENȚEI SAU COST TEMPORAR AL TRANZIȚIEI?

Author: Binaca-Roberta TEACĂ, Catarina GRECU

Undergraduate student, Universitatea din Craiova, Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor, România

Programul de studii: Economie și afaceri internaționale; Contabilitate și informatică de gestiune

E-mail: biancateaca0620@yahoo.com; katarina.greku@gmail.com

Scientific coordinator: Gabriela BADAREU

Universitatea din Craiova, Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor, România

E-mail: gabriela.badareu@edu.ucv.ro

ORCID code: 0009-0008-7413-8121

Abstract. Studiul examinează legătura dintre inovare și productivitatea muncii în sectorul financiar din șapte economii emergente ale UE, pentru perioada 2011–2024. Analiza se bazează pe un model de regresie robustă (estimator *S*), adecvat pentru date caracterizate prin volatilitate și heterogenitate. Rezultatele indică faptul că o creștere a nivelului de inovare (*GII*) este asociată cu o diminuare temporară a productivității pe angajat și pe oră, sugerând existența unor costuri de ajustare generate de tranziția digitală. În același timp, inovarea contribuie la reducerea supracalificării și la o utilizare mai eficientă a capitalului uman. Impactul principal al digitalizării pare să fie unul structural, vizând reorganizarea rolurilor profesionale mai degrabă decât modificarea imediată a costurilor unitare ale muncii.

Keywords: innovation; productivity; financial sector; emerging economies; robust regression; digitalization.

JEL. O31; O47; G21; C23.

Introducere.

Procesul de transformare digitală a sectorului financiar european a accelerat semnificativ în ultimii ani, pe fondul progresului tehnologic și al intensificării competiției globale. Inovarea a devenit un element central al sustenabilității instituțiilor financiare, determinând integrarea unor soluții precum inteligența artificială, analiza datelor avansată și tehnologiile blockchain (European Commission, 2023). În același timp, digitalizarea este asociată cu eficientizarea operațiunilor și cu optimizarea costurilor, contribuind la creșterea performanței organizaționale (OECD, 2022; European Central Bank, 2023).

În acest context, productivitatea muncii reprezintă un indicator relevant al capacității sectorului financiar de a transforma investițiile în tehnologie în valoare adăugată. Deși literatura evidențiază o relație pozitivă între inovare și eficiență, efectele pot varia în funcție de nivelul de dezvoltare și de maturitatea instituțională a economiilor analizate (European Central Bank, 2022).

Pentru economiile emergente ale Uniunii Europene, procesul de convergență digitală este în plină desfășurare, însă persistă diferențe semnificative în ceea ce privește performanța inovativă și investițiile în tehnologie (European Innovation Scoreboard, 2024). Totodată, Global Innovation Index evidențiază rolul sistemic al inovării în dinamica productivității și a sectoarelor intensive în cunoaștere (World Intellectual Property Organization, 2023), iar datele Eurostat confirmă extinderea serviciilor financiare digitale în aceste state (Eurostat, 2024).

Pornind de la aceste premise, studiul analizează empiric impactul inovării — măsurate prin Global Innovation Index — asupra productivității muncii din sectorul financiar în șapte economii emergente ale UE, utilizând un model econometric robust pentru perioada 2011–2024.

Conținut de bază.

Studiul utilizează o analiză cantitativă pe date de tip panel pentru șapte economii emergente ale UE (Bulgaria, Cehia, Cipru, Polonia, România, Slovenia și Slovacia), în perioada 2011–2024.

Eșantionul este unul echilibrat (98 observații), iar pentru estimare este utilizată regresia robustă cu estimator S, adecvată în prezența heterogenității și a valorilor extreme.

Modelul analizează impactul Global Innovation Index (GII) asupra a patru indicatori ai performanței sectorului financiar: productivitatea muncii per persoană și per oră, costul unitar al muncii și rata de supracalificare. Sunt incluse variabile de control privind creșterea PIB și dimensiunea populației.

Ecuția estimată este:

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 * GII_{it} + \beta_2 * GDP_{it} + \beta_3 * LNPOP_{it} + \epsilon_{it}$$

Statisticile descriptive (tabelul 1) confirmă heterogenitatea celor șapte economii emergente. Indicatorii de productivitate (PROD_PERS și PROD_HOUR) au medii apropiate (≈ 110), dar o dispersie ridicată, ceea ce sugerează diferențe consistente de eficiență și digitalizare în sectorul financiar. COST_HOUR prezintă o asimetrie pronunțată (skewness $> 1,6$), indicând variații puternice în evoluția costurilor salariale raportate la productivitate. OVER_QUAL are amplitudine mare (3%–35%), reflectând utilizarea inegală a capitalului uman, în timp ce GII are o distribuție relativ stabilă și aproape simetrică. Variabilele de control (GDP și POP) se abat mai vizibil de la normalitate, pe fondul ciclurilor economice și al diferențelor structurale dintre țări.

Testul Jarque–Bera arată că majoritatea seriilor nu urmează o distribuție normală (în special COST_HOUR), ceea ce susține alegerea regresiei robuste cu estimator S.

Tabelul 1. Statisticile descriptive ale variabilelor

	PROD_PERS	PROD_HOUR	COST_HOUR	OVER_QUAL	GII	GDP	POP
Mean	110.3278	111.1511	107.8613	15.71122	42.48918	2.553460	11908289
Median	104.9325	105.4195	103.0135	14.30000	42.02000	2.635070	6757133.
Maximum	173.7300	168.4460	183.7960	34.80000	51.32000	10.35474	38063255
Minimum	65.99700	65.70600	78.71300	3.100000	33.40000	-6.370077	1146493.
Std. Dev.	24.21269	25.05033	19.44611	7.779936	4.436902	3.162866	12009656
Skewness	0.777244	0.670815	1.624490	0.563701	0.074018	-0.490874	1.247552
Kurtosis	2.871193	2.616016	5.983195	2.286115	2.141849	3.562038	3.266679
Jarque-Bera	9.934861	7.951951	79.44257	7.271048	3.096550	5.225510	25.71137
Probability	0.006961	0.018761	0.000000	0.026370	0.212614	0.073332	0.000003
Sum	10812.13	10892.81	10570.41	1539.700	4163.940	250.2391	1.17E+09
Sum Sq. Dev.	56866.68	60869.33	36680.67	5871.158	1909.552	970.3608	1.40E+16

Sursa: Prelucrări proprii, 2026

Matricea de corelație (tabelul 2) evidențiază o asociere foarte puternică între PROD_PERS și PROD_HOUR ($r \approx 0,99$), motiv pentru care modelele sunt estimate separat. COST_HOUR este corelat negativ cu productivitatea ($r \approx -0,28$), iar GII are o corelație negativă moderată cu productivitatea orară ($r \approx -0,22$). LNPOP se distinge prin corelații negative semnificative cu supracalificarea și cu GII, sugerând diferențe structurale între economiile mici și cele mari.

Tabelul 2. Matricea de corelație

Covariance Analysis: Ordinary							
Sample: 2011 2024							
Included observations: 98							
Correlation							
t-Statistic							
Probability	PROD_PERS	PROD_HOUR	COST_HOUR	OVER_QUAL	GII	GDP	LNPOP
PROD_PERS	1.000000						
PROD_HOUR	0.992228	1.000000					
	78.13119	-----					
	0.0000	-----					
COST_HOUR	-0.279728	-0.274844	1.000000				

	-2.854730	-2.800768	-----				
	0.0053	0.0062	-----				
OVER_QUAL	-0.143742	-0.124148	0.085565	1.000000			
	-1.423160	-1.225877	0.841447	-----			
	0.1579	0.2232	0.4022	-----			
GII	-0.165071	-0.224098	-0.044267	-0.072441	1.000000		
	-1.639854	-2.253009	-0.434153	-0.711644	-----		
	0.1043	0.0265	0.6652	0.4784	-----		
GDP	-0.033748	-0.032960	-0.090239	-0.013643	-0.163520	1.000000	
	-0.330845	-0.323116	-0.887776	-0.133689	-1.624020	-----	
	0.7415	0.7473	0.3769	0.8939	0.1077	-----	
LNPOP	0.160093	0.183962	-0.220576	-0.482619	-0.515841	0.210614	1.000000
	1.589084	1.833753	-2.215774	-5.399086	-5.899705	2.110940	-----
	0.1153	0.0698	0.0291	0.0000	0.0000	0.0374	-----

Sursa: Prelucrări proprii, 2026

Estimările robuste (tabelul 3) indică un efect negativ și semnificativ al GII asupra productivității (per persoană și per oră), interpretabil ca efect de tranziție/ajustare în procesul de digitalizare.

În același timp, GII reduce puternic supracalificarea și are un impact negativ modest asupra costului unitar al muncii, ceea ce sugerează că beneficiile inovării apar mai întâi prin îmbunătățirea alocării competențelor și optimizarea treptată a costurilor, înainte de creșteri clare ale productivității.

Tabel 3. Rezultate regresie robustă cu estimator S

Robust Least Squares								
Method: S-estimation								
S settings: tuning=1.547645, breakdown=0.5, trials=200, subsmpl=4, refine=2, compare=5								
Random number generator: rng=kn, seed=261313278, Huber Type I Standard Errors & Covariance								
Sample: 2011 2024								
Included observations: 98								
	PROD_PERS		PROD_HOUR		COST_HOUR		OVER_QUAL	
	Coefficient	Probability	Coefficient	Probability	Coefficient	Probability	Coefficient	Probability
GII	-1.002033	0.0008	-1.405235	0.0006	-0.191922	0.0797	-0.487537	0.0000
GDP	-0.434871	0.2343	-1.169822	0.0202	-1.157102	0.0066	0.123291	0.3097
LNPOP	1.013086	0.3983	1.331635	0.4203	-1.829257	0.1905	-2.681763	0.0000
C	130.9373	0.0000	144.6476	0.0001	140.4427	0.0000	74.32974	0.0000
R-squared	0.110659		0.101139		0.008535		0.378062	
0.082275	0.082275		0.072451		0.023108		0.358213	

Sursa: Prelucrări proprii, 2026

Rezultatele sunt în linie cu literatura privind digitalizarea sectorului financiar. Akdeniz et al. (2024) arată că noile tehnologii reduc costurile operaționale, iar concluziile noastre confirmă o eficientizare treptată a structurii costurilor, chiar dacă efectele sunt încă moderate. În același timp, impactul negativ și semnificativ al GII asupra supracalificării susține ideea, evidențiată de Mertzanis și Said (2019) și Khalil et al. (2024), că inovarea îmbunătățește alinierea competențelor și valorificarea capitalului intelectual. Similar altor studii empirice (De Fuentes et al., 2015; Kasongo et al., 2023), rezultatele sugerează că în economiile emergente efectele inovării sunt inițial structurale, iar creșterile clare ale productivității apar ulterior.

Concluzii.

Rezultatele indică faptul că relația dintre inovare și productivitatea muncii în sectorul financiar al economiilor emergente din UE este complexă și etapizată. Deși creșterea capacității de inovare (GII) contribuie la o mai bună alocare a capitalului uman și la reducerea supracalificării, aceasta nu generează imediat creșteri ale productivității, ci poate determina scăderi temporare, specifice fazelor de tranziție digitală. Aceste efecte reflectă costurile de ajustare și reorganizare asociate adoptării tehnologiilor avansate.

În același timp, inovarea reduce presiunile asupra costurilor unitare ale muncii și îmbunătățește structura forței de muncă, creând premise pentru câștiguri viitoare de eficiență. Astfel, impactul pozitiv al inovării se manifestă gradual, pe măsură ce procesele digitale sunt integrate și absorbția tehnologică se consolidează.

Implicațiile practice vizează necesitatea accelerării investițiilor în competențe digitale, infrastructură și reforme instituționale. Atât politicile publice, cât și strategiile manageriale trebuie să trateze inovarea ca un proces pe termen lung, integrat cu dezvoltarea capitalului uman, pentru a transforma progresiv capacitatea de inovare în creșteri sustenabile ale productivității.

Referințe bibliografice.

1. AKDENIZ, O. Ö., ABDOLU, H. A., HAYEK, A. I., NWACHUKWU, J. C., ELAMER, A. A., & PYKE, C. Technical efficiency in banks: A review of methods, recent innovations and future research agenda. *Review of Managerial Science*, 18(11), 2024, pp. 3395–3456.
2. DE FUENTES, C., DUTRENIT, G., SANTIAGO, F., & GRAS, N. Determinants of innovation and productivity in the service sector in Mexico. *Emerging Markets Finance and Trade*, 51(3), 2015, pp. 578–592.
3. EUROPEAN CENTRAL BANK. Technology and the future of the financial system: Structural changes and policy implications. ECB Occasional Paper Series, 2022.
4. EUROPEAN CENTRAL BANK. Financial Stability Review: The digital transformation of EU financial institutions. European Central Bank, 2023.
5. EUROPEAN COMMISSION. Digital finance package: Promoting innovation and competition while ensuring financial stability and consumer protection. Publications Office of the European Union, 2023.
6. EUROPEAN INNOVATION SCOREBOARD. European Innovation Scoreboard 2024: Comparative analysis of innovation performance in EU Member States. European Commission, 2024.
7. EUROSTAT. Digital economy and society statistics – ICT usage in households and by individuals. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat>, 2024.
8. KASONGO, A., SITHOLE, M., & BUCHANA, Y. Empirical analysis of innovation and productivity in services firms: The case of South Africa. *African Journal of Science, Technology, Innovation and Development*, 15(1), 2023, pp. 1–13.
9. KHALIL, W. I., MALIK, M. O., & AHSAN, A. Sustainability unleashed through innovation: Knowledge-driven strategies igniting labor productivity in small- and medium-sized engineering enterprises. *Sustainability*, 16(1), 2024, p. 424.
10. MERTZANIS, C., & SAID, M. Access to skilled labor, institutions and firm performance in developing countries. *International Journal of Manpower*, 40(2), 2019, pp. 328–355.
11. OECD. Financial markets and digital transformation: Implications for productivity and efficiency. OECD Publishing, 2022.
12. WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION. Global Innovation Index 2023: Innovation in the face of uncertainty. WIPO Publishing, 2023.

INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ SI VIITORUL PROFESIEI CONTABILE

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE FUTURE OF THE ACCOUNTING PROFESSION

Autor: Sabrina VLADE-mail: sabrisimona@gmail.com

Universitatea Ovidius din Constanta , Romania

Autor: Eleonora-Cristina FURTUNAE-mail: cristinacrs897@gmail.com

Universitatea Ovidius din Constanta , Romania

Coordonator Științific : Lăcrămioara MANSOUR

Universitatea Ovidius din Constanta , Romania

E-mail: lacramioarastoian@yahoo.com

ORCID ID: 0000-0002-6879-982X

Abstract: The accounting profession has been adapted globally due to the rapid integration of artificial intelligence (AI) technologies. The purpose of the paper is to analyze the impact of AI on financial and accounting processes and how this technology redefines the role of the traditional accountant. As a methodology, the paper is based on the case study that analyzes the implementation of automation solutions for the company Siemens AG and the evolution of financial indicators for the years 2024-2025. The main conclusion is that digitalization does not change the accounting professional, but modernizes his work, facilitating his transition from manual data recording to a strategic analysis role.

Cuvinte cheie: inteligența artificială, profesie contabilă, automatizare

JEL. M40

Introducere.

Transformarea digitală a mediului economic a determinat apariția unor tehnologii avansate care influențează semnificativ activitatea contabilă. Printre acestea, inteligența artificială devine un instrument important pentru automatizarea proceselor contabile, analiza datelor financiare și îmbunătățirea procesului decizional.

Utilizarea inteligenței artificiale în contabilitate poate conduce la creșterea eficienței operaționale, reducerea erorilor și îmbunătățirea calității informației financiare. În același timp, această evoluție ridică întrebări privind viitorul profesiei contabile și competențele necesare contabililor.

Analiza aplicațiilor concrete ale inteligenței artificiale în domeniul contabil permite evaluarea impactului acestor tehnologii asupra profesiei. Accesul larg la inteligența artificială a permis implementarea algoritmilor de Machine Learning în platforme de contabilitate. Cele mai cunoscute software-uri contabile sunt:

- _(QuickBooks): Folosește IA pentru a facilita încadrarea tranzacțiilor bancare și pentru scanarea inteligentă a chitanțelor.
- _(XERO): Este recunoscută pentru optimizarea reconcilierilor bancare, algoritmi săi propun automat asocieri între făcuți și extrase de cont, reducând enorm timpul de lucru al acestei sarcini.
- _(SageIntacct): Aceste folosește IA la un nivel superior pentru a detecta anomalii și auditul continuu. Sistemul trece automat prin zeci de mii de tranzacții semnalând înregistrările neconforme. Prin aceste aplicații putem observa cum munca fizică este preluată aproape integral de software-uri.

Scopul cercetării: Este de a analiza impactul inteligenței artificiale asupra profesiei contabile, prin identificarea principalelor aplicații și implicații pentru activitatea contabilă.

Întrebare de cercetare: Cum perfecționează inteligența artificială activitățile financiar-contabile pentru companiile multinaționale și cum transformă tehnologia rolul contabilului?

Metodologia cercetării: Prezenta lucrare utilizează o manieră de cercetare calitativă, având la bază metoda studiului de caz. Am selectat compania Siemens AG, recunoscută global pentru îmbunătățirile sale în automatizarea proceselor financiare, pentru a demonstra tranziția de la contabilitatea tradițională la cea digitală. Prin analiza surselor, au fost prelucrate date care cuprind articole de specialitate, rapoarte anuale și studii de afaceri în digitalizare. Prin aceasta metoda a fost vizibilă trecerea de la conceptele teoretice la impactul real și efectiv al inteligenței artificiale pentru eficiența performanței financiare și a departamentelor contabile.

Studiu de caz: Siemens AG se află printre companiile pioniere în cadrul adoptării tehnologiilor emergente în serviciile sale. Datorită volumului imens de facturi la nivel global și de tranzacții, departamentul financiar-contabil al companiei a introdus soluții bazate pe Automatizarea Robotică a Proceselor (RPA) și a Inteligenței Artificiale (IA) pentru a reduce erorile umane și pentru avansarea eficienței operaționale interne.

Aplicații ale IA în contabilitatea companiei Siemens AG:

- **Asistență virtuală:** Utilizarea de chatboți care se bazează pe tratarea cu atenție a limbajului natural pentru a clarifica imediat interogările interne legate de bugete sau deconturi, facilitând munca de suport a contabililor.
- **Gestionarea inteligentă a facturilor:** Algoritmii de Machine Learning extrag automat datele din facturi, le înregistrează și le clasifică în sistemul de gestiune. Acest sistem avansează continuu, reducând erorile și eliminând necesitatea introducerii manuale de date.
- **Analiza anticipativă:** Constă în analiza algoritmilor de volume uriașe de date financiare istorice pentru a susține managementul în luarea de decizii bugetare și pentru a estima fluxul de numerar.

Evoluția indicatorilor financiari 2024 vs. 2025 (Siemens)

Indicator financiar	Anul fiscal 2024 (milioane €)	Anul fiscal 2025 (milioane €)	Variație (%)
Profit business industrial	11.390	11,766	+3%
Venit net	8.992	10.387	+16%
Câștig per acțiune	10,53 €	12,25 €	+16%

După datele financiare rezultate observăm o corelație directă între performanța companiei și investiția în tehnologia automatizării. Anul fiscal 2025 a marcat un rezultat record, cu o creștere de 16%. Succesul este susținut de reducerea costurilor de procesare a numărului imens de date prin intermediul inteligenței artificiale. Digitalizarea proceselor de rutină a rezultat un impact pozitiv a marjei de profit.

În cadrul resurselor umane, aducerea acestor tehnologii nu a rezultat dispariția contabililor, ci la redefinirea rolului lor. Timpul de lucru economisit a redirecționat spre diferite activități: managementul riscului, oferirea de consultanță strategică și analiza discrepanțelor financiare. Contabilul tradițional din cadrul Siemens a ajuns un partener de neînlocuit în business și un analist de date financiare.

Concluzii.

Aplicarea Inteligenței Artificiale în sectorul financiar-contabil este un pas important spre o profesie cât mai versatilă. Rezultatele studiului de caz asupra companiei Siemens AG demonstrează eficiența automatizării proceselor de bază și implementarea algoritmilor de RPA rezultând creșterea performanței financiare și a profitului în cauză. Răspunzând la întrebarea de cercetare a acestei lucrări, viitorul profesiei contabile nu este definit de dispariția expertului uman, ci de o redefinire profundă a rolului său.

Bibliografie.

1. CECCAR. (2025). Profesia contabilă în contextul digitalizării. Preluat de pe file:///C:/Users/User/Desktop/CBR-The-accounting-profession-in-the-context-of-digitalization-and-artificial-intelligence-a508.pdf
2. MAGAZINE, C. B. (fără an). Inteligența artificială, tot mai prezentă în domeniul financiar-contabil. Preluat de pe <https://www.ceccarbusinessmagazine.ro/inteligenta-artificiala-tot-mai-prezenta-in-domeniul-financiar-contabil-exemple-de-aplicare-practica/a/xNBUCpeNMWuKPStfXj1>
3. MyWAZE. (fără an). Contabilul viitorului: om, AI sau echipă comună? Preluat de pe <https://mywiz.ro/contabilul-viitorului-om-ai-sau-echipa-comuna/>
4. QuickBooks. (fără an). Preluat de pe <https://quickbooks.intuit.com/global/>
5. SageIntacct. (fără an). Preluat de pe <https://www.sage.com/en-us/sage-business-cloud/intacct/>
6. Siemens. (fără an). Comunicat de presă privind rezultatele de Grup FY. Preluat de pe <https://news.siemens.com/ro-ro/press-release-on-group-fy-2024-results/>
7. TAXDOME. (2026). Inteligența artificială în contabilitate: explorarea oportunităților și exemple din viața reală. Preluat de pe <https://taxdome.com/ro-ro/blog/inteligenta-artificiala-in-contabilitate-explorarea-oportunitatilor-si-exemple-din-viata-reala>
8. XERO. (fără an). Preluat de pe <https://www.xero.com/accountant-bookkeeper-guides/ai-in-accounting/>

CZU: [657:336.226.322]:[330.322:620.92](478)

ACCOUNTING AND FISCAL TREATMENT OF VAT RELATED TO CAPITAL INVESTMENTS IN RENEWABLE ENERGY PROJECTS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

TRATAMENTUL CONTABIL ȘI FISCAL AL TVA AFERENTE INVESTIȚIILOR CAPITALE ÎN PROIECTE DE ENERGIE REGENARABILĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Autor: Mihaela LUCA

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

E-mail: luca.mihaela@ase.md

Conducător științific: Angela POPOVICI

dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: popovici.angela.alexandru@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8844-0304>

Abstract. *This study examines the mechanism of Value Added Tax (VAT) refunds related to renewable energy investments in the Republic of Moldova, focusing on accounting, fiscal, and procedural aspects. The topic is particularly relevant as renewable energy projects, such as wind and solar parks, require substantial initial capital investments while not generating immediate operational revenues. In this context, effective tax management is essential for ensuring financial stability and maintaining tax neutrality.*

The research analyzes the applicable legal framework, including the provisions of the Fiscal Code of the Republic of Moldova and regulations governing VAT refunds. It also considers legislative changes introduced in 2026, particularly the implementation of the reverse charge mechanism for certain energy supplies. The study employs analytical, comparative, and case study methods to assess the practical implications of these regulations.

The findings indicate that the VAT refund mechanism plays a significant role in improving cash flow and reducing financial pressure during the investment phase. Furthermore, the application of the reverse charge mechanism contributes to more efficient tax administration and enhanced liquidity. However, the effectiveness of these measures depends on accurate accounting practices and strict compliance with fiscal regulations.

Keywords: *renewable energy investments, VAT refund mechanism, tax administration, reverse charge system, fiscal policy.*

JEL Classification. *H25, Q42, M41, K34*

Introducere.

Investițiile în sectorul energiei regenerabile, în special în parcuri eoliene și fotovoltaice, implică alocări semnificative de capital într-o etapă în care entitățile nu generează încă venituri operaționale. Această situație conduce la acumularea unor sume importante de TVA aferente achizițiilor, cu impact asupra fluxurilor de numerar și a echilibrului financiar. Regimul fiscal aplicabil lucrărilor de construcție și montaj este reglementat de art. 103 alin. (1) pct. 30 din Codul fiscal al Republicii Moldova, care prevede scutirea de TVA fără drept de deducere [3]. Totodată, pentru alte investiții capitale, contribuabilul poate beneficia de restituirea TVA, în condițiile legislației fiscale în vigoare [1].

Scopul cercetării constă în analiza tratamentului contabil și fiscal al TVA aferente investițiilor în proiecte de energie regenerabilă, precum și în evaluarea impactului asupra poziției financiare și fluxurilor de numerar ale entităților.

În realizarea cercetării au fost utilizate metodele analizei și sintezei pentru examinarea cadrului normativ privind TVA, fiind studiate prevederile Codului fiscal al Republicii Moldova (art. 103 și art. 101⁷), precum și literatura de specialitate. De asemenea, metoda comparativă a fost aplicată pentru evidențierea diferențelor de tratament fiscal, iar studiul de caz a permis analiza aplicării practice a acestor reglementări.

Conținut de bază.

În procesul de realizare a investițiilor în parcuri eoliene și fotovoltaice, entitățile economice efectuează procurări de bunuri și servicii destinate atât lucrărilor de construcție și montaj, cât și achiziției de echipamente tehnologice. În funcție de destinația acestora, TVA aferentă procurărilor este supusă unor tratamente fiscale distincte [3].

Pentru alte procurări aferente investițiilor capitale, cum ar fi echipamentele energetice sau serviciile conexe, TVA poate fi dedusă sau solicitată spre restituire, cu respectarea cumulativă a următoarelor condiții:

- utilizarea bunurilor și serviciilor în activitatea de întreprinzător;
- confirmarea documentară a investiției capitale;
- neîncadrarea procurărilor în sfera operațiunilor scutite fără drept de deducere;
- depășirea obligației fiscale aferente perioadei de gestiune.

Din perspectivă fiscală, conform prevederilor Codului fiscal al Republicii Moldova (Titlul III – TVA), contribuabilul are dreptul de a solicita restituirea TVA în situația în care suma TVA aferentă procurărilor depășește TVA aferentă livrărilor, în baza unei cereri depuse la Serviciul Fiscal de Stat. Examinarea cererii și aprobarea restituirii se realizează de către autoritatea fiscală, iar suma aprobată poate fi restituită în contul bancar sau utilizată pentru stingerea altor obligații fiscale.

Din perspectivă contabilă, în conformitate cu practica bazată pe Standardele Naționale de Contabilitate (SNC), suma TVA solicitată spre restituire se reflectă ca o creanță față de buget, de regulă din momentul depunerii cererii sau, într-o abordare mai prudentă, după aprobarea acesteia de către autoritatea fiscală. La încasarea efectivă a sumei, creanța se diminuează concomitent cu majorarea disponibilităților bănești.

Sucesiunea etapelor contabil-fiscale privind TVA restituibilă evidențiază importanța respectării procedurilor legale și a documentării complete. Astfel, inițial are loc acumularea TVA aferente procurărilor deductibile, reflectată în contul 5344 „TVA deductibilă”. Ulterior, la depunerea cererii de restituire, suma se recunoaște ca o creanță față de buget, evidențiată în contul 2252 „Creanțe privind TVA”. După aprobarea cererii de către Serviciul Fiscal de Stat, creanța se menține în evidență, fiind confirmată. În etapa finală, la încasarea efectivă a sumei, creanța se diminuează concomitent cu majorarea disponibilităților bănești.

Respectarea corectă a acestor etape asigură o evidență fidelă a creanțelor față de buget și contribuie la evitarea riscurilor fiscale. Totodată, o documentare completă și corelarea permanentă între evidența contabilă și declarațiile fiscale facilitează procesul de restituire și reduce probabilitatea apariției unor neconcordanțe în cadrul controalelor fiscale.

Începând cu 1 ianuarie 2026, cadrul normativ fiscal al Republicii Moldova a fost completat prin introducerea mecanismului de taxare inversă pentru livrările de energie electrică și gaze naturale, în condițiile prevăzute de art. 101⁷ din Codul fiscal al Republicii Moldova. Conform acestui mecanism, obligația de calculare și declarare a TVA revine beneficiarului care are statut de comerciant în sensul legislației fiscale, respectiv persoană impozabilă înregistrată în scopuri de TVA, care achiziționează energia în principal pentru revânzare. Furnizorul emite factura fiscală fără indicarea sumei TVA, cu mențiunea „Taxare inversă”. Beneficiarul reflectă în declarația privind TVA suma aferentă tranzacției atât ca TVA colectată, cât și ca TVA deductibilă, ceea ce asigură neutralitatea fiscală a operațiunii. Aplicarea taxării inverse influențează structura TVA colectate și deductibile în cadrul activității entităților din sectorul energetic, inclusiv al proiectelor de energie regenerabilă. În anumite situații, aceasta poate conduce la diminuarea volumului TVA deductibil acumulat și, implicit, a potențialului de restituire a TVA aferente investițiilor, ceea ce impune o monitorizare atentă a evidenței fiscale și contabile. În tabelul 1 sunt prezentate diferențele dintre regimul TVA aplicabil până la 1 ianuarie 2026 și cel aplicabil după introducerea mecanismului de taxare inversă.

Tabelul 1. Regimul TVA înainte și după 01.01.2026 (taxare inversă)

Element analizat	Până la 01.01.2026	După 01.01.2026
Persoana obligată să calculeze TVA	Furnizorul	Beneficiarul (în condițiile art. 101 ⁷ CF)
Facturarea TVA	TVA indicată în factură	Factură fără TVA, cu mențiunea „Taxare inversă”
Plata efectivă a TVA	TVA achitată furnizorului și ulterior declarată la buget	Nu are loc transfer efectiv de TVA între părți
Impact asupra lichidității	Posibil blocaj temporar de mijloace bănești	Îmbunătățirea fluxului de numerar

Sursa: elaborat de autor în baza [7]

Introducerea taxării inverse, începând cu 1 ianuarie 2026, modifică modul de aplicare a TVA prin transferul obligației de calcul de la furnizor la beneficiar, fără a afecta nivelul final al taxei. Mecanismul elimină plățile efective de TVA între părți, contribuind la îmbunătățirea fluxului de numerar. Totodată, acesta poate influența structura TVA deductibile și potențialul de restituire, ceea ce impune o evidență contabilă și fiscală riguroasă.

Concluzii.

Mecanismul de restituire a TVA aferente investițiilor capitale constituie un instrument esențial pentru asigurarea neutralității fiscale și susținerea echilibrului financiar al entităților din sectorul energiei regenerabile. Tratatamentul TVA aferente diferitelor tipuri de procurări influențează atât valoarea imobilizărilor corporale, cât și fluxurile de numerar. Modificările legislative aplicabile din anul 2026, inclusiv introducerea taxării inverse, contribuie la eficientizarea administrării TVA, însă necesită adaptarea evidenței contabile și fiscale pentru asigurarea conformității și exercitarea eficientă a dreptului la restituire.

Referințe bibliografice.

1. Guvernul Republicii Moldova. Regulamentul privind restituirea taxei pe valoarea adăugată. Hotărârea Guvernului nr. 93 din 01.02.2013, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Chișinău, 2013.
2. Parlamentul Republicii Moldova. Codul fiscal al Republicii Moldova, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Chișinău, ediția 2026.
3. Belous V. Regimul TVA aplicat la construcția și montarea parcurilor eoliene și fotovoltaice, preluat de pe: <https://monitorul.fisc.md/ru/regimul-tva-aplicat-la-construcia-i-montarea-parcurilor-eoliene-i-fotovoltaice/>
4. Dima M., Țirulnucova N., Particularități aferente mecanismului de taxare inversă pentru livrările de anumite produse energetice, preluat de pe: <https://monitorul.fisc.md/particularitati-aferte-mecanismului-de-taxare-inversa-pentru-livrarile-de-anumite-produse-energetice/>
5. Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova. Standardele Naționale de Contabilitate: SNC „Imobilizări necorporale și corporale”, Ministerul Finanțelor, Chișinău, 2013.
6. Chitroagă I., Unele aspecte privind restituirea TVA aferentă investițiilor (cheltuielilor) capitale în mijloace fixe, preluat de pe: <https://monitorul.fisc.md/unele-aspecte-privind-restituirea-tva-afereanta-investitiilor-cheltuielilor-capitale-in-mijloace-fixe/>
7. Smeșnaia T., Taxarea inversă pentru livrările de energie electrică și de gaze naturale se va aplica din 1 ianuarie 2026, preluat de pe: <https://monitorul.fisc.md/taxarea-inversa-pentru-livrarile-de-energie-electrica-si-de-gaze-naturale-se-va-aplica-din-1-ianuarie-2026/>

CZU: 657.4:[336.565:631.162]

ASPECTE PRIVIND CONTABILITATEA GRANTURILOR PENTRU ENTITĂȚILE DIN AGRICULTURĂ

ACCOUNTING ASPECTS OF GRANTS FOR AGRICULTURAL ENTITIES

Autor: Patricia ROTARI

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: rotari.patricia@ase.md

Scientific coordinator: Lidia CAUȘ

Dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: caus.lidia.ion@ase.md

ORCID code: [0000-0003-3203-3221](https://orcid.org/0000-0003-3203-3221)

Abstract. *Prezentul studiu analizează cadrul normativ și metodologic privind reflectarea contabilă a granturilor destinate producătorilor agricoli din Republica Moldova. Lucrarea abordează definiția grantului ca sprijin financiar nerambursabil destinat achiziționării de active și examinează cele două metode fundamentale de recunoaștere. De asemenea, sunt studiate aspecte fiscale, opțiunile de tratament al amortizării în scopuri fiscale în funcție de includerea sau excluderea grantului în venitul impozabil. Prin exemple practice de calcul studiul demonstrează aplicarea cotei de participare a grantului în acoperirea cheltuielilor de amortizare, oferind o claritate necesară entităților agricole pentru o raportare financiară corectă*

Keywords: *grant, cost eligibil, venituri anticipate, amortizare, contabilitate de angajamente.*

JEL. *M41, H81*

Introducere.

Sectorul agricol din Republica Moldova necesită investiții continue pentru creșterea competitivității și modernizarea bazei tehnico-materiale, iar granturile reprezintă un instrument important de susținere financiară în acest sens. Acestea contribuie la achiziționarea de active și la implementarea tehnologiilor moderne în cadrul entităților agricole.

Cu toate acestea, tratamentul contabil și fiscal al granturilor ridică dificultăți în practică, în special în ceea ce privește momentul recunoașterii veniturilor și corelarea acestora cu amortizarea activelor finanțate. În acest context, problema de cercetare constă în analiza modului de reflectare contabilă a granturilor.

Scopul cercetării constă în analiza modului de recunoaștere și reflectare contabilă a granturilor în entitățile agricole, precum și a implicațiilor fiscale generate de acestea, în vederea asigurării unei raportări financiare corecte.

Conținut de bază.

Studiarea aspectelor privind contabilitatea în entitățile agricole reprezintă un subiect de interes major în domeniul contabilității, având un impact direct asupra performanței organizaționale. Literatura de specialitate cuprinde teorii, modele conceptuale și studii empirice care examinează factorii determinanți ai grantului pentru organizațiile agricole. Grantul reprezintă o contribuție financiară sau tehnică nerambursabilă acordată pentru achiziționarea de bunuri (active). Grantul poate fi recunoscut prin două metode de calcul: metoda de casă și metoda contabilității de angajamente. Prima metodă prevede înregistrarea grantului doar în momentul încasării banilor, iar a doua descrie înregistrarea grantului la momentul primirii acceptului ajutorului financiar de la organul împuternicit. Acest studiu cercetează metoda contabilității de angajamente.

Subvențiile sunt recunoscute ca venituri și cheltuieli curente după îndeplinirea condițiilor. Granturile se evidențiază pe bunuri eligibile, cu conturi analitice la 424 „Venituri anticipate pe

termen lung”, iar pentru mijloace fixe/obiecte de inventar se deschid subconturi distincte, transferate ulterior la 535 „Venituri anticipate curente”.

Consultând Planul general de conturi contabile [5] și Standardele naționale de contabilitate [6] pentru înregistrarea grantului în cazul încheierii contractului de finanțare se reflectă astfel:

Debit contul 234 „Alte creanțe curente”,

Credit contul 424 „Venituri anticipate pe termen lung”.

Ulterior, încasarea grantului în contul bancar:

Debit contul 242 „Conturi curente în monedă națională”,

Debit contul 243 „Conturi curente în valută străină”,

Credit contul 234 „Alte creanțe curente”.

Grantul se acordă beneficiarului în tranșe, conform termenilor prevăzuți în contractul de finanțare. La încheierea acestuia, părțile stabilesc modalitatea și proporția de decontare a grantului, în funcție de specificul bunurilor achiziționate și de condițiile comerciale aferente. În situații justificate, pot fi utilizate și alte modalități de plată, cu respectarea principiilor eficienței economice și utilizării conforme a fondurilor.

Prima tranșă a grantului se debursează până la concurența aportului inițial al beneficiarului (contribuție proprie plus credit) depus în cont, într-o proporție de 50% grant și 50% contribuție proprie. Astfel, beneficiarul va reconcilia costurile efective ale bunurilor eligibile cu valorile înscrise în lista aprobată a proiectului, pentru a menține procentul de cofinanțare la 50% atât prin grant, cât și prin investiții proprii [4]. Această abordare asigură echilibrul între contribuția proprie și finanțarea nerambursabilă.

În planul de afaceri sau prognoza investițională se indică bunurile eligibile finanțate prin suport nerambursabil. Printre acestea se numără mijloacele fixe cu valoare unitară peste 12.000 lei și durată de viață utilă mai mare de un an.

Reglementările contabile și cele fiscale sunt guvernate de acte normative distincte, având obiective diferite. Contabilitatea este orientată spre raportarea financiară corectă și transparentă, bazându-se pe standarde naționale, cum ar fi Legea contabilității [2]. În schimb, prevederile Codului Fiscal al Republicii Moldova referitoare la deducerea amortizării mijloacelor fixe achiziționate din surse nerambursabile sunt stipulate la articolul 26, alineatele 12 și 13. Alineatul (12) precizează că deducerea amortizării mijloacelor fixe primite cu titlu gratuit nu este permisă, cu excepția situațiilor în care valoarea acestora a fost inclusă în venitul impozabil al contribuabilului [1]. În continuare, alineatul (13) prevede că, în cazul finanțării parțiale a achizițiilor de mijloace fixe din surse neimpozabile, amortizarea se calculează doar pentru partea suportată de întreprindere [1].

Prin urmare, prevederile fiscale conduc la trei concluzii: grantul devine venit curent după punerea în exploatare și calcularea amortizării; dacă în registrul fiscal se include valoarea totală a activelor, partea din grant devine impozabilă; dacă se include doar valoarea din surse proprii, partea din grant deja recunoscută nu este impozabilă. În acest context, contabilitatea granturilor în agricultură este o necesitate practică pentru menținerea competitivității. Pentru a ilustra aplicarea practică a tratamentului contabil, sunt prezentate următoarele exemple:

Primul exemplu vizează achiziția unui stivuitor cu costul de intrare de 300.000 lei, finanțată parțial printr-un grant în sumă de 140.000 lei. În momentul încasării suportului financiar prin metoda de casă, entitatea va reflecta operațiunea prin formula contabilă:

Debit contul 242 „Conturi curente în monedă națională” - 140.000 lei,

Credit contul 424 „Venituri anticipate pe termen lung” - 140.000 lei.

Ulterior, se determină cota de participare a grantului în raport cu investiția totală, care în acest caz constituie 46,67% ($140.000 \text{ lei} / 300.000 \text{ lei} * 100\%$).

Presupunând că pentru anul 2026 amortizarea lunară calculată a utilajului este de 25.000 lei, aceasta se va înregistra prin:

Debit contul 821 „Costuri indirecte de producție” - 25.000 lei,

Credit contul 124 „Amortizarea mijloacelor fixe” - 25.000 lei.

Pentru a reflecta partea din grant care urmează să fie trecută la venituri, corelată cu amortizarea (calculată ca 25.000 de lei * 46,67%), se transferă la venituri anticipate pe termen scurt:

Debit contul 424 „Venituri anticipate pe termen lung” – 11.667,50 lei,

Debit contul 535 „Venituri anticipate curente” – 11.667,50 lei.

Concomitent, pentru respectarea principiului conectării costurilor la venituri, se va deconta cota corespunzătoare din grant la venituri curente:

Debit contul 535 „Venituri anticipate curente” sau 535.1 „Subvenții” - 11.667,50 lei,

Credit contul 612 „Alte venituri din activitatea operațională” - 11.667,50 lei.

Al doilea exemplu ilustrează achiziția unui activ imobilizat de valoare semnificativă, respectiv construcția unui depozit frigorific cu o valoare de 10.000.000 lei, beneficiind de un grant de 4.500.000 lei. Înregistrarea inițială a finanțării presupune:

Debit contul 242 „Conturi curente în monedă națională” - 4.500.000 lei,

Credit contul 424 „Venituri anticipate pe termen lung” - 4.500.000 lei.

În acest scenariu, ponderea grantului în valoarea activului este de 45%. Dacă amortizarea anuală stabilită pentru anul 2026 este de 277.777,77 lei, reflectarea acesteia în contabilitatea de gestiune se va face prin:

Debit contul 821 „Costuri indirecte de producție” - 277.777,77 lei,

Credit contul 124 „Amortizarea mijloacelor fixe” - 277.777,77 lei.

Pentru a reflecta partea din grant care urmează să fie trecută la venituri în anul curent, corelată cu amortizarea (calculată ca 277.777,77 * 45%), se transferă la venituri anticipate pe termen scurt:

Debit contul 424 „Venituri anticipate pe termen lung” – 125.000 lei,

*Debit contul 535 „Venituri anticipate curente” – 125.000 lei (calculată ca 277.777,77 * 45%).*

Pentru a asigura echilibrul veniturilor, suma aferentă grantului se va transfera la rezultatul perioadei astfel:

Debit contul 535 „Venituri anticipate curente” - 125.000 lei,

Credit contul 612 „Alte venituri din activitatea operațională” - 125.000 lei.

Concluzii.

Rezultatele cercetării evidențiază că recunoașterea contabilă a granturilor se realizează în baza principiului contabilității de angajamente, prin corelarea sistematică a veniturilor din granturi cu amortizarea activelor finanțate. De asemenea, s-a constatat că tratamentul fiscal al granturilor depinde de modul de includere a valorii activelor în registrul amortizării fiscale, influențând caracterul impozabil al acestora.

Exemplele analizate demonstrează importanța determinării corecte a cotei de participare a grantului în acoperirea cheltuielilor, precum și necesitatea utilizării conturilor analitice pentru asigurarea unei evidențe riguroase. În acest context, o aplicare corectă a tratamentului contabil și fiscal contribuie la creșterea transparenței și a calității raportării financiare în entitățile agricole.

Referințe bibliografice.

1. Codul fiscal nr. 1163/1997. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=79111&lang=ro
2. Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.1-6 din 05.01.2018 Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140124&lang=ro#
3. Legea cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural nr. 276/2016. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136675&lang=ro#

4. Ministerul agriculturii și industriei alimentare. Manualul de alocare a granturilor AGGRI. Proiect de investiții pentru guvernanță, creștere și reziliență în agricultură (AGGRI), modificat august 2025. Disponibil: <https://aipa.gov.md/wp-content/uploads/2025/10/Manual-AGGRI-MAG-24.09.2025-Final.pdf>
5. Planul general de conturi contabile, aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova nr. 119/2013. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130818&lang=ro#
6. Standardele Naționale de Contabilitate, aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova nr. 118 din 06.08.2013 Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131868&lang=ro

CZU: 336.717:339.727.22:004(4EU)

EVOLUȚII TEHNOLOGICE DISRUPTIVE ȘI REDEFINIREA RELAȚIEI DINTRE INSTITUȚIILE DE CREDIT ȘI UTILIZATORII EUROPENI.

Autor: Domnica-Felicia VĂDUVA, Andreea-Denisa BÎRȚĂ

Undergraduate student, Universitatea din Craiova, Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor, România

Programul de studii: Contabilitate și informatică de gestiune

E-mail: vaduva.domnica.q9t@student.ucv.ro ; birta.andreea.i4c@student.ucv.ro

Scientific coordinator: Nicoleta Mihaela DORAN

Universitatea din Craiova, Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor, România

E-mail: nicoleta.doran@edu.ucv.ro

ORCID code: 0009-0008-7413-8121

Abstract. . Studiul examinează contribuția inovării la avansul serviciilor bancare digitale în Uniunea Europeană, concentrându-se pe internet banking, tranzacții electronice și active de portofoliu. Analiza evidențiază un impact pozitiv, dar moderat al inovării asupra tranzacțiilor digitale, o influență limitată în zona investițiilor și o dinamică nuanțată în utilizarea internet banking ului. Concluziile indică faptul că inovarea funcționează ca un catalizator al transformării digitale, însă efectele sale variază considerabil între componentele sistemului financiar.

Keywords: Financial innovation, Banking digitalization, Digital financial services, Internet banking, European Union
JEL. G20, G21, G23, G28, D14, L86, O30, O33, F36 și O52

Introducere.

Digitalizarea accelerată redefineste sectorul bancar european, pe fondul creșterii utilizării internetului pentru servicii financiare și al extinderii infrastructurilor de plăți digitale (European Commission, 2024; European Central Bank, 2023). În acest proces, inovația devine un determinant esențial, reflectat în diferențele marcate ale performanței inovative dintre statele membre, evidențiate de European Innovation Scoreboard și Global Innovation Index (European Commission, 2024b; WIPO, 2024). În paralel, factori macroeconomici și demografici, precum PIB-ul pe locuitor și urbanizarea, contribuie la variațiile în adoptarea soluțiilor financiare digitale (Eurostat, 2024). Având în vedere rolul crescând al ecosistemului fintech și al reglementărilor europene, studiul analizează modul în care inovarea influențează adoptarea internet banking-ului, intensitatea tranzacțiilor digitale și utilizarea platformelor de investiții în Uniunea Europeană.

Conținut de bază.

Sectorul bancar european trece printr-o transformare digitală rapidă, determinată de creșterea utilizării tehnologiilor digitale și de extinderea plăților electronice (European Commission, 2024; European Central Bank, 2023). Nivelul de inovare al statelor, evidențiat în European Innovation Scoreboard și Global Innovation Index, influențează ritmul adoptării serviciilor financiare digitale (European Commission, 2024b; WIPO, 2024). Totodată, diferențele economice și demografice, inclusiv urbanizarea, modelează comportamentul utilizatorilor (Eurostat, 2024). Studiul examinează contribuția inovării la adoptarea serviciilor bancare digitale în Uniunea Europeană.

Analiza empirică se bazează pe un set de date panel la nivelul celor 27 state membre ale Uniunii Europene, cuprinzând perioada pentru care sunt disponibile simultan toate seriile relevante privind digitalizarea bancară, inovația și variabilele macroeconomice de control. Construirea bazei de date a urmărit includerea unor indicatori care reflectă direct comportamentul utilizatorilor în raport cu serviciile bancare digitale, precum și factori structurali care pot influența acest comportament, în special nivelul de inovare și contextul socio-economic.

Variabilele dependente surprind trei dimensiuni complementare ale utilizării serviciilor financiare digitale în rândul populației. Primul indicator măsoară proporția populației care efectuează operațiuni financiare prin platforme digitale (PERS), fiind un proxy direct al gradului de adoptare a serviciilor bancare online. Al doilea indicator reflectă intensitatea activităților financiare electronice prin tranzacțiile din conturile curente (TRANZ). Al treilea indicator vizează activele de investiții de portofoliu gestionate digital (ACT), semnalând gradul de sofisticare al utilizatorilor și nivelul de încredere în platformele investiționale online.

Variabila explicativă principală este Indicele Global al Inovării (GII), publicat anual de WIPO, utilizat ca proxy al capacității unui stat de a genera, adopta și difuza inovații. Ipoteza centrală a cercetării este că economiile cu performanțe ridicate în inovare tind să manifeste niveluri superioare de adoptare a serviciilor bancare digitale. Pentru a controla influența factorilor macroeconomici și demografici, au fost incluse trei variabile suplimentare: creșterea PIB-ului pe cap de locuitor (GDP), populația totală (POP) și rata de ocupare a forței de muncă în funcție de urbanism (URB). Din punct de vedere metodologic, modelul cu efecte fixe (FE) reprezintă o soluție robustă deoarece controlează pentru toate caracteristicile invariabile în timp ale fiecărui stat. Această abordare este deosebit de adecvată deoarece permite separarea influenței inovării și a factorilor macroeconomici de particularitățile structurale ale fiecărui sistem bancar național.

Statisticile descriptive arată diferențe considerabile între statele membre. Utilizarea internet banking-ului (PERS) prezintă o medie de aproximativ 59%, cu o variație foarte largă între 4,4% și 97,7%. Indicatorii privind tranzacțiile (TRANZ) și activele investiționale (ACT) prezintă variații și mai ample, semnalând piețe bancare dominante care concentrează un volum disproporționat de activitate. Testul Jarque–Bera confirmă abateri severe de la normalitate pentru toate variabilele, indicând distribuții puternic asimetrice.

Tabelul 1. Statisticile descriptive

	PERS	TRANZ	ACT	GII	GDP	POP	URB
Mean	59.10500	339544.8	1443304.	48.29892	2.328694	19420465	69.28582
Median	60.86500	149378.0	311689.5	48.06500	2.185000	9682622.	70.80000
Maximum	97.76000	2342549.	13973540	64.50000	23.44000	8.22E+08	77.50000
Minimum	4.400000	17149.00	3680.600	33.40000	-9.000000	444220.0	50.80000
Std. Dev.	22.28841	436863.5	2185847.	7.549248	3.670630	53578127	5.190890
Skewness	-0.481518	2.237929	2.199017	0.225027	0.530210	12.69029	-1.042753
Kurtosis	2.671082	8.399849	9.084448	2.180643	7.555816	189.1640	3.957879
Jarque-Bera	11.56448	549.3071	629.3892	9.758485	244.3262	394196.7	58.81337
Probability	0.003082	0.000000	0.000000	0.007603	0.000000	0.000000	0.000000
Sum	15840.14	90997995	3.87E+08	12944.11	624.0900	5.20E+09	18568.60
Sum Sq. Dev.	132638.4	5.10E+13	1.28E+15	15216.64	3597.431	7.66E+17	7194.406
Observations	268	268	268	268	268	268	268

Sursa: Prelucrări proprii, 2026

Rezultatele modelului pentru utilizarea internet banking-ului (PERS) indică faptul că adoptarea serviciilor este explicată în principal de nivelul de urbanizare și capacitatea inovativă. Coeficientul urbanizării (URB) este pozitiv și semnificativ (0,989), sugerând că zonele urbane beneficiază de infrastructură digitală superioară. În schimb, GII prezintă un coeficient negativ, ceea ce poate reflecta faptul că în economiile foarte inovatoare utilizatorii migrează către alternative fintech. Variabilele GDP și POP nu sunt semnificative statistic în acest model.

Tabel 2. Estimarea efectelor fixe pentru utilizarea internet banking-ului în statele UE

Dependent Variable: PERS				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GII	-0.502860	0.206121	-2.439634	0.0155
GDP	0.100937	0.133642	0.755276	0.4509
POP	7.14E-09	7.06E-09	1.010410	0.3134
URB	0.989218	0.207676	4.763269	0.0000
C	14.48011	17.76149	0.815253	0.4158

Sursa: Prelucrări proprii, 2026

Pentru volumul tranzacțiilor (TRANZ), coeficientul GII este pozitiv și semnificativ la un nivel de 10%, sugerând că performanța inovativă stimulează tranzacțiile electronice. Cel mai puternic rezultat este coeficientul populației (POP), negativ și semnificativ, reflectând o diferență de intensitate digitală per locuitor în statele mari. Variabilele GDP și URB sunt nesemnificative în acest context.

Tabel 3. Estimarea efectelor fixe pentru volumul tranzacțiilor în statele UE

Dependent Variable: TRANZ				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GII	6081.223	3397.000	1.790174	0.0747
GDP	-1864.592	2193.769	-0.849949	0.3962
POP	-0.000357	0.000116	-3.063400	0.0025
URB	2611.839	3420.378	0.763611	0.4459
C	-122084.6	292635.8	-0.417190	0.6769

Sursa: Prelucrări proprii, 2026

În cazul activelor de portofoliu (ACT), coeficientul GII este nesemnificativ, indicând faptul că inovația generală nu influențează direct volumul investițiilor digitale. Această dimensiune este determinată de factori structurali ai pieței de capital și de investitori instituționali, având o logică diferită de serviciile bancare de retail.

Tabel 4. Estimarea efectelor fixe pentru activele de investiții de portofoliu în statele UE

Dependent Variable: ACT				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
GII	534.2137	33322.03	0.016032	0.9872
GDP	-21885.71	21519.24	-1.017030	0.3102
POP	-0.000559	0.001142	-0.489302	0.6251
URB	-95176.38	33551.35	-2.836738	0.0050
C	8076577.	2870538.	2.813610	0.0053

Sursa: Prelucrări proprii, 2026

Acest rezultat este de așteptat, având în vedere că investițiile de portofoliu sunt determinate în mult mai mare măsură de factori structurali ai piețelor financiare – adâncimea pieței de capital, stabilitatea macroeconomică, reglementarea investițiilor, disponibilitatea instrumentelor financiare – și mult mai puțin de inovația generală din economie. Această observație este în linie cu literatura care arată că investițiile de portofoliu au o logică diferită față de serviciile financiare digitale de retail și sunt de regulă dominate de investitori instituționali, fonduri și intermediari specializați.

Concluzii.

Rezultatele evidențiază caracterul eterogen al adoptării serviciilor bancare digitale în Uniunea Europeană, influențat simultan de factori structurali, demografici și instituționali. Urbanizarea se confirmă ca principal determinant al utilizării internet banking ului, în timp ce relația neașteptat

negativă dintre GII și acest indicator sugerează modele alternative de digitalizare în economiile foarte inovative. Intensitatea tranzacțiilor electronice reflectă o influență moderată a inovării, dar este puternic modelată de structura demografică, indicând diferențe în intensitatea utilizării digitale între piețele mari și cele mici. În ceea ce privește activele de portofoliu, acestea sunt determinate preponderent de specificul piețelor de capital, nu de inovarea generală. În ansamblu, digitalizarea bancară apare ca un proces stratificat, în care inovația generează efecte distincte asupra diferitelor componente ale ecosistemului financiar digital.

Referințe bibliografice.

1. European Central Bank. (2023). Payment statistics. ECB.
2. European Commission. (2024). Digital Economy and Society Index (DESI) 2024.
3. European Commission. (2024b). European Innovation Scoreboard 2024.
4. Eurostat. (2024). Database on digital economy and society.
5. OECD. (2023). OECD Digital Economy Outlook 2023.
6. WIPO. (2024). Global Innovation Index 2024. World Intellectual Property Organization.

ABORDĂRI CANTITATIVE ȘI INSTRUMENTE MODERNE ÎN OPTIMIZAREA PROCESELOR DE PLANIFICARE A MISIUNILOR DE AUDIT INTERN

Autor: Daniela LOGHIN

Ciclul de studii: licență

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

E-mail: loghin.daniela@ase.md

Scientific coordonator: Lidia CAUȘ

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

E-mail: caus.lidia@ase.md

Abstract. The article analyzes the methods and techniques used to improve efficiency in internal auditing, in accordance with the 2024 Global Standards for Internal Auditing. It highlights current challenges, such as limited resources, budgetary constraints, and the need for rapid response to ad hoc engagements. Mathematical models such as linear programming for optimal assignment allocation, project management techniques (PERT, Gantt charts, step-by-step budgeting), and Monte Carlo simulation for budget control and risk analysis are presented. The application of Queuing Theory to identify bottlenecks and optimize resource utilization is also discussed. The study concludes that the integration of quantitative methods and modern technologies significantly contributes to improving planning efficiency, risk management, and organizational performance in the field of internal audit.

Keywords: internal audit, mission planning, risk management, project management.

JEL. M41.

Introducere.

Planificarea misiunilor de audit intern este elementul fundamental pentru succesul activității de audit. Acesta asigură eficiența, eficacitatea și conformitatea cu standardele internaționale. În conformitate cu Standardele Globale de Audit Intern 2024 (Principiul 13) planificarea trebuie să includă: evaluarea riscurilor misiunii, stabilirea obiectivelor și domeniul de aplicare, respectiv și o alocare optimă a resurselor. Astfel, auditul intern este definit ca un proces, care consolidează capacitatea organizației de a crea și a proteja valoarea, prin asigurare, consiliere și prin viziune obiectivă bazată pe riscuri. Cu toate acestea, provocările actuale își fac loc în procesul de audit intern, ele includ resursele umane și financiare limitate, gestionarea riscurilor, respectarea termenilor și menținerea unui echilibru între planificare și ad-hoc. Toate aceste lucruri vor fi expuse în acest articol în prisma conceptelor de analiză și cercetare academică.

Conținut de bază.

În contextul anterior, întâlnim următoarele provocări curente influențabile în planificare a misiunilor de audit: alocarea resurselor umane (potrivirea competențelor auditorilor cu complexitatea misiunilor), constrângeri bugetare (limitări de timp și finanțare a acțiunilor de audit), misiuni ad-hoc versus planificate (necesitatea răspunsul rapid la situații neașteptate), gestionarea timpului (respectarea termenilor în condiții perturbate), impactul crizei economice globale (evidențierea deficiențelor în managementul riscurilor și majorarea așteptărilor conducerii). Respectiv, este evidentă necesitatea optimizării, cu un accent pe alocare rațională a resurselor de planificare flexibilă și control bugetar adecvat. Mai jos sunt expuse fundamentele teoretice ale optimizării, adică principalele modele și tehnici aplicate, totodată și explicația rezumată al acestora.

- a. **Programare liniară:** aplicată pentru alocarea optimă a misiunilor și maximizarea acoperirii discurilor sub constrângeri.
- b. **Managementul proiectelor:** utilizarea tehnicilor PERT, bugetarea în pași și grafice Gantt pentru planificare, coordonare și control.

- c. **Simularea Monte Carlo:** introducerea variabilelor aliatore pentru analiza de senzitivitate și estimarea distribuțiilor de probabilitate privind costurile.
- d. **Abordare interdisciplinară:** combinarea metodelor pentru analiză aprofundată a eficienței și identificarea soluțiilor optime.

Modelul cantitativ de planificare strategică propus optimizează alocare a misiunilor pe baza evaluării riscurilor și a factorilor relevanți prin următorii pași, aceștia sunt explicați în cadrul Tabelului 1 de mai jos.

Tabelul 1: Modelul cantitativ de planificare strategică

Etapa Planificării	Descriere
1. Identificarea activităților	Cartografierea domeniilor ce pot fi auditate
2. Identificarea factorilor de risc	Stabilirea variabilelor care influențează riscul
3. Determinarea importanței	Stabilirea ponderilor pentru fiecare factor de risc
4. Evaluarea activităților	Scorarea fiecărei activități în funcție de risc
5. Cuantificarea rezultatelor	Calcularea scorurilor compozite pentru prioritare

Sursa: Elaborat de autor în baza surselor bibliografice

Un alt aspect ce trebuie numit, atunci când vorbim despre alocarea misiunilor de audit, este modelul matematic de optimizare liniară. Acesta maximizează acoperirea riscurilor, totodată respectând constrângerile de cost și resurse. În cadrul Tabelul 2 sunt expuse elementele acestui model și descrierea acestora. Un rezultat probabil de a fi obținut în urma aplicării modelului este ca activitățile selectate să optimizeze acoperirea riscurilor și utilizarea resurselor. De menționat, software utilizate în aplicarea metodei date sunt : Matlab, Excel Solver, IBM CPLES, Gurobi.

Tabelul 2: Optimizarea liniară în alocarea misiunilor

Etapa planificării	Descriere
Variabile de decizie	$(x_i = 1)$ dacă activitatea este selectată, 0 altfel
Funcția obiectiv	Maximizarea $(\sum (z_i \times x_i))$
Constrângere buget	$(\sum (s_i \times x_i) \leq S)$
Constrângere număr	$(\sum x_i = k)$, numărul exact de misiuni
Constrângeri specifice	Ex: executarea unui număr fix de misiuni dintr-un subset

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor bibliografice

Din punct de vedere a managementului proiectelor de audit sunt analizate următoarele tehnici rezonabile:

- a. **Tehnica PERT:** prevede analiza rețelei durată-evenimente, care permite identificarea drumului critic, alocarea eficientă a resurselor și controlul procesului.
- b. **Bugetarea în pași:** monitorizarea cheltuielilor în funcție de activități, u avantajul unui control mai bun, dar dezavantajul focalizării excesive pe costuri.
- c. **Grafice Gantt:** Reprezentarea vizuală a activităților și termenelor, facilitând planificarea și urmărirea progresului.

În bugetarea misiunilor își are cuvântul **Simularea Monte Carlo**. Principiile prin care funcționează aceasta sunt: costurile sunt variabile și urmează distribuții probabilitate, simularea determină distribuția probabilistică a costurilor totale și oferă intervale de încredere. Pașii de simulare al acestei metode încep cu definirea modelului de buget. În al doilea rând, se atribuie distribuțiile de probabilitate, apoi urma rularea simulării. În ultimul rând, se analizează rezultatele, prin distribuție,

sensibilitatea și variabilele critice. Software-ul care se utilizează pentru Monte Carlo este Crystal Ball.

Printre teoriile de modelare a proceselor de servire și aglomerare în domeniu auditului se numără ***Teoria Firelor de Așteptare în Planificare***. Componentele acestuia și descrierea lor sunt expuse în Tabelul 3, iar software-ul folosit pentru simularea și analiza parametrilor este ARENA. Acesta participă prin oferirea datelor despre: numărul mediu de firme auditate, timpii de lucru, așteptare și întârziere, gradul de utilizare a resurselor (1).

Tabelul 2: Optimizarea liniară în alocarea misiunilor

Componenta	Descrierea
Sistem de servire	Procese de audit
Clienți	Firme supuse auditului
Stații de servire	Auditorii și echipele
Coadă	Firme în așteptare
Durata între sosiri	Intervalul dintre contracte
Timp de servire	Durata unei misiuni
Disciplina firului	FIFO (First In, First out)
Număr stații	Auditori seniori și juniori

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor bibliografice

Concluzia.

Finalmente, din punct de vedere al modelelor cantitative, este evident că acestea oferă instrumente puternice pentru optimizarea planificării misiunilor de audit intern. Pe de altă parte, analiza de senzitivitate și simulările permit un control bugetar corespunzător și anticiparea unor variații în cadrul procesului. Asemenea, teoria firelor de așteptare ajută la identificarea blocajelor și îmbunătățește utilizarea resurselor. Impactul ei este considerabil, asupra practicii prin creșterea eficienței, alocarea optimă a resurselor, reducerea timpilor de așteptare și un control bugetar mai bun. Modelarea cantitativă și utilizarea tehnologiilor moderne este o parte deja din viitorul planificării în auditul intern. Ea contribuie semnificativ la o mai bună alocare a resurselor gestionare a riscurilor și creșterea performanței organizațiilor.

Bibliografie.

1. Mironiuc, M., Chersan, I.C., Robu, I.B. - Studiu de caz privind utilizarea modelelor stohastice în planificarea misiunii de audit financiar, pe baza teoriei firelor de așteptare, Revista Audit Financiar.
2. Vintilescu Belciug, A., Coloiu (Crețu), D., Gegea, C., Lupu, A. - Studii privind optimizarea proceselor de planificare în auditul intern, Revista Audit Financiar.
3. Bunget, O.C. - Etică și audit intern: problematica Whistleblowing-ului, Revista Audit Financiar.
4. Pop, A., Boța-Avram, C. - Criza economică globală: activitatea de audit intern ar fi putut preveni această criză?, Revista Audit Financiar.
5. Bularga, M. - Instrument pentru gestionarea procesului de audit al securității TI, Teză de master, Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău, 2020.
6. ISA 300 - Planificarea unui audit al situațiilor financiare (citată în documentele de cercetare).

CONTABILITATEA ȘI FISCALITATEA SPONSORIZĂRIILOR ȘI MECENATULUI

ACCOUNTING AND TAXATION OF SPONSORSHIPS AND PATRONAGE

Denisa-Ioana SION

Undergraduate student, Ovidius University of Constanța, Romania

E-mail: dennisaioanna47@gmail.com

Florentina Mădălina ION

Undergraduate student, Ovidius University of Constanța, Romania

E-mail: ionflorentina508@gmail.com

Corina-Nicoleta COVALIOV

Undergraduate student, Ovidius University of Constanța, Romania

E-mail: corina.covaliov2006@gmail.com

Scientific coordinator: Lăcrămioara MANSOUR

Ovidius University of Constanta, Romania,

E-mail: lacramioarastoian@yahoo.com

ORCID ID: [0000-0002-6879-982X](https://orcid.org/0000-0002-6879-982X)

Abstract. This paper analyzes the use of sponsorship as a strategic tool for Corporate Social Responsibility (CSR), illustrating the shift of large corporations from an exclusively profit-oriented approach to active community involvement. The main objective is to examine the practical application of the provisions of the Tax Code and Law No. 32/1994 on tax credits. The case study, based on the financial reports of S.N.G.N. ROMGAZ S.A. for the period 2021–2025, highlights a clear prioritization of the Health and Education sectors, thereby optimizing the company's tax burden. The results demonstrate that, although sponsorship budgets have recently decreased in volume, the quality and impact of strategic projects have increased, reflecting a maturation of ethical and fiscal management.

Keywords: Sponsorship, Corporate Social Responsibility, Fiscal Credit, ROMGAZ, Accounting Treatment.

JEL. M41, H25, M14

Introducere.

Responsabilitatea Socială Corporativă (CSR) a încetat să fie un simplu act de filantropie, devenind o componentă strategică a managementului modern. În România, cadrul fiscal încurajează implicarea marilor contribuabili în comunitate prin mecanismul creditului fiscal. Lucrarea de față își propune să analizeze modul în care S.N.G.N. ROMGAZ S.A. utilizează sponsorizarea pentru a genera valoare socială, optimizându-și în același timp sarcina fiscală. Studiul vizează perioada 2021-2025, urmărind evoluția alocărilor financiare către sectoarele prioritare.

Conținut de bază.

I. Synthesizing the research stage

1. Rolul sponsorizărilor în mediul economic

Responsabilitatea socială la nivelul S.N.G.N. ROMGAZ S.A. este integrată în strategia de management, evoluând de la filantropie sporadică la investiții comunitare strategice. Aceasta vizează armonizarea obiectivelor economice cu cele sociale și de mediu, fiind reglementată prin Politica de sponsorizare a societății. În acest context, sponsorizarea și mecenatul sunt utilizate ca instrumente de dezvoltare durabilă, cu impact direct asupra reputației și valorii brandului corporativ (ROMGAZ, Politica Romgaz privind sponsorizările, 2024).

2. Tratatamentul contabil și fiscal în literatura de specialitate

Cercetarea utilizează o metodologie complexă și cuprinde o analiză calitativă a legislației (Legea nr. 32/1994, Legea nr. 227/2015 privind Codul Fiscal) precum și a politicilor interne Romgaz, alături de o analiză cantitativă a datelor financiare extrase din rapoartele anuale.

3. Impactul facilităților fiscale asupra companiilor

Principalul beneficiu pentru entitățile plătitoare de impozit pe profit, precum Romgaz, este creditul fiscal. Acesta permite scăderea sumelor sponsorizate direct din impozitul datorat, în limita minimă dintre 0,75% din cifra de afaceri și 20% din impozitul pe profit. Această facilitate fiscală degrevează bugetul public, transferând resurse către domenii critice precum Sănătatea și Educația, asigurând în același timp o optimizare a fluxurilor de numerar ale companiei (ROMGAZ, Legislația privitoare la organizarea și funcționarea societății ROMGAZ, 2025).

II. Discussions and results

1. Prezentarea companiei analizate

S.N.G.N. ROMGAZ S.A., cel mai mare producător de gaze naturale din România, utilizează sponsorizarea ca pilon central în strategia de responsabilitate socială. Analiza vizează perioada 2021-2025, perioadă marcată de o tranziție de la volumul brut al donațiilor către o selecție strategică a proiectelor cu impact social major, în special în județele Sibiu și Mureș (ROMGAZ, Politica Romgaz privind sponsorizările, 2024).

2. Tipuri de sponsorizări acordate (2021–2025)

S.N.G.N. ROMGAZ S.A. direcționează resurse către domenii cu impact social major, selecția proiectelor fiind aliniată strategiei de dezvoltare durabilă a companiei. Evoluția sumelor și principalele direcții de investiție sunt centralizate în tabelul de mai jos:

Tabel 1. Evoluția sumelor și proiecte reprezentative de sponsorizare (2021-2025)

An	Valoare (LEI)	Domenii și Proiecte Reprezentative
2021	22.839.891	Sănătate: Aparatură laparoscopică Spital Mediaș; Sport: Echipa de popice „Romgaz Electromureș”.
2022	24.216.428	Educație: Modernizare infrastructură școlară.; Social: Programe de coeziune în comunitățile locale.
2023	26.589.127	Vârf investițional. Suport oncologic „Sus Inima”, Programul „CUPA EDU” (baschet licee).
2024	10.454.281	Sănătate: Ecograf Inst. „C.I. Parhon”; Educație: Echipamente Facultatea de Medicină Sibiu
2025	5.075.388	Situații de urgență: Ajutor inundații Broșteni, autospecială incendiu SVSU Iernut.

Sursa: Realizat de către autori în baza rapoartelor anuale a sponsorizărilor pe perioada 2021-2025

3. Tratatamentul contabil și fiscal în România

Înregistrarea operațiunilor de sponsorizare în cadrul S.N.G.N. ROMGAZ S.A. se realizează în baza contractelor semnate și a documentelor justificative (OP, procese-verbale de recepție). Din punct de vedere contabil, se utilizează următoarele formule specifice:

- Sponsorizare în numerar: $6584 (\text{Cheltuieli cu sponsorizările}) = 5121 (\text{Conturi la bănci în lei})$
- Sponsorizare în bunuri/materiale:

$$6584 (\text{Cheltuieli cu sponsorizările}) = 302/371 (\text{Materiale/Mărfuri})$$

Din perspectivă fiscală, cheltuiala înregistrată este nedeductibilă la calculul profitului impozabil, însă societatea beneficiază de credit fiscal. Acesta permite scăderea sumei direct din impozitul pe profit datorat, în limita minimă dintre 0,75% din cifra de afaceri și 20% din impozitul pe profit datorat. Sumele excedentare care depășesc aceste limite sunt raportate pe o perioadă de 7 ani consecutivi, conform Codului Fiscal. Acest mecanism optimizează fluxul de trezorerie al Romgaz, transformând o obligație etică într-un avantaj financiar prin diminuarea sarcinilor fiscale viitoare (ROMGAZ, Legislația privitoare la organizarea și funcționarea societății ROMGAZ, 2025).

4. Mecanismul de selecție și optimizarea fiscală

S.N.G.N. ROMGAZ S.A. aplică un proces riguros de selecție a beneficiarilor, bazat pe alinierea proiectelor cu pilonii strategici de CSR: Sănătate, Educație și Mediu. Procesul presupune evaluarea conformității legale a entităților solicitante și analiza impactului social estimat. Monitorizarea se realizează prin rapoarte de activitate și documente justificative care atestă utilizarea fondurilor conform destinației contractate, asigurând astfel transparența și justificarea creditului fiscal utilizat.

(ROMGAZ, Ghid S.N.G.N. ROMGAZ S.A. privind sponsorizările , 2024), (ROMGAZ, Politica Romgaz privind sponsorizările, 2024).

5. Interpretarea rezultatelor

Investițiile sociale ale Romgaz consolidează reputația companiei ca lider responsabil în sectorul energetic. Dincolo de beneficiul fiscal imediat, aceste acțiuni generează valoare pe termen lung prin îmbunătățirea calității vieții în comunitățile locale și consolidarea încrederii investitorilor în managementul etic al societății.

Concluzii.

Cercetarea efectuată asupra S.N.G.N. ROMGAZ S.A. confirmă faptul că sponsorizarea a evoluat de la un simplu act filantropic la un instrument strategic de Responsabilitate Socială Corporativă (CSR), strâns legat de performanța fiscală a entității. Prin utilizarea eficientă a creditului fiscal, Romgaz transformă obligațiile fiscale în investiții comunitare directe, prioritizând sectoarele Sănătate și Educație. Tranziția perioadei 2024-2025 către proiecte cu impact social durabil indică maturizarea managementului resurselor, unde optimizarea fiscală susține parteneriate strategice pe termen lung, depășind simpla promovare de marketing.

Bibliografie.

1. ROMGAZ. (2021). *Raportul anual privind acțiunile de responsabilitate socială cu natură de sponsorizare/mecenat pentru anul 2021*. Preluat de pe https://www.romgaz.ro/sites/default/files/2022-01/Raport%20anual%20sponsorizari%202021_0.pdf
2. ROMGAZ. (2023). *Raportul anual privind acțiunile de responsabilitate socială cu natură de sponsorizare / mecenat pentru anul 2022*. Preluat de pe <https://www.romgaz.ro/sites/default/files/2023-02/Raport%20anual%20sponsorizari%202022.pdf>
3. ROMGAZ. (2024). Ghid S.N.G.N. ROMGAZ S.A. privind sponsorizările . 4. Preluat de pe https://www.romgaz.ro/sites/default/files/2025-03/Ghid%20Romgaz%20privind%20sponsorizari_0.pdf
4. ROMGAZ. (2024). *Politica Romgaz privind sponsorizările*. Preluat de pe <https://www.romgaz.ro/sites/default/files/2024-02/Politica%20Romgaz%20privind%20sponsoriz%C4%83rile.pdf>
5. ROMGAZ. (2024). *Raportul anual privind acțiunile de responsabilitate socială cu natură de sponsorizare/mecenat pentru anul 2023*. Preluat de pe <https://www.romgaz.ro/sites/default/files/2024-01/Raport%20anual%20sponsoriz%C4%83ri%202023.pdf>
6. ROMGAZ. (2025). *Legislația privitoare la organizarea și funcționarea societății ROMGAZ*. 3. Preluat de pe https://romgaz.ro/sites/default/files/2025-06/Legisla%C5%A3ia%20privitoare%20la%20organizarea%20%C5%9Fi%20func%C5%A3ionarea%20societ%C4%83%C5%A3ii%20ROMGAZ_1.pdf
7. ROMGAZ. (2025). *Raportul anual privind acțiunile de responsabilitate socială cu natură de sponsorizare-mecenat pentru anul 2024*. Preluat de pe <https://www.romgaz.ro/sites/default/files/2025-01/Raport%20anual%20sponsorizari%202024.pdf>
8. ROMGAZ. (2026). *Domenii de Implicare (CSR)*. Preluat de pe <https://www.romgaz.ro/domenii-de-implicare-csr>
9. ROMGAZ. (2026). *Raportul anual privind acțiunile de responsabilitate socială cu natură de sponsorizare-mecenat pentru anul 2025*. Preluat de pe https://www.romgaz.ro/sites/default/files/2026-01/Raport%20anual%20sponsorizari%202025_RO.pdf

ROLUL PROFESIONISTULUI CONTABIL ÎN COMBATAREA EVAZIUNII FISCALE**THE ROLE OF THE ACCOUNTING PROFESSIONAL IN COMBATING TAX EVASION****Autor: Ana SPIVACENCO**E-mail: spivacencoancuta@gmail.com

Academia de Studii Economice din Moldova

Coordonator științific: Lidia CAUȘ

Dr., conf. univ. , Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: caus.lidia.ion@ase.md

ORCID: 0000-0003-3203-3221

Abstract: Tax evasion represents one of the major challenges for modern economies, significantly affecting public revenues, fair competition, and economic sustainability. In this context, the accounting professional plays a crucial role in preventing, identifying, and combating tax evasion through compliance with accounting standards, ethical principles, and fiscal legislation. The study highlights the responsibilities, tools, and professional judgment of accountants in ensuring transparency, accuracy of financial reporting, and collaboration with tax authorities. The research emphasizes that a strong ethical framework and continuous professional development are essential for strengthening the role of accountants in reducing tax evasion.

Keywords: tax evasion, accounting professional, fiscal compliance, ethics, transparency

Introducere.

Evaziunea fiscală constituie un fenomen complex și persistent, cu efecte negative semnificative asupra economiei naționale, bugetului public și echității sociale. Aceasta reduce capacitatea statului de a finanța servicii publice esențiale și distorsionează concurența pe piață. În condițiile globalizării economice, digitalizării accelerate și mobilității capitalurilor, formele de evaziune fiscală devin tot mai sofisticate, necesitând mecanisme de control și prevenție mult mai eficiente.

În acest context, profesionistul contabil ocupă o poziție-cheie în sistemul economic, fiind responsabil de evidența contabilă, întocmirea situațiilor financiare și asigurarea respectării legislației fiscale. Rolul contabilului nu se limitează doar la înregistrarea operațiunilor economice, ci implică exercitarea raționamentului profesional, consilierea managementului și prevenirea practicilor ilegale sau neetice. Importanța contabilului în combaterea evaziunii fiscale derivă din accesul acestuia la informații financiare sensibile, capacitatea de a interpreta datele contabile și fiscale, precum și din obligația profesională de a asigura transparența și corectitudinea raportărilor. Prin activitatea sa, profesionistul contabil contribuie direct la creșterea disciplinei fiscale și la consolidarea încrederii în mediul de afaceri.

Scopul acestui articol este de a analiza rolul profesionistului contabil în prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, evidențiind responsabilitățile, instrumentele și limitele intervenției acestuia, precum și importanța eticii profesionale și a colaborării cu autoritățile fiscale.

Conținut de bază.

Evaziunea fiscală poate fi definită ca totalitatea acțiunilor ilegale sau la limita legalității prin care contribuabilii se sustrag, în mod intenționat, de la plata obligațiilor fiscale către stat. Aceasta reprezintă una dintre principalele cauze ale diminuării veniturilor bugetare și ale dezechilibrelor economice.

Din punct de vedere conceptual, evaziunea fiscală se împarte în:

- **evaziune fiscală legală**, care presupune utilizarea lacunelor legislative pentru diminuarea obligațiilor fiscale;
- **evaziune fiscală ilegală**, care constă în încălcarea directă a legislației fiscale.

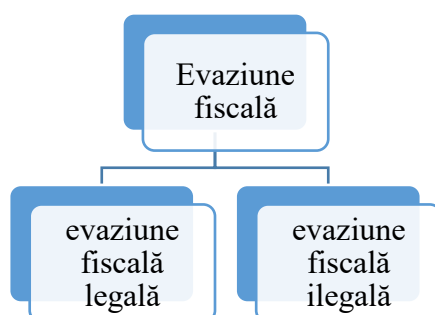

Figura 1. Schema tipurilor de evaziune fiscală

Sursa: realizat de către autor

Cele mai frecvente forme de evaziune fiscală includ:

- ✚ nedecларarea totală sau parțială a veniturilor;
- ✚ înregistrarea cheltuielilor fictive sau supraevaluate;
- ✚ manipularea documentelor justificative;
- ✚ contabilitatea dublă;
- ✚ utilizarea firmelor-fantomă;
- ✚ munca nedecларată.

Impactul evaziunii fiscale este semnificativ atât la nivel macroeconomic, cât și microeconomic. La nivel macroeconomic, aceasta conduce la reducerea veniturilor publice, creșterea deficitului bugetar și accentuarea inegalităților sociale. La nivel microeconomic, firmele corecte sunt dezavantajate în raport cu cele care recurg la practici ilegale, afectând concurența loială.

Contabilul joacă un rol esențial în prevenirea evaziunii fiscale, fiind un veritabil filtru între activitatea economică a entității și raportarea acesteia către stat. Prin competențele sale tehnice și etice, contabilul contribuie la respectarea legislației contabile și fiscale și la reducerea riscurilor de neconformare.

Printre principalele atribuții ale profesionistului contabil în prevenirea evaziunii fiscale se numără:

- aplicarea corectă și consecventă a normelor contabile și fiscale;
- organizarea și menținerea unui sistem de control intern eficient;
- asigurarea unei evidențe contabile complete, reale și cronologice;
- identificarea zonelor de risc fiscal și semnalarea acestora conducerii;
- consilierea managementului privind consecințele fiscale ale deciziilor economice.

De asemenea, contabilul are responsabilitatea de a refuza implicarea în practici ilegale, chiar și în situațiile în care există presiuni din partea conducătorului. Exercițarea raționamentului profesional și respectarea principiului independenței sunt esențiale pentru prevenirea evaziunii fiscale.

Etica profesională reprezintă fundamentul activității profesionistului contabil și un element-cheie în combaterea evaziunii fiscale. Codul etic al profesiștilor contabili stabilește principii fundamentale care trebuie respectate în exercițarea profesiei: integritatea, obiectivitatea, competența profesională, confidențialitatea și comportamentul profesional.

Respectarea acestor principii limitează riscul implicării contabilului în practici frauduloase sau evazioniste. Lipsa eticii profesionale poate transforma contabilul dintr-un factor de prevenție într-un facilitator al evaziunii fiscale.

Responsabilitatea contabilului este una multiplă: față de entitate, față de autoritățile fiscale și față de societate. Prin activitatea sa, contabilul contribuie la protejarea interesului public, asigurând corectitudinea și transparența informațiilor financiare utilizate în procesul decizional.

Colaborarea dintre profesionistul contabil și autoritățile fiscale reprezintă un element esențial în combaterea evaziunii fiscale. Această colaborare trebuie să se bazeze pe transparență, corectitudine și respectarea cadrului legal.

Principalele forme de colaborare includ:

- ✓ furnizarea de informații contabile și fiscale corecte în cadrul controalelor;
- ✓ respectarea termenelor de raportare fiscală;
- ✓ clarificarea diferențelor constatate de organele de control;
- ✓ implementarea recomandărilor rezultate în urma inspecțiilor fiscale.

Un climat de cooperare între contabili și autorități contribuie la creșterea gradului de conformare voluntară și la reducerea economiei subterane.

Contribuția contabilului în combaterea evaziunii fiscale la nivelul entității reprezintă un actor central în prevenirea și combaterea evaziunii fiscale. Prin înregistrarea corectă a contabilității și respectarea principiilor contabile fundamentale, contabilul asigură reflectarea fidelă a operațiunilor economico-financiare și limitează posibilitatea apariției practicilor ilegale.

Contribuția contabilului se manifestă prin:

- respectarea procedurilor interne privind circuitul documentelor;
- verificarea realității și legalității documentelor justificative;
- monitorizarea permanentă a obligațiilor fiscale și a termenelor de declarare;
- informarea conducerii cu privire la riscurile fiscale și consecințele nerespectării legislației;
- participarea activă la elaborarea politicilor contabile și fiscale ale entității.

Prin exercitarea raționamentului profesional, contabilul poate preveni deciziile manageriale care ar putea conduce, direct sau indirect, la evaziune fiscală, contribuind astfel la stabilitatea și sustenabilitatea entității.

În activitatea sa, profesionistul contabil utilizează o serie de instrumente specifice pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, dintre care cele mai importante sunt:

- ☐ *sistemul de control intern*, care asigură separarea atribuțiilor și verificarea operațiunilor;
- ☐ *politicile și procedurile contabile* bine definite;
- ☐ *auditul intern*, ca mecanism de identificare a erorilor și neregulilor;
- ☐ *raportarea financiară transparentă* și completă;
- ☐ *utilizarea sistemelor informatice contabile*, care reduc riscul erorilor și al manipulării datelor;
- ☐ *conformarea voluntară*, prin declararea corectă și la timp a obligațiilor fiscale.

Digitalizarea proceselor contabile și fiscale oferă contabilului instrumente moderne de control și analiză, contribuind la creșterea gradului de conformare fiscală.

Profesioniștii contabili se confruntă cu multiple provocări în activitatea lor, generate atât de cadrul legislativ, cât și de mediul economic. Printre cele mai relevante se numără:

- modificările frecvente ale legislației fiscale;
- complexitatea și ambiguitatea normelor fiscale;
- presiunea exercitată de management pentru optimizarea a sarcinii fiscale;
- relația uneori tensionată cu autoritățile fiscale;
- creșterea responsabilităților și riscurilor profesionale.

Aceste provocări impun necesitatea unei formări profesionale continue și a unei comunicări eficiente între contabili, autorități și mediul de afaceri.

Concluzii.

În concluzie, contabilul deține un rol determinant în combaterea evaziunii fiscale, acționând ca un garant al corectitudinii, legalității și transparenței informațiilor financiar-contabile. Prin competența sa profesională, respectarea principiilor etice și asumarea responsabilității față de interesul public, contabilul contribuie semnificativ la consolidarea disciplinei fiscale și la dezvoltarea unui mediu economic corect și sustenabil.

Combaterea eficientă a evaziunii fiscale nu poate fi realizată exclusiv prin măsuri legislative sau sancționatorii, ci presupune o abordare integrată, în care profesioniștii contabili au un rol activ în prevenirea, identificarea și raportarea riscurilor fiscale. În acest sens, una dintre principalele soluții o reprezintă formarea profesională continuă, care permite contabililor să fie permanent la curent cu modificările legislative și cu noile practici de conformare fiscală.

De asemenea, digitalizarea contabilității și a raportărilor fiscale constituie un instrument esențial în reducerea evaziunii fiscale, prin creșterea trasabilității operațiunilor economice, diminuarea erorilor umane și facilitarea controalelor fiscale. Implementarea sistemelor informatice moderne, utilizarea semnăturii electronice și a raportărilor automatizate pot contribui semnificativ la sporirea transparenței și a conformării voluntare. Un alt element-cheie îl reprezintă întărirea codului etic și promovarea culturii integrității profesionale, astfel încât contabilul să acționeze nu doar în interesul clientului sau al entității, ci și în interesul societății. Totodată, este necesară consolidarea colaborării dintre profesioniștii contabili și autoritățile fiscale, prin dialog instituțional, schimb de bune practici și clarificarea cadrului normativ. Astfel, profesionistul contabil nu este doar un simplu executor al normelor fiscale, ci un partener strategic al statului în lupta împotriva evaziunii fiscale, având capacitatea de a influența pozitiv comportamentul fiscal al contribuabililor și de a contribui activ la crearea unui sistem fiscal echitabil și eficient.

Referințe bibliografice.

1. Codul Fiscal al Republicii Moldova – https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149755&lang=ro#
2. Legea contabilității și raportării financiare – https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140124&lang=ro#
3. Codul etic al profesioniștilor contabili – CECCAR https://moodle.ase.md/pluginfile.php/101114/mod_resource/content/2/Codul%20etic%202021.pdf
4. Latin American Research Review - LARR de José Ramírez-Álvarez 69-89 p. – https://www.cambridge.org/core/journals/latin-american-research-review/article/accountant-as-a-means-to-corporate-tax-compliance-evidence-from-a-randomized-field-experiment-in-ecuador/AAB515606D2C4D969318760BED12E1EC?utm_source=chatgpt.com
5. Al-Sharairi, M. E. (2022). The Role of Forensic Accounting in Limiting Tax Evasion in the Jordanian Public Industrial Shareholding Companies through the Perspective of Jordanian Auditors. International Journal of Economics and Finance, 10(1), 233-247 p. https://ccsenet.org/journal/index.php/ijef/article/view/72757?utm_source=chatgpt.com
6. Khersiat, O. M. (2022). The Role of the Forensic Accountant in the Detection of Tax Fraud in Financial Statements: A Survey Study in the Jordanian Accounting and Auditing Offices and Firms. International Journal of Economics and Finance, 10(5), 145-157 p. https://ccsenet.org/journal/index.php/ijef/article/view/74799?utm_source=chatgpt.com
7. Amlie, T. T. (2024). Tax Avoidance and the Accountant's Professional Duty: A Review. Journal of Accounting, Ethics & Public Policy, 25(2), 204 p. https://jaepp.org/index.php/jaep/article/view/387?utm_source=chatgpt.com
8. Samah, B. & Chanbi, M. (2025). The Role of Creative Accounting Practices in Developing Methods of Fraud and Tax Evasion. The International Tax Journal, 52(3), 975-986 p. https://internationaltaxjournal.online/index.php/itj/article/view/117?utm_source=chatgpt.com

FISCALITATEA DIVIDENDELOR ȘI INFLUENȚA ASUPRA POLITICII DE DISTRIBUIRE A PROFITULUI

DIVIDEND TAXATION AND ITS INFLUENCE ON PROFIT DISTRIBUTION POLICY

Author: Alexandra IVAN

Undergraduate student,
Ovidius University of Constanța, Romania
E-mail: alexandrashadow90@gmail.com

Scientific coordinator: Lăcrămioara MANSOUR

Dr., conf. univ., Ovidius University of Constanta, Romania
E-mail: lacramioarastoian@yahoo.com
ORCID ID: 0000-0002-6879-982X

Abstract. *This paper examines the impact of dividend taxation on corporate profit distribution policies, using Banca Transilvania as a case study for the period 2019-2024. The analysis considers recent changes in Romania's tax framework, including the planned increase of the dividend tax rate to 16% starting in 2026, and their effect on investors' net returns. Despite these fiscal adjustments, the findings show that dividend decisions were primarily influenced by the bank's profitability and capital strategy. Overall, the study highlights a flexible dividend policy, adjusted to economic conditions and aimed at maintaining financial stability.*

Keywords: *dividend taxation; dividend policy; payout strategy; corporate finance; profit distribution; shareholder returns.*

JEL. *G35; H24; H25.*

Introducere.

Politica dividendelor reprezintă un element central al managementului financiar, deoarece stabilește modul în care profitul este împărțit între acționari și reinvestire. Tema devine deosebit de relevantă în contextul modificărilor legislative, având în vedere că impozitarea dividendelor influențează randamentul net al investitorilor și poate orienta deciziile companiilor privind distribuirea profitului. Lucrarea analizează cadrul fiscal aplicabil dividendelor în România și impactul acestuia asupra politicii de distribuire, printr-un studiu de caz asupra Băncii Transilvania pentru perioada 2019-2024, utilizând sinteza literaturii de specialitate și date financiare publice [1].

Conținut de bază.

1. Cadrul fiscal

Fiscalitatea dividendelor reprezintă un factor relevant în politica de distribuire a profitului, deoarece influențează randamentul net obținut de acționari și poate modifica preferințele acestora între distribuirea de dividende și reinvestirea câștigurilor. În România, regimul fiscal aplicabil dividendelor a fost modificat frecvent, ceea ce a generat schimbări în atractivitatea acestui tip de venit. Astfel, impozitul pe dividende a fost redus la 5% în perioada 2016-2022, a fost majorat la 10% în anul 2023, apoi a fost stabilit la 8% începând cu anul 2024, urmând ca din anul 2026 să crească la 16% [6].

Pe lângă impozitul reținut la sursă, persoanele fizice pot datora și contribuția de asigurări sociale de sănătate (CASS), în cotă de 10%, atunci când veniturile extrasalariale totale depășesc anumite praguri stabilite în funcție de salariul minim brut. Aceste praguri sunt, în mod uzual, echivalente cu 6, 12 și 24 salarii minime brute, iar contribuția se aplică asupra pragului corespunzător, nu asupra valorii exacte a dividendelor încasate. Prin urmare, pentru investitorii cu venituri ridicate, CASS poate reduce semnificativ venitul net obținut din dividende. Conform cadrului juridic românesc, repartizarea profitului și distribuirea dividendelor se realizează numai după aprobarea situațiilor

financiare de către Adunarea Generală a Acționarilor (AGA), iar impozitul aferent este reținut la sursă de către companie, cota de impozitare fiind aplicată la data distribuirii (aprobarea AGA); nu la data plății [3]. Exemplu ilustrativ: pentru 100.000 lei dividende brute, impozitul este 16.000 lei, iar CASS la pragul de 12 salarii (48.600 lei) este 4.860 lei, rezultând un venit net de 79.140 lei.

2. Studiu de caz: Banca Transilvania

Banca Transilvania este una dintre cele mai importante instituții financiare din România, listată la Bursa de Valori București, cu acțiuni incluse în indicele BET. Strategia sa de distribuire a profitului a fost, în general, mixtă: dividende și acțiuni gratuite, în funcție de contextul economic și de obiectivele de capital.

Tabel nr.1 Evoluția profitului și a dividendelor (2019-2024)

An	Profit net (mil. lei)	Dividende distribuite (mil. lei)	Valoare acțiune (lei)	Dividend/acțiune (lei)
2024	4.710	2.290	26,25 - 28,00	2,3753
2023	2.984	1.000	24,50	1,2521
2022	2.488	900	19,80	0,113
2021	2.045	0	25	0
2020	1.457	0	2,25 (ajustat)	0
2019	1.848	600	2,25 (ajustat)	0,115

Sursa: realizat de către autor pe baza datelor din rapoarte anuale ale Băncii Transilvania

Confor tabelului ilustrat (tabelul 1), analiza perioadei 2019-2024 evidențiază adaptarea strategiei de distribuire la evoluțiile macroeconomice și la performanțele financiare ale băncii [2]. În anii afectați de pandemia COVID-19, în special 2020 și 2021, distribuirea dividendelor în numerar a fost suspendată, decizie justificată de nevoia de consolidare a capitalului și de prudența impusă de incertitudinile economice [1]. În această etapă, remunerarea acționarilor s-a realizat în principal prin instrumente alternative, precum acțiuni gratuite, menite să sprijine capitalizarea băncii fără a afecta lichiditatea.

Odată cu redresarea profitabilității începând cu 2021, Banca Transilvania a revenit treptat la distribuire de dividende, valorile acordate crescând odată cu rezultatele financiare favorabile. Profiturile semnificativ mai mari din 2022-2024 au permis intensificarea distribuțiilor, incluzând atât dividende regulate, cât și distribuții suplimentare în 2024 [5]. Această evoluție indică o politică de dividend care urmărește un echilibru între remunerarea investitorilor și menținerea unui nivel solid de capital, necesar pentru dezvoltare și stabilitate.

Deși fiscalitatea joacă un rol în randamentul net al investitorilor, analiza arată că deciziile privind dividendele la Banca Transilvania au fost influențate în primul rând de nivelul profitului și de obiectivele strategice ale instituției, modificările de natură fiscală având un impact doar secundar asupra politicii de distribuire.

Concluzii.

Lucrarea a analizat influența fiscalității asupra politicii de distribuire a profitului, folosind Banca Transilvania ca studiu de caz pentru perioada 2019-2024. Rezultatele arată că deciziile privind dividendele au fost determinate în principal de evoluția profitabilității și de obiectivele de capital, iar impactul modificărilor fiscale a avut un rol secundar. Distribuirea dividendelor a reflectat adaptarea băncii la contextul economic, cu prudență în anii de incertitudine și creșteri odată cu redresarea financiară. Deși impozitarea și eventualele obligații CASS pot reduce randamentul net al investitorilor, acestea nu au modificat semnificativ strategia generală a băncii. Se recomandă menținerea unui echilibru între remunerarea acționarilor și reinvestirea profitului, având în vedere atât contextul fiscal, cât și necesitățile de stabilitate financiară.

Referințe bibliografice.

1. BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI. Recomandarea BNR nr. 1/2020 privind distribuirea dividendelor în contextul COVID-19. 2020.
2. BANCA TRANSILVANIA. Rapoarte anuale 2019–2024. Arhiva oficială BT. Disponibil: <https://www.bancatransilvania.ro>
3. BANCA TRANSILVANIA. Hotărârea AGOA din 24 aprilie 2025 privind distribuirea profitului și stabilirea dividendului.
4. BURSA DE VALORI BUCUREȘTI. Date oficiale. 2025. Disponibil: <https://www.bvb.ro>
5. DEPOZITARUL CENTRAL S.A. Comunicat privind consolidarea valorii nominale a acțiunilor BT. 2022.
6. PARLAMENTUL ROMÂNIEI. Codul Fiscal – Legea nr. 227/2015. Art. 43: Declararea, reținerea și plata impozitului pe dividende. Disponibil: <https://static.anaf.ro>.

**RECUNOAȘTEREA ȘI EVALUAREA VENITURILOR ÎN CONTEXTUL
TRANSFORMĂRII DIGITALE A ENTITĂȚILOR****REVENUE RECOGNITION AND MEASUREMENT IN THE CONTEXT OF DIGITAL
TRANSFORMATION OF ENTITIES****Author: Natalia LUPAN**E-mail: lupan.natalia.ypht@ase.md

Academia de Studii Economice din Moldova

Scientific coordinator: Anatolie IACHIMOVSCI

Dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: iachimovschi.anatolie.constantin@ase.md

ORCID ID: 0000-0002-5393-0100

Abstract: Digital transformation significantly reshapes business models and revenue generation mechanisms. The recognition and measurement of revenues in digital environments require careful application of accounting standards, especially in cases of subscription models, online platforms, and variable consideration. The purpose of this research is to analyze the impact of digital transformation on revenue recognition and to identify the main accounting challenges generated by digital business models. The research methods used include analysis of international accounting standards, synthesis of scientific literature, and comparative analysis of digital revenue models. The results highlight increased complexity in determining performance obligations, timing of revenue recognition, and valuation of variable consideration. The study emphasizes the need for strong internal control systems and adaptation of accounting practices to digital realities.

Keywords: revenue recognition, digital transformation, subscription model, performance obligation, accounting standards, digital economy

JEL CLASSIFICATION. M42

Introducere.

Digitalizarea reprezintă unul dintre cele mai semnificative fenomene economice și sociale ale ultimelor decenii, generând transformări profunde la nivelul modului de funcționare a organizațiilor și al competențelor necesare pe piața muncii. Impactul său se resimte direct asupra tuturor sectoarelor de activitate, iar profesia contabilă nu face excepție. Automatizarea proceselor, utilizarea inteligenței artificiale, integrarea sistemelor informatice și dezvoltarea instrumentelor de analiză avansată a datelor schimbă fundamental modul în care informațiile financiare sunt colectate, prelucrate și interpretate.

Transformarea digitală înseamnă utilizarea tehnologiilor moderne (platforme online, aplicații, plăți electronice, sisteme ERP) pentru desfășurarea activității economice.

În acest context, modul în care entitățile recunosc și evaluează veniturile devine mai complex, deoarece multe tranzacții nu mai sunt fizice, ci digitale (abonamente, servicii online, licențe software etc.).

Scopul lucrării constă în analiza modului de recunoaștere și evaluare a veniturilor în condițiile transformării digitale a entităților, evidențiind impactul noilor modele de afaceri asupra tratamentului contabil și asupra informațiilor prezentate în situațiile financiare.

Conținut de bază.

Veniturile reprezintă creșteri de avantaje economice în cursul perioadei de gestiune, respectiv creșteri de active sau diminuări de pasive, care au ca rezultat creșterea capitalurilor proprii, sub alte forme decât aporturile de capital. În contul de profit și pierdere, veniturile sunt recunoscute atunci când are loc o creștere a beneficiilor economice viitoare, în perioada exercițiului, asociată unei creșteri de active sau reduceri de pasive, iar această creștere poate fi evaluată credibil.

Din această definiție rezultă criteriile de recunoaștere a veniturilor conform SNC „Venituri” care sunt [1]:

- creștere de beneficii economice viitoare, prin creșteri de active sau reduceri de pasive;
- evaluare credibilă.

Atât în teorie cât și în practică, pentru recunoașterea veniturilor trebuie respectată cerința ca acestea să fie obținute și nu neapărat încasate, pot fi evaluate în mod credibil și au un suficient grad de certitudine. Astfel, pentru a îndeplini cerințele de recunoaștere a veniturilor, standardul propune un model în cinci etape, care este prezentat în table nr. 1.

Tabelul 1. Modelul „5-step” pentru îndeplinirea cerințelor de bază ale IFRS 15

Identificarea contractului cu clienții
Identificarea obligațiunilor de performanță în contract
Diminuarea prețului de tranzacție
Alocarea prețului de tranzacție obligațiunilor de performanță
Recunoașterea venitului când obligațiunile de performanță sunt satisfăcute

Sursa: elaborată de autor și adaptat după IFRS 15 [2]

În funcție de caz și de exemplele ce urmează, entitatea va recunoaște venituri treptat în timp, gradual, după următoarele criterii:

Tabelul 2. Cazuri specifice de recunoaștere a veniturilor

<i>Exemple de situații</i>	<i>Criteriul de recunoaștere a venitului</i>
Clientul este deservit în baza unui contract de tip abonament lunar de servicii	Clientul primește și consumă în mod simultan toate beneficiile furnizate de entitate pe măsură ce aceasta își îndeplinește obligațiile
Implementarea în etape a unui soft sau în cazul finalizării în etape a unui proiect de construcții	Prestația entității creează sau îmbunătățește un activ controlat de către client pe măsură ce acest activ este creat
Entitatea construiește un activ exclusiv pentru un client livrarea efectivă se va face la final, dar clientul plătește etapizat valoarea contractului	Prestația entității nu creează un activ cu utilizare alternativă pentru entitate, iar aceasta are dreptul la plata contravalorii prestației efectuate până la momentul respectiv

Sursa: elaborat de autori în baza IFRS 15 [2]

Identificarea și evaluarea procedurilor de control pentru asigurarea conformității recunoașterii veniturilor cu IFRS 15 se axează pe evaluarea riscurilor asociate procesului de recunoaștere a veniturilor și implementarea unor proceduri de control menite să asigure conformitatea cu cerințele IFRS 15.

Recunoașterea și evaluarea veniturilor în contextul transformării digitale a entităților se modifică prin adaptarea principiilor contabile la noile modele de afaceri. În context tradițional, veniturile erau recunoscute la momentul livrării bunurilor sau al finalizării serviciilor, pe baza unei facturi. În schimb, odată cu transformarea digitală, veniturile sunt recunoscute pe baza îndeplinirii progresive a obligațiilor contractuale. Astfel, recunoașterea veniturilor reflectă mai bine performanța economică a entității, adaptată noilor realități ale pieței și ale relațiilor contractuale. Afacerile moderne trec tot mai activ la soluții digitale, iar contabilitatea nu face excepție. Documentele electronice (DE) devin standardul pentru companiile din Moldova, ajutând la automatizarea schimbului de facturi, acte și rapoarte, precum și la interacțiunea cu autoritățile fiscale prin sistemul eFactura.

Tabelul 3. Diferențe între recunoașterea veniturilor tradițională și recunoașterea veniturilor în context digital

Elemente	Recunoaștere tradițională	Recunoaștere în context digital
Contracte	Contracte fizice	Contracte electronice/automate
Momentul recunoașterii	La livrare/păstrare	Poate fi continuu(lunar pe durata contractului)
Modalitate de plată	Numerar/transfer bancar	Card portofoliu digital,crypto
Estimări	Relativ redus	Frecvente și complexe

Sursa: elaborat de autor

Dacă anterior documentația contabilă însemna dosare, ștampile și semnături pe hârtie, astăzi tot mai multe companii utilizează semnătura electronică (MSign) și arhivarea digitală a documentelor. Acest lucru economisește timp, reduce costurile și face munca contabililor mai transparentă.

Totuși, odată cu avantajele apar și provocări noi — de la securitatea datelor până la erori tehnice. De aceea, este important să înțelegeți cum funcționează documentele electronice, ce beneficii oferă afacerii și ce riscuri pot apărea în proces.

Concluzii.

Recunoașterea și evaluarea veniturilor în contextul transformării digitale a entităților necesită o adaptare a principiilor contabile tradiționale la noile realități economice. Pe măsură ce modelele de afaceri se diversifică, veniturile nu mai sunt recunoscute doar la momentul livrării, ci progresiv, pe durata îndeplinirii obligațiilor contractuale. Această abordare permite o reflectare mai fidelă a activității economice, dar impune entităților o analiză atentă a componentelor contractuale, o estimare riguroasă a veniturilor și o utilizare eficientă a sistemelor informatice. Astfel, entitățile pot asigura o transparență mai mare în raportările financiare, pot reduce riscurile de estimare incorectă și pot genera încredere sporită pentru investitori și parteneri.

Bibliografie.

1. SNC „Venituri”. Disponibil în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 177-181/1224 din 16.08.2013. Disponibil: <https://mf.gov.md/sites/default/files/legislatie/Standardele%20Na%C8%9Bionale%20de%20Contabilitate%20aprobat%20prin%20ordinul%20nr.%20118%20din%2006.08.2013.pdf>
2. IFRS 15 „Venituri din contractele cu clienții”. Disponibil: <https://www.mf.gov.md/ro/content/standardeleinternale%20C8%9Bionale-de-raportare-financiar%C4%83-2017-red-book>
3. Țurcan Ș., Curagău N. Aspecte ale contabilității veniturilor conform IFRS 15. În: Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători. Culegere de articole științifice. Chișinău: ASEM, 2017. pag. 86-90. <http://ase.md/ro/facultatea/contabilitate/catedra/cae/activitatea-stiintifica.html>
4. BAJAN, M, LAZARI, L. Contabilitatea în era digitală. În: Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii, Conferința Științifică Internațională, 27-28 Septembrie 2019, Chișinău, 2019, pp.583-588, 0,35 c.a. ISBN 978-9975-75-968-7. Disponibil: https://ase.md/files/publicatii/epub/conf_09.19_teze.pdf
5. GRIGOROI, L., LAZARI, L. Digitalizarea: scop sau mijloc al educației contabile universitare. În: Contabilitatea și educația contabilă în societatea digitală, Conferința Științifică Internațională, 4-5 aprilie 2019, ASEM, Chișinău, 2019, pp.19-25, 0,5 c.a. ISBN 978-9975-127-67-7. Disponibil pe: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_con_05.04.19.pdf

AUDITUL REZULTATELOR FINANCIARE - INSTRUMENT DE ASIGURARE A CREDIBILITĂȚII INFORMAȚIEI CONTABILE**AUDITING FINANCIAL RESULTS - A TOOL FOR ENSURING THE CREDIBILITY OF ACCOUNTING INFORMATION****Autor: Ivan CONSTANTINOV**E-mail: constantinov.ivan@ase.md

Academia de Studii Economice din Moldova

Scientific coordinator: Anatolie IACHIMOVSCI

Dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: iachimovschi.anatolie.constantin@ase.md

ORCID: 0000-0002-5393-0100

Abstract. Auditing financial results is an important tool for verifying the accuracy of the information presented in financial statements and ensuring the credibility of accounting information. In the modern economy, users of financial information base their decisions on data provided by entities' accounting systems, which is why this information must be accurate, relevant, and reliable. In this context, financial auditing contributes to the assessment of how an entity's financial results are determined and presented. The article highlights the importance of auditing financial results to ensure transparency and credibility in financial reporting. The research is based on an analysis of the literature and an examination of the regulations and standards applicable in the field of financial auditing. The results obtained underscore the role of audit procedures applied to revenues and expenses in identifying significant errors or misstatements and in strengthening users' confidence in the information presented in financial statements.

Keywords: financial audit, financial results, accounting information, credibility of accounting information, financial reporting, audit procedures

JEL CLASSIFICATION. M40, M41

Introducere.

În condițiile economiei moderne, caracterizată prin creșterea complexității tranzacțiilor economice și prin intensificarea cerințelor privind transparența raportării financiare, informația contabilă capătă o importanță deosebită în procesul de fundamentare a deciziilor economice. Utilizatorii informațiilor financiare se bazează pe aceste informații pentru evaluarea performanței și poziției financiare a entităților. În acest context, credibilitatea informației contabile devine o verigă esențială pentru funcționarea eficientă a mediului economic.

Un rol central în cadrul raportării financiare îl are rezultatul financiar al entității, care reflectă performanța economică obținută într-o anumită perioadă de gestiune. Determinarea corectă a rezultatului financiar presupune respectarea principiilor contabile și aplicarea adecvată a politicilor și estimărilor contabile. Totuși, în anumite situații pot apărea erori sau denaturări ale informațiilor cu privire la rezultatul financiar, fapt care evidențiază necesitatea verificării independente a situațiilor financiare prin intermediul auditului financiar.

Motivul alegerii temei este determinată de importanța auditului financiar în asigurarea credibilității informației contabile și în creșterea gradului de încredere al utilizatorilor în informațiile prezentate în situațiile financiare. În acest context, auditul rezultatelor financiare reprezintă un instrument esențial pentru identificarea eventualelor erori sau denaturări semnificative și pentru confirmarea fidelității raportării financiare.

Scopul cercetării constă în evidențierea rolului auditului rezultatelor financiare în asigurarea credibilității informației contabile. Pentru realizarea acestui obiectiv au fost utilizate metode generale și specifice de cercetare științifică precum inducția, deducția și analiza informațiilor teoretice. De

asemenea, cercetarea are în vedere examinarea standardelor profesionale și a reglementărilor aplicabile domeniului auditului financiar.

Literatura de specialitate evidențiază faptul că auditul financiar contribuie la reducerea riscului de denaturare a informațiilor prezentate în situațiile financiare și la consolidarea încrederii utilizatorilor în raportarea financiară. În acest sens, Standardele Internaționale de Audit elaborate de Federația Internațională a Contabililor care stabilesc principiile și procedurile care trebuie aplicate în procesul de audit al situațiilor financiare, având ca obiectiv exprimarea unei opinii independente asupra fidelității informațiilor contabile.

Conținut de bază.

Auditul rezultatelor financiare reprezintă o etapă importantă în cadrul auditului situațiilor financiare, având ca obiectiv verificarea corectitudinii determinării și prezentării rezultatului financiar al entității. Rezultatul financiar reflectă performanța economică obținută într-o anumită perioadă de gestiune. Din acest motiv, verificarea modului de recunoaștere, evaluare și înregistrare a veniturilor și cheltuielilor reprezintă o activitate esențială în cadrul misiunii de audit. În acest scop, auditorul aplică un ansamblu de proceduri de audit care permit obținerea probelor de audit necesare pentru evaluarea corectitudinii informațiilor contabile. Aceste proceduri sunt prezentate sintetic în figura 1, care ilustrează principalele metode utilizate de auditor în procesul de verificare a veniturilor și cheltuielilor.

Figura 1. Proceduri de audit aplicate asupra veniturilor și cheltuielilor

Sursa: elaborat de autor în Standardele Internaționale de Audit [3]

Procedurile de audit aplicate veniturilor și cheltuielilor, prezentate în figura 1, au rolul de a permite auditorului să obțină probe de audit suficiente și adecvate pentru a evalua corectitudinea determinării rezultatului financiar. În conformitate cu Standardele Internaționale de Audit, auditorul utilizează diverse proceduri pentru a verifica informațiile prezentate în situațiile financiare.

- *Verificarea documentelor justificative* presupune examinarea documentelor care stau la baza înregistrării tranzacțiilor economice, precum facturi, contracte sau documente de plată, pentru a confirma existența și legalitatea acestora (ISA 500 „Probe de audit,,).
- *Analiza comparativă (proceduri analitice)* constă în compararea veniturilor și cheltuielilor cu perioadele precedente sau cu indicatorii planificați, pentru identificarea variațiilor semnificative (ISA 520 „Proceduri analitice”).

- *Recalculările și verificările matematice* presupun verificarea exactității calculelor și a înregistrărilor contabile, pentru a identifica eventualele erori aritmetice (ISA 500 „Probe de audit”).
- *Testarea recunoașterii veniturilor și cheltuielilor* are ca obiect verificarea modului în care acestea au fost recunoscute în contabilitate și dacă sunt respectate principiile contabile aplicabile (ISA 240 „Responsabilitățile auditorului privind fraudă în auditul situațiilor financiare”).
- *Testarea controalelor interne* constă în evaluarea eficienței sistemului de control intern al entității privind înregistrarea veniturilor și cheltuielilor (ISA 315 „Identificarea și evaluarea riscurilor de denaturare semnificativă”).
- *Verificarea respectării principiului independenței exercițiului* presupune verificarea faptului că veniturile și cheltuielile sunt înregistrate în perioada la care se referă, conform principiilor contabilității de angajamente (ISA 330 „Răspunsul auditorului la riscurile evaluate”).

Prin aplicarea acestor proceduri, auditorul poate identifica eventualele erori sau denaturări semnificative și poate formula o opinie profesională asupra fidelității rezultatului financiar prezentat în situațiile financiare.

Aserțiunile conducerii reprezintă declarațiile implicite pe care administratorii unei entități le fac atunci când semnează situațiile financiare, iar în procesul de audit al rezultatelor financiare, verificarea acestora se concentrează pe următoarele aspecte:

- *Apariția*: Se verifică dacă toate veniturile și cheltuielile înregistrate în contul de profit și pierdere corespund unor tranzacții reale care au avut loc efectiv în perioada raportată și aparțin entității.
- *Exhaustivitatea*: Se urmărește dacă toate tranzacțiile cu impact asupra rezultatului financiar (toate vânzările realizate sau toate facturile de utilități primite, de exemplu) au fost incluse în contabilitate, fără a omite elemente care ar diminua artificial cheltuielile sau veniturile.
- *Acuratețea*: Se confirmă dacă datele referitoare la tranzacțiile înregistrate au fost transpuse corect, verificându-se calculele matematice, prețurile unitare și aplicarea corectă a cotelor de TVA sau a discounturilor.
- *Separarea exercițiilor financiare* (Cut-off): Se analizează dacă veniturile și cheltuielile au fost repartizate în perioada contabilă corectă, asigurându-se că tranzacțiile de la granița dintre doi ani nu au fost "împinse" sau "trase" dintr-un an în altul pentru a manipula profitul.
- *Clasificarea*: Se verifică dacă operațiunile au fost înregistrate în conturile corespunzătoare naturii lor economice, astfel încât structura rezultatului financiar să nu fie distorsionată (de exemplu, cheltuielile de exploatare să nu fie confundate cu cele financiare).
- *Prezentarea*: Se urmărește dacă rezultatele financiare sunt descrise și prezentate clar în notele explicative, respectând cadrul de raportare financiară aplicabil, astfel încât utilizatorii informației să înțeleagă corect sursa profitului sau a pierderii.

Concluzii.

Cercetarea realizată evidențiază rolul auditului rezultatelor financiare în asigurarea credibilității informației contabile. Analiza cadrului normativ a permis evidențierea principalelor proceduri utilizate de auditor pentru verificarea corectitudinii calculării rezultatului financiar. Rezultatele cercetării confirm faptul că auditul financiar reprezintă un mecanism esențial pentru creșterea transparenței raportării financiare și pentru asigurarea unei imagini fidele a performanței economice. Totodată, auditul contribuie la reducerea riscurilor asociate raportării financiare și la îmbunătățirea calității informației contabile. Cu toate acestea, cercetarea prezintă anumite restricții, determinate în principal de caracterul teoretic al analizei și de utilizarea predominantă al reglementărilor profesionale. În acest context, dificultățile întâlnite se referă la lipsa unor studii empirice sau a unor

date practice privind aplicarea procedurilor de audit asupra rezultatului financiar. În perspectivă, cercetările viitoare ar putea avea în vedere realizarea unor studii empirice privind eficiența procedurilor de audit aplicate asupra veniturilor și cheltuielilor. De asemenea, dezvoltarea unor metode moderne de audit ar putea contribui la creșterea eficienței misiunilor de audit și la îmbunătățirea credibilității informației contabile.

Referințe bibliografice.

1. Arens, A.A., Elder, R.J., Beasley, M.S (2017). *Auditing and Assurance Services: An Integrated Approach*. 16th Edition. Pearson Education. Disponibil: https://digilib.stekom.ac.id/assets/dokumen/ebook/feb_44bac1dd499213de626e2f232c01e8542ffef3bc_1652001111.pdf
2. Legea privind auditul situațiilor financiare nr. 271 din 15.12.2017. Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2018, nr.7-17/48 din 12.01.2018.
3. Manual de Reglementări Internaționale de Audit, Asigurare și Etică [online]. Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/lex/contabilitate-%C8%99i-audit>

ROLUL INFORMAȚIEI CONTABILE ÎN PROCESUL DECIZIONAL: DE CE AU NEVOIE MANAGERII DE CONTABILITATE?

THE ROLE OF THE ACCOUNTING INFORMATION IN THE DECISION-MAKING PROCESS: WHY DO MANAGERS NEED ACCOUNTING?

Autor: Rada GÎSCĂ,

Ciclul de studii: ciclul I, anul I

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: radagisca3@gmail.com

Conducător științific: Lilia GRIGOROI

Dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: lilia.grigori@ase.md

ORCID: 0000-0002-9741-0932

Abstract: *In the current economic context of the Republic of Moldova, influenced by European Union directives, accounting has become the essential "language of business." This paper analyzes the importance of accounting information as a key pillar for the decision-making process, moving from intuitive management toward strategies based on real data. Using research methods such as qualitative synthesis, comparative analysis, and a documentary study of Law no. 287/2017 and National Accounting Standards, the study shows that a strategic partnership between managers and accountants is vital for success. The results highlight the critical role of accounting in obtaining EU grants, managing staff costs, and monitoring the break-even point during market changes. The findings conclude that using the core functions of accounting—recording, information, control, legal, and predictive—is a requirement for business growth and digital transformation in Moldova's economy.*

Keywords: *accounting information, decision-making process, management, NAS, financial reporting*

JEL. M41, M10

Introducere.

La moment contextul politico-economic al Republicii Moldova este profund influențat de directivele Uniunii Europene. Acest fapt face ca sistemul contabil să fie mai necesar ca niciodată. Contabilitatea nu mai prezintă doar un instrument de menținere a evidenței faptelor economice. Astăzi, acest „sistem complex de colectare, identificare, grupare, prelucrare, înregistrare, generalizare și de prezentare a informațiilor privind elementele contabile” [1] a devenit o „limbă a afacerilor”, ghidând orice proces decizional. Astfel, un proces managerial de succes nu se mai poate baza pe alegeri intuitive, informația contabilă fiind unică în schițarea unei imagini corect exprimate numeric a resurselor.

Problema cercetată este analiza modalității prin care calitatea raportării financiare, conform Legii nr.287/2017, influențează direct proporțional eficiența procesului de management al unei întreprinderi. Scopul lucrării este de a demonstra că pentru un manager care își dorește succes în afacerea sa, un contabil în rol de partener strategic este indispensabil. Metodele de cercetare utilizate pentru acest articol sunt sinteza calitativă, metoda comparativă și analiza documentară.

Conținut de bază.

Informația contabilă este folosită peste tot în lume, la fiecare loc de muncă, de acasă sau de la serviciu. Aceasta se întâlnește în orice operațiune economică, de exemplu când primim un extras de cont bancar pentru ieșirile sau intrările din contul cardului de credit, sau la fiecare ieșire în oraș, când analizăm taxa pe valoarea adăugată din bonul pentru cină. Respectiv, ca sistem informațional al entității, contabilitatea este inevitabilă. Aceasta studiază urmările fiecărei tranzacții economice și a celorlalte evenimente financiare ale entității, cu scopul informării utilizatorilor interni și externi [2].

În Republica Moldova sistemul contabil a cunoscut un proces evolutiv vizibil, începând cu 01.01.2014, odată cu intrarea în vigoare a Standardelor Naționale de Contabilitate (SNC) [3]. Acestea evidențiază principii și reguli pentru o contabilitate fiabilă a patrimoniului, atât la nivel de echilibru global între active, datorii și capital propriu, cât și de echilibru intern între venituri și cheltuieli pentru determinarea profitului. De asemenea, modificările constante ale Codului Fiscal facilitează un proces decizional rapid și valid. Conform reglementărilor Legii 287/2017 entitățile sunt clasificate în micro, mici, mijlocii și mari. Această segmentare facilitează atingerea unui nivel de transparență ridicat, oferind agenților economici un câmp vast de comparație a performanțelor lor cu liderii de piață.

Și totuși, de ce managerii au nevoie de contabilitate? Literatura de specialitate identifică patru stiluri distincte de funcționare a contabilității: discretă, de protecție, parteneră și omnipotentă [4]. Fiecărui stil îi corespunde o funcție strategică specifică, variind de la monitorizarea implicită a comportamentului și socializarea organizațională până la optimizarea procesului decizional și consolidarea autorității centralizate.

Susținem că „scopul principal al oricărui întreprinzător constă în obținerea rezultatelor financiare pozitive, întrucât doar existența profitului la entitate permite modernizarea și dezvoltarea potențialului tehnic și economic, asigură extinderea rațională a producției, ținând cont de tendințele conjuncturale ale pieței. Însă, procesele complicate ce se derulează actualmente, influențând modificarea volumului de producție, precum și creșterea costurilor constante în volumul total al acestora, se reflectă esențial asupra comportamentului costului producției și, prin urmare, asupra profitului. În asemenea situații, în fața contabilității stă sarcină nu, pur și simplu, de a calcula costul producției, ci și a-l planifica astfel, încât entitatea să poată asigura un anumit profit.” [5].

În acest context, deducem faptul că agenții economici se confruntă cu paradoxul profitului, adică, întreprinderea poate apărea profitabilă pe hârtie, dar în realitate să fie aproape de faliment. De aici concludem: contabilitatea este esențială în procesul decizional, deoarece produsul său cifrele/informațiile contabile ajută managerii să:

□ **Asigure conformitatea cu actele normative** - o evidență contabilă necalitativă se poate solda cu amenzi usturătoare sau blocare prin ordin incasso a conturilor bancare. Pentru a evita aceste cazuri, managerul are nevoie de un contabil care este permanent la curent cu noile modificări ale Codului Fiscal, SNC, etc. Deci, informația contabilă autentică oferă posibilitatea ca agentul economic să treacă ușor prin controalele inopinate ale instituțiilor statului, să evite penalitățile nedorite și să continue o activitate profitabilă.

□ **Planifice și să elaboreze bugete de vânzări, producție/achiziții, bugete de numerar** [6] – în care contabilitatea devine instrumentul cu care managerul proiectează viitorul afacerii. Transformă strategiile abstracte în cifre concrete și obiective realizabile.

□ **Acceseze mai ușor finanțări și granturi** - în anul 2025, aproximativ 810 companii au beneficiat de granturi în valoare totală de 346,4 milioane MDL prin programele ODA. [7] Uniunea Europeană a alocat peste 1,2 miliarde EUR pentru granturi oferite Republicii Moldova în perioada 2021-2025. În acest context, informația contabilă joacă un rol critic, întrucât peste 90% din granturile europene și guvernamentale sunt condiționate de prezentarea unor situații financiare riguroase precum și a unor planuri de afaceri bazate pe date contabile exacte. Pentru IMM-urile din Moldova, aceste granturi sunt, de obicei, singura sursă de capital pentru investiții majore (utilaje de ultimă generație), având în vedere dobânzile bancare ridicate. Deci, managerul are nevoie de contabil pentru a putea demonstra bonitatea firmei.

□ **Fluidizeze gestionarea costurilor de personal** - pentru agenții economici, personalul, dar mai exact, salariul acestuia, reprezintă în majoritatea cazurilor cele mai mari cheltuieli. Dat fiind contextual economic curent, pro-inflaționist, managerii sunt nevoiți să mărească cuantumul salariale. Aici,

contabilul este esențial, deoarece el îți spune, prin prezentarea datelor corespunzătoare, cât îți permite entitatea să aloce pentru salarii.

□ **Decidă asupra dividendelor** - Fondatorii adesea confundă bani din contul curent al întreprinderii ca fiind bani proprii. Aici, intervine contabilul care are datoria de a explica contribuabilului că, conform Codului Fiscal [8], venitul lor din activitatea firmei sunt dividendele, despre care este important și bine de știut că există reguli specifice de impozitare a dividendelor. Astfel, pentru a evita problema „Câți bani am voie să scot legal din afacere” contabilitatea calculează profitul net repartizabil și oferă fondatorului informația cât poate repartiza sub formă de dividende și care este impozitul aferent.

□ **Monitorizeze pragul de rentabilitate** - cu regret, prea multe afaceri din Republica Moldova funcționează după principiul inerteției, fără să ducă cont câți bani se pierd la fiecare produs sau serviciu vândut. Costurile energetice, la gaze naturale, produse petroliere au înregistrat fluctuații și creșteri constante în ultimii ani [9]. Aici intervine informația contabilă care îi permite agentului economic să recalculeze sinecostul produsului/serviciului. În cazul când prețul de piață este mai mic decât acesta, începe procesul decizional- schimbarea metodologiei sau închiderea definitivă a liniei?

Concluzii.

Evidența contabilă stă la baza prosperității unei întreprinderi. Prin intermediul sistemului contabil, utilizatorii obțin date veridice despre situația și fluxuri financiare, performanțe economice. Managerii au nevoie de contabilitate pentru luarea deciziilor bazate pe date, control și planificare a activităților, proceselor și rezultatelor, evaluarea performanței și gestionarea riscurilor și a resurselor. Pentru managerii la început de cale integrarea funcțiilor contabilității (înregistrare și prelucrare, informare, control, juridică, previzională) în procesul decizional este cheia succesului, este ca un sistem de navigare, nu doar o obligație legală sau o simplă evidență a facturilor. Mai mult, pentru o activitate longevivă a entității, este absolut necesară investirea în digitalizarea funcțiilor contabile. Acest lucru ar asigura o viteză de prelucrare a informației proporțională cu cerințele pieței europene. Acestea fiind spuse, informația contabilă este suportul principal în ghidarea și realizarea unui management eficient direcționat spre o dezvoltare sustenabilă și economie durabilă.

Bibliografie.

1. LEGE Nr. 287 din 15-12-2017 contabilității și raportării financiare. Publicat : 05-01-2018 în Monitorul Oficial Nr. 1-6 art. 22. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125231&lang=ro
2. Grigori Lilia. Bazele Contabilității. Introducere în contabilitatea entității. Academia de Studii Economice din Moldova
3. ORDIN Nr. 118 din 06-08-2013 privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate. Publicat : 16-08-2013 în Monitorul Oficial Nr. 177-181 art. 1224. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getresults?Doc_id=131868&lang=ro#
4. Lambert, C. and S. Sponem, (2012). Roles, Authority and Involvement of the Management Accounting Function: A Multiple Case-study Perspective. European Accounting Review, 21(3), 565–589. <https://doi.org/10.1080/09638180.2011.629415>
2. Bădicu, G. ABORDAREA ROLULUI CONTABILITĂȚII MANAGERIALE ÎN REALIZAREA FUNCȚIILOR MANAGERIALE. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/151_161_Abordarea%20rolului%20contabilitatii%20manageriale%20in%20realizarea%20functiilor%20manageriale.pdf
3. Agarwal, D. V. D. P. Ghosh, D. U. Momin, B. Nagappan, P. Madan, A. Faiz și D. S. Asthana. (2025). The Role of Management Accounting in Enhancing Business Agility and Decision- Making. International Journal of Accounting and Economics Studies, 12(SI-1), 67-70. <https://doi.org/10.14419/50zyc46>
4. Rezultatele ODA, anul 2025. Disponibil: <https://www.oda.md/ro/>
5. COD Nr. 1163 din 24-04-1997 COD FISCAL AL REPUBLICII MOLDOVA. Monitorul Oficial Nr. 62 art. 522. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=153161&lang=ro#
6. RAPORT PRIVIND ACTIVITATEA ANRE 2023. Disponibil: <https://anre.md/storage/upload/administration/reports/1319/Raportul%20de%20activitate%202023.pdf>

CONTABILITATEA COSTURILOR ÎN ENTITĂȚILE DE TRANSPORT AUTO

ACCOUNTING OF COSTS IN ROAD TRANSPORT ENTITIES

Autor: Nicoleta BĂDĂRĂU

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: badarau.nicoleta@ase.md**Conducător științific: Angela POPOVICI**

dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: popovici.angela.alexandru@ase.mdORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8844-0304>

Abstract. Road transport entities operate in a competitive and volatile environment, which increases the importance of efficient cost accounting. Accurate cost determination is essential for pricing, profitability analysis and managerial decision-making. This article examines cost accounting particularities in road transport entities, focusing on cost classification, analytical accounting organization and the treatment of direct and indirect costs. The research is based on the analysis of the normative framework and a case study. The Standard Cost method is applied to an international transport route to determine service costs, assess economic efficiency and improve cost control. The results confirm that this method is an effective tool for cost optimization, performance evaluation and supports informed managerial decisions in transport entities.

Keywords: cost accounting, standard-cost, production costs, cost calculation.

JEL Classification. M41

Introducere.

Activitatea entităților de transport auto se desfășoară într-un mediu competitiv, caracterizat prin fluctuația costurilor, în special a celor aferente combustibilului și întreținerii tehnice, precum și prin influența factorilor externi. În aceste condiții, contabilitatea costurilor devine esențială pentru fundamentarea deciziilor manageriale privind stabilirea tarifelor, optimizarea rutelor și utilizarea eficientă a resurselor. Particularitățile procesului tehnologic, precum mobilitatea mijloacelor de transport, absența stocurilor și caracterul nematerial al serviciilor, determină o structură specifică a costurilor și impun necesitatea organizării unui sistem adecvat de evidență contabilă [3, p. 173].

Scopul lucrării constă în analiza particularităților contabilității costurilor în entitățile de transport auto și în evidențierea unor repere metodologice privind clasificarea costurilor, organizarea evidenței pe articole de calculație și centre de responsabilitate, precum și utilizarea metodei standard-cost în procesul decizional.

Cercetarea se bazează pe analiza cadrului normativ și metodologic din domeniul contabilității, cu accent pe prevederile Standardelor Naționale de Contabilitate (SNC), fiind utilizate metodele analizei și sintezei. De asemenea, a fost aplicată metoda studiului de caz, care a permis utilizarea metodei standard-cost pentru evaluarea costurilor și a eficienței economice a serviciilor de transport auto [2, p. 219].

Conținut de bază.

În cadrul entităților de transport auto, costurile aferente prestării serviciilor constituie elementul fundamental în determinarea eficienței economice, fiind influențate de specificul activității și caracterizate prin ponderea ridicată a cheltuielilor cu combustibilul, amortizarea și salariile. În funcție de modul de atribuire asupra obiectului de calculație (cursa), costurile se clasifică în: a) costuri directe, identificabile și repartizabile nemijlocit asupra cursei sau mijlocului de transport (combustibil, salarii și contribuții, amortizare, anvelope, taxe rutiere și vamale, diurne și cazare, alte costuri directe); b) costuri indirecte de producție, aferente organizării și deservirii procesului de

transport, care nu pot fi atribuite direct unei curse (salarii dispeceri și mecanici, amortizarea garajelor, energie, costuri administrative secționale) [3, p. 172].

Evidența costurilor aferente activității de transport auto se realizează pe baza unui sistem de documente primare și centralizatoare, în care un rol esențial îl au foile de parcurs ale autovehiculelor, precum și carnetele Interbus utilizate în transportul internațional de pasageri [2, p. 218]. Aceste documente, cu regim special, conțin informații privind autovehiculul, șoferul, parcursul, consumul normat și efectiv de combustibil, timpul de exploatare și volumul serviciilor prestate. Datele sunt verificate de persoanele responsabile și stau la baza întocmirii documentelor centralizatoare, precum borderourile cumulative, calculul amortizării și repartizarea costurilor directe și indirecte. Documentele primare asigură evidența analitică a costurilor pe tipuri de transport și furnizează informațiile necesare determinării costului serviciilor, analizate ulterior pe articole de calculație [4, p. 67]. Pentru fiecare tip de transport se întocmește un borderou de evidență a costurilor, iar în cazul procesării computerizate se generează situații corespunzătoare. Evidența analitică se organizează pe articole de calculație, incluzând costuri directe, costuri de personal și contribuțiile aferente, cheltuieli de reparație și deservire tehnică, amortizarea mijloacelor de transport și a activelor nemateriale, precum și costuri indirecte și alte cheltuieli aferente serviciilor de transport.

Costurile sunt reflectate în contabilitate în conformitate cu Planul general de conturi contabile al Republicii Moldova [6]. În entitățile în care transportul constituie activitatea de bază, acestea se contabilizează distinct, iar în cazul entităților cu activitate principală diferită, costurile de exploatare a mijloacelor de transport se evidențiază ca activități auxiliare. În situația prestării mai multor tipuri de servicii de transport, se întocmește un borderou centralizator, ale cărui totaluri stau la baza înregistrărilor contabile. Costurile sunt reflectate prin corespondența conturilor aferente materialelor, obiectelor de mică valoare, retribuirii muncii, contribuțiilor sociale, serviciilor prestate de terți, precum și amortizării și activităților auxiliare, conform prevederilor normative [6]. Costurile activității de bază se reflectă prin decontarea acestora asupra costului vânzărilor, precum și prin evidențierea valorii materialelor reutilizabile și a cheltuielilor excepționale, în funcție de natura operațiunilor. Costurile indirecte de producție, aferente organizării și deservirii procesului de transport, sunt specifice în special entităților cu mai multe subdiviziuni. Acestea includ cheltuieli de personal și contribuțiile aferente, costuri privind securitatea și sănătatea în muncă, întreținerea și reparația mijloacelor fixe cu destinație secțională, amortizarea acestora, precum și consumurile de energie, combustibil și alte materiale utilizate în procesul de deservire. Din punct de vedere contabil, costurile indirecte se acumulează distinct și se repartizează asupra activității de bază la sfârșitul perioadei de gestiune, fiind incluse în costul serviciilor de transport, conform prevederilor Standardelor Naționale de Contabilitate aplicabile în Republica Moldova [5]. În practică, repartizarea se realizează pe baza unor indicatori specifici, precum kilometrii parcurși, timpul de exploatare, numărul curselor sau volumul serviciilor prestate.

Pentru fundamentarea deciziilor manageriale și controlul eficient al costurilor serviciilor de transport auto se utilizează metoda Standard-cost, care permite stabilirea costurilor normate, compararea acestora cu cele efective și analiza abaterilor. Aceasta facilitează identificarea cauzelor abaterilor, precum consumul suplimentar de combustibil, variațiile de preț sau timpul suplimentar de exploatare. S.R.L. „IURTOL-TRANS” este o entitate care desfășoară activități licențiate de transport auto de călători și mărfuri, în conformitate cu legislația în vigoare. În continuare este prezentat un studiu de caz privind aplicarea metodei Standard-cost pentru cursa Chișinău – București (Therme) – Chișinău, efectuată cu autocarul OKK229 (40 locuri), în perioada 16–17.11.2025, pe un parcurs de 930 km, generând venituri de 30.000 lei. Pe baza acestor date se determină costurile standard, structurate în costuri directe și indirecte, în vederea stabilirii costului total și a rezultatului financiar.

Tabelul 1. Aplicarea metodei Standard-cost, cursa Chișinău – București – Chișinău

Nr.	Indicator	Baza de calcul (standard)	Valoare (lei)
1.	Venituri	Contract cursă	30.000,00
2.	Combustibil	930 km × 35 l / 100 km	6.227,25
3.	Amortizare autocar	4.200 / 30 × 2 zile	280,00
4.	Carte verde	Cost standard cursă	1.500,00
5.	Taxe rutiere și vamale RO	Cost standard cursă	2.000,00
6.	Anvelope	14.400 / 120.000 km × 930 km	111,60
7.	Salarii șoferi	10.000 / 22 × 2 zile × 2	1.818,18
8.	CAS 24%	1.818,18 × 24%	436,36
9.	Diurnă RO	60 € × 2 zile × 2 șoferi	4.713,10
10.	Cazare	170 € × 2 șoferi	6.676,89
	Cost total cursă		23.763,39
	Profit	Venituri – Costuri	6.236,61

Sursa: elaborat de autor, pe baza datelor entității

Pentru aplicarea metodei Standard-cost este necesară analiza abaterilor dintre costurile standard și cele efective. Determinarea costurilor efective ale cursei se realizează pe baza documentelor primare (foaia de parcurs, decontul de avans), conform datelor prezentate în tabelul 2.

Tabelul 2. Analiza abaterilor costurilor standard și efective, cursa Chișinău – București – Chișinău

Indicator	Cost standard (lei)	Cost efectiv (lei)	Abatere	Tip abatere
Combustibil	6.227,25	6.540,00	+ 312,75	Nefavorabilă
Salarii	1.818,18	1.818,18	0	—
CAS	436,36	436,36	0	—
Diurnă	4.713,10	4.713,10	0	—
Cazare	6.676,89	6.200,00	– 476,89	Favorabilă
Taxe	2.000,00	2.000,00	0	—
Carte verde	1.500,00	1.500,00	0	—
Anvelope	111,60	111,60	0	—
Amortizare	280,00	280,00	0	—

Sursa: elaborat de autor, pe baza datelor entității.

Concluzii.

Analiza contabilității costurilor în entitățile de transport auto evidențiază importanța organizării riguroase a evidenței pe tipuri de transport, articole de calculație și centre de responsabilitate, precum și rolul documentelor primare în determinarea corectă a costului serviciilor și fundamentarea deciziilor manageriale. Studiul de caz demonstrează aplicabilitatea metodei Standard-cost în controlul și analiza costurilor, prin compararea costurilor normate cu cele efective, confirmând contribuția acestora la evaluarea eficienței economice și identificarea principalelor componente de cost. În condițiile volatilității costurilor și ale presiunii concurențiale, organizarea eficientă a contabilității costurilor și aplicarea metodei Standard-cost, prin monitorizarea abaterilor și identificarea cauzelor acestora, constituie un instrument eficient de control managerial și de creștere a performanței entităților de transport auto.

Referințe bibliografice.

1. Caraman, S. *Alegerea modelului de organizare a contabilității manageriale la entitățile de transport AUTO*. În: *Contabilitate: provocări actuale și aspirații pentru viitor*. Chișinău: ASEM, 2012, pp. 193–196. Disponibil: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/1343/Caraman_S_%20conf_aprilie_2012.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
2. Caraman, S. *Contabilitatea costurilor pe centre de responsabilitate la entitățile de transport auto a încărcăturilor*. În: *Cooperarea dintre mediul universitar și organismele profesionale: soluții și oportunități în dezvoltarea durabilă a*

- profesiei contabile*. Chișinău: ASEM, 2014, pp. 217–221. Disponibil: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/1735/Stela%20CARAMAN_conf_Dep_Contabilitate_aprilie_2014.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
3. Caraman, S. *Particularitățile activității entităților de transport auto și influența lor asupra aspectelor organizatorico-metodologice ale contabilității manageriale*. În: *Contabilitatea, auditul și analiza economică între conformitate, schimbare și performanță*. Chișinău: ASEM, 2015, pp. 170–174. https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/1775/Stela%20CARAMAN_conf_Dep_Contabilitate_aprilie_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y
 4. Bucur, V. *Particularități ale contabilității în transportul auto*. – Chișinău: Editura Cartier, 2008. – 168 p. ISBN 978-9975-79-510-4.
 5. *Standarde Naționale de Contabilitate aplicabile entităților din Republica Moldova*, aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Chișinău, 2013 (cu modificările ulterioare). Disponibil: <https://mf.gov.md/sites/default/files/legislatie/Standardele%20Na%C8%9Bionale%20de%20Contabilitate%20aprobate%20prin%20ordinul%20nr.%20118%20din%2006.08.2013.pdf>.
 6. *Planul general de conturi contabile*, aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova nr. 119 din 06.08.2013, Chișinău. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?lang=ro&doc_id=130818.
 7. *Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017*, Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 1-6 art. 22, Chișinău. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120938 &lang=ro.

CZU: [657.007.3:005.336.2]:001.891

EVOLUȚIA COMPETENȚELOR AUDITORILOR INTERNI ÎN CONTEXTUL TRANSFORMĂRII FUNCȚIEI DE AUDIT INTERN – O ANALIZĂ SISTEMATICĂ A LITERATURII

THE EVOLUTION OF INTERNAL AUDITORS' COMPETENCIES IN THE CONTEXT OF THE TRANSFORMATION OF THE INTERNAL AUDIT FUNCTION – A SYSTEMATIC LITERATURE ANALYSIS

Author: Maria-Alessia FELEAGĂ

Undergraduate student

Bucharest University of Economic Studies, Romania

E-mail: feleagamaria24@stud.ase.ro

Scientific Coordinator: Oana-Georgiana STĂNILĂ

Professor, Phd, Bucharest University Of Economic Studies, Romania,

E-mail: oana.stanila@ase.ro,

ORCID code: <https://orcid.org/0009-0005-1899-0473>

Abstract. Organizational transformation, accelerated digitalization, and increasing governance expectations have reshaped the internal audit function and the competencies required of internal auditors. This paper conducts a Systematic Literature Review (SLR) on the evolution of internal auditors' skills, integrating academic contributions with the professional framework issued by The Institute of Internal Auditors (IIA). The findings indicate a cumulative shift from traditional technical skills (internal control, compliance, risk assessment) toward an expanded profile including strategic, digital/analytical, and behavioral competencies. The paper highlights convergence between academic research and the Global Internal Audit Standards (2024), while also identifying limitations and future research directions related to measuring competency impacts and the role of AI and automation.

Keywords: internal audit; competencies; systematic literature analysis.

JEL Classification. M42; M41; G34.

1. Introducere.

Auditul intern reprezintă o componentă esențială a sistemului de guvernare al organizațiilor moderne, având rolul de a evalua și îmbunătăți eficacitatea proceselor de management al riscului, control și guvernare. Conform cadrului profesional, auditul intern este o activitate independentă și obiectivă de asigurare și consiliere menită să adauge valoare și să îmbunătățească operațiunile unei organizații (IIA, 2024).

În ultimele două decenii, mediul organizațional a cunoscut transformări semnificative generate de globalizare, digitalizare, creșterea complexității riscurilor și presiuni sporite privind transparența și responsabilitatea managerială. Aceste schimbări au influențat în mod direct funcția de audit intern, care a trecut de la un rol predominant reactiv și orientat spre conformitate la unul proactiv, strategic și orientat spre crearea de valoare. Literatura de specialitate subliniază faptul că eficacitatea funcției de audit intern este strâns corelată cu nivelul și tipologia competențelor profesionale ale auditorilor interni (Arena & Azzone, 2009; Lenz & Hahn, 2015).

În paralel, cadrul normativ profesional a evoluat pentru a reflecta aceste schimbări. Adoptarea Global Internal Audit Standards (2024), cu aplicabilitate efectivă din 2025, marchează o etapă importantă în redefinirea competențelor necesare auditorilor interni, accentuând rolul acestora în guvernare, etică, managementul riscurilor și utilizarea tehnologiilor emergente (IIA, 2024). În acest context, obiectivul prezentei lucrări este de a analiza sistematic literatura privind evoluția competențelor auditorilor interni și de a identifica tendințe și convergențe în cercetarea actuală.

2. Metodologie.

Lucrarea utilizează metodologia analizei sistematice a literaturii (Systematic Literature Review – SLR), în concordanță cu recomandările PRISMA 2020 (Page et al., 2021). Procesul a inclus: (1) definirea întrebărilor de cercetare și a criteriilor de includere/excludere, (2) identificarea surselor relevante prin căutări tematice pe cuvinte-cheie (internal audit, competencies/skills, internal audit effectiveness, data analytics/continuous auditing), (3) screening pe titlu/rezumat, (4) evaluarea textului integral și (5) sinteză tematică.

Lucrarea urmărește să răspundă la următoarea întrebare de cercetare (RQ): RQ1: Cum au evoluat competențele auditorilor interni în ultimii 25 de ani?

Criteriile de includere au vizat: articole peer-reviewed și review-uri care discută explicit competențele auditorilor interni sau determinanții eficacității funcției IA, precum și documente profesionale oficiale ale IIA. Intervalul temporal utilizat (2000–2025) a permis surprinderea literaturii clasice privind eficacitatea IA și a studiilor recente legate de digitalizare. Au fost excluse studiile concentrate exclusiv pe audit extern sau cele fără legătură cu competențele/abilitățile profesionale. Eșantionul final este prezentat în Tabelul 1.

Tabelul 1. Studii relevante incluse în analiză (sinteză)

Autor(i)	An	Focus	Relevanță pentru competențe
Arena & Azzone	2009	Eficacitatea IA	Competențe/structura echipei ca driver al eficacității
Christopher et al.	2009	Independență IA	Competențe de guvernanță, etică și poziționare organizațională
Lenz & Hahn	2015	Sinteză empirică	Competențe tehnice și organizaționale asociate eficacității
Eulerich & Eulerich	2020	Valoarea IA	Rol consultativ → competențe strategice și de comunicare
Rikhardsson et al.	2019	Audit continuu	Competențe digitale/analitice (data analytics, IT)
IIA	2024	Standardele globale	Profil de competențe: tehnice, comportamentale, digitale, guvernanță
Page et al.	2021	PRISMA 2020	Cadru metodologic pentru SLR

Sursă: proiecția proprie a autorului, pe baza literaturii de specialitate

3. Evoluția competențelor auditorilor interni.

Analiza literaturii evidențiază o evoluție progresivă și cumulativă a competențelor auditorilor interni (Tabelul 2).

Tabelul 2. Sinteză a evoluției competențelor auditorilor interni

Perioadă	Competențe dominante	Interpretare (tendințe)
2000–2010	Tehnice (control intern, conformitate, risc)	Rol preponderent de asigurare și verificare; accent pe metodologie și standardizare
2010–2020	Guvernanță și consultanță (independență, business understanding)	Extindere spre rol strategic; interacțiune intensă cu managementul și comitetul de audit
2020–2025	Digitale & analitice + soft skills	Data analytics, continuous auditing, cyber/IT; comunicare/leadership

Sursă: proiecția proprie a autorului, pe baza literaturii de specialitate

În etapa inițială, accentul este pus pe competențe tehnice fundamentale, precum controlul intern, evaluarea riscurilor și aplicarea metodologiilor de audit. Arena și Azzone (2009) arată că eficacitatea

auditului intern este influențată de caracteristicile organizaționale și de structura/competențele echipei, sugerând că expertiza profesională rămâne un determinant critic al calității misiunilor de audit intern. Lenz și Hahn (2015), prin recenzia literaturii empirice despre eficacitatea auditului intern, consolidează ideea că performanța funcției de audit intern este susținută de competențe tehnice robuste, dar și de capacitatea acestei funcții de a se integra în procesele de guvernare.

Ulterior, odată cu maturizarea funcției de audit intern, literatura deplasează atenția spre competențe strategice și de guvernare. Christopher et al. (2009) discută critic independența funcției de audit intern, subliniind că relațiile cu managementul și structurile de guvernare pot influența obiectivitatea și, implicit, credibilitatea auditului intern. Într-o logică complementară, Eulerich și Eulerich (2020) arată că „valoarea” auditului intern este asociată cu relevanța constatărilor pentru decizie și cu capacitatea auditorilor de a furniza insight-uri acționabile, ceea ce implică înțelegerea modelului de afaceri, gândire critică și competențe de comunicare.

Transformarea digitală reprezintă un punct de inflexiune în profilul competențelor. Rikhardsson et al. (2019) evidențiază faptul că auditul continuu presupune competențe digitale și analitice: înțelegerea fluxurilor de date, utilizarea instrumentelor de analiză, colaborarea cu specialiști IT și capacitatea de a interpreta rezultate analitice. În această paradigmă, auditorul intern se deplasează de la testări bazate pe eșantionare spre analize extinse (uneori exhaustive), cu potențial de monitorizare în timp real a controalelor și riscurilor.

În paralel, competențele comportamentale devin tot mai importante, deoarece rolul consultativ și interacțiunea cu stakeholderii cer abilități avansate de comunicare, influențare și leadership. Global Internal Audit Standards (IIA, 2024) consolidează această orientare, punând accent pe etică, independență, relația cu guvernarea și competențele necesare pentru a furniza asigurare și consiliere într-un mediu complex. Prin urmare, evoluția competențelor auditorilor interni poate fi descrisă ca un proces integrativ: competențele tehnice rămân fundamentale, însă sunt completate de competențe strategice, digitale și comportamentale, configurând un profil profesional „T-shaped” (Figura 1), adaptat cerințelor actuale (auditor intern multidimensional).

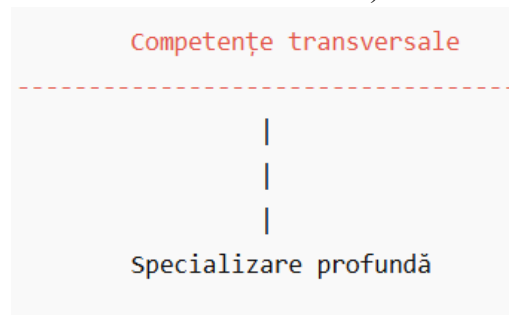

Figura 1: Profilul „T-Shaped” al auditorului intern

Sursă: proiecția proprie a autorului, pe baza literaturii de specialitate

4. Concluzii, limite și direcții viitoare de cercetare.

Analiza sistematică a literaturii indică faptul că evoluția competențelor auditorilor interni reflectă maturizarea funcției de audit intern și adaptarea acesteia la un mediu organizațional din ce în ce mai complex. Profilul auditorului intern modern este caracterizat prin integrarea competențelor tehnice tradiționale cu competențe strategice, digitale și comportamentale. Literatura academică (Arena & Azzone, 2009; Lenz & Hahn, 2015; Eulerich & Eulerich, 2020) converge cu cadrul profesional actual (IIA, 2024) în a evidenția o evoluție cumulativă: competențele „de bază” nu dispar, ci sunt completate de abilități de analiză a datelor, înțelegere IT și competențe de comunicare/leadership.

Limitările acestei lucrări decurg, în principal, din utilizarea unei metodologii de cercetare calitativă, care implică subiectivitate în alegerea lucrărilor reprezentative reținute pentru analiză. Cercetările

viitoare pot avansa prin studii empirice care să măsoare relația dintre competențe și indicatori de performanță ai auditului intern sau prin analize comparative între țări/sectoare pentru a surprinde efectul contextului instituțional asupra setului de competențe ale auditorului intern. De asemenea, ar merita analizată alinierea programelor universitare și certificărilor profesionale la cerințele emergente ale profesiei de auditor intern.

Bibliografie.

1. Arena, M., & Azzone, G. (2009). Identifying organizational drivers of internal audit effectiveness. *International Journal of Auditing*, 13(1), 43–60, <https://doi.org/10.1111/j.1099-1123.2008.00392.x>
2. Christopher, J., Sarens, G., & Leung, P. (2009). A critical analysis of the independence of the internal audit function: Evidence from Australia. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 22(2), 200–220. <https://doi.org/10.1108/09513570910933942>
3. Eulerich, A., & Eulerich, M. (2020). What is the value of internal auditing? — A literature review on qualitative and quantitative perspectives. *Maandblad Voor Accountancy en Bedrijfseconomie*, 94(3–4), 83–92. <https://doi.org/10.5117/mab.94.50375>
4. Lenz, R., & Hahn, U. (2015). A Synthesis of Empirical Internal Audit Effectiveness Literature Pointing to New Research Opportunities. *Managerial Auditing Journal*, 30, 5–33. <https://doi.org/10.1108/MAJ-08-2014-1072>
5. Page, M. J., et al. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372, n71, <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>
6. Rikhardsson, P., Singh, K., & Best, P. (2019). Exploring Continuous Auditing Solutions and Internal Auditing: A Research Note. *Journal of Accounting and Management Information Systems*, 18(4), 614–639. <https://doi.org/10.24818/jamis.2019.04006>
7. The Institute of Internal Auditors (IIA). (2024). Global Internal Audit Standards, <https://www.theiia.org/en/standards/2024-standards/global-internal-audit-standards/>

NOILE REGLEMENTĂRI ALE OPERAȚIUNILOR DE PLĂȚI ȘI ÎNCASĂRI ÎN NUMERAR

NEW REGULATIONS ON CASH PAYMENT AND RECEIPT OPERATIONS

Autor: Nicoleta BURLACENCO

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: burlacenco.nicoleta@ase.md

Conducător științific: Angela POPOVICI

dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: popovici.angela.alexandru@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8844-0304>

Abstract. *The regulation of cash transactions represents an essential component of financial discipline and transparency within modern economies. Excessive reliance on cash payments increases the risks of tax evasion, money laundering, and limited traceability of financial flows. In this context, the Republic of Moldova adopted Law No. 34/2024 on cash settlements, which introduces significant restrictions and new compliance mechanisms. The purpose of this research is to examine the regulatory framework introduced by Law No. 34/2024, focusing on transaction limits, sanctioning mechanisms, and the implications for accounting practice and economic activity. The study is based on documentary research, comparative analysis of the previous legal framework, and the evaluation of specialized fiscal publications. The findings reveal that the new law establishes differentiated monthly and annual cash limits depending on the type of transaction and participants involved, as well as a proportional sanctioning system. The gradual implementation of restrictions during 2025-2027 facilitates adaptation to non-cash payment instruments. From an accounting perspective, the new regulations strengthen internal cash control procedures, enhance financial reporting accuracy, and contribute to increasing economic transparency. Overall, Law No. 34/2024 represents an important regulatory instrument aimed at reducing the shadow economy and aligning national financial practices with European regulatory trends.*

Keywords: cash payments, cash limits, financial regulation, accounting discipline, tax compliance, Republic of Moldova.

JEL Classification. M40, M41

Introducere.

Utilizarea numerarului în cadrul operațiunilor economice a reprezentat, în mod tradițional, una dintre cele mai frecvente modalități de efectuare a plăților și încasărilor. Cu toate acestea, circulația intensă a numerarului în economie generează multiple riscuri, precum evaziunea fiscală, spălarea banilor, finanțarea activităților ilicite și lipsa trasabilității fluxurilor financiare. În acest context, limitarea și reglementarea utilizării numerarului a devenit o prioritate pentru autoritățile publice, atât la nivel național, cât și internațional. În Republica Moldova, necesitatea alinierii cadrului normativ național la practicile europene, precum și angajamentele asumate în procesul de integrare europeană, au determinat adoptarea Legii nr. 34/2024 privind efectuarea decontărilor în numerar (Legea nr. 34/2024). Noua reglementare instituie un set de norme clare referitoare la limitele de efectuare a plăților și încasărilor în numerar, stabilește categorii de operațiuni permise sau restricționate și introduce sancțiuni pentru nerespectarea prevederilor legale.

Actualitatea temei este determinată de impactul direct al noilor reglementări asupra agenților economici, persoanelor fizice și sistemului contabil, întrucât aplicarea Legii nr. 34/2024 implică adaptarea practicilor financiare și contabile, precum și o orientare sporită către utilizarea instrumentelor de plată fără numerar.

Scopul prezentei cercetări constă în analiza noilor reglementări privind operațiunile de plăți și încasări în numerar, introduse prin Legea nr. 34/2024, evidențiind principalele modificări față de legislația anterioară, limitele stabilite, sancțiunile aplicabile și impactul acestora asupra mediului economic. Obiectivele cercetării vizează examinarea cadrului legal actual, analiza implicațiilor practice pentru

contabilitate și formularea unor concluzii privind eficiența măsurilor adoptate în vederea creșterii disciplinei financiare și a transparenței economice.

Cercetarea se bazează pe metode specifice domeniului economic și juridico-contabil, care permit analiza reglementărilor privind operațiunile de plăți și încasări în numerar. Metoda principală utilizată este analiza documentară, prin examinarea cadrului normativ în vigoare, în special a Legii nr. 34/2024 [1], precum și a materialelor explicative ale autorităților competente [2]. De asemenea, a fost aplicată metoda comparativă, prin raportarea noilor reglementări la legislația anterioară (Legea nr. 845/1992), în vederea evidențierii principalelor modificări. Pentru fundamentarea cercetării au fost analizate publicații de specialitate și surse din presa fiscală [3,4,5]. Totodată, metoda observației a fost utilizată pentru evaluarea impactului potențial al noilor reglementări asupra agenților economici și a sistemului contabil. Combinarea acestor metode a permis formularea unor concluzii privind relevanța și eficiența măsurilor introduse prin Legea nr. 34/2024.

Conținut de bază.

Legea nr. 34/2024 privind efectuarea decontărilor în numerar stabilește un nou cadru normativ aplicabil operațiunilor de plăți și încasări realizate pe teritoriul Republicii Moldova, având drept obiectiv reducerea utilizării excesive a numerarului și creșterea transparenței tranzacțiilor financiare [1]. Reglementarea se aplică începând cu anul 2025 și vizează atât agenții economici, cât și persoanele fizice, indiferent dacă desfășoară sau nu activitate de întreprinzător.

Una dintre principalele noutăți ale legii constă în stabilirea unor plafoane valorice pentru efectuarea plăților și încasărilor în numerar, diferențiate în funcție de categoria participanților la tranzacție. Astfel, pentru plățile efectuate între agenți economici, inclusiv către persoane fizice care desfășoară activitate de întreprinzător sau profesii liberale, limita maximă a plăților în numerar este stabilită la 100 000 lei lunar [1], prevedere confirmată și în materialele explicative publicate de Ministerul Finanțelor [2].

În cazul plăților efectuate către persoane fizice care nu desfășoară activitate de întreprinzător, se aplică aceeași limită lunară, cu excepția unor situații expres prevăzute de legislație [4]. Aceste prevederi au rolul de a reduce utilizarea numerarului în tranzacțiile comerciale și de a încuraja utilizarea instrumentelor de plată electronice.

Pentru tranzacțiile dintre persoane fizice ce nu desfășoară activitate de întreprinzător, legea introduce restricții speciale în cazul vânzării-cumpărării bunurilor imobile și a mijloacelor de transport. Limitele sunt stabilite gradual, raportate la salariul mediu lunar prognozat, fiind reduse etapizat în perioada 2025-2027 [1]. Această abordare graduală facilitează adaptarea participanților la tranzacții și contribuie la diminuarea impactului economic imediat [5].

Legea prevede și o serie de operațiuni care pot fi efectuate în numerar fără limită valorică, printre care plata salariilor, achitarea obligațiilor fiscale, acordarea și rambursarea creditelor, precum și efectuarea decontărilor cu instituțiile publice [1]. Existența acestor excepții este justificată de caracterul social și de necesitatea asigurării funcționării eficiente a mecanismelor financiare [2].

Un element important al reglementării îl constituie stabilirea termenelor de utilizare a numerarului eliberat pentru cheltuieli operaționale. Numerarul acordat trebuie utilizat în perioada prevăzută de legislație, iar sumele neutilizate trebuie restituite în casieria entității, în caz contrar fiind aplicate sancțiuni [3].

Regimul sancționator introdus de lege are un rol esențial în asigurarea respectării limitelor stabilite. Nerespectarea plafoanelor legale se sancționează cu amenzi calculate procentual din suma care depășește limitele admise, acestea variind între 3% și 10%, iar în anumite situații putând ajunge până la 18% [1,4].

Legea stabilește, de asemenea, plafoane anuale pentru anumite operațiuni economice. De exemplu, plățile în numerar efectuate pentru predarea deșeurilor metalice sunt limitate la 100 000 lei anual per

beneficiar, pentru achiziționarea produselor agricole naturale - 200 000 lei, iar pentru produse horticoale și fitotehnice - până la 600 000 lei anual [3].

Pentru plățile sub formă de dividende și pentru operațiunile efectuate în temeiul contractelor de împrumut, limita anuală a plăților în numerar este stabilită la 100 000 lei per beneficiar, prevedere care urmărește reducerea riscurilor fiscale și sporirea transparenței tranzacțiilor [4].

Prin urmare, una dintre cele mai relevante modificări aduse de lege constă în stabilirea unor limite valorice diferențiate pentru utilizarea numerarului, în funcție de tipul tranzacției și de participanții implicați.

Tabelul 1. Plafoanele principale privind utilizarea numerarului conform Legii nr. 34/2024

Categoria tranzacției	Limita stabilită, lei	Tip plafon
Plăți între agenți economici	100 000	Lunar
Plăți către persoane fizice	100 000	Lunar
Dividende achitate în numerar	100 000	Anual / beneficiar
Împrumuturi acordate în numerar	100 000	Anual / beneficiar
Achiziții produse agricole naturale	200 000	Anual
Produse horticoale și fitotehnice	600 000	Anual
Predare deșeuri metalice	100 000	Anual

Sursa: elaborat de autor în baza prevederilor Legii nr. 34/2024 și a materialelor explicative publicate în literatura de specialitate [1,3,4].

Concluzii.

Noile reglementări instituite prin Legea nr. 34/2024 reprezintă o etapă importantă în modernizarea cadrului legislativ privind circulația numerarului în Republica Moldova. Stabilirea unor plafoane valorice clare și introducerea unui regim sancționator proporțional contribuie la sporirea disciplinei financiare și la reducerea riscurilor asociate economiei informale [2].

Analiza realizată evidențiază faptul că limitarea progresivă a plăților în numerar în perioada 2025-2027 permite adaptarea graduală a mediului economic la utilizarea instrumentelor de plată electronice, iar raportarea plafoanelor la salariul mediu prognozat asigură flexibilitatea reglementării în contextul evoluției economice [5]. Din perspectivă contabilă, noile reglementări conduc la consolidarea sistemului de control intern și la creșterea responsabilității entităților în gestionarea fluxurilor de numerar, contribuind la diminuarea riscurilor fiscale și la îmbunătățirea transparenței informației financiare [3].

În concluzie, Legea nr. 34/2024 constituie un instrument relevant pentru combaterea evaziunii fiscale și pentru alinierea practicilor naționale la tendințele europene în domeniul reglementării operațiunilor financiare.

Totodată, eficiența aplicării acestei reglementări depinde în mod esențial de nivelul de conformare al contribuabililor și de capacitatea instituțională de monitorizare și control.

Referințe bibliografice.

1. Legea nr. 34 din 29 februarie 2024 privind efectuarea decontărilor în numerar, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146596&lang=ro
2. Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Comunicat informativ privind noile reglementări aferente decontărilor în numerar, Chișinău, 2024. Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/content/comunicat-informativ-privind-noile-reglement%C4%83ri-aferente-decont%C4%83rilor-%C3%AEn-numerar>
3. Monitorul Fiscal FISC.md, Decontările în numerar anual. În anul curent se consideră perioada 1 aprilie - 31 decembrie 2025, Chișinău, 2024. Disponibil: <https://monitorul.fisc.md/decontarile-in-numerar-anual-in-anul-curent-se-considera-perioada-1-aprilie---31-decembrie-2025/>
4. Decontările în numerar: legea în vigoare din 1 aprilie, Chișinău, 2024. Disponibil: <https://www.contabilsef.md/decontarile-in-numera-legea-in-vigoare-din-1-aprilie>
5. Limitele noi privind plățile în numerar: noutăți și implicații practice, Chișinău, 2024. Disponibil: <https://fmd.md/blog/pfs8ujzbj1-limitele-noi-privind-plile-n-numerar-nce>

RAPORTAREA FINANCIARĂ CA INSTRUMENT STRATEGIC DE BRANDING: ANALIZĂ COMPARATIVĂ A GRUPURILOR EUROPENE DIN INDUSTRIA FASHION

FINANCIAL REPORTING AS A STRATEGIC BRANDING TOOL: A COMPARATIVE ANALYSIS OF EUROPEAN FASHION GROUPS

Author: Maria-Alessia FELEAGĂ

Undergraduate student

Bucharest University of Economic Studies, Romania

E-mail: feleagamaria24@stud.ase.ro

Scientific coordinator: Oana-Georgiana STĂNILĂ

Professor, Phd, Bucharest University Of Economic Studies, Romania

E-mail: oana.stanila@ase.ro

ORCID code: <https://orcid.org/0009-0005-1899-0473>

Abstract. *In the context of increasing globalization and digital transformation, financial reporting has evolved beyond its traditional informational role, becoming a strategic communication tool. Companies no longer use financial reporting solely to present their economic performance, but also to build trust, strengthen their reputation, and support brand positioning in competitive markets. This paper examines the role of financial reporting as a strategic branding tool in the case of the European fashion groups Inditex (Spain) and H&M Group (Sweden). The research analyzes how financial reporting practices contribute to corporate image and transparency, highlighting differences in their approaches to reporting and the integration of ESG information. The study is based on the analysis of information presented in the annual reports and sustainability reports available on the official websites of the two groups. The results indicate that financial and sustainability reporting significantly contribute to strengthening organizational credibility and to competitive differentiation, particularly in an industry where brand equity represents a key factor for success.*

Keywords: *financial reporting; strategic communication; corporate branding; ESG reporting; corporate transparency; fashion industry.*

JEL Classification. *M41; M14; M31.*

1.Introducere.

În economia globală actuală, caracterizată prin concurență intensă și dezvoltare tehnologică accelerată, raportarea financiară nu mai îndeplinește doar rolul tradițional de prezentare a informațiilor contabile ci a devenit un instrument important de comunicare strategică prin care organizațiile transmit informații relevante despre performanța, strategia și valorile lor. Astfel, raportarea financiară contribuie nu doar la informarea investitorilor, ci și la consolidarea transparenței, la creșterea încrederii stakeholderilor și la întărirea reputației corporative (Eccles and Krzus, 2010; Beattie, 2014).

Industria modei reprezintă un domeniu deosebit de relevant pentru analiza acestor evoluții, deoarece valoarea companiilor din acest sector este influențată în mare măsură de active intangibile, precum imaginea, reputația și capitalul de marcă. În acest context, raportarea corporativă devine o componentă importantă a strategiei de dezvoltare și poziționare a brandului, contribuind la diferențierea organizațiilor într-un mediu competitiv. Exemple relevante în acest sens sunt marile grupuri europene din industria fashion, precum LVMH, Kering și Inditex, care utilizează raportarea corporativă pentru a comunica performanța financiară și inițiativele de sustenabilitate către stakeholderi.

Totodată, în ultimii ani, companiile au acordat o atenție tot mai mare integrării informațiilor nefinanciare, în special a celor legate de criteriile ESG (environmental, social and governance). Literatura de specialitate arată că dezvoltările privind sustenabilitatea pot contribui la îmbunătățirea

reputației corporative și la consolidarea relațiilor cu investitorii și consumatorii (Friede et al., 2015; KPMG, 2022). Acest aspect este deosebit de important pentru industria modei, un sector frecvent criticat pentru impactul asupra mediului și pentru problemele legate de condițiile de muncă din lanțurile globale de aprovizionare. Ca urmare, transparența și comunicarea responsabilă prin intermediul raportării corporative devin esențiale pentru menținerea credibilității organizaționale. În plus, adoptarea directivei Corporate Sustainability Reporting Directive (European Commission, 2022) impune companiilor cerințe mai stricte privind transparența și comparabilitatea informațiilor nefinanciare, evidențiind rolul tot mai important al raportării corporative în procesul de comunicare cu stakeholderii.

În acest context, analiza modului în care grupurile europene din industria fashion utilizează raportarea financiară și de sustenabilitate devine relevantă pentru înțelegerea rolului actual al raportării corporative în comunicarea strategică.

2. Metodologie.

Lucrarea utilizează o metodologie bazată pe analiza documentară și pe analiza comparativă a informațiilor disponibile în rapoartele corporative publicate de companii. Cercetarea are la bază examinarea rapoartelor anuale și a rapoartelor de sustenabilitate publicate de două dintre cele mai importante grupuri europene din industria fashion: Inditex și H&M Group. Analiza se bazează pe cele mai recente rapoarte disponibile la momentul realizării cercetării, respectiv rapoartele aferente anilor 2023 și 2024, publicate pe site-urile oficiale ale companiilor.

Procesul de cercetare a inclus mai multe etape. În primul rând, au fost analizate documentele oficiale publicate de companiile selectate, în special rapoartele anuale și rapoartele de sustenabilitate. În al doilea rând, a fost realizată o analiză comparativă a principalelor elemente de raportare financiară și nefinanciară, cu accent pe modul de prezentare a performanței economice și a informațiilor ESG. În etapa finală, rezultatele au fost interpretate în contextul strategiilor de branding corporativ și al relațiilor cu stakeholderii. Prin această abordare comparativă, analiza urmărește să evidențieze modul în care cele două companii utilizează raportarea corporativă pentru a comunica performanța financiară, inițiativele de sustenabilitate și responsabilitatea socială.

3. Analiza raportării financiare și de sustenabilitate în industria fashion.

Analiza structurii rapoartelor publicate de cele două grupuri selectate permite identificarea tendinței actuale a companiilor din industria fashion de a utiliza raportarea corporativă ca instrument de transparență și comunicare strategică cu stakeholderii. Astfel:

În cazul **Inditex**, raportarea corporativă prezintă în mod integrat modelul de business, strategia de dezvoltare și performanța financiară, alături de informații detaliate privind impactul asupra mediului și inițiativele sociale. Documentele analizate evidențiază importanța gestionării responsabile a resurselor, utilizarea materialelor sustenabile și implementarea unor programe dedicate reducerii deșeurilor și creșterii eficienței lanțului de aprovizionare. De asemenea, raportul subliniază implicarea companiei în proiecte sociale și programe destinate dezvoltării comunităților.

Raportarea publicată de **H&M Group** urmează o structură similară, combinând informațiile financiare cu indicatorii de sustenabilitate. Documentele includ prezentarea performanței economice, strategia de dezvoltare și obiectivele companiei privind reducerea impactului asupra mediului. Un element central al strategiei prezentate în raport este tranziția către un model de economie circulară și creșterea utilizării materialelor sustenabile în producție.

3.1. Analiza performanței financiare

Datele financiare prezentate în rapoartele anuale evidențiază poziția solidă a celor două companii pe piața globală a modei. În cazul **Inditex**, rezultatele financiare arată o evoluție pozitivă în perioada analizată. În anul financiar 2024, vânzările nete ale grupului au ajuns la aproximativ **38,6 miliarde euro**, în creștere cu aproximativ **7,5% față de anul precedent**. Profitul net a atins aproximativ **5,87**

miliarde euro, reprezentând o creștere de aproximativ **9% comparativ cu 2023**. Această evoluție reflectă performanța solidă a modelului de business al companiei, caracterizat prin integrarea rapidă a designului, producției și distribuției, precum și prin dezvoltarea canalelor digitale de vânzare.

În cazul **H&M Group**, rezultatele financiare pentru anul 2024 indică o evoluție mai moderată. Vânzările nete ale grupului au fost de aproximativ **234 miliarde SEK**, iar profitul brut a crescut cu aproximativ **4%**, ajungând la **125 miliarde SEK**, cu o marjă brută de aproximativ **53,4%**. Deși creșterea veniturilor a fost relativ limitată, rezultatele evidențiază stabilitatea companiei și capacitatea acesteia de a menține o poziție competitivă într-un sector caracterizat prin concurență intensă și schimbări rapide în comportamentul consumatorilor.

Comparativ, rezultatele financiare indică o creștere mai accentuată în cazul Inditex, ceea ce reflectă eficiența modelului său operațional și adaptarea rapidă la schimbările din piața globală a retailului de modă.

3.2. Analiza informațiilor de sustenabilitate

Pe lângă performanța economică, rapoartele corporative ale companiilor analizate acordă o importanță tot mai mare informațiilor privind sustenabilitatea și responsabilitatea socială. În cazul **Inditex**, raportul de sustenabilitate evidențiază inițiative legate de utilizarea materialelor sustenabile, optimizarea lanțului de aprovizionare și reducerea impactului asupra mediului. Compania implementează programe pentru creșterea utilizării materialelor reciclate și pentru reducerea emisiilor generate de operațiunile sale. De asemenea, raportarea corporativă subliniază rolul sustenabilității în strategia de dezvoltare a companiei și integrarea acestor obiective în modelul său de business.

În cazul **H&M Group**, raportul anual și de sustenabilitate evidențiază progrese semnificative în utilizarea materialelor cu impact redus asupra mediului. În anul 2024, aproximativ **89% dintre materialele utilizate în produsele companiei proveneau din surse reciclate sau sustenabile**, iar **29,5% dintre acestea erau materiale reciclate**. În același timp, compania urmărește reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și dezvoltarea unor modele de producție bazate pe principiile economiei circulare.

Aceste inițiative reflectă tendința generală din industria fashion de a integra principiile dezvoltării sustenabile în strategiile corporative și în procesul de comunicare cu stakeholderii.

3.3. Analiza comparativă și interpretarea rezultatelor

Analiza comparativă a rapoartelor publicate de Inditex și H&M Group evidențiază faptul că ambele companii utilizează raportarea financiară și de sustenabilitate ca instrument strategic de comunicare. Pe de o parte, **Inditex** pune un accent pronunțat pe prezentarea performanței financiare și pe eficiența modelului său operațional, integrând în același timp informații privind sustenabilitatea și responsabilitatea socială. Raportarea companiei evidențiază modul în care performanța economică este susținută de optimizarea lanțului de aprovizionare, digitalizare și dezvoltarea canalelor de vânzare online.

Pe de altă parte, **H&M Group** acordă o atenție deosebită dimensiunii de sustenabilitate a activităților sale. Raportarea companiei evidențiază în mod special inițiativele privind utilizarea materialelor reciclate, reducerea emisiilor și tranziția către un model de economie circulară.

În ansamblu, analiza arată că raportarea corporativă nu mai reprezintă doar un instrument de prezentare a rezultatelor financiare, ci și un mecanism prin care companiile din industria fashion își comunică valorile, strategia și angajamentele privind sustenabilitatea. Prin integrarea informațiilor financiare și nefinanciare, aceste rapoarte contribuie la consolidarea transparenței organizaționale și la întărirea relațiilor cu stakeholderii companiei.

4. Concluzii și direcții viitoare de cercetare.

Analiza realizată evidențiază rolul important al raportării corporative în strategia de comunicare a companiilor din industria fashion. Studiul comparativ al rapoartelor publicate de Inditex și H&M Group arată că aceste organizații utilizează raportarea nu doar pentru prezentarea performanței economice, ci și pentru a comunica informații privind sustenabilitatea, responsabilitatea socială și impactul asupra mediului.

Rezultatele cercetării indică faptul că includerea indicatorilor ESG în raportarea corporativă contribuie la creșterea transparenței organizaționale și la consolidarea relațiilor cu stakeholderii, precum investitori, consumatori și comunități. În același timp, raportarea de sustenabilitate devine un instrument prin care companiile își pot consolida reputația și își pot diferenția brandurile într-o industrie caracterizată printr-o competiție intensă. Aceste constatări sunt susținute de literatura de specialitate, care arată că dezvăluirile privind sustenabilitatea pot îmbunătăți credibilitatea organizațională și pot contribui la consolidarea reputației corporative (Eccles and Krzus, 2010; Friede et al., 2015). Prin urmare, raportarea corporativă depășește rolul tradițional de prezentare a performanței financiare și devine o componentă relevantă a comunicării strategice a organizațiilor, contribuind la construirea încrederii și la consolidarea valorii brandului pe piețele competitive.

Studiul prezintă însă și limite. Analiza a fost realizată pe baza informațiilor publice disponibile în rapoartele corporative ale celor două companii analizate, ceea ce limitează accesul la anumite date interne sau la informații suplimentare privind procesele decizionale. De asemenea, cercetarea s-a concentrat asupra unui număr relativ redus de companii din industria fashion, ceea ce poate limita generalizarea rezultatelor.

Pentru cercetări viitoare, analiza ar putea fi extinsă prin includerea unui număr mai mare de companii din industrie sau prin realizarea unor analize cantitative privind relația dintre raportarea de sustenabilitate, performanța financiară și valoarea brandului. De asemenea, studii viitoare ar putea investiga percepțiile stakeholderilor asupra impactului raportării corporative asupra imaginii și reputației companiilor, contribuind astfel la o înțelegere mai aprofundată a rolului raportării corporative în comunicarea strategică.

Referințe.

1. Beattie, V., 2014. Accounting narratives and the narrative turn in accounting research: Issues, theory, methodology, methods and a research framework, *The British Accounting Review*, 46(2), p. 111-134.
2. European Commission (2022). Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022L2464>
3. Eccles, R., Krzus, M., 2010, *One Report: Integrated Reporting for a Sustainable strategy*. John Wiley & Sons.
4. Friede, G., Busch, T., Bassen, A., 2015, ESG and financial performance: aggregated evidence from more than 2000 empirical studies, *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 5(4), 210–233.
5. KPMG (2022). Survey of Sustainability Reporting, <https://kpmg.com/sg/en/insights/esg/global-survey-of-sustainability-reporting-2022.html>
6. www.inditex.com
7. www.hmgroup.com

IMPORTANȚA SISTEMULUI DE CONTROL INTERN ÎN REDUCEREA RISCULUI DE AUDIT

THE IMPORTANCE OF THE INTERNAL CONTROL SYSTEM IN REDUCING AUDIT RISK

Autor: Ana COJOCARI

Undergraduate student, Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: cojocari.ana.u2e3@ase.md

Coordonator științific: Rodica FRUNZE

Asist. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: frunze.rodica@ase.md

ORCID ID: 0009-0008-8868-1950

Abstract. *The internal control system represents an essential component of the management framework of any organization and plays a decisive role in ensuring the reliability and transparency of financial information. In the context of modern economic activity, characterized by increasing complexity of transactions and the expansion of information technologies, organizations are exposed to various operational and financial risks..*

Furthermore, the paper analyzes the role and importance of the internal control system in reducing audit risk and improving the credibility of financial reporting. The study focuses on the relationship between internal control mechanisms, risk management processes and audit procedures. Furthermore, the research highlights the contribution of internal control to preventing fraud, detecting errors and ensuring compliance with legal and organizational requirements.

Lastly, the results emphasize that an efficient internal control system reduces the level of audit risk and improves the quality of managerial decisions by providing reliable financial information.

Keywords: *internal control, audit risk, internal audit, financial reporting, risk management*

JEL. *M41, M42*

Introducere.

În condițiile economiei contemporane, caracterizată printr-un volum tot mai mare de informații financiare și printr-o complexitate ridicată a activităților economice, organizațiile sunt supuse unor riscuri semnificative. Globalizarea piețelor și dezvoltarea tehnologiilor informaționale au determinat creșterea numărului și diversității tranzacțiilor economice, ceea ce face ca gestionarea riscurilor și asigurarea credibilității informațiilor financiare să devină o prioritate pentru managementul entităților [1].

Riscurile care apar în cadrul activității economico-financiare pot afecta atât eficiența proceselor operaționale, cât și corectitudinea informațiilor prezentate în situațiile financiare. În acest context, sistemul de control intern reprezintă un instrument esențial al managementului organizațiilor, contribuind la prevenirea și identificarea erorilor, fraudelor și abaterilor de la normele stabilite.

Controlul intern este considerat o funcție fundamentală a managementului, deoarece permite monitorizarea permanentă a activităților economice și evaluarea modului în care sunt utilizate resursele organizației [2]. Prin intermediul mecanismelor de control intern, conducerea poate verifica dacă activitățile entității sunt realizate conform obiectivelor stabilite și dacă acestea respectă cerințele legislative și procedurile interne.

În același timp, controlul intern este strâns legat de procesul de audit, deoarece auditorii utilizează informațiile privind organizarea și funcționarea sistemului de control intern pentru a evalua riscurile existente și pentru a stabili amploarea procedurilor de audit. Astfel, un sistem de control intern bine organizat contribuie la reducerea riscului de audit [4] și la creșterea încrederii utilizatorilor în informațiile financiare prezentate de entități.

Rolul controlului intern în cadrul managementului organizației.

Controlul intern reprezintă ansamblul politicilor, procedurilor și mecanismelor implementate de conducerea unei entități pentru a asigura desfășurarea eficientă și legală a activităților economico-financiare. Acesta are rolul de:

- a monitoriza modul în care sunt utilizate resursele organizației
- a identifica eventualele abateri de la obiectivele stabilite
- a asigura desfășurarea activităților în conformitate cu reglementările interne și cu legislația în vigoare [1].

În literatura de specialitate, controlul este definit ca un proces de verificare și evaluare a activităților unei entități, prin care rezultatele obținute sunt comparate cu obiectivele planificate [2]. În urma acestui proces pot fi identificate deficiențe sau nereguli, iar conducerea organizației poate adopta măsuri corective pentru îmbunătățirea performanței și eficienței activităților economice. Un sistem eficient de control intern contribuie la realizarea mai multor obiective importante, precum protejarea patrimoniului entității, prevenirea fraudelor, asigurarea exactității informațiilor contabile și respectarea legislației în vigoare [2]. Prin intermediul acestor mecanisme, controlul intern sprijină managementul în procesul de monitorizare a riscurilor și în îmbunătățirea procesului decizional. De asemenea, controlul intern permite managementului să obțină informații relevante privind modul de utilizare a resurselor materiale, financiare și umane ale organizației. Aceste informații sunt esențiale pentru evaluarea performanței activităților economice și pentru elaborarea strategiilor de dezvoltare a entității. Rolul sistemului de control intern în managementul riscurilor și în asigurarea fiabilității informațiilor financiare este ilustrat în figura 1

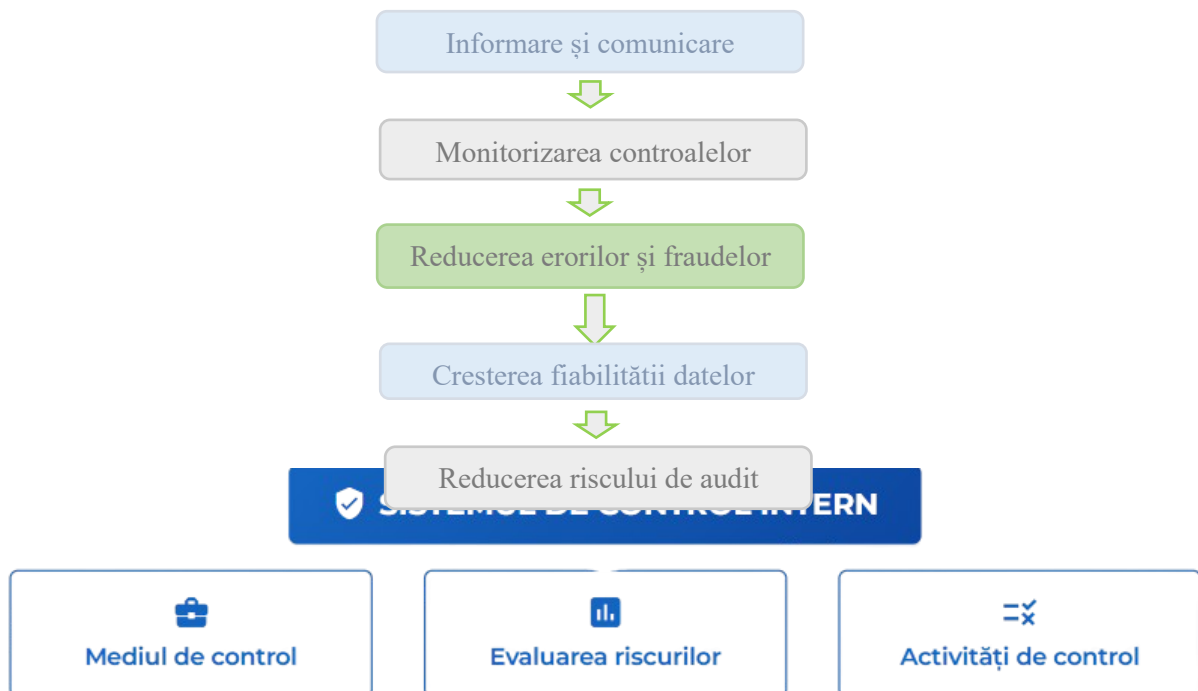

Figura 1. Componentele sistemului de control intern și reducerea riscului de audit

Sursa: elaborat de autoare

Relația dintre controlul intern și auditul intern.

Controlul intern și auditul intern sunt două concepte strâns legate în cadrul sistemului de guvernanță al unei organizații, însă acestea nu trebuie confundate [3]. Controlul intern reprezintă ansamblul procedurilor și mecanismelor implementate de management pentru monitorizarea activităților și asigurarea utilizării eficiente a resurselor, în timp ce auditul intern e o activitate independentă de evaluare a eficienței acestor mecanisme. Relația dintre aceste două componente ale sistemului de management și rolul lor în procesul de audit este prezentată în Figura 2.

Prin misiunile de audit intern, auditorii analizează modul de funcționare a sistemului de control intern, identifică eventualele deficiențe și formulează recomandări pentru îmbunătățirea acestuia [3]. Astfel, auditul intern contribuie la consolidarea sistemului de control intern prin evaluarea proceselor de management al riscurilor, a procedurilor de control și a mecanismelor de guvernanță organizațională. Evaluarea sistemului de control intern reprezintă o etapă esențială în procesul de audit, deoarece permite identificarea nivelului riscurilor existente în cadrul unei entități. Un sistem eficient de control intern contribuie la reducerea riscului de audit prin limitarea erorilor și fraudelor și prin asigurarea unei organizări corespunzătoare a proceselor contabile și financiare [4]. În aceste condiții, informațiile din situațiile financiare devin mai fiabile, iar auditorii pot avea un grad mai mare de încredere în sistemele de raportare ale entității.

Prin urmare, controlul intern, auditul intern și procesul de audit sunt elemente complementare ale managementului riscurilor, contribuind împreună la creșterea transparenței activităților economico-financiare și la reducerea riscului de audit.

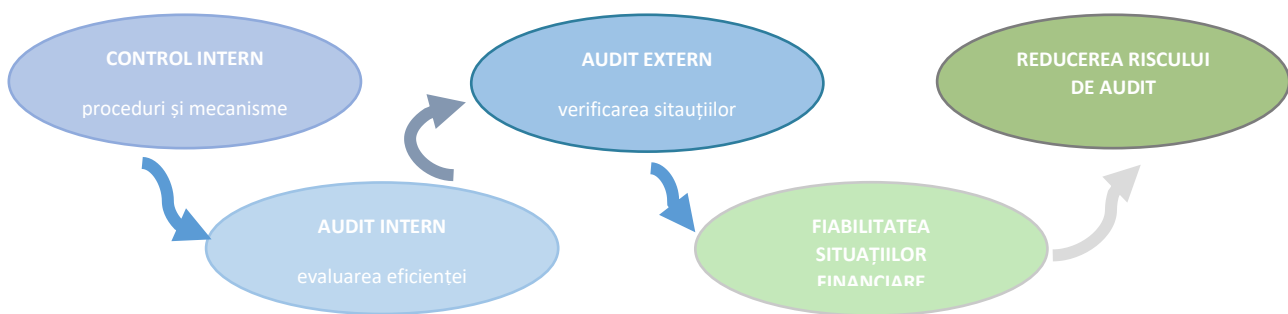

Figura 2. Corelația dintre controlul intern, auditul intern și informațiile financiare

Sursa: perspectiva autoarei în urma analizei literaturii de specialitate

Concluzii.

Sistemul de control intern reprezintă un instrument esențial pentru prevenirea erorilor, reducerea fraudelor și asigurarea credibilității informațiilor financiare. Eficiența acestuia influențează direct activitatea auditului intern și a auditului extern, contribuind la diminuarea riscului de audit și la îmbunătățirea procesului decizional. Pentru consolidarea sistemului de control intern, este necesară aplicarea unor soluții concrete, precum actualizarea periodică a procedurilor interne, separarea clară a responsabilităților, digitalizarea proceselor de control și instruirea continuă a personalului. Totodată, întărirea funcției de audit intern și orientarea acesteia spre zonele cu risc ridicat pot contribui semnificativ la creșterea eficienței organizaționale.

Astfel, reducerea riscului de audit și creșterea calității raportării financiare pot fi realizate printr-un ansamblu de măsuri concrete: îmbunătățirea procedurilor interne, monitorizarea continuă a riscurilor, consolidarea auditului intern, digitalizarea controlului și dezvoltarea responsabilității manageriale. Aplicarea acestor soluții va contribui nu doar la creșterea transparenței și fiabilității informațiilor financiare, ci și la susținerea unui management mai eficient și mai bine orientat spre performanță și sustenabilitate.

Referințe bibliografice.

1. Legea contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017. În *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2018, nr. 1-6 din 06.01.2018.
2. Cușmăunsă R. *Control de gestiune și management al performanțelor*. Note de curs. Chișinău, ASEM, 2025.
3. Szabo I.A. *Controlul intern și auditul intern la entitățile publice*, Tribuna Economică, nr.51-52, București, 2005. .
4. Arens A., Elder R., Beasley M., *Auditing and Assurance Services*, 2017.

Disponibil:https://digilib.stekom.ac.id/assets/dokumen/ebook/feb_44bac1dd499213de626e2f232c01e8542ffef3bc_1652001111.pdf

CZU: 657.44:336.781.2(478)

TRATAMENTUL CONTABIL AL DIVIDENDELOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA: ASPECTE TEORETICE ȘI PRACTICE

ACCOUNTING TREATMENT OF DIVIDENDS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS

Author: Patricia OLOINIC

the cycle of studies: Undergraduate student

Academia de Studii Economice din Republica Moldova

E-mail: oloinic.patricia@ase.md

Scientific coordinator: Liliana LAZARI

Academia de Studii Economice din Republica Moldova

E-mail: liliana.lazari@ase.md

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0001-8310-2341>

Abstract. *This paper examines the accounting treatment of dividends in the Republic of Moldova, focusing on the legal, fiscal and accounting aspects that regulate the distribution of profit within an entity. Dividends represent a share of the net profit distributed to shareholders or associates according to their participation in the share capital. The study analyzes the regulatory framework governing dividends, including the provisions of the Fiscal Code, the Law on Limited Liability Companies, the Law on Joint-Stock Companies and the National Accounting Standard "Equity and Liabilities". Particular attention is paid to the accounting recognition of annual and interim dividends, as well as to the specific fiscal rules regarding the taxation of dividends. The paper highlights the differences between dividends paid to individuals and legal entities and the impact of these operations on the entity's equity and financial position. The results emphasize the importance of correctly applying accounting and fiscal regulations in order to ensure transparency of financial information and compliance with the legal framework. The study contributes to a better understanding of the accounting treatment of dividends and its role in the management of profit distribution within entities.*

Keywords: *dividends, accounting treatment, profit distribution, taxation of dividends, financial reporting, Republic of Moldova.*

JEL. *M41*

Introducere.

Dividendele ocupă un loc important în activitatea unei entități, deoarece reflectă modul în care profitul obținut este distribuit către proprietari. Acestea nu reprezintă doar o formă de remunerare a capitalului investit, ci și un indicator al performanței financiare și al politicii de repartizare a profitului. Importanța temei este determinată de impactul pe care dividendele îl au atât asupra poziției financiare a entității, cât și asupra obligațiilor fiscale. În același timp, actualitatea cercetării este evidențiată de dificultățile practice întâlnite în contabilizarea și impozitarea dividendelor, în special în cazul dividendelor intermediare, unde aplicarea prevederilor legale nu este întotdeauna uniformă. În literatura de specialitate, problematica dividendelor a fost analizată din diverse perspective, fiind evidențiate aspecte legate de distribuirea profitului, tratamentul fiscal și reflectarea contabilă a acestora. Cu toate acestea, există în continuare neclarități și diferențe de interpretare, ceea ce justifică necesitatea unei analize aprofundate. În cadrul prezentei lucrări au fost utilizate metode de cercetare precum analiza cadrului normativ, sinteza informațiilor și comparația, în scopul evidențierii particularităților privind tratamentul contabil al dividendelor. Scopul lucrării constă în analiza tratamentului contabil al dividendelor în Republica Moldova, prin evidențierea aspectelor teoretice și practice aferente acestora.

Conținut de bază.

Distribuirea dividendelor reprezintă o etapă importantă în procesul de repartizare a profitului obținut de entitate și reflectă relația economică dintre entitate și proprietarii săi. În legislația Republicii Moldova, noțiunea de dividend este definită în mod expres în Codul fiscal. Astfel, conform art. 12 din Codul fiscal al Republicii Moldova [2], „*dividendul reprezintă venit obținut din repartizarea profitului net între acționari (asociați) ca urmare a deținerii participațiunilor (acțiunilor, părților sociale) la capitalul social*”. Cadrul juridic privind distribuirea dividendelor este stabilit de legislația care reglementează activitatea societăților comerciale. În acest sens, art. 46 alin. (1) din Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni [4] prevede că „*cota-parte din profitul net al societății (...) constituie dividend*”, iar art. 39 alin. (1) din Legea nr. 135/2007 privind societățile cu răspundere limitată [3] stabilește distribuirea profitului net între asociați. Totodată, legislația impune anumite restricții privind repartizarea profitului, conform art. 40 din Legea nr. 135/2007 [3], pentru a asigura menținerea echilibrului financiar al entității.

Din punct de vedere fiscal, regimul dividendelor este stabilit de Codul fiscal al Republicii Moldova. Conform art. 80 [2], dividendele se achită din venitul rămas după impozitare. Tratatamentul fiscal diferă în funcție de categoria beneficiarilor: în cazul persoanelor fizice rezidente se aplică impozitul pe venit de 6% reținut la sursa de plată, conform art. 90¹ [2], iar în cazul persoanelor juridice rezidente, dividendele constituie, de regulă, venituri neimpozabile, evitându-se astfel dubla impozitare.

Un aspect distinct îl constituie distribuirea dividendelor în cursul perioadei de gestiune, pentru care legislația prevede plata anticipată a impozitului pe venit de 12%, conform art. 80¹ din Codul fiscal [2].

Din punct de vedere contabil, evidența dividendelor este reglementată de Standardul Național de Contabilitate „Capital propriu și datorii”, iar distribuirea acestora determină diminuarea capitalului propriu și recunoașterea unei datorii față de proprietari.

- În cazul dividendelor anuale, repartizarea profitului nerepartizat se reflectă prin următoarea înregistrare contabilă:

Debit contul 332 „Profit nerepartizat al anilor precedenți”

Credit contul 536 „Datorii față de proprietari”, contul de gradul II 5361 „Datorii privind dividendele calculate”

- În cazul dividendelor achitate persoanelor fizice, reținerea impozitului pe venit se reflectă prin următoarea înregistrare contabilă:

Debit contul 536 „Datorii față de proprietari”, contul de gradul II 5361 „Datorii privind dividendele calculate”

Credit contul 534 „Datorii față de buget”, contul de gradul II 5343 „Datorii privind impozitul pe venit reținut la sursă”

- Plata dividendelor către proprietari se înregistrează astfel:

Debit contul 536 „Datorii față de proprietari”, contul de gradul II 5361 „Datorii privind dividendele calculate”

Credit contul 241 „Casa” sau Credit 242 „Conturi curente în monedă națională”

- În cazul dividendelor distribuite în cursul perioadei de gestiune, profitul utilizat se reflectă prin următoarea înregistrare contabilă:

Debit contul 334 „Profit utilizat al perioadei de gestiune”

Credit contul 536 „Datorii față de proprietari”, contul de gradul II 5361 „Datorii privind dividendele calculate”

- Pentru dividendele intermediare se calculează suplimentar *impozitul anticipat de 12%*, care se reflectă astfel:

Debit contul 225 „Creanțe ale bugetului”, contul de gradul II 2251 „Creanțe privind impozitul pe venit”

Credit 534 “Datorii față de buget”, contul de gradul II 5341 „Datorii privind impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător”

Pentru evidențierea diferențelor dintre cele două modalități de distribuire a profitului, particularitățile dividendelor anuale și intermediare sunt sintetizate în tabelul 1.

Tabelul 1. Particularitățile dividendelor anuale și intermediare

Element analizat	Dividende anuale	Dividende intermediare
Baza deciziei	Hotărârea adunării generale după aprobarea situațiilor financiare anuale	Decizia organelor de conducere în baza situațiilor financiare interimare
Sursa profitului	Profit nerepartizat al anilor precedenți	Profitul obținut în perioada curentă
Particularități fiscale	Impozitul pe venit se reține la sursa de plată pentru persoane fizice	Se aplică atât reținerea impozitului pentru persoane fizice, cât și plata anticipată a impozitului pe profit
Impact contabil	Diminuarea profitului nerepartizat	Diminuarea profitului perioadei de gestiune

Sursa: elaborat de autor în baza Codului fiscal al Republicii Moldova [2], Legii nr. 135 din 14.06.2007 privind societățile cu răspundere limitată [3] și Legii nr. 1134 din 02.04.1997 privind societățile pe acțiuni [4].

Concluzii.

În concluzie, dividendele au un rol important în repartizarea profitului și reflectă relația dintre entitate și proprietarii săi. Distribuția acestora este reglementată de legislația fiscală și contabilă, iar tratamentul fiscal diferă în funcție de categoria beneficiarilor și de momentul plății, fiind prevăzute mecanisme specifice atât pentru dividendele anuale, cât și pentru cele intermediare.

Totodată, cotabilitatea dividendelor asigură reflectarea corectă a capitalului propriu și a obligațiilor entității. Aplicarea corectă a tratamentului contabil și fiscal contribuie la transparența informațiilor financiare, la respectarea cadrului normativ și la menținerea stabilității economice a entității.

Referințe bibliografice.

1. Codul Civil Al Republicii Moldova. Nr. 1107 din 06.06.2002. Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=153161&lang=ro#
2. Codul Fiscal Al Republicii Moldova, nr. 1163/1997. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=326971>
3. Legea nr. 135 din 14.06.2007 privind societățile cu răspundere limitată. Monitorul Oficial al Republicii Moldova.
4. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=152601&lang=ro#
5. Legea nr. 1134 din 02.04.1997 privind societățile pe acțiuni. Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147651&lang=ro#
6. ROȘU, Anastasia. Politica de dividende în Republica Moldova. În: *International Student Scientific Conference „Challenges of Accounting for Young Researchers”*, Ediția a IX-a, 14–15 martie 2025, Chișinău. Chișinău: Academia de Studii Economice din Moldova, 2025, pp. 134–136.
7. Disponibil: https://conferinte.stiu.md/sites/default/files/evenimente/Culegere_ISSC_2025.pdf
8. NEDERIȚA, Alexandru și Liliana LAZARI. Accounting and tax treatment of dividends in commercial companies in the Republic of Moldova. În: *Analele Universității „Constantin Brâncuși”*, Seria Economie. Revistă Științifică, Nr. 04, 2024, p. 13-23. ISSN 2344-3685, ISSN-L 1844-7007. Disponibil: https://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2024-04/02_Nederita.pdf
9. GRIGOROI L.; LAZARI L.; BÎRCĂ A.; ȚURCANU L.; BALTEȘ N.; ERHAN L.; MIHAILA S.; CARAMAN S.; GRAUR A.; BAJAN M.; BADICU G.; CUȘMĂUNSA R. Contabilitatea întreprinderii, Chișinău, Editura CARTIER, 2021, ISBN 978-9975-86-456-5 (Cartier). – ISBN 978-9975-75-984-7, (ASEM).

RECUNOAȘTEREA ȘI EVALUAREA IMOBILIZĂRILOR NECORPORALE ÎN ECONOMIA DIGITALĂ: PROVOCĂRI ACTUALE PRIVIND APLICAREA IAS 38

RECOGNITION AND MEASUREMENT OF INTANGIBLE ASSETS IN THE DIGITAL ECONOMY: CURRENT CHALLENGES IN THE APPLICATION OF IAS 38

Autor: Vladlena FOSA

Ciclu de studii: licență

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: fosa.vladlena@ase.md

Conducător științific: Lilia GRIGOROI

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: grigori.lilia@ase.md

ORCID: 0000-0002-9741-0932

Abstract. *This study examines the recognition and measurement of intangible assets in the context of the digital economy, with a particular focus on the challenges related to the application of IAS 38. The rapid development of digital technologies has led to the emergence of new types of economic resources, such as cryptocurrencies, digital platforms, databases, and artificial intelligence systems, which play a crucial role in value creation. However, many of these assets do not fully meet the traditional recognition criteria established by IAS 38, particularly in terms of identifiability, control, and reliable measurement. The article highlights the limitations of the current accounting framework and emphasizes that digital assets are often not adequately reflected in financial statements. Based on relevant academic literature, the study concludes that there is a need to adapt accounting standards to better reflect the economic reality of the digital environment and ensure more relevant financial reporting.*

Keywords: *IAS 38, intangible assets, digital economy, digital platforms.*

JEL. *M41, O33, G32*

Introducere.

Transformările ce se datorează procesului de digitalizare a economiei globale conduc la modificări semnificative în structura resurselor economice utilizate de organizații. Chiar dacă economia tradițională pune accent pe valoarea întreprinderilor fiind determinată în mare parte de active tangibile, cum ar fi clădiri, echipamente, utilaje, terenuri, la momentul actual tot mai multe companii își bazează avantajul competitiv pe resurse intangibile, reprezentate de tehnologie, software, capitalul intelectual, baze de date și platforme digitale. Această evoluție se datorează și are o legătură strânsă cu dezvoltarea economiei bazate pe cunoașterea și extinderea tehnologiilor informaționale. Unele analize [1] realizate în domeniul economiei digitale arată că ponderea activelor necorporale în valoarea companiilor au înregistrat o creștere semnificativă în ultimele decenii. Potrivit lui Ocean Tomo [1] activele intangibile reprezintă peste 90% din valoarea întreprinderilor incluse în indicele bursier S&P 500, în comparație cu 17% în anul 1975, ceea ce reflectă în mod direct schimbările structurale ale economiei digitale și pune accent pe importanța tot mai însemnată a capitalului intelectual și a tehnologiilor digitale în crearea valorii economice. În contextul acestor transformări accelerate, sistemele de raportare financiară se confruntă cu provocări semnificative în ceea ce privește recunoașterea și evaluarea imobilizărilor necorporale. Standardul Internațional de Raportare Financiară IAS 38, stabilește cadrul conceptual și reguli contabile pentru recunoașterea și evaluarea activelor intangibile. Cu toate acestea digitalizarea, algoritmi de AI, aplicații digitale bazate pe date complexe, ca o nouă formă de resursă economică, provoacă apariția unor probleme ce țin de aplicarea adecvată a acestui standard în economia digitală [2]. Prezentul articol are drept scop analiza principalelor provocări generate de economia digitală în contabilizarea imobilizărilor necorporale

prin prisma IAS 38 [3]. Metodologia de cercetare a îmbinat analiza normativă cu analiza calitativă. În acest scop am analizat textul IAS 38 [3] și Cadrul general de raportare financiară [4] pentru a identifica criteriile de recunoaștere și a verifica dacă activele digitale moderne se încadrează în aceste definiții. Prin metoda analizei comparate am identificat provocările actuale privind aplicarea IAS 38.

Conținut de bază.

Transformările tehnologice au condus la creșterea importanței activelor intangibile, precum software, baze de date, platforme digitale, tehnologiile bazate pe inteligența artificială. În unele sectoare ale economiei activele intangibile sunt principala sursă de valoare a entității. Încă în anul 2001 cercetătorul Lev [5] subliniază ideea ca imobilizările necorporale, precum capitalul intelectual, cercetarea și dezvoltarea, tehnologiile informaționale, sunt principalii factori care determină crearea valorii economice bazată pe cunoaștere. În mod similar, Corrado Hulten și Sichel [6] accentuează faptul că investițiile în active intangibile, cum ar fi software-ul, capitalul organizațional și proprietatea intelectuală, au devenit o componentă esențială a creșterii economice. Consiliul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate (IASB) a emis IAS 38 „Active necorporale” în septembrie 1998 și l-a adoptat în aprilie 2001. Putem spune că acest standard este o relictă a secolului trecut. Pe parcursul anilor a suferit modificări periodice (2004, 2008 și 2014), însă esența standardului a rămas practic aceleași și se confruntă cu complexități și provocări în ceea ce privește recunoașterea și contabilizarea fenomenelor digitale. [7].

În economia digitală, numeroase entități dezvoltă platforme online pentru furnizarea de servicii educaționale, comerciale sau informatice, cum ar fi platforme de învățare online, biblioteci digitale [8]. Aceste sisteme includ o combinație de software, baze de date, infrastructuri tehnologice și conținut digital, care în multe cazuri sunt dezvoltate intern de entitate, ceea ce creează complexități în identificarea unui activ distinct care să poată fi recunoscut separat în situațiile financiare. Totodată, dezvoltarea tehnologiilor bazate pe AI ridică probleme suplimentare privind recunoașterea activelor necorporale. Algoritmii de inteligență artificială și modelele de învățare autonomă generează beneficii economice semnificative, dar valoarea lor deseori depinde de datele utilizate în antrenarea sistemelor și de cunoștințele organizaționale a entității. Deseori este dificilă delimitarea dintre cheltuieli și active în tehnologie [9], de stabilit dacă aceste resurse îndeplinesc criterii de identificabilitate și control necesare pentru recunoașterea lor ca active necorporale. Deseori valoarea economică a acestor tehnologii rezultă din interacțiunea dintre software, date și capital intelectual, ceea ce complică procesul de contabilizare.

Criptomonedele, cum ar fi Bitcoin sau Ethereum, nu pot fi încadrate în categoriile tradiționale de active definite de standardele contabile, ceea ce reprezintă o dificultate majoră [2]. Cu toate că acestea sunt considerate ca fiind imobilizări necorporale în unele interpretări, caracteristicile lor economice sunt diferite de cele a activelor intangibile clasice. Criptomonedele sunt tranzacționate frecvent pe piețe digitale și pot funcționa ca mijloc de schimb sau ca instrument investițional, ceea ce creează incertitudini privind clasificarea și evaluarea lor contabilă.

În timp ce activele intangibile sunt principalii factori ai creării valorii economice bazate pe cunoaștere, sistemele contabile tradiționale nu reușesc să reflecte adecvat aceste resurse. În economia modernă se investește mult în capitalul intangibil, ca software, baze de date, capital organizațional, însă o mare parte din aceste investiții sunt recunoscute în contabilitate drept cheltuieli și nu sunt reflectate în bilanț, ceea ce duce la diferențe semnificative între valoarea contabilă și valoarea de piață a companiilor. Astfel tot mai multe voci subliniază că natura evolutivă a activelor digitale necesită îndrumări îmbunătățite în cadrul IAS 38 [7], precum și necesitatea adaptării acestuia la realitățile economice digitale.

Concluzii.

Economia digitală a generat apariția unor noi tipuri de active intangibile, cum ar fi criptomonede, platforme digitale, biblioteci digitale, aplicații bazate pe inteligența artificială, care au devenit esențiale în procesul de creare a valorii economice a unei entități. Însă aplicarea standardului IAS 38 în cazul acestor active este inefficientă și provoacă agitații în recunoașterea și evaluarea imobilizărilor necorporale. Aceste limitări evidențiază necesitatea adaptării cadrului contabil la realitățile economice actuale. Or, IAS 38 a fost conceput într-o eră industrială și nu mai reflectă realitatea economiei bazate pe cunoaștere, date și tehnologie, fapt recunoscut de Consiliul de Standarde de Raportare financiară, care au adăugat în agenda sa un proiect major de cercetare privind imobilizările necorporale.

Bibliografie.

1. TOMO, O. Intangible Asset Market Value Study. 2025. Disponibil: <https://oceantomo.com/intangible-asset-market-value-study/>
2. JANGGUR, M. F. M. and NUGRAHANTI, T. P. Implementation of Accounting Standards for Cryptocurrency Companies in Indonesia. Journal of Asian Business Strategy, 2022, 12(2), 139–149. <https://doi.org/10.55493/5006.v12i2.4680>
3. Standardul Internațional de contabilitate 38 Imobilizări necorporale Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/content/standardele-interna%C8%9Bionale-de-raportare-financiar%C4%83-2017-red-book>
4. Conceptual Framework for Financial Reporting. IFRS Foundation. Disponibil <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/conceptual-framework/>
5. LEV, B. (2001). Intangibles: Management, Measurement, and Reporting. Brookings Institution Press. Disponibil: https://books.google.md/books/about/Intangibles.html?id=ApH6ngEACAAJ&redir_esc=y
6. CORRADO, C. HULTEN, C. and SICHEL, D. In book: Measuring capital and technology: an expanded framework. (pp.11-41) Chapter: 1. Publisher: University of Chicago Press Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/312938080_Measuring_Capital_and_Technology_An_Expanded_Framework
7. SANJAYA, R. E. MURWANINGSARI, J. GUNAWAN, J. and Y. C. LIU. Virtual Investment Analysis (Metaverse) in Developing An IAS 38 as a Part of Future Accounting. Rev. Gest. Soc. Ambient. V. 18, nr. 10, p. 1-28. DOI: <https://doi.org/10.24857/rgsa.v18n10-063> (7)
8. ȚURCANU, L. Problematici ale contabilității în instituțiile de învățământ superior cu autonomie financiară. Teza de doctorat, 2025. Disponibil: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/4631/Turcanu_Liliana_REZUMAT_rom.pdf?sequence=1&isAllowed=y
9. HEILING J. Digital transformation and the accounting for intangible assets in the public sector. Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management, 2026, Vol. 38 No. 1 pp. 134–155, doi: <https://doi.org/10.1108/JPBAFM-09-2024-0177>

IMPACTUL DIGITALIZĂRII ASUPRA PROCESULUI DE INVENTARIERE

IMPACT OF DIGITALIZATION ON THE INVENTORY PROCESS

Autor: Patricia OLOINIC

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: oloinic.patricia@ase.md**Conducător științific: Angela POPOVICI**

dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: popovici.angela.alexandru@ase.mdORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8844-0304>

Abstract. *The digitalization of the inventory process has a significant impact on accounting activities, contributing to the efficiency of procedures and to the accuracy of financial information. This paper aims to analyze the transition from traditional, manual-heavy inventory practices to modern, technology-driven systems, emphasizing the importance of this shift for the true and fair view of financial statements. In the context of recent regulatory updates in the Republic of Moldova, such as the implementation of the Order of the Ministry of Finance no. 115/2025, the use of electronic documents, digital signatures, and remote video monitoring is now legally permitted. The research methodology is based on a comparative analysis of the regulatory framework and a synthesis of specialized literature regarding emerging technologies like RFID (Radio Frequency Identification) and Cloud Computing. The research results highlight that digital inventory methods can significantly reduce operational time, minimize human error in data entry, and provide a transparent audit trail. Furthermore, the paper addresses the integration of digital tools with accounting software to manage inventory discrepancies and natural perishability more effectively. In conclusion, digitalization is not merely a technical upgrade but a strategic necessity for enhancing internal control and ensuring the integrity of an entity's assets in a dynamic economic environment.*

Keywords: digitalization, inventory, accounting, electronic documents, internal control, RFID technology, Cloud computing, inventory discrepancies.

JEL Classification. M40, M41

Introducere.

Digitalizarea reprezintă unul dintre cele mai importante procese de transformare ale economiei contemporane, influențând semnificativ modul de organizare și desfășurare a activităților contabile. În acest context, inventarierea, ca procedeu esențial al contabilității, a cunoscut schimbări majore determinate de integrarea tehnologiilor informaționale în procesul de evidență și control al bunurilor.

Inventarierea are rolul fundamental de a asigura concordanța dintre datele înregistrate în contabilitate și situația reală a activelor, capitalului propriu și datoriilor unei entități. În forma sa tradițională, acest proces presupune un volum ridicat de muncă manuală, utilizarea documentelor pe suport de hârtie și un risc sporit de apariție a erorilor umane. Odată cu dezvoltarea sistemelor informatice, digitalizarea a devenit o soluție viabilă pentru eficientizarea acestui proces și pentru creșterea calității informațiilor cuprinse în situațiile financiare.

Actualitatea temei este susținută de modificările recente ale cadrului normativ din Republica Moldova, care permit utilizarea documentelor electronice și a metodelor digitale de monitorizare. Lucrarea de față își propune să analizeze impactul acestor tehnologii asupra procesului de inventariere, evidențiind avantajele automatizării, precum și riscurile asociate implementării acestora în mediul economic actual.

Metodologia aplicată în elaborarea prezentei lucrări se bazează pe o abordare calitativă, integrând analiza documentară a cadrului normativ relevant din Republica Moldova, cu accent pe Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2017 [1] și Regulamentul privind inventarierea aprobat

prin Ordinul ministerului Finanțelor nr. 60/2012 [3], actualizat prin Ordinul ministerului Finanțelor nr. 115/2025 [5]. Totodată, s-a utilizat metoda comparativă pentru a evalua eficiența sistemelor tradiționale față de cele digitalizate (RFID, Cloud Computing), precum și sinteza literaturii de specialitate pentru a identifica bunele practici în gestionarea riscurilor și a perisabilității. Prin metodele observației și deducției logice, cercetarea urmărește să evidențieze modul în care automatizarea contribuie la acuratețea datelor contabile și la consolidarea controlului intern în cadrul entităților moderne.

Conținut de bază.

Digitalizarea procesului de inventariere în Republica Moldova este susținută în mod explicit de cadrul normativ actual, în special de Regulamentul privind inventarierea nr. 60/2012. Aceste prevederi legale permit entităților economice să utilizeze documente electronice semnate cu semnătură digitală, eliminând necesitatea arhivelor fizice voluminoase și a semnării manuale a listelor de inventariere. Mai mult, noile reglementări introduse prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 115/2025 [5] permit inventarierea la distanță prin mijloace video, ceea ce oferă o flexibilitate sporită în verificarea activelor aflate în locații geografice diferite. Această deschidere legislativă creează premisele pentru o transparență totală, unde trasabilitatea fiecărui element patrimonial poate fi verificată instantaneu în sistemele contabile, consolidând astfel controlul intern și reducând riscul de manipulare a datelor. Din punct de vedere tehnic, impactul major al digitalizării este resimțit prin utilizarea sistemelor de identificare prin frecvență radio (*RFID*). Spre deosebire de metodele tradiționale de scanare manuală a codurilor de bare, tehnologia RFID permite identificarea automată și simultană a unui volum mare de bunuri fără contact vizual direct, ceea ce reduce timpul de execuție al inventarierii fizice cu până la 70%. Integrarea acestor tehnologii cu platformele de tip *Cloud Computing* asigură sincronizarea datelor factice cu cele scriptice în timp real, oferind managementului o imagine fidelă asupra stocurilor. De asemenea, digitalizarea permite o gestionare superioară a fenomenului de perisabilitate naturală prin sisteme automate, entitățile pot monitoriza termenele de expirare și pot calcula automat pierderile admisibile conform normelor tehnice, evitând erorile de calcul uman semnalate adesea în literatura de specialitate.

În ciuda avantajelor strategice, implementarea acestor tehnologii presupune o serie de riscuri ce pot afecta calitatea raportării financiare:

- *Investiții de capital ridicate:* Costurile inițiale pentru achiziția echipamentelor RFID, a terminalelor mobile și a software-urilor de gestiune pot fi prohibitive pentru entitățile mici și mijlocii.
- *Vulnerabilități de securitate cibernetică:* Dependența critică de infrastructură face ca defecțiunile hardware sau atacurile informatice să poată bloca desfășurarea inventarierii și compromite integritatea datelor.
- *Rezistența la schimbare și deficitul de competențe:* Lipsa competențelor digitale ale angajaților poate genera erori de operare care, în mediul electronic, sunt mai greu de detectat în timp util.
- *Limitări tehnice ambientale:* Anumite medii de depozitare pot cauza interferențe radio, demonstrând că tehnologia trebuie să rămână un instrument de suport, și nu un înlocuitor total al judecății profesionale.

Rezultatele procesului de inventariere digitalizat sunt integrate automat în evidența contabilă, asigurând o precizie ridicată în evaluarea diferențelor. Plusurile identificate se evaluează la valoarea justă și se înregistrează în contul 612.4 „*Venituri din plusurile de active imobilizate și circulante constatate la inventariere*”. În oglindă, lipsurile peste norme se reflectă prin contul 714.4 „*Cheltuieli privind lipsurile și pierderile din deteriorarea activelor imobilizate și circulante*”. Atunci când lipsurile sunt imputabile, sistemul generează automat creanța prin contul 226.2 „*Creanțe privind recuperarea prejudiciului material*”.

Pentru a maximiza beneficiile digitalizării, se impune dezvoltarea interoperabilității sistemelor, prin corelarea directă a terminalelor de inventariere cu sistemele de salarizare, astfel încât imputarea lipsurilor constatate să se realizeze automat și eficient. Totodată, este necesară implementarea unui proces de auditare digitală continuă, prin trecerea de la inventarierea anuală la monitorizarea permanentă a stocurilor cu ajutorul senzorilor, ceea ce permite reflectarea fidelă a realității patrimoniale pe parcursul întregului an. În același timp, formarea continuă a personalului contabil devine esențială, fiind necesară dezvoltarea unor programe de instruire privind utilizarea instrumentelor moderne de monitorizare video și video-expertiză, în conformitate cu prevederile legale. Pentru evidențierea principalelor beneficii ale digitalizării procesului de inventariere, acestea sunt sintetizate în Figura 1.

Eficiență temporală

- Tehnologiile tip RFID permit scanarea simultană a întregului depozit, reducând timpul de lucru de la câteva zile la doar câteva ore.

Acuratețea datelor

- Automatizarea colectării informațiilor elimină complet erorile umane de numărare sau de transcriere manuală în registre.

Monitorizarea perisabilității

- Sistemele informatice calculează automat termenele de expirare și pierderile naturale, optimizând gestionarea stocurilor critice.

Reducerea costurilor administrative

- Eliminarea suportului de hârtie și a spațiilor de arhivare fizică scade cheltuielile operaționale ale departamentului contabil.

Figura 1. Avantajele digitalizării procesului de inventariere

Sursa: elaborat de autor în baza literaturii de specialitate (Balmuş & Şerban, 2024). [2]

Figura ilustrează impactul digitalizării asupra procesului de inventariere, evidențiind beneficii semnificative la nivel operațional și managerial, dar și anumite limitări, precum costuri inițiale ridicate, necesitatea instruirii personalului și riscuri legate de securitatea datelor.

Concluzii.

Digitalizarea procesului de inventariere contribuie la modernizarea activității contabile și la îmbunătățirea calității informațiilor financiare. Tehnologiile moderne, precum RFID și sistemele Cloud, reduc timpul de verificare și diminuează riscul erorilor umane.

În Republica Moldova, cadrul normativ susține această tranziție, însă eficiența implementării depinde de nivelul investițiilor, de asigurarea securității datelor și de pregătirea personalului. Astfel, digitalizarea devine un instrument esențial pentru consolidarea controlului intern și fundamentarea deciziilor economice.

Referințe bibliografice:

1. Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120938&lang=ro
2. BALMUȘ, Bianca-Mihaela; ȘERBAN, Diana-Andreea. O perspectivă contabilă asupra digitalizării procedurilor de inventariere patrimonială. 2024. Disponibil: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/3543/Culegera%20ISSC%202024_pp162-164.pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. Ordinul nr. 60 din 29.05.2012 cu privire la aprobarea Regulamentului privind inventarierea. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132096&lang=ro
4. DAMEAN, Anfisa. Tratatamentul contabil al rezultatelor inventarierii anuale. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/164-168_42.pdf
5. Ordinul nr. 115 din 30.10.2025 privind modificarea Ordinului ministrului finanțelor nr. 60/2012 „Cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la inventariere”. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=151828&lang=ro

DIGITALIZAREA CONTABILITĂȚII ȘI EFECTELE ACESTEIA ASUPRA TRANSPARENȚEI FINANCIARE

DIGITALIZATION OF ACCOUNTING AND ITS EFFECTS ON FINANCIAL TRANSPARENCY

Authors: Ionuț CAVCALIUC

E-mail: cavcaliucionut@gmail.com

Academy of Economic Studies of Moldova

Valentin BRATU

valentinbratu713@gmail.com

Academy of Economic Studies of Bucharest

Research advisor: Svetlana MIHAILA

Ph.D., Associate Professor, Academy of Economic Studies of Moldova

E-mail: svetlana.mihaila@ase.md

Abstract. *In the context of accelerated technological development, the digitalization of accounting has become an essential factor in modernizing financial information systems. The implementation of digital technologies improves the efficiency and accuracy of accounting processes and financial information accessibility. The purpose of this article is to analyze the concept of accounting digitalization and its effects upon financial transparency, using literature review and analytical research methods. It is concluded that digital technologies, including artificial intelligence, blockchain, cloud accounting and ERP systems, improve the quality and transparency of financial reporting by increasing data accessibility and reducing accounting errors.*

Keywords: *accounting digitalization, financial transparency, digital technologies, financial reporting, blockchain, ERP systems, cloud accounting, artificial intelligence.*

JEL. M40, M41

Introduction.

The contemporary digital economy requires organizations to fundamentally rethink how they manage and report financial information. Digitalization is not merely a technological trend, but a strategic necessity for entities seeking competitiveness and transparency in the global economy. Accounting, as the primary provider of financial information, is at the heart of this transformation, evolving from a manual recording system to an integrated information ecosystem capable of responding to user needs in real time.

Against the backdrop of the rapid economic and technological transformations of recent decades, digitization has become a key driver in the modernization of managerial and accounting activities. The evolution of information and communication technologies has brought about significant changes in how accounting activities are organized and carried out, facilitating process automation, rapid processing of large volumes of data, and real-time access to financial information. Under these circumstances, accounting is no longer viewed merely as a tool for recording economic transactions, but as a complex information system that contributes to the basis for economic and managerial decisions [3].

The digitization of accounting involves the use of accounting information systems, digital platforms, and other modern technologies for managing and reporting financial information. The implementation of these technological solutions helps reduce human error and increase the efficiency of accounting processes, while ensuring better organization of the information flow. The purpose of this research is to analyze the process of digitizing accounting and to highlight its impact on financial transparency within economic entities. This study is based on the contributions of leading authors in

the national and international specialized literature, whose works formed the theoretical foundation of the research [1, 2, 3].

Research Methodology.

The methodology used in this study is theoretical and analytical in nature, based on an analysis of national and international literature on the digitization of accounting and financial transparency. The analytical method, the comparative method, information synthesis, and documentary analysis were employed. The comparative method was used to analyze the differences between traditional accounting and digitized accounting, highlighting the advantages and limitations of using computerized accounting systems. The synthesis of the information obtained allowed for the formulation of conclusions regarding the role of digital technologies in increasing financial transparency and improving the quality of accounting information used in the decision-making process.

Basic content.

Accounting digitization is the process of integrating digital technologies into the recording, processing, and reporting of financial information. This process involves the use of accounting information systems, digital databases, and modern technological platforms that enable the automation of accounting operations and the efficient management of large volumes of economic and financial data. The implementation of modern IT systems enables automated and rapid accounting entries, reducing the risk of human error and improving the quality of the generated accounting information [5].

The complex relationship between current technological pillars and the accounting digitization process is schematically represented in Figure 1.

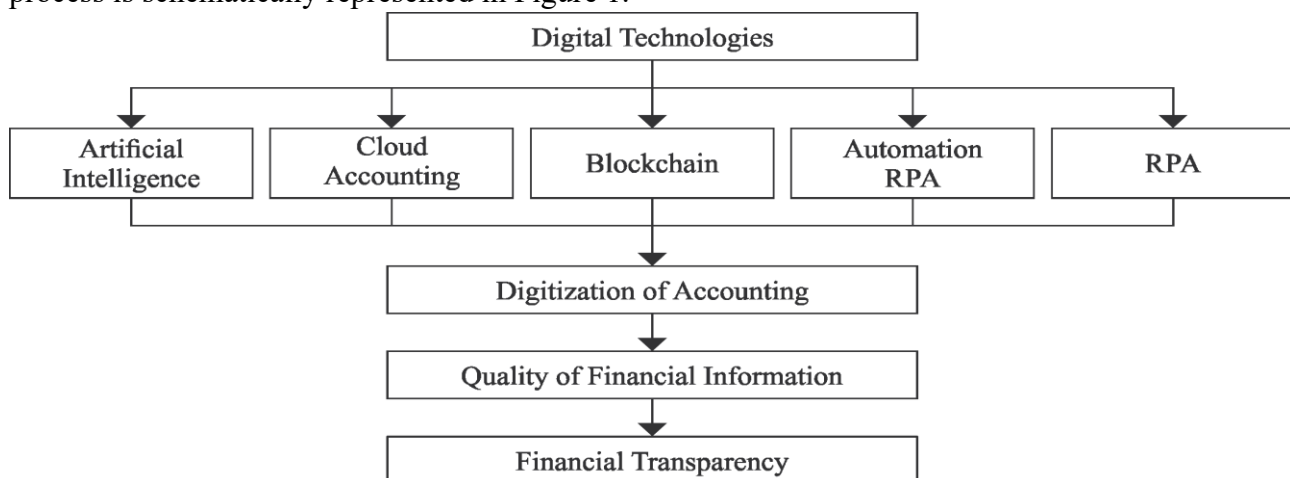

Figure 1. Conceptual model of the impact of digitization on financial transparency

Source: compiled by the author

Figure 1 illustrates the conceptual model of the relationship between digital technologies, the digitization of accounting, and increased financial transparency. At the top level of the model are the main digital technologies artificial intelligence, cloud accounting, blockchain, and robotic process automation (RPA) that contribute to the modernization of accounting systems. These technologies enable the automation of repetitive operations, rapid data processing, and reduced human intervention, which leads to increased operational efficiency and a lower risk of errors. The integration of these technologies drives the process of accounting digitization, characterized by the use of integrated information systems and the generation of financial information in real time [1,4]. Process automation reduces human intervention and the risk of accounting errors. The integration of analytical algorithms and AI systems enables automatic data verification and the identification of financial anomalies, thereby contributing to increased reliability in financial reporting [4]. Blockchain technology provides distributed ledgers that ensure transaction

traceability and prevent unauthorized data modification, thereby enhancing financial accountability and transparency [6]. Empirical studies show that digitization facilitates rapid data analysis and reduces inefficient investments due to access to more accurate information [2].

Financial transparency involves providing clear, complete, and accurate accounting information regarding the financial position and performance of an economic entity. Transparent financial information is essential for ensuring effective communication between entities and the various categories of users of accounting information, such as investors, creditors, public authorities, and business partners. The importance of financial transparency stems from its role in strengthening confidence in the activities of economic entities and in the financial system as a whole [2].

The digitization of accounting significantly contributes to increased financial transparency by improving the process of collecting, processing, and reporting accounting information. Modern IT systems enable the automatic recording of financial transactions and the rapid generation of financial reports, facilitating users' access to up-to-date and relevant information. Another important advantage is the increased accuracy of financial information; the automation of accounting processes and the use of digital technologies allow for more efficient data verification and validation, significantly reducing the risk of errors or manipulation of accounting information [5].

Despite its advantages, the digitization process involves risks and challenges: the need to develop digital skills, cybersecurity risks, initial implementation costs, and difficulties in integrating existing IT systems. Organizations that fail to develop adequate digital infrastructure face difficulties in maintaining financial transparency in digital and hybrid work environments. However, organizations that succeed in overcoming these obstacles and consistently implementing available digital solutions see significant improvements in both operational efficiency and the quality of financial information provided to stakeholders.

Therefore, the digitization of accounting is not merely a technological upgrade, but a structural transformation of how organizations produce, manage, and communicate financial information, with a direct and measurable impact on the transparency, credibility, and efficiency of their reporting.

Conclusions.

The research highlights that the digitization of accounting is a key factor in modernizing the accounting system and improving financial transparency. The implementation of digital technologies contributes to the automation of accounting processes, the reduction of human error, and increased efficiency in financial information management. Technologies such as artificial intelligence and blockchain help enhance the integrity of financial data and reduce the risk of fraud, which improves confidence in financial reporting.

The study's findings show that the use of modern accounting information systems facilitates rapid access to financial information and improves the quality of financial reporting. At the same time, digitization helps strengthen control and audit mechanisms, increasing the credibility of accounting information. Looking ahead, the success of digitization depends on adapting accountants' professional skills and implementing effective digital governance strategies within organizations.

Bibliography.

1. ȚIRIULNICOVA, N., PALADI, V., GAVRILIUC, L. Analiza rapoartelor financiare. Chișinău, 2011.
2. BALTEȘ, N. Analiza economico-financiară a întreprinderii. Sibiu: Universitatea "Lucian Blaga", 2013.
3. ROBU, V., ANGHEL, I., ȘERBAN, E. Analiza economico-financiară a firmei. București: Economică, 2014.
4. KUMAR, A. Redefining Finance: The Influence of Artificial Intelligence and Machine Learning. 2024. Disponibil: <https://arxiv.org/abs/2410.15951>
5. COMAN, D. M. et al. Digitization of Accounting: The Premise of the Paradigm Shift of Role of the Professional Accountant. Applied Sciences, 2022. Disponibil: <https://www.mdpi.com/2076-3417/12/7/3359>
6. SHAHRUKH, M. R. H. et al. Aid Nexus: A Blockchain Based Financial Distribution System. 2023. Disponibil: <https://arxiv.org/abs/2311.08372>

ROLUL AUDITULUI INTERN ÎN MANAGEMENTUL RISCURILOR

THE ROLE OF INTERNAL AUDIT IN RISK MANAGEMENT

Author: Maria CHIPRISEAN, student ciclul I Licență

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: chiprisean.maria@ase.md

Scientific coordinator: Lidia CAUȘ, dr., conf. univ.,

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: caus.lidia.ion@ase.md

ORCID code: 0000-0003-3203-3221

Abstract. *In the modern economic landscape, marked by high volatility and complex geopolitical challenges, internal audit has evolved from a traditional compliance-focused tool into a strategic pillar of corporate governance. This article analyzes the critical role of internal audit within the risk management process, focusing on its transition into an objective assurance and value-added consulting activity. The findings highlight that the synergy between auditors and managers is essential for ensuring financial and operational stability, particularly in mitigating residual risks and preventing fraud. Internal audit acts as an "early warning system," identifying systemic vulnerabilities before they jeopardize organizational assets. The paper concludes that a robust internal audit function is not merely a regulatory requirement but a fundamental investment in organizational resilience*

Keywords: internal audit, enterprise risk management, internal control systems, strategic assurance, risk mitigation, fraud prevention

JEL. M42, G32

Introducere.

În peisajul economic actual, marcat de crize pandemice și provocări geopolitice complexe, organizațiile atât din sectorul privat, cât și din cel public sunt nevoite să își revizuiască strategiile de gestionare a riscurilor într-un mod proactiv. Auditul intern a evoluat semnificativ, transformându-se dintr-o funcție axată tradițional pe probleme contabile într-un instrument strategic esențial pentru identificarea riscurilor emergente și consolidarea guvernantei corporative. În prezent, auditul intern funcționează ca o componentă obiectivă a sistemului de management al riscului, oferind asigurare și consultanță pentru a sprijini entitățile în atingerea obiectivelor lor strategice.

Scopul acestei cercetări este de a examina atribuțiile și funcțiile auditului intern în procesele de gestiune a riscului, evidențiind modul în care aceasta aduce valoare adăugată organizației. Pentru atingerea scopului sunt stabilite următoarele obiective: explorarea cadrului teoretic și a evoluției funcției de audit intern în raport cu managementul riscului, identificarea zonelor de intersecție și complementaritate între auditul intern și managementul riscurilor prin prisma modelului celor trei linii, evidențierea colaborării între auditorii interni și managerii pentru asigurarea stabilității financiare și operaționale.

Metodologia utilizată în cadrul acestei cercetări este de natură calitativă și teoretică, sprijinindu-se preponderant pe revizuirea literaturii de specialitate, studiarea legislației în vigoare, metoda analitică și sintezei.

Prin urmare, prezentul articol argumentează că sinergia dintre managementul riscurilor și auditul intern constituie premisa unei guvernante corporative sănătoase. Obiectivul final este de a oferi o imagine clară asupra modului în care auditul intern adaugă valoare entității, transformând gestionarea riscului dintr-o sarcină administrativă într-un avantaj competitiv sustenabil.

Conținut de bază.

Conceptual, funcția de audit intern a parcurs o metamorfoză semnificativă, evoluând de la un rol tradițional, centrat pe conformitate și verificarea retrospectivă a tranzacțiilor financiare, către o funcție modernă de asigurare strategică și consultanță. Această tranziție reflectă o schimbare de paradigmă: auditorul nu mai este perceput doar ca un „inspector” al erorilor trecute, ci ca un arhitect al rezilienței organizaționale. Conform literaturii de specialitate și prevederilor Legii nr. 229/2010 privind controlul financiar public intern, auditul intern este definit astăzi ca o activitate independentă și obiectivă care oferă recomandări pentru îmbunătățirea activității entității prin evaluarea sistematică a sistemului de management financiar și control. Evoluția este marcată de trecerea de la „auditarea cifrelor” la „auditarea proceselor și riscurilor”, unde aspectul principal devine examinarea modului în care managementul identifică, evaluează și răspunde amenințărilor ce pot periclita atingerea obiectivelor. Într-un context economic volatil, funcția de audit intern își extinde aria de aplicabilitate de la simpla detectare a neregulilor la furnizarea unei asigurări rezonabile că riscurile reziduale sunt menținute în limite acceptabile. Astfel, prin adoptarea unei abordări bazate pe risc, auditul intern încetează să mai fie o barieră de control statică, transformându-se într-un instrument de avertizare timpurie care adaugă valoare reală prin sprijinirea guvernantei corporative și fundamentarea deciziilor strategice pe date obiective.

Eficacitatea guvernantei corporative și a rezilienței organizaționale este condiționată de interacțiunea sinergică dintre diferitele structuri de control, concept sintetizat prin „Modelul celor Trei Linii”, actualizat de Institutul Auditorilor Interni. Acest model depășește simpla separare a sarcinilor, punând accent pe colaborare, comunicare și alinierea la obiectivele strategice ale entității. În acest ecosistem, responsabilitatea pentru gestionarea riscului este distribuită pe trei niveluri distincte, dar interdependente. Complementaritatea acestor niveluri poate fi sintetizată în diagrama de mai jos:

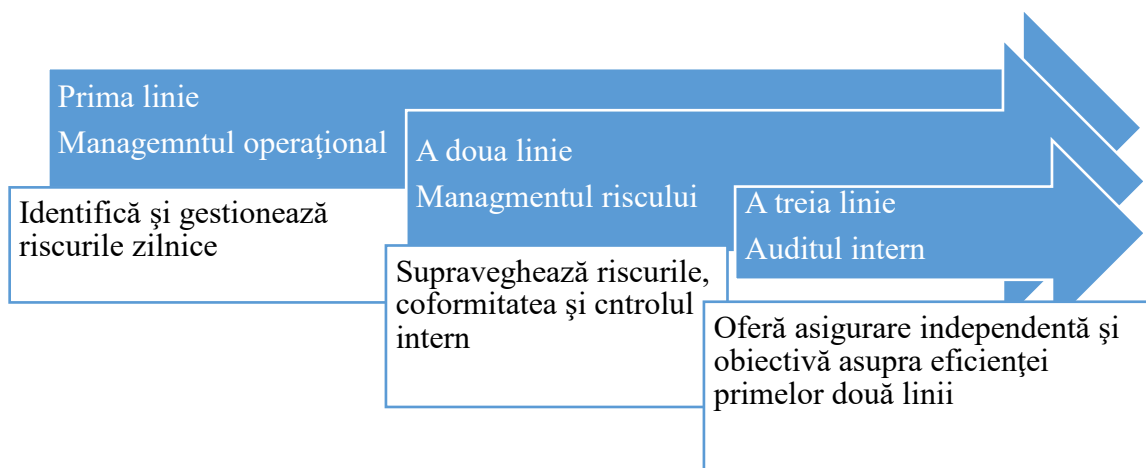

Figura 1. Atribuțiile fiecărui element din „Modelul celor trei linii”

Spre deosebire de primele două linii, care raportează direct conducerii executive, auditul intern menține o linie de raportare dublă: administrativă și funcțională. Această independență structurală permite auditorului să identifice „punctele moarte” ale managementului, evaluând nu doar conformitatea cu procedurile, ci și designul sistemului de control instituit la nivel instituțional în raport cu riscurile reziduale. Astfel, intersecția dintre aceste linii nu creează dublarea activității, ci o „plasă de siguranță” stratificată, în care auditul intern validează integritatea întregului mecanism de guvernare.

Implementarea Modelului celor Trei Linii transformă managementul riscului dintr-o responsabilitate fragmentată într-un sistem integrat de guvernare. Prin această structură, auditul intern nu doar că

validează eficacitatea controalelor, dar asigură și coerența fluxului informațional către factorii de decizie. Astfel, prin clarificarea granițelor dintre execuție, monitorizare și asigurare independentă, entitatea își maximizează șansele de a identifica vulnerabilitățile înainte ca acestea să genereze prejudicii economice și materiale. Această armonizare a rolurilor pregătește terenul pentru o cooperare mai strânsă între auditori și manageri, fiind premisa esențială pentru asigurarea stabilității financiare și operaționale la nivelul entității.

Eficacitatea sistemului de management al riscurilor nu este o stare de fapt, ci rezultatul unei interdependențe dinamice între managerii operaționali și departamentul de audit intern. În această corelare, managementul deține rolul de „proprietar al riscului”, având responsabilitatea directă de a proiecta și implementa procedurile de control intern, în timp ce auditul intern acționează ca un evaluator independent care validează dacă aceste mecanisme sunt robuste și reziliente. Această relație, așa cum subliniază cercetările recente[3] transcende simpla conformitate legală, devenind un parteneriat strategic în care auditorul oferă recomandări ce servesc drept catalizator pentru îmbunătățirea proceselor decizionale. Atunci când managerii și auditorii colaborează transparent, se creează un „cerc virtuos” de guvernanta: experiența practică a managerului se împletește cu viziunea panoramică și obiectivă a auditorului, minimizând astfel riscul rezidual și prevenind materializarea amenințărilor ce ar putea periclita activele entității.

Stabilitatea financiară a unei organizații - fie că vorbim despre o instituție de stat sau despre o instituție bancară [4] depinde în mod critic de capacitatea de a detecta și preveni fraudele și erorile sistematice înainte ca acestea să producă efecte ireversibile. Auditul intern aduce valoare adăugată prin evaluarea eticii manageriale și prin verificarea vulnerabilităților în sistemul de management financiar și control (MFC). În acest sens, colaborarea nu presupune o diluare a independenței auditorului, ci o valorificare a expertizei sale prin consultanță oferită managementului pentru fortificarea barierelor de apărare. O corelare optimă între aceste două funcții permite organizației să își definească mai precis toleranța la risc, asigurându-se că resursele sunt alocate eficient și că obiectivele strategice rămân protejate chiar și în condiții de volatilitate economică sau geopolitică. În final, stabilitatea operațională devine produsul unei comunicări bidirecționale, în care recomandările de audit sunt privite nu ca o critică la adresa managementului, ci ca un instrument esențial de perfecționare și securizare a viitorului organizațional.

Concluzii.

Cercetarea de față a demonstrat că, în contextul economic actual marcat de o volatilitate fără precedent, auditul intern a încetat să mai fie o simplă activitate periferică de verificare, devenind un pilon strategic al guvernantei corporative. Studiul integrat al cadrului normativ și a literaturii de specialitate relevă faptul că, succesul managementului riscurilor este condiționat de existența unei structuri de audit intern autonome, capabile să ofere nu doar asigurare, ci și consultanță proactivă.

Sinteza argumentelor prezentate confirmă faptul că eficacitatea sistemului de management financiar și control (MFC) depinde de respectarea Modelului celor Trei Linii. Am evidențiat că, prin poziționarea sa ca a treia linie de apărare, auditul intern validează obiectiv integritatea proceselor de gestionare a riscurilor derulate de management. Această corelare între „proprietarii riscului” (managerii) și „evaluatori” (auditorii) creează un mecanism de reziliență care protejează patrimoniul entității și previne materializarea fraudelor sau a erorilor sistematice. Astfel, stabilitatea financiară și operațională nu este doar un obiectiv, ci rezultatul direct al unei sinergii între execuția managerială responsabilă și supravegherea obiectivă a auditului intern. În definitiv, concluzionăm că un audit intern robust nu reprezintă un cost administrativ, ci o investiție strategică în viitorul și stabilitatea oricărei organizații moderne.

Referințe bibliografice.

1. GRIGOROI, L., LAZARI, L. și autorii. Contabilitatea întreprinderii. Ediția a III- a, revăzută și completată. Chișinău: Editura Cartier: ASEM, 2021. ISBN 978-9975-86-465-5 (Cartier) ISBN 978-9975-75-984-7 (ASEM).
2. MIHAILA, S., MIHAI, C., Bibliometric analysis regarding the concept of blockchain accounting, International scientific conference on accounting: ISCA 2023: 12 Edition, April 6-7 2023, Chisinau, ISBN 978-9975-167-00-0 (PDF), pp. 82-90. Disponibil: https://caae.ase.md/files/conferinte/isca/Culegere_ISCA_2023.pdf
3. Babuci, P., & Bîrcă, A. (2024). Influenta auditului intern asupra eficacitatii managementului riscurilor in sectorul public. In *International Scientific Conference on Accounting* (pp. 265-271). Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/210794
4. Petroianu, G. O. (2017). Rolul auditului intern în managementul riscului instituțiilor de credit. Disponibil: <https://irek.ase.md/xmlui/handle/123456789/328>
5. Dolghi, C. (2012). Funcția de audit intern și rolul acesteia în procesele de management al riscurilor. *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Exacte și Economice)*, 57(7), 174-179. Disponibil: <https://exact.studiamsu.md/wp-content/uploads/2012/01/27.-p.174-179.pdf>

STRATEGII DE PREVENIRE A FRAUDELOR ÎN CADRUL ENTITĂȚILOR DE COMERȚ ELECTRONIC

FRAUD PREVENTION STRATEGIES FOR E-COMMERCE ENTITIES

Autor: Daniela NEGRU

E-mail: daniela.negru.q74c@ase.md

Academia de Studii Economice din Moldova

Coordonator științific: Maia BAJAN dr., conf. univ.,

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: bajan.maia@ase.md

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0001-6903-8275>

Abstract. *The digital transformation of retail has introduced complex financial challenges, necessitating a robust alignment between cybersecurity and accounting integrity. This article examines the evolving landscape of e-commerce fraud and outlines strategic prevention mechanisms for economic entities. By integrating official statistical data with financial control frameworks, the research emphasizes the role of automated reconciliation and multi-layered authentication in mitigating fiscal leakage. The findings suggest that a holistic approach, where technical security meets rigorous internal auditing, is fundamental for sustaining the financial health and credibility of online businesses.*

Keywords: *E-commerce security, fraud prevention, cyber-financial risks, multi-factor authentication, digital trust.*

JEL. M40, M41

Introducere.

Expansiunea accelerată a mediului virtual de afaceri a redefinit fluxurile financiare tradiționale, impunând o supraveghere mult mai riguroasă a tranzacțiilor. Pentru o entitate de comerț electronic, fenomenul fraudei nu reprezintă doar o breșă de securitate informatică, ci o amenințare directă la adresa acurateței datelor contabile [6].

Orice operațiune frauduloasă neidentificată în cadrul entității, poate denatura situațiile financiare, generând discrepanțe între realitatea faptică și înregistrările scriptice. În acest sens, implementarea unor strategii de prevenire devine o componentă esențială a sistemului de control intern, menită să asigure conservarea activelor și fiabilitatea raportărilor financiare conform normelor în vigoare [4].

Conținut de bază.

În mediul digital, controlul intern al unei entități se bazează pe trei piloni fundamentali: prevenirea, detectarea și corecția [1]. Spre deosebire de sistemele clasice, în cazul platformelor de plată, riscul major nu este doar pierderea fizică a fondurilor, ci alterarea datelor tranzacționale.

Potrivit indicatorilor publicați de Biroul Național de Statistică [3] privind societatea informațională, tot mai multe companii moldovenești adoptă soluții de vânzare online, fapt ce impune alinierea la cadrul legal privind serviciile de plată [2]. Totuși, creșterea volumului de afaceri în mediul digital atrage după sine o diversificare a schemelor de fraudare, cu impact direct asupra gestiunii financiare a entității. În acest context, Tabelul 1 sintetizează principalele categorii de fraudă întâlnite în comerțul electronic și evidențiază implicațiile acestora asupra fluxurilor contabile ale entității.

Informațiile sistematizate în *Tabelul 1* evidențiază faptul că fraudă în e-commerce are un efect de domino asupra întregului sistem contabil. De exemplu, *frauda de tip chargeback* nu este doar o pierdere de cash, ci necesită proceduri complexe de stornare a facturilor și ajustare a TVA-ului colectat. În cazul *furtului de identitate*, entitatea se confruntă cu o dublă pierdere: dispariția fizică a bunului din depozit și anularea încasării. Din perspectivă contabilă, acest lucru forțează înregistrarea unor cheltuieli neprevăzute care diminuează rezultatul net.

Tabelul 1. Matricea riscurilor de fraudă și implicațiile asupra fluxurilor contabile

Categoria Fraudei	Element Contabil Afectat	Consecințe Financiare	Instrument de Protecție
Revocarea plății (Chargeback)	Venituri (Rezultat financiar)	Pierderi de venituri și penalități bancare	Reconcilierea automată a extraselor de cont
Utilizarea datelor compromise	Gestiunea stocurilor și Creanțele	Restituirea fondurilor și pierderea stocului	Protocolul de securitate 3D Secure 2.0
Frauda internă (Acces neautorizat)	Fiabilitatea facturării și Marja brută	Manipularea prețurilor sau a discount-urilor	Segregarea atribuțiilor și auditul log-urilor

Sursa: Elaborat de autor în baza surselor [1], [5], [6], [7]

Prin urmare, *Tabelul 1* relevă că instrumentele moderne de protecție, precum autentificarea 3D Secure, reconcilierea automată a extraselor bancare sau separarea atribuțiilor între angajați, nu reprezintă doar soluții tehnice, ci și mecanisme esențiale de control intern, menite să asigure realitatea, exactitatea și trasabilitatea operațiunilor economice înregistrate în contabilitate.

Mecanisme de Control Intern și Gestiune Financiară. Pentru a limita expunerea la riscuri, departamentul financiar-contabil, în colaborare cu departamentul IT, trebuie să aplice următoarele proceduri [5]:

- *Sincronizarea ERP-Platformă Online:* Asigurarea unei legături între magazinul virtual și programul contabil (exemplu soft-ul 1C-Contabilitate). Această automatizare reduce riscul ca tranzacții fictive să fie procesate sau ca veniturile să fie omise din evidență. [6]
- *Monitorizarea Trasabilității prin e-Factura:* Utilizarea sistemelor oficiale de facturare electronică [4] permite o monitorizare mult mai exactă a fluxurilor dintre vânzător, prestatorul de servicii logistice și cumpărător, reducând spațiul de manevră pentru „frauda prietenoasă”.
- *Politici stricte de Inventariere:* Verificarea periodică a corelației dintre stocurile online și cele fizice, pentru a detecta eventuale manipulări de date [1].

În completarea analizei privind pilonii controlului intern, conform ISACA [5], integritatea tranzacțiilor digitale depinde de „non-repudiare” – certitudinea că nicio parte nu poate nega participarea la o tranzacție. În contextul Republicii Moldova, utilizarea semnăturii electronice și a serviciului M-Sign, oferă fundamentul juridic pentru validarea încasărilor și combaterea tentativelor de fraudă prin contestarea plății. Astfel, mecanismele de control intern sunt ilustrate în *Figura 1*, prin care se evidențiază etapele controlului intern în procesarea tranzacțiilor digitale.

Figura 1. Procesul de Control Intern în E-commerce

Sursa: Elaborat de autor în baza surselor [1], [5], [6], [7]

În baza informației prezentate în *Figura 1*, se ilustrează succesiunea etapelor de control intern, evidențiind rolul fiecărei faze în securizarea tranzacțiilor, în scopul detectării și prevenirii riscurilor operaționale.

Concluzii.

Prevenirea fraudei în cadrul entităților de comerț electronic reprezintă un proces complex, cu caracter interdisciplinar, în care rigoarea contabilă trebuie corelată permanent cu instrumentele moderne de securitate digitală. Creșterea volumului tranzacțiilor online amplifică expunerea entităților la riscuri financiare, operaționale și informaționale, ceea ce impune consolidarea controlului intern și adaptarea continuă a procedurilor de gestiune financiară.

Analiza efectuată demonstrează că fraudele specifice mediului electronic nu afectează doar fluxurile de numerar, ci și exactitatea raportării contabile, nivelul creanțelor, gestiunea stocurilor și rezultatul financiar al entității. În acest sens, măsuri precum reconcilierea automată, autentificarea multifactorială, segregarea atribuțiilor și monitorizarea permanentă a tranzacțiilor devin indispensabile pentru asigurarea integrității informației contabile.

În ansamblu, entitățile de comerț electronic din Republica Moldova își pot consolida reziliența financiară și credibilitatea pe piață doar prin adoptarea unui sistem proactiv de control intern, bazat pe prevenire, detectare rapidă și reacție eficientă la riscurile de fraudă.

Referințe bibliografice:

1. Cadrul COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) – *Internal Control – Integrated Framework*. Sursă fundamentală pentru controlul intern la nivel global. [coso.org](https://www.coso.org)
2. Banca Națională a Moldovei (BNM) – *Legea privind serviciile de plată și moneda electronică*. Esențială pentru contextul legal local. bnm.md
3. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. *Activitatea întreprinderilor în domeniul TIC*. statistica.gov.md.
4. Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova. *Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2017*.
5. ISACA (Information Systems Audit and Control Association) – *IT Control Objectives for Sarbanes-Oxley*. Resursă pentru controlul tranzacțiilor digitale și audit IT. isaca.org
6. IFAC (International Federation of Accountants) – *Evaluating and Improving Internal Control in Organizations*. Ghid practic pentru managementul financiar. ifac.org
7. Platformele Paynet / Qiwi (Secțiunile de Termeni și Securitate) – Analiza măsurilor de protecție implementate de furnizorii de servicii de plată din Moldova. paynet.md, qiwi.md

CZU: 336.22:338.48(478+498)

REGIMUL FISCAL-CONTABIL AL TICHETELOR DE VACANȚĂ: STUDIU COMPARATIV ÎNTRE REPUBLICA MOLDOVA ȘI ROMÂNIA

THE TAX-ACCOUNTING REGIME OF HOLIDAY VOUCHERS: A COMPARATIVE STUDY BETWEEN THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND ROMANIA

Lidia DORMENCO

Undergraduate student, Academy of Economic Studies of Moldova

E-mail: dormenco.lidia@ase.md

Stela CARAMAN

Academy of Economic Studies of Moldova

E-mail: caraman@ase.md

ORCID code: [0000-0003-1523-7126](https://orcid.org/0000-0003-1523-7126)

Abstract. The present research examines the fiscal and accounting framework governing holiday vouchers, providing a comparative analysis between the Republic of Moldova and Romania. The topic is relevant given that both states have recently updated their legislation in this area, with Moldova introducing holiday vouchers starting January 2026 through Law no. 187/2025 and Government Decision no. 60/2026, while Romania operates under GEO no. 8/2009 and the updated Fiscal Code. The research employs a qualitative-comparative methodology, analysing primary legal sources from both countries. Results indicate significant differences in tax treatment: Moldova offers full exemption from income tax and social contributions within the established threshold, while Romania applies a 10% income tax and a 10% health insurance contribution. The Moldovan model focuses on rural agritourism and provides full expense deductibility for employers up to 50% of the average monthly economy wage, whereas Romania allows partial deductibility up to six minimum gross salaries per employee per year. The findings offer practical insights for accounting professionals and policy-makers interested in optimising fringe benefit schemes.

Keywords: holiday vouchers, fiscal policy, accounting treatment, comparative study, tax exemptions, domestic tourism.

JEL. H24, M41, L83

Introducere.

Tichetele de vacanță constituie un instrument modern de susținere a turismului intern și de motivare a personalului, prin care statul stimulează consumul în sectorul turistic și conformarea fiscală a angajatorilor. Conform HG nr. 60/2026, acestea reprezintă bilete sau carduri cu valoare nominală, emise electronic sau pe suport de hârtie, destinate acoperirii cheltuielilor de cazare în zonele rurale[1]. Scopul principal al acestui mecanism este stimularea economiei locale și oferirea companiilor a unei soluții concrete de fidelizare a salariaților. Actualitatea temei este determinată de noutatea cadrului legislativ din ambele state: Republica Moldova a introdus tichetele de vacanță începând cu 1 ianuarie 2026[6], în timp ce România și-a actualizat recent reglementările prin modificări aduse Codului Fiscal[3]. O analiză comparativă a celor două sisteme este relevantă atât pentru specialiștii în contabilitate și fiscalitate, cât și pentru elaborarea politicilor publice. Obiectivul studiului constă în identificarea particularităților legislative și operaționale din Moldova și România, cu accent pe tratamentul fiscal aplicat beneficiarilor și pe deductibilitatea cheltuielilor suportate de angajatori. Cercetarea se bazează pe analiza surselor legislative primare: Codul Fiscal al RM, HG nr. 60/2026[2], respectiv Ordonanța nr. 8/2009 și Codul Fiscal din România.

Conținut de bază.

Beneficiarii tichetelor de vacanță diferă semnificativ între cele două state. În Republica Moldova, dreptul de a primi tichete de vacanță revine exclusiv salariaților din mediul privat, atât de la locul de muncă de bază, cât și prin cumul[5]. Angajatorii din sectorul privat au posibilitatea să ofere acest beneficiu extrasalarial, contribuind totodată la dezvoltarea turismului intern. Structurile turistice din mediul rural beneficiază indirect, prin creșterea fluxului de turiști. În România, în schimb, sistemul

voucherelor de vacanță se aplică în special angajaților din instituțiile publice, acordarea acestora în sectorul privat având un caracter opțional.

Din perspectiva condițiilor de utilizare, tichetele de vacanță din Republica Moldova pot fi folosite exclusiv în agropensiuni din zonele rurale de pe teritoriul țării, nefiind permisă utilizarea lor în sanatorii sau stațiuni balneare[1]. Termenul de valabilitate al tichetului este de 12 luni de la data emiterii. Beneficiarul trebuie să procure obligatoriu cel puțin două servicii turistice — cazarea în mod obligatoriu, plus cel puțin un serviciu suplimentar (alimentație, agrement, transport sau excursii). Nu se permite retragerea numerarului de pe tichet, transferarea acestuia pe alte conturi sau acordarea restului de bani la utilizare. În România, voucherele pot fi folosite pentru o gamă mai largă de servicii turistice, la orice structură turistică autorizată de pe teritoriul țării.

Regimul de impozitare reprezintă una dintre cele mai importante diferențe dintre cele două sisteme. În Republica Moldova, valoarea tichetelor care se încadrează în limita prevăzută de art. 24 alin. (19³) lit. c) din Codul fiscal nu se impozitează nici cu impozitul pe venit, nici cu contribuțiile de asigurări sociale sau primele de asigurare obligatorie de asistență medicală[6]. Pragul de deductibilitate pentru anul 2026 este de 8700 lei per salariat, reprezentând 50% din salariul mediu lunar pe economie. Suma care depășește această valoare se consideră facilitate acordată de angajator conform art. 19 din Codul fiscal și se impozitează pe principii generale, ca plăți salariale (Codul fiscal al RM, art. 24 alin. 19³). În România, voucherele de vacanță sunt asimilate veniturilor salariale, beneficiind de un regim special parțial: sunt scutite de contribuția de asigurări sociale de 25%, însă sunt supuse contribuției la asigurările sociale de sănătate de 10% calculată la valoarea nominală, precum și impozitului pe venit de 10%[3], aplicat la baza impozabilă determinată după deducerea CASS. De menționat că, pentru angajații din sectorul public, acordarea voucherelor este condiționată de un salariu net sub 6000 lei/lună, cu o valoare maximă de 800 RON per persoană. Angajații din sectorul privat pot beneficia de vouchere cu o valoare de până la 6 salarii minime brute pe economie pe an — respectiv 24300 RON pentru 2026. Din perspectiva angajatorului, procedura de acordare a tichetelor în Republica Moldova presupune parcurgerea câtorva etape obligatorii: aprobarea unui regulament intern care să stabilească condițiile de acordare și criteriile de selecție a salariaților; încheierea unui contract cu un operator autorizat și achitarea integrală a valorii nominale; transmiterea tichetelor angajaților, fie pe suport de hârtie, fie în format electronic[4]. Pentru a beneficia de deducere fiscală, contribuabilii care țin contabilitatea de angajamente trebuie să dețină factura fiscală, iar cei care aplică contabilitatea de casă — factura fiscală și dovada plății efective. Este de subliniat că angajatorul poate oferi concomitent tichete de vacanță și abonamente la sport, cu condiția ca valoarea cumulată a ambelor beneficii să nu depășească plafonul de 50% din salariul mediu lunar pe economie per salariat.

Pentru o înțelegere sistematică a diferențelor dintre cele două sisteme, Tabelul 1 sintetizează principalele aspecte legislative, fiscale și operaționale din Moldova și România

Tabelul 1. Analiză comparativă dintre tichetele de vacanță în Republica Moldova și România

Criteriu de comparare	Republica Moldova	România
Cadrul legal	Legea Nr. 187/2025; Legea 172/2025; HG nr. 60/2026; Codul Fiscal	Ordonanța nr. 8/2009; Legea nr. 165/2018; Codul Fiscal
Beneficiari	Doar angajații din mediul privat	Angajații din instituțiile publice; opțional – angajații din mediul privat
Utilizare	Exclusiv la unitățile de cazare din mediul rural (pensiuni) de pe teritoriul RM	Structuri turistice autorizate din România
Forma	Suport electronic și pe hârtie	Exclusiv pe suport electronic

Criteriu de comparare	Republica Moldova	România
Valoare maximă	50% din salariul mediu pe economie; 8.700 lei – pentru 2026	800 RON – angajații din mediul public (dacă salariul net $\leq$ 6.000 lei/lună); Max. 6 salarii minime brute (24.300 RON pentru 2026) – mediul privat
Valabilitate	12 luni	—
Contribuția de sănătate (PAM/CASS)	Scutit (nu se aplică rețineri în limita plafonului)	10% aplicat la valoarea nominală
Contribuția de pensii (CAS)	Scutit (nu se aplică rețineri în limita plafonului)	Scutit (0%)
Impozit pe venit	Scutit (nu se aplică rețineri în limita plafonului)	Se impozitează cu 10% la sursa de plată
Deductibilitatea cheltuielilor (angajator)	Deductibilitate integrală în limita plafonului (50% SMB)	Cheltuială deductibilă parțial – în limita a 6 salarii minime brute per angajat/an

Sursa: Elaborat de autor în baza HG nr. 60/2026 și Codului fiscal al României

Concluzii.

Analiza comparativă prezentată evidențiază existența unor diferențe semnificative între regimul juridic și fiscal al tichetelor de vacanță din Republica Moldova și cel aplicabil în România, atât din perspectiva cadrului legislativ, cât și a mecanismului de acordare și a tratamentului fiscal.

În Republica Moldova, sistemul tichetelor de vacanță este recent introdus și orientat în mod special spre stimularea turismului rural, utilizarea acestora fiind limitată la structuri de cazare din mediul rural. Regimul fiscal este unul mai favorabil: tichetele beneficiază de scutire de impozit pe venit și de contribuții sociale obligatorii în limita plafonului stabilit[1]. Aceste facilități fiscale pot constitui un stimulent important pentru angajatori în acordarea acestui tip de beneficiu extrasalarial. Totodată, sistemul prezintă anumite limite, precum dependența de infrastructura digitală și posibilele dificultăți de utilizare în zonele rurale cu acces limitat la tehnologie.

În România, sistemul voucherelor de vacanță dispune de o experiență mai îndelungată și o aplicabilitate mai largă, însă se caracterizează printr-un regim fiscal mai restrictiv, dat de aplicarea impozitului pe venit și a contribuției la asigurările sociale de sănătate[3]. Utilizarea voucherelor este mai flexibilă, acestea putând fi folosite pentru o gamă mai largă de servicii turistice. Prin urmare, se poate concluziona că modelul implementat în Republica Moldova pune accent pe stimularea turismului rural și pe facilități fiscale extinse, în timp ce sistemul românesc se caracterizează printr-un cadru instituțional mai matur și o utilizare mai diversificată a voucherelor de vacanță, dar cu un regim fiscal mai puțin avantajos pentru beneficiari.

Surse bibliografice.

- Hotărârea Nr. 60 din 18.02.2026 privind aprobarea *Regulamentului cu privire la modul de operare cu tichetele de vacanță*. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=153080&lang=ro,
- Legea Nr. 187 din 10.07.2025 privind modificarea unor acte normative. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149593&lang=ro;
- Legea Nr. 172 din 27.06.2025 pentru modificarea Legii nr. 352/2006 cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149726&lang=ro;
- Cod Fiscal al Republicii Moldova. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149766&lang=ro;
- Ordonanță de urgență nr. 8 din 18 februarie 2009 privind acordarea voucherelor de vacanță. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/298841>;
- Legea nr. 165 din 10 iulie 2018 privind acordarea biletelor de valoare. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/280853>;
- Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal al României. Disponibil: <https://lege5.ro/Gratuit/g43donzvgi/codul-fiscal-din-2015>.

RELEVANCE OF FINANCIAL REPORTING AND DISCLOSURE OF REVENUE DISCLOSURE

RELEVANȚA RAPORTĂRII FINANCIARE ȘI DEZVĂLUIRII INFORMAȚIILOR AFERENTE VENITURILOR

Autor: Liliana RUDEANU

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: rudeanu.liliana@ase.md

Coordonator științific: Liliana LAZARI

dr., conf.univ., Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: liliana.lazari@ase.md

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0001-8310-2341>

Abstract: This article analyzes the relevance of financial reporting and the disclosure of information related to revenues, emphasizing their importance in the economic decision-making process. Financial reporting offers a structured view of the financial position and performance of entity, while its usefulness depends on the relevance and transparency of the information presented. Revenues represent a central element of financial statements, reflecting the entity's ability to generate economic benefits and serving as a key indicator in performance evaluation. The study highlights that the informational value of revenues is determined not only by its recognition and measurement, but also by the quality of information disclosed in the explanatory notes. In addition, revenue disaggregation and transparency regarding contractual elements improve the ability of users to estimate future cash flows and compare entities. The research on the regulatory framework of financial reporting, the importance of revenue information for users and the requirements for presenting and disclosing revenue in financial statements. These aspects also reflect the limitations of information disclosure, as not all relevant information generated within an entity is accessible to users, which may create information asymmetry.

Keywords: raportarea financiară, relevanța, venituri, transparență, dezvăluire, notă explicativă, SNC

Jel. M40, M41

Introducere.

Literatura de specialitate evidențiază rolul esențial al raportării financiare în procesul de luare a deciziilor economice, subliniind faptul că utilitatea acestora depinde în mod direct de calitatea informațiilor furnizate. Lazări și Țurcanu (2015) remarcă că relevanța informațiilor contabile este determinată de capacitatea acestora de a influența deciziile utilizatorilor și de a reflecta corect realitatea economică.

În ultimii ani, accentul s-a mutat puternic pe transparență și raportare exhaustivă, pentru a sprijini încrederea investitorilor și a reduce dezechilibrul informațional. În acest context, veniturile sunt privite ca un indicator esențial al performanței deoarece reflectă rezultatele activității economice și capacitatea entității de a genera beneficii economice (Mirea 2019). Conform cadrului normativ prezentat de Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2017, informațiile prezentate trebuie să fie relevante, credibile și utile pentru utilizatori, iar entitățile trebuie să ofere, în nota explicativă, detalii despre modul de realizare a veniturilor și despre factorii care influențează evoluția lor.

În realizarea cercetării a fost utilizată metoda sintezei, care a permis integrarea și structurarea informațiilor provenite din analiza reglementărilor contabile, precum și din literatura de specialitate, accentuând faptul că relevanța raportării financiare a veniturilor depinde în mod direct de transparența și nivelul de detaliere al informațiilor dezvăluite.

Conținut de bază.

Conform Legii contabilității și raportării financiare 287/2017 [4], cerința de „relevanță” este formulată explicit „informațiile trebuie să fie importante pentru utilizatori și să sprijine evaluarea evenimentelor trecute/prezente/viitoare, respectiv confirmarea sau corectarea evaluărilor anterioare” [4]. Prin urmare, relevanța raportării veniturilor nu este doar o miză ”tehnică” (recunoaștere/evaluare), ci una de utilitate publică și de încredere în raportare, deoarece veniturile sunt indicatori-cheie ai performanței și ai riscului.

Relevanța raportării financiare trebuie analizată în raport cu utilizatorii informației contabile. Literatura de specialitate arată că situațiile financiare sunt destinate mai multor categorii de utilizatori precum: investitori actuali și potențiali, furnizorii, clienții, creditorii financiari, autoritățile publice și publicul larg, fiecare având nevoi informaționale distincte. În aceste condiții, relevanța nu înseamnă doar existența informației, ci capacitatea ei de a răspunde intereselor reale ale utilizatorilor.

Evaluarea stării financiare a unei entități începe, de regulă, de la analiza veniturilor acesteia, fiind considerate cel mai semnificativ element din Situația de profit și pierdere. Conform prevederilor SNC “Venituri”, veniturile sunt creșteri de beneficii economice înregistrate în cursul perioadei de gestiune sub formă de intrări de active sau diminuări de datorii, care conduc la creșterea capitalului propriu [3]. Pentru ca acest indicator să reflecte cu acuratețe realitatea economică, un pilon esențial în asigurarea calității sale este principiul necompensării, care impune prezentarea distinctă a veniturilor față de cheltuieli. Această regulă este necesară deoarece permite utilizatorilor să calculeze rentabilitatea vânzărilor, oferind o imagine fidelă asupra performanței reale decât simpla mărime absolută a cifrei de afaceri. Prin urmare, informația contabilă încetează să fie un simplu set de cifre și devine ”materia primă” pentru deciziile operative și strategice, fiind singura sursă capabilă să furnizeze o imagine reală a activității entității.

Dacă vorbim din perspectiva standardelor de contabilitate naționale și internaționale, veniturile oferă imagine fidelă asupra capacității entității de a genera profit și asupra stabilității rezultatelor operaționale.

Informația financiar-contabilă este componenta cea mai importantă a sistemului informațional economic, fiind singura sursă care poate furniza o imagine reală a activității. Veridicitatea determinării veniturilor este esențială pentru toate categoriile de investitori și parteneri de afaceri. O raportare de calitate a veniturilor elimină asimetria informației și reduce riscul informațional în previzionarea rentabilității investițiilor. Transparența în acest domeniu creează condiții de siguranță pe piața de capital și descurajează comportamentele manipulative sau imorale ale managementului. În plus, informațiile privind fluxurile de numerar generate de venituri permit utilizatorilor să dezvolte modele de evaluare a viabilității afacerii pe termen lung.

Dezvăluirea informațiilor privind veniturile are rolul de a asigura transparența și credibilitatea raportării financiare. Din perspectivă decizională, dezvăluirile despre venituri sunt relevante pentru că acestea ”traduc” cifra agregată în mecanisme economice: ce se vinde, în ce condiții contractuale, când se transferă controlul, cât din încasări rămâne incert, ș.a.

Conform Legii contabilității și raportării financiare nr. 287/2017 și SNC “Venituri”, informațiile referitoare la venituri sunt prezentate atât în situația de profit și pierdere, cât și în nota explicativă, fiecare având un rol distinct.

În cadrul situației de profit și pierdere se prezintă în mod sintetic veniturile entității, în funcție de activitatea ce le generează: Venituri din vânzări; Alte venituri operaționale; Venituri financiare; Venituri din ieșirea activelor imobilizate și venituri excepționale.

În cadrul Notei explicative se prezintă informații detaliate referitoare la venituri, și anume:

- Politicile contabile aplicate pentru contabilizarea și prezentarea veniturilor;

- Suma veniturilor pe categorii semnificative, inclusiv veniturile din vânzarea produselor și mărfurilor, prestarea serviciilor, redevențe și dividende;
- Veniturile din tranzacții pe bază de barter, incluse în fiecare categorie de venit.

Pentru entitățile mari și entitățile de interes public nivelul de detaliere este mai ridicat, veniturile din vânzări fiind prezentate pe segmente de activitate și pe zone geografice, ceea ce permite o analiză mai aprofundată a performanței economice.

Relevanța raportării financiare a veniturilor depinde în mod direct de gradul de transparență și de nivelul de detaliere al informațiilor prezentate. Veniturile sunt un indicator esențial al performanței entității, iar utilitatea acestor pentru utilizatori este determinată nu doar de valoarea lor, ci și de modul în care sunt prezentate și explicate în situațiile financiare. Dezvăluirea informațiilor aferente veniturilor contribuie la o mai bună înțelegere a activității economice și la fundamentarea deciziilor. Totuși, nu toate informațiile pot fi prezentate, fiind necesar un echilibru între transparență și protejarea informațiilor sensibile ale entității. În final, calitatea dezvăluirilor aferente veniturilor rămâne fundamentul încrederii în relația dintre entitate și utilizatorii externi.

Concluzii.

Raportarea financiară a veniturilor trebuie privită nu doar ca o obligație formală de prezentare a unor indicatori financiari, ci ca un proces complex de comunicare economică, orientat spre nevoile reale ale utilizatorilor. Simpla reflectare a veniturilor în situațiile financiare nu este suficientă pentru a reda în mod fidel performanța entității, fiind necesară completarea acesteia prin informații explicative relevante și bine structurate. Valoarea informațională este determinată de capacitatea acestora de a fi interpretate în context, prin evidențierea surselor de generare și a elementelor care influențează evoluția lor. În acest sens, dezvăluirile veniturilor din nota explicativă contribuie la transformarea datelor contabile în informații utile, capabile să susțină analiza, comparabilitatea și fundamentarea deciziilor economice. Totodată, o raportare financiară de calitate presupune depășirea limitelor unei prezentări strict formale, prin integrarea unei perspective analitice și explicative asupra rezultatelor obținute. Aceasta permite utilizatorilor să înțeleagă nu doar "cât" a realizat entitatea, ci și "cum" și "de ce", consolidând astfel încrederea în informațiile furnizate. Prin urmare, relevanța raportării veniturilor depinde în mod direct de echilibrul dintre conformitatea cu cerințele normative și capacitatea entității de a oferi o imagine completă, clară și credibilă asupra performanței sale economice.

Bibliografie.

1. GRIGOROI Lilia. Venituri din contractele cu clienții: aspecte-cheie din perspectiva IFRS 15. *Economica* 2017, nr. 4(102), pp. 61-71. Disponibil: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/438/Grigori-L_Economica%20nr_4%20decembrie%202017.pdf?isAllowed=y&sequence=1
2. MALECA Ina și Viorica FULGA. Dezvăluirea suplimentară a informației contabile – moft sau necesitate în dezvoltarea entității comerciale?! În: *Culegere de articole științifice. Chișinău: UCCM*, pp. 80-85 Disponibil: <https://irek.ase.md/xmlui/handle/123456789.1/219>
3. Standardele Naționale de Contabilitate: SNC "Venituri", SNC "Prezentarea situațiilor financiare". 2013 Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130803&lang=ro
4. Legea contabilității și raportării financiare nr 287 din 15.12.2017. în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2018. Nr 1-6. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125231&lang=ro
5. TABĂRĂ Neculai și Olga PLEȘCO. Raportarea financiară – instrument economic în procesul de luare a deciziilor. În: *Culegere de articole științifice. Iași: UAIC*, 2012, pp. 85-93. Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/153835
6. PARASCAN (OBREJA), Ana-Maria. Transparency in financial reporting: conceptual evidence. În: *ISSC 2022, Prospects of accounting development: the young researcher's view*. Iași: UAIC, 2022, pp. 47-63. Disponibil: <https://irek.ase.md/xmlui/handle/123456789/2217>

7. IFRS FOUNDATION. IAS 1: Prezentarea situațiilor financiare. 2017. Disponibil: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2022/issued/part-a/ias-1-presentation-of-financial-statements.pdf?bypass=on>
8. IFRS FOUNDATION. IFRS 15. Veniturile din contractele cu clienții. 2016. Disponibil: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2021/issued/part-a/ifrs-15-revenue-from-contracts-with-customers.pdf>
9. GRABAROVSKI Ludmila, Hanna LEWANDOWSKA. Prezentarea și dezvăluirea informațiilor în situațiile financiare: abordări noi conform IFRS 18. În: *Collection of Scientific Articles*. Chișinău: ASEM, 2025, pp. 104-110. Disponibil: <https://irek.ase.md/xmlui/handle/123456789/4395>
10. BÎRCĂ, Aliona și Liliana, LAZARI. Transparency of information—important management instrument in ensuring performance and development of corporate governance. *Akados*, Revistă Științifică, 2021, nr. 1, pp.68-76. ISSN 1857-0461, E-ISSN 2587 – 3687. Disponibil: http://akados.asm.md/files/68-76_3.pdf
11. LAZARI, Liliana și Ludmila, ȚURCANU. Relevanța informațiilor contabile în procesul decizional. În: *Contabilitatea, auditul și analiza economică între conformitate, schimbare și performanță*, Conferința Științifică Internațională din 2 aprilie 2015, Chișinău, ASEM, 2015, pp.12-17. ISBN 978-9975-75-750-8. Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_aprilie_2015.pdf
12. MIREA Maria. Analiza economică a veniturilor și cheltuielilor. În: *Revista Română de Statistică – Supliment*, 2019, nr.3, pp. 183-191. ISSN 1018-046X. Disponibil: https://www.revistadestatistica.ro/supliment/wp-content/uploads/2019/04/rrss_03_2019_A8_ro.pdf

CZU: 657:[336.226.322:339.562](478)

DIVERGENȚE CONTABIL-FISCALE ÎN DETERMINAREA BAZEI IMPOZABILE A TVA LA IMPORTUL DE BUNURI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

ACCOUNTING AND TAX DIVERGENCES IN DETERMINING THE VAT TAXABLE BASE FOR THE IMPORT OF GOODS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Lidia DORMENCO

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: dormenco.lidia@ase.md

Conducător științific: Angela POPOVICI

dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: popovici.angela.alexandru@ase.md

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-8844-0304>

Abstract. *The accuracy of financial reporting in cross-border transactions is significantly influenced by the alignment between accounting and tax regulations. This article examines the determination of the VAT taxable base for imports, highlighting the persistent divergences between National Accounting Standards (NAS) and the Fiscal Code of the Republic of Moldova. The research is based on a comparative analysis of recognition moments, influenced by INCOTERMS clauses and exchange rate fluctuations. Using qualitative methods and a practical case study adapted from specialized literature, the study analyzes how the time gap between the transfer of risks and rewards and the customs clearance date affects fiscal obligations. The results show that the VAT taxable base often exceeds the contractual value due to the mandatory inclusion of transport costs and import duties, which necessitates the maintenance of separate analytical records. The paper concludes that proper alignment of supporting documentation, including residency certificates for software imports, is essential to mitigate the risks of double taxation and misstatement in financial reporting.*

Keywords: *VAT taxable base, accounting-tax divergences, import operations, exchange rate risk, INCOTERMS rules.*

JEL. *M41, M48, H25, F23.*

Introducere.

Ponderea ridicată a tranzacțiilor transfrontaliere în economia Republicii Moldova sporește riscul erorilor în determinarea bazei impozabile a taxei pe valoarea adăugată (TVA) la import, cu impact asupra situațiilor financiare și sancțiunilor administrative. Problema centrală constă în incongruența dintre valoarea de intrare a bunurilor, determinată conform Standardelor Naționale de Contabilitate (SNC) „Stocuri” [3], și baza impozabilă stabilită potrivit legislației fiscal-vamale, generată de momente de evaluare și cursuri valutare diferite, precum și de componente distincte de calcul. Cadrul normativ presupune corelarea Codului fiscal (CF) [2], Hotărârea Guvernului nr. 1140/2005 (HG nr. 1140/2005) [6] și SNC „Stocuri”.

Obiectivele cercetării vizează delimitarea momentelor juridice la import, analiza comparativă contabil-fiscală și cuantificarea diferențelor printr-un studiu de caz numeric. Metodologia îmbină analiza cadrului normativ, metoda comparativă și studiul de caz aplicativ.

Conținut de bază.

CF stabilește că baza impozabilă a TVA la import reprezintă valoarea în vamă a mărfurilor, la care se adaugă drepturile de import (taxe vamale, accize și alte taxe datorate la import) [2, art. 98]. Momentul exigibilității TVA este data acceptării declarației vamale de către organul vamal. HG nr. 1140/2005 și Ghidul Serviciului Vamal prevăd că valoarea în vamă include prețul facturat al mărfurilor, la care se adaugă cheltuielile de transport, asigurare și manipulare suportate până la

frontiera Republicii Moldova. Această metodologie este obligatorie și nu poate fi substituită cu valoarea indicată în factura externă.

Din perspectivă contabilă, SNC „Stocuri” prevăd recunoașterea bunurilor la costul de intrare, care include prețul de achiziție și cheltuielile direct atribuibile aducerii stocurilor în locul și în starea necesară utilizării, aspecte detaliate și în literatura de specialitate [3,4]. Evaluarea se efectuează la cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei (BNM) din data tranzacției (data transferării riscurilor), și nu de la data vămii. Această distincție constituie principala sursă a decalajului contabil-fiscal, fapt evidențiat și în literatura de specialitate [6].

În cazul importului de servicii sau produse software, unde nu are loc trecerea fizică a frontierei, CF [2] prevede aplicarea unui mecanism distinct – taxarea inversă, la data plății, condiționată de prezentarea certificatului de rezidență al prestatorului nerezident, în vederea evitării dublei impunerii. Cele două mecanisme – procedura vamală pentru bunuri și taxarea inversă pentru servicii – sunt distincte din punct de vedere juridic și nu trebuie confundate. În practica contabilă, este necesară delimitarea clară a trei momente juridice distincte [4, 5]:

- transferul riscurilor, stabilit prin clauza INCOTERMS negociată (de exemplu: EXW – riscul se transferă la sediul furnizorului; CIF – responsabilitățile se extind pe o perioadă mai lungă, influențând momentul recunoașterii) [5];
- recunoașterea contabilă, conform SNC „Stocuri” [3], la cursul BNM din data transferării riscurilor;
- exigibilitatea TVA, la data acceptării declarației vamale, conform CF, art. 98 [2], la cursul BNM din data vămii, care poate diferi de cursul de la data tranzacției.

Tabelul 1 sintetizează comparativ diferențele de tratament dintre cele două planuri.

Tabelul 1. Analiza comparativă contabil-fiscală

Element	Tratament contabil (SNC)	Tratament fiscal (TVA import)
Moment evaluare	Data transferului riscurilor conform clauzei INCOTERMS	Data acceptării declarației vamale
Curs aplicabil	Curs BNM la data tranzacției	Curs BNM la data vămii
Cost transport	Inclus dacă aferent aducerii în stare de utilizare	Obligatoriu inclus în valoarea în vamă
Drepturi de import	Capitalizate în costul stocului	Incluse obligatoriu în baza TVA
Baza de calcul	Prețul de achiziție + cheltuieli directe	Valoarea în vamă + drepturi vamale + accize

Sursa: Elaborat de autor în baza [2], [3], [7]

Diferențele de curs valutar apărute între data tranzacției și data vămii generează obligația recunoașterii și înregistrării separate a diferențelor de curs în contabilitate, în conformitate cu prevederile SNC [3].

Această situație implică necesitatea întocmirii unor fișe de reconciliere contabil-vamală, care să permită verificarea sistematică a corelației dintre datele din declarația vamală și registrele contabile ale entității [8].

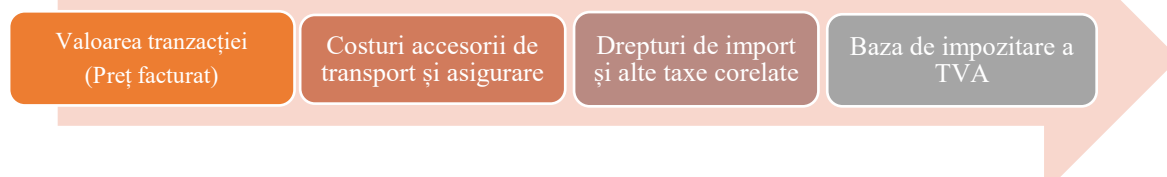

Figura 1. Algoritmul de determinare a bazei impozabile a TVA la operațiunile de import

Pentru a evidenția mecanismul de formare a bazei impozabile a TVA la import, precum și diferențele structurale față de valoarea contabilă a bunurilor, se recurge la un studiu de caz aplicativ. Astfel, se analizează situația importului de mărfuri în valoare de 10 000 EUR, cu un cost de transport de 500

EUR, în condițiile clauzei INCOTERMS EXW. Cursul oficial al BNM la data tranzacției este de 19,20 MDL/EUR, iar la data vămii – 19,50 MDL/EUR. În baza acestor date, Tabelul 2 prezintă algoritmul de determinare a bazei impozabile a TVA la import.

Tabelul 2. Algoritmul de determinare a bazei impozabile a TVA la import

Nr.	Element de calcul	Valoare (EUR)	Valoare (MDL)
1	Valoarea facturii mărfurilor	10 000	192 000
2	Cost transport (inclus în valoarea în vamă)	500	9 750
3	Valoarea în vamă $[(1+2) \times \text{curs vamal } 19,50 \text{ MDL}]$	10 500	204 750
4	Drepturi vamale (ex.: 0% – mărfuri scutite)	—	0
5	Baza impozabilă TVA (conform art. 98 CF: valoare în vamă + drepturi)	—	204 750
6	TVA de achitat la import ($20\% \times \text{baza}$)	—	40 950
7	Valoarea contabilă a stocului (curs 19,20 MDL la data tranzacției)	10 000	192 000
8	Diferență între baza TVA și valoarea contabilă	—	12 750

Sursa: Elaborat de autor

Analiza evidențiază faptul că diferența de 12 750 leiL dintre baza impozabilă a TVA (204 750 lei) și valoarea contabilă a stocului (192 000 lei) este determinată de două surse distincte: includerea obligatorie a costului de transport în valoarea în vamă, conform legislației vamale [7], precum și utilizarea cursului valutar de la data vămii (19,50 MDL/EUR), în locul celui de la data tranzacției (19,20 MDL/EUR). Această diferență structurală, cu caracter permanent, impune organizarea unei evidențe analitice distincte pentru cele două baze de calcul.

Concluzii.

Cercetarea confirmă existența unei diferențe structurale permanente între baza impozabilă a TVA la import și valoarea contabilă a stocurilor, determinată de aplicarea concomitentă a SNC și a legislației vamale-fiscale, cu obiective distincte. Principalele riscuri sunt: subevaluarea stocurilor, declararea eronată a TVA și reflectarea incorectă a diferențelor de curs. Soluțiile vizează reconcilierea contabil-vamală, actualizarea cunoștințelor normative și delimitarea clară între importul de bunuri și servicii. Corelarea reglementărilor contabile și fiscale, în baza CF [2], SNC „Stocuri” [3] și legislației vamale [7], este esențială pentru evitarea riscurilor și asigurarea unei gestiuni conforme a importurilor.

Surse bibliografice.

1. Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131766&lang=ro
2. Codul Fiscal al Republicii Moldova, nr. 1163-XIII din 24.04.1997. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111918&lang=ro
3. Standardul Național de Contabilitate ”Stocuri”, aprobat prin Ordinul nr. 118 din 28.08.2013. Disponibil: <https://www.mf.gov.md/ro/content/standardele-na%C8%9Bionale-de-contabilitate>
4. NEDERIȚA, Alexandru, GRABAROVSKI, Liudmila, POPOVICI, Angela. Contabilitate financiară. Note de curs. Chișinău: [SEP ASEM], 2023, Partea 1. 302 p. ISBN 978-9975-167-38-3. Disponibil: <https://irek.ase.md/xmlui/handle/123456789/4788>
5. Camera de Comerț Internațională (ICC), Incoterms 2020: Regulile ICC pentru utilizarea termenilor comerciali, Editura ICC Services, Paris, 2020, p. 128. Disponibil: <https://iccwbo.org/business-solutions/incoterms-rules/incoterms-2020/>
6. Guvernul Republicii Moldova, Hotărâre privind aprobarea Regulamentului de aplicare a destinațiilor vamale prevăzute de Codul vamal, nr. 1140 din 02.11.2005. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=6770&lang=ro
7. Serviciul Vamal al Republicii Moldova, Ghidul utilizatorului: Determinarea valorii în vamă a mărfurilor, Chișinău, 2023. Disponibil: <https://customs.gov.md>

ROLUL CONTABILITĂȚII ÎN PROCESUL DECIZIONAL AL AFACERII**THE ROLE OF ACCOUNTING IN THE BUSINESS DECISION-MAKING PROCESS****Autor: Alexandra JORA**

Ciclul de studii: ciclul I, anul I

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

E-mail: alexandra.jora.4tdt@ase.md**Coordonator științific: Maia BAJAN**

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

E-mail: bajan.maia@ase.mdORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6903-8275>

Abstract. *Accounting plays a crucial role in the business decision-making process by providing relevant information for planning, control, and performance evaluation. This study examines the contribution of financial and managerial accounting to strategic, tactical, and operational decisions. The findings highlight that the quality of accounting information directly influences decision efficiency, risk reduction, and business performance, especially in the context of digitalized economic processes.*

Keywords: *accounting, decision-making, financial accounting, managerial accounting, business performance.*

JEL. *M40, M41.*

Introducere.

În orice activitate economică, decizia este punctul în care intențiile se transformă în acțiuni: se aleg direcții, se distribuie resurse, se asumă riscuri și se urmăresc rezultatele preconizate. Într-un mediu de afaceri instabil, în care prețurile, cererea, concurența se pot modifica rapid, calitatea deciziilor manageriale depinde din ce în ce mai mult de calitatea informației utilizate.

Scopul acestui articol este de a evidenția modul în care contabilitatea susține procesul decizional al afacerii, prin delimitarea rolului contabilității financiare și al contabilității manageriale (de gestiune), prin analiza caracteristicilor informației contabile necesare deciziei și prin prezentarea principalelor situații în care informația contabilă influențează deciziile. Relevanța temei este determinată de faptul că, în practică, multe decizii greșite pornesc nu din lipsa intențiilor bune, ci din interpretarea incompletă sau incorectă a informațiilor economice.

Conținut de bază.

Lucrarea se bazează pe analiza surselor științifice și a studiilor care tratează relația dintre informația contabilă și procesul decizional. În special, se urmărește ideea că informația contabilă nu are valoare „în sine”, ci prin modul în care este aplicată pentru planificare, control și evaluare de către utilizatorii acesteia.

Contabilitatea nu se reduce la „înregistrare”, apoi „raportare”. Ea funcționează ca un mecanism de orientare a managementului, oferind date despre poziția financiară, performanță, fluxuri de numerar, costuri și grad de îndatorare. În același timp, contabilitatea sprijină controlul intern și disciplina financiară, contribuind la identificarea abaterilor și la corectarea acestora înainte ca ele să afecteze stabilitatea afacerii. Literatura de specialitate evidențiază importanța informației contabile în procesul decizional managerial, subliniind că deciziile devin mai coerente atunci când sunt fundamentate pe date relevante și actuale.

În cadrul unei entități, contabilitatea organizează diverse operațiuni (vânzări, achiziții, salarizare, investiții, finanțare etc.) care servesc drept baza la raportare, indicatori și situații financiare. Din perspectiva procesului decizional, contabilitatea are două contribuții majore:

1. oferă o imagine structurată asupra realității economice (ce resurse există, cum sunt utilizate, ce rezultate se obțin);
2. permite compararea și evaluarea (în timp, între departamente, între scenarii alternative).

Prin urmare, contabilitatea susține deciziile în trei momente-cheie, prezentate în Figura 1. Rolul contabilității în etapele procesului decizional.

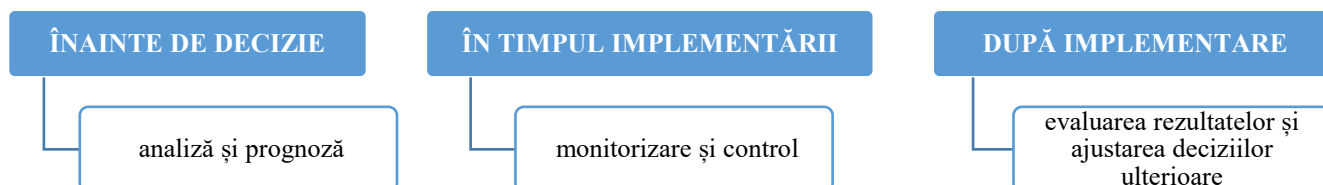

Figura 1. Rolul contabilității în etapele procesului decizional

Sursa: elaborată de autor în baza lui Socea, A. (2012)

În literatura de specialitate și în practica economică, rolul contabilității se manifestă diferențiat prin cele două componente: contabilitatea financiară și contabilitatea managerială, fiecare având obiective, utilizatori și finalități distincte, dar complementare.

Tabel 1. Delimitarea contabilității financiare și a contabilității manageriale

<i>Contabilitatea financiară</i>	<i>Criteriu</i>	<i>Contabilitatea managerială</i>
Orientată spre exterior	<i>Orientare</i>	Orientată spre interior
Utilizatori externi	<i>Utilizatori</i>	Management intern
Situații financiare	<i>Instrument principal</i>	Rapoarte interne, bugete, calcule de cost
Poziția financiară, performanța, fluxurile de numerar	<i>Obiectul informării</i>	Costuri, resurse, abateri, performanțe operaționale
Investiții, finanțare, evaluarea riscului	<i>Decizii susținute</i>	Planificare, control, optimizare, reducerea costurilor
Standardizată, reglementată	<i>Caracter</i>	Flexibilă, adaptată nevoilor interne
Transparență și credibilitate	<i>Finalitate</i>	Eficiență și performanță internă

Sursa: elaborat de autor în baza Mohammed, M. M. (2022)

Această delimitare este importantă deoarece, în practică, o entitate poate avea situații financiare corect întocmite, dar care nu pot garanta, în mod automat, eficiența deciziilor manageriale, dacă nu există un sistem de gestiune și analiză a costurilor. În egală măsură, o gestiune bună trebuie să fie compatibilă cu exigențele contabilității financiare și cu cerințele de raportare impuse de cadrul normativ aplicabil.

În practică, informația contabilă influențează trei niveluri de decizie, exemplificate în Figura 2. Nivelurile decizionale.

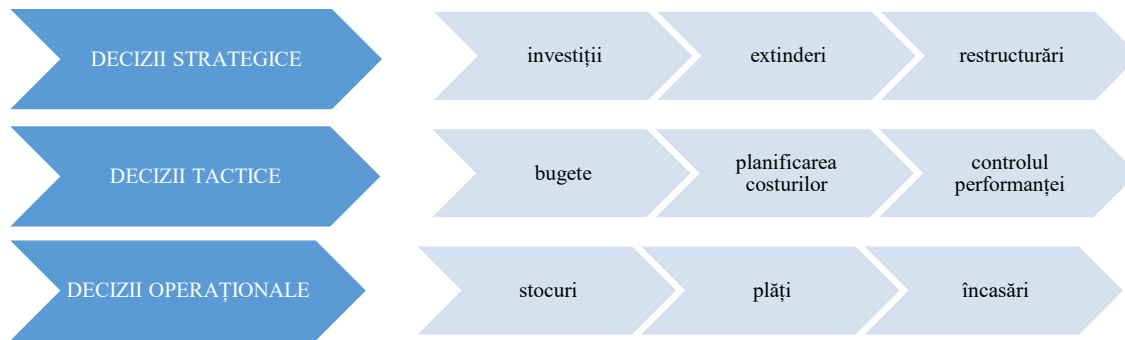

Figura 2. Niveluri decizionale

Sursa: elaborată de autor în baza lui Socea, A. (2012) și Luchian, V. (2024)

a) *Decizii strategice (pe termen lung)*. Acestea se referă la investiții, extinderi, reorganizări, lansarea unor linii noi, intrarea pe piețe noi. Contabilitatea oferă indicatori de rentabilitate, structură financiară și capacitate de autofinanțare, care ajută la evaluarea oportunităților și riscurilor. În absența acestor analize, investițiile pot fi supraevaluate sau finanțarea poate fi aleasă neadecvat.

b) *Decizii tactice (pe termen mediu)*. Aici intră bugetarea, planificarea costurilor, stabilirea țintelor de vânzări, optimizarea cheltuielilor. Contabilitatea de gestiune este determinantă pentru controlul abaterilor și pentru adaptarea resurselor în scopul realizării obiectivelor entității.

c) *Decizii operaționale (curente)*. Deciziile zilnice privind stocuri, creanțe, plăți, cheltuieli curente, consumuri. În acest caz, relevanța informației este necesară pentru a stabili o situație de încasări/plăți sau o analiză a stocurilor poate preveni dificultățile ce pot apărea în gestionarea numerarului și poate proteja continuitatea activității.

În condițiile actuale ale mediului economic, digitalizarea proceselor contabile influențează semnificativ modul de obținere și utilizare a informației în procesul decizional. Sistemele informatice contabile permit colectarea rapidă a datelor, automatizarea prelucrării acestora și generarea de rapoarte, contribuind la creșterea oportunității informației contabile utilizate de management.

Cu toate acestea, utilizarea tehnologiilor digitale nu garantează în mod automat calitatea deciziilor economice. Selectarea necorespunzătoare a indicatorilor, lipsa interpretării corecte a rapoartelor sau utilizarea informațiilor fără analiză critică pot conduce la decizii rapide, dar ineficiente. În acest context, competența profesională a specialiștilor contabili și capacitatea de analiză a managementului rămân factori esențiali în fundamentarea deciziilor, chiar și în condițiile automatizării proceselor contabile.

Concluzii.

Analiza realizată confirmă faptul că contabilitatea are un rol determinant în procesul decizional al afacerii, deoarece furnizează informații indispensabile pentru planificare, control și evaluarea performanței. Contabilitatea financiară contribuie la transparență și credibilitate în relația cu utilizatorii externi, iar contabilitatea managerială susține managementul intern prin informații despre costuri, eficiență și bugete. Împreună, acestea creează baza informațională necesară pentru decizii coerente și pentru reducerea riscurilor economice.

Valoarea informației contabile depinde de calitatea acesteia: relevanță, corectitudine, comparabilitate și oportunitate. Informația contabilă livrată la timp și interpretată corect crește probabilitatea unor decizii eficiente, în timp ce informația incompletă sau tardivă poate conduce la erori manageriale și la diminuarea performanței.

În contextul actual, marcat de dinamica pieței și de digitalizarea proceselor economice, informația contabilă devine un instrument tot mai important pentru reducerea incertitudinii și creșterea

capacității de adaptare a afacerii. Prin urmare, valorificarea corectă a informației generate de contabilitate reprezintă o condiție necesară pentru adoptarea unor decizii coerente, sustenabile și orientate spre performanță.

Referințe bibliografice.

1. BĂDICU, G., MIHĂILĂ, S. Relevanța contabilității și rolul contabilului în dezvoltarea afacerii, Revista de Studii Interdisciplinare „C. Stere”, Anul III, nr. 2 (10), 2016, Chișinău: Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”. Disponibil: <https://uspee.md/wp-content/uploads/2019/08/RSI-An.-3-2016-nr.2-10.pdf>
2. DOS SANTOS, J. P. F., MARTINS, A. M. The importance of financial information in the decision-making process in family businesses. Redalyc, 2018. Disponibil: <https://www.redalyc.org/journal/395/39572280013/>
3. LUCHIAN, V. Rolul contabilității în gestionarea unei afaceri, în: Simpozionul Științific al Tinerilor Cercetători, Ediția a XXII-a, 26–27 aprilie 2024, Vol. II, Chișinău, pp. 118-122. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/118-122_56.pdf
4. REJISON, P. Identifying the Importance of Financial Statements in Strategic Decision Making. SSRN, 2025. Disponibil: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5083705
5. MOHAMMED, M. M. Importance of Accounting Information in Management Decision-Making Process, Journal of Studies in Science and Engineering, 2022. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/361538353_Importance_of_Accounting_Information_in_Management_Decision-Making_Process
6. SOCEA, A. Managerial Decision-Making and Financial Accounting Information. Procedia – Social and Behavioral Sciences, 2012. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/257717362_Managerial_Decision-Making_and_Financial_Accounting_Information
7. BAJAN, M. Controlul de gestiune – suport de decizii pentru manageri. În: Simpozionul Științific al Tinerilor Cercetători, Ediția a XXII-a, Vol. II, Chișinău, 2024, pp. 127–129. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/127-129_0.pdf

CZU: 657.421.1(478)

ABORDĂRI CONTABILE ȘI FISCALE PRIVIND AMORTIZAREA MIJLOACELOR FIXE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

ACCOUNTING AND TAX APPROACHES TO THE DEPRECIATION OF FIXED ASSETS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Autor: Vladlena FOSA

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: fosa.vladlena@ase.md

Conducător științific: Angela POPOVICI

dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: popovici.angela.alexandru@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8844-0304>

Abstract. *This study examines the accounting and economic aspects of depreciation in the Republic of Moldova, with a focus on depreciation methods, including accelerated depreciation. Based on national accounting standards and tax regulations, the study highlights the differences between accounting and tax depreciation and their impact on financial reporting and fiscal planning. The findings emphasize the role of depreciation as a strategic financial management tool rather than a purely technical procedure.*

Keywords *accounting depreciation, tax depreciation, accelerated depreciation, calculation method.*

JEL Classification. *M41*

Introducere.

Amortizarea reprezintă un element central în contabilitatea entităților, care are efecte directe asupra rezultatelor financiare ale companiilor, planificării investițiilor și bazei impozabile. Acest proces contabil se caracterizează prin repartizarea costului mijlocului fix pe durata perioadei de utilizare în concordanță cu consumul beneficiilor economice generate de acestea. Prezentul articol analizează amortizarea din perspectiva contabilă și fiscală în Republica Moldova, punând accent pe metodele de calcul implementate, inclusiv și metoda amortizării accelerate. Totodată vom evidenția diferențele dintre amortizarea contabilă și cea fiscală, care sunt condițiile de aplicare a metodei accelerate, implicațiile ei asupra rezultatului financiar și sarcinii fiscale.

Conținut de bază.

Amortizarea reprezintă repartizarea sistematică a valorii amortizabile a unui activ pe durata de utilizare utilă a acestuia, în conformitate cu prevederile Standardului Național de Contabilitate (SNC) „Imobilizări necorporale și corporale”, reflectând consumul beneficiilor economice viitoare aferente activului [4]. Din punct de vedere economic, amortizarea reflectă procesul de consum al beneficiilor economice generate de activ, în același timp, din punct de vedere contabil, amortizarea constituie o cheltuială care are o influență directă asupra rezultatului financiar [4]. Valoarea amortizabilă este determinată ca diferență dintre costul de intrare a mijlocului fix minus valoarea reziduală estimată. Stabilirea duratei de utilizare a activelor se realizează în baza prevederilor Catalogul mijloacelor fixe și activelor nemateriale Anexa nr. 1, aceasta fiind influențată și de alți factori, precum uzura morală, condițiile de exploatare, intensitatea utilizării și progresul tehnologic [2].

În ceea ce privește metoda de calcul a amortizării, aceasta este stabilită de către entitate în mod independent și este reflectată în politicile contabile proprii [5]. Conform principiului permanenței metodelor, metoda de amortizare aleasă trebuie aplicată consecvent de la o perioadă de gestiune la alta, pentru a asigura comparabilitatea informațiilor în timp [6].

Potrivit SNC „Imobilizări necorporale și corporale”, entitățile din Republica Moldova pot aplica acele metode de amortizare care reflectă cel mai fidel modul de consum al beneficiilor economice aferente activelor deținute [4]. *Principalele metode de calcul al amortizării sunt [4]:*

- Metoda liniară - se caracterizează prin repartizarea uniformă a valorii amortizabile pe parcursul duratei de utilizare a mijlocului fix. Acesta conduce la o cheltuială constantă fiind o metodă utilizată frecvent datorită simplității și predictibilității sale.
- Metoda de diminuare a soldului - se caracterizează prin aplicarea unei rate sau norme fixe a amortizării. Acesta poate fi majorată de două ori în comparație cu norma prevăzută de metoda liniară. Acesta determină acumularea unei cheltuieli de amortizare descrescătoare, care în primii ani este mai ridicată, iar ulterior se reduce.
- Metoda unităților de producție – se caracterizează prin calcularea amortizării ca produsul mărimii amortizării în concordanță cu volumul de produse fabricate. Cheltuiala de amortizare conform acestei metode variază în funcție de volumul efectiv al produselor fabricate, fiind relevantă pentru echipamente industriale.

Din perspectivă fiscală, amortizarea este reglementată de prevederile Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163/1997 (Titlul II, art. 26¹, în vigoare la 01.01.2026), precum și de Hotărârea Guvernului (HG) nr. 704/2019 privind aprobarea Regulamentului privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale [1, 3].

În scopuri fiscale, obiect al calculării amortizării îl constituie [1]:

- mijloacele fixe reflectate în bilanțul contribuabilului, utilizate în activitatea de întreprinzător, cu o durată de exploatare mai mare de un an și cu o valoare unitară ce depășește plafonul stabilit de legislația fiscală (12 000 lei pentru anul 2026, conform art. 261 alin. (2) din Codul fiscal), indiferent de pragul de semnificație stabilit în politicile contabile ale entității;
- investițiile efectuate în mijloace fixe care fac obiectul contractelor de leasing operațional;
- mijloacele fixe primite ca aport la capitalul social sau transmise în gestiune economică.

În scopuri fiscale nu se calculează amortizarea pentru imobilizările în curs de execuție, terenuri, active biologice (excepție fiind activele imobilizate mature sub formă de plantații perene, culturi multianuale, animale de muncă), fondurile de bibliotecă, obiecte de artă și din muzee, clădirile și construcțiile considerate monumente de artă [3,4]. Calculul amortizării în scopuri fiscale se efectuează începând cu prima zi a lunii următoare celei în care mijlocul fix a fost pus în funcțiune [4, 6]. De asemenea, calculul amortizării se sistează începând cu prima zi a lunii următoare celei în care a avut loc ieșirea mijlocului fix din patrimoniu [4, 6]. Conform prevederilor Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163/1997 și ale Hotărârea Guvernului nr. 704/2019, în scopuri fiscale se aplică metoda liniară de calcul a amortizării [3,4]. Mărimea amortizării deductibile se determină prin aplicarea normei de amortizare asupra valorii amortizabile a mijlocului fix. Norma de amortizare se stabilește ca raport între 100% și durata de funcționare utilă a activului, aceasta fiind determinată conform reglementărilor aprobate de Guvern. Astfel, amortizarea anuală se calculează prin înmulțirea valorii amortizabile a mijlocului fix cu norma de amortizare. În cazul în care mijlocul fix este pus în funcțiune pe parcursul perioadei fiscale, amortizarea se determină proporțional cu perioada de utilizare, prin raportarea amortizării anuale la 12 luni și înmulțirea cu numărul de luni efective de utilizare.

$A = [(V * N_a) / 12] * DFU$ în care:

A – amortizarea anuală calculată în scopuri fiscale, corespunzător lunilor MF aflat în funcțiune;

V – valoarea amortizabilă;

N_a – norma amortizării;

DFU – numărul de luni în care MF se află în funcțiune pe parcursul perioadei fiscale.

Amortizarea în scopuri fiscale se calculează de la valoarea de intrare determinată în conformitate cu [1,4]:

- prevederile SNC sau Standardele Internaționale de Raportare Financiară pentru mijloacele fixe ce nu contravin prevederilor Codului Fiscal;
- excepția mijloacelor fixe constatate în conformitate cu art. 26¹ alin. (3) din Codul fiscal nr. 1163/1997, pentru care valoarea de intrare constituie suma excedentului cheltuielilor de reparație peste limita stabilită în art. 26¹ alin. (11) din Codul fiscal nr. 1163/1997.

Valoarea de intrare ajustată, caracteristică mijloacelor fixe supuse procesului de reparație sau modernizare, ce constituie valoarea de intrare capitalizată minus suma amortizării acumulate până la capitalizare cheltuielilor de modernizare și plus suma cheltuielilor ulterioare care urmează a fi capitalizate, suportate în procesul de reparație sau modernizare a mijlocului fix.

Un element de noutate în legislația fiscală îl reprezintă posibilitatea aplicării metodei amortizării accelerate pentru anumite categorii de contribuabili. Prin HG 311 din 24.05.2023, Regulamentul privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale, aprobat prin HG nr. 704/2019 se completează cu punctul 16⁴ care corespunde cu 26¹ alin. (6¹) din Codul Fiscal începând cu 01.01.2025 agenții economici, întreprinderi mari, alții decât cei care desfășoară activități financiare și de asigurări prevăzute de secțiunea K a CAEM (Clasificatorul activităților din economia Moldovei), pot utiliza pentru primul an de punere în funcțiune a mijlocului fix amortizarea accelerată [1,3]. Mărimea amortizării care urmează a fi calculată urmărește următorii pași: primul an de utilizare a mijlocului fix, amortizarea nu poate depăși 50% din costul de intrare a acestuia, în următorii ani de utilizare, amortizarea se calculează prin raportarea valorii neamortizabile a mijlocului fix la durata de funcționare utilă rămasă a acestuia (în continuare se aplică metoda liniară).

Diferența fundamentală dintre amortizarea contabilă și cea fiscală constă în faptul că în primul caz, amortizarea contabilă, are drept obiectiv reflectarea fidelă a modului de consum al beneficiilor economice aferente activelor, bazându-se pe raționamentul profesional al entității în ceea ce privește durata de utilizare utilă, valoarea reziduală, metoda de amortizare utilizată, pe cealaltă parte, amortizarea fiscală este reglementată strict de Codul Fiscal și alte acte normative și are drept scop determinarea bazei impozabile. Aceste diferențe se manifestă prin utilizarea unor metode distincte de calcul amortizării, stabilirea diferită a duratei de utilizare a mijlocului fix și a valorii amortizabile, dar și prin existența unor limitări în ceea ce privește deductibilitatea cheltuielilor. Ca urmare deseori pot apărea diferențe între rezultatul contabil și cel fiscal, ceea ce impune efectuarea ajustărilor fiscale corespunzătoare și evidențierea acestora în raportarea fiscală a entității.

Concluzii.

Amortizarea reprezintă un instrument esențial de gestiune contabilă și fiscală, care are un impact semnificativ asupra performanței financiare și deciziilor investiționale ale întreprinderilor din Republica Moldova. Articolul dat evidențiază faptul că metodele de amortizare aplicate de către entități, inclusiv metoda amortizării accelerate, trebuie alese și aplicate în mod fundamental, ținând cont de specificul activelor și de obiectivele economice ale entității. Metoda amortizării accelerate constituie un instrument eficient de stimulare a investițiilor și de optimizare fiscală pe termen scurt, totuși aplicarea acesteia este limitată și strict reglementată de legislația RM. În acest context, se impune necesitatea unei corelări coerente dintre politicile contabile și cerințele fiscale, dar și de o documentare riguroasă a deciziilor privind amortizarea.

Referințe bibliografice.

1. Codul Fiscal al RM nr. 1163 din 24.04.1997 (titlul I și II în vigoare la 01.01.2026). Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=153161&lang=ro#
2. Catalogul mijloacelor fixe și activelor nemateriale. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=16434&lang=ro

3. Regulamentul privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale nr.704 din 27.12.2019.
Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=146665&lang=ro#
4. SNC "Imobilizări corporale și necorporale". Disponibil: <https://www.contabilsef.md/ro-snc-imobiliz-ri-necorporale-i-corporale-ru-en-46675/>
5. NEDERIȚA, A., POPOVICI, A. Aspecte noi privind contabilitatea imobilizărilor necorporale și corporale. În: Conferință Științifică Internațională "Competitivitate și Inovare în economia cunoașterii", 27-28 septembrie 2019. Chișinău, ASEM, 2019, Ediția XXI, p. 531-539. ISBN 978-9975-75-968-7.
Disponibil: https://ase.md/files/publicatii/electronice/conf_09.19_teze_v1.pdf
6. NEDERIȚA, Alexandru, GRABAROVSKI, Liudmila, POPOVICI, Angela. Contabilitate financiară. Note de curs. Chișinău: [SEP ASEM], 2023, Partea 1. 302 p. ISBN 978-9975-167-38-3. Disponibil: <https://irek.ase.md/xmlui/handle/123456789/4788>

CZU: 657.422.2

ANALIZA CONTABILĂ A CREANȚELOR COMPROMISE ȘI INFLUENȚA ACESTORA ASUPRA POZIȚIEI FINANCIARE

ACCOUNTING ANALYSIS OF IMPAIRED RECEIVABLES AND THEIR IMPACT ON FINANCIAL STATEMENT

Author: Daniela DĂNILĂ

Undergraduate student

Academy of Economic Studies of Moldova, Republic of Moldova

E-mail: daniela.daniela@ase.md

Scientific coordinator: Liliana LAZARI

Academy of Economic Studies of Moldova, Republic of Moldova

E-mail: liliana.lazari@ase.md

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0001-8310-2341>

Abstract. *This paper addresses the accounting analysis of impaired receivables and their impact on the financial position of entities, with a focus on the regulatory and economic context of the Republic of Moldova. In conditions of economic uncertainty and increasing credit risk, receivables represent a vulnerable component of current assets, requiring careful evaluation and monitoring. The research aims to highlight the accounting treatment of doubtful receivables, in accordance with national accounting standards. The methodology is based on theoretical analysis, synthesis of specialized literature, and examination of accounting practices regarding the recognition and accounting treatment of doubtful receivables. The results emphasize that inadequate management of receivables leads to the distortion of financial information, affecting liquidity, profitability, and the overall financial position of entities. The study concludes that the implementation of prudent accounting policies is essential for ensuring the reliability of financial statements and maintaining financial stability.*

Keywords: *impairment of trade receivables, allowance for doubtful accounts, receivables write-off, financial reporting and disclosure, fiscal deductibility*

JEL. *M41.*

Introducere.

În condițiile economiei contemporane, caracterizată prin incertitudine, creanțele comerciale ocupă un loc semnificativ în structura activelor circulante ale entităților din Republica Moldova. Extinderea relațiilor comerciale și utilizarea frecventă a creditului comercial determină creșterea volumului creanțelor, dar și a riscului de neîncasare a acestora. În acest context, creanțele compromise reprezintă o problemă majoră din perspectiva contabilă, influențând direct poziția financiară și performanța entității. Conform cadrului normativ național, inclusiv Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2017 (Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2017) și Standardul Național de Contabilitate "Creanțe și investiții financiare" (SNC "Creanțe și investiții financiare"), entitățile sunt obligate să evalueze realist creanțele și să recunoască pierderile aferente acestora prin constituirea ajustărilor pentru depreciere.

Importanța temei este determinată de necesitatea asigurării unei imagini fidele a situațiilor financiare, în condițiile în care creanțele compromise pot conduce la supraevaluarea activelor și a rezultatului financiar. O analiză contabilă riguroasă a acestora permite identificarea riscurilor, evaluarea impactului asupra indicatorilor financiari și fundamentarea deciziilor manageriale.

Scopul prezentului articol constă în analiza contabilă a creanțelor compromise și evidențierea influenței acestora asupra poziției financiare a entităților din Republica Moldova. Pentru realizarea acestui scop au fost utilizate metode de cercetare precum analiza, sinteza, comparația și generalizarea informațiilor din literatura de specialitate și reglementările contabile în vigoare.

Conținut de bază.

Creanțele se consideră compromise în situațiile în care termenul de prescripție prevăzut de legislația în vigoare a expirat sau atunci când există incertitudini semnificative privind recuperarea acestora (SNC "Creanțe și investiții financiare").

Expirarea termenelor de prescripție este reglementată de Codul Civil al Republicii Moldova, art. 391-398. Conform prevederilor acestuia, termenul general de prescripție pentru creanțele rezultate din raporturi juridice civile și comerciale este de 3 ani. Acest termen începe din momentul în care creditorul dobândește dreptul de a solicita executarea silită a obligației, respectiv din momentul expirării termenului acordat pentru executarea benevolă a contractului (CC RM Nr. 1107 din 06.06.2002, art. 391-398). Totodată, creanța este considerată compromisă, conform art. 5 pct. 32 din Codul Fiscal, în situațiile în care aceasta devine nerambursabilă din motive obiective, precum lichidarea agentului economic fără succesor de drepturi, declararea insolabilității debitorului și lipsa bunurilor necesare pentru acoperirea datoriei, etc. (CF RM Nr. 1163 din 24.04.1997, art. 5). În toate aceste cazuri, calificarea creanței drept compromisă are loc exclusiv în baza documentelor justificative corespunzătoare, precum hotărâri judecătorești, extrase din registrele oficiale sau acte ale autorităților competente. În lipsa acestor documente, creanțele pot fi recunoscute în contabilitate, însă nu sunt acceptate în scopuri fiscale, generând diferențe între rezultatul contabil și cel fiscal.

Conform Standardului Național de Contabilitate "Creanțe și investiții financiare", creanțele compromise pot fi contabilizate prin metoda directă sau prin metoda provizioanelor (corecțiilor), fiecare având implicații diferite asupra rezultatului financiar, acest aspect fiind menționat în politicile contabile ale entității (SNC "Creanțe și investiții financiare", pct. 37). În cazul aplicării metodei directe, creanțele compromise se decontează la cheltuieli de distribuie în perioada în care sunt identificate, prin majorarea cheltuielilor și diminuarea creanțelor comerciale. Această metodă conduce la recunoașterea imediată a pierderilor în rezultatul financiar. În situația recuperării ulterioare a creanțelor decontate, acestea se restabilesc în contabilitate și se reflectă ca venituri curente, ca alte venituri operaționale (SNC "Creanțe și investiții financiare", pct. 38).

Metoda provizioanelor presupune constituirea anticipată a corecțiilor pentru deprecierea creanțelor, înregistrate ca majorare a cheltuielilor curente și a contului de corecții. Mărimea acestora poate fi determinată în funcție de analiza individuală a debitorilor, de clasificarea creanțelor după termenul de întârziere sau pe baza experienței anterioare privind pierderile aferente creanțelor compromise. Decontarea creanțelor compromise se realizează prin utilizarea acestor corecții, iar în cazul în care acestea sunt insuficiente, diferența se recunoaște suplimentar ca cheltuială (Lazari, 2024).

Corecțiile privind creanțele compromise sunt ajustate periodic pentru a reflecta nivelul real al riscului de neîncasare și contribuie la evaluarea corectă a creanțelor în situațiile financiare. Totodată, în cazul schimbării metodei de contabilizare, soldul corecțiilor se regularizează corespunzător, asigurând continuitatea și corectitudinea informației contabile.

Din perspectiva analizei economico-financiare, creanțele compromise influențează negativ principalii indicatori ai entității, în special cei de lichiditate și eficiență. Creșterea ponderii acestora în total creanțe conduce la diminuarea lichidității curente, deoarece o parte din activele circulante nu mai pot fi transformate în numerar. În consecință, se reduce capacitatea entității de a-și onora obligațiile pe termen scurt și de a susține activitatea operațională din surse proprii (Lazari, 2015).

În contextul fiscal al Republicii Moldova, tratamentul creanțelor compromise casate prezintă o importanță majoră, întrucât influențează direct determinarea bazei impozabile și, implicit, obligațiile fiscale ale entităților. Potrivit prevederilor Codul Fiscal al Republicii Moldova, în special art. 31 alin. (1), se permite deducerea oricărei datorii compromise, cu condiția că aceasta a fost generată în cadrul activității de întreprinzător și este confirmată documentar în conformitate cu legislația în vigoare. Astfel, tratamentul fiscal al creanțelor compromise este strict reglementat și condiționat de respectarea unor criterii juridice și documentare clare.

Reflectarea creanțelor compromise în Declarația cu privire la impozitul pe venit (Forma VEN 12)

se realizează prin intermediul ajustărilor aferente veniturilor și cheltuielilor. În situația în care creanțele compromise sunt recunoscute în contabilitatea financiară ca cheltuieli, dar nu întrunesc condițiile de deductibilitate fiscală, acestea urmează a fi ajustate în Anexa 2D a declarației, la rândul 03015 „Deducerea datoriilor compromise”. Diferențele dintre tratamentul contabil și fiscal apar frecvent în practică, în special în cazul în care o parte din creanțe nu sunt confirmate documentar sau în cazul în care tratamentul TVA diferă. Astfel, cheltuielile aferente creanțelor compromise pot fi diminuate în scopuri fiscale, ceea ce conduce la majorarea bazei impozabile (Brihuneț, 2020). De asemenea, un alt aspect important îl constituie situația recuperării creanțelor compromise decontate anterior. În conformitate cu art. 48 din Codul fiscal, în cazul în care contribuabilul recuperează sume aferente creanțelor care au fost anterior deduse în scopuri fiscale, acestea urmează a fi incluse în venitul brut al perioadei în care au fost încasate și impozitate în modul general. Reflectarea acestor sume se realizează în Anexa 1D a Declarației VEN 12, la rândul 0209 „Venituri din recuperarea creanțelor compromise” (Brihuneț, 2020). Totuși, în situația în care creanțele respective nu au fost recunoscute anterior în scopuri fiscale, veniturile aferente recuperării acestora nu sunt supuse impozitării, fiind necesară efectuarea ajustărilor corespunzătoare.

Tratamentul fiscal al creanțelor compromise depinde, în același timp, de politica contabilă aplicată de entitate. În cazul aplicării metodei directe, creanțele sunt trecute nemijlocit la cheltuieli, iar ajustările fiscale se efectuează la momentul decontării acestora. În schimb, în cazul utilizării metodei provizioanelor, entitatea constituie ajustări pentru deprecierea creanțelor, care, potrivit art. 31 alin. (2) din Codul fiscal, nu sunt deductibile la momentul constituirii, dar devin deductibile ulterior, la utilizarea acestora (CF RM Nr. 1163 din 24.04.1997, art. 31). Această abordare generează diferențe temporare între rezultatul contabil și cel fiscal, influențând în mod direct poziția fiscală a entității. Un alt element important îl reprezintă impactul asupra taxei pe valoarea adăugată. Conform art. 116 din Codul fiscal, în cazul în care creanța aferentă unei livrări este recunoscută drept compromisă, contribuabilul are dreptul la ajustarea sumei TVA achitate anterior. Această ajustare se realizează prin reflectarea sumei cu semnul minus în Registrul de evidență a livrărilor și în Declarația privind TVA, în boxa destinată ajustărilor (CF RM Nr. 1163 din 24.04.1997, art. 116). Totuși, dreptul la ajustare este condiționat de recunoașterea creanței ca fiind compromisă în conformitate cu legislația, ceea ce subliniază încă o dată importanța documentării corespunzătoare.

Concluzii.

În concluzie, creanțele compromise reprezintă un element sensibil al gestiunii financiare, având impact direct asupra rezultatului și poziției financiare a entității. Tratamentul contabil al acestora asigură recunoașterea corectă a pierderilor și prezentarea fidelă a activelor. Totodată, reglementările fiscale impun condiții stricte privind deductibilitatea, generând diferențe între evidența contabilă și cea fiscală. Gestionarea eficientă a creanțelor contribuie la menținerea lichidității și la reducerea riscurilor financiare. Respectarea cerințelor legale și documentarea corespunzătoare sunt esențiale pentru evitarea ajustărilor fiscale nefavorabile. Astfel, o abordare riguroasă a creanțelor compromise susține stabilitatea financiară și conformitatea fiscală a entității.

Referințe bibliografice:

1. Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2017. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140124&lang=ro#.
2. Standardul Național de Contabilitate „Creanțe și investiții financiare”. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131868&lang=ro#.
3. Codul Civil al Republicii Moldova Nr. 1107 din 06.06.2002. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150498&lang=ro#.
4. Codul Fiscal al Republicii Moldova Nr. 1163 din 24.04.1997. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=153671&lang=ro#.

5. Brihuneț M. Contabilitatea și impozitarea creanțelor cu termenul de prescripție expirat (partea II), publicație în Monitorul fiscal FISC.md Nr. 2 (57) 2020. Disponibil: https://monitorul.fisc.md/practice_accounts/contabilitatea-si-impozitarea-creantelor-cu-termenul-de-prescriptie-expirat-partea-ii.html/.
6. LAZARI, Liliana și Irina IAVORSCHI. Aspecte problematice ale evaluării elementelor patrimoniale în scopul raportării poziției financiare. In: *International Scientific Conference on Accounting - ISCA 2024*, Conferință Științifică Internațională, 5-6 aprilie 2024, Chisinau, 2024, p. 142-148. ISBN 978-9975-167-61-1 (PDF). DOI: <https://doi.org/10.53486/isca2024> Disponibil: https://caae.ase.md/files/conferinte/isca/Culegere_ISCA_2024.pdf.
7. LAZARI, Liliana. Prezentarea adevărului contabil prin imaginea fidelă și reală a poziției și performanței financiare a entității. In: *Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii*, Conferința Științifică Internațională din 25-26 septembrie 2015, Volumul III, Chișinău, ASEM, 2015, pp. 93-97. ISBN 978-9975-75-714-0. Disponibil: https://ase.md/files/publicatii/epub/conf_09.15_vol3.pdf.

CZU: 657.471.12(478)

CONTABILITATEA DATORIILOR SALARIALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CONTEXTUL TRANSFORMĂRIILOR ECONOMICE ȘI DE REGLEMENTARE

ACCOUNTING FOR SALARY DEBT IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE CONTEXT OF ECONOMIC AND REGULATORY TRANSFORMATIONS

Autor: Delia GULII

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: gulii.delia@ase.md

Conducător științific: Angela POPOVICI dr. conf. univ.,

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: popovici.angela.alexandru@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8844-0304>

Abstract. Accounting for payroll liabilities represents a significant component of financial reporting, as it reflects the short-term obligations arising from employee remuneration and the related statutory contributions payable to the public budget. In the Republic of Moldova, the recognition and measurement of payroll liabilities are increasingly influenced by ongoing legislative developments (annual budget laws, fiscal amendments, and digital reporting requirements), as well as by macroeconomic indicators such as the minimum wage and the forecasted average monthly salary.

This study consolidates the theoretical framework for the recognition, evaluation, and presentation of payroll-related expenses and liabilities in accordance with the accrual accounting principle, while correlating accounting treatment with national legal provisions governing employee remuneration and mandatory social and health insurance contributions. Furthermore, the paper translates these regulatory requirements into operational accounting practices, including documentation flow, internal control procedures, and typical accounting entries related to payroll liabilities.

Particular attention is given to the impact of the 2026 regulatory updates on accounting classifications of payroll obligations and associated compliance risks. Finally, the study aligns local accounting practices with the provisions of IAS 19 Employee Benefits – Employee Benefits and formulates practical recommendations aimed at strengthening internal control mechanisms in order to reduce the risk of misstatements and ensure reliable financial reporting.

Key words: payroll liabilities; employee remuneration; tax withholding; social insurance contributions; mandatory health insurance; accrual accounting; internal control; regulatory framework.

JEL Classification. M41; J31; H55.

Introducere.

Contabilitatea datoriilor salariale reprezintă un domeniu distinct al contabilității financiare, care reflectă obligațiile curente ale entității față de personal și bugetul public național generate de remunerarea muncii prestate [3]. Aceste obligații includ atât drepturile salariale ale angajaților, cât și contribuțiile și impozitele aferente, care, potrivit cadrului normativ în vigoare, trebuie calculate, reținute, declarate și virate în termenele stabilite de lege, conform *Codului Fiscal al Republicii Moldova* [2].

Salariul constituie principala formă de remunerare a muncii prestate de angajați în baza contractului individual de muncă și reflectă valoarea muncii depuse [1], contribuind totodată la motivarea personalului și la creșterea productivității muncii. Un sistem salarial echilibrat și transparent contribuie la creșterea performanței organizaționale și la consolidarea relațiilor dintre angajatori și angajați. Contextul anului 2026 accentuează această relevanță: indicatorii salariali aprobați (salariul minim în sectorul bugetar și salariul mediu lunar estimat pentru economie) afectează direct politica de salarizare, bugetarea costurilor cu forța de muncă și, în anumite situații, limitele de calcul în sistemele de asigurări sociale/medicale [8]. Pentru anul 2026, salariul minim în sectorul bugetar a fost stabilit la 6 300 lei (pentru o normă întreagă), iar salariul mediu lunar pe economie prognozat la 17 400 lei, având un impact general asupra mediului de afaceri și sectorului public [14].

Obiectivul acestei lucrări constă în sistematizarea principiilor teoretice ale contabilității salariilor corelarea acestora cu cerințele legale aferente și furnizarea de implicații practice.

Conținut de bază.

Fundamentul teoretic al contabilității datoriilor salariale se bazează pe principiul contabilității de angajamente, conform căruia cheltuielile cu personalul se recunosc în momentul prestării muncii, iar obligațiile aferente (salarii, contribuții, prime) sunt înregistrate ca datorii atunci când entitatea are o obligație curentă de plată [3].

În terminologia Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), Standardul Internațional de Contabilitate (IAS) 19 „Beneficiile angajaților” prevede recunoașterea unei datorii în momentul în care angajatul a prestat serviciul pentru beneficii ce urmează a fi plătite ulterior, precum și recunoașterea unei cheltuieli atunci când entitatea consumă beneficiile economice aferente muncii prestate [10].

În Republica Moldova, cadrul normativ privind salarizarea este reglementat prin Legea salarizării nr. 847 din 14.02.2002, care stabilește principiile generale de calcul al salariilor, completate de prevederile legislației muncii, fiscale și ale Standardelor Naționale de Contabilitate (SNC).

Pentru o mai bună înțelegere a mecanismului de recunoaștere contabilă a datoriilor salariale, acesta poate fi descris prin succesiunea etapelor de înregistrare a obligațiilor față de personal, în conformitate cu prevederile SNC „Capital propriu și datorii” [9]. Astfel, în momentul prestării muncii, entitatea recunoaște cheltuielile cu salariile și, concomitent, înregistrează datoriile salariale față de angajați. Ulterior, la data achitării, are loc stingerea acestor datorii. În paralel, se calculează și se recunosc obligațiile aferente contribuțiilor sociale și impozitului pe venit, care sunt reflectate distinct în contabilitate, conform reglementărilor naționale [9]. Acest mecanism evidențiază aplicarea principiului contabilității de angajamente, prevăzut de SNC, potrivit căruia cheltuielile și datoriile se recunosc la momentul prestării muncii, indiferent de data plății.

Cadrul normativ determină nu doar „cât” se calculează, ci și „cum” se plătește și „cum” se comunică salariatului. Pentru calcularea corectă a salariilor și a reținerilor aferente, Codul Fiscal al Republicii Moldova stabilește regimul impozitării veniturilor salariale. Potrivit art. 88 din Codul Fiscal, fiecare angajator care plătește un salariu are obligația de a calcula și reține impozitul pe venit la sursa de plată, ținând cont de scutirile personale ale salariatului [2]. Cota impozitului pe venit este unică, de 12% din venitul impozabil, începând cu anul 2019 și menținută și în 2026 [2].

În domeniul asigurării medicale, Compania Națională de Asigurări în Medicină publică explicit parametrii pentru 2026: cota procentuală la salariu și alte recompense – Asigurarea Obligatorie de Asistență Medicală este 9%, iar prima în sumă fixă pentru asigurare individuală este 12 636 lei [5, 6]. Ca practică fiscal-socială introdusă din 2021, prima procentuală de AOAM pentru salariați este suportată integral de angajat (reținută din salariu), iar angajatorul își asumă integral contribuția pentru asigurările sociale, cumulând 24% din fondul de salarii [6, 7].

Un indicator practic al „transformărilor de reglementare” este dinamica anuală a salariului minim și a salariului mediu, utilizate ca repere de politici publice și ca baze indirecte pentru calcule în diverse regimuri. Analizând transformările economice, se observă o creștere constantă atât a salariului minim (de la 4 000 lei în 2023 la 6 300 lei în 2026), cât și a salariului mediu (de la 12 749 lei în 2023 la 17 400 lei în 2026) [14]. Tabelul 1 reflectă evoluția salariului mediu în Republica Moldova.

Din perspectivă contabilă, aceste repere nu reprezintă doar indicatori macroeconomici, ci influențează direct bugetele de personal, pozițiile bilanțiere la finele perioadelor cu plăți întârziate și estimările contabile, în special în cazul drepturilor salariale cu componente variabile sau al concediilor plătite cu efect de acumulare. Procesul de salarizare pornește de la documentele primare și evidențele de personal, care constituie baza calculului salariilor [3].

Tabelul 1. Evoluția salariului mediu în Republica Moldova

Anul	Salariul minim (lei)	Salariul mediu (lei)
2023	4 000	12 794
2024	5 000	13 700
2025	5 500	16 100
2026	6 300	17 400

Sursa: <https://monitorul.fisc.md> [14] (Ianuarie 2026)

În baza acestora, se determină drepturile salariale individuale ale angajaților. Formula generală de calcul a salariului net este următoarea [2, 5]:

$$\text{Salariu net} = \text{Salariul brut} - (\text{Impozit pe venit} + \text{Contribuția de asigurare medicală} + \text{Alte rețineri deductibile})$$

Exemplu 1: Salariu brut al muncitorului constituie 6300 lei, beneficiază de scutire personală.

Tabelul 2. Calculul și contabilizarea salariului unui muncitor

Nr.	Operațiune / Element	Formula / Explicație	Suma (lei)	Correspondența conturilor
1	Salariu brut calculat	-	6 300	Dt 811 Ct 5311
2	Calculul primei de Asigurare obligatorie de asistență medicală (AOAM) (9%)	$6\,300 \times 9\%$	567	Dt 5312 Ct 5332
3	Scutire personală	$29\,700 : 12 \text{ luni}$	2 475	-
4	Venit impozabil	$6\,300 - 567 - 2\,475$	3 258	-
5	Calculul impozitului pe venit (12%)	$3\,258 \times 12\%$	391	Dt 5312 Ct 5342
6	Salariu net	$6\,300 - 567 - 391$	5 342	-
7	Plata salariului net	-	5 342	Dt 5311 Ct 5312

Înregistrarea contabilă a calculului salariului reflectă repartizarea salariului brut între cheltuielile entității (Debit) și datoriile față de salariați și bugetul public (Credit) [9]. Taxele salariale reținute trebuie declarate și achitate de angajator în termenele legale, până la data de 25 a lunii următoare, nerespectarea acestora atrăgând penalități și sancțiuni fiscale [2]. Totodată, angajatorii au obligația raportării periodice a salariilor și impozitelor aferente prin declarația unificată IPC21 „Darea de seamă privind reținerea impozitului pe venit, a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii”, care include impozitul pe venit, contribuțiile de asigurări sociale și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală [2, 6, 7].

Concluzii.

Corectitudinea contabilității salariilor în 2026 depinde de coerența dintre trei „straturi”: dreptul muncii (care impune periodicitatea minimă a plății și obligația de informare scrisă a salariatului), reglementările fiscale și de asigurări (care definesc bazele de calcul, cotele aprobate anual și disciplina achitării), și regulile contabile (care cer recunoașterea cheltuielilor și datoriilor la momentul prestării muncii și al nașterii obligației, nu la momentul plății) [3, 9].

Prin urmare, recunoașterea, evaluarea și prezentarea corectă a datoriilor salariale în anul 2026 nu reprezintă doar o obligație legală, ci un instrument de asigurare a transparenței financiare, a stabilității entității și a alinierii la standardele moderne de raportare [10]. Evoluțiile legislative recente confirmă necesitatea unei abordări integrate între contabilitate, fiscalitate și managementul resurselor umane, în vederea reducerii riscului de neconformitate și optimizării costului muncii în cadrul economiei Republicii Moldova.

Referințe bibliografice.

1. Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154 din 28.03.2003. Disponibil: <https://www.legis.md>
2. Codul Fiscal al RM nr. 1163 din 24.04.1997 (titlul I și II în vigoare la 01.01.2026). Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=153161&lang=ro#
3. Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15-12-2017. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110399&lang=ro
4. Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08.07.1999. Disponibil: <https://www.legis.md>
5. Legea nr. 1593 din 26.12.2002 privind AOAM. Disponibil: <https://www.legis.md>
7. Legea nr. 321 din 2025 privind fondurile AOAM pentru anul 2026. Disponibil: <https://www.legis.md>
8. Legea nr. 320 din 2025 privind bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2026. Disponibil: <https://www.legis.md>
9. Indicatorii salariați 2026. Guvernul RM. Disponibil: <https://www.legis.md>
10. SNC „Capital propriu și datorii”. Disponibil: <https://www.contabilsef.md>
11. IAS 19 ”Employee Benefits”. Disponibil: <https://www.ifrs.org>
12. International Financial Reporting Standards. Disponibil: <https://www.ifrs.org>

THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON MANAGEMENT CONTROL SYSTEMS AND PERFORMANCE MANAGEMENT

IMPACTUL DIGITALIZĂRII ASUPRA SITEMELOR DE GESTIUNE ȘI MANAGEMENTUL PERFORMANTELOR

Autor: Liliana RUDEANU

Undergraduate student, Academy of Economic Studies of Moldova

E-mail: rudeanu.liliana@ase.md

Coordonator științific: Rodica FRUNZE asist. univ.,

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: frunze.rodica@ase.md

ORCID: 0009-0008-8868-1950

Abstract: *The way businesses operate today is undergoing a complete transformation due to digitalization. This article examines the consequences of digitalization on management control and performance management, considering this process as a strategic priority rather than a simple technological adoption. The analysis is structured around three essential elements: tasks, techniques, organization and behavioral aspects. The results highlight the significant impact of technologies such as Artificial Intelligence (AI), Business Intelligence (BI), Big Data (BD) and ERP systems on the automation of repetitive tasks and the consolidation of decision-making processes. Although digitalization increases transparency and operational efficiency, it raises challenges related to skill adaptation and resistance to change.*

Keywords: *digitalization, management control, automation, performance management.*

JEL. M41

Introducere.

În era contemporană, controlul de gestiune traversează o transformare profundă sub influența integrării crescute a tehnologiilor digitale [4]. Dacă tradițional controlul de gestiune era definit ca procesul prin care managerii se asigură că resursele sunt eficiente pentru atingerea obiectivelor organizaționale, acum este conceput ca un sistem comunicațional, multifuncțional care asigură transparența informațională [1,4]. Sistemul actual de gestiune utilizat în Republica Moldova este suficient de flexibil pentru a permite tranziția digitală către o analiză predictivă, pentru satisfacerea necesităților manageriale, întru dezvoltarea afacerii, cu toate că persistă și tensiunea fiscală privind conformarea acesteia. Toate situațiile și măsurile întreprinse la momentul actual demonstrează perspective mari pe viitor punându-se accent pe managementul performanțelor.

Digitalizarea spre deosebire de simpla digitizare care este transformare informației din format fizic în format digital, implică utilizarea tehnologiilor pentru automatizarea operațiunilor și proceselor unei entități [4,7]. Suportul de hârtie a fost înlocuit treptat de cel electronic, iar deciziile se bazează pe fluxuri masive de date în timp real. Implementarea soluțiilor digitale nu sunt doar un ansamblu de funcționalități ci și o modalitatea de eficientizare a eforturilor umane și financiare, prin eliminare activităților de rutină și a muncii nejustificate [7].

Conținut de bază.

Unelte noi pentru rezultate mai bune

Digitalizarea a transformat instrumentele controlului de gestiune, prin introducerea unor soluții avansate, precum sistemele ERP, Business Intelligence (BI) și tehnicile de analiză Big Data.

- **Sistemele ERP:** Acestea transformă practicile de control de gestiune prin facilitarea colectării, analizării și utilizării datelor, optimizând resursele și procesele decizionale. Utilizarea acestora,

cum ar fi gestiunea financiară și controlul, permite o evidență riguroasă a costurilor și a performanței pe diferite segmente de activitate [8].

- *Analiza Big Data*: Integrarea acestor tehnologii permite gestionare volumelor mari de date și transformarea acestora, prin instrumente analitice, în informații utile pentru procesul decizional [8].
- *Sistemele BI*: instrumente și tehnici utilizate pentru colectarea, analiza și prezentarea datelor, în scopul sprijinirii procesului decizional. Acestea contribuie la optimizarea procesului de bugetare și la îmbunătățirea acurateței previziunilor, oferind informații relevante în timp util [4].
- *Inteligența artificială*: Aceste tehnologii permit automatizarea sarcinilor de introducere a datelor și asigurării posibilităților de monitorizare a timpului real, trecând de la raportarea periodică a unui control continuu [6].

Redefinirea rolului controlorului de gestiune în contextul digital

Digitalizarea a modificat radical natura sarcinilor asociate controlului de gestiune. Automatizarea proceselor reduce erorile umane și volumul de muncă manuală, permițând contabililor și controlorilor, să se concentreze pe activitățile de natură creativă și strategică [4]. Rolul controlorului de gestiune evoluează de la cel de expert tehnic către cel de partener strategic de afaceri. Controlorii nu mai sunt limitați la funcțiile contabile tradiționale, ci devin responsabili pentru proiectarea sistemelor de control de gestiune și pentru asigurarea circulației eficiente a informațiilor către toate părțile interesate [4]. Această transformare necesită dezvoltarea unor noi competențe, în special în analiza datelor și utilizarea sistemelor digitale avansate [7].

Cu toate acestea, există riscul ca personalul care nu se adaptează la gestionarea volumelor mari de date să devină depășit în organizațiile puternic digitalizate. Adaptabilitatea și dezvoltarea unei culturi orientate spre inovație sunt esențiale pentru succesul transformării digitale, deoarece aceasta implică nu doar schimbări tehnologice, ci și schimbări comportamentale la nivelul întregii organizații.

Impactul asupra managementului performanței și capacității decizionale

Digitalizarea contribuie semnificativ la îmbunătățirea performanței companiilor, prin optimizarea proceselor interne și creșterea valorilor oferite clienților [4]. Consolidarea bazei informațional-decizionale permite identificare rapidă a factorilor care influențează profitabilitatea și creșterea [7].

- *Monitorizarea în timp real*: trecerea de la raportarea manuală la monitorizarea performanței în timp real permite organizațiilor să reacționeze rapid la schimbările mediului de afaceri.
- *Analiza predictivă*: Instrumente precum tablourile de bord și analiza predictivă contribuie la antiziparea riscurilor și la identificarea abaterilor de la obiectivele stabilite, facilitând adoptarea unor măsuri corective prompte [1].
- *Eficiența operațională*: Automatizarea fluxurilor de lucru reduce durata proceselor și costurile operaționale, îmbunătățind în același timp calitatea serviciilor și relația cu clienții [2,8].

Conform studiilor din Maroc s-a demonstrat că utilizarea BI și a automatizării proceselor are un impact direct asupra eficacității managementului performanței și a guvernantei corporative [5].

Provocări și strategii de adaptare în procesul de digitalizare

În ciuda beneficiilor evidente, procesul de digitalizare nu este lipsit de bariere. Printre principalele dificultăți se numără insuficiența resurselor financiare, lipsa personalului calificat și rezistența la schimbare la nivelul culturii organizaționale [8]. Multe companii, în special IMM-urile, continuă să utilizeze metode tradiționale (precum Excel), din cauza dificultăților de integrare a noilor tehnologii. Securitatea cibernetică și protecția datelor, este o altă preocupare majoră. Riscul de furt sau de atacuri informatice trebuie integrat în procesele decizionale, impunând investiții constante în infrastructuri securizate [3]. Pentru a depăși aceste bariere, organizațiile trebuie să adopte strategii adecvate, care să includă:

- *Investiții în capitalul uman*: cursuri de formare pentru dezvoltarea competențelor digitale ale angajaților [8].
- *Parteneriate strategice*: colaborarea cu furnizori de tehnologii informaționale și de comunicații (TIC) pentru implementarea soluțiilor digitale avansate [8].
- *Cultura digitală*: promovarea unei culturi organizaționale orientate spre inovație, în care utilizarea semnăturii electronice și a documentelor digitale devine o practică standard [8].

Concluzii.

Digitalizarea revoluționează controlul de gestiune și managementul performanței, oferind companiilor agilitatea necesară pentru a naviga într-un mediu economic din ce în ce mai complex. Prin procesarea datelor în timpul real și automatizarea sarcinilor de rutină, digitalizarea transformă controlul de gestiune dintr-o funcție de conformitate într-o pârgă strategică pentru creșterea competitivității. Succesul acestei transformări depinde însă de capacitatea managementului de a echilibra integrarea tehnologiilor cu formarea continuă a personalului și gestionarea riscurilor cibernetice. Astfel, doar în condițiile în care digitalizarea contribuie la o funcționare eficientă și echilibrată a organizației, investițiile în această direcție sunt pe deplin justificate.

Cu toate acestea, un computer nu are etică morală. Digitalizarea poate semna o neconcordanță, pe când managerul este acel pilon care trebuie să gestioneze conflictele etice și să asigure transparența față de fondatori sau instituțiile statului, garantând astfel sustenabilitatea entității. Cu alte cuvinte, digitalizarea nu înlocuiește profesionistul, dar îi schimbă rolul de la un operator de date la un analist și strateg. Un sistem configurat bine ne oferă date corecte, exacte și într-un timp record, dar expertul este persoana care le oferă semnificație și face o apreciere la justa valoare, luând în considerare factorii interni și externi pe care nu îi simte un soft.

Referințe bibliografice.

1. MIHĂILĂ Svetlana, GHEDROVICI Olesea. Conceptul control de gestiune – instrument de bază în gestiunea entității. *Analele ASEM*, 2014, nr.1, pp. 273-283. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Conceptul%20control%20de%20gestiune%20instrument%20de%20aza%20in%20gestiunea%20entitatii.pdf
2. PĂGÎNU, Eugen. Impactul transformării digitale asupra managementului în telecomunicații. Proiect de licență. Chișinău: UTM, 2025, Disponibil: <https://repository.utm.md/handle/5014/32762?show=full>
3. BAJAN Maia. Impactul tehnologiilor informaționale asupra conatabilității. În: Contabilitatea și auditul în condițiile globalizării. Chișinău: ASEM, 2018, pp. 242-249 (<https://irek.ase.md/xmlui/handle/1234567890/1080>) b
4. LAMSSARBI Barda, BOUAZIZ Si Mohamed, MAMOUDOU Abdoukarim. The impact of digitalization on management control and performance: A systematic literature review. *Revue Francaise d'Economie et de Gestion*. Online. 2025, vol. 6, nr.1 p 694-728 Disponibil la: <https://www.revuefreg.fr/index.php/home/article/view/1962>
5. MASSAUDI El Mahdi, EL HAMMOUMI Ahmed, SEGHYAR Nabil, EL OUALI Adil. Digital transformation and improvement of management control: Empirical study in financial institutions. *Investment Management and Financial Innovations*. Online. 2025, vol. 22, nr.3 pp. 455-469 Disponibil la: https://www.researchgate.net/publication/395867233_Digital_transformation_and_improvement_of_management_control_Empirical_study_in_financial_institutions
6. SHAFARUDDIN Rosilawati, HARON Rosmawati, ZULKIFLI Nor Adila. The transformative journey of management and accounting in the digital age. *International Journal of Research and Innovation in Social Science*. Online. 2025 Disponibil la: <https://rsisinternational.org/journals/ijriss/articles/the-transformative-journey-of-management-and-accounting-in-the-digital-age/>
7. DUHLICHER, Grigore. Soluții digitale de eficientizare a managementului financiar. Online. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/54-58_47.pdf
8. SÂRBU, Olga. The transformation of managerial practices in contemporary enterprises in the digital era. În *Marketingul și logistica în era digitală*. Chișinău, 2025 pp. 107-118. Disponibil la: <https://www.repository.utm.md/handle/5014/33171?show=full>
9. COZNIUC Octavian. Dezvoltarea sistemului de management al întreprinderilor mici și mijlocii prin utilizarea tehnologiilor informaționale. Teză de doctor în științe economice. Chișinău, 2024. Disponibil: <https://www.anacec.md/files/Cozniuc-teza.pdf>

CREANȚE COMERCIALE ȘI PROVIZIOANE PENTRU PIERDERI

TRADE RECEIVABLES AND LOSS ALLOWANCES

Autor: Antonela CARAUȘ

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: caraus.antonela@ase.md**Conducător științific: Angela POPOVICI** dr. conf. univ.,

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova

E-mail: popovici.angela.alexandru@ase.mdORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8844-0304>

Abstract. *The paper examines the accounting treatment of trade receivables and impairment adjustments in the Republic of Moldova, from the perspective of national accounting regulations and International Financial Reporting Standards. In the context of expanding business-to-business relationships and the widespread use of trade credit, the risk of non-collection represents a significant factor affecting liquidity and financial performance.*

The research is based on the documentary analysis of the national regulatory framework, particularly the provisions of the National Accounting Standard on receivables, as well as on the expected credit loss model established by IFRS 9. The methodology includes comparative analysis and a case study based on the aging analysis method.

The results highlight conceptual and methodological differences between the national approach, which is mainly reactive, and the international approach, which is forward-looking and anticipatory. The study confirms the importance of impairment adjustments as an instrument for applying the prudence principle and enhancing the reliability of financial reporting.

Keywords: *trade receivables; impairment adjustments; expected credit loss; credit risk; financial reporting.*

JEL classification. *G20, G21, G28, M40, M41, M48*

Introducere.

În economia actuală, tranzacțiile Business-to-Business (B2B) se realizează frecvent cu plata amânată, ceea ce generează riscuri de neîncasare a creanțelor. Pentru a reflecta corect aceste riscuri, contabilitatea prevede constituirea ajustărilor pentru depreciere, în baza principiului prudenței, evitând astfel supraevaluarea activelor și a rezultatelor [4]. Studiile regionale indică o utilizare largă a creditului comercial și existența întârzierilor la plată, ceea ce evidențiază relevanța gestionării riscului de credit și în contextul Republicii Moldova.

Scopul cercetării constă în analiza tratamentului contabil al creanțelor comerciale și al ajustărilor pentru pierderi, precum și în identificarea modalităților de reducere a riscului de neîncasare. Studiul se bazează pe prevederile Standardelor Naționale de Contabilitate ale Republicii Moldova (SNC) și ale Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (International Financial Reporting Standards - IFRS), în special IFRS 9 „Instrumente financiare”.

Metodologia include analiza cadrului normativ, comparația SNC-IFRS, studiul de caz și analiza creanțelor pe vechimi. Literatura de specialitate evidențiază atât abordări tradiționale, cât și modele moderne bazate pe pierderi așteptate, care contribuie la o evaluare mai realistă a riscului de credit.

Conținut de bază.

Conform SNC „Creanțe și investiții financiare”, creanțele comerciale includ sumele aferente bunurilor vândute, serviciilor prestate și lucrărilor executate [1]. La data raportării, entitatea trebuie să evalueze calitatea acestora și să identifice creanțele compromise, considerate ca atare în cazul expirării termenului de prescripție sau al dificultăților financiare ale debitorului [1]. Determinarea acestora se realizează pe baza inventarierii și a documentelor justificative. În lipsa ajustărilor pentru depreciere, casarea creanțelor

se reflectă direct pe cheltuieli (Dt 712 / Ct 221) [4], iar în cazul constituirii acestora, pierderea este recunoscută anticipat, fără impact suplimentar la momentul casării.

IFRS 9 „Instrumente financiare” introduce modelul pierderilor așteptate (ECL), care presupune recunoașterea anticipată a pierderilor, fără a aștepta producerea unui eveniment de neplată. Pentru creanțele comerciale se aplică metoda simplificată (lifetime ECL), bazată pe estimarea riscului de credit pe întreaga durată de viață a creanței [3].

Diferența esențială constă în momentul recunoașterii pierderilor: SNC se bazează pe indicii de depreciere, în timp ce IFRS 9 adoptă o abordare anticipativă [1, 3]. În acest context, utilizarea ajustărilor contribuie la aplicarea principiului prudenței și la prezentarea fidelă a situațiilor financiare. IAS 37 definește provizioanele ca datorii cu valoare sau scadență incertă, recunoscute în condiții de probabilitate și estimare credibilă [2]. Deși SNC nu impun în mod expres constituirea acestora în toate cazurile, literatura recomandă utilizarea lor pentru gestionarea riscului. Pentru estimarea pierderilor, se utilizează metoda analizei pe vechimi (aging analysis), iar în tabelul 1 este prezentat un studiu de caz care ilustrează aplicarea acesteia.

Tabelul 1. Determinarea provizionului pentru pierderi din creanțe pe baza vechimii

Scadență/ vechime creanțe	Sold creanțe (lei)	Rată pierdere estimată (%)	Provizion calculat (lei)
Curente (0 zile)	210 000	1	2 100
1–30 zile	140 000	3	4 200
31–90 zile	90 000	10	9 000
91–180 zile	45 000	30	13 500
>180 zile	15 000	50	7 500

Sursa: elaborare proprie pe baza unor date ipotetice

Rezultatele studiului de caz indică o creștere semnificativă a ratei de pierdere odată cu majorarea termenului de întârziere, confirmând relația direct proporțională dintre vechimea creanței și probabilitatea de neîncasare.

Ratele de pierdere sunt stabilite pe baza exemplificărilor prevăzute de SNC „Creanțe și investiții financiare” privind gruparea creanțelor în funcție de termenul de achitare expirat și determinarea ajustărilor pentru depreciere [1], precum și în baza abordărilor metodologice utilizate în practică pentru calculul provizioanelor, așa cum este prezentat în figura 1.

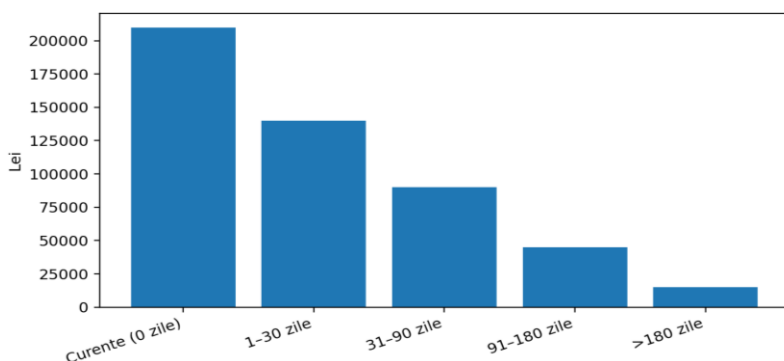

Figura 1. Distribuția creanțelor comerciale în funcție de vechime (metoda aging analysis), (lei)

Sursa: elaborare proprie, pe baza datelor din Tabelul 1

Rezultatele evidențiază creșterea riscului de neîncasare odată cu majorarea vechimii creanțelor, ceea ce justifică necesitatea constituirii unor ajustări diferențiate pentru depreciere.

Pentru a evidenția convergențele și diferențele dintre reglementările naționale și cele internaționale privind deprecierea creanțelor comerciale, se prezintă o sinteză comparativă a principalelor elemente conceptuale și metodologice.

Tabelul 2. Analiza comparativă a tratamentului creanțelor comerciale conform SNC și IFRS

Criteriu de analiză	SNC	IFRS
Act normative aplicabil	Standardul Național de Contabilitate „Creanțe și investiții financiare”	IFRS 9
Concept utilizat	Ajustări pentru deprecierea creanțelor	Pierderi așteptate (Expected Credit Loss – ECL)
Momentul recunoașterii	La identificarea riscului sau a indiciilor de depreciere	De la recunoașterea inițială a creanței
Fundamentul estimării	Analiza individuală / pe vechimi	Model statistic, forward-looking
Abordare	Mai degrabă reactivă	Anticipativă
Aplicabilitatea IAS 37	Nu se aplică creanțelor comerciale	IAS 37 nu reglementează deprecierea creanțelor

Sursa: elaborat de autor în baza [1,2,3]

Analiza comparativă evidențiază faptul că reglementările internaționale, prin IFRS 9 „Instrumente financiare”, promovează o abordare anticipativă, bazată pe estimarea pierderilor așteptate și utilizarea informațiilor prospective. În contrast, reglementările naționale sunt orientate preponderent spre identificarea indiciilor de depreciere, reflectând o abordare mai reactivă.

Concluzii.

Cercetarea evidențiază faptul că ajustările pentru deprecierea creanțelor comerciale reprezintă un instrument esențial pentru aplicarea principiului prudenței și prevenirea supraevaluării activelor circulante. Riscul de neîncasare asociat creanțelor comerciale are o dublă dimensiune: *financiară*, care influențează lichiditatea, solvabilitatea și costurile de finanțare, și *contabilă*, care afectează evaluarea activelor și rezultatul perioadei. Reglementările naționale stabilesc condițiile de recunoaștere a creanțelor compromise și permit constituirea ajustărilor pentru depreciere, în timp ce, la nivel internațional, IFRS 9 „Instrumente financiare” promovează o abordare anticipativă bazată pe modelul pierderilor așteptate. Rezultatele cercetării demonstrează că integrarea cadrului normativ național cu metode moderne de estimare a pierderilor contribuie la prezentarea fidelă a situațiilor financiare și la consolidarea managementului riscului de credit în entitățile din Republica Moldova. În acest context, se recomandă entităților cu expunere semnificativă la credit comercial să adopte politici contabile inspirate din modelul pierderilor așteptate, chiar și în absența obligativității aplicării IFRS, în vederea îmbunătățirii calității raportării financiare și a gestionării riscului de credit.

Referințe bibliografice.

- Standardul Național de Contabilitate „Creanțe și investiții financiare”. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130803&lang=ro
- International Accounting Standards. IAS 37 „Provizioane, datorii contingente și active contingente”. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=77647&lang=ro
- International Accounting Standards. IFRS 9 „Instrumente financiare”. Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/content/standardele-interna%C8%9Bionale-de-raportare-financiar%C4%83-ifs-9-ias-19-ias-36-ias-39-ifric-21>
- NEDERIȚA, Alexandru, GRABAROVSKI, Liudmila, POPOVICI, Angela. Contabilitate financiară. Note de curs. Chișinău: [SEP ASEM], 2023, Partea 1. 302 p. ISBN 978-9975-167-38-3. Disponibil: <https://irek.ase.md/xmlui/handle/123456789/4788>

CZU: 657.422.6/.7:006.44(478+100)

CONVERGENȚE ȘI DIVERGENȚE ÎN TRATAMENTUL CONTABIL AL STOCURILOR: STUDIU COMPARATIV ÎNTRE REGLEMENTĂRILE NAȚIONALE ȘI IAS 2

CONVERGENCES AND DIVERGENCES IN THE ACCOUNTING TREATMENT OF INVENTORIES: A COMPARATIVE STUDY BETWEEN NATIONAL REGULATIONS AND IAS

Author: Lidia DORMENCO

Undergraduate student

Academy of Economic Studies of Moldova

Republic of Moldova

E-mail: dormenco.lidia@ase.md

Scientific coordinator: Lilia GRIGOROI

Academy of Economic Studies of Moldova

E-mail: lilia.grigori@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9741-0932>

Abstract. *The management and accounting of inventories represent a fundamental pillar in financial reporting, directly impacting the fair presentation of an entity's financial position and performance. This paper explores the convergence and divergence between national accounting regulations and International Accounting Standard (IAS) 2 "Inventories." Based on the conceptual framework that emphasizes the qualitative characteristics of financial information—relevance and faithful representation—the study analyzes the primary rules for initial measurement, cost formulas, and subsequent measurement at the lower of cost and net realizable value. The research methodology is based on a qualitative comparative analysis of the legislative texts and the practical application of measurement techniques. The results indicate a high degree of convergence, particularly regarding the elimination of the LIFO method and the adoption of the FIFO and weighted average cost formulas. However, subtle divergences persist in the treatment of borrowing costs and the allocation of fixed production overheads during periods of low activity. The findings suggest that while national regulations are largely aligned with IFRS, practitioners must exercise professional judgment to ensure full compliance with international transparency standards.*

Keywords: IAS 2, National Accounting Standards, Inventory Measurement, Convergence, Net Realizable Value

JEL. M41, M48, G32

Introducere.

Stocurile dețin un rol crucial în activitatea economică, fiind active care susțin procesele de producție, aprovizionare și comercializare. Gestionarea și contabilizarea stocurilor sunt vitale pentru optimizarea fluxurilor operaționale și pentru asigurarea performanței entității. Organizarea contabilității și generarea informației aferente stocurilor poate fluctua în funcție de reglementările aplicate: SNC [1] sau IAS [2]. Scopul lucrării este identificarea similitudinilor și divergențelor dintre SNC „Stocuri” și IAS 2. În acest scop am analizat prevederile standardului național de Contabilitate „Stocuri” în comparație cu prevederile IAS 2 cu referire la definiție, criteriile de recunoaștere și evaluare, precum și indicațiile de prezentare în situațiile financiare. Metodologia științifică adoptată este una calitativă, bazată pe documentarea normativă. Analiza noastră este una formală, ațintită către reglementare [3]. Unele studii [4] aplică metodologii de analiză cantitativă pentru măsurarea nivelului de armonizare/convergență dintre oricare două seturi de standarde contabile, cum ar fi metoda de potrivire și analiză fuzzy. Alte cercetări [5] aplică indicele Jacard pentru a măsura gradul de convergență. Pentru prima etapă a cercetării ne vom limita la analiza calitativă. Tema este relevantă deoarece, diferențele dintre SNC și IAS influențează transparența și comparabilitatea situațiilor financiare considerate fundamentale pentru investitori și parteneri externi, influențează calitatea deciziilor manageriale, acestea depinzând de informații contabile corecte și comparabile, modelează

performanța entităților, deoarece elemente precum stocurile afectează direct rezultatul financiar. Rezultatele obținute pot servi drept material suport pentru seminare, proiecte, teze de licență sau master. Practicienii pot beneficia de o clarificare a diferențelor de tratament contabil, utile în elaborarea politicilor contabile ale entităților, evitarea erorilor la aplicarea SNC, înțelegerea cerințelor IAS 2 în eventualul proces de tranziție la IFRS.

Conținut de bază.

Punctul de plecare al oricărei analize comparative trebuie să fie definiția și criteriile de recunoaștere. Ambele referențiale definesc stocurile în mod identic, privindu-le ca active care sunt fie deținute pentru a fi vândute pe parcursul desfășurării normale a activității, fie sunt în curs de producție în vederea unei astfel de vânzări; fie sub formă de materii prime, materiale și alte consumabile care urmează să fie folosite în procesul de producție sau pentru prestarea de servicii. Totuși, în SNC „Stocuri” există o categorie specifică pentru OMVSD (active cu o valoare unitară mai mică de plafonul stabilit de lege, 12 000 MDL, sau o durată mai mică de un an). IAS 2 nu face această distincție explicită, tratând orice activ care nu este recunoscut drept stoc, sau dacă are o durată mai mare de un an, drept imobilizare corporală (IAS 16), indiferent de valoarea sa.

Convergența este aproape totală în ceea ce privește elementele care compun costul stocurilor. Atât SNC, cât și IAS 2 stipulează că în cost intră prețul de cumpărare (excluzând taxele recuperabile de la stat, cum este TVA-ul), taxele vamale și alte taxe nerecuperabile, cheltuielile de transport și manipulare direct atribuibile achiziției, precum și alte costuri direct atribuibile. Ambele standarde cer deducerea reducerilor comerciale (rabaturi, remize) din costul de achiziție, tratându-le ca o diminuare a prețului, nu ca un venit.

În cadrul IFRS, dacă contractul de achiziție conține efectiv un element de finanțare această diferență este recunoscută ca cheltuială cu dobânda. În standardele naționale, abordarea este mai simplificată. SNC-urile nu obligă în mod explicit entitățile să „extragă” elementul de dobândă prin actualizare pentru achizițiile obișnuite de stocuri cu plată amânată. Stocul este, de regulă, înregistrat la valoarea nominală din factură.

Conform IAS 2, coroborat cu IAS 23 [2], dacă un stoc necesită o perioadă substanțială de timp pentru a fi gata de vânzare (ex: maturarea vinului sau construcția de nave), dobânzile la creditele luate pentru producția lor trebuie capitalizate în costul stocului. În SNC, deși armonizarea este avansată, practica locală tinde adesea spre recunoașterea acestora drept cheltuieli financiare ale perioadei.

O divergență esențială între IAS 2 și SNC „Stocuri” constă în tratamentul metodei LIFO. IAS 2 interzice în mod expres utilizarea LIFO [6], deoarece această metodă nu oferă o imagine fidelă și relevantă asupra valorii actuale a stocurilor. Standardul precizează clar că, pentru elementele de stocuri interschimbabile, pot fi utilizate doar metodele FIFO sau costul mediu ponderat, excluderea LIFO fiind categorică. Interdicția este reiterată și de literatura recentă, care explică faptul că IFRS respinge LIFO din cauza tendinței acestei metode de a subevalua stocurile și de a distorsiona poziția financiară a entității, mai ales în perioade de inflație [7]. În schimb, SNC „Stocuri” prezintă proceduri și exemple detaliate doar pentru FIFO și costul mediu ponderat, ceea ce arată că, în practică, metoda LIFO nu este utilizată și nici permisă în cadrul național.

Ambele referențiale cer evaluarea la valoarea cea mai mică dintre cost și valoarea realizabilă netă. Totuși, IAS 2 oferă instrucțiuni mult mai detaliate despre cum se estimează valoarea realizabilă netă în condiții de piață volatile și subliniază că materiile prime nu sunt depreciate dacă se așteaptă ca produsele finite în care vor fi încorporate să fie vândute la cost sau peste cost. SNC este mai simplist în descrierea procesului de testare a deprecierei, lăsând mai mult loc interpretării subiective la nivel de entitate.

Concluzii.

Analiza comparativă a prevederilor SNC „Stocuri” și IAS 2 evidențiază un nivel semnificativ de armonizare între standardele naționale și cele internaționale, atât la nivel conceptual, cât și metodologic. Stipulările exprese că SNC este elaborat în baza Directivei 2013/34/UE și IAS 2 explică numărul mare de convergențe, în special în ceea ce privește definiția stocurilor, structura costului de intrare, precum și principiul evaluării la valoarea cea mai mică dintre cost și valoarea realizabilă netă. Cercetarea evidențiază divergențe structurale cu impact major asupra raportării, cum ar fi utilizarea metodei LIFO, permisă de SNC dar interzisă de IAS 2, alături de absența în plan național a obligativității actualizării costului pentru achizițiile cu plată amânată. Aceste discrepanțe subliniază o prioritate a reglementărilor locale pentru simplificare, în opoziție cu rigoarea IAS 2, care pune accent pe transparența bilanțului și pe recunoașterea valorii în timp a banilor. Divergența cea mai mare nu apare la nivel de text legislativ, care în mare parte este similar, ci la nivel de raționament profesional.

În ansamblu, rezultatele cercetării confirmă faptul că SNC și IAS 2 împărtășesc obiective comune, urmărind furnizarea unei imagini fidele a patrimoniului și a performanței entităților. În același timp, diferențele identificate demonstrează necesitatea unei armonizări continue, pentru a asigura comparabilitatea situațiilor financiare atât pe plan intern, cât și internațional.

Prin urmare, studiul contribuie la înțelegerea modului în care standardele naționale reflectă cadrul internațional, evidențiind zonele în care există deja o convergență, dar și acele elemente în care perfecționarea reglementărilor contabile poate îmbunătăți calitatea raportării financiare în Republica Moldova. Analiza convergențelor și divergențelor dintre SNC și IAS 2 este relevantă pentru orice persoană sau instituție implicată în formarea, aplicarea sau evaluarea regulilor de contabilitate a stocurilor. Studiul are un caracter exploratoriu și descriptiv, ceea ce constituie principala sa limitare. O analiză comparativă mai profundă ar necesita utilizarea unor indici de măsurare a convergenței

Surse bibliografice.

1. Standardul Național de Contabilitate (SNC) „Stocuri”, aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova nr. 118 din 06.08.2013. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131868&lang=ro#. Accesat 20 februarie 2026.
2. IAS 2 Stocuri. Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/content/standardele-interna%C8%99Bionale-de-raportare-financiar%C4%83-2017-red-book>
3. PORDEA, D., DUMITRESCU, A.-C., (2021), Convergence to IFRS in Romania – Score per Minute, Audit Financiar, vol. XIX, no. 2(162)/2021, pp. 373-383. <http://dx.doi.org/10.20869/AUDITE/2021/162/013>
4. FONTES, A. L. L. RODRIGUES and R. CRAIG, R. (2005). Measuring convergence of National Accounting Standards with International Financial Reporting Standards. Accounting Forum, 29(4), 415–436. <https://doi.org/10.1016/j.accfor.2005.05.001>
5. DING, Y., HOPE, O. K., JEANJEAN, T., & STOLOWY, H. (2007). Differences between domestic accounting standards and IAS: Measurement, determinants and implications. Journal of Accounting and Public Policy, 26(1), <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2006.11.001>
6. IAS 2 Inventories. Disponibil: <https://iasplus.com/en/standards/ias/ias2>. Accesat 25 februarie 2026
7. Is LIFO Allowed Under IFRS. Disponibil: <https://legalclarity.org/is-lifo-allowed-under-ifs/>. Accesat 25 februarie 2026.

ASPECTE COMPARATIVE ALE CONTABILITĂȚII CAPITALULUI SOCIAL LA SOCIETĂȚILE PE ACȚIUNI ȘI SOCIETĂȚILE CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ

COMPARATIVE ANALYSIS OF SHARE CAPITAL ACCOUNTING IN JOINT-STOCK AND LIMITED LIABILITY COMPANIES

Autor: Nicoleta BĂDĂRĂU

E-mail: badarau.nicoleta@ase.md

Coordonator științific: Liliana LAZARI

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: liliana.lazari@ase.md

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0001-8310-2341>

Abstract. Share capital is a fundamental element of equity that ensures financial stability and protects creditors' interests, serving as a guarantee of the entity's financial reliability. In the Republic of Moldova, the accounting treatment of share capital differs depending on the legal form of the entity, being regulated by national legislation, including the Law on Joint-Stock Companies, the Law on Limited Liability Companies, and applicable accounting standards. The purpose of this research is to comparatively analyze the accounting of share capital in joint-stock companies and limited liability companies, highlighting both similarities and differences. The study is based on the normative analysis of legal regulations and the comparative method applied to accounting provisions and financial reporting practices. The results show that joint-stock companies have a more complex accounting framework due to the issuance, circulation, and valuation of shares, as well as possible share premiums and capital adjustments, while limited liability companies operate under simplified procedures with fewer formal requirements. The research highlights that the legal characteristics of each organizational form directly influence the accounting recognition, measurement, and presentation of share capital in financial statements, affecting transparency and comparability.

Keywords: share capital, joint-stock companies, limited liability companies.

JEL Classification. M41, G32

Introducere.

Relevanța temei rezultă din importanța capitalului social în structura capitalului propriu și din impactul acestuia asupra stabilității financiare a entităților. Capitalul social constituie un indicator al credibilității economice a societății și un instrument de protecție a creditorilor. Conform Standardului Național de Contabilitate „Capital propriu și datorii” [4], *capitalul social* este definit ca „valoarea totală a părților sociale ale proprietarilor entității”, fiind o componentă distinctă a capitalului propriu [10]. În Republica Moldova, cadrul normativ aplicabil capitalului social include atât reglementări juridice, cât și reglementări contabile. Din punct de vedere juridic, constituirea și funcționarea capitalului social sunt reglementate de Codul civil [5], Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845-XII din 03.01.1992 [3], precum și de Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni [1] și Legea nr. 135/2007 privind societățile cu răspundere limitată [2].

Din perspectivă contabilă, evidența și prezentarea capitalului social sunt reglementate de Standardele Naționale de Contabilitate, în special SNC „Capital propriu și datorii” și SNC „Prezentarea situațiilor financiare”. Deși tratată extensiv în literatura de specialitate, problematica rămâne relevantă prin diferențele determinate de forma juridică a entităților, care impun analize comparative aprofundate. Cercetarea vizează analiza comparativă a contabilității capitalului social în Republica Moldova, prin examinarea cadrului normativ și a reglementărilor contabile și legislative.

Conținut de bază.

În societățile pe acțiuni, capitalul social, reglementat de Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni [1,8], reprezintă valoarea minimă a activelor nete, destinată garantării intereselor patrimoniale ale creditorilor și acționarilor. Acesta nu poate fi inferior sumei de 600 000 lei și se constituie din aporturile aferente acțiunilor, fiind egal cu valoarea nominală a acțiunilor plasate. Excedentul aporturilor peste valoarea nominală se reflectă în capitalul suplimentar (prime de capital), utilizabil exclusiv pentru majorarea capitalului social. În cazul acțiunilor fără valoare nominală, capitalul social este echivalent cu valoarea totală a aporturilor efectuate.

Aporturile la capitalul social pot fi realizate sub formă de numerar, valori mobiliare, bunuri sau drepturi patrimoniale evaluabile în bani, inclusiv obligațiile societății față de creditori. În cazul aporturilor în natură, acestea necesită evaluare la valoarea de piață, în baza unui raport întocmit de o întreprindere independentă. Această cerință evidențiază gradul ridicat de formalizare al societăților pe acțiuni, întrucât evaluarea independentă contribuie la asigurarea transparenței și la protecția intereselor creditorilor și investitorilor. Totodată, limitarea anumitor tipuri de aporturi, cum ar fi prestațiile de muncă sau bunurile neînregistrate, reflectă necesitatea existenței unui capital social real și verificabil. La constituirea societății se înregistrează [6]:

Debit contul 313 „Capital nevărsat”, subcontul 3131 „Capital nevărsat privind părțile sociale neachitate de proprietari”

Credit contul 314 „Capital neînregistrat”, subcontul 3141 „Acțiuni neînregistrate emise la înființarea societății” – la constituirea capitalului neînregistrat, apoi urmează:

Debit contul 244 „Alte conturi bancare”, Debit contul 121 „Imobilizări corporale în curs de execuție” (active) etc.

Credit contul 313 „Capital nevărsat”, subcontul 3131 „Capital nevărsat privind părțile sociale neachitate de proprietari” - la depunerea numerarului de acționar în contul provizoriu.

După înregistrarea emisiunii de acțiuni, capitalul se transferă în contul 311 „Capital social” prin înregistrarea contabilă :

Debit contul 314 „Capital neînregistrat”, subcontul 3141 „Acțiuni neînregistrate emise la înființarea societății”

Credit contul 311 „Capital social” - reflectarea capitalului social la S.A. după înregistrarea acțiunilor la CNPF.

În cazul societăților cu răspundere limitată, capitalul social se constituie din aporturile asociaților și reprezintă „valoarea minimă a activelor societății, exprimată în lei” [2]. Mărimea acestuia se stabilește în statut și/sau se înregistrează în Registrul de stat al persoanelor juridice, ceea ce subliniază caracterul juridic și public al informației privind capitalul social.

Aportul asociatului se prezumă în numerar, dacă statutul nu prevede altfel, și trebuie vărsat integral în cel mult 6 luni de la înregistrare. Aporturile pot consta în bunuri, drepturi patrimoniale, drepturi de proprietate intelectuală sau bani. Restituirea lor nu este permisă pe durata societății, iar neexecutarea obligației atrage răspunderea pentru prejudicii. Aporturile în natură pot viza orice bun din circuitul civil, evaluarea lor fiind aprobată conform statutului, iar bunurile devin, de regulă, proprietatea societății. Capitalul social al S.R.L. este divizat în părți sociale, care reflectă participarea și conferă drepturi și obligații asociaților. Quantumul părții sociale este, de regulă, proporțional aportului, fiecare leu conferind drept de vot, dacă statutul nu prevede altfel. Fiecare asociat deține o singură parte socială (minim 1 leu), iar acestea pot avea valori diferite. Circulația părților sociale este supusă unor reguli restrictive, inclusiv dreptului de preempțiune, reflectând caracterul „închis” al S.R.L.; înstrăinarea este interzisă până la vărsarea integrală a aportului, cu excepția succesiunii. Din punct de vedere contabil, constituirea capitalului social prezintă particularități în funcție de forma juridică, fiind recunoscută la formare prin înregistrarea contabilă:.

Debit contul 313 „Capital nevărsat”, subcontul 3131 „Capital nevărsat privind părțile sociale neachitate de proprietari”

Credit contul 311 „Capital social” – înregistrarea capitalului social ale entității.

Ulterior, pe măsura depunerii aporturilor de către asociați, se înregistrează:

Debit contul 244 „Alte conturi bancare”

Credit contul 313 „Capital nevărsat”, subcontul 3131 „Capital nevărsat privind părțile sociale neachitate de proprietari” – înregistrarea achitării de către proprietar.

Tabelul 1. Analiza comparativă a particularităților capitalului social la S.A. versus S.R.L.

Nr. d/o	Criteriu	Societate pe acțiuni (S.A.)	Societate cu răspundere limitată (S.R.L.)
1.	Act normativ principal	Legea nr. 1134/1997	Legea nr. 135/2007
2.	Capital minim	600 000 lei	Nu este stabilit un minim indicat
3.	Structura capitalului	Divizat în acțiuni	Divizat în părți sociale
4.	Aporturi admise	Numerar, valori mobiliare, bunuri, drepturi, obligații	Numerar, bunuri, drepturi patrimoniale, proprietate intelectuală
5.	Evaluarea aporturilor în natură	Obligatoriu raport de evaluare independent	Modalitate stabilită prin statut
6.	Majorarea capitalului	Emitere suplimentară de acțiuni sau majorare valoare nominală	Majorare prin aporturi suplimentare sau prin majorarea valorii părților sociale
7.	Reducerea capitalului	Hotărârea adunării generale se publică în termen de 15 zile. În lipsa pretențiilor creditorilor, reducerea capitalului produce efecte după 30 de zile de la publicare. Modificările se înregistrează la Comisia Națională a Pieței Financiare și în Registrul emitenților de valori mobiliare, iar acțiunile de tezaur utilizate în acest scop sunt anulate.	Societatea are obligația de a notifica creditorii în termen de 15 zile și de a publica un aviz în Monitorul Oficial și pe pagina ASP. Creditorii pot solicita garanții sau executarea obligațiilor într-un termen de o lună. Reducerea capitalului se înregistrează la organul înregistrării de stat după expirarea acestui termen sau după satisfacerea pretențiilor creditorilor.
8.	Grad de formalizare	Ridicat (implică CNPF și piața de capital)	Mai redus

Sursa: Elaborat de autor în baza Legii nr. 1134/1997 și a Legii nr. 135/2007. [1]; [2]

Analiza comparativă prezentată în tabelul nr. 1 evidențiază diferențe semnificative între societățile pe acțiuni și societățile cu răspundere limitată în ceea ce privește constituirea și gestionarea capitalului social. Astfel, societățile pe acțiuni se caracterizează printr-un grad mai ridicat de formalizare și reglementare, în timp ce societățile cu răspundere limitată beneficiază de proceduri mai flexibile și simplificate.

Concluzii.

Deși capitalul social reprezintă un fundament juridic și financiar comun, modalitățile de constituire și reflectare contabilă diferă în funcție de forma juridică, evidențiind diversitatea cadrului normativ. Societățile pe acțiuni se caracterizează prin formalizare și complexitate, asigurând transparență și protecția creditorilor, în timp ce societățile cu răspundere limitată se disting prin flexibilitate și simplitate. Aceste diferențe impun o corelare riguroasă între normele juridice și contabile, pentru asigurarea unei imagini fidele a capitalului social în situațiile financiare.

Referințe bibliografice:

1. Legea privind societățile pe acțiuni nr. 1134-XIII din 02.04.1997, Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 372-382 art. 341, 1997. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=147651&lang=ro#.
2. Legea privind societățile cu răspundere limitată nr. 135-XVI din 14.06.2007, Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 127-130 art. 548, 2007. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=152601&lang=ro#.
3. Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845-XII din 03.01.1992, Monitorul Parlamentului Nr. 2 art. 33, Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=124919&lang=ro.

4. Standardul Național de Contabilitate „Capital propriu și datorii”, aprobat prin Ordinul Ministrului finanțelor nr.118/2013, Chișinău, 2018. Disponibil: https://www.legis.md/UserFiles/Image/RO/2019/mo%20388-392%20md/SNC_9_118.docx.
5. Codul Civil al Republicii Moldova, Chișinău, 2002. Disponibil: <https://www.vlegis.md/cautare/getResults?docid=150208&lang=ro#>.
6. Planul general de conturi contabile, aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova nr. 119 din 06.08.2013, Chișinău. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?lang=ro&doc_id=130818.
7. ANDARAȘ, Liliana; PĂSCĂNEANU, Tudor. *Reflecții cu privire la procesul de armonizare a Codului civil al Republicii Moldova și legii privind societățile pe acțiuni cu acquis-ul european*. În: *Rolul științei în reformarea sistemului juridic și politico-administrativ*, ediția 9, Cahul, 2024, pp. 60–67. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/60-67_25.pdf.
8. LAZARI, Liliana. *Aspecte ale contabilității capitalului social al societăților cu răspundere limitată*. În: *Conferința științifică a Departamentului Contabilitate, Chișinău*, aprilie 2014. Chișinău: ASEM, 2014, pp. 126–130. ISBN 978-9975-75-710-2. Disponibil: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/1715/Liliana%20LAZARI_conf_Dep_Contabilitate_aprilie_2014.pdf.
9. LAZARI, Liliana, ȚURCAN Ludmila. *Aspecte ale contabilității capitalului social al societăților cu răspundere limitată*. În: *Cooperarea dintre mediul universitar și organisme profesionale: soluții și oportunități în dezvoltarea durabilă a profesiei contabile*, Conferința Științifică Internațională din 4 aprilie 2014, Chișinău, ASEM, 2014, pp.126-130. ISBN 978-9975-75-710-2. Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_aprilie_2014.pdf.
10. CHIRILOV, Nelea, ȚIRIULNICOVA Natalia, LAZARI, Liliana. *Delimitări și fundamentări teoretice privind capitalul propriu al societății pe acțiuni*. În: *International Scientific Conference on Accounting – ISCA 2020*, Conferința Științifică Internațională, 2-3 Aprilie 2020, Chișinău, 2020, p. 80-86, ISBN 978-9975-75-989-2. Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/Culegeri_conferinta_aprilie_2020F.pdf

DETERMINATION AND ACCOUNTING OF THE FINANCIAL RESULT FOR THE REPORTING PERIOD ACCORDING TO SNC

DETERMINAREA ȘI CONTABILIZAREA REZULTATULUI FINANCIAR AL PERIOADEI DE GESTIUNE CONFORM SNC

Autor: Nicoleta BURLACENCO

E-mail: burlacenco.nicoleta@ase.md

Coordonator științific: Liliana LAZARI

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: liliana.lazari@ase.md

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0001-8310-2341>

Abstract. *The financial result represents a key indicator of an entity's economic and financial performance, reflecting the efficiency of resource utilization and its capacity to generate profit. The proper determination and accounting of the financial result for the reporting period constitute a fundamental component of the accounting system and are regulated in the Republic of Moldova by the National Accounting Standards, particularly "Presentation of Financial Statements" and "Equity and Liabilities," as well as the General Chart of Accounts.*

The purpose of this article is to analyze the theoretical and practical aspects regarding the determination of the financial result, highlighting the recognition of revenues and expenses and the role of accounting accounts in the process of determining the financial result.

The research is based on the analysis of the national accounting regulatory framework and includes an illustrative example demonstrating the mechanism of formation and accounting recognition of the financial result. The findings confirm the importance of complying with accounting principles and accounting regulations in order to ensure a true and fair view of the entity's performance in the financial statements.

Keywords: *financial result, profit, loss, revenues, expenses, National Accounting Standards, account 351, financial statements.*

JEL Classification. *M41*

Introducere.

Rezultatul financiar al perioadei de gestiune constituie un indicator fundamental al performanței economico-financiare a unei entități, reflectând efectele activității desfășurate într-o perioadă de gestiune. Acesta exprimă diferența dintre veniturile și cheltuielile recunoscute în contabilitate și evidențiază capacitatea entității de a genera profit sau de a înregistra pierderi, influențând direct mărimea capitalului propriu și stabilitatea financiară.

În Republica Moldova, organizarea contabilității și întocmirea situațiilor financiare sunt reglementate prin Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017 [1], care stabilește cadrul normativ general în domeniul contabilității. Totodată, determinarea și contabilizarea rezultatului financiar se realizează în conformitate cu standardele naționale de contabilitate, în special SNC „Prezentarea situațiilor financiare” [3] și SNC „Capital propriu și datorii” [4] care reglementează modul de formare și reflectare a rezultatului financiar în situațiile financiare ale entității și Planul general de conturi contabile al Republicii Moldova [2] care prezintă conturile contabile pentru determinarea rezultatului financiar.

Importanța rezultatului financiar derivă din rolul său în evaluarea eficienței activității entității, în fundamentarea deciziilor privind repartizarea profitului sau acoperirea pierderii și în asigurarea unei raportări financiare corecte. De asemenea, acesta constituie un instrument relevant pentru utilizatorii situațiilor financiare în procesul decizional [5].

Prin urmare, analiza procesului de determinare și contabilizare a rezultatului financiar prezintă interes atât din punct de vedere teoretic, cât și practic, contribuind la înțelegerea modului de reflectare a performanței economice în contabilitate și în situațiile financiare.

Conținut de bază.

Determinarea și contabilizarea rezultatului financiar al perioadei de gestiune reprezintă un proces esențial în cadrul sistemului contabil, întrucât acesta reflectă performanța economico-financiară a entității și influențează direct structura capitalului propriu. Conform cadrului normativ aplicabil în Republica Moldova, formarea rezultatului financiar se realizează prin recunoașterea și evaluarea veniturilor și cheltuielilor în conformitate cu Standardele Naționale de Contabilitate [3], precum și cu principiile generale stabilite de Legea contabilității și raportării financiare [1].

Rezultatul financiar constituie un indicator sintetic al performanței economico-financiare a entității, care reflectă efectul activității desfășurate într-o anumită perioadă de gestiune și evidențiază capacitatea acesteia de a genera profit sau de a înregistra pierderi. Conform art. 21 din SNC „Capital propriu și datorii”, acesta se determină ca diferență între veniturile și cheltuielile aferente perioadei de gestiune.

Relația de calcul este următoarea: $\text{Rezultatul financiar} = \text{Venituri} - \text{Cheltuieli}$ [4]

Veniturile includ beneficiile economice obținute din activitatea operațională, financiară și din alte activități ale entității, iar cheltuielile reflectă consumul de resurse necesar pentru obținerea acestor venituri. Astfel, rezultatul financiar exprimă creșterea sau diminuarea capitalului propriu generată de activitatea economică desfășurată în perioada de gestiune.

Rezultatul financiar poate avea două forme: profit, care apare atunci când veniturile depășesc cheltuielile și reflectă eficiența activității economice, contribuind la majorarea capitalului propriu, și pierdere, care apare atunci când cheltuielile depășesc veniturile și indică o utilizare inefficientă a resurselor, determinând diminuarea capitalului propriu.

Determinarea corectă a rezultatului financiar presupune respectarea principiului contabilității de angajamente [1], potrivit căruia elementele contabile sunt recunoscute în momentul apariției lor, indiferent de fluxurile de numerar aferente, ce afectează elementele de determinare a rezultatului financiar și anume venituri și cheltuieli. Aplicarea principiului prudenței [1] are un impact direct asupra rezultatului financiar, deoarece impune neadmiterea supraevaluării veniturilor și activelor și a subevaluării cheltuielilor și datoriilor. În același timp, principiul necompensării [1] asigură prezentarea distinctă a veniturilor și cheltuielilor, fără compensarea reciprocă a acestora, ceea ce permite determinarea transparentă și obiectivă a rezultatului financiar pe direcții de activități. Permanența metodelor [1] contribuie la comparabilitatea rezultatului financiar între perioade succesive, iar continuitatea activității presupune evaluarea elementelor contabile în condiții normale de funcționare a entității.

Contabilizarea rezultatului financiar se realizează la sfârșitul perioadei de gestiune, prin închiderea conturilor de venituri și cheltuieli și transferul acestora în contul 351 „Rezultat financiar total”, care are rolul de a centraliza veniturile și cheltuielile și de a determina rezultatul financiar al entității. Acest proces are loc, de regulă, la data de 31 decembrie a anului curent, conform prevederilor Standardelor Naționale de Contabilitate.

În acest context, conturile de venituri (clasa 6) și cheltuieli (clasa 7) au caracter temporar și sunt închise la sfârșitul perioadei de gestiune prin transferarea totalurilor în contul 351. Ulterior, în funcție de rezultatul obținut, acesta este transferat în contul 333 „Profit nerepartizat (pierdere neacoperită)”, reflectând impactul asupra capitalului propriu și fiind prezentat în situațiile financiare ale entității [2],[3].

Tabelul 1. Contabilizarea rezultatului financiar la finele perioadei de gestiune

<i>Operațiunea contabilă</i>	<i>Formula contabilă</i>
Închiderea contului de venituri	Dt clasa 6 Ct 351
Închiderea contului de cheltuieli	Dt 351 Ct clasa 7
Reflectarea profitului net	Dt 351 Ct 333
Reflectarea pierderii nete	Dt 333 Ct 351

Sursa: elaborat de autor în baza Planului general de conturi contabile al Republicii Moldova și SNC „Capital propriu și datorii” [2],[4].

În rezultatul efectuării operațiunilor de închidere, soldul contului 351 „Rezultat financiar total” reflectă rezultatul financiar al perioadei de gestiune, evidențiind diferența dintre veniturile și cheltuielile înregistrate. Acest rezultat, determinat în urma centralizării conturilor de venituri și cheltuieli, poate îmbrăca forma de profit sau pierdere. Transferul rezultatului financiar în contul 333 „Profit nerepartizat (pierdere neacoperită)” asigură includerea acestuia în structura capitalului propriu și prezentarea sa în bilanț, în conformitate cu cerințele SNC „Prezentarea situațiilor financiare” [3]. Prin urmare, mecanismul de închidere a conturilor evidențiază legătura directă dintre performanța economică a entității și poziția sa financiară, rezultatul financiar determinat în contul 333 fiind ulterior reflectat în capitalul propriu. Astfel, determinarea și contabilizarea rezultatului financiar conform Standardelor Naționale de Contabilitate [3] nu reprezintă doar o operațiune tehnică de calcul, ci un proces complex, fundamentat pe aplicarea riguroasă a principiilor contabile și pe utilizarea corectă a mecanismului de închidere a conturilor.

Concluzii.

Determinarea și contabilizarea rezultatului financiar al perioadei de gestiune constituie un element central al sistemului contabil, prin intermediul căruia se reflectă performanța reală a entității și se fundamentează deciziile economice ulterioare. Rezultatul financiar nu reprezintă doar o diferență aritmetică între venituri și cheltuieli, ci expresia finală a eficienței activității desfășurate și a modului de aplicare a principiilor contabile redactate printr-un algoritm de înregistrări contabile ce au la bază o reglementare și o logică contabilă [4].

Aplicarea riguroasă a principiului contabilității de angajamente, a prudenței, a necompensării și a permanenței metodelor asigură credibilitatea procesului de formare a rezultatului financiar și contribuie la prezentarea unei imagini fidele asupra performanței economico-financiare a entității [1]. Totodată, mecanismul tehnic de închidere a conturilor de venituri și cheltuieli și transferul rezultatului financiar în capitalul propriu evidențiază legătura directă dintre performanța economică și poziția financiară a entității.

În contextul aplicării Standardelor Naționale de Contabilitate, în special SNC „Prezentarea situațiilor financiare” [3] și SNC „Capital propriu și datorii” [4], rezultatul financiar devine un instrument esențial de evaluare, analiză și prognoză, influențând repartizarea profitului, acoperirea pierderilor și orientarea strategiilor de dezvoltare ale entității.

Prin urmare, corectitudinea determinării și contabilizării rezultatului financiar reprezintă o condiție fundamentală pentru asigurarea transparenței, comparabilității și relevanței informației financiare, contribuind la creșterea încrederii utilizatorilor în situațiile financiare și la fundamentarea unor decizii economice eficiente.

Referințe bibliografice.

1. Legea contabilității și raportării financiare: nr. 287 din 15.12.2017. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2017, nr. 1–6. ISSN 2587-389X. Online. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140124&lang=ro [accesat 16.03.2026].
2. Planul general de conturi contabile al Republicii Moldova. Aprobă prin Ordinul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. ISSN 2587-389X. Online. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=130818&lang=ro [accesat 16.03.2026].
3. Standardul Național de Contabilitate „Prezentarea situațiilor financiare”. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. ISSN 2587-389X. Online. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131868&lang=ro [accesat 16.03.2026].
4. Standardul Național de Contabilitate „Capital propriu și datorii”. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. ISSN 2587-389X. Online. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131868&lang=ro [accesat 16.03.2026].
5. GRÎU, Maia. Contabilitatea financiară – suport de curs [online]. Disponibil: <https://ciab.md/wp-content/uploads/2025/04/CONTABILITATEA-FINANCIARA-suport-de-curs-1.pdf> [accesat 16.03.2026].
6. BÎRCĂ, Aliona și Liliana, LAZARI. (2021) Transparency of information—important management instrument in ensuring performance and development of corporate governance. În: *Akados, Revistă Științifică*, 2021, nr. 1, pp.68-76. ISSN 1857-0461, E-ISSN 2587 – 3687.
7. GRIGOROI L.; LAZARI L.; BÎRCĂ A.; ȚURCANU L.; BALTEȘ N.; ERHAN L.; MIHAILA S.; CARAMAN S.; GRAUR A.; BAJAN M.; BADICU G.; CUȘMĂUNȘĂ R. *Contabilitatea întreprinderii*, Chișinău, Editura CARTIER, 2021, ISBN 978-9975-86-456-5 (Cartier). – ISBN 978-9975-75-984-7 (ASEM).
8. LAZARI, Liliana. Prezentarea adevărului contabil prin imaginea fidelă și reală a poziției și performanței financiare a entității. În: *Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii*, Conferința Științifică Internațională din 25-26 septembrie 2015, Volumul III, Chișinău, ASEM, 2015, pp. 93-97. ISBN 978-9975-75-714-0. Disponibil: https://ase.md/files/publicatii/epub/conf_09.15_vol3.pdf

CZU: [657.37:006.44]:004.8

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS A PERSONALIZED TUTOR IN THE STUDY OF FINANCIAL REPORTING STANDARDS: OPPORTUNITIES AND ETHICAL LIMITS

INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ CA TUTORE PERSONALIZAT ÎN STUDIUL STANDARTELOR DE RAPORTARE FINANCIARĂ: OPORTUNITĂȚI ȘI LIMITE ETICE

Autor: Mihaela LUCA, ciclul de studii: licență

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

E-mail: luca.mihaela@ase.md

Conducător științific: Lilia GRIGOROI

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9741-0932>

Academia de Studii Economice a Moldovei, Republica Moldova

E-mail: lilia.grigori@ase.md

Abstract: Artificial Intelligence (AI) is increasingly used in accounting and financial reporting, offering new ways to support learning and application of financial reporting standards such as IFRS. AI systems can automate knowledge-intensive tasks, enhance accuracy in financial reporting, and improve fraud prevention and regulatory compliance, creating a powerful environment for professional education in accounting. Integrating AI with IFRS-based accounting systems requires a comprehensive understanding of the standards and of the ethical and legal implications of AI, especially regarding transparency, integrity of data, and compliance. This article conceptually explores AI as a personalized tutor for students and practitioners studying financial reporting standards. Methodologically, it is based on a qualitative review of recent literature on AI in accounting, AI-IFRS integration, and the role of AI in financial decision-making. The main results highlight major opportunities (personalized feedback on IFRS applications, automated examples and simulations, support for complex judgments) and key ethical limits (algorithmic bias, opacity of models, over-reliance on AI in areas requiring professional judgment and responsibility). The article concludes with directions for responsible development of AI-based tutoring tools aligned with ethical and professional standards in financial reporting.

Keywords: Artificial intelligence, personalized tutoring, IFRS, financial reporting, accounting education, ethics

JEL CLASSIFICATION. I21, M41, M48, O33

Introducere.

Transformările digitale din domeniul contabilității și raportării financiare au adus în prim-plan inteligența artificială, capabilă să automatizeze procesele, să crească eficiența operațională și acuratețea raportărilor, dar și ca un asistent/tutore personalizat de învățare. Experiența proprie de folosire a inteligenței artificiale ca tutore personalizat în realizarea studiilor de licență m-a determinat să analizez acest subiect în contextul învățării Standardelor Internaționale de Raportare Financiară, deoarece o consider ca o oportunitate nouă, interesantă și relevantă. Sunt conștientă de faptul că fiind atât studentă, cât și viitor contabil, folosirea inteligenței artificiale implică nu doar oportunități, dar și provocări etice și juridice. Prezenta cercetare vizează analiza potențialului inteligenței artificiale de a acționa ca instrument de tutorat personalizat în procesul de însușire a standardelor de raportare financiară. Demersul investigativ urmărește sintetizarea perspectivelor teoretice, evidențierea oportunităților educaționale emergente, precum și evaluarea critică a barierelor de ordin etic asociate implementării acestor tehnologii.

Conținut de bază.

Folosirea inteligenței artificiale ca tutore personalizat promite să schimbe modul în care studenții învață contabilitatea și standardele de raportare financiară prin feedback individualizat, exerciții

adaptive și stimulări [1]. Rolul de tutor personalizat presupune adaptarea conținutului la nevoile fiecărui cursant, furnizarea de explicații și corectarea automată a aplicațiilor practice. Inteligența artificială, prin capacitatea de a procesa volume mari de date, poate genera exemple de situații contabile, evalua aplicarea standardelor și sugera corecții [2].

Cercetătorii Hniche și Saadane [3] evidențiază faptul că IA poate sprijini procesul de învățare generarea de studii de caz conforme standardelor IFRS, oferirea de explicații privind aplicarea tratamentelor contabile, evaluarea automată a răspunsurilor și adaptarea conținutului în funcție de progresul studentului.

Utilizarea inteligenței artificiale ca tutor personalizat generează o serie de beneficii educaționale semnificative [4], care se rezumă la: i) învățare mai eficientă - studenții primesc feedback rapid, ceea ce permite corectarea imediată a erorilor și consolidarea cunoștințelor; ii) flexibilitate în învățare - procesul educațional devine adaptat ritmului și nivelului fiecărui cursant; iii) dezvoltarea competențelor profesionale – inteligența artificială sprijină formarea gândirii critice și a capacității de argumentare în luarea deciziilor contabile.

În cursurile universitare de contabilitate integrarea IA în calitate de tutori, analiză de performanță, învățare crește semnificativ notele, implicarea și înțelegerea conceptuală [5]. Un grup de cercetători [6] adnotă prin cercetarea lor că un program IA pentru elevi de liceu tehnic a transformat un nivel foarte scăzut de competențe în raportare financiară într-un nivel înalt la 95% dintre elevii din grupul experimental. O altă cercetare [7] subliniază că un sistem tutor inteligent pentru ciclul contabil a dus la creșteri de aproximativ 27 puncte procentuale la test vs. 8 puncte procentuale folosind doar manualul, datorită instrucțiunilor și feedback-ului personalizate pe procesul de rezolvare, nu doar pe rezultate.

Integrarea inteligenței artificiale în procesele contabile a generat o serie de provocări [3], [4]]. În rolul de tutor personalizat pentru studiul IFRS, aceste riscuri capătă forme specifice, după cum sunt generalizate în tabelul 1.

Tabelul 1. Inconveniente și limite în utilizarea inteligenței artificiale de către studenți

Inconveniente și limite	Descriere
Plagiat și fraudă academică	Inteligența artificială generativă poate amplifica fenomenul „copy-paste”, facilitând un plagiat practic nedetectabil și subminând integritatea evaluărilor, mai ales la lucrul individual și lucrări scrise [8].
Eficiență scăzută a învățării	Chiar dacă studenții folosesc IA pentru termeni sau exerciții contabile, eficiența învățării rămâne limitată dacă nu este susținută de pedagogie adecvată și pregătire tehnologică [9]
Bias și lipsa de transparență	dacă modelele sunt antrenate pe date limitate sau distorsionate, explicațiile și recomandările pot fi eronate, afectând procesul de formare profesională.
Subminarea judecății profesionale	o dependență excesivă de inteligența artificială poate conduce la învățarea superficială și la diminuarea capacității de analiză critică [4].
Confidențialitate a datelor	Lipsa de reglementări și standarde clare cum, când și pentru ce se aplică inteligența artificială [10], [11].
Conformitate și responsabilitate	chiar dacă IA poate sugera tratamente contabile conforme IFRS, responsabilitatea legală și etica rămâne a profesionistului, fiind necesare reglementări clare și validarea soluțiilor IA în practică
Protecția datelor și integritatea informațiilor	utilizarea datelor reale în instituirea sistemelor de inteligență artificială ridică probleme de confidențialitate și securitate [3]

Elaborat de autor

Pentru a elimina unele dintre inconvenientele și limitele menționate este nevoie de infrastructură tehnologică [10], reconfigurarea planului de învățământ pentru a învăța studenții cum să se adapteze inteligenței artificiale și formarea profesorilor, care să accepte folosirea inteligenței artificiale.

Din literatura de specialitate [4] se desprinde ideea despre necesitatea unor programe educaționale și reglementări adecvate pentru utilizarea etică a inteligenței artificiale în contabilitate și procesele educaționale. O publicație susținută de UNESCO [12] subliniază importanța unei abordări centrate pe om, bazate pe transparență, echitate și protecția datelor. În cazul tutorilor personalizați pentru IFRS, acest lucru implică includerea eticii folosirii inteligenței artificiale în programele de contabilitate; transparența modului de funcționare a sistemelor bazate pe inteligența artificială și adoptarea de standarde profesionale la utilizarea inteligenței artificiale.

Concluzii.

Articolul a evidențiat potențialul substanțial al inteligenței artificiale ca tutor personalizat în studiul standardelor de raportare financiară prin capacitatea de a automatiza sarcini complexe, de a genera scenarii variate și de a oferi feedback rapid și adaptat. În același timp, au fost identificate limite și riscuri etice importante: bias algoritmic, opacitate, pericolul diminuării judecății profesionale și provocări legate de responsabilitate și integritatea datelor. Pentru a valorifica pe deplin beneficiile inteligenței artificiale este necesară o infrastructură adecvată și o atenție constantă la etică, protecția datelor și calitatea conținutului.

Sistemele de tutorat IA nu pot substitui rolul esențial al profesionistului, ci îl pot completa, dacă sunt concepute și utilizate într-un cadru etic și de reglementare adecvat.

Prin abordarea acestor provocări și continuarea cercetărilor putem debloca întregul potențial al acestor tehnologii și putem sprijini un sistem educațional mai echitabil și mai sustenabil.

Referințe bibliografice.

1. BAILLIFARD, A., GABELLA, M., LAVENEX, P.B. *et al.* Effective learning with a personal AI tutor: A case study. *Educ Inf Technol* **30**, 297–312 (2025). <https://doi.org/10.1007/s10639-024-12888-5>
2. KOCHMAR, E., D. D. VU, R. BELFER *et al.* Automated Data-Driven Generation of Personalized Pedagogical Interventions in Intelligent Tutoring Systems. *Int J Artif Intell Educ* **32**, 323–349 (2022). <https://doi.org/10.1007/s40593-021-00267-x>
3. HNICHE, O. and SAADANE, R. Challenges and Opportunities of Integrating AI with IFRS in Accounting Systems. Insights from Morocco. In: NISS 23: Proceedings of the 6th International Conference on Networking, Intelligent Systems & Security. Article No.: 61, Pages 1-9. <https://doi.org/10.1145/3607720.3607785>
4. ALRUWAILI T.F and M. H. MGAMMAL. The impact of artificial intelligence on accounting practices: an academic perspective. *Humanit Soc Sci Commun* **12**, 1197 (2025). <https://doi.org/10.1057/s41599-025-05004-6>
5. LIN, CC. A. Y. Q. HUANG and O. H. T. LU. Artificial intelligence in intelligent tutoring systems toward sustainable education: a systematic review. *Smart Learn. Environ.* **10**, 41 (2023). <https://doi.org/10.1186/s40561-023-00260-y>
6. Paola, V. G. K., Guzmán, M. L. B., Jofree, C. B. Y., Alfonso, M. R. J., Leonel, M. G. J., Cecibel, I. A. G., Franklin, M. R. A. (2023). Artificial Intelligence-AI to Improve Learning Achievements in Technical High School Students Specialization in Accounting. *Migration Letters*, **21**(S1), 612–623. <https://doi.org/10.59670/ml.v21iS1.6184>
7. JOHNSON, Benny G. and Linda G. CHASE. An Intelligent Tutoring System for the Accounting Cycle: Enhancing Textbook Homework with Artificial Intelligence (May 2, 2008). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1151791> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1151791>
8. Joan Ballantine. Gordon Boyce and Greg Stoner. A critical review of AI in accounting education: Threat and opportunity. *Critical Perspectives on Accounting*. Volume 99, March 2024. <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2024.102711>
9. WIDHIYANTI, S., & I. L. PUTRA (2025). Menilai Efektivitas Pembelajaran Akuntansi Berbasis AI dari Perspektif Mahasiswa. *Gorontalo Accounting Journal*, **8**(2), 460–472. <https://doi.org/10.32662/gaj.v8i2.4554>
10. WANG, J.-N. W. GAO, Y.-L. YAO, K. HAN, and Yu-Zhu XIE. Research on the Application of Virtual Simulation Technology and AI in Modular Teaching of Accounting and Finance Courses. *Journal of Computers* Vol. **36** No. 3, June 2025, pp. 303-317 <https://doi.org/10.63367/199115992025063603020>
11. BHATTACHARYA, Ch. (2025). Enhancing Accounting and Business Management Education Through AI-Driven Personalized Learning. *Journal of Informatics Education and Research*, **5**(2). <https://doi.org/10.52783/jier.v5i2.2548>
12. Miao, FENGCHUN, M. and H. WAYNE. *Guidance for Generative AI in Education and Research*, Editor UNESCO. 2023, p. 1-48. <https://doi.org/10.54675/EWZM9535>

TRANSFORMĂRI CONCEPTUALE ÎN CALCULAȚIA COSTURILOR: DIFERENȚE, AVANTAJE ȘI LIMITĂRI ALE METODELOR TRADIȚIONALE ȘI MODERNE ÎN PRACTICA MANAGERIALĂ

CONCEPTUAL TRANSFORMATIONS IN COSTING: DIFFERENCES, ADVANTAGES AND LIMITATIONS OF TRADITIONAL AND MODERN METHODS IN MANAGERIAL PRACTICE

Author: Antonela CARAUȘ, Undergraduate student

Academy of Economic Studies of Moldova, Republic of Moldova

E-mail: caraus.antonela@ase.md

Scientific coordinator: Rodica CUȘMĂUNSA

Academy of Economic Studies of Moldova, Republic of Moldova

E-mail: cusmaunsa.rodica.gheorghe@ase.md

ORCID code: 0000-0003-0444-9799

Abstract: Costing systems have gradually shifted from instruments used mainly for inventory valuation to tools that provide managerial information relevant for planning, control and decision-making. This paper looks at how ideas about cost calculation have evolved and discusses the differences between traditional methods, such as process costing, job-order costing and full absorption costing, and more recent approaches, including direct costing, standard costing, Activity-Based Costing and target costing. The discussion is based on a review of the relevant literature and a comparative study of these methods, supported by a numerical example that helps clarify their real-world applications. The analysis suggests that traditional costing methods still work well in stable production settings with standardized output, where simple procedures and formal requirements matter most. Once production becomes more diversified, and especially in service activities, these methods tend to lose accuracy. Indirect costs are assigned using broad rules, and the resulting information often reaches managers too late to be useful in practice. More recent costing approaches address these limits by focusing on how work is actually carried out within the organization. Activity-Based Costing, for example, assigns indirect costs to the specific activities that give rise to them. Standard costing helps managers see where reality departs from the plan, while target costing brings cost issues into the discussion from the very beginning of product design. These methods are not effortless to apply. They require more detailed data, consistent application, and additional resources. For this reason, the paper avoids promoting just a method as generally valid. Instead argues that costing methods should be selected and combined according to the specific features of production, the information managers actually use, and the resources available within the organization.

Keywords: costing, managerial accounting, traditional methods, ABC, standard cost, target costing, overhead allocation, decision support.

JEL. M11, M40, M41, M49.

Introducere.

Pe fondul intensificării concurenței, al utilizării tot mai largi a tehnologiilor digitale și al diversificării activităților economice, calculația costurilor nu mai poate fi privită exclusiv ca un instrument tehnic de evaluare. În practică, aceasta a devenit o sursă de informații utilizată în mod curent de management pentru organizarea activității, urmărirea rezultatelor și adoptarea deciziilor. În acest sens, literatura de specialitate arată că contabilitatea modernă a costurilor funcționează ca un sistem informațional orientat spre nevoile managementului, oferind informații utile pentru procesul decizional [1, p. 53]. Lucrarea urmărește să surprindă modul în care noțiunea de cost și calculația costurilor s-au modificat în timp, să analizeze diferențele dintre metodele tradiționale și cele moderne din punctul de vedere al utilității lor manageriale și să evidențieze aceste diferențe prin exemple numerice. Pornind de la analizele realizate, autoarea a formulat recomandări privind modul în care pot fi alese și combinate metodele de calculație, astfel încât acestea să răspundă mai bine specificului activității și nevoilor reale ale managementului.

Analiza succintă a surselor bibliografice.

S. Caraman demonstrează că, odată cu aplicarea standardelor IFRS, termenul de „consumuri” este tot mai des înlocuit cu cel de „costuri”. Cele două noțiuni nu se suprapun din punct de vedere economic, ceea ce face necesară o delimitare clară între ele [2, p. 245]. Totodată, autoarea subliniază faptul că informațiile cu referire la costuri sunt esențiale pentru management, fiind utilizate atât în etapa de calculare a marjei de contribuție, cât și în determinarea costului bunurilor fabricate [2, p. 245].

Referindu-se la limitele metodelor clasice, M. Bajan evidențiază faptul că acestea sunt puternic influențate de regulile contabilității financiare, ceea ce a condus la orientarea contabilității analitice tradiționale spre rapoarte întocmite cu întârziere. Această situație diminuează utilitatea informațiilor pentru procesul decizional [4, p. 236]. Un alt neajuns important este lipsa de operativitate și de capacitate de anticipare, care împiedică furnizarea la timp a informațiilor necesare conducerii [3, p. 236].

S. Mihaila și G. Bădicu analizând din punct de vedere aplicativ, subliniază că nu există o singură metodă de calculație valabilă pentru toate situațiile. Modul de alegere a metodei depinde de mai multe aspecte, dar în special de specificul fiecărei întreprinderi. În practică este frecventă utilizarea combinată a două sau mai multor metode [5, p. 214]. Studiul ISCA din 2020 privind metoda pe faze demonstrează faptul că indicațiile metodice descriu esența acestei metode și alte variante ale sale, iar delimitarea fazelor de fabricație influențează în mod direct rezultatele calculației [6, p. 98–99].

Autorii, I. Țugulschi și I. Cotoros evidențiază mai multe abordări referitoare la modul de poziționare a contabilității costurilor, începând de la rolul de subsistem al contabilității manageriale până la cel de disciplină cu obiect propriu, orientându-se spre informarea managementului [1, p. 53].

A. Deliu accentuează importanța costului de producție în evaluarea eficienței economice, pe impactul acestuia asupra rentabilității și pe funcția de control, realizată prin identificarea și corectarea abaterilor față de standardele stabilite [4, p. 53–54].

Metodele de cercetare utilizate.

În cadrul cercetării au fost utilizate mai multe metode. La început s-au analizat sursele de specialitate, prin intermediul metodei de documentare bibliografică, clarificând conceptele și identificând principalele metode de calculație. Apoi, s-au descris metodele tradiționale și cele moderne, apelând la analiza comparativă și am analizat relevanța lor pentru decizie, modul de alocare a costurilor, nivelul de complexitate și costurile de implementare.

Rezultatele obținute și discuții

Transformări conceptuale în calculația costurilor.

Transformările conceptuale vizează în primă fază trecerea de la o calculație orientată spre raportare și evaluare una orientată spre management. Contabilitatea costurilor se extinde dincolo de „latura numerică” și devine un instrument de planificare, bugetare și evaluare a performanțelor [1, p.53]. Astfel, se delimitează conceptele „consumuri” și „costuri” (IFRS) pentru a evita confuziile în politici contabile și în comunicarea managerială [2, p.245].

Tabelul 1. Diferențe-cheie între metodele tradiționale și moderne de calculație

Criteriu	Metode tradiționale (pe faze, pe comenzi, absorbție)	Metode moderne (direct costing, standard-cost, ABC, target costing)	Implicații manageriale
Obiectul calculației	Produs/lot/fază; accent pe unitatea de produs	Produs + activități/procese; cost pe activitate (ABC)	Permite analiza profitabilității pe produse și activități.

Baza de alocare a regiei	Chei globale (ore muncă/volum) → risc de distorsiune	Purtători de cost (cost drivers): resurse → activități → produse	Decizii mai corecte privind prețul, mixul, externalizarea.
Relevanță temporală	Cost efectiv și raportare adesea întârziată	Control prin abateri (standard-cost) și orientare preventivă (target costing)	Crește capacitatea de reacție și previziune.
Complexitate și cost	Mai simplu; implementare relativ ieftină	Necesită date detaliate și modelare; costuri de implementare mai mari	Trade-off între acuratețe și resursele disponibile.

Sursa: elaborat de autor pe baza [4, p.236].

Avantaje și limitări în practica managerială.

Metode tradiționale (pe faze, pe comenzi, absorbție). Aceste metode sunt adecvate în special pentru organizațiile cu flux tehnologic stabil și produse/servicii omogene. Domeniile uzuale de aplicare includ producția de masă, textile, produse alimentare, utilaje de serie și servicii standardizate cu volum mare. Avantajele acestor metode constau în simplitatea implementării, posibilitatea de control pe faze sau loturi și conformitatea cu cerințele contabile standard. De asemenea, permit centralizarea și urmărirea costurilor pentru raportarea financiară și audit. Limitările semnificative sunt legate de rigiditatea alocării regiei, imposibilitatea de a identifica consumul real de resurse pe activități, întârzierea informațiilor pentru luarea deciziilor și dificultatea adaptării la organizații cu multiple centre de responsabilitate sau produse cu cicluri de viață scurte. Obiectivele principale urmărite prin aceste metode sunt determinarea costului complet al produselor finite, controlul general al cheltuielilor și raportarea financiară standard. Deciziile manageriale sprijinite includ stabilirea prețurilor, evaluarea eficienței loturilor și planificarea resurselor generale.

Metode moderne (ABC, target costing, standard-cost, direct costing). Aceste metode sunt concepute pentru entități cu producție diversificată, proiecte unice sau servicii complexe, unde relevanța decizională și precizia costurilor sunt critice. Domeniile de aplicare includ industria complexă (electronică, mașini, utilaje), servicii de consultanță și IT, dezvoltarea de produse noi și organizații care necesită decizii precise pe produs, client sau canal de distribuție. Avantajele acestor metode constau în identificarea activităților generatoare de cost, alocarea precisă a regiei pe activități și produse, analiza abaterilor față de costurile standard și sprijinirea deciziilor strategice, cum ar fi prețul, mixul de produse și externalizarea. Limitele metodologice includ necesitatea colectării unui volum mare de date detaliate, costuri de implementare ridicate, risc de supra-modelare prin prea mulți indicatori sau centre de cost și necesitatea instruirii personalului specializat. Obiectivele urmărite includ controlul performanțelor, reducerea subvenționării încrucișate între produse, estimarea costurilor încă din faza de proiectare (target costing) și suportul decizional pentru optimizarea resurselor. Tipurile de decizii sprijinite acoperă planificarea strategică și operațională, evaluarea rentabilității produselor și clienților, deciziile privind mixul de produse și alocarea resurselor.

În practică, selectarea sau combinarea metodelor tradiționale și moderne depinde de complexitatea proceselor, diversitatea produselor, nivelul regiei și obiectivele manageriale ale entității. Astfel, metodele tradiționale pot fi utilizate pentru raportarea financiară standard și controlul general al costurilor, în timp ce metodele moderne sprijină deciziile strategice, optimizarea activităților și evaluarea detaliată a costurilor pe produs sau pe activitate. Această combinație permite obținerea unui echilibru între simplitate, acuratețe și relevanță decizională, contribuind la creșterea eficienței și competitivității organizației.

Concluzii și recomandări.

În concluzie, transformările conceptuale în etapa de calculație a costurilor, reflectă în primul rând trecerea de la o logică „post-factum”, către una orientată spre prevenire și decizie. În practică, nu există o metodă universală, iar întreprinderile pot utiliza o singură metodă sau o combinație de metode, în funcție de specific [5, p.214].

La entitățile care posedă un portofoliu mai divers și au o regie semnificativă, metoda ABC poate fi utilizată doar selectiv (pe zone/produse cu risc de distorsiune), în timp ce metoda standard-cost este mai eficientă și poate deveni un instrument de bază pentru tot ce ține de controlul operațional. În contextul dezvoltării produselor noi, metoda target costing oferă un cadru mult mai coerent de aliniere între prețul pieței, profitul dorit și costul admisibil. Însă în toate cazurile, este esențială formalizarea procedurilor interne și asigurarea operativității informației, pentru a evita limitele evidențiate în cazul metodelor clasice [3, p.236].

Referințe bibliografice.

1. ȚUGULSCHI, I.; COTOROS, I. Abordări și controverse privind contabilitatea costurilor. Revista „Economica”, nr. 3(89), 2014, pp. 53–58.
2. CARAMAN, S. Abordări conceptuale ale costurilor. Chișinău: Academia de Studii Economice din Moldova, material conferință (Departamentul Contabilitate), aprilie 2013, pp. 245–248..
3. BAJAN, M. Limitele metodelor clasice de calculație a costurilor utilizate în industria mobilei, căi de perfecționare a acestora. Chișinău: Academia de Studii Economice din Moldova, material conferință, aprilie 2012, pp. 236–239.
4. DELIU, A. Abordări teoretice de esență ale costului de producție și funcțiile lui. Chișinău: Universitatea de Studii Europene din Moldova, 2011, pp. 51–55.
5. MIHAILA, S.; BĂDICU, G. Considerații privind importanța metodei de calculație a costului pe comenzi. Studia Universitatis Moldaviae, 2016, nr. 2(92), pp. 214–219.
6. FRECĂUȚEANU, A.; COJOCARI, V.; CHIȘLARU, A. Metoda de evidență și calculație a costului pe faze: esența și posibilitățile aplicării de către întreprinderile agricole. ISCA 2020, pp. 98–104.

RECONFIGURAREA PRACTICILOR CONTABILE PRIN INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ ÎN ERA RAPORTĂRII FINANCIARE MODERNE

AI-POWERED ACCOUNTING PRACTICES IN THE MODERNISED FINANCIAL REPORTING ERA

Author: Carolina ZAMISNÎI

Undergraduate student, Academy of Economic Studies of Moldova

E-mail: carolina.zamisnii@ase.md

Scientific coordinator: Lica ERHAN PhD., Assoc. Prof.,

Academy of Economic Studies of Moldova

E-mail: lica.erhan@ase.md

Abstract. *This article examines the growing integration of artificial intelligence into accounting practices and its role in modernizing financial reporting. It argues that while AI significantly enhances efficiency, predictive capabilities, and data processing, its adoption remains uneven and requires careful governance, regulatory alignment, and strategic implementation. The analysis highlights both the opportunities and risks associated with AI, including issues related to data quality, overreliance, and compliance within an evolving legal framework. Ultimately, the study concludes that AI does not replace accountants but redefines their role, emphasizing the need for human oversight, professional judgment, and the effective control of technological tools.*

Keywords: *accounting, artificial intelligence, financial reporting, bookkeeping, AI-tools, legal reglementatios*

JE. *G32, K42, M15, M41, M42, M48*

Introduction.

The 21st century is undoubtedly the epitome of a high-velocity future driven by Artificial Intelligence advancements, that are being infiltrated daily in all the spectra of nowadays' society and industries. In 2026, out of 359 million companies worldwide, 280 million already use AI in at least one business function, while around 89% of small businesses use it for everyday tasks (Hostinger, 2026). AI streamlines the trivial workload, automatizes repetitive processes and, thereby, it is only natural that, sooner or later, the industry of accounting, auditing and taxation will also undergo rapid technological transformations, adopting a completely redefined way of financial data procession, analysis and reporting. The main dilemma, however, lies in the forthcoming future, as accountants from all around the world might grow concerns regarding the looming threat that AI has placed upon their jobs and their irreplaceable, until recently, role in organisations, as it creates what appears, at the first glance, to be an indirect relation between their psychological well-being and life stability, and the increasing efficiency of firms.

Basic content.

According to Thomson Reuters Report, in 2025 we are observing an almost triple increase in the tax, accounting and audit entities that use GenAI technology daily, having registered from 8% in 2024 to 21% last year, and although 25% of firms still have no current plans to implement drastic digitalization changes in their activity, this percentage is down from 49% in 2024, which underlines that the trend of embracing AI has a consistent upward trajectory, notwithstanding the ongoing skepticism (Thomson Reuter Report, 2025). Yet, the skepticism is mainly driven by poor literacy on the subject, and so as a first step of a successful AI initiation is to properly study the opportunities it creates, the particularities of its usage and the potential risks in the accuracy of the feedback it offers. And after all, what does the integration of AI in accounting practices look like?

Although the technological progress has determined the appearance of thousands of new AI tools and applications on the IT market worldwide, the concept of Artificial Intelligence is yet often left uncharted and ambiguous, multiple people limiting it to the most popular “go-to” instruments, such as ChatGPT, Gemini, Claude and Gamma. Undoubtedly, if used correctly by given precise and specially tailored prompts, the aforementioned tools are indeed facilitating multiple processes and tasks for individuals. Albeit in the accounting and auditing industry more advanced mechanisms exist, that extend beyond traditional automation, representing a shift toward systems capable of learning, predicting, and generating outputs based on complex data patterns. According to ACCA, AI systems in accounting identify anomalies, and generate insights that support decision-making. While simple automation reduces repetitive tasks, AI introduces analytical capabilities that can enhance financial reporting and forecasting, hence it was observed that the share of use cases related to Risk Assessment and Reporting increased from 22% in 2024 to 31% in 2025. Moreover, the proportion of use cases for Tax Research grew from 73% to 77%, while for Tax Advisory from 53% to 62%, which provides further evidence for a growing trend on trusting GenAI to detect early-warning signals for risk management and provide a coherent summary on the legal framework of accounting and taxation (Thomson Reuter Report, 2025).

The optimization of the processes through AI-powered tools and solutions are highly recognised as useful by the giants of the industry, too. The Big 4 (KPMG, PwC, Ernst & Young and Deloitte) have expressed their endorsement towards AI-adoption and heavily invested to enhance the efficiency and quality of the services they provide for their clients. In fact, according to Thomson's Report, professionals anticipate saving approximately five hours per week through AI tools, equivalent to around 240 hours annually, which is why the implementation of AI can improve the work-life balance, especially since the highly qualified employees at The Big 4 might work up to even 120 hours per week during busy seasons (Big 4 Interviews, 2026). For example, according to PwC, there were registered 20% to 50% productivity gains in their development processes because of GenAI, which shows in practice AI's potential to reduce labor intensity (Thomson Reuter Tax & Accounting, 2025).

The rapid adoption of AI in accounting has prompted the development of new regulations, thereby, as the world's first comprehensive legal framework for AI in accounting practices was issued in 2024 by the EFSA for SMEs, there have been officially established and enunciated regulations regarding the implementation, the maintenance and usage of AI softwares in bookkeeping and financial reporting. The AI Act extends far beyond a set of rules, for it creates a unified regulatory environment across all 27 EU member states, ensuring that SMPs operating across borders can navigate a consistent legal framework. While there is no ban upon the infiltration of AI-powered tools in this field, there were determined legal obligations and boundaries in their usage depending on the level of risk they entail. For instance, the risk-based approach underlines the entire prohibition of the unacceptable risk AI systems, such that include social scoring systems and manipulative AI practices, while the high-risk AI systems, as the creditworthiness assessments and critical infrastructure management, have the most stringent requirements and guidelines of use. The loyal AI practices, on the other hand, undergo fewer regulatory constraints and cover many standard accounting software features, presented by the traditional, well known AI-applications (EFSA, 2024).

Besides the regulations, the AI Act covers the penalty structure for non-compliance, which are “some of the most stringent penalties in EU regulatory history, with fines potentially higher than GDPR”. The sanctions are tied to the level of severeness of the committed violation, starting from up to a €35 million fine or 7% of annual turnover for the violations of prohibited AI practices. Even for furnishing faulty information to authorities the entities will receive fines of €7.5 million or will have to pay 1% of annual turnover (EFSA, 2024).

Evidently, the introduction of legal standards had an impact upon the use cases of GenAI, as we can notice a pattern of decrease in shares in both Bookkeeping, which have dropped from 79% in 2024 to 57% in 2025, after the AI Act became applicable, and in the shares of use cases for Filling out Financial Statements, which minimised with 4% in 2025 from the previous 38% in 2024 (Thomson Reuter Report, 2025). Nevertheless, it did not impede the overall implementation of AI. Instead, it fostered a more cautious and informed approach to its use, ultimately facilitating the adoption of specialized AI applications tailored to the accounting domain. AI apps and web-platforms in accounting are diverse, ranging from cloud-based accounting platforms to advanced analytics tools. Their effectiveness depends on the context in which they are implemented: small and medium-sized enterprises benefit primarily from cost reduction and efficiency gains, while larger firms use AI for complex analytics and audit processes, thereby the tools are often being chosen depending on the scale of functions needed and the availability of funds for such an investment. Luckily, the market has become increasingly inclusive, providing solutions tailored to diverse budget levels, accomodating all customers, from startups to large multinational enterprises.

An example of an extremely affordable AI-tool is Xero, a platform that offers services such as online invoicing, acceptance of payments and management of fixed assets, etc., available at the price range of 3.75-13.50 USD, allowing the businesses to choose a monthly subscription depending on the most suitable package of features offered. In contrast, the services Trullion provides are reported to start from thousands of dollars per year, distinguishing far more complex solutions, divided in CFO and Audit workflows. Tullion can completely assist the customer in tracking their Corporate Accounting, Internal and External Audit, and the Financial Transformation and Advisory, and it is mainly choosen by mid-to large enterprises.

The price of collaboration with such service providers, however, is being often overlooked and expensed immediately by many AI-tools users. An inquiry from the previously analized reports shows that 59% of the respondents are not measuring the return-on-investments (ROI) of GenAI tools at all, and only 20% do keep track of all the money invested in this technological advancement. Moreover, while 25% and 27% of all tax firms using GenAI are passing along the costs to customers across the board and, respectively, on a case-by-case basis, a share of 24% is absorbing the costs of GenAI as firm overhead, which can work against the company itself in case of huge spendings (Thomson Reuter Report, 2025). Unfortunately, many companies are yet to perceive the costs of AI-powered practises as actual investments rather than general expenses, and the lack of capitalisation of AI can drastically alter the profits of the current period. Instead, it would be better to record them as intangible assets on the balance sheet, at it allows spread the costs over time, via amortization. A recorded strategic investment builds investor confidence and credibility, whereas lower profit levels may undermine it. Although AI improves efficiency, it it also associated with several risks, one of the most critical issues being data quality. Incorrect AI outputs can lead to flawed financial decisions, regulatory non-compliance, and reputational damage. Another significant risk is overreliance on AI, because while it can enhance decision-making, they are not infallible. Academic research indicates that AI-assisted financial analysis can improve information richness but may also increase errors due to cognitive overload and complexity, and this finding highlights the importance of maintaining human oversight in AI-driven processes.

According to ACCA, first and foremost, prior to introducing AI into the firm, the creation of a clear AI policy is essential. It establishes guidelines for how and when AI tools can be used as well as who should be using them, which ensures accountability and consistency. ACCA highlights that the policy must include a comprehensive list of permitted softwares that can be used in the firm, the type of data that each tool can process, information about data security and the mandatory human oversight, as

each AI generated product has to be analyzed in order to minimise the risks of spreading erroneous information (ACCA, 2024).

AI should be seen as a supplement, not a decision-maker, therefore all AI-influenced decisions should be reviewed by qualified professionals. It is essential that, the company provides regular staff trainings on ethical AI practices, security protocols, and clear technical guidance on the proper use of the software.

Conclusions.

Artificial intelligence is transforming accounting practices by enhancing efficiency, enabling predictive analysis, and modernizing financial reporting processes. However, its effectiveness ultimately depends on responsible implementation and alignment with regulatory requirements. Rather than representing a direct threat to the profession, AI should be understood as a tool, essentially a system that operates based on human-defined inputs, data, and objectives. Its value hinges on professionals' ability to understand, manage, and critically assess its outputs. In this context, accountants' roles are not diminished but redefined, focusing not on replacing human expertise, but on the successful integration of technological innovation with the skills, ethics, and critical thinking of accounting professionals.

Referințe bibliografice.

1. Jordana A., How many companies use AI in 2026? Key statistics and industry trends, Hostinger, 2026, disponibil <https://www.hostinger.com/tutorials/how-many-companies-use-ai>
 2. Generative AI in Professional Services Report, Thomson Reuters Institute, 2025, disponibil <https://www.thomsonreuters.com/content/dam/ewp-m/documents/thomsonreuters/en/pdf/reports/2025-generative-ai-in-professional-services-report-tr5433489-rgb.pdf>
 3. Big 4 Accounting Firms Work Life Balance – Deloitte, EY, KPMG & PwC, 2026, disponibil <https://tax.thomsonreuters.com/blog/how-do-different-accounting-firms-use-ai-tri/>
 4. How do different accounting firms use AI?, Thomson Reuter Tax & Accounting, 2025, disponibil <https://big4interviews.com/big-4-work-life-balance/>
 5. AI Act, European Federation of Accountants and Auditors for SMEs, 2024, disponibil https://www.occ.pt/sites/default/files/public/2025-07/AI-in-Accounting-Regulatory-Legal-Implications_v2.pdf
- Considerations when using AI in accounting, ACCA, 2024, disponibil <https://www.accaglobal.com/gb/en/technical-activities/uk-tech/in-practice-ezine-archive/in-practice-archive-2024/December/Considerations-when-using-AI-accounting.html>

**RAPORTAREA ÎNTREPRINDERII CA INSTRUMENT PENTRU
MANAGEMENTUL STRATEGIC ANTICRIZĂ****ENTERPRISE REPORTING AS A TOOL FOR STRATEGIC ANTI-CRISIS
MANAGEMENT****Author: Valter MARTIROSIAN**

the cycle of studies: Undergraduate student
Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: valter0898@gmail.com

Scientific coordinator: Hanna MOSKALIUK

Odesa National Economic University. Ukraine.
E-mail: moskaliukann@gmail.com
ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-9810-0522>

Abstract. *In modern economic conditions, enterprises operate in an environment characterized by instability, uncertainty, and increasing competition. These factors significantly increase the probability of crisis situations that can negatively affect financial stability and long-term development. In such circumstances, the implementation of effective strategic anti-crisis management becomes an essential component of sustainable enterprise development. Enterprise reporting plays a crucial role in this process because it provides systematic and reliable information about financial results, assets, liabilities, and overall performance.*

The purpose of this research is to analyze the role of enterprise reporting as an important informational tool in strategic anti-crisis management. The research methodology is based on general scientific methods, including analysis, synthesis, comparison, and systematization of theoretical and methodological approaches presented in modern economic literature. The results of the study show that financial and managerial reporting allows managers to identify early signs of crisis, evaluate financial stability, and develop strategic decisions aimed at preventing financial deterioration. Properly organized reporting systems improve transparency, support effective decision-making, and contribute to strengthening the financial resilience of enterprises.

Keywords: *Enterprise reporting, Strategic management, anti-crisis management, financial stability, managerial reporting, financial indicators, decision-making, risk identification.*

JEL. *M41, G01*

Introduction.

The development of modern enterprises is increasingly influenced by economic volatility, global competition, technological changes, and external economic shocks. Under such conditions, organizations often face financial instability, declining profitability, liquidity problems, and other crisis phenomena. These challenges require enterprises to implement effective management tools capable of identifying risks and ensuring sustainable development.

Strategic anti-crisis management is considered one of the most important mechanisms for preventing and overcoming financial crises in enterprises. It includes a system of managerial actions aimed at identifying potential threats, analyzing the financial condition of the enterprise, and implementing strategic decisions to maintain stability and competitiveness (Brigham & Ehrhardt, 2017).

Enterprise reporting represents an important source of information that allows managers to evaluate the financial condition of the enterprise and make informed decisions. Financial statements reflect the results of economic activities and provide stakeholders with reliable information about profitability, solvency, and business performance. According to researchers, the analysis of financial statements plays a significant role in identifying early warning signs of financial crisis and ensuring effective strategic planning (Srikant M. Datar, Madhav V. Rajan., 2021).

The relevance of this research topic is determined by the growing importance of information support in managerial decision-making. In modern management practice, enterprise reporting is no longer considered only a regulatory requirement but also an analytical tool for strategic management.

The purpose of this research is to study the role of enterprise reporting in the system of strategic anti-crisis management and to determine its significance for improving the effectiveness of managerial decision-making.

Basic Content.

Enterprise reporting is a structured system of financial indicators that reflect the results of the enterprise's economic activities over a certain period. The main purpose of reporting is to provide users with reliable and comprehensive information necessary for evaluating financial performance and making strategic decisions. Financial reporting includes several key documents such as the balance sheet, income statement, cash flow statement, and statement of changes in equity. These documents provide important information about the financial position and operational efficiency of the enterprise. One of the most important functions of enterprise reporting is providing informational support for strategic management. Managers rely on financial reports to assess the enterprise's financial condition and identify potential risks. Through financial analysis, it is possible to evaluate key indicators such as profitability, liquidity, solvency, and financial stability. Financial reporting also serves as a tool for financial diagnostics. Diagnostics allows management to identify negative trends in financial performance and take preventive measures before the situation becomes critical. Early identification of crisis signals significantly increases the effectiveness of anti-crisis management. Another important component of the reporting system is managerial reporting. Unlike financial reporting, which is mainly intended for external users, managerial reporting provides internal information necessary for operational and strategic decision-making. It includes detailed data on production costs, resource allocation, and performance of different business units. The integration of financial and managerial reporting creates a comprehensive information system that allows managers to evaluate both strategic and operational aspects of enterprise activity. Such integration significantly increases the effectiveness of anti-crisis management and helps enterprises respond quickly to changes in the business environment.

To further deepen the strategic utility of this system, it is crucial to recognize that reporting in a crisis environment must transition from a passive retrospective record to a proactive predictive instrument. The depth of financial reporting allows for the application of sophisticated bankruptcy prediction models, such as the Altman Z-score or the Ohlson O-score, which utilize ratios derived directly from the balance sheet and income statement to quantify the probability of financial distress years before it occurs. This predictive power is essential for strategic anti-crisis management, as it provides the lead time necessary to implement structural reforms. Furthermore, the modern reporting framework must address the volatility of the global economy by incorporating sensitivity analysis and multi-scenario forecasting. By manipulating the variables within the financial statements, such as projected sales growth, interest rate fluctuations, or changes in currency values, managers can visualize potential future states of the enterprise and calibrate their strategic responses accordingly. This shift toward dynamic reporting ensures that the organization remains resilient even when facing unprecedented external shocks. The implementation of such reporting models requires a high degree of data integrity, as the accuracy of the strategic output is directly contingent upon the precision of the underlying financial inputs.

In addition to internal strategic alignment, the quality of enterprise reporting directly influences the cost of capital and the availability of external financing, which are often the lifelines of a company during an economic downturn. In times of crisis, lenders, institutional investors, and credit rating

agencies become increasingly risk-averse, demanding higher levels of transparency and more frequent data updates than during periods of stability. A robust reporting system reduces information asymmetry, which is the primary cause of market distrust, and signals to the external environment that the management has a clear, data-driven grasp of the internal financial dynamics. This "transparency premium" can facilitate complex debt restructuring negotiations and open doors to emergency credit lines or private equity injections that would otherwise be inaccessible. Beyond the quantitative data, the narrative component of modern reporting, often found in management discussion and analysis (MD&A) sections or integrated annual reports, provides vital context to the raw figures. By explaining the strategic logic behind specific financial shifts, such as temporary losses due to long-term restructuring, managers can prevent panic among shareholders and maintain the company's valuation. This narrative transparency builds a foundation of trust with stakeholders, ensuring that the enterprise retains its social and financial license to operate even when technical insolvency or market volatility looms.

The structural complexity of reporting must also evolve to include non-financial indicators that act as leading markers for financial distress. In the modern business landscape, a financial crisis is rarely an isolated event; it is often preceded by operational failures, loss of market share, or reputational damage. Therefore, an integrated reporting system must track metrics such as customer churn rates, supply chain reliability indices, and employee turnover. By correlating these non-financial variables with traditional financial statements, anti-crisis managers can identify the root causes of declining performance rather than merely treating the symptoms of low liquidity. This holistic approach transforms the reporting function from a compliance-driven department into a strategic intelligence hub that informs the entire organizational hierarchy.

Furthermore, the integration of advanced digital technologies, such as Artificial Intelligence (AI), Machine Learning (ML), and Distributed Ledger Technology (Blockchain), is currently revolutionizing the way enterprise reporting supports anti-crisis initiatives. Automated reporting systems can now aggregate vast amounts of data from disparate global subsidiaries in real-time, providing a "single source of truth" for the central management team. This immediacy is vital because, in a fast-moving crisis, data that is even a few weeks old may be obsolete and misleading. Digital dashboards allow for the visualization of key performance indicators (KPIs) against pre-defined "red-line" thresholds, triggering automatic alerts and "smart" suggestions when liquidity or solvency ratios dip below safe levels. This technological layer transforms reporting into a continuous, 24/7 monitoring system, effectively moving away from the rigid and often delayed constraints of the traditional fiscal calendar. Additionally, by integrating Environmental, Social, and Governance (ESG) metrics into the reporting cycle, enterprises can identify strategic vulnerabilities related to shifting regulatory landscapes or changes in public sentiment. This comprehensive approach ensures that anti-crisis management is not merely a narrow financial exercise but a broad-based strategic effort to preserve the long-term viability, ethical standing, and competitive advantage of the organization in an increasingly complex and interconnected global marketplace.

Finally, the effectiveness of enterprise reporting as an anti-crisis tool is fundamentally tied to the organizational culture of data-driven decision-making. No matter how sophisticated the reporting system is, its value is realized only when the insights generated are acted upon by leadership. This requires a shift away from traditional, intuition-based management toward a culture where financial diagnostics are the primary driver of strategic pivots. In conclusion, enterprise reporting serves as the central nervous system of the organization, providing the feedback loops necessary to detect threats, evaluate the efficacy of recovery measures, and ensure the sustainable growth of the enterprise in a world characterized by permanent volatility and economic uncertainty (Petruk & Artemenko, 2022).

Conclusions.

The comprehensive research conducted within the scope of this study unequivocally confirms that enterprise reporting stands as the paramount cornerstone in the modern system of strategic anti-crisis management, acting not merely as a formal record of past transactions but as the fundamental diagnostic and predictive infrastructure of the organization. In an era defined by permanent economic volatility and external shocks, reporting provides managers with a reliable, high-frequency stream of information regarding the financial condition and operational performance of the enterprise, which is absolutely essential for identifying potential risks at their most nascent stages. The study has demonstrated that the synergistic integration of financial and managerial reporting significantly contributes to improving the quality of managerial decisions, increasing corporate transparency, and strengthening long-term financial stability. Through the sophisticated multi-dimensional analysis of reporting indicators utilizing both horizontal and vertical methods and the application of advanced predictive models such as the Altman Z-score or the Taffler multidimensional model, managers are empowered to identify early warning signs of crisis, such as the gradual erosion of liquidity, the accumulation of toxic assets, or structural capital imbalances, thereby enabling the implementation of decisive preventive measures to ensure sustainable development even in the most turbulent market environments.

Furthermore, the strategic significance of enterprise reporting has been shown to extend far beyond the internal boundaries of control, reaching into the critical domain of managing external stakeholder relations and capital market perceptions. A transparent, high-quality reporting system acts as a form of "reputational collateral," fundamentally reducing the information asymmetry that often leads to market distrust and credit freezes during economic downturns. By providing detailed, data-driven disclosures regarding strategic pivots and recovery initiatives, managers can maintain the confidence of financial institutions and institutional investors, which is often the deciding factor in securing debt restructuring or acquiring emergency "rescue" financing when technical insolvency looms. The research proves that companies with robust integrated reporting frameworks are significantly more resilient, as they possess the communicative tools necessary to retain their social and financial license to operate during periods of extreme instability.

However, the research also concludes that the effectiveness of enterprise reporting as a strategic management tool is critically and inextricably dependent on the quality, reliability, and timeliness of the information provided. In the context of the Fourth Industrial Revolution, traditional periodic and retrospective reporting must be supplemented, and eventually superseded by real-time digital monitoring systems and the inclusion of non-financial metrics, such as environmental, social, and governance (ESG) factors, as well as operational reliability indices. Therefore, it is recommended that modern enterprises continuously evolve their reporting architectures, moving away from static accounting requirements toward the creation of dynamic, data-driven "intelligence hubs" that support real-time decision-making.

Future research in this field should focus on the development of specialized digital tools for automated financial stress-testing, the refinement of sector-specific crisis prediction models that account for regional economic nuances, and the seamless integration of advanced data analytics, machine learning, and artificial intelligence into enterprise reporting systems. Such technological advancements will not only enhance the precision of financial diagnostics but will also fundamentally transform the role of the financial manager from a record-keeper to a strategic navigator, capable of steering the organization through global economic shocks and ensuring long-term competitive advantage in an increasingly complex and interconnected global marketplace. Ultimately, the evolution of enterprise reporting is the evolution of organizational survival itself, providing the feedback loops necessary to transform crisis-induced threats into opportunities for structural optimization and renewed growth.

Bibliographic references.

1. Brigham, Eugene F. & Ehrhardt, Michael C. Financial Management: Theory and Practice. Cengage Learning, 2017. 1184 p. Disponibil: <https://bertousman.wordpress.com/wp-content/uploads/2021/02/eugene-f.-brigham-michael-c.-ehrhhardt-financial-management-theory-practice-2017-1.pdf>.
2. Srikant M. Datar, Madhav V. Rajan. Horngren`s Cost Accounting: A Managerial Emphasis. Pearson Education, 2021. 1025 p. Disponibil: <https://studylib.net/doc/26284248/horngrens-cost-accounting--a-managerial-emphasis--madhav>.
3. Petruk, J., Artemenko, L. Features of Strategic Planning of Company in Crisis Conditions. Economic Bulletin of National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute", 2022. № 22. Disponibil: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/ae4e3099-71aa-4f42-981a-e6ff0698277f/content>.

PROBLEME ACTUALE ÎN EVALUAREA SOLVABILITĂȚII PROSPECTIVE A UNEI ENTITĂȚI ECONOMICE

CURRENT ISSUES IN ASSESSING THE PROSPECTIVE SOLVENCY OF A BUSINESS ENTITY

Author: Kateryna KATOLIKOVA

Undergraduate student

Vasyl' Stus Donetsk National University, Ukraine

E-mail: katolikova.k@donnu.edu.ua

Scientific coordinator: Yevhen IONIN

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-2903-3143>

Vasyl' Stus Donetsk National University, Ukraine

E-mail: ionin.iyy@donnu.edu.ua

Abstract. *This article examines approaches to assessing a company's prospective solvency in conditions of economic instability and growing external risks. It highlights the relevance of a comprehensive analysis of financial condition as a basis for managerial decision-making. The aim of the study is to summarize methodological approaches to assessing solvency and to identify the factors that influence it.*

The methodological framework is based on financial analysis methods: comparison, generalization, and systematization; as well as horizontal, vertical, and ratio analysis. The practical section is based on an analysis of the financial statements of Private Joint-Stock Company "Vinnytsia Oil and Fat Plant" using a system of indicators of liquidity, financial stability, and capital structure.

As a result, a deficit of working capital and deviations in liquidity ratios from standard values were identified, indicating the company's limited ability to meet its short-term obligations. At the same time, positive changes in the capital structure were identified, in particular a reduction in dependence on borrowed funds. The company's financial stability was determined to be of a crisis type. It was substantiated that a change in ownership structure and joining an international group could influence future financial results and solvency levels.

The results obtained can be used to improve the management of liquidity and financial stability in businesses.

Keywords: solvency, liquidity, financial stability, working capital, financial analysis, capital structure, restructuring

JEL. G32, M21, M40

Introduction.

In the context of economic instability and global crises affecting supply chains and access to financial resources, the issue of ensuring the financial stability of enterprises has become particularly relevant. The aim of this study is to analyze methods for assessing prospective solvency and to identify the key factors influencing it, using financial indicators from PJSC "Vinnytsia Oil and Fat Plant."

Basic content.

In a market economy, businesses operate in an environment characterized by competition, shifts in the market landscape, and economic uncertainty. Under such conditions, financial stability and timely fulfillment of obligations become key management priorities. One of the main risks is a loss of solvency, which can lead to financial instability, damage to business reputation, and even the cessation of business activities.

Various analytical indicators are used to assess the financial condition of companies: liquidity ratios, financial stability ratios, business activity ratios, profitability ratios, and cash flow ratios. Key performance indicators (KPI) are also of great importance, as they allow for a comprehensive assessment of business performance and future growth prospects. It is the analysis of this system of indicators that forms the basis for assessing a company's current and prospective solvency.

The issue of solvency is linked to the risk of bankruptcy. In Ukraine, insolvency proceedings are governed by the Bankruptcy Code [1]. According to Article 34, a petition to initiate proceedings may be filed by a creditor or a debtor, and the debtor must apply to the court within one month in the event of a threat of insolvency. Under previous legislation, specifically the Law of Ukraine “On the Restoration of a Debtor’s Solvency or Declaring the Debtor Bankrupt” [2], there were different criteria for initiating bankruptcy proceedings. Creditors could apply to the court to initiate bankruptcy proceedings provided that the undisputed claims against the debtor amounted to at least 300 times the minimum wage and had remained unpaid for at least 90 days.

Another equally important aspect is the relationship between profit and cash flow. Even a profitable company can lose its solvency due to a shortage of liquid funds, which undermines the going concern principle.

Bankruptcy can be prevented through financial restructuring, as regulated by the Law of Ukraine “On Financial Restructuring” [3]. The purpose of this Law is to create conditions for the voluntary settlement of problematic problem debt by reaching an agreement between the debtor and creditors regarding changes to the terms of meeting obligations. Financial restructuring provides for the possibility of revising the debt repayment schedule, changing the terms of credit, partial debt forgiveness, or other measures aimed at restoring the company’s financial stability.

The financial restructuring process involves an independent financial and accounting expert who assesses the feasibility of the restructuring measures. This provides the company with an opportunity to restore its solvency, continue operations, and avoid bankruptcy.

In order to empirically validate theoretical principles regarding the assessment of a company’s liquidity, solvency, and financial stability, an analysis of the performance of the Private Joint-Stock Company “Vinnytsia Oil and Fat Plant” was conducted one of Ukraine’s leading producers in the vegetable oil. An analysis of financial indicators allows us to identify the characteristics of financial stability even in relatively successful enterprises under conditions of economic instability.

In the first stage of the study, an assessment of the company’s short-term financial stability was conducted by analyzing liquidity and working capital ratios. Working capital reflects the availability of internal resources that can be used to finance the company’s current company’s performance, while liquidity ratios indicate the company’s ability to meet its short-term obligations in a timely manner (Table 1).

Table 1 – Analysis of Key Indicators of Liquidity, Solvency, and Financial Stability of PJSC “Vinnytsia Oil and Fat Plant”

№	Indicator	2022	2023	Change
1	Working capital, thousand UAH	(908 342)	(727 660)	180 682
2	Absolute liquidity ratio	0,069	0,050	(0,019)
3	Quick ratio (acid-test ratio)	0,387	0,235	(0,152)
4	Current ratio	0,556	0,371	(0,185)
5	Solvency ratio	0,461	0,276	(0,185)
6	Financial independence ratio	0,420	0,536	0,116
7	Financial dependence ratio	2,384	1,867	(0,517)
8	Equity-to-liabilities ratio	0,723	1,153	0,430
9	Liabilities-to-Equity Ratio	1,384	0,867	(0,517)
10	Debt Ratio	0,580	0,464	(0,116)
11	Available Working Capital, thousand UAH	(908 342)	(727 660)	180 682
12	Maneuverability ratio	0,510	0,404	(0,106)
13	Equity working capital coverage ratio	0,800	1,692	0,892

Source: calculated based on the financial statements of PJSC “Vinnytsia Oil and Fat Plant” [4]

The results show a negative working capital figure, indicating that current liabilities exceed current assets. The decline in liquidity ratios reflects limited ability to promptly meet short-term liabilities. Given the conditions of martial law and economic instability, these indicators require a comprehensive analysis in conjunction with the capital structure. In the next stage of the study, a ratio analysis of the company's financial stability was conducted, which allows for an assessment of the structure of its funding sources and the extent of its reliance on debt capital.

Positive developments include an increase in the equity ratio and a reduction in reliance on borrowed funds. At the same time, negative working capital and reduced maneuverability indicate limited financial flexibility. To conduct a more in-depth analysis of the company's financial condition, the type of its financial stability was determined based on the ratio of inventory funding sources to their actual volume. This approach makes it possible to assess whether the company's inventories are funded by its own and borrowed resources (Table 2).

Table 2 – Determination of the Type of Financial Stability of PJSC “Vinnytsia Oil and Fat Plant”

№	Indicator	31.12.2022	31.12.2023
1	Net Working Capital (NWC)	(908 342)	(727 660)
2	Inventories and expenses (production inventories, finished goods, merchandise, work in progress, deferred expenses)	151 831	67 071
3	$NWC \geq$ Inventories and expenses	No	No
4	Bank loans secured by inventories	1 001 986	-
5	$NWC +$ bank loans secured by inventories $\geq$ inventories and expenses	No	No
6	$NWC +$ bank loans secured by inventories $\leq$ inventories and expenses	Yes	Yes

Source: calculated based on the financial statements of PJSC “Vinnytsia Oil and Fat Plant” [4]

The results of the calculations showed that, during the period under review, the company exhibited a crisis-type of financial stability. Working capital has a negative value and does not cover the company's inventories, while the volume of borrowed funds does not compensate for the existing deficit. This situation indicates the presence of potential financial risks and the need to improve the policy for managing current assets and their sources of financing.

At the same time, it should be noted that at the time of the study, the company was part of the ViOil agro-industrial group. Subsequently, changes occurred in the ownership structure, and in accordance with a decision by the Antimonopoly Committee of Ukraine, control over PJSC “Vinnytsia Oil and Fat Plant” was transferred to Koninklijke Bunge B.V., a member of the Bunge group of companies, which is one of the global leaders in the agro-industrial sector, operates in over 40 countries, and specializes in grain trading and oilseed processing [5]. The change in ownership could significantly impact the company's financial condition, particularly through access to international markets, financial resources, and management practices.

Thus, the results of the analysis reflect the company's financial condition at the time it operated within the previous corporate structure and may change in light of new operating conditions.

Conclusions.

The study confirmed that assessing a company's prospective solvency requires a comprehensive analysis of liquidity ratios, financial stability, and capital structure. In conditions of economic instability and martial law, traditional normative values of financial ratios do not always fully reflect the actual financial condition of enterprises, which requires a more flexible approach to interpreting the results of financial analysis.

An analysis of the financial indicators of PJSC “Vinnytsia Oil and Fat Plant” revealed a deficit of working capital and deviations in liquidity ratios from recommended levels. Despite some improvement in the capital structure, the company exhibits a crisis-type financial stability, which is due to insufficient own resources to cover inventories and limited financial flexibility.

At the same time, it should be noted that further changes in the company’s ownership structure in particular, its integration into the international Bunge Group could impact its financial condition and solvency prospects by expanding access to resources and management capabilities.

The results obtained indicate the need to improve liquidity management mechanisms, optimize the structure of funding sources, and utilize financial restructuring tools in order to enhance the financial stability of enterprises. Further research could focus on developing methodological approaches for assessing the prospective solvency of enterprises in conditions of high economic uncertainty and external crisis factors.

Bibliographical references.

1. Verkhovna Rada of Ukraine. Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures: Law of Ukraine No. 2597-VIII of October 18, 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (accessed: 09.03.2026).
2. Verkhovna Rada of Ukraine. On Restoring the Debtor’s Solvency or Declaring Him Bankrupt: Law of Ukraine No. 2343-XII of May 14, 1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> (accessed: 10.03.2026).
3. Verkhovna Rada of Ukraine. On Financial Restructuring: Law of Ukraine No. 1414-VIII of June 14, 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-19> (accessed: 10.03.2026).
4. Website of PJSC "Vinnytsia OZHK". URL: <http://vmzhk.vioil.com> (accessed: 24.11.2025).
5. Bunge Receives AMCU Approval to Acquire Vinnytsia Oil and Fat Plant – Forbes.ua. URL: <https://forbes.ua/news/odin-z-naybilshikh-zernotreyderiv-u-sviti-bunge-gotuetsya-pridbati-vinnitskiy-oliynozhiroviy-kombinat-02102025-33059> (accessed: 11.03.2026).

POLITICA CONTABILĂ CA FACTOR ÎN FORMAREA SITUAȚIILOR FINANCIARE FIABILE

ACCOUNTING POLICY AS A FACTOR IN THE FORMATION OF RELIABLE FINANCIAL STATEMENTS

Author: Kseniia LYKHINA

The cycle of studies: Undergraduate student
Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: kselykhina@gmail.com

Scientific coordinator: Hanna MOSKALIUK

Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: moskaliukann@gmail.com
ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-9810-0522>

Abstract. *The article examines the role of accounting policy as a key factor in the formation of reliable financial statements. The study highlights the importance of accounting policy in ensuring consistency, transparency and objectivity of financial information used for decision-making. Particular attention is paid to the comparison of accounting policy requirements under National Accounting Standards (NAS) and International Financial Reporting Standards (IFRS). It is determined that, despite having common principles such as consistency, transparency and documentation, NAS is characterized by stricter regulation, while IFRS provides greater flexibility and emphasizes the economic substance of transactions. The paper also considers the process of developing accounting policy, including its main stages and the role of professional judgment in situations where specific standards are absent. It is concluded that a well-structured accounting policy significantly improves the quality and reliability of financial reporting and supports effective enterprise management.*

Keywords: *accounting policy, financial statements, NAS, IFRS, financial reporting, consistency, accounting methods.*

JEL. *M41; M48*

Introduction.

The relevance of the research topic is determined by the growing importance of reliable financial reporting in the context of globalization, integration into international markets, and continuous changes in legislation. Financial statements serve as the primary source of information for investors, managers, and other stakeholders. Therefore, their accuracy, completeness, and transparency directly influence the quality of economic decision-making. In this context, accounting policy becomes a key instrument that determines the principles, methods, and procedures for recording business transactions and preparing financial statements. A well-developed accounting policy ensures consistency, transparency, and objectivity of financial information, which is essential for effective enterprise management and building investor trust.

Basic content.

Accounting policy can be defined as a system of specific principles, bases, conventions, rules, and practices applied by an enterprise in the preparation and presentation of financial statements. In a broader sense, it functions as the "language" of the enterprise, structured according to accounting standards while reflecting internal and external factors specific to the organization. Its formation is regulated by both National Accounting Standards (NAS) and International Financial Reporting Standards (IFRS), which share common principles but differ in their approaches and flexibility (Dmytrenko, 2023).

Accounting policies under NAS are primarily focused on strict compliance with national legislation and regulatory requirements. Key principles include consistency, which requires stability of accounting methods over time; transparency of accounting procedures; compliance with national laws and standards; economic justification of selected methods; comprehensiveness covering all accounting objects; and mandatory documentation in the form of an official internal document, such as a formal decree or order. These requirements ensure the reliability, comparability, and clarity of financial reporting within the national accounting system (Dmytrenko, 2023).

In contrast, accounting policy under IFRS is characterized by greater flexibility and a focus on the economic substance of transactions rather than their legal form. Although IFRS also requires consistency, it allows for adaptation of accounting methods depending on specific circumstances to provide more relevant and reliable information. Particular attention is paid to transparency through detailed disclosure of assumptions, estimates, and justification of selected accounting approaches. Accounting policy under IFRS must be comprehensive and supported by detailed documentation, including mandatory disclosure in the notes to financial statements. Thus, while NAS and IFRS share principles such as consistency, transparency, compliance, justification, comprehensiveness, and documentation, IFRS provides greater scope for professional judgment, whereas NAS remains more strictly regulated (Accounting Policies, 2025; IFRS 18, 2024).

In its turn, IFRS 18 *Presentation and Disclosure in Financial Statements* is effective for annual reporting periods beginning on or after 1 January 2027, with earlier application permitted. The standard defines requirements for presenting and disclosing financial information, with particular emphasis on the statement of profit or loss, aiming to enhance transparency, comparability, and relevance of reporting. Entities must present a complete set of financial statements at least annually, including comparative figures for the previous year in both the primary statements and notes. While IFRS 18 builds on IAS 1, it focuses on improving the clarity and usefulness of disclosures, ensuring that financial statements provide relevant and decision-useful information to investors, regulators, and other stakeholders (Accounting Policies, 2025; IFRS 18, 2024).

A key aspect of IFRS 18 concerns non-current liabilities with covenants, which are obligations that can be deferred beyond twelve months only if the company complies with certain conditions, such as maintaining financial ratios or other contractual requirements. The standard requires detailed disclosure of these liabilities, including the conditions for deferral, potential risks, and the possibility of reclassification as current if covenants are breached. This ensures that users of financial statements have a clear understanding of the company's actual obligations and the circumstances under which liabilities may become due. Accountants are responsible for identifying such liabilities, classifying them appropriately as current or non-current, and providing clear notes explaining the terms, timing, and risks associated with settlement (Accounting Policies, 2025; IFRS 18, 2024).

Overall, IFRS 18 emphasizes the disclosure of material accounting policy information, requiring entities to identify the accounting methods and judgments that significantly affect financial results, document them thoroughly, and explain how they were applied during the reporting period. Unlike generic descriptions of significant policies, material policies have a real impact on financial statements and decision-making, ensuring that disclosures are relevant, informative, and tailored to the specific circumstances of the enterprise. The standard also strengthens financial reporting by promoting transparent, entity-specific disclosures, improving the presentation of profit or loss, clarifying long-term liabilities with covenants, and ensuring that management-defined performance measures are clearly communicated. By applying these requirements, enterprises can produce financial statements that are reliable, informative, and aligned with stakeholders' needs, while enabling accountants to provide accurate and consistent reporting (Accounting Policies, 2025; IFRS 18, 2024).

Reliable financial statements are essential for modern economies because they allow organizations to communicate their financial position and performance to external users, such as investors, lenders, regulators, and the public. The credibility of these statements affects investment decisions, capital allocation, and overall market confidence. However, frequent financial misstatements and corporate scandals have raised concerns about the accuracy and trustworthiness of reporting. In this context, internal controls play a key role in supporting the reliability of financial information. They include policies, procedures, and organizational structures designed to ensure that transactions are authorized, recorded correctly, and reported according to accounting standards. Well-functioning controls not only ensure compliance but also improve efficiency, protect assets, and promote ethical behavior. Despite their importance, internal controls are not perfect. Weak management, lack of segregation of duties, and technological risks can create gaps in the system (Lee, 2024).

As businesses become more complex and operate across multiple jurisdictions, the expectations for control systems have increased. Effective internal controls help prevent mistakes by ensuring that entries are supported, reconciliations are performed, and accounting methods are applied consistently. They also reduce the risk of fraud by making it harder to manipulate records without detection. Segregation of duties, supervision, and regular monitoring are essential to detect irregularities early. At the same time, emerging challenges such as rapid technological changes, data security issues, and decentralized operations require continuous updates and adaptation of internal control systems. Organizations must design controls that reflect their specific environment, regularly evaluate their effectiveness, and ensure that communication and oversight are sufficient to maintain the integrity of financial statements (Lee, 2024).

Building on this, accounting policies - whether under NAS or IFRS - form the basis for reliable financial statements. NAS policies emphasize strict compliance with national legislation and regulatory requirements, ensuring consistency, transparency, and documentation in official internal procedures. In contrast, IFRS allows greater flexibility, focusing on the economic substance of transactions, detailed disclosure, and professional judgment, while maintaining consistency and comprehensiveness. A significant development under IFRS is the introduction of IFRS 18 *Presentation and Disclosure in Financial Statements*, which requires disclosure of material accounting policy information, improves the presentation of profit or loss, clarifies non-current liabilities with covenants, and strengthens management-defined performance measures. Together, robust internal controls and well-developed accounting policies create the framework for accurate, transparent, and trustworthy financial reporting, enabling informed decision-making and building confidence among stakeholders (Accounting Policies, 2025; IFRS 18, 2024).

Conclusions.

The following conclusions can be drawn as a result of the study:

1. Accounting policies and internal controls are fundamental for ensuring the reliability, transparency, and accuracy of financial statements. Well-designed policies define the principles, methods, and procedures for recording and reporting transactions, while effective internal controls prevent errors, reduce the risk of fraud, and provide oversight through clear procedures, segregation of duties, and regular monitoring.
2. Accounting policies under NAS provide strict compliance with national legislation, ensuring consistency and comparability, whereas IFRS policies offer greater flexibility, focus on the economic substance of transactions, and enhance professional judgment. The introduction of IFRS 18 further strengthens reporting by requiring the disclosure of material accounting policy information, improving the presentation of profit or loss, and clarifying non-current liabilities with covenants, which increases transparency and relevance for stakeholders.

3. Effective internal controls and well-developed accounting policies together support auditors, enhance stakeholder confidence, and provide management with reliable information for informed decisions.

4. Enterprises must continuously update their accounting policies and internal controls in response to changes in legislation, emerging risks, and evolving business operations to maintain the integrity, comparability, and trustworthiness of financial statements over time.

Bibliographical references.

1. Dmytrenko, A. (2023). *Accounting Policy as a Tool for Forming an Accounting Information Model of a Business Entity*. Available at: <https://reposit.nupp.edu.ua/media/27195>
2. *Accounting Policies*, IFRS Community, 2025. Available at: <https://ifrscommunity.com/knowledge-base/accounting-policies/>
3. *IFRS 18 Presentation and Disclosure in Financial Statements*, IFRS Foundation. International Accounting Standards Board, 2024. Available at: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-18-presentation-and-disclosure-in-financial-statements/>
4. Lee, M. (2024). The Role of Internal Controls in Enhancing the Reliability of Financial Statements. *The Role of Internal Controls in Enhancing the Reliability of Financial Statements*. Available at: https://www.researchgate.net/publication/398909645_The_Role_of_Internal_Controls_in_Enhancing_the_Reliability_of_Financial_Statements.

ASIGURAREA CONTABILĂ ȘI ANALITICĂ A FINANȚĂRII PRIN GRANTURI PENTRU ACTIVITĂȚILE DE EXPORT ÎN UCRAINA

ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT OF GRANT FINANCING FOR EXPORT ACTIVITIES IN UKRAINE

Author: Veronika ANTSUT

Undergraduate student

Vasyl Stus DonNU, Ukraine

E-mail: antsut.v@donnu.edu.ua

ORCID ID: 0009-0009-2907-0540

Scientific coordinator: Olena RAZBORSKA

Vasyl Stus DonNU, Ukraine

E-mail: o.rozborska@donnu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0003-4519-0381

Abstract. Many Ukrainian small businesses intend to enter EU markets but lack sufficient funds. The government offers financial support through the «eRobota» grant programme, which requires strict compliance with rules on the preparation of accurate financial statements. Under these conditions, businesses that maintain their accounts incorrectly must return the grant funding received. This highlights the real risks that entrepreneurs must personally assess. To provide a practical solution to this problem, we have examined the Tax Code of Ukraine and Resolution №738 regarding the provision of grants to businesses. Based on the results of our research, we have developed a simple model of internal control for the accounting and analytical support of grant funding for the export activities of small businesses, which includes a separate bank account, an expenditure register and a payment schedule. The proposed model helps entrepreneurs avoid penalties and prevent the grant from being reclaimed through taxes.

Keywords: accounting, grant financing, export activities, SMEs, eRobota, internal control, tax compliance.

Introduction.

Accounting for government grants helps businesses track earmarked funds, report on expenditure and avoid tax penalties. Ukrainian small and medium-sized enterprises wish to export their products to the European Union. However, to compete during the current economic crisis, they usually lack the funds for international expansion, which are needed for international certification and modern equipment.

Under these circumstances, many entrepreneurs make use of the «eRobota» government grant programme, in particular the «Vlasna Sprava» microgrant, which provides them with the necessary financial support. However, state grants are subject to very strict implementation rules, which are set out in detail in Cabinet of Ministers Resolution №738 [1]. In particular, the business owner must create new jobs and pay taxes for three years to retain the grant. Grant accounting also differs significantly from standard simplified tax accounting. Business owners must open a separate bank account, keep all financial documents and report every expense to the bank. If an entrepreneur makes an error in their accounting, the tax authorities revoke their single tax payer status and demand the return of all grant funds.

A number of researchers have studied related topics. For instance, A. Korniychuk (2025) [3] investigated parallel accounting for export operations, whilst S. Kubei (2024) [4] examined internal control of export and import operations. However, both authors focused exclusively on large companies with foreign investment, but no one has studied the specific accounting needs of micro-businesses that use state grants. Small enterprises do not have large accounting departments to deal with complex rules, so they need a simpler approach.

The aim of this article is to create a simple internal control model to prevent tax risks for small export businesses receiving state grant support. To this end, we have applied general and specific research methods, including legal analysis to examine the Tax Code of Ukraine and Resolution №738 [1], synthesis to consolidate accounting practices, and financial modelling to develop a control system. This model helps entrepreneurs retain their grants and export successfully.

Basic content.

To achieve the objective set out in this article, we observe the presence of various factors influencing the optimisation of accounting and analytical support for grant funding of small business export activities in Ukraine, which require a comprehensive approach to studying the nature of their impact. Firstly – real tax risks and compliance. Entrepreneurs must understand the tax implications of state grants in order to protect their business. In accordance with Article 292.11 of the Tax Code of Ukraine [8], targeted state funds are not subject to taxation. However, the Law imposes a strict condition: the business must spend this money only on the purposes specified in the Business Plan submitted to the Employment Centre. If a small business owner spends grant money on unauthorised items, the tax authority will revoke their single tax payer status. This leads to heavy fines and a significantly higher tax burden. Owners must treat these rules as a legal framework that must be adhered to, rather than merely as a recommendation.

Secondly – the effectiveness of the ‘Own Business’ programme. In accordance with Cabinet of Ministers Resolution №738 [1], the state acts as a financial partner for small businesses. The programme provides up to 250,000 UAH to expand a business’s operations, and in return, the entrepreneur must create at least two new jobs. The programme uses a «payback» model: the business does not repay the cash directly. Instead, the owner repays the funds over three years through payroll taxes and the single tax. To manage this safely, entrepreneurs need careful financial planning to prepare for future government audits, particularly tax audits.

Thirdly – analysis of the tax burden. Entrepreneurs must plan their tax payments to meet the grant conditions within the three-year window. Table 1 presents a projected calculation based on a grant of UAH 250,000, two new jobs and a military levy rate of 5%, projected for 2025–2026.

Table 1. Projected and analytical calculation of the tax burden for meeting the grant conditions (UAH 250,000, 2 jobs)

Item	Year 1 (UAH)	Year 2 (UAH)	Year 3 (UAH)	Total for 3 years
Unified social contribution (22%)	45 656	45 656	45 656	136 968
Personal income tax (18%)	37 355	37 355	37 355	112 065
Military levy (5%)	10 376	10 376	10 376	31 128
Single tax (5%)	50 000	50 000	50 000	150 000
Total taxes paid	143 387	143 387	143 387	430 161
Grant coverage %	57.4%	114.7%	172.1%	Conditions met

Source: calculated by the authors based on tax rates for 2026.

The data shows that businesses recoup the full cost of the grant by the end of the second year, achieving 114.7% coverage. By the end of the third year, the state receives significantly more tax revenue than the initial grant amount. To achieve these objectives and protect the business from audits, the owner requires a specialised internal control system.

Fourthly – the application of the MVE internal control model. Standard simplified tax accounting does not provide sufficient detail for managing state grants for export activities. Simplified

accounting records and reporting often fail to satisfy state auditors. We propose the Minimum Viable Export (MVE) model to address this gap. The model requires the following three steps:

1. Segregation of cash flows, where the company opens a separate bank account exclusively for grant funds. This prevents grant funds from being mixed with regular income and simplifies the audit process.
2. An analytical plan-versus-actual ledger, where the owner keeps daily records and compares every actual receipt and expenditure against the original business plan. This prevents the accidental misuse of funds.
3. A forecast payment schedule, as a tool for forecasting cash flows to manage international trade risks, such as exchange rate fluctuations and bank delays. This helps the owner avoid cash flow gaps and meet deadlines for paying salaries and taxes.

It should be noted that the proposed MVE model provides small exporting enterprises with a clear and practical set of tools to safeguard the grant and grow their export activities in the long term, particularly in the EU market.

Conclusions.

Government grant schemes, such as «eRobota», provide businesses with funding, but they require strict tax accounting. To address this issue, we have developed an internal control model called «Minimum Viable Export» (MVE). This model comprises three elements: a separate bank account, an analytical plan-versus-actual ledger, and a projected payment schedule. Entrepreneurs use these tools to track every expense. Our forecast analysis of the tax burden shows that business owners fully repay the grant amount to the state through taxes by the second year of their operations.

However, the model has limitations. The main challenge is that micro-business owners typically lack professional accounting skills, making it difficult for them to maintain detailed financial records on a daily basis. Exporters also face currency risks when selling products abroad and often experience delays with international payments, which creates cash flow problems.

Future research should focus on digital tools. Researchers should develop or test simple cloud-based accounting software and artificial intelligence tools for small and medium-sized enterprises. These tools will help entrepreneurs automate daily grant monitoring, save time and reduce human error in tax reporting.

Bibliographical references.

1. CABINET OF MINISTERS OF UKRAINE. Some issues regarding the provision of grants to businesses: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine №738 of 21 June 2022. Official Gazette of Ukraine, 2022, p. 21. Available: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-nadannya-grantiv-biznesu-738-210622>
2. BALANYUK, I., TYZHBIR, N., Grant support of business entities and its accounting and analytical support as a tool for stabilizing the socio-economic development of territorial communities. International scientific journal «Internauka». Series: «Economic Sciences» №10 (90) Vol. 1, «Internauka» Publishing House, 2024, pp. 9–17. Available: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-10-10394>
3. KORNIYCHUK, A., Accounting and analytical support for exports. Lesya Ukrainka Volyn National University, 2025, 77 p. Available: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/29737/1/korniychuk_2025.pdf
4. KUBEI, S., Accounting and analytical support for export and import operations. Western Ukrainian National University, 2024, 81 p. Available: <https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/81050f78-1b0c-4c3c-8f84-5126b8f3ad3e/content>
5. OFFICE FOR ENTREPRENEURSHIP AND EXPORT DEVELOPMENT. Diya.Business Export, 2026. Available: <https://export.diia.gov.ua> (accessed 15 March 2026).
6. OFFICE FOR ENTREPRENEURSHIP AND EXPORT DEVELOPMENT. Diya.Business Start, 2026. Available: <https://business.diia.gov.ua>
7. MINISTRY OF FINANCE OF UKRAINE. Official web portal, 2026. Available: <https://mof.gov.ua>

8. VERKHOVNA RADA OF UKRAINE. Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine №2755-VI of 2 December 2010. Available: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
9. SOLOVYOVA, Y., Export without chaos: how Ukrainian businesses can scale up to international markets in 2025. Future Media LLC, 2025. Available: <https://mind.ua/openmind/20296691-eksport-bez-haosu-yak-ukrayinskomu-biznesu-masshtabuvatisya-na-mizhnarodni-rinki-u-2025-roci>
10. KHOMUTENKO, V. P., Financial Policy of Foreign Economic Activity: A Study Guide. Disa Plus, 2018, 370 p. Available: <https://dspace.oneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5588e6d7-75c3-4d75-aec2-d78605829570/content>

CZU: 657.37:006.44(100)

APLICAREA IFRS-URILOR CA FACTOR DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A TRANSPARENȚEI RAPORTĂRII FINANCIARE

THE APPLICATION OF IFRS AS A FACTOR IN IMPROVING THE TRANSPARENCY OF FINANCIAL REPORTING

Author: Alina LUNHUL

the cycle of studies: Undergraduate student
Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: alinalungul72@gmail.com

Scientific coordinator: Hanna MOSKALIUK

Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: moskaliukann@gmail.com
ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-9810-0522>

Abstract. *The application of international financial reporting standards contributes to increasing investment attractiveness, as unified reports are understandable to international investors and creditors for assessing the activities of an enterprise. The study shows that certain difficulties arise during the transition due to differences in standards and insufficient practical experience. It has been found that effective implementation of standards is possible with well-established communication with stakeholders. The transformation of financial reporting strengthens the financial stability of enterprises, ensures competitiveness and enables the achievement of long-term goals. There is a need to formulate proposals for the successful integration of the Ukrainian accounting system into international practice. At the legislative level, this involves updating the basic laws and standards regulating accounting, and at the methodological level, adapting methodologies for assessing assets and liabilities, transforming financial information and developing internal control procedures.*

Keywords: *financial reporting, IFRS, national financial reporting standards, reporting transformation, non-financial reporting, investment attractiveness.*

JEL. *M41, M48.*

Introduction.

A company's financial statements are a key tool in ensuring trust among all stakeholders. The use of international financial reporting standards helps to establish a uniform approach to reporting financial results at the international level. Ukraine has chosen a course of European integration, which necessitates a gradual transition to International Financial Reporting Standards. Increased foreign investment requires the formation of transparent and reliable reporting for partners. Thus, standardised reporting contributes to greater transparency and facilitates comparative analysis of the financial performance of companies in different countries. Systematic analysis of financial statements allows enterprises to track the dynamics of income, expenses, and cash flows, which contributes to more accurate forecasting of future indicators and opens up new opportunities for development and growth. It is also possible to identify potential risks, such as excessive debt levels and declining revenues, the timely detection of which allows businesses to take early measures to minimize negative consequences.

Basic content.

In accordance with the Law of Ukraine 'On Accounting and Financial Reporting in Ukraine', IFRS must be applied by enterprises of public interest, such as banks, insurance companies and public joint stock companies. The difference between IFRS and NAS lies in different approaches to asset valuation, income and expense recognition, and financial disclosure. National accounting standards

are largely focused on regulatory authorities, while international financial reporting standards are aimed at providing users of financial statements with complete and transparent information (Khomiak, Zabolotnyi & Syrtseva, 2025). Companies that apply IFRS demonstrate greater transparency in their financial statements and adaptability of their accounting policies in line with market changes. The main obstacles to the implementation of IFRS in the activities of enterprises include insufficient staffing, which lacks practical experience in applying these standards, slowing down the adaptation of enterprises to new financial reporting requirements. IFRS emphasise the importance of professional judgement by accountants when preparing financial statements, focusing on the analytical value of financial information. Problems also arise when transforming indicators, as this process requires adjustments to accounting approaches.

The application of IFRS has a number of advantages for enterprises, which are listed in table 1.

Table 1. Advantages of applying IFRS

Advantages of applying IFRS	Characteristics
Investor and creditor confidence	The use of IFRS provides external users of financial information with accurate data on financial condition, which helps them make informed investment decisions.
Development of international cooperation	IFRS simplify interaction between companies in different countries.
Access to international financial resources	Enterprises that prepare reports in accordance with IFRS have more opportunities to attract foreign loans.
Uniform interpretation of financial statements	The use of uniform standards helps to reduce errors due to misunderstanding of information.
Application of professional judgment	It involves the application of professional experience and knowledge of an accountant in the selection of accounting methods and assessment of financial indicators.
Reporting quality	High-quality financial statements helps internal users make appropriate management decisions.

Source: compiled by the author based on (Hetmanchenko, 2024)

IFRS require accountants to interpret data correctly in accordance with the substance of individual business transactions. The transition to other financial reporting standards requires a review of the following elements: assets, liabilities, income, and expenses. This process may result in changes in key financial indicators of enterprises, such as profitability, liquidity, and solvency. Accurate reflection of the financial condition helps to make timely management decisions.

Difficulties arise in determining the fair value of assets, forming a provision for doubtful debts, and depreciating fixed assets. This process requires the use of analytical calculations and discounting of future cash flows, which increases the risk of errors. When applying IFRS, special attention is paid to the formation of the enterprise's accounting policy, where it is necessary to reflect only those elements of accounting where there is a choice.

The application of IFRS also involves the preparation of non-financial statements, which is particularly relevant today. Non-financial statements ensure the investment attractiveness of an enterprise, as they provide investors with comprehensive information not only about its financial condition, but also about its social and environmental impact.

Thanks to more detailed disclosure of information on financial risks, external and internal users get a real picture of the financial condition of the enterprise. Another advantage is the detailed disclosure of information in the notes to the financial statements, which explain the essence of the items, thereby increasing the informative value.

In Canada and Australia, special councils have been set up to harmonise national regulations with IFRS, which demonstrates continuous interaction between regulators (Bessonova, 2025). Thus, a complete transition to IFRS requires a comprehensive approach and the creation of institutional infrastructure.

Effective integration of IFRS requires the creation of an effective mechanism for monitoring and controlling their application. The internal audit system ensures the accuracy of accounting and financial reporting. Another important challenge is the optimisation of the regulatory framework governing accounting and financial reporting. In this context, it is necessary to define mandatory reporting standards that should be unified for all financial market participants. Accounting departments need proper methodological support that clearly explains the requirements of international standards and their practical application. The introduction of IFRS has significant advantages, as the standards can be seen as a tool for the globalisation of economic processes. International standards allow for the reflection of the real financial condition of economic entities, which in turn increases the country's export potential.

It is important to note that the transition to IFRS requires significant financial investments, with such expenses covering several important areas. First, there are expenses related to training accounting personnel, which are usually ongoing in nature, as standards are updated. Secondly, accounting software needs to be adapted or upgraded. An important element is the involvement of specialists, such as international financial reporting experts and professional support consultants, to avoid mistakes during the transformation of financial reporting.

The adoption of IFRS requires an adequate level of financial literacy among a wide range of business macircles. It is important that all stakeholders, especially management, understand the basic principles of financial reporting. The ability to compare a company's financial indicators with similar data from other companies, both nationally and internationally, simplifies the work of investors and analysts, as it allows them to assess development prospects and make appropriate management decisions. In addition, the use of IFRS opens up opportunities to obtain financial resources on more favourable terms. This contributes to the intensification of investment activity and the inflow of foreign capital.

Conclusions.

Thus, the introduction of IFRS in the preparation of financial statements is primarily aimed at obtaining complete and reliable information for external users of information – creditors and investors. This is particularly necessary for companies engaged in foreign economic activity, those cooperating with foreign partners. National accounting standards of different countries may vary significantly, which distorts financial indicators.

In Ukraine, for a full transition to IFRS, it is necessary to regulate the practical application of standards, introduce methodological approaches, and continuously improve the qualifications of employees. An important step is to increase funding for the training of accounting specialists and expand educational programmes. Another necessary condition is the increased introduction of automated accounting systems and electronic document management, which will improve the reliability of financial reporting. IFRS is a universal system of standards used in most countries around the world and promotes intensive investment. The use of these standards makes it possible to effectively evaluate the performance of companies in different countries. International standards also enable management to make informed management decisions and optimise costs. The integration of IFRS provides a company with competitive advantages in the international market.

The use of IFRS creates a reputation for a reliable and cooperative enterprise in the international market. New opportunities open up, as the standards are perceived by partners as more transparent and focused on modern business requirements. In general, the use of IFRS ensures long-term stability in a competitive environment.

Bibliographical references.

1. Khomiak, N., Zabolotnyi, V., & Syrtseva, S. Implementation of international financial reporting standards in state-owned enterprises of Ukraine. *Current Issues of Economic Sciences*. 2025. № 9. Disponibil: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15024454>.
1. Hetmanchenko, I. Impact of International Standards on Accounting Practice in Ukraine: Advantages and Challenges. *Achievements of the Economy: Prospects and Innovations*. 2024. № 3. Disponibil: <https://doi.org/10.57125/econp.2024.02.29.05>.
2. Bessonova, S. Harmonization of financial statements of Ukraine with IFRS as a component of the European integration course. *Scientific Notes of Ostroh Academy National University, Economics Series: scientific journal*. 2025. № 39(67). P. 223-229. Disponibil: [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-39\(67\)-223-229](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-39(67)-223-229).

EXPANDING THE HORIZONS OF FINANCIAL ANALYSIS: INTEGRATING INFORMAL METHODS

Author: Angelina MAKSYMIAK, Master

Vasyl' Stus Donetsk National University, Ukraine

E-mail: maksymiak.a@donnu.edu.ua

Scientific coordinator: Yevhen IONIN

Vasyl' Stus DonNU, Ukraine

E-mail: ionin.iyy@donnu.edu.ua

ORCID code: 0000-0002-2903-3143

Abstract. *The article analyses modern approaches to assessment of financial and economic activity of enterprises with a focus on informal methods. The necessity of integrating experience, intuition and creative thinking into the process of analysis, especially when solving strategic tasks, is substantiated. The study covers a wide range of informal methods, such as SWOT analysis, expert evaluation methods, brainstorming, and others. The results of empirical studies confirming the effectiveness of the combined use of formal and informal methods in management practice are presented. It is recommended to spread the use of informal methods in financial due diligence based on the requirements of the Business Analysis Standard, which will significantly increase the efficiency of the analysis results.*

Keywords: *financial analysis, methods, formalised methods, informal methods, financial activity, subject matter.*

JEL. *G17, G32, M21, C83, D81*

Introduction.

The effectiveness of a business entity's functioning, regardless of its ownership form and organizational structure, largely depends on the management decisions made and their subsequent implementation. In the current conditions of economic and political instability, the foundation for making balanced decisions is the effective use of financial analysis tools. Timely financial analysis, conducted based on reliable and high-quality financial information, allows for more informed decisions regarding the management of enterprises' finances. Particularly important in such conditions is the combination of formalized methods of financial analysis with informal ones, which can be useful due to the non-standard situations faced by Ukrainian enterprises.

The research on financial analysis of business entities and methodological approaches to its conduct is dedicated to the works of scientists such as I. Boyarko [6], T. Bondaruk [1], T. Vasylyshyn [2], Ye. Ionin [9], O. Dejneka [6], I. Zayichko [1], M. Synkevych [2], O. Ruzakova [10], A. Kulyk [4], I. Shkolnyk [6], and others. While highly valuing the contributions of these scholars to the study of this issue, it should be noted that most of them focus on formalized assessment methods, giving only cursory attention to informal methods. Therefore, the investigation of the role of informal methods in the financial analysis of business entities requires further attention.

The aim of this work is to expand the scope of financial analysis by integrating elements of informal methods and assessing their impact on the quality of managerial decision-making.

Main part.

The continuous assessment of the economic activity of any business entity through various methods of financial analysis is fundamental for making informed and effective business decisions that contribute to the timely diagnosis of problems and the improvement of the entity's financial condition. Therefore, it is essential to understand the essence of the concept of "method" and to identify key methods of financial analysis. As is known, the term "method" comes from the Greek language, where "μέθοδος" means "way of inquiry" or "method of cognition."

Methods of financial analysis can be broadly defined as "a system of theoretical and methodological principles, tools, and ways of investigating the financial condition of a business entity that has a scientific basis" [1]. There is a significant list of financial analysis methods, which differ depending on the purpose and specifics of application. Business management selects methods that align with the goals and objectives of the analysis, often using a combination of various methods to enhance effectiveness. Although there is no completely standardized classification of financial analysis methods, certain established and tested methods are used in practice.

In the system of financial analysis methods, formalized and informal methods are typically distinguished. Formalized methods are based on clear financial data and are an important component for making business decisions in economic activities. However, as they use precise algorithms and calculations, these methods can only analyze phenomena that can be quantitatively measured. In the financial sphere, there are aspects that are difficult to formalize, yet they can significantly impact performance results. Therefore, alongside formalized methods, it is advisable to use informal methods, which rely on intuition, creativity, logic, and the expertise of professionals. For this reason, these methods are often referred to as heuristic.

Informal methods are most often applied in situations of partial or complete uncertainty when precise information about future events or possible scenarios is lacking [2]. In the financial activities of business entities, atypical tasks often arise due to rapid changes in the economy and external conditions, such as military conflicts. This forces enterprises to use not only formalized methods but also to draw on the experience of specialists, management intuition, and the potential of creative thinking.

Thus, informal methods are aimed at solving tasks under conditions of insufficient or limited information, as well as for non-standard situations. As a component of broader economic analysis, these methods are most frequently applied in strategic analysis.

Research shows that SWOT analysis remains a popular tool among large corporations, especially those listed in the Fortune 500. About 80% of these companies, including industry giants like Coca-Cola, Apple, and Starbucks, regularly use SWOT for making strategic decisions. This approach helps them analyze internal strengths and weaknesses and identify external opportunities and threats that may impact their market position. For example, Apple uses SWOT to balance the strength of its brand and innovation against market threats such as increasing competition from Samsung and Google. Starbucks uses SWOT to assess its global presence and brand loyalty but acknowledges issues such as high employee turnover [3].

The SWOT analysis is particularly valued for its flexibility in various business contexts, making it a cornerstone of strategic planning and risk management. Research shows that companies that regularly apply SWOT analysis have 15-20% higher rates of successful strategy implementation. This tool allows for a clear identification of areas for development and better preparation for market changes. This confirms that SWOT analysis remains a key component in strategic planning even for the largest corporations, which strive to adapt it to new challenges and opportunities.

Typically, two main categories of informal (heuristic) methods are distinguished: psychological methods and expert methods (including expert evaluation methods and expertise methods). It is often difficult to clearly categorize some methods into one of these categories, as they frequently intertwine and share common features. However, the classification into these groups is usually based on the dominant psychological or expert characteristics inherent in a particular method [4].

Psychological methods in financial analysis focus on activating creative and unconventional thinking, logic, and intuition, that is, they use methods of psychological activation of creative thinking [4]. Among them, techniques such as "brainstorming," methods of analogy, inversion, and "idea conferences" can be highlighted.

The most popular method for activating creative thinking is the idea generation method known as "brainstorming." This method is carried out through the collaboration of specialists with varying experiences and knowledge to solve a specific problem. "Brainstorming" is typically conducted in the form of a meeting, where the key participants are the attendees themselves and a moderator. The moderator organizes the process, ensures adherence to the rules, and monitors that the discussion remains within the set goals. Participants, in turn, generate ideas, develop them, and combine them. This method is universal and can be applied not only in financial analysis but also in other fields.

In the practice of assessing financial risks in business activities, when other methods prove unsuitable, the method of analogy may be used. This method involves comparison with already implemented deals or projects, analyzing knowledge about risks to account for potential risks in new projects that share similar characteristics with previous ones.

In general terms, expert assessment methods (or expertise) represent techniques based on the assumption that it is possible to create an adequate picture of future developments, taking into account all possible deviations and fluctuations, by utilizing the opinions of specialists in the relevant field [5]. When using this group of methods, various surveys can be conducted, which can be either one-stage or multi-stage. Overall, these methods are simple to apply and usually allow for quick conclusions regarding the object of study.

The application of expert methods in financial analysis involves using the knowledge, experience, and intuition of experts to assess the economic activities of enterprises and organizations or specific aspects of them. The accuracy of these assessments is determined by the frequency of alignment between the experts' conclusions and the actual changes in the object of study.

The complex of expert methods consists of individual and collective approaches. The main characteristics of key expert assessment methods are presented in Table 1.

Table 1. General Characteristics of Key Expert Assessment Methods [4-6]

Expert Evaluation Method	Essence	Goal
Scenario Method	Modeling possible future states of the research object, considering various factors	Assessment of potential risks and opportunities
Analytical Method	In-depth study of the research object by a qualified specialist to form an expert conclusion	Obtaining detailed information about the object
Interview Method	Structured dialogue with an expert to obtain information about a specific object or problem	Clarification of details and obtaining qualitative data
Commission Method	Collective discussion and evaluation by experts from different perspectives on the research object	Reaching consensus and making justified decisions
Delphi Method	Multi-round expert surveys aimed at achieving consensus	Obtaining coordinated assessments and forecasts
Matrix Method	Systematization of factors and assessment of their impact on the research object using a matrix	Identification of key factors and their interrelations
Morphological Method	Systematic search for all possible solution options by breaking down the problem into its components	Generation of new ideas and alternatives

Table 1 presents only the main expert evaluation methods used in financial analysis to assess financial phenomena in economic entities, so this list is not exhaustive.

It is necessary to summarize the main characteristics of informal methods in the context of their application in financial analysis:

- Increased level of subjectivity compared to formal methods;
- Frequent use alongside formal methods;
- Mainly applied for forecasting financial trends and assessing financial risks.

The Business Analysis Standard (BAS) outlines the main methods (techniques) of analysis based on the grouping of tasks related to the respective direction and sub-direction of analytical work. This approach undoubtedly positively contributes to documenting the analytical process and its formalization, which is a necessary requirement for the digitization of the accounting and analytical component of modern management. A total of 44 analysis methods are provided, which are not final and can be supplemented depending on the tasks set. [7]

When conducting the methodology, it is important to promote the use of informal methods as an integral part of decision-making processes, ensuring adaptability and comprehensive analysis of situations. For example, when developing a new strategy, formal methods can be used to collect quantitative data, and then informal methods can be applied for interpretation, taking into account the context and specifics of the market. McKinsey, for instance, conducted a survey among more than 2,000 companies worldwide to study how they use analytics for decision-making. As a result, 70% of companies noted that intuitive analysis is critically important for their decision-making strategy. This is particularly relevant for startups and small enterprises, which often lack the resources for in-depth analytical research. The leaders of these companies indicate that direct experience and intuition allow them to respond more quickly to market changes. The survey revealed that companies combining formal methods (such as statistical models) with informal methods (like team discussions) have a higher chance of success in rapidly changing environments. While many companies acknowledge the importance of analytics, only a small portion invest in creating structured analytical units. Many of them use analytics at a basic level, relying on intuition for making key decisions [8]. The research shows that while data and analytics are important, informal methods and intuition remain critically important for adaptation and quick response in the business environment. This underscores the balance between formalized and informal methods, which helps companies stay competitive.

Conclusions.

The conducted research confirmed that the effectiveness of enterprise management largely depends on the quality of the management decisions made. Informal methods, such as SWOT analysis and expert evaluations, have proven to be effective tools for strategic planning and decision-making in conditions of uncertainty. They allow for the consideration of subjective factors that are difficult to formalize and provide a deeper understanding of business processes. During the implementation of these methods, it is important to emphasize the expansion of the application of informal methods as an integral element of the SBA, ensuring adaptability and a comprehensive analysis of situations.

The results of the research indicate the need for further development of the theoretical foundations and methodology of financial analysis, particularly in the context of integrating informal methods. A promising direction for research is the development of integrated financial analysis models that allow for the combination of the advantages of various approaches.

The practical significance of the obtained results lies in their potential use by enterprise managers to optimize financial decisions and enhance business competitiveness.

Bibliographic references:

1. Bondaruk T. H., Zayichko I. S., Bondaruk I. V. Diagnosis of financial condition and investment attractiveness of the enterprise in the system of financial management. Scientific Bulletin of the National Academy of Statistics, Accounting and Audit. 2022. No. 1-2. Pp. 62-75. [Electronic resource] – Access mode: <https://nasoa-journal.com.ua/index.php/journal/article/download/263/258/>
2. Synkevych M. I., Vasylyshyn T. M. Analysis of existing techniques and methods of financial analysis of business entities. Business Inform. 2014. No. 4. Pp. 313-317. [Electronic resource] – Access mode: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=binf_2014_4_55
3. SWOT analysis: The ultimate guide to maximize business growth. MarketingScoop. 2024. [Electronic resource] – Access mode: <https://www.marketingscoop.com/marketing/swot-analysis-the-ultimate-guide-to-maximize-business-growth/>
4. Kulyk A.V. Theory of economic analysis: textbook. Kyiv: State Enterprise "Publishing House "Personnel", 2018. 452 p. [Electronic resource] – Access mode: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/teoria_ekon_analizu_2018.pdf
5. Hrabovetskyi B. Ye. Methods of expert assessments: theory, methodology, areas of application: monograph. Vinnytsia: VNTU, 2010. 171 p. [Electronic resource] – Access mode: <https://press.vntu.edu.ua/index.php/vntu/catalog/download/324/612/651-1?inline=1>
6. Financial analysis: textbook / Edited by Shkolnyk I.O. [I.O. Shkolnyk, I.M. Boyarko, O.V. Dejneka et al.]. Kyiv: Center for Educational Literature, 2016. 368 p. [Electronic resource] – Access mode: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/50318/5/Shkolnyk_%20Finansovyi%20analiz.pdf
7. Ionin Ye.Ye. International standard of business analysis: theoretical and methodological basis for managerial decision-making. Economics and Organization of Management. Journal. Vinnytsia, Vasyl Stus DonNU, 2024. No. 1(53). Pp. 40-50. [Electronic resource] – Access mode: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/15984>
8. McKinsey & Company. Analytics comes of age. McKinsey & Company. 2018. [Electronic resource] – Access mode: <https://www.mckinsey.com/~/media/McKinsey/Business%20Functions/McKinsey%20Analytics/Our%20Insights/Analytics%20comes%20of%20age/Analytics-comes-of-age.ashx>
9. Ionin Ye.Ye. Diagnosis of compliance of solvency with basic concepts of accounting. Finance, Accounting, Banks. Scientific Journal. Vinnytsia, Vasyl Stus DonNU, 2019. No. 1(24). Pp. 129-137. [Electronic resource] – Access mode: <https://jfub.donnu.edu.ua/article/view/7416>
10. Ruzakova O. V. Analysis of modern methods of assessing the financial condition of an enterprise. Bulletin of Khmelnytsky National University. 2022. No. 2 (304). Pp. 7-13. [Electronic resource] – Access mode: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/?p=12030>

PARTICULARITĂȚILE CONTABILITĂȚII CAPITALULUI PROPRIU ȘI REFLECTAREA ACESTUIA ÎN RAPORTARE

FEATURES OF ACCOUNTING FOR EQUITY AND ITS REFLECTION IN REPORTING

Author: Daria PINCHUK

the cycle of studies: Undergraduate student
Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: pinchukdasha.brd@gmail.com

Scientific coordinator: Hanna MOSKALIUK

Odesa National Economic University, Ukraine,
E-mail: moskaliukann@gmail.com

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-9810-0522>

Abstract. *This study is devoted to analyzing the essence and methodology of equity accounting as the cornerstone of a company's financial stability. The relevance of the topic is driven by the need to ensure reporting transparency amidst European integration and the ongoing reform of Ukraine's accounting system. The work employs methods of theoretical generalization and classification. The research results reveal the structure and accounting of equity, the procedure for disclosing information in financial statements, highlight key accounting challenges, and substantiate the expediency of incorporating ESG factors into non-financial reporting. The practical significance of the findings lies in improving the analytical base for managerial decision-making and strengthening investor confidence.*

Keywords: *equity, accounting, financial statements, UAS, IFRS, share capital, additional capital, retained earnings, ESG factors, financial stability.*

JEL. *M41*

Introduction.

Equity serves as the foundation of a company's financial independence, ensuring the attraction of internal resources and the protection of investor interests for sustainable development. Effective accounting and equity management directly determine the liquidity and profitability levels of a business entity. Therefore, the scientific substantiation of accounting and reporting methodologies for equity remains a vital task for the modern economy (Zoria et al., 2025).

Basic content. According to accounting principles, equity is the difference between the total value of an enterprise's assets and its liabilities. As a key source of financing, it guarantees financial autonomy and business stability. Simultaneously, the amount of equity reflects the actual ownership stake of the investors, which is subject to distribution in the event of the entity's liquidation or reorganization.

Equity performs a series of strategic functions: founding, guarantee, protective, stabilization, and distributive, thereby ensuring financial stability, creditworthiness, and the investment attractiveness of the enterprise (Budko & Serhiienko, 2025).

In accordance with current legislation, UAS (National Accounting Standards), and IFRS, equity is recorded within the liabilities section of the balance sheet, utilizing Class 4 accounts of the Chart of Accounts (Zoria et al., 2025).

The structure of equity is multi-component, which dictates specific accounting treatments for each part. The primary components are:

- 40 “Registered (Share) Capital” – the minimum value of assets that guarantees the protection of creditors' interests, formed through founders' contributions.
- 42 “Additional Capital” – the portion of capital (excluding share capital) arising from share

premium (additional paid-in capital), assets received free of charge, or asset revaluation.

- 43 “Reserve Capital” – a safety fund for covering future losses and settlements with creditors, created through appropriations from net profit.

- 44 “Retained Earnings (Uncovered Loss)” – an internal source of financing intended for reinvestment in the company's activities or distribution to owners as dividends (Budko & Serhiienko, 2025; Ocheretko & Voronkova, 2025a).

For additional disclosure of equity movements and revaluation, the following accounts are also used:

- 41 “Revaluation Surplus” – summarizes information on the upward or downward revaluation of non-current assets and financial instruments.

- 45 “Treasury Shares” – reflects the cost of the company's own shares (stakes) repurchased from owners for resale or cancellation to reduce capital.

- 46 “Unpaid Capital” – reflects the founders' debt regarding contributions to the share capital and the actual settlement of this debt.

Thus, depending on the source of formation, equity is categorized into two groups: contributed capital and earned (accumulated) capital over a period (Kuzmenko, 2025).

Equity transactions are supported by primary documents: resolutions and minutes of founders' meetings (regarding capital changes or profit distribution), certificates of acceptance and transfer for assets received free of charge, asset revaluation reports, and internal accounting statements and calculations regarding reserve formation (Budko & Serhiienko, 2025; Kuzmenko, 2025).

Data on equity are disclosed in the financial statements, specifically:

- Form No. 1 “Balance Sheet (Statement of Financial Position)” – reflects its structure and volume as of the reporting date to assess financial stability.

- Form No. 4 “Statement of Changes in Equity” – details changes in capital, profit, contributions, and withdrawals during the period.

- Form No. 5 “Notes to the Annual Financial Statements” – explains the chosen accounting policy, valuation methods, and key factors driving the dynamics of the company's equity (Zoria et al., 2025).

The implementation of ESG factors into the reporting system is gaining particular importance by combining financial indicators with sustainable development principles. Environmental, social, and governance factors directly impact capital structure by attracting responsible investors and enhancing corporate reputation. Through this approach, equity performs not only an accounting function but also a communicative one, acting as an indicator of transparency and business trust (Zoria et al., 2025).

From an accounting perspective, the impact of ESG factors is indirectly reflected in financial statements through changes in asset valuation, provisions, and financial results, which ultimately affect the size of equity. For example, environmental liabilities or provisions for environmental restoration influence the amount of retained earnings, while the revaluation of assets associated with sustainable modernization projects may lead to changes in additional capital through revaluation surplus. Furthermore, the growing integration of ESG disclosure with financial reporting, particularly within integrated reporting frameworks, enhances the informational value of statements of financial position and statements of changes in equity by providing stakeholders with a clearer understanding of how sustainable management practices contribute to the formation and preservation of the enterprise's own capital.

Key problems in equity accounting in Ukraine are primarily caused by discrepancies between accounting and tax legislation, leading to distortions of its actual size (Ocheretko L. & Voronkova, 2025b). At the methodological level, the situation is complicated by the lack of clear recommendations for valuing non-cash contributions and subjectivity in asset revaluation, which results in inaccuracies in additional capital indicators (Budko & Serhiienko, 2025; Ocheretko & Voronkova, 2025b). Furthermore, ambiguity in defining sources for loss coverage and the complexity

of profit distribution (particularly dividends) further distort the volume of own funds. Deficiencies in the analytical accounting of reserves and low transparency in issuance or reorganization processes reduce the informativeness of reporting, undermining the trust of investors and other users (Ocheretko & Voronkova, 2025a; 2025b). The situation is exacerbated by weak internal controls and the high labor intensity of auditing, which hinders the reliable reflection of capital dynamics in financial statements (Budko & Serhiienko, 2025).

Equity analysis is fundamental for assessing financial stability, as it determines the level of independence and opportunities for strategic development. The application of indicators such as Return on Equity (ROE), autonomy ratios, and flexibility coefficients allows for a comprehensive assessment of the profitability of invested capital and the entity's ability to function without excessive reliance on external resources (Zoria et al., 2025).

Conclusions.

The effectiveness of the equity accounting system directly depends on reporting transparency and the accuracy of documentary support for transactions. Violations of accounting standards lead to the distortion of financial results and the undervaluing of actual asset worth. Therefore, it is crucial to ensure control over accounting registers and align internal regulations with IAS 1 "Presentation of Financial Statements" and IAS 32 "Financial Instruments: Presentation". A transparent equity accounting system not only improves managerial decisions but also strengthens investor confidence, creating a foundation for the company's investment attractiveness.

Bibliographical references.

1. ZORIA, O., YERMOLAIEVA, M., KAPAIEVA, L., KULYNYCH, V., KATSAI, Y. Equity capital in the system of ensuring the financial stability of the enterprise: accounting, reporting, analysis. *Economic Sciences: Current issues in economic sciences*: № 10, 2025. pp. 1-17. Disponibil: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/453/459>.
2. BUDKO, O., SERHIIENKO, N. Peculiarities of enterprise equity accounting. *X International Science Conference: Society and personality in modern communication discourse: problems and ways of solving them*: March 10-12, 2025, Krakow, Poland, ISBN – 979-8-89766-184-8 (European Conference), pp. 36-38. Disponibil: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2025/01/SOCIETY-AND-PERSONALITY-IN-MODERN-COMMUNICATION-DISCOURSE-PROBLEMS-AND-WAYS-OF-SOLVING-THEM.pdf#page=37>.
3. OCHERETKO, L., VORONKOVA, A. The Essence and peculiarities of equity accounting at the Enterprise. *Proceedings of III international scientific and practical conference: Science and education: synergy of innovation*: October 26-28, 2025, Berlin, Germany, ISBN 978-3-954753-01-7 (MDPC Publishing), pp. 368-370. Disponibil: https://www.researchgate.net/profile/Kostiantyn-Mamonov/publication/397129598_FACTORS_INFLUENCING_THE_DEVELOPMENT_OF_GEOSPATIAL_MONITORING_OF_LAND_USE_FOR_RESIDENTIAL_AND_PUBLIC_BUILDINGS/links/6905827b9708d52f2da452a6/FACTORS-INFLUENCING-THE-DEVELOPMENT-OF-GEOSPATIAL-MONITORING-OF-LAND-USE-FOR-RESIDENTIAL-AND-PUBLIC-BUILDINGS.pdf#page=368.
4. KUZMENKO, A. Theoretical aspects and problems of accounting and auditing of enterprise equity. *IV International scientific-practical conference: Financial instruments for sustainable state development in the conditions of systemic economic transformation*: May 22, 2025, Khmelnytskyi – Kherson, ISBN 978-617-8187-54-5 (Electronic edition), pp. 220-223. Disponibil: <https://surl.lu/gunfoh>.
5. OCHERETKO, L., VORONKOVA, A. Problems and improvement of equity accounting at the enterprise. *Proceedings of I International Scientific and Practical Conference: Innovation and development in world science*: November 3-5, 2025, Zurich, Switzerland. ISBN 978-3-954753-21-5 (MDPC Publishing), pp. 534-536. Disponibil: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2025/11/INNOVATION-AND-DEVELOPMENT-IN-WORLD-SCIENCE-3-5.11.25.pdf#page=534>.

CVP ANALYSIS AS A METHOD OF SYSTEMATIC STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN COSTS, ACTIVITY VOLUME, AND PROFIT

Author: Valentina VINIDIKTOVA, Master's student

Vasyl' Stus Donetsk National University, Ukraine

E-mail: vinidiktova.v@donnu.edu.ua

Scientific coordinator: Yevhen IONIN

Vasyl' Stus Donetsk National University, Ukraine

E-mail: ionin.iyy@donnu.edu.ua

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-2903-3143>

Abstract. *The article considers CVP-analysis as an effective method of systematic study of the relationship between costs, volume of activity and profit. The key concepts are analysed, in particular, determination of the break-even point, analysis of the impact of changes in costs and production volumes on the profitability of an enterprise. Special attention is paid to the shortcomings of the traditional approach to CVP analysis. A managerial approach is proposed that provides a more flexible and accurate reflection of the real conditions of entrepreneurial activity.*

Keywords: *CVP-analysis, costs, activity volume, profit, break-even point, fixed costs, variable costs, management approach.*

JEL. *M11, M41*

Introduction.

In the context of constant changes in the market environment, companies often face unpredictable fluctuations in demand, changes in resource costs, and economic instability. This requires them to be flexible in making managerial decisions, especially in financial planning and cost control. CVP analysis becomes critically important as it allows assessing how various factors, such as changes in production volumes or cost levels, affect a company's profitability. Through this analysis, companies can respond promptly to changes, adapt their strategies, and make decisions that contribute to maintaining financial stability and competitiveness even in unstable market conditions.

Research on the application and use of CVP analysis has been conducted by scholars such as I. A. Markina, V. V. Len, S. F. Holov, A. H. Osadcha, N. M. Bryk, N. D. Babyak, and N. Yu. Krutous [1-4], among others. However, despite significant developments on this issue, not all tasks related to the organization and optimization of production processes based on CVP analysis have been resolved, necessitating further research.

The purpose of this article is to investigate the features of using CVP analysis as a method for systematically studying the relationship between costs, activity volume, and profit.

The research is based on the analysis of scientific discussions. Methods such as classification, generalization, logical and analytical approaches, systematization, and comprehensiveness were used.

Basic content.

Modern business activities largely depend on environmental conditions characterized by crisis phenomena, political instability, rapid scientific and technological progress, innovative operations, and a focus on profit. These factors influence the formation of strategies for companies seeking to ensure effective functioning for their long-term and prospective activities. Analyzing the relationship between costs, volume, and profit, specifically break-even analysis, is an important and relevant tool for managerial decision-making. This analysis can answer key questions that arise when changing the direction of activities, such as: how will a price change affect profit, what additional sales volume is needed to cover increased fixed costs when expanding operations and is it worth reducing or increasing staff numbers. These processes can be explored through CVP analysis ("Cost–Volume–

Profit Analysis"), also known as break-even analysis, operational analysis, marginal analysis, or "cost-output-profit" analysis, among other terms.

I. A. Markina defines CVP analysis as a method of systematically examining the relationship between costs, activity volume, and a company's profit to answer questions such as:

- what level of activity will cover all costs (achieve the expected profit)?
- at what price will revenues equal costs (ensure profit)?
- how will changes in selling price affect profit?
- how will price reductions and sales volume increases affect profit?
- what is the optimal cost structure. [1, c. 180]

S. F. Holov also interprets CVP analysis as a method of systematically examining the relationship between costs, activity volume, and a company's profit. He proposed grouping analysis methods into two categories:

1. Mathematical: equation method, marginal method.
2. Graphical: break-even chart, cost - volume - profit relationship, marginal income [2, p 30].

The foundation of break-even analysis for the short term relies on several key assumptions (Figure 1).

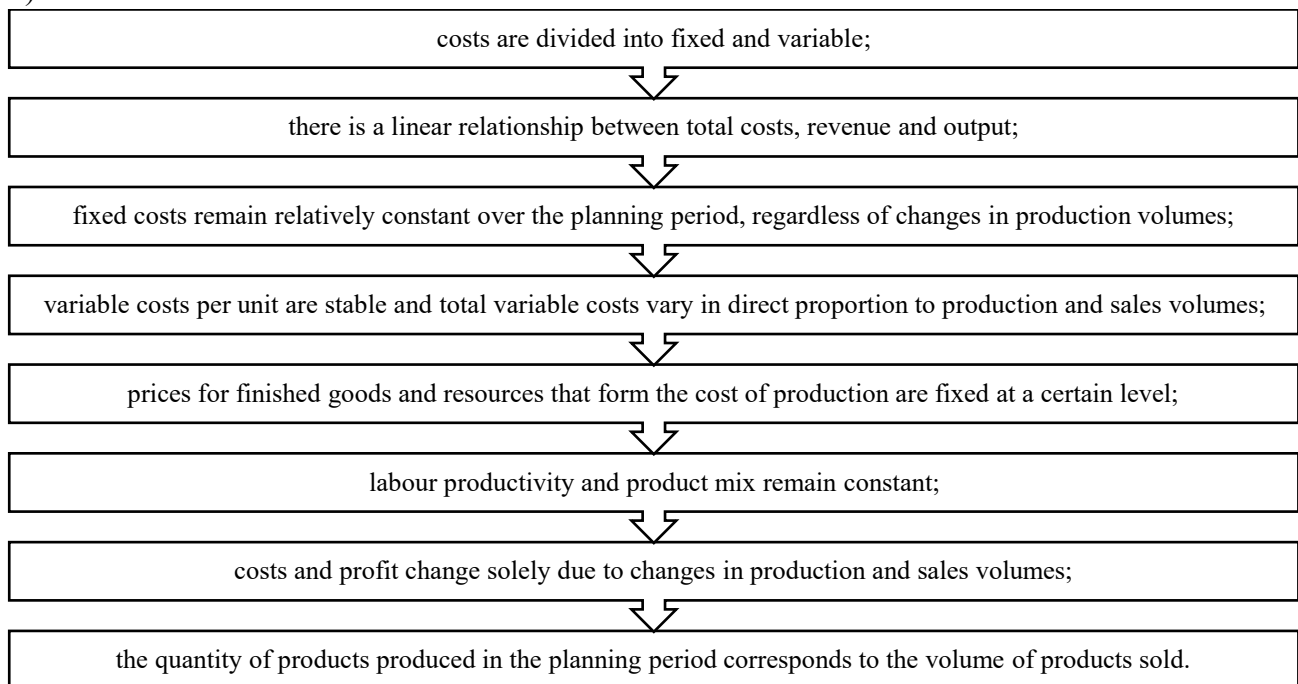

Figure 1. Main assumptions of the break-even analysis model in the short term.

Source: compiled by the author based on [3]

The above assumptions form the basis for a simplified break-even analysis and allow for the assessment of the relationship between costs, production volume, and a company's profit in the short term.

As previously mentioned, CVP analysis is also often referred to as break-even analysis. This analytical method helps determine the critical volume of production and sales at which a company's revenues fully cover all incurred costs. The break-even point characterizes the sales volume at which a company's revenues equal its costs, resulting in zero profit or loss. In other words, it is the point at which a company transitions from loss to profitability. A break-even chart reflects the level of fixed and variable costs, as well as the revenue from sales at different levels of company activity, showing the dynamics of profit changes. It allows one to see at which sales volume all costs will be covered,

and the company will start generating profit. Through this chart, one can understand how revenues, fixed and variable costs are interrelated, and determine the optimal production level.

To construct such a chart, three lines are typically plotted:

- The fixed costs line, drawn parallel to the horizontal axis;
- The total costs line, created by adding the variable component to the fixed costs. The variable costs line, in turn, is plotted from the origin using another value of activity volume;
- The sales revenue line, also formed using two values of activity volume [4].

For an accurate analysis of the relationship between a company's revenues and costs on the break-even chart, the activity volume should be measured in physical units (pieces, kilograms, etc.). This approach helps avoid distortions in results that may arise due to price changes. If the horizontal axis represents monetary measures (e.g., revenue), growth in all indicators on the chart might be attributed not to an increase in production or sales volume but merely to inflation. Thus, using physical units provides a more objective view and allows for comparisons of performance across different periods. One of the significant advantages of this chart is that it provides valuable information about the relationship between sales volume, revenues, and a company's costs. However, it has certain limitations, among which is the difficulty in precisely determining such important indicators as variable costs, contribution margin, and profit at different production volumes.

CVP analysis can be conducted using two methods: traditional and managerial. The greatest challenges in applying this analysis arise when allocating fixed costs in multi-product production. Let's consider two approaches to calculating the break-even point and analyze their results. For comparison, we will calculate the break-even point using both traditional and managerial methods, based on the initial data presented in Table 1.

Table 1. Sales and expense indicators for the reporting period (month)

№	Indicators	Products			Together
		№1	№2	№3	
1	Sales volume, UAH	12600	6900	7820	27320
2	Variable costs for total sales, UAH	8680	5200	5500	19980
3	Fixed costs, UAH	7040			
4	Profit, UAH	300			

The break-even point is calculated using the formula:

$$BEP = \frac{FC}{P-VC}; \quad (1)$$

where BEP is the break-even point in physical terms, units.

FC - fixed costs for the calculation period, UAH.

P –unit price, UAH.

VC - variable costs per unit, UAH.

When considering the traditional method, fixed costs are often allocated by product type in proportion to their sales volumes, i.e. certain products that are better sold require more fixed costs than products that are sold in smaller volumes. Such an approach does not provide an objective assessment of the contribution of individual commodity items to the overall financial result of the company. To compare the results obtained using the traditional method, we will calculate the breakeven point for three types of products (Table 2).

Table 2. Calculation of the break-even point for products using the traditional method.

№	Indicators	Products		
		№1	№2	№3
1	Actual sales volume, units	84	30	46
2	Unit price, UAH	150	230	170
3	Sales volumes, UAH	12600	6900	7820
4	Average variable costs per unit, UAH	103,33	173,33	132,6
5	Fixed costs for the period, UAH	7040		
6	Share of each product's sales volume in total revenue, %	46,12	25,26	28,62
7	Allocation of fixed costs by product proportional to sales volumes, UAH	3246, 85	1778,04	2015,11
8	Contribution margin, UAH	46,67	56,67	37,39
9	Break-even point, units	70	31	39

The analysis using the traditional CVP method showed that only two types of products are profitable for the company, namely products No. 1 and No. 3. Product No. 2 turns out to be unprofitable, because the production volume of this product does not exceed the break-even point. In order to obtain more accurate results, in addition to the traditional CVP analysis, a management approach analysis was conducted, which has a different approach to the distribution of fixed costs. The results of this analysis are shown in Table 3.

Table 3. Calculation of the break-even point of products using the managerial approach

№	Indicators	Products		
		№1	№2	№3
1	Actual sales volume, units	84	30	46
2	Unit price, UAH	150	230	170
3	Sales for the period, UAH	12600	6900	7820
4	Average variable costs per unit, UAH	103,33	173,33	132,6
5	Fixed costs (lease payments), UAH		450	
6	Fixed costs (rental payments), UAH	700		300
7	Fixed costs, UAH	5700		
8	Share of sales of each type of product in total revenue, %.	46,12	25,25	28,63
9	Allocation of fixed costs by product proportional to sales volumes, UAH	2905,56	1550,73	1717,42
10	Contribution margin, UAH	46,67	56,67	50,43
11	Break-even point, units.	63	27	34

When applying the managerial approach, the company does not incur losses in the production of all three types of products. The change in the methodology for allocating fixed costs has shown a significant difference between the two approaches to calculating the break-even point (Table 4).

Table 4. Comparison of break-even points by traditional and managerial approaches.

№	Indicators	Products		
		№1	№2	№3
1	Actual sales volume	84	30	45
2	Break-even point, units (traditional approach)	70	31	39
3	Break-even point, units (management approach)	63	27	34

A comparison of the results obtained using traditional and managerial approaches reveals differences in assessing the break-even point. The managerial approach to calculating the break-even point differs from the traditional one in that it allows for a more accurate allocation of expenses, particularly direct production costs for specific product types. For instance, leasing and rental payments are directly attributed to the product for which they were incurred. Other fixed expenses, which are harder to allocate, are distributed proportionally based on sales volumes, as in the traditional approach. This detailed expense analysis provided by the managerial approach offers more precise information about the profitability of each product line and supports more informed managerial decisions.

Conclusions.

CVP analysis is a crucial tool for financial assessment, enabling detailed allocation of fixed expenses and providing valuable insights for making well-founded managerial decisions. It facilitates the evaluation of relationships between costs, sales volumes, and profits, determination of the break-even point, and analysis of how changes in sales volumes or expenses impact financial outcomes. It is important to remember that identifying the break-even point is just the initial step in analyzing a company's performance. Subsequent considerations should include factors such as changes in cost structures, seasonal demand fluctuations, pricing strategies, and external economic risks. Adopting a comprehensive analytical approach enables a company to not only avoid losses but also enhance profitability while remaining adaptable and resilient amid dynamic market changes.

Bibliographical references:

1. Markina I. A., Len' V. V. (2020). Upravlinnya vytratamy z pohlyadu teoriiy menedzhmentu. *III Mizhnarodna nauk.-prakt. konf. Formuvannya ta perspektyvy rozvytku pidpryyemnyts'kykh struktur v ramkakh intehratsiyi do yevropeys'koho prostoru*. Poltava. Retrieved from URL: <http://surl.li/swybpn> [in Ukrainian].
2. Holov S. F. (2018). Upravlins'kyi oblik: pidruchnyk. Kyiv: «Tsentr uchbovoyi literatury». 534. [in Ukrainian].
3. Babyak N. D., Krutous N. YU. (2021). Cvp-analiz v umovakh bahatoproduktovoho vyrobnytstva yak instrument operatsiynoho kontrolinhu. *Visnyk aharnoyi nauky Prychornomor'ya*. № 1. Retrieved from URL: https://web.archive.org/web/20210717041826id_/https://visnyk.mnau.edu.ua/statti/2021/n109/n109v1r2021babiak.pdf [in Ukrainian].
4. Osadcha A. H., Bryk N. M. (2020). Cvp-analiz yak efektyvnyy zasib planuvannya i prohnozuvannya diyal'nosti pidpryyemstv. *Visnyk NUVHP/* Retrieved from URL: <file:///C:/Users/%D0%92%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0/Downloads/ojsadmin,+Ve8914.pdf> [in Ukrainian].

IMPACTUL POLITICII CONTABILE ASUPRA PERFORMANȚEI FINANCIARE A ÎNȚREPRINDERII**THE IMPACT OF ACCOUNTING POLICY ON ENTERPRISE FINANCIAL PERFORMANCE****Author: Marharyta YUDINA**

the cycle of studies: Undergraduate student
Odesa National Economic University, Ukraine,
E-mail: margosha240211@gmail.com

Scientific coordinator: Hanna MOSKALIUK

Odesa National Economic University, Ukraine,
E-mail: moskaliukann@gmail.com
ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-9810-0522>

Abstract. Currently, the development of a market economy largely depends on the accounting policy of an enterprise, which plays a significant role in the organization of accounting and the preparation of financial statements. Accounting policy determines a wide range of principles, methods, and procedures used by enterprises to record business transactions. The purpose of this study is to determine the impact of accounting policy on the formation of financial performance indicators of an enterprise and to justify possible directions for its improvement. This research examines both theoretical and practical aspects of the formation of accounting policy at an enterprise, as well as its main components and the factors influencing its development. The results show that a properly developed accounting policy contributes to increasing the reliability of financial information, improving the management of financial resources, and enhancing the overall performance of an enterprise. The findings can be used to improve the organization of accounting and increase the efficiency of enterprise activities.

Keywords: accounting policy, accounting, financial reporting, financial performance, enterprise, management, economic efficiency, financial analysis.

JEL Classification. M41

Introduction.

In the modern conditions of market economy development, accounting plays an important role in ensuring the effective functioning of enterprises. One of the key elements in the organization of accounting is the accounting policy of an enterprise, which determines the set of principles, methods, and procedures used in accounting and the preparation of financial statements. The reliability of financial information and the objectivity of financial performance evaluation largely depend on the proper formation of accounting policy. Accounting policy acts as an important tool for managing the financial and economic activities of an enterprise, as it influences the formation of financial reporting indicators and the process of managerial decision-making. Therefore, the study of the impact of accounting policy on the financial performance of enterprises is relevant from both theoretical and practical perspectives. The purpose of this research is to determine the impact of accounting policy on the formation of financial performance indicators of an enterprise and to substantiate possible directions for its improvement.

Basic Content.

The accounting policy of an enterprise is an important instrument for the organization of accounting and the preparation of financial reporting. It determines the set of principles, methods, and procedures applied by an enterprise in maintaining accounting records, assessing assets and liabilities, and reflecting business transactions in financial statements. A properly developed accounting policy

ensures the reliability of accounting information, increases its analytical value, and contributes to the effective management of the financial and economic activities of an enterprise.

The formation of accounting policy is carried out in accordance with current legislation, national accounting standards or international financial reporting standards, as well as the specific characteristics of the enterprise's activities. An important aspect is that enterprises have the opportunity to independently choose certain accounting methods provided by regulatory documents. This choice may directly affect the formation of financial performance indicators of the enterprise (Skornyakova, Mordvynov, 2025).

The main elements of accounting policy include inventory valuation methods, depreciation procedures for fixed assets, methods of revenue and expense recognition, as well as the procedure for creating reserves. Each of these elements directly influences the formation of the enterprise's financial indicators.

For a clearer presentation of the impact of individual elements of accounting policy on the financial performance of an enterprise, they can be summarized in Table 1.

Table 1 Impact of the main elements of accounting policy on the financial performance of an enterprise

Accounting Element	Policy	Possible Methods	Potential Impact on Financial Performance
Inventory valuation		FIFO, weighted average cost	Influences the cost of goods sold and the amount of profit
Depreciation of fixed assets		straight-line, production-based, accelerated	Determines the level of enterprise expenses and financial results
Revenue recognition		upon realization or upon fulfillment of obligations	Influences the period in which revenue is recognized
Creation of reserves		allowance for doubtful debts, provisions for expenses	Affects the amount of expenses in the reporting period

Sources: own development of the author

As shown in the table, the choice of certain accounting methods may alter the amount of expenses, revenues, and consequently the financial result of the enterprise. Therefore, accounting policy should be formed taking into account economic feasibility, as well as the principles of objectivity and reliability of financial information.

An important aspect of forming accounting policy is compliance with the fundamental accounting principles, such as the going concern principle, the accrual and matching principles, the prudence principle, and the consistency principle. The application of these principles ensures the formation of reliable and objective financial information, which is a necessary condition for effective enterprise management. For this reason, accounting policy should be clearly regulated by internal normative documents of the enterprise (Djambakieva, 2023).

In addition, the process of forming accounting policy requires consideration of the specific features of the enterprise's activities, its organizational structure, industry characteristics, and the scale of its economic operations. Enterprises operating in different sectors may apply various accounting methods due to the nature of their activities and the specifics of their production processes. Therefore, accounting policy should be flexible and adaptable to changes in the economic environment (Thadeus, Simiyu, Ombaba, 2023).

Another important aspect is that accounting policy must remain consistent and stable over a long period of time. Frequent changes in accounting methods may lead to distortions of financial indicators and complicate the analysis of financial performance. At the same time, in the event of changes in

economic conditions or the regulatory framework, enterprises may revise certain elements of their accounting policy in order to improve the efficiency of accounting practices.

Furthermore, accounting policy plays an important role in ensuring the transparency of financial information for both internal and external users. Internal users include the management and administrative staff of the enterprise who use accounting information for decision-making. External users include investors, creditors, tax authorities, and other stakeholders for whom financial statements serve as an important source of information about the financial position of the enterprise (Derkach, 2023).

An effectively developed accounting policy contributes to improving the quality of financial information, ensures its comparability over time, and allows a more objective assessment of the financial performance of the enterprise. In turn, this creates the conditions for improving enterprise management efficiency and ensuring its sustainable development.

As shown in Table 2, the formation of an enterprise's accounting policy is a complex process influenced by a combination of internal and external factors. Taking these factors into account allows enterprises to ensure an effective organization of accounting and the preparation of reliable financial statements.

Table 2 Main factors influencing the formation of accounting policy of an enterprise

Factor	Characteristics of Influence
Legislative requirements	Define the regulatory framework for the formation of accounting policy
Industry characteristics	Influence the choice of accounting methods and asset valuation
Size of the enterprise	Determines the level of detail in accounting procedures
Management information needs	Form the requirements for financial information
Economic environment	Influences the need for adaptation of accounting policy

Sources: own development of the author

Conclusions.

As a result of the conducted research, it has been established that the accounting policy of an enterprise is an important tool for organizing accounting and preparing financial statements. It determines the system of principles, methods, and procedures applied by an enterprise for recording business transactions and forming financial performance indicators. The study has shown that the choice of individual elements of accounting policy, including inventory valuation methods, depreciation methods, revenue and expense recognition, and the creation of reserves, directly affects the formation of financial indicators of an enterprise. Therefore, the development of accounting policy should be carried out in accordance with current legislation, accounting principles, and the specific characteristics of the enterprise's activities (Okekwa, Meliga, 2025). The research also confirms that an effectively developed accounting policy contributes to increasing the reliability of financial information, ensuring its comparability over time, and enabling a more objective assessment of the financial performance of an enterprise. In turn, this contributes to improving financial management efficiency and ensuring the sustainable development of the enterprise.

Bibliographical references.

1. Skornyakova, Y., Mordvynov, K. Financial results of the enterprise: accounting principles and accounting policies. Economy and Society, 2025. № 71. Disponibil: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-9>
2. Djambakieva, G.S. The impact of accounting policies on the financial condition of the enterprise. IMRAS, 2023. № 6(7), p. 37-46. Disponibil: <https://journal.imras.org/index.php/sps/article/view/432>

3. Thadeus, O. O., Simiyu, G., Ombaba, M. Accounting practices, financial literacy and financial performance of micro, small and medium enterprises, *Journal of Business and Management Review*, 4(9), p. 700-719. Disponibil: <https://doi.org/10.47153/jbmr49.7942023>
4. Okekwu, A. M., Meliga, A. The impact of information and communication technology (ict) adoption on accounting practices and financial reporting accuracy in public institutions. *International Journal of African Research Sustainability Studies*, 2025. № 9(2). Disponibil: <https://doi.org/10.70382/caijarss.v9i2.039>
5. Derkach, M. V. Formation of the accounting policy of an enterprise and its impact on the financial performance of the enterprise, based on the Materials of PE "Spetsmashservis", 2023. 11 p. Disponibil: <http://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/29727>

RECUNOAȘTEREA ȘI EVALUAREA IMOBILELOR DE INVESTIȚIE

RECOGNITION AND MEASUREMENT OF INVESTMENT PROPERTY

Author: Anastasiia KHRUSHCH

the cycle of studies: Undergraduate student
Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: nastiona0420@gmail.com

Scientific coordinator: Ruslan VOLCHEK

Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: ruslan1981196@ukr.net
ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-3741-1458>

Abstract. This article examines the nature of investment property and the specific features of its accounting, recognition and measurement. It emphasises that accounting for investment property in accordance with international standards is essential for reliable financial reporting and effective asset management. Research into these issues contributes to the improvement of accounting approaches and enhances the effectiveness of investment property management. The following research methods were employed: critical analysis, synthesis and generalisation. This article systematises the recognition criteria and valuation methods for investment property in accordance with IAS 40, thereby enabling a clear distinction to be drawn between it and operating assets. This article examines the impact of the choice of valuation method on the accuracy of asset recognition in financial statements, particularly in the context of deferred acquisition or construction. It highlights the main accounting challenges: subjectivity in identifying mixed-use assets and the difficulty of assessing market value during periods of instability. Directions for further research are proposed, in particular the improvement of rules for transferring assets between accounting categories and the use of digital tools to monitor their profitability.

Keywords: investment property, operating property, initial recognition, valuation, accounting, historical cost.

JEL. M41, R43

Introduction.

The development of market relations in the economy is closely linked to the use of real estate, which plays a vital role in the economic activities of businesses. They can serve as means of production (land plots, production, storage, commercial and administrative buildings) or as objects of consumption, in particular residential buildings, flats or other structures. At the same time, property has the characteristics of a commodity that can be bought, sold or leased.

The high value and diversity of uses of real estate necessitate its separate accounting and presentation in financial statements depending on the purpose of use. Investment property, which is held for the purpose of generating rental income or capital appreciation, occupies a special place among such assets.

The relevance of this topic lies in the fact that, as companies' investment activities expand, the importance of accurate accounting for investment property is growing, as this directly affects the reliability of financial statements, the assessment of a company's financial position, and the making of effective management and investment decisions. The motivation for choosing this topic stems from the fact that investment property is an important tool for generating enterprise revenue and the effective allocation of capital, and its accounting has certain specific features that require detailed study and correct application in practice.

Purpose. The aim of this article is to examine the nature of investment property and the specific features of its recognition, valuation and accounting within an enterprise's accounting system.

Methods. Research methods: critical analysis, synthesis, generalisation. The synthesis of the research stages involves generalising the theoretical principles obtained regarding the recognition, valuation

and accounting of investment property, with the aim of forming a comprehensive understanding of the specific features of its presentation in the accounting system.

Basic content.

IFRS 40 “Investment Property” distinguishes between property occupied by the owner and used in its business operations, and investment property held to generate rental income or capital appreciation, which results in differences in their accounting treatment.

According to IAS 40 ‘Investment Property’, investment property refers to immovable property (land, buildings, parts thereof, or both), which is owned or held (including under a finance lease) for the purpose of earning rental income, achieving long-term capital appreciation, or for both of these purposes (IAS 40, 2012). Investment property is not used for the production or supply of goods, the provision of services, administrative purposes, or sale in the ordinary course of business.

Examples of investment property:

- land held with a view to long-term appreciation in value, rather than for immediate sale in the ordinary course of business;
- land whose future use has not yet been determined, but which is expected to generate a profit from an increase in its value;
- buildings owned by the company (or an asset in the form of a right of use relating to a building held by the company) and transferred under one or more operating lease agreements;
- buildings that are temporarily not in use but are held with a view to being let under one or more operating leases;
- properties under construction or renovation that are intended to be used as investment property in the future (Novytskyi, 2024).

Operating property comprises land, buildings and structures owned by the enterprise or held under a finance lease, and used for production activities, the provision of services, the supply of goods or for administrative purposes.

The following are not considered to be commercial property:

- property used in operations and properties held for future use as property used in operations;
- property held for sale in the ordinary course of business;
- properties being constructed or improved on behalf of third parties;
- property that is under construction or undergoing improvement for future use as investment property;
- assets leased to another company under a finance lease (Golovachko & Savchyn, 2016).

If a fixed asset exhibits characteristics that allow it to be classified as both operating and investment property, the entity establishes criteria for distinguishing between the two, the main ones being:

- classifying only land plots and buildings as investment assets;
- a clear definition of the type of lease: properties let under operating leases may be classified as investment property, whereas properties let under finance leases do not fall within this category;
- determining the percentage of investment property within the total floor area of the property (Golovachko & Savchyn, 2016).

For accounting purposes, investment property should be recognised as a separate asset only if all of the following criteria are met:

- the property meets the definition of investment property;

- there is a high probability that the company will derive economic benefits from its use in the future, particularly in the form of rental payments or an increase in value (capital appreciation);
- the cost price of an investment property can be reliably estimated (Novytskyi, 2024).

Investment property must initially be measured at cost upon acquisition or construction. The actual cost of acquiring investment property constructed in-house is determined at the point of completion of construction or refurbishment.

The following costs are not included in the cost of an investment property:

- commissioning costs, except where such costs are necessary to bring the asset into working order;
- initial operating losses, for example, until the planned level of office space let is reached;
- costs arising from the excessive use of materials, labour and other resources during the construction or renovation of property.

Specific issues relating to the valuation of investment property arise during initial measurement and recognition at the balance sheet date. Investment property is recognised on the company's balance sheet at cost, which is determined depending on how the property was acquired (for example, purchased under normal terms, purchased on deferred payment terms, acquired under a finance lease, or constructed by the company).

The initial cost of investment property acquired under normal conditions includes amounts paid to suppliers and contractors for the performance of construction and installation works (excluding indirect taxes), registration fees and stamp duty associated with the acquisition of rights to such property, amounts of indirect taxes, if they are not recoverable, costs of legal services and commission fees, as well as other costs directly related to the acquisition and bringing the property to a condition suitable for use.

If an investment property is acquired on deferred payment terms, it is recognised at the present (discounted) value of the future cash payments due in respect of it. The difference between the initial recognition cost of the investment property and the total payments is recognised as interest expense over the entire deferral period (Golovachko & Savchyn, 2016). The initial cost of investment property developed (constructed) by the enterprise is determined as of the date it is put into use and is calculated based on the total amount of expenses incurred in its development.

An investment property acquired under a lease agreement is accounted for in accordance with the requirements of IFRS 16 «Leases». The company may also acquire investment property through an exchange for other assets. In this case, the property being acquired is measured at fair value. The fair value of the asset given up may be used as the basis for measurement if it is easier to determine. If, however, the transaction is not of a commercial nature or the fair value cannot be reliably determined, the investment property is recognised in the financial statements at the carrying amount of the asset transferred.

Conclusions.

The study has systematised the recognition criteria and valuation methods for investment property in accordance with IAS 40, thereby enabling a clear distinction to be drawn between such property and operating assets based on their intended purpose, namely, use for generating rental income or capital appreciation. It has been established that the accuracy of the presentation of such properties in financial statements directly depends on the correct choice of valuation method at the time of their acquisition or construction, particularly taking into account future payments. The main difficulties in practice remain the subjectivity involved in classifying mixed-use buildings and the complexity of determining the fair market value of properties during periods of economic instability. Further

research should focus on improving the rules for transferring assets from one accounting category to another when their intended use changes, as well as on developing digital tools for the automatic monitoring of property profitability. This will enable enterprises to produce transparent financial statements and make more informed decisions regarding the allocation of their capital.

Bibliographical references.

1. International Accounting Standard 40 «Investment Property» from 1 January 2012. Disponibil: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_026#Text
 2. Novytskyi M. Accounting of investment real estate in the context of application of international standarts. *Ukrainian Economic Journal*. 2024. № 5. P. 95-99. Disponibil: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-6-10>
- Golovachko V. M., Savchyn I. I. Concept and assessment of investment property. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University*. 2016. № 21. P. 150-156. Disponibil: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/2705>

**MODELAREA ECONOMICO-MATEMATICĂ ÎN ANALIZA EFICIENȚEI UTILIZĂRII
FORȚEI DE MUNCĂ ÎN ÎNTREPRINDERE****ECONOMIC AND MATHEMATICAL MODELING IN ANALYSIS OF LABOR
EFFICIENCY AT AN ENTERPRISE****Author: Kateryna ZHEPKO**

the cycle of studies: Master's student

Odesa National Economic University, Ukraine,

E-mail: katia777zhepko@gmail.com**Scientific coordinator: Kateryna SEMENOVA**

Odesa National Economic University, Ukraine,

E-mail: ka_sta@ukr.netORCID ID: orcid.org/0000-0002-1613-7218

Abstract. This article reviews the use of economic and mathematical modeling in analyzing labor efficiency at an enterprise in an unstable economic environment. It summarizes approaches to assessing labor efficiency based on a system of interrelated indicators and identifies their role in forming the analytical framework of the study. The possibilities of applying correlation-regression analysis to assess the impact of factors on labor productivity, the index method to determine the causes of changes in performance indicators, and time series analysis methods to identify trends and forecast the dynamics of labor indicators are explored. The main problems of the practical application of economic-mathematical models are highlighted, in particular the limitations and quality of statistical data, as well as the impact of economic instability. The feasibility of improving the analytical support of enterprises by enhancing the quality of information, applying modern software tools, and utilizing multifactorial models to more fully account for the impact of various factors on labor efficiency is substantiated.

Keywords: labor efficiency, economic and mathematical modeling, correlate-regression analysis, index method, time series analysis, labor productivity, labor force, forecasting.

JEL. C50

Introduction.

Business operations in Ukraine are characterized by a high degree of uncertainty, a volatile economic environment, and the influence of external and internal factors stemming from recent developments in the economic and political landscape. In this context, employees the – workforce – have been and remain the driving force, enabling every business entity to withstand sudden changes at both the enterprise and national levels. In the context of transformational processes, the digitalization of the economy, and limited resources, human capital is the key factor that will ensure the stable operation and competitiveness of a business. The effective use of the workforce is primarily linked to labor productivity, labor costs, the organization of production processes, and the employee motivation system. In particular, an increase in the wage bill without a corresponding increase in labor productivity can lead to negative consequences for the enterprise: rising labor costs and, as a result, a decline in the entity's profitability.

To maintain maximum control over the situation, businesses utilize such an important tool as economic and mathematical modeling. Mathematical models are an effective means of analyzing, forecasting, and optimizing economic processes; therefore, they allow for the formalization of complex relationships between economic indicators, the identification of patterns, the quantitative and qualitative assessment of the impact of factors, and the justification of management decisions against the backdrop of global economic and political events.

The main objective of this study is to summarize theoretical and methodological approaches to the application of economic-mathematical models in analyzing labor efficiency at an enterprise, with particular attention to a number of key types of economic-mathematical models, as well as to provide a rationale for practical recommendations regarding their application and refinement in practice.

In the course of writing this paper, general scientific methods were used, in particular methods of analysis and synthesis, a systems approach, and generalization.

Basic content.

Economic-mathematical modeling is an interdisciplinary field of knowledge that combines economic theory, mathematical tools, and statistical methods to study socioeconomic phenomena and systems. Its essence lies in replacing a real economic process with a mathematical model that reflects the most essential characteristics of the object of study, that is, reflecting the economic interrelationships of the processes under study using mathematical functions, inequalities, and equations [1, p. 10].

The application of economic-mathematical models in the field of labor resource analysis allows not only for assessing the current level of labor force efficiency but also for making forecasts, identifying opportunities to increase labor productivity, and optimizing personnel costs. An important advantage of such models is the ability to structure information and identify the most significant parameters affecting labor productivity. This allows not only for describing existing trends but also for identifying hidden patterns in the use of labor resources, which are not always evident in traditional analysis [2, p. 7].

The efficiency of labor utilization is determined by a set of indicators, among which labor productivity, the wage bill, average wages, labor intensity of production, and others play a key role. A comprehensive analysis of these indicators allows for an assessment of both the effectiveness of staff performance and the level of utilization of the enterprise's labor potential as a whole. In particular, labor productivity reflects the efficiency of working time utilization, the wage bill characterizes personnel costs, and the average wage serves as an important incentive factor. The interrelationship between these indicators forms the basis for constructing economic-mathematical models that allow for a deeper investigation of labor force utilization efficiency and the identification of avenues for its improvement [3, p. 237].

The most popular method in researching labor efficiency is correlation-regression analysis. It allows for establishing quantitative relationships between labor efficiency indicators and influencing factors. The outcome indicator in this case is labor productivity, while the explanatory variables include the level of fixed asset depreciation, the skill level of workers, the average wage level, and so on. In this way, it is possible to assess how changes in these factors affect output per employee, as well as to determine the strength and direction of such an influence [4, p. 146].

Other mathematical models are also used in the analysis of labour force indicators. For example, the index method. This method allows for the examination of changes in indicators over time by comparing them within a given period or across different periods. In the context of labour resources, it is used to assess changes in labour productivity, the wage bill, average wages and staff numbers, making it possible to identify general trends in the efficiency of labour utilisation. In other words, by considering individual factors (such as the number of employees, labour productivity and wages), it is possible to determine how and why a performance indicator – such as the wage bill or output volume – has changed, and to identify potential for improving labour productivity [5, p. 172].

The analysis of labour performance indicators is also examined over time using time-series forecasting methods. This approach makes it possible to identify general trends in the indicators characterising the efficiency of labour utilisation and, on this basis, to forecast their future development, in particular using trend lines. Since, in real-world conditions, the dynamics of these

indicators are unstable and may be subject to significant fluctuations under the influence of economic factors, it is advisable to use software tools, in particular spreadsheet software, which allow the process of identifying trends and obtaining forecast values to be automated on the basis of constructing graphs and trend models [6, p. 336].

At the same time, the practical application of economic and mathematical models in Ukrainian enterprises is accompanied by a number of problems linked to the poor quality of statistical data, the limited nature of the information base, and the informal nature of wage payments. Furthermore, most enterprises use simplified methods of analysis, which do not allow the full impact of complex factors to be taken into account. The use of comprehensive models that take into account both quantitative and qualitative factors would be far more effective in such cases: effective enterprise management requires a combination of economic analytics and economic-mathematical modelling to formulate well-founded strategic decisions [7, p. 241].

In order to improve the effectiveness of economic and mathematical models in business practice, it is advisable to focus on the quality of the analytical support for labour resource research. This primarily concerns data collection and processing, as the accuracy of the results obtained depends on the completeness and reliability of the data. In this context, it is important to use modern software tools that simplify data processing and ensure more accurate calculations.

Particular attention should be paid to the use of multi-factor models, which allow for the simultaneous influence of several factors on the efficiency of labour utilisation to be taken into account. This enables a more detailed examination of the interrelationships between labour indicators and an understanding of which of them have the greatest impact. At the same time, when applying such models, one should take into account possible limitations, in particular the influence of factors not included in the analysis, as well as the instability of economic conditions. Furthermore, it is advisable to continuously monitor changes in labour efficiency indicators, which allows deviations to be identified and addressed in a timely manner. Another important aspect is the level of expertise of the analysts, as the practical value of the research depends on their ability to work with data and interpret the results.

Conclusions.

Economic and mathematical modelling is an effective tool for analysing labour utilisation within an enterprise, as it enables not only a description of the current state of work processes, but also the identification of patterns in their development and an assessment of the impact of individual factors on labour productivity.

Of particular importance is the application of such economic-mathematical models as correlation-regression analysis, which is used to quantitatively assess the impact of individual factors on labour productivity and to determine the direction and strength of this impact; the index method, which allows for the study of changes in labour indicators over time and the identification of the factors driving these changes; and the time series analysis method, which allows for the identification of trends in labour indicators and the forecasting of their future development, taking into account existing fluctuations.

The following problems were identified in the study, which hinder the effective use of economic-mathematical models in enterprises. These include the poor quality of statistical data, the limited nature of the information base, the influence of factors that are difficult to formalise, and the constraints on practical application resulting from the use of simplified analytical methods.

The paper justifies the need to improve the analytical support for labour force research by enhancing data quality, utilising modern software tools, expanding the application of multi-factor models, systematically monitoring labour productivity indicators, and raising the level of training for specialist analysts.

Bibliographical references.

1. Mamonov, K., Skokov, B., & Polituchiy, S. Y. Economic and Mathematical Modelling (modular version): a textbook. Kharkiv: KhNAMG, 2010. 226 pp.
2. Matskul M. et al. Economic and Mathematical Methods and Models: Textbook. Odessa: ONEU, 2018. 404 pp.
3. Moskovchuk A. Formation of the wage fund of manufacturing enterprises: accounting and analytical aspects. *Acta academiae beregsasiensis. Economics*. 2024. No. 9. pp. 233-243 (accessed 28.03.2026).
4. Hoblika V., Mytsyk P., Koshelya D. Correlation and regression analysis of the activities of business entities and their cluster formations. *International Scientific Journal "EDUCATION AND SCIENCE"*. 2022. Vol. 32, No. 1. pp. 145-149 (accessed 28 March 2026).
5. Semenova K., Tarasova K. Business Statistics: textbook. Kyiv: FOP Gulyayeva V. M., 2018. 210 pp.
6. Semenova V., Semenova K. The use of single-time-series models for forecasting economic indicators in modern conditions. *Financial and Credit Activities: Problems of Theory and Practice*. 2018. Issue 3 (26). pp. 334-340 (date of access: 28.03.2026).
7. Semenova K. Analysis of trends and forecasting of financial performance indicators of Ukrainian enterprises. *State and Regions. Series: Economics and Entrepreneurship*. 2019. Issue 5 (110). pp. 238-242 (accessed 28.03.2026).

ASIGURAREA ANALITICĂ A MANAGEMENTULUI ACTIVELOR CIRCULANTE ALE ÎNTREPRINDERII

ANALYTICAL SUPPORT FOR THE MANAGEMENT OF ENTERPRISE WORKING CAPITAL

Author: Oleksandra BORTSAIKINA

the cycle of studies: Master's student

Odesa National Economic University, Ukraine,

E-mail: lenovos2024@gmail.com

Scientific coordinator: Kateryna SEMENOVA

Odesa National Economic University, Ukraine,

E-mail: ka_sta@ukr.net

ORCID ID: orcid.org/0000-0002-1613-7218

Abstract. This article is devoted to the analysis of the efficiency of current assets management at enterprises in Ukraine's port industry under conditions of martial law and economic instability. The theoretical aspects of the interpretation of current assets, their structure, liquidity, and role in ensuring the continuity of the operating cycle are examined. Based on the case of the State Enterprise "Administration of Seaports of Ukraine" (SE "ASPU"), a comparative analysis of performance indicators for the first nine months of 2025 and the corresponding period of 2024 is conducted. The study reveals contradictory trends: a slowdown in turnover and a decline in profitability alongside an increase in liquidity indicators. The research emphasizes the need to achieve an optimal balance between liquidity and profitability, improve analytical support, and intensify the use of current assets in order to enhance the resilience of the port system.

Keywords: current assets, liquidity, profitability, port industry, SE "ASPU", asset management.

JEL Classification. D24, M40, M41

Introduction.

Since the beginning of the full-scale invasion, Ukrainian enterprises have been operating under conditions of heightened economic instability, disrupted logistics routes, and limited financial resources. Under such circumstances, efficient management of current assets becomes particularly important, as they ensure the continuity of the operating cycle, the timeliness of settlements, and the maintenance of solvency. At the same time, inefficient use of these assets leads to slower capital turnover, increased costs, and deteriorating financial performance. These challenges are especially acute for enterprises in the port industry, whose operations are regularly affected both by changes in safe transportation corridors and by direct military aggression targeting infrastructure. Therefore, under martial law, the importance of effective current assets management significantly increases, as it determines the ability of enterprises to adapt to external challenges and maintain operational continuity.

Basic content.

In academic literature, current assets are interpreted in various ways; however, most approaches agree on their dynamic nature, high liquidity, and key role in operational activities. Generalizing the scientific positions of V. Khanina and M. Filatova [1, p. 120], as well as M. Abramchuk, Yu. Humenna, I. Tiutiunyk, and P. Rubanova [2, p. 55], current assets can be defined as a set of mobile resources of an enterprise that are in constant circulation, change their form within a single operating cycle, and ensure the continuity of production, sales, and settlements.

In Ukraine, the primary information base for their analysis is financial reporting, particularly Form No. 1 "Balance Sheet (Statement of Financial Position)," prepared in accordance with National

Accounting Standard 1 [3]. This provides the basis for assessing the volume, structure, and dynamics of current assets, as well as the sources of their formation.

The analytical process should be structured sequentially: from assessing the composition and structure of assets to analyzing the efficiency of their use. The latter includes the study of turnover and profitability. Identifying negative trends, such as a slowdown in turnover or a decline in profitability, requires factor analysis. Its results serve as a foundation for developing measures to optimize the asset structure, accelerate their circulation, and identify reserves for increasing enterprise profitability.

The efficiency of current assets utilization is assessed using a system of indicators. In particular, the turnover period reflects the speed of transformation of resources into cash; the turnover ratio characterizes the intensity of asset use; and the loading ratio indicates the amount of assets per unit of sales. Additionally, profitability indicators are applied to reflect the return on invested resources [1, p. 122].

Equally important is liquidity analysis, which allows assessment of the enterprise's ability to meet its short-term obligations in a timely manner. The current ratio reflects overall solvency, the quick ratio refines it by focusing on the most liquid assets, and the cash ratio indicates the capacity for immediate settlement of liabilities [4, p. 279].

Under wartime conditions, effective current assets management acquires strategic importance for port industry enterprises. Disruptions in logistics and instability in settlements necessitate increased liquidity and accelerated turnover of resources. In this context, particular attention should be paid to the activities of the State Enterprise "Administration of Seaports of Ukraine" (SE "ASPU"), established in 2013 to manage port infrastructure and ensure its development. The enterprise performs functions related to maintaining navigational safety, developing ports, and attracting investment, while uniting all seaports of the country [5].

Given the scale of ASPU's operations, the efficiency of current assets management directly affects the stability of the entire port system. The application of a comprehensive analytical approach to assessing their condition and use makes it possible to determine the level of adaptation of the port industry to external challenges. Therefore, an analysis of the efficiency of current assets utilization at SE "ASPU" for the first three quarters of 2025 compared to the corresponding period of 2024 is presented in Table 1.

Table 1. System of indicators for the efficiency of current assets utilization at SE "ASPU"

Indicator	First 9 months of 2024	First 9 months of 2025	Deviation (+/-)	Growth rate, %
Current assets turnover period (days)	255,74	319,07	63,34	24,77
Current assets turnover ratio	1,06	0,85	-0,21	-19,85
Current assets loading ratio	0,95	1,18	0,23	24,77
Current assets efficiency ratio	0,65	0,45	-0,20	-30,66

Source: compiled by the author based on the financial statements of SE "ASPU" [5].

For the first nine months of 2025, compared to the corresponding period of 2024, a general deterioration in the efficiency of current assets utilization at SE "ASPU" is observed, manifested in a slowdown in their turnover and a decline in performance indicators. In particular, the duration of one turnover cycle increased from 255 to 319 days, indicating a longer involvement of resources in the operating process and a slower conversion into cash.

This trend is also reflected in a 19.9% decrease in the turnover ratio. The reduction in the number of turnovers indicates a decline in the intensity of asset utilization, which may be associated both with a decrease in sales volumes and with the accumulation of excessive current assets. At the same time, the current assets loading ratio increased by 24.8%, indicating a higher amount of current assets per unit of sales. Such dynamics reflect an increase in the resource intensity of operations and indicate a decline in the efficiency of current assets utilization.

Negative changes are further confirmed by the dynamics of the current assets efficiency ratio, which decreased from 0.65 to 0.45. The reduction in profit generated per unit of current assets indicates a deterioration in their return and a decline in the overall effectiveness of business operations.

Therefore, the identified trends highlight the need to improve the analytical support of current assets management at SE “ASPU”, particularly in terms of accelerating their turnover, optimizing their structure, and enhancing their efficiency under conditions of an unstable external environment.

However, for a more comprehensive assessment of the company’s working capital position, it is necessary to analyze its liquidity indicators, as presented in Table 2.

Table 2. Analysis of liquidity indicators of SE “ASPU”

Indicator	First 9 months of 2024	First 9 months of 2025	Deviation (+/-)	Growth rate, %
Cash ratio	2,91	4,06	1,15	39,67
Quick ratio	3,28	4,49	1,21	37,00
Current ratio	3,42	4,69	1,26	36,88

Source: compiled by the author based on the financial statements of SE “ASPU” [5].

For the first nine months of 2025, compared to the corresponding period of 2024, a significant change in the liquidity indicators of SE “ASPU” is observed. In particular, the cash ratio increased by 39.7%, the quick ratio rose by 37.0%, and the current ratio also increased by 36.9%. Such dynamics indicate an overall strengthening of the company’s financial position and the availability of a sufficient level of current assets to cover short-term liabilities.

At the same time, certain negative aspects should be emphasized. The substantial accumulation of cash in accounts indicates that a portion of financial resources is not engaged in active investment or operational processes, which reduces the potential additional income from their efficient use. In other words, a high level of liquidity ensures safety and stability, but at the same time partially constrains the company’s financial efficiency due to the “passive” holding of funds.

Conclusions.

The conducted analysis of the performance indicators of SE “ASPU” demonstrates negative dynamics. On the one hand, the deterioration of turnover indicators and the decline in profitability indicate inefficient use of resources. On the other hand, an excessively high level of liquidity points to inefficient use of funds. This situation highlights the need to achieve an optimal balance between liquidity and profitability.

Improving analytical support should be aimed at the timely identification of negative trends, optimization of the structure of current assets, and intensification of their use in operational activities. This will not only increase the speed of capital turnover but also ensure the sustainable functioning of the enterprise, enhance its adaptability to external challenges, and create the preconditions for long-term development.

Bibliographical references.

1. Hanin, V., Filatova, M. Control and analysis of the current assets of the enterprise and the ways of improvement. *Young Scientist*, 2019, No 11 (75), 119-123. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-27>
2. Abramchuk, M. Yu. Humenna, Yu. H. Tiutiunyk, I. V. and Rubanov, P. M., *Finansovyj oblik* [Financial Accounting], *Sums'kyj derzhavnyj universytet*, 2018, 395 p. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/67297>
3. The Verkhovna Rada of Ukraine, National Accounting Standard (Standard) 1 "General Requirements for Financial Statements", approved by the order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 07.02.2013, No. 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
4. Burak, I., Hyrshkan, R. Information and analytical support for the management of current assets of the subject of entrepreneurial activity, *Young scientist*, 2018, № 5(57), 277-281. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/4515>
5. SE "Ukrainian Sea Ports Authority". Official website. URL: <http://www.uspa.gov.ua/en/>

ANALIZA GRADULUI DE UTILIZARE A IMOBILIZĂRILOR CA INSTRUMENT DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A PERFORMANȚEI ÎNTREPRINDERII

ANALYSIS OF FIXED ASSET UTILIZATION AS A TOOL FOR IMPROVING ENTERPRISE PERFORMANCE

Author: Veronika ZIKUL

the cycle of studies: Master's student

Odesa National Economic University, Ukraine,

E-mail: vzikul@gmail.com

Scientific coordinator: Kateryna SEMENOVA

Odesa National Economic University, Ukraine,

E-mail: ka_sta@ukr.net

ORCID ID: orcid.org/0000-0002-1613-7218

Abstract. The article explores the theoretical and practical aspects of fixed asset utilization as a strategic tool for enhancing enterprise performance. The study examines a comprehensive system of efficiency indicators, including fixed asset turnover, capital intensity, and profitability ratios. A detailed empirical analysis of LLC «Aqua frost» for the period 2023-2025 reveals that while significant capital investments drive positive dynamics in production and gross profit, they simultaneously cause a temporary decline in utilization efficiency. This phenomenon is attributed to a pronounced «time lag» between large-scale asset acquisition and the achievement of full projected capacity. The research substantiates strategic directions for optimizing asset returns, emphasizing the need for capacity load management and the implementation of digital monitoring systems to ensure long-term operational stability in the food industry.

Keywords: fixed assets, utilization efficiency, capital productivity, capital intensity, enterprise performance.

JEL Classification. D24, M40, M41

Introduction.

Under modern economic conditions, the efficiency of fixed asset utilization serves as a key factor in ensuring an enterprise's overall performance. Rational management of non-current assets facilitates increased production productivity, cost reduction, and the formation of sustainable competitive advantages. The relevance of this topic is driven by the necessity to enhance the utilization of the resource potential of enterprises amidst the digital transformation of the economy and the intensification of investment processes. The motivation for choosing this specific topic arises from the critical need for food industry enterprises to balance rapid technological modernization with the maintenance of operational profitability, particularly in highly volatile markets.

Scientific research reflected in the works of such scholars as O. Yemelyanov, T. Petrushka, A. Symak [1], N. Lutska, I. Tsiutsiak, and A. Tsiutsiak [2] underscores the importance of employing a system of efficiency indicators as a diagnostic tool for enterprise business activity. Synthesizing the current state of research, it is evident that while the theoretical framework for asset analysis is well-established, there remains a gap in empirical studies regarding the «time lag» effect between massive capital injections and the actual realization of economic benefits in the Ukrainian manufacturing sector. The primary goal of this research is to evaluate the efficiency of fixed asset utilization at LLC «Aqua frost» during a period of intensive investment expansion during 2023-2025 and to identify strategic directions for optimizing the return on newly acquired capital. To achieve this goal, the following research methods were employed:

- 1) horizontal and vertical analysis to track the dynamics of asset value and financial results;
- 2) ratio analysis to calculate fixed asset turnover and capital intensity;

3) the abstract-logical method for synthesizing findings and formulating recommendations for management.

Basic content.

Theoretically, the process of determining the efficiency of fixed asset utilization is based on a rational ratio between the value of the means of labor, represented by buildings, structures, equipment, and transport, and the volume of generated outcomes, specifically sales revenue and profit [1, p. 3]. In modern economic science, fixed assets are viewed not merely as passive tangible assets but as dynamic production potential. Their ability to generate added value directly depends on their technical condition, level of innovation, and capacity utilization rate [2, p. 73].

The evaluation of efficiency is conducted through a comprehensive system of indicators. A leading role is played by capital productivity, which characterizes the volume of output per unit of asset value, and capital intensity, which reflects the requirement for capital investment to generate a unit of income [1, p. 5]. The economic essence of this analysis lies in identifying latent reserves for production intensification and cost optimization. High efficiency in fixed asset utilization allows an enterprise to significantly reduce the cost of finished goods by decreasing the proportion of depreciation charges in the unit cost structure [2, p. 74-75]. This, in turn, accelerates capital turnover and enhances financial stability. Conversely, excessive asset accumulation without a proportional increase in revenue leads to the «freezing» of working capital in illiquid forms, resulting in lower overall profitability and necessitating management interventions such as modernization, technical re-equipment, or fundamental optimization of the asset structure.

The object of this study is LLC «Aqua frost», a recognized market leader and a prominent manufacturer of frozen seafood, notably under the «Vodniy Mir» brand [3]. For a food industry enterprise, regular analysis of fixed asset efficiency is critical due to the high share of technological and refrigeration equipment in the overall asset structure. It should be noted that the industry's specific requirements for strict adherence to temperature regimes and international quality standards result in the high complexity and cost of production lines. As the company operates in a highly competitive and dynamic market where consumer preferences constantly shift, it requires systematic capacity upgrades to maintain its market position. In this context, monitoring how large-scale capital investments in equipment transform into actual profit enables management to make informed decisions regarding the feasibility of further production expansion and cost recovery.

Thus, to provide an objective assessment of the current state and development dynamics of the material and technical base, we shall calculate the efficiency indicators for fixed asset utilization at LLC «Aqua frost» in Table 1 and proceed with their subsequent interpretation.

Table 1. Analysis of fixed asset utilization efficiency at LLC «Aqua frost» for 2023-2025

Indicators	2023	2024	2025	2025 Variance in %, relative to:	
				2023	2024
A	1	2	3	4	5
1. Average annual value of fixed assets, thsd UAH	4929	6296	60788	+1133.27	+865.51
2. Production volume, thsd UAH	2105571	2567259	2991881	+42.09	+16.54
3. Gross profit, thsd UAH	338221	490921	666969	+97.20	+35.86
4. Operating profit, thsd UAH	14283	17787	30119	+110.87	+69.33
5. Capital productivity, UAH	427.181	407.761	49.218	-88.48	-87.93
6. Capital intensity, UAH	0.002	0.003	0.021	+950.00	+600.00

7. Indicators per 100 UAH of fixed assets:					
- gross profit, UAH	6861.86	7797.35	1097.21	-84.01	-85.93
- operating profit, UAH	289.77	282.51	49.55	-82.90	-82.46

Source: compiled based on the data of LLC «Aquafröst» for 2023-2025 [3].

Based on the calculations presented in Table 1, it can be concluded that LLC «Aquafröst» experienced a substantial increase in the average annual value of its fixed assets during the 2023-2025 period. This surge became particularly pronounced in 2025, when the value of assets rose by 1133.3% compared to 2023 and by 865.5% compared to 2024. Such a significant expansion of the material and technical base resulted from the implementation of a strategic investment program aimed at the comprehensive modernization of production capacities. Although this process was accompanied by positive dynamics in production volumes and gross profit, the growth rates of these performance indicators significantly lag behind the rate of asset renewal, creating a time lag in achieving the full economic effect. Despite the expansion of operations, the indicators of fixed asset utilization intensity demonstrated a negative trend. Specifically, capital productivity fell from 427.2 UAH in 2023 to 49.2 UAH in 2025 – a decline of 88.5%. Consequently, capital intensity increased by 950%, indicating a sharp rise in the capital-to-output ratio. This suggests that the newly commissioned capacities have not yet reached their projected productivity or are underutilized, which currently diminishes the overall efficiency of fixed capital.

Furthermore, the profitability metrics per 100 UAH of fixed assets confirm a decline in relative efficiency, as gross profit per unit of asset value decreased by 84%, and operating profit by 82.9%. Although the absolute financial result from operating activities grew by 110.9% over the three years, its generation per unit of equipment value slowed down considerably. This is explained by the fact that the full impact of large-scale investments in fixed assets has not yet materialized, and at this stage, the costs of maintaining and depreciating a large volume of assets outpace the growth of net income.

Overall, the analysis reveals that in 2025, the performance level of fixed asset utilization at LLC «Aquafröst» remains a priority for optimization due to the low returns on newly created capital. Consequently, it is advisable for the enterprise management to focus on measures aimed at maximizing capacity utilization and reaching targeted return on investment (ROI) figures. Primarily, an audit of the operational efficiency of new fixed asset units is necessary to diagnose critical bottlenecks in the production process that hinder the full realization of non-current asset potential. Simultaneously, the enterprise should implement a rigorous control system for operating expenses related to the maintenance and installation of various asset groups to accelerate the payback period of capital investments.

Conclusions.

The conducted study allows for the systematization of the analysis results regarding the efficiency of fixed asset utilization at LLC «Aquafröst». It has been established that the enterprise is currently in a phase of active investment expansion, as evidenced by the rapid growth in the value of fixed assets in 2025 by 1133.3% compared to 2023. However, a significant gap was identified between the rate of renewal of the material and technical base and the growth rate of performance indicators, which led to a decrease in fixed asset turnover by 88.5% and a corresponding increase in capital intensity. This confirms the theoretical assumption regarding the existence of a time lag between capital expenditures and the moment assets reach their projected capacity. The primary limitations of this study include the exclusive use of annual financial reporting data, which does not allow for a detailed assessment of the technical condition and the degree of utilization of specific types of equipment

throughout the year. Additionally, analytical difficulties arise from the high volatility of the food industry market, which affects the inconsistency of profit generation per unit of assets. Future research directions may focus on developing models to optimize the structure of non-current assets for LLC «AquaFrost» amidst digital transformation. A promising area of inquiry involves the implementation of intelligent equipment monitoring systems, which would minimize operating costs and enhance the profitability of fixed asset utilization in the medium term.

Bibliographical references.

1. YEMELYANOV, O., PETRUSHKA, T., & SYMAK, A. (2022). Efficiency indicators of production resource utilization as tools for diagnosing the economic activity of enterprises. *Economy and Society*, 36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-32>
2. LUTSKA, N., TSIUTSIK, I., & TSIUTSIK, A. (2024). The essence of fixed assets and analysis of their utilization efficiency in the context of digital transformation. *Galician Economic Bulletin*, 91, 6. 71-80. DOI: [10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.06.071](https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.06.071)
3. LLC «AQUAFROST». Financial statements for the year (2025). URL: <https://clarity-project.info/edr/33798852/company-finances?year=2025&mode=yearly>

**RAPORTAREA INTERNĂ A ÎNTREPRINDERII CA BAZĂ PENTRU LUAREA
DECIZIILOR MANAGEMENTALE****INTERNAL REPORTING OF THE ENTERPRISE
AS A BASIS FOR MAKING MANAGEMENT DECISIONS****Author: Yuliia ROSOKHATA**

the cycle of studies: Undergraduate student
Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: yuliarosohata1@gmail.com

Scientific coordinator: Hanna MOSKALIUK

Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: moskaliukann@gmail.com
ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-9810-0522>

Abstract. *The essence of the company's internal reporting and its significance in the management system are investigated. The concepts of "internal reporting" and "management reporting", as well as approaches to their interpretation in the works of Ukrainian scientists and practitioners, are considered. The main requirements for the formation of management reporting are analyzed, which allows reflecting the real state of the company's activities and providing management with complete and reliable information. It is established that internal reporting is an important source of information about the results of the enterprise's activities and an effective tool for controlling business processes. It is noted that such reporting should be operational, concise and provided exactly when it is necessary for making informed management decisions without excessive information.*

Keywords: *internal reporting, management reporting, management decisions.*

JEL. *M41*

Introduction.

In modern conditions, the stable development of an enterprise requires rational management, a reliable basis for which is high-quality internal reporting. The lack of clear legislative regulation and the status of commercial secrets significantly complicate the processes of forming such information in practice. Although the issues of management accounting are sufficiently covered in the scientific literature, the conceptual principles of integrating reporting directly into the management system still need clarification. Accordingly, this study is aimed at revealing the essence of internal reporting and substantiating its role as a key basis for making effective management decisions. The methodological basis of the work is a critical analysis and synthesis of available scientific sources, which allows forming a holistic vision of this problem.

Basic content.

The effectiveness of enterprise management largely depends on the reliability, completeness and timeliness of information on business processes, availability and use of resources, sources of financial results and directions of profit use. A reliable source for making management decisions is intra-corporate management reporting, which is formed on the basis of accounting data and special procedures for processing, grouping and calculating information (Yaremenko, 2024).

The reporting system allows reflecting the enterprise's activities not only through financial indicators but also through production and technological ones. It includes a set of systematized data, an analysis of deviations from plans and estimates, which ensures prompt evaluation of results and the selection of effective solutions (Polishchuk, 2021). Information is provided with varying frequency – from daily to annual reports, as well as in cases of deviations or special situations.

Rational reporting organization involves determining the sources of input information, the form and content of reports, as well as covering all segments of the management division, including activities, products and responsibility centers (Yasinska, 2024). The main users are managers of all levels and administrative staff, which contributes to increasing discipline and responsibility (Harkusha, 2020). The flexibility of the management reporting system allows taking into account the specifics of the enterprise's activities and the needs of management personnel, provides a source of information for control, analysis, budgeting and decision-making (Zavoritnii, 2024). The use of the term intra-corporate management reporting helps to clearly outline the goals, subjects of information and the procedure for compiling reports, covering the entire spectrum of the enterprise's activities.

The modern development of internal reporting systems at enterprises is impossible without deep digitalization of business processes and the introduction of the latest management technologies. The use of complex information ecosystems, such as resource planning systems (ERP), business analytics tools (BI) and platforms for processing large data sets, ensures full automation of the collection, processing, aggregation and visualization of management information. This significantly increases the efficiency and effectiveness of reporting. In addition, minimizing manual labor allows you to almost completely eliminate the risk of human errors, significantly increasing the reliability and analytical value of data. Using such digital tools, management receives instant access to key performance indicators in real time, which contributes to making more informed and substantiated management decisions (Zavoritnii, 2024).

Moreover, digital technologies are radically changing the role of internal reporting itself, transforming it from a tool for simple retrospective analysis into a key element of strategic management. The implementation of intelligent analytical systems, interactive dashboards and predictive analytics tools allows not only to monitor current performance, but also to proactively model alternative scenarios for the company's development. This allows management to assess potential risks in advance and predict future financial and economic indicators with high accuracy. Under such conditions, internal reporting becomes the main information foundation of the controlling system, which ensures a global increase in management efficiency, rational optimization of resources and reliable strengthening of the company's competitive position in a dynamic market. Furthermore, the successful integration of these advanced digital ecosystems requires continuous training of personnel and the adaptation of corporate culture. As practice shows, the lack of clear regulations and insufficient qualification of employees can significantly hinder the implementation of modern reporting tools. Therefore, employees must be equipped with the necessary analytical skills to correctly interpret automated reports. Additionally, as the volume of sensitive data grows, ensuring robust cybersecurity measures and strict confidentiality becomes a critical priority (Hevlych, 2020). Effective management of the enterprise requires reliable, complete and timely information about business processes, resources, financial results and the use of profit. Strategic information, as a rule, is intended for top management and is characterized by a wide range of problems, a high level of generalization and a significant time horizon. Tactical data is focused on middle managers, covers a narrower range of problems, has an internal and external focus and is characterized by high accuracy. Operational information is used by lower levels of management, contains a narrow range of problems, a low level of generalization and a high level of accuracy (Harkusha, 2020; Hevlych, 2020).

Confidentiality of information is an important characteristic, as it covers all three groups and ensures effective management, improved financial performance and decision-making in a competitive environment. Reports should provide a clear picture of the state of all levels of the enterprise's activities, including individual operations, responsibility centers and production segments.

For operational control and management of processes, such as supply, production, and product sales, information is generated based on operational accounting data over short periods of time – a

day, a week, or a ten-day period. Such reporting is individual and differentiated; its main task is providing timely information for making managerial decisions (Harkusha, 2020).

Information for decision-making should take into account the main stages of the management process and meet the requirements of reliability, completeness and relevance (Yaremenko, 2024). Compliance with these principles allows for effective control, analysis and forecasting of the enterprise's activities, which is the basis for making informed management decisions (Table 1).

Table 1. Characteristics of internal management reporting

Requirements	Explanation
Reliability and timeliness	Information must accurately reflect the real state of processes, resources, and financial results and be provided at the time it is needed for decision-making.
Completeness and targeting	Reporting covers all key aspects of the company's operations, but is presented to specific managers in terms of their areas of responsibility so as not to overload them with unnecessary data.
Clarity and usefulness	Data is presented in a form that allows you to easily monitor, analyze and forecast the activities of the enterprise, which ensures informed management decisions.
Flexibility and confidentiality	The system adapts to changes in the enterprise and the needs of managers, while maintaining the intra-corporate nature of the data, protecting commercial interests.

Source: compiled by the author based on source (Yaremenko, 2024)

The effectiveness of internal management reporting directly depends on strict adherence to key quality requirements. Ensuring reliability and timeliness ensures that managers receive an accurate reflection of the real state of the enterprise exactly when it is needed for decision-making. In addition, completeness and targeting allow you to cover all operational aspects without overloading managers with unnecessary data, and flexibility and confidentiality adapt the system to changes and reliably protect the company's commercial interests.

Conclusions.

Internal reporting is the basis for making management decisions at all levels of the enterprise management. It provides reliable information about the organization's activities and serves as an effective tool for controlling the work of departments. Such reporting should be prompt, understandable, useful and provided exactly when it is necessary for making specific decisions, without unnecessary information, which allows you to quickly assess its content.

Important characteristics of internal management reporting are objectivity, reliability and accessibility for a specific responsible manager, who receives only the information that is relevant to his competence. Practice shows that many large enterprises form management accounting reports without clear rules, which indicates a lack of regulation and insufficient qualification of personnel.

For effective management and making informed decisions, it is advisable to develop a management reporting system that will include data on profitability, costs, comparison of actual and planned indicators for different periods, as well as the consequences of previously made decisions. Such a system will serve as a reliable source of information for current and future management decisions.

Bibliographical references.

1. YAREMENKO, L. M. et al. Internal reporting and its use for analysis and control. *Agrosvit*. 2024, № 3, pp. 68–74. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.3.68>
2. POLISHCHUK, O., SHYMKO, N. Management reporting of the enterprise: information value and optimal structure. *Economy and society*. 2021, №. 32. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-42>
3. YASINSKA, A. Methodology of forming management reporting in the enterprise management system. *Economy and society*. 2024, №. 66. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-88>
4. HARKUSHA, S. Implementation of management reporting in the system of management accounting at the enterprise. *Market Infrastructure*. 2020, №. 39. URL: <https://doi.org/10.32843/infrastructure39-62>
5. ZAVORITNII, M. V. Innovative solutions and optimization of the management reporting system at the enterprise. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. 2024, № 23, pp. 122–129. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.23.122>
6. HEVLYCH, I. H. Formation of management reporting system in the process of the enterprise strategy implementation. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series Economic Sciences*. 2020, №. 38, pp. 92–95. URL: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2020-38-16>

CZU: 657.922:006.44(100)

CARACTERISTICILE EVALUĂRII IMOBILIELOR DE INVESTIȚIE LA VALOAREA JUSTA CONFORM IFRS

FEATURES OF VALUING INVESTMENT PROPERTY AT FAIR VALUE IN ACCORDANCE WITH IFRS

Author: Yuliia SIROSHTAN

the cycle of studies: Undergraduate student
Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: yuliasiroshtan5879@gmail.com

Scientific coordinator: Ruslan VOLCHEK

Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: ruslan1981196@ukr.net

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-3741-1458>

Abstract. *This paper examines the theoretical and practical aspects of measuring investment property (IP) at fair value in accordance with International Financial Reporting Standards (specifically IAS 40 and IFRS 13). The criteria for asset recognition, the hierarchy of sources for determining fair value, and the specifics of documenting the valuation under martial law are analyzed. Special attention is paid to the impact of tax changes in 2024–2025 (military levy) and the reform of commercial legislation (repeal of the Commercial Code) on the accounting and management of real estate properties.*

Keywords: *Investment property, fair value, IAS 40, IFRS 13, NAS 32*

JEL. *M41, R43*

Introduction.

The relevance of the chosen topic stems from the current transformative processes in Ukraine's economy, particularly the transition of enterprises to a fair value asset valuation model. This approach serves as a strategic tool for enhancing the investment attractiveness of business entities, as it ensures a more relevant and accurate reflection of asset values in financial statements. In the context of martial law and the subsequent reconstruction of Ukraine's economy, the accuracy of real estate valuation takes on particular importance, as it directly affects the ability to attract financing, as well as the correct determination of tax liabilities.

The rationale for selecting this research topic lies in the need for a clear distinction between accounting approaches to asset valuation and legal requirements for establishing the evidentiary basis of their value. This issue is exacerbated by high volatility in the real estate market and significant changes in legislation, particularly the transformations that occurred in 2025. This necessitates a comprehensive study of the interaction between accounting standards and legal regulations.

The aim of the study is to conduct a comprehensive analysis of the mechanisms for valuing investment property at fair value in accordance with International Financial Reporting Standards, as well as to identify the specifics of documenting market prices and assess the impact of changes in tax legislation – particularly new military tax rates – on real estate transactions.

The methodological framework of the study is based on general scientific and specialized research methods, including a systematic analysis of the regulatory framework (International Financial Reporting Standards, as well as Ukraine's tax and civil legislation), the comparative method (for comparing valuation models), and the deductive method, which allows general principles to be applied to specific business situations.

During the synthesis of the research results, it was established that, despite the flexibility of international financial reporting standards in the choice of approaches to asset valuation, the national

legal framework is characterized by a high level of formalization and requires detailed documentary support for every assumption used in the valuation process. This discrepancy creates additional challenges for business entities and auditors, particularly in ensuring consistency between accounting estimates and legally significant evidence of asset values.

Basic content.

In examining the specifics of accounting for and valuing investment property, it is advisable first and foremost to define its economic substance and recognition criteria in accordance with International Financial Reporting Standards. According to International Accounting Standard 40 (IAS 40), investment property is defined as real estate (land or buildings) held for the purpose of earning rental income or capital appreciation (IAS 40). In national practice, these approaches are implemented through NAP(S) 32 "Investment Property," which ensures methodological consistency between international and domestic accounting standards.

At the same time, the legal aspect of regulating property relations regarding investment property is of significant importance. In particular, as of August 28, 2025, following the repeal of the Commercial Code of Ukraine (pursuant to Law No. 4196), corporate regulation was transferred to the scope of the Civil Code of Ukraine (Law of Ukraine No. 4196-IX «On the Specifics of Regulating the Activities of Legal Entities of Certain Organizational and Legal Forms During the Transition Period and Mergers of Legal Entities», dated January 9, 2025). In this regard, the valuation of property rights in investment real estate must be conducted exclusively in accordance with civil law contracts and the provisions of civil legislation governing the activities of business entities. This transformation heightens the requirements for the legal soundness of asset valuations.

One of the key components of a company's accounting policy is the choice of a valuation model for investment property. Specifically, a company has the right to apply the fair value model at each balance sheet date. A distinctive feature of this model is the absence of depreciation charges on such properties, which is due to their investment nature. At the same time, changes in fair value are recognized in the financial results of the reporting period, specifically as other operating income or expenses, which directly affects the company's profitability indicators.

It should be noted that fair value is not always identical to market value, as it is determined taking into account market participants' assumptions, transaction conditions, and factors of uncertainty.

The process of determining fair value is based on the provisions of IFRS 13, which provides for the use of a hierarchy of inputs (IFRS 13). The highest priority is given to the active market level, which involves using prices for identical items under similar conditions. In the absence of such data, the adjusted market price approach is applied, which is based on information regarding similar properties, taking into account adjustments for their characteristics (condition, area, location, lease terms, etc.). An alternative tool is the income approach, which involves determining the present value of future cash flows by discounting them. The choice of one approach over another depends on the availability and reliability of market information. In this context, the determination of fair value requires mandatory consideration of the risks inherent in the asset, including liquidity risk, macroeconomic instability, as well as specific risks associated with the state of war, which affect discount rates and expected cash flows. In addition, an important methodological aspect is the determination of the unit of account, which may involve the valuation of either a single real estate property or a portfolio of properties, thereby influencing the valuation results.

A key feature of fair value valuation of investment property is the requirement for proper documentary support. In view of this, the valuation process takes on the characteristics of applied scientific research, as it involves the collection, analysis, and interpretation of market data to form well-founded conclusions. In accordance with the provisions of legislation governing scientific and

scientific-technical activities, such research is aimed at obtaining new knowledge for practical application. In the context of tax control, it is advisable to formalize the results of the valuation, in particular by issuing an internal order to conduct market research and preparing a report on market analysis, which should include a comparative analysis of the properties, price trends, and analytical conclusions.

Another key element of applying the fair value model is adequate disclosure in financial statements. In particular, entities must disclose valuation methods, the level of the input data hierarchy, key assumptions, and the sensitivity of valuation results to changes in such assumptions, which enhances transparency and builds trust among users of financial statements.

In addition, the valuation of and transactions involving investment property must be considered within the tax context. Specifically, when conducting transactions involving the lease or disposal of real estate, changes in military tax rates must be taken into account. As of the end of 2024, the rate for individuals and individual entrepreneurs under the general taxation system is set at 5%, while starting in 2025, single-tax payers in the third group are required to pay a military levy of 1% of their income. These changes have a direct impact on the financial results of real estate transactions and must be taken into account when making management decisions.

It is worth noting the relationship between the valuation of investment property and the provisions of IFRS 16 “Leases,” as expected lease payments form the basis for forecasting cash flows within the income approach to valuation.

Conclusions.

A summary of the study’s findings suggests that applying the fair value model for investment property ensures the generation of the most relevant and economically sound information regarding the value of a company’s assets and capital. This approach helps avoid distortions in financial statements, particularly the artificial understatement of asset values due to depreciation charges, which is especially relevant for real estate properties with a tendency toward rising market values. Accordingly, the use of fair value enhances the informative value of financial statements for investors and other interested users.

At the same time, the study’s findings indicate the presence of a number of significant limitations and practical difficulties in applying this model. First and foremost, fair value measurement is characterized by a high degree of subjectivity, especially in conditions of limited market activity caused by military risks. In such cases, the use of models from the third level of the hierarchy (in particular, the income approach with discounted cash flows) involves a significant number of assumptions, which can lead to differences in professional judgment and disputes between business entities and auditors.

An additional deterrent is the cost of the valuation process, which stems from the need to regularly update data on the market value of assets and engage independent professional appraisers. This increases the administrative burden on businesses and affects the economic feasibility of applying the fair value model, particularly for small and medium-sized enterprises. Furthermore, a significant risk is the high volatility of financial performance indicators, as changes in fair value are directly reflected in the profit or loss for the reporting period. This, in turn, can complicate the development of a stable dividend policy and strategic financial planning. Given the identified issues, future research should focus on refining methodological approaches to the valuation of investment property. In particular, a key area of focus is the integration of artificial intelligence tools and big data technologies to enhance the objectivity and accuracy of market indicator assessments. Such approaches align with current trends in the development of the financial market and the research priorities of Ukraine’s banking sector. Particular attention should be paid to developing methodological guidelines for assessing

damage caused to real estate as a result of armed aggression, which is critically important in the context of post-war reconstruction and compensation (restitution) mechanisms. Establishing uniform approaches in this area will help increase the transparency of assessments, ensure legal certainty, and facilitate the effective mobilization of international financial assistance.

Bibliographical references.

1. International Accounting Standard 40 (IAS 40). Investment Property: Standard of the International Accounting Standards Board dated January 1, 2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_026#Text.
2. On the Specifics of Regulating the Activities of Legal Entities of Certain Organizational and Legal Forms During the Transition Period and Mergers of Legal Entities: Law of Ukraine No. 4196-IX dated January 9, 2025: as of December 12, 2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>.
3. International Financial Reporting Standard 13 (IFRS 13). Fair Value Measurement: Standard of the International Accounting Standards Board dated January 1, 2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_068#Text.

PARTICULARITĂȚILE DETERMINĂRII VALORII JUSTE A ACTIVELORE NECORPORALE

SPECIFIC ASPECTS OF DETERMINING THE FAIR VALUE OF INTANGIBLE ASSETS

Author: Svitlana POZNANSKA

Odesa National University of Economics, Ukraine

E-mail: svitlana.poznanska24@gmail.com

ORCID code: <https://orcid.org/0009-0008-1534-0039>

Scientific coordinator: Ruslan VOLCHEK

Odesa National Economic University, Ukraine

E-mail: ruslan1981196@ukr.net

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-3741-1458>

Abstract. *The growing importance of intangible assets in the overall resource structure of enterprises requires their accurate and well-grounded valuation within accounting and financial reporting frameworks. The determination of their fair value becomes especially significant under conditions of economic digitalization and the increasing role of intellectual property in business operations. The purpose of this study is to investigate the peculiarities of fair value measurement of intangible assets for accounting and auditing in accordance with both national standards and International Financial Reporting Standards. The research methodology is based on regulatory review, comparative analysis, and the synthesis of existing accounting practices. The paper examines the key valuation approaches applied in international practice, including the market, cost, and income methods. The results highlight major challenges associated with fair value measurement of intangible assets, such as the lack of active markets, a strong reliance on professional judgment, and the complexity of forecasting expected economic benefits. The study emphasizes the importance of adopting an integrated approach to valuation in order to enhance the reliability, transparency, and overall quality of financial reporting.*

Keywords: *intangible assets, fair value, accounting measurement, financial reporting, audit, IFRS 13, valuation approaches.*

JEL. *M41, K10*

Introduction.

In the current conditions of economic transformation and the rapid development of digital technologies, the role of intangible assets in business activities is significantly increasing. They are increasingly shaping the competitive advantages of enterprises, determining their market value and investment attractiveness. This is especially characteristic of companies in innovative industries and the IT sector, where intellectual property, software products, brands, and other intangible resources serve as key sources of future economic benefits. Under such conditions, ensuring the reliable valuation of intangible assets becomes crucial for the preparation of high-quality financial statements and informed managerial decision-making (Dubas, 2025).

At the same time, determining the fair value of intangible assets remains one of the most complex aspects of accounting and auditing. This is due to the absence of active markets for most such assets, the difficulty of forecasting future economic benefits, and the high level of dependence of valuation results on professional judgment. Additional challenges arise in the application of International Financial Reporting Standards, particularly with regard to the use of different valuation approaches and the selection of justified assumptions.

An in-depth study of the specific features of fair value measurement of intangible assets is necessary in the context of harmonizing the national accounting system with international practices. The growing number of business transactions involving the contribution of intangible assets to share capital, their revaluation, and business combinations creates a need to improve methodological approaches to their valuation.

Within the framework of this study, an analysis of the regulatory framework governing the accounting of intangible assets has been conducted, approaches to determining their fair value in accordance with international standards have been systematized, and practical aspects of applying these approaches in accounting have been examined. The use of methods such as analysis, comparison, and generalization has made it possible to form a comprehensive understanding of current challenges in the valuation of intangible assets and to outline potential directions for improving the reliability of financial information.

Basic content.

In the development of modern business models, intangible assets increasingly serve not only as objects of accounting but also as key drivers of value creation within enterprises. The specificity of their valuation lies in the combination of economic feasibility, legal certainty, and analytical calculations, which requires a comprehensive approach to determining their fair value. It is also important to consider that the value of an intangible asset is not fixed but changes under the influence of both external and internal factors, including market conditions, the level of competition, and the innovativeness of the environment (Kryshtal & Horbei, 2025).

One of the key features of determining the fair value of intangible assets is the need to adapt classical valuation approaches to the specifics of the asset. In cases where there is no active market for a particular asset, the application of the market approach is limited, which leads to a shift toward income or cost approaches. At the same time, even within a single approach, different methods may be applied, resulting in variability of valuation outcomes and requiring additional reconciliation.

For a deeper understanding of valuation specifics, it is advisable to generalize the key factors influencing the determination of the fair value of intangible assets.

Table 1. Factors influencing the determination of the fair value of intangible assets

Factor	Nature of influence
Useful life	Determines the duration of expected economic benefits
Risk level	Affects the discount rate
Market environment	Shapes the expected demand for the asset
Innovativeness of the asset	Determines the potential for income growth

Source: compiled by the author based on (Miroshnychenko & Lutai, 2025)

The influence of these factors is interrelated, which complicates the valuation process and increases the requirements for the justification of decisions made. In particular, an incorrect determination of the useful life or risk level may significantly distort valuation results, which, in turn, will affect financial reporting indicators.

An important aspect is also the need to consider the fair value hierarchy established by international standards. It prioritizes the use of market-based data; however, in their absence, the application of indirect valuation methods is permitted. In the practical activities of Ukrainian enterprises, Level 2 and Level 3 inputs are most commonly used, as they are based on indirect indicators and require a significant amount of analytical work.

The specific features of fair value determination are clearly manifested in the audit process. When verifying the accuracy of the valuation of intangible assets, the auditor must assess not only the calculations but also the reasonableness of the assumptions used. This significantly complicates audit procedures and increases the risk of professional disagreements between valuers, accountants, and auditors (Kundria-Vysotska, Demko & Wagner, 2025).

As an illustration, one may consider the valuation of a software product developed internally by an enterprise. If the development costs amounted to UAH 300 thousand, but the expected economic benefits exceed this amount, there arises a need to determine its fair value taking into account potential income. In this case, the income approach allows for a more substantiated valuation compared to the cost approach; however, it requires careful forecasting.

The recognition of such transactions in accounting may be accompanied by the following entries:

Dr 127 «Other Intangible Assets»

Cr 154 «Acquisition (Creation) of Intangible Assets».

In the case of subsequent revaluation:

Dr 127 «Other Intangible Assets»

Cr 411 «Revaluation Surplus of Intangible Assets».

The conducted analysis suggests that the main challenges in determining the fair value of intangible assets remain the limited availability of market information, the difficulty of forecasting future economic benefits, and the significant reliance on professional judgment. Under conditions of economic instability, these factors intensify, requiring particular attention to the quality of valuation (Svynous, 2024).

Overcoming these challenges is possible through the improvement of methodological approaches to valuation, in particular by combining different methods, applying scenario analysis, and involving independent experts. An important direction is also enhancing the transparency of financial reporting through the disclosure of information on the assumptions used and the level of valuation uncertainty (Budnik, 2020).

Thus, the determination of the fair value of intangible assets is a complex process that requires consideration of a significant number of factors and the application of a comprehensive approach. Ensuring the reliability of such valuation is a necessary condition for the preparation of high-quality financial reporting and improving the efficiency of enterprise management.

Conclusions.

The study has summarized the main characteristics of determining the fair value of intangible assets, revealing that this process is highly complex and heavily dependent on the quality of input data and the validity of the assumptions applied. It has been found that the reliability of valuations largely relies on the consistency of results obtained through different methods, as well as the professional judgment of those involved in the valuation and audit process.

The study's limitations are linked to the limited availability of market data on intangible assets and the variability of practical approaches to their valuation across different organizations. Additional challenges arise from the instability of the economic environment and the difficulty of forecasting future economic benefits. Future research should focus on developing standardized methodological approaches for valuing intangible assets, enhancing the informational support for valuations, and improving disclosure practices in financial reporting. Such measures would contribute to greater reliability, transparency, and analytical value.

Bibliographical references.

1. Dubas, V. O. Approaches to the Classification of Intangible Assets in the Portfolio of an International Company. *World Economy and International Economic Relations in the Context of Global Societal Challenges*, 2025. Disponibil: at: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-499-6-36>
2. Kryshchal, H., Horbei, O. Features of the Valuation of Intangible Assets. In: *Modernization of the Economy: Current Realities, Forecast Scenarios and Development Prospects: Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference*, Kherson, April 27–28, 2023. Kherson–Khmelnitskyi, 2023, pp. 454–456.
3. Miroshnychenko, O. V., Lutai, A. O. Features of Recognition and Classification of Intangible Assets in Accordance with National Accounting Standards and IFRS. In: *Current State and Prospects for the Development of Accounting*,

Auditing, Taxation and Analysis in the Context of International Integration: Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Internet Conference, Kherson, November 18, 2025. Kherson–Khmelnitskyi, 2025, pp. 65–69.

4. Kundria-Vysotska O, Demko I., Wagner I. Features of Recognition and Presentation of Intangible Assets in Financial Statements. In: *Prospects for the Development of Accounting, Analysis and Auditing in the Context of European Integration*: Proceedings of the 11th International Scientific and Practical Conference, Odesa, May 18, 2023. Odesa, 2023, pp. 93–96.
5. Svytnous, I. et al. Fair Value Measurement of Assets as Objects of Accounting and Cost Management of an Enterprise under IFRS *Application*. Sustainable Economic Development, 2024, №. 4(51), pp. 127–133. Disponibil: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-18>
6. Budnik I. Determination of the fair value of intangible assets in the context of the modern enterprise development. *Economic scope*. 2020. Disponibil: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/154-40>

PECULIARITĂȚI ALE EVALUĂRII VALORII JUSTE A MIJLOACELOR FIXE ALE ÎNTREPRINDERII

KEY ASPECTS OF FAIR VALUE MEASUREMENT OF FIXED ASSETS

Author: Anna PECHENA

the cycle of studies: Undergraduate student
Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: nushapechena@gmail.com

Scientific coordinator: Ruslan VOLCHEK

Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: ruslan1981196@ukr.net

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-3741-1458>

Abstract. *The article examines the theoretical and practical aspects of measuring the fair value of an enterprise's property, plant and equipment in accordance with the requirements of IFRS 13. It highlights the advantages of using fair value rather than historical (original) cost to enhance the transparency and relevance of financial statements. Particular attention is given to the main methodological approaches to valuation — the market, cost, and income approaches — as well as the three-level hierarchy of inputs. The study also addresses the specifics of conducting revaluations and impairment testing of assets. The role of professional judgement in determining fair value under conditions of limited market activity is substantiated. The findings emphasize that adopting the concept of fair value represents an essential step toward objectively reflecting the real economic potential of business entities in today's market environment.*

Keywords: *fixed assets, fair value, IFRS 13, market approach, cost approach, income approach, hierarchy of sources, revaluation.*

JEL. *M41, L32.*

Introduction.

In the contemporary architecture of global financial markets, the quality of accounting information is determined not only by its accuracy but also by its ability to reflect the real economic position of a business entity. A key element of any enterprise's production and investment potential is property, plant and equipment, which form the material foundation for value creation. However, under conditions of accelerated scientific and technological progress, high price volatility, and rapid digitalization of the economy, traditional historical cost methods are increasingly proving inadequate. Valuing assets at their acquisition cost creates an "information gap" between the data presented in financial statements and current market reality. This gap misleads investors, creditors, and other stakeholders.

The relevance of this issue is further strengthened by Ukraine's strategic course towards integration into the European community, which requires mandatory application of International Financial Reporting Standards (IFRS) for public interest entities and large companies. The transition from national accounting regulations to international standards is not merely a technical change in accounting policy, but a shift in conceptual paradigm — from conservative asset protection to the reflection of their current economic value. It is the concept of fair value, enshrined in IFRS 13, that serves as the key instrument capable of "revitalizing" financial reporting by transforming it from a historical archive into a relevant basis for strategic management decision-making. Effective management of property, plant and equipment in a market economy requires understanding that an asset is worth as much as the economic benefits it can generate today, rather than the amount paid for it years ago. This is particularly important for capital-intensive industries, where property, plant and equipment constitute over 70–80% of the balance sheet total. Therefore, research into the specifics

of fair value measurement is critically important for ensuring capital transparency and enhancing the overall international competitiveness of Ukrainian businesses.

Analysis of Recent Research and Publications.

The issue of methodology for measuring property, plant and equipment has been studied by scholars such as I. Feofanova, O. Antonova, A. Goncharenko, T. Melnyk, V. Shatskov, M. Bondar, and A. Kulyk. Their scientific publications emphasize the differences between national standards (NP(S)BO 7) and international standards (IAS 16), as well as the complexities associated with the application of professional judgement (Shatskov, 2024).

The methodological approaches and hierarchy of valuation. IFRS 13 defines fair value as a market-based measurement that reflects the exit price in an orderly transaction between market participants at the measurement date (Goncharenko & Melnyk, 2022).

The standard identifies three main valuation approaches:

- The market approach relies on prices and other relevant information generated by market transactions involving identical or comparable assets. This approach is most appropriate for real estate and vehicles, where an active secondary market exists (Ivanilova & Akimova, 2020).
- The cost approach reflects the amount that would currently be required to replace the service capacity of the asset (current replacement cost). The valuation takes into account all types of depreciation: physical (mechanical damage), functional (technological obsolescence), and external economic (changes in market conditions).
- The income approach converts expected future cash flows, revenues, and expenses into a single present (discounted) amount. This approach is particularly important for unique assets that generate direct economic benefits for the owner.

To minimize subjectivity, a three-level fair value hierarchy has been introduced:

- Level 1 (quoted prices),
- Level 2 (observable inputs)
- Level 3 (unobservable inputs) (Shatskov, 2024).

Features of the Assessment and Revaluation Procedure.

The process of revaluing property, plant and equipment under the fair value model requires an entity not only to perform mathematical calculations but also to conduct a thorough analysis of the market environment at each reporting date. The main technical challenge lies in determining the frequency of such revaluations: the standard does not establish strict deadlines, stating only that the carrying amount should not differ materially from the fair value (Goncharenko & Melnyk, 2022). This compels business entities to implement continuous price monitoring systems, which, in an unstable economy, can lead to significant fluctuations in net profit due to the recognition of revaluation gains or losses either in equity or in the financial result.

The application of professional judgement becomes particularly critical when dealing with Level 3 inputs of the fair value hierarchy, where observable market information is largely absent. In such cases, entities develop their own cash flow forecasting models that incorporate assumptions about future production volumes, inflation rates, and discount rates (Shatskov, 2024).

It is precisely here that the risk of manipulating financial statement figures arises; therefore, IFRS 13 requires maximum transparency and detailed disclosure of information on the sensitivity of the valuation to changes in key unobservable parameters. This enables users to independently assess the degree of risk and the reliability of the reported figures. In addition, fair value measurement is directly linked to the impairment testing procedure for assets in accordance with IAS 36.

In conditions of military operations or economic crises, when certain assets may be physically damaged or temporarily inaccessible, fair value serves as a key indicator for the recognition of losses

(Bondar & Kulyk, 2022). This approach helps avoid reporting “dead” assets on the balance sheet whose value cannot be recovered through use or sale. Thus, fair value acts as a safeguard that maintains the relevance of financial information and prevents overstatement of the enterprise’s net assets.

An important aspect of the practical application of the income approach is the selection of an appropriate discount rate, which should reflect not only the time value of money but also the specific risks inherent to the particular asset or industry. In the context of elevated inflation and war-related risks in Ukraine, determining this rate becomes an extremely complex task, as standard models (such as CAPM) require significant adjustments for country risk (Bondar & Kulyk, 2022). Even a 1–2% error in the discount rate can lead to substantial distortion of the fair value of large infrastructure assets, directly affecting the enterprise’s financial stability as presented in the financial statements. The specifics of measuring property, plant and equipment also involve the need for separate recognition and valuation of material components of a single asset if they have different useful lives (component accounting).

When determining the fair value of a complex technical system, the valuer must decide whether to assess the asset as a single unit of account or to allocate its value among its constituent parts (Shatskov, 2024). This decision has strategic implications for subsequent depreciation charges and capital repair planning, since the fair value of individual components may fluctuate unevenly depending on the market for spare parts and service costs. Finally, it should be noted that IFRS 13 imposes strict requirements on the disclosure of valuation methods in the notes to the financial statements. An entity is required to provide a description of the valuation processes, the inputs used, and the justification for selecting a particular approach. Such a level of detail transforms financial reporting from a mere list of figures into an analytical document that enables external stakeholders to understand management’s logic and evaluate the quality of corporate governance over assets (Goncharenko & Melnyk, 2022). Thus, fair value integrates elements of auditing, financial management, and strategic planning.

Conclusions.

In conclusion, the conducted research allows us to state that the implementation of the fair value model for measuring property, plant and equipment represents a fundamental step toward creating a transparent and investor-friendly business environment. The application of the IFRS 13 concept fundamentally changes the functional role of accounting departments, transforming them from mere registrars of past events into analytical centers that operate with market categories and complex professional judgement. It is important to recognize that fair value ensures the alignment of financial reporting with the real economic potential of an enterprise by eliminating the shortcomings of historical cost associated with inflation and technological obsolescence of equipment.

The effectiveness of valuation procedures depends directly on the quality of input data and strict adherence to the fair value hierarchy, which prioritizes observable market information while using internal assumptions only as a last resort when external indicators are completely absent. A distinct strategic role is played by the interconnection between fair value measurement and risk management processes, including impairment testing, which helps maintain the financial stability of a business entity during periods of turbulence. Despite the high labor intensity and the need to engage independent valuers, this approach remains the only effective mechanism for reflecting the true market value of property, plant and equipment. Further development of this area is seen in the improvement of internal disclosure regulations and the automation of calculations, which will help minimize subjectivity and increase confidence among global stakeholders.

Bibliographical references.

1. Honcharenko, A. I., & Melnyk, T. H. (2022). Recognition and measurement of property, plant and equipment of the enterprise according to national and international standards. *Economy and Society*, (46). DOI: 10.32782/2524-0072/2022-46-11.
2. Feofanova, I. V., & Antonova, O. D. (2020). Problems of accounting for fixed assets at the enterprise. *Young Scientist*, 11(87), 205–208. DOI: 10.32839/2304-5809/2020-11-87-44.
3. Shatskov, V. (2024). Recognition and measurement of fixed assets of public interest entities. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, (6), 469–477. DOI: 10.58423/2786-6742/2024-6-469-477.
4. Bondar, M., & Kulyk, A. (2022). Accounting of fixed assets of enterprises and analysis of their value in the conditions of armed aggression. *Economic Analysis*, 32(4), 165–177. DOI: 10.35774/econa2022.04.165.
5. Ivanilova, K. Yu., & Akimova, T. A. (2020). Approach to the fair value measurement of fixed assets. *Problems of accounting and analytical support for business management: materials of the II International Scientific and Practical Conference*. Poltava: Astraia, 317–319.

CARACTERISTICILE EVALUĂRII VALORII ACTIVELOR IMMATERIALE ÎN ECONOMIA DIGITALĂ

FEATURES OF VALUING INTANGIBLE ASSETS IN THE DIGITAL ECONOMY

Author: Alona STUKALO

the cycle of studies: Undergraduate student
Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: stukaloalena12@gmail.com

Scientific coordinator: Ruslan VOLCHEK

Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: ruslan1981196@ukr.net

ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-3741-1458>

Abstract. *This paper examines the specific features of valuing intangible assets in the current digital economy. The relevance of this research stems from the growing role of intellectual property, software, brands, databases and other digital resources in determining the value of enterprises and ensuring their competitiveness. It has been established that intangible assets are becoming one of the key factors in companies' economic development; however, their valuation is complicated by their lack of physical form, the uniqueness of the assets, and their dependence on future economic benefits. The following methods were used in the study: analysis and synthesis of academic sources, systematisation of the regulatory framework, and a comparative analysis of the main approaches to the valuation of intangible assets. Particular attention was paid to the cost, income and market approaches, which are most frequently used in valuation practice. The study found that, in the context of the digital economy, the income approach takes on particular importance, as it allows for the consideration of potential income from the use of intangible assets. It was also determined that, for a more objective determination of the value of such assets, it is advisable to combine several valuation methods and take into account the influence of technological, market and legal factors.*

Keywords: *intangible assets, digital economy, valuation, intellectual property, income approach, cost approach, market approach, digital platforms.*

JEL. *M41, L86.*

Introduction.

In the current context of global economic development, businesses are undergoing a rapid digital transformation, which is significantly altering the structure of corporate assets. Whereas previously the bulk of a company's value was derived from tangible assets, today intangible assets are playing an increasingly significant role, particularly intellectual property, software, brands, databases, digital platforms and other information resources. It is precisely these assets that are becoming a key factor in shaping companies' competitive advantages, as they are capable of generating stable income and fostering innovative development. In this context, the issue of valuing intangible assets takes on particular relevance, as accurately determining their value is crucial for management decision-making, investment activities and the preparation of reliable financial statements.

The aim of the study is to identify the specific features of valuing intangible assets in the digital economy, analyse the main approaches and methods for their valuation, and identify the factors influencing the formation of their value.

To achieve this objective, the following research methods were employed: analysis and synthesis of academic sources, systematisation of theoretical approaches to the valuation of intangible assets, comparative analysis of valuation methods, and logical synthesis of the results obtained. The stages of the study involved: an analysis of theoretical approaches to defining the nature of intangible assets; an examination of the regulatory and legal framework governing their valuation; an investigation of the main methods for determining the value of such assets; and a summary of the specific features of

their valuation in the context of the digital economy. The results of the study make it possible to identify the main trends and problems in the valuation of intangible assets, as well as to outline directions for improving this process in the current economic climate.

Basic content.

In the digital economy, the importance of intangible assets is growing significantly. This is because modern companies are increasingly relying on information technology, electronic platforms and digital services. For example, software, mobile applications, online platforms and e-commerce systems can generate substantial revenue through the sale of licences, advertising or paid services. At the same time, valuing intangible assets is complex due to their unique nature. Each item of intellectual property has its own individual characteristics, so it is often impossible to find a completely comparable asset for comparison. Furthermore, intangible assets may arise in various ways: through in-house development, acquisition or licensing. This also influences the approaches to determining their value (Rudikova-Mats'kiv, 2021).

The valuation of intangible assets is carried out in accordance with current legislation and regulatory documents in the field of valuation and accounting. In Ukraine, the main legislative act in this area is the Law of Ukraine «On the Valuation of Property, Property Rights and Professional Valuation Activities». Furthermore, valuation is governed by national valuation standards, which set out the general principles and methodological approaches to determining the value of property.

In the field of accounting, regulatory documents such as NAS 8 «Intangible Assets», NAS 19 «Business Combinations» and NAS 28 «Impairment of Assets» play an important role. They set out the rules for the recognition, measurement and presentation of intangible assets in companies' financial statements.

In addition to national standards, international financial reporting standards are also used. In particular, IAS 38 'Intangible Assets' sets out the basic principles for accounting for such assets, whilst IFRS 13 'Fair Value Measurement' regulates the procedure for determining their market value (Fomina, Avgustova & Shushakova, 2021).

The existence of a clear regulatory framework ensures the objectivity and transparency of the intangible asset valuation process, which is of great importance to investors, creditors and other stakeholders.

The process of valuing intangible assets is carried out in a specific sequence and comprises several stages:

1. Examination of intangible assets, during which they are identified and analysed. At this stage, it is necessary to establish the existence of physical media containing information that confirms the existence of the intellectual property object. Such media may include drawings, diagrams, technical documentation, electronic files, software media or other information materials.

2. Legal due diligence involves verifying documents that confirm ownership of the relevant intellectual property. Such documents include patents, licence agreements, copyright agreements and other title-establishing documents.

3. The next step is to determine the type of value to be established. In valuation practice, book value and market value are most commonly used. Book value is used for accounting purposes, whilst market value is used in commercial transactions, such as the purchase or sale of intellectual property rights.

Following this, a database is compiled for the valuation, which includes financial, technical and market information. Based on the data collected, the value of the asset is calculated using the selected methods.

4. The final stage is the preparation of the valuation report. This document contains a description of the asset, a summary of its legal status, a justification for the choice of valuation methods and the results of the calculations carried out.

In international valuation practice, three main approaches are used to determine the value of intangible assets: the cost approach, the income approach and the market approach.

The cost approach is based on determining the costs required to create or reproduce an intangible asset. It assumes that a rational buyer will not pay more for an asset than it would cost to create a similar asset. The main methods of this approach include: the historical cost method, which involves determining the value of an asset based on the costs incurred by the enterprise in the process of its creation; the replacement cost method, which determines the minimum costs required to create a similar asset with comparable utility; the replacement cost method, which involves determining the costs of creating an exact copy of the asset under current conditions (Velichko, 2004).

The income approach is based on an assessment of the future economic benefits that an asset may generate. Within this approach, the income capitalisation method is used, which involves determining the average annual income from the use of the asset by applying an appropriate capitalisation rate, and the discounted cash flow method, which involves forecasting future income from the use of the asset and bringing it to present value using a discount rate.

The market approach involves determining the value of an asset by comparing it with similar assets that have been sold on the market. The main method in this case is the comparative sales analysis method. During such an analysis, the following are taken into account: the scope of the rights transferred, the financing terms of the transaction, market conditions, the sector in which the asset is used, and the technical characteristics of the asset (Banasko, 2009).

In the digital economy, the valuation of intangible assets has a number of specific characteristics. Firstly, digital technologies evolve rapidly, which can lead to software products or digital platforms becoming obsolete quickly. Secondly, the value of such assets often depends on intangible factors, such as the number of users, the volume of data, or the level of trust in the brand.

Furthermore, regulatory aspects relating to the protection of personal data and copyright play an important role. Changes in legislation can also significantly affect the value of digital assets.

Another distinctive feature is the interdependence of various assets. For example, the value of a digital platform may depend on its user base, the company's brand, and the volume of available data. Therefore, the valuation of such assets often requires a comprehensive approach that combines various analytical methods.

Conclusions.

As a result of the research, the key features of valuing intangible assets in the digital economy were systematised and the main methodological approaches to their valuation were identified. In particular, three main approaches were identified: cost, income and market.

Each of these approaches involves several specific methods that enable the economic value of assets to be assessed, taking into account their specific characteristics and the objectives of the valuation. The stages of valuation have been examined, including asset inspection, legal analysis, the creation of an information base, calculations and the preparation of a report; it has also been demonstrated that the integration of several methods allows for a more accurate and objective valuation. At the same time, the study identified a number of limitations and difficulties. These include the high uniqueness of digital assets, the absence of a physical form, rapid obsolescence and technological ageing, as well as the dependence of value on regulatory changes and external market conditions. Furthermore, forecasting future revenues and determining the discount or capitalisation rate remains a complex task due to the unpredictability of digital markets and user behaviour.

Possible areas for further research include the development of methodologies for the combined valuation of intangible assets using big data and artificial intelligence, the refinement of models for forecasting revenue from digital assets, and the creation of methodological guidelines for accounting for regulatory and market risks. Such research will contribute to the development of the theory of intangible asset valuation and improve the efficiency of digital resource management within enterprises.

Bibliographical references.

1. Rudikova-Mats'kiv, N. Intangible assets: valuation and amortisation. 2021. Osvita.ua website. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/accountant/16625/>
2. Fomina, O. V., Avgustova, O. O., Shushakova, I. K. Valuation of intangible assets. BIZNESINFORM. 2021. No. 4. P. 156-159.
3. Velichko V. Valuation of intangible assets. 2004. Booklib website. URL: <https://buklib.net/books/33223/>
4. Banasko, T. Features of the valuation of intangible assets. 2009. Studfiles website. URL: <https://studfile.net/preview/7279651/page:27/>

CZU: 657.92:657.433(478+100)

CARACTERISTICILE EVALUĂRII CREANȚELOR: COMPARATIE ÎNTRE ABORDĂRILE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE

FEATURES OF THE VALUATION OF ACCOUNTS RECEIVABLE: A COMPARISON OF NATIONAL AND INTERNATIONAL APPROACHES

Author: Alina BABICHEVA

the cycle of studies: Undergraduate student
Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: a.babicheva05@gmail.com

Scientific coordinator: Ruslan VOLCHEK

Odesa National Economic University, Ukraine
E-mail: ruslan1981196@ukr.net
ORCID code: <https://orcid.org/0000-0002-3741-1458>

Abstract. *This article examines the theoretical and practical aspects of valuing a company's trade receivables in the context of a comparison between national (UA GAAP) and international (IFRS) approaches. It highlights key differences in the classification of receivables, which influence the choice of valuation method. Particular attention is paid to a comparative analysis of initial and subsequent valuation methods. The article examines the specifics of accounting for trade discounts, in particular the advantages of the net method over the gross method in adhering to the principle of prudence. The mechanisms for forming provisions for doubtful debts under national and international standards are analysed. The results of the study emphasise that the focus on fair value and amortised cost, as provided for by IFRS, allows for the consideration of the time factor and market risks, and that the application of a mixed approach to the formation of provisions is the most rational for domestic enterprises.*

Keywords: *accounts receivable, valuation, initial measurement, fair value, amortised cost, UA GAAP 10, IFRS, provision for doubtful debts.*

JEL.M41; K10.

Introduction.

In today's business environment, trade receivables are one of the most significant components of a company's current assets, directly affecting its liquidity, solvency and financial stability. One of the key elements of accounts receivable accounting is the adequate valuation of this asset, which helps ensure the transparency of financial reporting, thereby enabling users of financial statements to see the true state of affairs. However, significant volumes of such receivables, particularly overdue and doubtful ones, pose substantial threats to the stable operation of the business, as they lead to a cash shortfall for day-to-day operations and increase the risks of non-repayment.

The relevance of this issue stems from economic instability, intensifying competition and a rise in the number of insolvent counterparties, which necessitates the accurate presentation of assets in financial statements. The existing differences between domestic valuation practices under UA GAAP and IFRS approaches create additional difficulties for enterprises on their path to integration into the global economic space. Even within the national accounting system, issues regarding the choice of valuation methods, mechanisms for determining provisions for doubtful debts and procedures for writing off bad debts remain a matter of debate.

Therefore, research into the specific features of assessing trade receivables is strategically essential for the preparation of reliable financial statements and for enhancing the investment attractiveness of Ukrainian enterprises in the international economic arena.

Basic content.

Trade receivables, as an accounting item, represent the total amount of debts owed to the enterprise by legal entities or individuals, arising from past events and due to be settled in the future. In accordance with UA GAAP 10, trade receivables are recognised as an asset if there is a probability of future economic benefits and their amount can be reliably determined (Hlushash, 2022). At the same time, international standards do not provide a definition of this term, which necessitates a detailed analysis of individual standards. In particular, according to paragraph 11 of IAS 32, trade receivables are classified as financial assets; however, this interpretation applies primarily to trade receivables, where the settlement of obligations is expected to take the form of cash rather than goods or services (Shygun & Muhomor, 2023). This discrepancy in the terminological approaches of domestic and international standards creates a need for a clear identification of the nature of the debt at the very stage of its inception. After all, the subsequent procedure for its recognition in the financial statements depends precisely on whether trade receivables are treated as a financial asset or as a right to receive non-monetary resources.

An important aspect of measuring such receivables is their classification, as different measurement approaches apply to different types of receivables. In accordance with UA GAAP 10, trade receivables are classified as non-current (maturity of more than 12 months) and current (maturity of up to 12 months). In addition, financial statements distinguish between trade receivables for goods, works and services; receivables from advances paid; receivables from settlements with the budget; receivables from accrued income; and other current receivables (Shygun & Muhomor, 2023). This grouping allows for a detailed analysis of the structure of current assets and the timely identification of critical points of reduced liquidity due to excessive growth in counterparties' debts.

International standards, however, propose a slightly different classification, dividing trade receivables into trade and other receivables. This distinction allows receivables that constitute financial assets to be identified and the appropriate measurement rules to be applied to them. It is important to note that not all trade receivables are financial assets: only those expected to be settled in cash or cash equivalents fall into this category. For example, prepayment for goods constitutes trade receivables, the settlement of which will take place through the delivery of goods rather than in cash (Shygun & Muhomor, 2023). This classification is of practical significance for valuation, as different approaches apply to trade receivables than to cash receivables. In particular, when valuing trade receivables, it is important to consider not only their nominal value but also the possibility and timing of their settlement in kind, which requires the application of professional judgement.

The valuation of trade receivables is a key stage in their accounting treatment, as the reliability of financial statement figures depends on the valuation method chosen. In domestic practice, accounts receivable are valued at cost, which is determined at the time the receivable arises based on the price specified in the contract. International standards, however, provide for a slightly different approach: in accordance with IFRS, the measurement of trade receivables upon initial recognition is carried out at fair value, which takes into account the costs of executing the transaction to acquire or issue the financial asset. After initial recognition, in accordance with IFRS, trade receivables are treated as financial instruments and are measured at amortised cost using the effective interest rate method. Amortised cost differs from the cost at initial recognition of the asset by the amount of the asset's redemption value, the amount of accumulated amortisation accrued on the difference between the initial cost and the redemption value (Hlushash, 2022). This difference in approaches stems from different conceptual frameworks: whilst UA GAAP focus on recording actual costs, IFRS aim to reflect the fair market value of the asset, taking into account the time factor and associated risks.

One of the problematic aspects of valuation is the treatment of trade discounts, particularly discounts for prompt payment. In domestic practice, the gross method predominates, whereby trade receivables

are initially recognised at their full amount without taking the discount into account, and an adjustment is made only when the discount is actually utilised. This approach contradicts the principle of prudence, as it leads to an overstatement of the asset's value at the date of recognition. In contrast, the net method, which is common in international practice, involves the initial recognition of the receivable already taking into account all possible discounts, and the non-utilisation of the discount is treated as a penalty for the buyer (Hlushash, 2022). Thus, the use of the net method is more rational, as it prevents an unjustified overstatement of asset values. This approach is fully consistent with the principle of prudence, which is fundamental to both domestic and international accounting standards. The mechanism for establishing a provision for doubtful debts is one of the key tools for applying the principle of prudence when assessing trade receivables. Under national practice, in accordance with the Tax Code of Ukraine and UA GAAP, two methods for determining the provision are provided for: based on the absolute amount of doubtful debt (analysis of the solvency of individual debtors) and using a doubtful debt ratio (classification of debt by age). The choice of a specific method depends on the nature of the enterprise's operations and is set out in the accounting policy. International practice, however, offers a completely different set of tools. IFRS 36 'Impairment of Assets' introduces the concept of an 'allowance for impairment of receivables' and provides the following methods for establishing allowances for doubtful debts:

- the 'percentage of sales' method, under which the average level of doubtful debt is calculated as a percentage of revenue for a given period;
- the 'time-of-occurrence' method, which is similar to the domestic coefficient method (Mykhalkiv & Sadridinov, 2022).

The method chosen is disclosed in the notes to the financial statements and in the accounting policies. Furthermore, in accordance with IFRS, there are several methods for determining the amount of the provision: firstly, the method of assessing the likelihood of recovery for each debtor individually, whereby a provision is recognised only for those counterparties whose debt repayment is in doubt; secondly, the method of accruing provisions as a percentage of revenue for a specific period; thirdly, the method of grouping receivables according to periods of overdue status, with provisions accrued as a percentage determined for each group; and the most common is the mixed method, which combines an individual approach to specific debtors with a reliably known low probability of repayment and a group method for the remaining counterparties (Mykhalkiv & Sadridinov, 2022). In other words, for domestic enterprises, the application of the mixed approach will be the most rational, as it allows for the specific nature of relationships with key counterparties to be taken into account whilst ensuring a systematic approach to risk assessment across the entire portfolio of trade receivables.

Conclusions.

To summarise the findings of this study, it can be stated that the valuation of trade receivables is a key factor in the reliability of a company's financial statements, as the accurate reflection of the company's solvency in the financial statements depends precisely on the reliability of this valuation. A comparative analysis of national and international approaches has shown that the key difference lies in the fact that UA GAAP focus primarily on initial measurement, whereas IFRS are based on fair value and amortised cost, which take into account the time factor and market risks when valuing long-term receivables.

The creation of a provision for doubtful debts is the main tool for implementing the principle of prudence in accounts receivable accounting. International practice offers a wider range of methods for its calculation, among which the most versatile is a mixed approach that combines individual assessment of risky counterparties with a systematic analysis by overdue periods. Further research could

focus on developing sector-specific recommendations for the application of discounting long-term receivables, refining methods for calculating provisions for expected debts, and harmonising accounting procedures in accordance with IFRS requirements in the context of European integration processes.

Bibliographical references.

1. Hlushash Y. Problems of accounting assessment of buyers' accounts receivable in the financial statements of enterprises. *Economy and Society*. 2022. № 39. Disponibil: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-40>.
 2. Shygun M., & Muhomor H. Receivables: recognition and evaluation according to national and international standards. *Herald of Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences*. 2023. № 72. P. 85-93. Disponibil: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-72-10>.
- Mykhalkiv A., & Sadritdinov O. Specific features of accounting for accounts receivable under UA GAAP and IFRS. *Grail of Science*. 2022. № 22. P. 38-45. Disponibil: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.25.11.2022.04>

CZU: 331.217:331.108.644.5

ANALIZA COMPARATIVĂ A ALGORITMILOR DE CALCUL AL SALARIULUI MEDIU ÎN CAZUL RETROGRADĂRII ÎN FUNCȚIE

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ АЛГОРИТМОВ ИСЧИСЛЕНИЯ СРЕДНЕЙ ЗАРАБОТНОЙ ПЛАТЫ ПРИ ПОНИЖЕНИИ В ДОЛЖНОСТИ

COMPARATIVE ANALYSIS OF ALGORITHMS FOR CALCULATING THE AVERAGE WAGE IN THE CASE OF DEMOTION

Autor: Victor URUM

the cycle of studies: Master's student

Academia de Studii Economice din Moldova,

E-mail: yiksurum@gmail.com

Scientific coordinator: dr., conf. univ. Mihail GHERASIMOV

Academia de Studii Economice din Moldova,

E-mail: gherasimov.mihail.ivan@ase.md

ORCID code: 0000-0001-5992-7298

Abstract. This article examines the algorithms used for calculating the average wage when an employee is transferred to a lower-paid position. The study compares two calculation approaches: the average wage calculated per calendar day and the average wage calculated per working day. Particular attention is paid to the variability of compensation payments and the degree of their dependence on the actual working time. The results show that the calendar-day algorithm provides greater stability of payments, while the working-day algorithm demonstrates a stronger relationship with the employee's actual labour contribution. The study highlights the advantages and limitations of both approaches and emphasizes the importance of methodological consistency in the regulation of wage calculation.

Keywords: average wage, wage calculation, calendar days, working days, labour remuneration, labour economics, compensation payments, statistical analysis

JEL. M41, J31, J33

Введение.

Механизм исчисления средней заработной платы представляет собой не просто техническую процедуру, а инструмент балансирования интересов субъектов трудовых отношений. В условиях рыночной экономики возникает дилемма между принципом **коммукативной справедливости** (оплата строго за фактически отработанное время) и принципом **социальной гарантии** (сохранение привычного уровня дохода при изменении условий труда).

В Республике Молдова порядок расчета средней заработной платы регулируется Постановлением Правительства №426 от 26 апреля 2004 года «Об утверждении Положения о порядке исчисления средней заработной платы» (далее HG426/2004) [1].

Согласно пункту 6.1 HG426/2004, при переводе работника на другую постоянную нижеоплачиваемую работу средняя заработная плата для выплаты компенсации в течение одного месяца определяется исходя из *средней заработной платы за календарный день*.

Данная норма направлена на обеспечение социальной защиты работника и облегчение его адаптации к новому уровню оплаты труда. Основные принципы регулирования оплаты труда и трудовых отношений закреплены в Трудовом кодексе Республики Молдова №154-XV от 28.03.2003 [2].

В практической деятельности возникает определённое методологическое несоответствие. Формирование заработной платы работников основывается на фактически отработанном

рабочем времени, тогда как расчет компенсационных выплат в рассматриваемой ситуации осуществляется на основе календарных дней.

Указанное обстоятельство обуславливает актуальность исследования и определяет необходимость проведения сравнительного анализа алгоритмов исчисления средней заработной платы, с целью выявления их особенностей и оценки влияния используемой расчетной базы на размер компенсационных выплат.

Научная новизна исследования заключается в проведении сравнительного экономико-статистического анализа алгоритмов исчисления средней заработной платы за календарный и рабочий день на основе единой расчетной базы. В отличие от существующих подходов, в работе сопоставляются показатели вариативности выплат и степень их зависимости от фактически отработанного времени, что позволяет оценить экономическую согласованность различных механизмов расчета средней заработной платы.

Методы исследования.

В качестве аналитического инструментария применен метод **детерминированного моделирования** на базе синтетических данных, параметризованных согласно прогнозному уровню средней заработной платы в экономике РМ на 2025 год — 16 100 леев. [3].

Моделирование выполнялось на базе трехмесячного расчетного периода с анализом динамики начислений в течение девяти месяцев.

Ограничения исследования. Следует отметить, что моделирование выполнено на синтетических данных, параметризованных по среднему уровню заработной платы в экономике, что ограничивает прямую экстраполяцию результатов на отдельные отрасли.

Для оценки результатов использовались следующие статистические показатели:

Коэффициент вариации (или относительное стандартное отклонение) — это стандартная мера дисперсии распределения вероятностей [4]. Использование данного показателя обусловлено необходимостью оценки относительной меры рассеяния выплат.

$$CV = \frac{\sigma}{\mu}$$

Источник: Ehrenberg R., Smith R. Modern Labor Economics: Theory and Public Policy. — New York: Routledge, 2018

Коэффициент корреляции Пирсона используется в экономических исследованиях для измерения силы и направления линейной связи между количественными показателями [5].

$$r = \frac{n(\sum xy) - (\sum x)(\sum y)}{\sqrt{[n \sum x^2 - (\sum x)^2][n \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

Источник: Borjas G. Labor Economics. — New York: McGraw-Hill Education, 2020.

Основное содержание.

В рамках исследования были смоделированы два алгоритма расчета средней заработной платы (в календарных и рабочих днях), за одни и те же периоды, основанные на одной и той же расчетной базе, но в силу специфики каждого метода расчета формирующие различные результаты расчета.

Таблица 2.

Сводная таблица расчетных данных

Месяц	Начислено	Отраб. дней	Норма раб.дн.	Кал.дн. без празд.	Кэф.	Сред. раб.дн.	Начисл. раб.дн.	Сред. кал.дн.	Колво кал.дн.	Начис. по кал.	Отклонение
1	2	3	4	5	6=4/5	7	8=3x7	9	10=5-(4-3)	11=9x10	12=11-8
2025.06	11 218	15	21	29	0,70930	899,84	13 497,60	638,26	23	14 679,95	1 182,35
2025.07	19 809	23	23	31	0,71764	851,76	19 590,48	611,26	31	18 949,15	-641,33
2025.08	16 710	20	20	29	0,71910	810,97	16 219,40	583,17	29	16 911,91	692,51
2025.09	12 632	17	22	30	0,71910	823,05	13 991,85	591,86	25	14 796,40	804,55
2025.10	18 838	22	22	30	0,72222	819,18	18 021,96	591,63	30	17 748,90	-273,06
2025.11	18 017	20	20	30	0,71910	816,61	16 332,20	587,23	30	17 616,76	1 284,56
2025.12	17 001	22	22	30	0,71111	838,76	18 452,72	596,45	30	17 893,55	-559,17
2026.01	17 674	19	19	28	0,71111	841,50	15 988,50	598,40	28	16 755,20	766,70
2026.02	14 343	18	20	28	0,69318	863,80	15 548,40	598,77	26	15 568,03	19,63
Ср.знач.	16 249						16 404,79			16 768,87	364,08
<i>Коэффициент вариации</i>							10,79%			8,18%	
<i>Коэффициент корреляции Пирсона</i>							0,9504			0,8921	

Источник: Разработано автором

Более низкая волатильность ($CV=8,18$), действует как стабилизатора выплат. Расчет по календарным дням показывает:

1. Снижает влияние календаря на итоговый доход.
2. Зависимость от количества праздничных дней в месяце.
3. Уменьшает воздействие краткосрочных отклонений рабочего времени (отпуск, больничный и др.).

Коэффициент корреляции Пирсона точнее отражает фактическую зависимость труда.

Расчет по рабочим дням демонстрирует:

1. Начисления прямо пропорциональны отработанным дням.
2. Начисления не зависят от числа праздничных дней.
3. Начисления могут быть использованы в последующих.

Выявлено системное противоречие: формирование основной части ФОТ привязано к производственному календарю, а расчёт компенсаций при понижении по HG426/2004 — к календарной метрике, создавая разрыв и искажение базы для будущих социальных выплат.

Выводы,

1. **Дихотомия стабильности и точности:** календарная база обеспечивает социальную стабилизацию, рабочие дни — экономическую релевантность.
2. **Методологический разрыв:** календарная база компенсаций не согласуется с основной системой оплаты, усложняя интеграцию выплат в социальные пособия.
3. **Влияние календарных факторов:** количество праздничных дней влияет на величину выплат даже при неизменном окладе.

Рекомендации по совершенствованию законодательства:

- **Унификация расчетной базы:** перевести алгоритм компенсаций при понижении на рабочие дни для устранения методологических разрывов.
- **Дифференцированный подход:** использовать календарные дни как минимальную социальную гарантию, рабочие дни — стандартный инструмент.

Библиографические источники.

1. Постановление Правительства Республики Молдова №426 от 26.04.2004 «Об утверждении Положения о порядке исчисления средней заработной платы». În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2004, №73–76. ст. 571. Режим доступа:
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=71162&lang=ru

2. Трудовой кодекс Республики Молдова №154-XV от 28.03.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2003, №159–162. ст. 648. Режим доступа: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136132&lang=ru
3. Национальное бюро статистики Республики Молдова. Средняя заработная плата и показатели рынка труда. Режим доступа: <https://statistica.gov.md>
4. Ehrenberg R., Smith R. *Modern Labor Economics: Theory and Public Policy*. — New York: Routledge, 2018.
5. Borjas G. *Labor Economics*. — New York: McGraw-Hill Education, 2020.
6. Постановление Правительства РМ №108 от 03.02.2005 «Об утверждении Положения об условиях назначения, порядке исчисления и выплаты пособий по временной нетрудоспособности». În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2005, №24–25. ст. 162. Режим доступа: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=114665&lang=ru

АНАЛИЗ ПОРОГА РЕНТАБЕЛЬНОСТИ ПРИ ПРОИЗВОДСТВЕ ОДНОГО ВИДА ПРОДУКЦИИ

BREAK-EVEN ANALYSIS IN SINGLE-PRODUCT PRODUCTION

Ecaterina TODOROVA

Bachelor's student

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: todorova.ecaterina@ase.md

Valentina NAUKINA

Bachelor's student

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: naukina.valentina@ase.md

Nelea CHIRILOV

Academia de Studii Economice din Moldova

E-mail: chirilov.nelea.vladimir@ase.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4979-4633>

Abstract. This article aims to study the break-even point and the financial indicators on which it depends. This topic is important because these indicators are essential for company management and also for current and potential investors as well as financial creditors. Furthermore, the research is based on the analytical methods used to calculate these indicators and the graphical methods used for their visualization. The results of the break-even analysis are used for decision-making in business planning because they represent the level of the operating risk and financial result from the production and sale of a single product.

Keywords: break-even point, contribution margin, operating risk, fixed costs, variable costs, single-product production.

JEL Classifications. M21, D24, G32

Введение.

В современных условиях анализ порога рентабельности является важным инструментом финансового планирования и управления деятельностью предприятия. Актуальность выбранной темы заключается в том, что для определения минимального объёма производства и реализации продукции необходимо рассчитать точку безубыточности, которая «характеризует в определенный отрезок времени объем продаж, при котором организация покрывает все затраты, то есть выручка от реализации продукции равна себестоимости данной продукции» (Прохоренко, 2024). Также данный показатель играет важную роль при оценке операционного риска предприятия, что особенно важно при производстве одного вида продукции, когда финансовый результат предприятия в значительной степени зависит от объема продаж.

Целью данного исследования является определение влияния основных финансовых показателей на уровень безубыточности предприятия. Для достижения данной цели использованы аналитические методы расчёта и графический метод визуализации точки безубыточности. Теоретической основой исследования послужили научные работы зарубежных авторов в области финансового анализа, в которых рассматриваются методологические аспекты расчёта порога рентабельности.

Расчёт и оценка порога рентабельности.

«Расчёты проводятся в рамках краткосрочного периода при следующих допущениях: разделение затрат на постоянные и переменные, стабильность цены, производство одного вида продукции, постоянная эффективность производства, несущественные запасы готовой продукции и линейная зависимость между затратами и объёмом выпуска» (Смирнова, 2022). Для расчёта порога рентабельности используются следующие показатели:

$$\text{Маржинальный доход} = \text{Цена} - \text{Переменные затраты}$$

$$\text{Порог рентабельности (в натуральном выражении)} = \frac{\text{Постоянные затраты}}{\text{Маржинальный доход на единицу продукции}}$$

$$\text{Норма маржинального дохода} = \frac{\text{Маржинальный доход на единицу продукции}}{\text{Доходы от продажи единицы продукции}} * 100\%$$

$$\text{Порог рентабельности (в денежном выражении)} = \frac{\text{Постоянные затраты}}{\text{Норма маржинального дохода}} * 100\%$$

Дополнительно рассчитывается критический период, который представляет собой время достижения точки безубыточности:

$$\text{Средний доход от продаж в день} = \frac{\text{Фактический доход от продаж}}{\text{Период времени, участвующий в анализе}}$$

$$\text{Критический период} = \frac{\text{Порог рентабельности (в денежном выражении)}}{\text{Средний доход от продаж в день}}$$

В зависимости от превышения доходов от продаж над порогом рентабельности определяется уровень «операционного риска, который может привести к финансовым потерям» (Нурисламов, 2023). У нас могут возникнуть три вида рисков, отраженных в таблице 1.

Таблица 1. Корреляция между финансовыми показателями и уровнем риска

Превышение доходов от продаж над порогом рентабельности (П)	Уровень операционного риска	Экономическое положение предприятия
$\text{П} < 10\%$	Повышенный	Неустойчивое
$10\% \leq \text{П} < 20\%$	Средний	Относительно стабильное
$20\% \leq \text{П}$	Низкий	Комфортное

Источник: разработано авторами

Для репрезентативности данной взаимосвязи используется следующая формула:

$$\text{П} = \frac{\text{Фактический доход от продаж}}{\text{Порог рентабельности (в денежном выражении)}} * 100 - 100 \text{ (процентные пункты / п.п.)}$$

Анализ порога рентабельности при составлении бизнес-плана.

В течение 360 дней предприятие планирует произвести и реализовать 15 000 единиц продукции по цене 210 леев (без учета НДС). Переменные затраты составляют 160 леев на единицу, постоянные затраты — 450 тыс. леев. Расчёты представлены в таблице 2.

Таблица 2. Определение точки безубыточности методом маржинального дохода

№	Финансовые показатели	Расчёты	Результаты
1	Маржинальный доход на единицу продукции, леев	$210 - 160$	50
2	Порог рентабельности (в натуральном выражении), единицы	$\frac{450\,000}{50}$	9 000
3	Норма маржинального дохода, %	$\frac{50}{210} * 100$	$\approx 23,8095$
4	Порог рентабельности (в денежном выражении), леев	$\frac{450\,000}{23,8095} * 100$	$\approx 1\,890\,000$
5	Средний доход от продаж в день, леев	$\frac{210 * 15\,000}{360}$	8 750

6	Критический период, дни	$\frac{1\ 890\ 000}{8750}$	≈ 216
7	Превышение доходов от продаж над порогом рентабельности (П), п.п.	$\frac{210 * 15\ 000}{1\ 890\ 000} * 100 - 100$	$\approx 66,67$

Источник: разработано авторами

Данные таблицы 2 можно интерпретировать с помощью комплексного графика (рисунок 1).

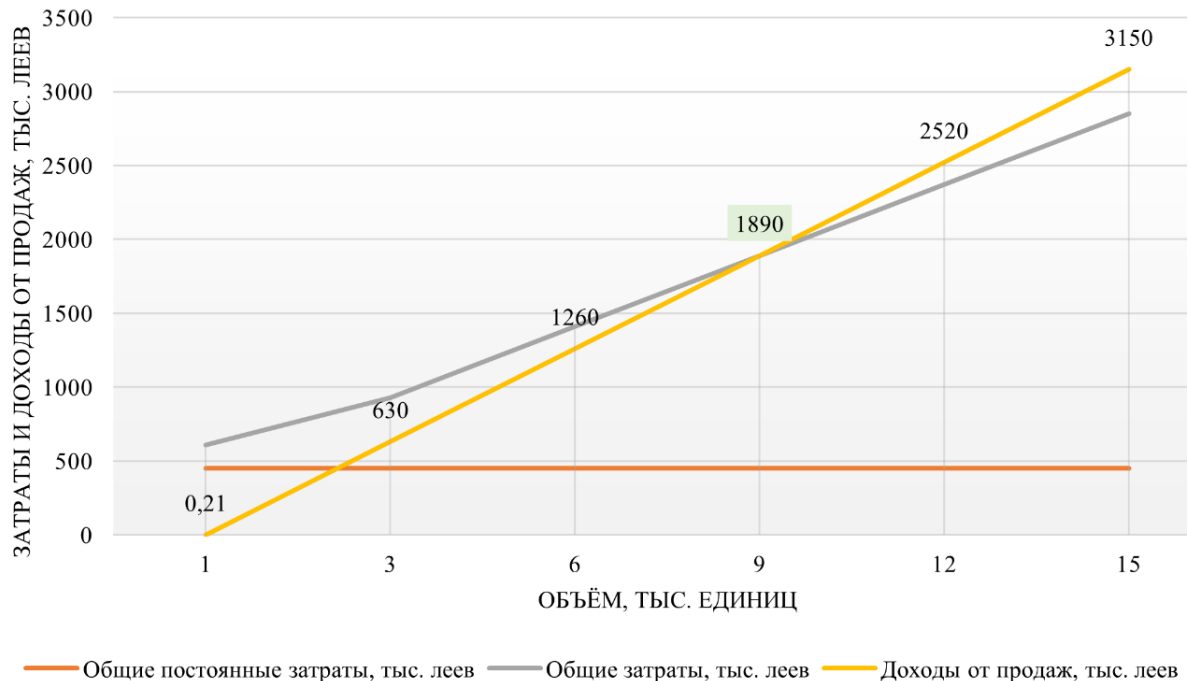

Рисунок 1. Графический метод точки безубыточности

Источник: разработано авторами

Полученные результаты показывают, что в течение 216 дней предприятие достигает точки безубыточности при объеме 9 000 единиц и выручке 1 890 000 леев. Превышение доходов над порогом рентабельности составляет 66,67 процентных пунктов, что соответствует низкому операционному риску. После достижения точки безубыточности каждая дополнительная единица продукции приносит 50 леев прибыли.

Выводы.

В результате проведенного исследования были рассчитаны ключевые показатели безубыточности предприятия, включая маржинальный доход, порог рентабельности в натуральном и денежном выражении, а также критический период. Установлено, что предприятие достигает точки безубыточности при объеме реализации 9 000 единиц продукции, а превышение доходов над порогом рентабельности составляет 66,67%, что свидетельствует о низком уровне операционного риска.

Полученные результаты показывают, что предприятие обладает высоким запасом финансовой прочности и способно эффективно функционировать при заданных параметрах, а также имеет потенциал для получения стабильной прибыли после достижения точки безубыточности.

Вместе с тем, используемая модель имеет ряд ограничений, связанных с допущениями о неизменности цены, затрат и объема производства, а также ориентированностью на выпуск одного вида продукции.

Перспективы дальнейших исследований могут быть связаны с учетом изменения внешних факторов и проведением анализа чувствительности ключевых показателей.

Список литературы.

1. ПРОХОРЕНКО, К. Д., Управление финансовыми результатами и важность анализа безубыточности бизнеса, Вестник СНО ДОННУ № 16 (3), 2024, стр. 206. URL: <https://science.donnu.ru/wp-content/uploads/2024/04/vestnik-sno-tom-3.-ekonomika-2024-1.pdf>.
2. СМЕРНОВА Л. И., ТАХУМОВА О. В., ДАНИЛЕНКО А. А., ХУТОРНАЯ А. В., Анализ безубыточности деятельности организации, Естественно-гуманитарные исследования № 42 (4), 2022, стр. 258-263. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/analiz-bezubytochnosti-deyatelnosti-organizatsii/viewer>.
3. НУРИСЛАМОВ Е. Г., Основы финансового риск менеджмента предприятия: инновационная методология оценки финансовых рисков предприятия, Вестник Академии права и управления № 73 (3), 2023, стр. 142-150. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osnovy-finansovogo-risk-menedzhmenta-predpriyatiya-innovatsionnaya-metodologiya-otsenki-finansovyh-riskov-predpriyatiya/viewer>.

ACCOUNTING PRINCIPLES

ПРИНЦИПЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА

Autor: Daria COJOCARI

the cycle of studies: Student Licensee,

Comrat State University,

E-mail: kojokaridaridaria11@gmail.com**Scientific coordinator: dr., conf. univ. Mihail GHERASIMOV**

Affiliation: Academia de Studii Economice din Moldova,

E-mail: gherasimov.mihail.ivan@ase.md

ORCID code: 0000-0001-5992-7298

Abstract. *This paper examines the principles of accounting in the Republic of Moldova and their importance in the system of financial information formation. The relevance of the topic is due to the important role of accounting in ensuring the transparency of organizations and making informed management decisions. The paper highlights the main provisions of the regulatory framework governing accounting, as well as reveals the essence of key principles, rules and requirements applied in practice. Special attention is paid to their importance for ensuring the reliability, completeness and comparability of financial statements.*

Keywords: *accounting, accounting principles, financial reporting, Republic of Moldova, requirements, rules*

Введение.

Бухгалтерский учёт является важнейшей информационной системой, обеспечивающей формирование достоверной и полной информации о финансово-хозяйственной деятельности организации. В условиях современной экономики особое значение приобретает правильная организация учётного процесса, основанная на соблюдении установленных принципов, правил и требований. Принципы бухгалтерского учёта определяют порядок отражения хозяйственных операций и составления финансовой отчётности, обеспечивая её понятность и сопоставимость для пользователей.

Актуальность данной темы обусловлена необходимостью обеспечения прозрачности и достоверности финансовой информации в условиях развития рыночных отношений. Соблюдение принципов бухгалтерского учёта способствует повышению качества финансовой отчётности и эффективности управления деятельностью организаций. Кроме того, изучение данной темы имеет важное значение для формирования профессиональных знаний в области бухгалтерского учёта и их применения в практической деятельности.

Основное содержание.

Принципы бухгалтерского учёта - это основные правила и положения, на которых строится ведение бухгалтерского учёта и составление финансовой отчётности. Они определяют, как именно отражать хозяйственные операции, чтобы информация была понятной, достоверной и полезной для пользователей.

В Республике Молдова принципы бухгалтерского учёта закреплены на законодательном уровне и регулируются действующей нормативной базой. Основным нормативным актом является Закон Республики Молдова «О бухгалтерском учёте и финансовой отчетности» [1], который устанавливает общие принципы, требования и правила организации бухгалтерского учёта. Дополнительно применяются Национальные стандарты бухгалтерского учёта [3], конкретизирующие методы оценки, признания и отражения хозяйственных операций. Такая система нормативного регулирования обеспечивает единообразие ведения учёта,

достоверность финансовой информации и её сопоставимость между различными предприятиями.

На основе установленного Законом Республики Молдова «О бухгалтерском учёте и финансовой отчётности» № 287 от 15 декабря 2017 года [1] формируются и применяются основные принципы бухгалтерского учёта такие как:

1. Непрерывность деятельности - учёт ведётся исходя из предположения, что предприятие продолжит работу.
2. Принцип начисления - доходы и расходы признаются в том отчётном периоде, в котором они возникли, независимо от фактического движения денежных средств.
3. Постоянство методов - выбранная учётная политика применяется последовательно из одного отчётного периода в другой, обеспечивая сопоставимость данных.
4. Разделение имущества - имущество предприятия существует отделено от имущества и обязательств собственников этой организации.
5. Некомпенсирования — это требование показывать активы и обязательства, доходы и расходы отдельно в учёте и отчётности, без взаимопогашения, кроме случаев прямо разрешённых законом или стандартами.
6. Последовательность представления - бухгалтерская информация предоставляется за определенные периоды времени (месяц, квартал, 9 месяцев и год). [2]

Для более глубокого понимания сущности принципов бухгалтерского учёта целесообразно рассмотреть их применение на практических примерах. Это позволяет наглядно продемонстрировать, каким образом данные принципы реализуются в деятельности организаций.

1. Принцип непрерывности деятельности

Пример: Предприятие приобретает оборудование с длительным сроком полезного использования (например, 10 лет), исходя из предположения, что оно будет продолжать свою деятельность в будущем и использовать данный актив в процессе своей работы.

2. Принцип начисления

Пример: Предприятие продало товар в декабре, но покупатель оплатил его в январе. В бухгалтерском учёте доход отражается в декабре, поскольку именно в этот период произошла хозяйственная операция, независимо от движения денежных средств.

3. Постоянство методов

Пример: Если предприятие выбрало определённый метод начисления амортизации, оно должно использовать тот же метод каждый год, чтобы отчётность была сопоставимой.

4. Разделение имущества

Пример: Денежные средства, находящиеся на банковском счёте предприятия, учитываются как его активы и не являются личной собственностью владельца, даже если он выступает единственным учредителем организации.

5. Некомпенсирование

Пример: Если предприятие имеет долг поставщику 50 000 леев и одновременно должно получить от него 20 000 леев, в отчётности нельзя показывать только разницу (30 000 леев). Нужно показывать обе суммы отдельно.

6. Последовательность представления

Пример: Предприятие каждый год представляет финансовую отчётность в одинаковой форме - баланс, отчёт о прибыли и убытках и другие отчёты.

Так же следует не забывать о соблюдении правил ведения бухгалтерского учёта. Которые прописаны в Законе Республики Молдова «О бухгалтерском учёте и финансовой отчётности» № 287 от 15 декабря 2017 года [1]. Правила ведения бухгалтерского учёта в Республике

Молдова включают ряд обязательных требований, обеспечивающих правильное и единообразное отражение хозяйственных операций. К ним относится применение двойной записи, при которой каждая операция отражается одновременно по дебету и кредиту счетов. Учёт ведётся в национальной валюте - леех и на государственном языке. Обязательным является документальное оформление всех хозяйственных операций: первичные документы составляются в момент их совершения или непосредственно после завершения. Все объекты бухгалтерского учёта подлежат оценке в денежном выражении. Также предусматривается проведение инвентаризации имущества и обязательств, порядок которой устанавливается руководителем организации, за исключением случаев, предусмотренных законодательством. Важным элементом является формирование учётной политики предприятия, определяющей методы и способы ведения бухгалтерского учёта [2].

В системе бухгалтерского учёта особое значение имеют требования [1], предъявляемые к формированию и представлению учётной информации. К основным требованиям относятся документальное оформление всех хозяйственных операций, своевременность отражения данных, а также точность и объективность учёта. Важным является также обеспечение полноты информации, отражающей все аспекты деятельности организации, и приоритет содержания над формой, предполагающий отражение экономической сущности операций. Кроме того, выделяются требования существенности, непротиворечивости, ясности и доступности информации, а также экономичности и рациональности ведения учёта. Соблюдение данных требований обеспечивает формирование качественной финансовой отчётности, необходимой для принятия управленческих решений.

Выводы.

В заключении можно отметить, что принципы бухгалтерского учёта являются основой организации и ведения учётного процесса, обеспечивая единый подход к отражению хозяйственных операций и составлению финансовой отчётности. Их соблюдение способствует формированию достоверной, полной и сопоставимой информации о деятельности предприятия.

Кроме того, правила ведения бухгалтерского учёта и требования, предъявляемые к учётной информации, обеспечивают её точность, своевременность и объективность. В совокупности это повышает прозрачность деятельности организации и способствует принятию обоснованных управленческих решений.

Таким образом, принципы бухгалтерского учёта играют важную роль в системе управления предприятием и являются необходимым условием его эффективного функционирования.

Библиографические источники:

1. Закон Республики Молдова «О бухгалтерском учёте и финансовой отчётности» № 287 от 15.12.2017
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136356&lang=ru
2. Конспект лекций по бухгалтерскому учёту, Герасимов М.И., электронный ресурс платформы Moodle, КГУ.
<https://elearning.kdu.md/moodle/course/view.php?id=18>
3. Национальные стандарты бухгалтерского учёта Республики Молдова.
<https://contabilitate.md/always-at-hand/col12/nsbu-predstavlenie-finansovykh-otchetov>

**УЧЕТНО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ ИНФОРМАЦИЯ О ЗАПАСАХ КАК ФАКТОР
УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ****ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT OF INVENTORY MANAGEMENT AS A
FACTOR OF SUSTAINABLE ENTERPRISE DEVELOPMENT****Автор: Анастасия ШТЕРБЕЦ**

Цикл обучения: бакалавриат

Молдавская Экономическая Академия

E-mail: sterbet.anastasia@ase.md**Научный руководитель: Людмила ГРАБАРОВСКИ, др., конф.унив.**

Молдавская Экономическая Академия

E-mail: grabarovschi.ludmila@ase.md

ORCID code: 0000-0002-1778-7474

Abstract. In today's world, where resources are limited and tend to decrease from year to year, inventory optimisation becomes the milestone of modern-day economy. This article aims to examine the role of accounting and analytical information of inventories as a tool supporting sustainable development at the enterprise level. Methodology, used while conducting this research, comprises a number of theoretical and practical aspects, including the application of EOQ model. The results of the study demonstrate that rational inventory management contributes to cost reduction, more efficient use of material resources, and optimization of working capital, thereby supporting the economic component of sustainable enterprise development.

Keywords: managerial accounting, economic analysis, EOQ model, inventories, sustainable enterprise development

JEL. M41, C61, Q56

Введение.

В условиях экономической нестабильности и возрастающих требований к эффективному использованию ресурсов, учетно-аналитическая информация о запасах, становится одним из основных инструментов обеспечения устойчивого развития предприятия. Поскольку запасы занимают значительную долю оборотных активов, они оказывают существенное влияние на платежеспособность, прибыльность и общее финансовое положение. В связи с этим переход предприятий к устойчивой модели развития требует повышенного внимания к управленческому учёту запасов и рациональному использованию имеющихся ресурсов через снижение потерь и оптимизацию бизнес-процессов. Таким образом, грамотно сформированный аналитический инструментарий для оценки структуры запасов способствует сокращению операционных рисков и увеличению оборотного капитала. Инструментарий в данном случае представляет собой совокупность источников информационного обеспечения и системы аналитических показателей, находящихся в тесной взаимосвязи [1]. Однако на практике многие предприятия сталкиваются с недостатком качественной учетно-аналитической информации, необходимой для принятия управленческих решений, а также с ограниченным применением практических методов учёта запасов. Целью данной работы является проанализировать, каким образом учетно-аналитическая информация о запасах способствует обеспечению устойчивого развития предприятия, а также определить ключевые показатели, позволяющие измерять этот эффект. Методы, используемые в ходе исследования, включают анализ теоретического материала и экономико-математическое моделирование.

Основное содержание.

Предприятие стабильно функционирует в долгосрочной перспективе, успешно адаптируется к внешним изменениям, сохраняя финансовую устойчивость. Это проявляется через одновременный учет критериев устойчивости: экономических, экологических и социальных, что позволяет гарантировать будущее существование бизнеса.

В зависимости от поставленных целей процесс управления запасами должен быть координирован в соответствии с ключевыми показателями эффективности, мониторинг которых обеспечивает обоснование действий, направленных на рациональное использование ресурсов в соответствии с финансовой и нефинансовой информацией [2]. Оперативные данные о запасах формируются в системе бухгалтерского учета и служат основой для оценки финансового состояния предприятия. Они включают ключевые сведения об объеме, структуре и движении материальных ресурсов, а также их фактической стоимости. Важными показателями здесь выступают себестоимость реализованной продукции и корректировки по обесценению активов. Основными источниками этих сведений являются баланс и отчет о прибыли и убытках, которые отражают общие результаты деятельности предприятия. Для детального изучения процессов используются данные аналитического учета, позволяющие отслеживать каждую единицу запасов на складе. Важную роль также играют результаты инвентаризации, которые подтверждают реальное наличие ресурсов и их качественное состояние.

Прежде всего, оптимизация запасов способствует финансовой и операционной устойчивости предприятия, поскольку оптимальный уровень запасов снижает издержки на хранение излишков и ускоряет оборачиваемость активов, что напрямую связано с непрерывностью деятельности. Также, снижение списаний и порчи по истечении срока годности и как следствие, предотвращение устаревания запасов делает предприятие более конкурентноспособным на международном рынке ввиду внимательного отношения к экологии и концепции бережливого управления [3].

Таким образом, именно учетно-аналитическая информация выступает связующим звеном между управлением запасами и обеспечением устойчивого развития предприятия.

Поскольку большинство предприятий ориентируется на европейский курс устойчивого развития, применение количественных оптимизационных методов приобретает особую значимость. Среди таких методов можно выделить модель экономически обоснованного размера заказа (EOQ), которая представляет собой инструмент экономико-математического моделирования, позволяющий определить оптимальный объем закупки запасов при минимизации совокупных затрат на их хранение и оформление заказов, с учетом годового спроса и затрат на заказ [4].

Для анализа взаимосвязи учета запасов и устойчивого развития предприятия, рассмотрим условный цифровой пример расчета показателей, позволяющих оценить эффективность использования запасов и обосновать управленческие решения. В таблице 1 представлены исходные данные медицинского предприятия «Vita-Med» SRL, на основе которых определены объемы и стоимость запасов, наличие неликвидных запасов, а также установлены параметры для планирования закупок и хранения.

Таблица 1. Исходные данные для расчета показателей эффективности использования запасов предприятия «Vita-Med» SRL

№ п/п	Показатель	Условное обозначение	Величина
1.	Среднегодовой остаток запасов	СОз	400 000 леев
2.	Себестоимость продаж	ССпр.	2 400 000 леев
3.	Общая стоимость запасов на конец года	ОСз	450 000 леев
4.	Стоимость неликвидных запасов (с истекшим сроком годности)	СНз	18 000 леев
5.	Балансовая стоимость запасов	БСз	42 000 леев
6.	Чистая стоимость реализации	ЧСР	35 000 леев
7.	Годовой спрос на запасы	D	24 000 ед.
8.	Затраты на оформление одного заказа	S	150 леев
9.	Годовые затраты на хранение единицы	H	8 леев

Источник: разработано автором на основании условных данных

На основе представленных исходных данных, отражающих стоимостные и количественные характеристики запасов, становится возможным рассчитать показатели эффективности их использования, которые позволяют охарактеризовать оборачиваемость и период оборота запасов, выявить неликвидные позиции, оценить корректировки по обесценению и определить экономически обоснованный размер заказа, используя модель Уилсона. Результаты расчетов с указанием формул и интерпретации представлены в таблице 2.

Таблица 2. Расчет показателей эффективности использования запасов предприятия «Vita-Med» SRL

Наименование	Формула	Расчет	Интерпретация
Коэффициент оборачиваемости (Коб.)	$K_{об} = \frac{ССпр.}{СОз}$	$K_{об} = \frac{2\,400\,000}{400\,000} = 6 \text{ об/г}$	Свидетельствует о средней скорости обращения запасов, характеризуя эффективность их использования.
Период оборота в днях (Тоб.)	$T_{об} = \frac{365}{K_{об}}$	$T_{об} = \frac{365}{6} = 61 \text{ день}$	Показывает длительность одного оборота запасов и уровень их мобильности
Доля неликвидных запасов (Днел.)	$D_{нел} = \frac{СНз.}{ОСз.} \times 100\%$	$D_{нел} = \frac{18\,000}{450\,000} \times 100\% = 4\%$	Свидетельствует о наличии неиспользуемых ресурсов, которые являются потенциальным источником потерь
Корректировки по обесценению запасов (Коз.)	$K_{оз} = БС - ЧСР$	$K_{оз} = 42\,000 \text{ леев} - 35\,000 \text{ леев} = 7\,000 \text{ леев}$	Предотвращает искажение финансовой отчетности, обеспечивая устойчивость бизнеса

Модель экономически обоснованного размера заказа (EOQ)	$EOQ = \sqrt{\frac{2DS}{H}}$	$EOQ = \sqrt{\frac{2 \times 24\,000 \times 150}{8}} \approx 950 \text{ единиц}$	Позволяет оптимизировать объем закупок и минимизировать совокупные затраты на хранение и размещение заказов.

Источник: разработано автором на основании табл.1

Выводы.

В ходе исследования раскрыта значимость учетно-аналитической информации о запасах для повышения эффективности работы предприятия, реализуемая через применение ключевых показателей управления запасами. Полученные результаты демонстрируют рациональное использование запасов, способствующее снижению операционных расходов и укреплению экономической составляющей устойчивого развития предприятия, обеспечивая баланс между затратами на хранение, закупку и рисками дефицита. Вместе с тем установлено, что практическое применение модели Уилсона должно основываться на анализе таких показателей, как коэффициент оборачиваемости и период оборота, поскольку такой подход позволяет выявить интенсивность движения капитала и своевременно реагировать на изменения спроса и условий поставок. Доля неликвидных запасов и корректировка по обесценению также подтверждают необходимость в отслеживании отклонений от рассчитанного значения модели экономически обоснованного размера заказа EOQ [5]. Таким образом, интеграция расчетных моделей, включая модель EOQ в систему управленческого учета обеспечивает снижение логистических затрат и повышение точности финансового планирования. Перспективы развития этого направления напрямую связаны с научно-техническим прогрессом, автоматизацией более сложных расчетов при помощи компьютерных технологий и расширением использования цифровых аналитических инструментов для повышения точности прогнозирования и эффективности управления запасами предприятий. Дальнейшие исследования могут быть направлены на адаптацию классических моделей оптимизации запасов к современным экономическим условиям, а также на интеграцию инструментов управления запасами с более широкими системами управления устойчивым развитием предприятий.

Библиография.

1. ЧЕГЛАКОВА С., (2017) «Аналитический инструментарий управления запасами», [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://sovman.ru/article/7405/> (Дата обращения 06.03.2026)
2. GRABAROVSCI, L. «Gestiunea stocurilor prin prisma criteriilor de performanță» (2015), [Электронный ресурс] стр. 76-80. Режим доступа: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/76-80_38.pdf (дата обращения 05.03.2026)
3. КОВАЛЕВА, О., ПРОХОРОВА, Н., РЫЖОВА, Е.. «Оптимизация размера материально-производственных запасов на предприятии» (2016), [Электронный ресурс] стр. 147-152. Режим доступа: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/17661/1/Kharkiv_february_2016_part_1.pdf (дата обращения 06.03.26)
4. KHAN, M. et al. (2025). «Sustainable Inventory Management: EOQ Models with Environmental Impact Constraints». Режим доступа: https://www.researchgate.net/publication/398327295_Sustainable_Inventory_Management_EOQ_Models_with_Environmental_Impact_Constraints_Keywords (Дата обращения: 06.03.2026)
5. ESTININGRUM, S. D., ASTUTININGSIH, S. E., & MAIMUNA, N. A. (2025). Evaluating the role of management accounting in sustainablebusiness practices. Jurnal Konseling dan Pendidikan. 13(1), 432-442. <https://doi.org/10.29210/1145800>. Режим доступа: https://www.researchgate.net/publication/394893461_Evaluating_the_role_of_management_accounting_in_sustainable_business_practices (Дата обращения 04.03.2026).

**УЧЕТ РАСЧЕТОВ С ПЕРСОНАЛОМ ПО ОПЛАТЕ ТРУДА В СИСТЕМЕ
УПРАВЛЕНИЯ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ****ACCOUNTING FOR PAYROLL CALCULATIONS IN THE ENTERPRISE'S CASH
FLOW MANAGEMENT SYSTEM****Авторы: Мария ЧАКАЛ**E-mail: ceacal.maria@ase.md**Мария ШАЛАМАК**E-mail: shalamak.maria@ase.md

цикл обучения: бакалавриат

Молдавская Экономическая Академия

Научный руководитель: Людмила ГРАБАРОВСКИ, др., конф. унив.

Молдавская Экономическая Академия

e-mail: grabarovschi.ludmila@ase.md

ORCID code: 0000-0002-1778-7474

Abstract. The organization of payroll plays a critical role in maintaining financial stability and ensuring the proper functioning of the business. Pay structures include basic, additional and incentive payments, as well as different compensation systems, such as piece-rate and non-piece-rate approaches. Payroll calculation involves determining the gross amount, mandatory deductions and the net amount paid to employees. These elements are included in the accounting records and financial statements, influencing expenses, liabilities and cash flow. Proper salary management promotes clarity, legal compliance and the efficient use of a company's financial resources.

Keywords: payroll, financial statements, financial resources, accounting records

JEL. M41

Введение.

Правильная организация начисления и выплаты заработной платы играет важную роль в системе управления предприятием, поскольку обеспечивает соблюдение трудового законодательства, прозрачность финансовых расчётов и рациональное использование ресурсов. Такой подход способствует укреплению доверия со стороны работников, повышает их мотивацию и производительность, а также снижает риски возникновения конфликтов и штрафных санкций со стороны государственных органов. В этих условиях учет расчетов с персоналом по оплате труда выполняет не только учетную, но и управленческую функцию, формируя информационную базу для планирования, контроля и анализа денежных потоков, оказывающих значительное влияние на обеспечение финансовой устойчивости предприятия.

Основное содержание.

Заработная плата представляет собой любое вознаграждение или заработок, исчисляемые в денежном выражении, выплачиваемые работодателем работнику за выполненный труд или за труд, который должен быть выполнен [1]. В экономической теории и практике она рассматривается как основной источник доходов работника и как существенная статья расходов предприятия, непосредственно влияющая на его денежные потоки. Структурно заработная плата состоит из трёх основных элементов: *основная заработная плата* — оплата за выполнение обязанностей в нормальных условиях (тарифные ставки и оклады); *дополнительная заработная плата* — выплаты сверх основной: доплаты, надбавки, премии, гарантированные законодательством, а также оплата работы сверх нормы или в особых условиях; *другие стимулирующие и компенсационные выплаты* — годовые премии, компенсации и иные поощрения, не противоречащие закону [1].

Существенное значение для организации учета имеет выбор системы оплаты труда, которая определяет порядок расчёта заработной платы и может быть тарифной или бестарифной.

Тарифная система основана на совокупности нормативов, определяющих дифференциацию заработной платы в зависимости от количества, качества и условий труда, тогда как бестарифная система оплаты труда ориентирована на конечные результаты работы деятельности коллектива.

Организация аналитического учёта с персоналом осуществляется на основе первичных документов, отражающих фактически отработанное время и объем выполненных работ. **Синтетический учёт обобщает информацию на уровне бухгалтерских счетов, формируя показатели, используемые в финансовой отчетности и управленческом анализе. Особенностью учета расчетов с персоналом является наличие обязательных удержаний, производимых в соответствии с действующим законодательством, включая подоходный налог и взносы на обязательное медицинское страхование. Это приводит к трансформации начисленной заработной платы в фактический денежный поток, что имеет принципиальное значение в управлении ликвидностью предприятия.**

Для отражения взаимосвязи учетных процедур и движения денежных средств рассмотрим пример начисления заработной платы работнику предприятия, которому установлен ежемесячный оклад в размере 11 500 леев, а также предусмотрена премия в размере 15% от оклада. Сумма начисленной заработной платы (брутто) составляет 13 225 леев. При расчете налогооблагаемой базы применяются предусмотренные законодательством вычеты, включая личное освобождение (2 475 леев) и освобождение на иждивенца (825 леев). С учетом обязательных удержаний, включая удержания подоходного налога, сумма заработной платы к выплате (нетто) составляет 10 986,58 леев. Отражение данных операций в учете осуществляется посредством признания обязательств перед персоналом и государственными органами с последующей их трансформацией в денежные выплаты (таблица 1).

Таблица 1. Бухгалтерские записи по расчетам с персоналом

№	Содержание операции	Сумма, леев	Корреспондирующие счета	
			Дебет	Кредит
1.	Начисление заработной платы и премии (в зависимости от вида деятельности)	13 225	811,812, 821, 712, 713	531
2.	Удержание взносов обязательного медицинского страхования	1 190,25	531	533
4.	Удержание подоходного налога	1 048,17	531	534
5.	Выплата заработной платы наличными из кассы	10 986,58	531	241

Источник: составлено авторами на основе [2].

В дополнение к выплатам, предусмотренным системами оплаты труда, работникам предприятия может устанавливаться вознаграждение по итогам работы за год из фонда, образуемого за счет прибыли предприятия [3]. Порядок начисления и выплаты годового вознаграждения определяется системой премирования предприятия и закрепляется во внутреннем документе (трудовой или коллективный договор, положение об оплате труда и др.). Такая выплата включается в состав заработной платы, учитывается при расчёте средней зарплаты, а также облагается подоходным налогом. Кроме того, по вознаграждениям

начисляются взносы обязательного государственного социального страхования (ОГСС) и удерживаются взносы обязательного медицинского страхования (ОМС).

Начисление годового вознаграждения может производиться за счёт различных источников:

- *оценочных резервов:* Дт 538, Кт 531
- *уставных и прочих резервов:* Дт 322 (323), Кт 531
- *нераспределённой прибыли прошлых лет:* Дт 332, Кт 531
- *текущих затрат/расходов:* Дт 811,821, 712, 713; Кт 531

Выбор определённого источника зависит от учетных политик предприятия и влияет на порядок бухгалтерского учёта и налогообложения [4]. Так, расходы, понесенные или оплаченные за счет оценочных резервов, вычитаются в целях налогообложения в период их фактического использования, а суммы начисленных вознаграждений за счет текущих расходов подлежат вычету, поскольку соответствуют положениям Налогового Кодекса, согласно которым разрешается вычет понесенных и определенных работодателем расходов на любые выплаты, произведенные в пользу работника, по которым были начислены взносы ОГСС и/или удержаны взносы ОМС и подоходный налог с заработной платы, причитающиеся с работодателя и работника [5].

Заработная плата и связанные с ней выплаты находят отражение в финансовой отчетности в зависимости от экономического содержания операции и направления использования ресурсов. Систематизация порядка их отражения приведена в таблице 2.

Таблица 2. Отражение в финансовой отчетности расходов на оплату труда, обязательств и денежных потоков

Финансовая отчетность	Строка	Наименование	Содержание
Отчет о прибыли и убытках	050	Расходы на реализацию	Расходы на оплату труда торгового и сервисного персонала, а также соответствующие взносы
Отчет о прибыли и убытках	060	Административные расходы	Расходы на оплату труда управленческого и административного персонала, а также соответствующие взносы
Баланс	760	Обязательства перед персоналом	Начисленная, но ещё не выплаченная заработная плата и другие выплаты работникам
Баланс	760	Обязательства по социальному и медицинскому страхованию	Обязательства перед органами социального и медицинского страхования (взносы ОГСС и ОМС)
Баланс	770	Обязательства перед бюджетом	Подоходный налог с физических лиц, который подлежит перечислению в бюджет
Отчет о движении денежных средств	030	Платежи сотрудникам и органам социального и медицинского страхования	Работникам в качестве оплаты труда и других операций (кроме предоставленных займов и выплаченных дивидендов), а также соответствующим органам по оплате ОГСС и ОМС

Источник: составлено авторами на основе [6]

Представленные данные демонстрируют комплексный характер отражения операций по оплате труда в финансовой отчетности, позволяя проследить их влияние на формирование финансовых результатов, структуры обязательств и движение денежных средств предприятия.

Выводы.

Исходя из вышеизложенного, можно утверждать, что оплата труда является одним из важных элементов управления предприятием, при этом наличие обратной связи в системе управления денежными потоками обеспечивает повышение обоснованности управленческих решений и эффективности финансового менеджмента. Рациональная организация расчётов с персоналом и с органами социального и медицинского страхования позволяет соблюдать законодательство, прозрачность финансовых операций, рациональное использование ресурсов и поддержание платёжеспособности предприятия, что приводит к устойчивости и стабильности его деятельности.

Библиография.

1. ЗАКОН №847 от 14-02-2002 об оплате труда. [Электронный ресурс] Режим доступа: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144713&lang=ru#
2. Общий план счетов бухгалтерского учета. [Электронный ресурс] Режим доступа: <https://monitorul.fisc.md/upload/library/files/2015/04/ln33c43kgz.pdf>
3. Трудовой Кодекс Республики Молдова № 154 от 28.03.2003. [Электронный ресурс] Режим доступа: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=151096&lang=ru
4. НЕДЕРИЦА А. Вознаграждения по итогам работы за год: бухгалтерские и налоговые аспекты. В: *Contabilitate și audit*, 2023, №4.
5. Налоговый Кодекс Республики Молдова № 1163 от 24.04.1997. [Электронный ресурс] Режим доступа: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=153671&lang=ru#
6. Национальный стандарт бухгалтерского учета «Представление финансовых отчетов». [Электронный ресурс] Режим доступа: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131868&lang=ru#

АНАЛИЗ ПОКАЗАТЕЛЕЙ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ (НА ОСНОВЕ ДАННЫХ S.A. IUGINTERTRANS)

ANALYSIS OF THE COMPANY'S PROFITABILITY INDICATORS (BASED ON THE DATA OF S.A. IUGINTERTRANS)

Автор: Татьяна КЁР

Комратский Государственный Университет, Молдова

Е-mail: tatiana.chior@mail.ru

Научный руководитель: Виталий КЮРКЧУ

Комратский Государственный Университет, Молдова

Е-mail: kyurkchu@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-7218-7121

Abstract: The article focuses on the analysis of enterprise profitability as a key indicator of economic efficiency, based on the data of enterprise S.A. IUGINTERTRANS 2021-2024 years. The study employs methods of comparative and dynamic analysis to evaluate changes in profitability indicators over time. The findings reveal a positive trend in most indicators, confirming improved operational efficiency and strengthened financial stability of the enterprise.

Keywords: analysis, profitability, efficiency, financial performance, return on assets, return on equity, enterprise.

JEL. L250, M21, O120

Введение.

В условиях рыночной экономики рентабельность является одним из ключевых показателей, рассчитываемых для определения эффективности деятельности предприятия и отражает уровень его прибыльности. Анализ показателей рентабельности позволяет оценить степень рациональности использования ресурсов, финансовую устойчивость и инвестиционную привлекательность организации. Актуальность данной темы обусловлена необходимостью принятия обоснованных управленческих решений, направленных на повышение конкурентоспособности и устойчивого развития предприятия.

Цель исследования: Изучить теоретические основы анализа показателей рентабельности и провести оценку рентабельности на примере предприятия S.A. IUGINTERTRANS.

Задачи исследования:

- Раскрыть экономическую сущность рентабельности предприятия.
- Рассмотреть систему показателей рентабельности и методику их расчёта.
- Проанализировать показатели рентабельности S.A. IUGINTERTRANS
- Определить направления повышения рентабельности.

Основная часть.

Понятие рентабельности интерпретируется по-разному различными учёными в научной и учебной литературе, а также закреплено в отдельных нормативных актах и статистических документах.

Таб.1. Определение понятия «рентабельности» с точки зрения разных авторов

Автор(-ы)	Определение	Источник
Глоссарий статистических терминов (НБС РМ)	Рентабельность является синтетической формой выражения экономической эффективности, которая отражает способность фирмы получать от своей деятельности прибыль или выгоду.	1

Кюркчу В.И.	Рентабельность (от нем. rentabel - доходный) - эффективность, прибыльность, доходность предприятия или предпринимательской деятельности; показатель экономической эффективности, характеризующий соотношение дохода и затрат за определенный период. Количественно рентабельность исчисляется как частное от деления прибыли на затраты, расход ресурсов, обеспечивающих получение прибыли.	2
Цирюльников Н. и др.	Рентабельность отражает обобщенно эффективность всей экономической деятельности предприятия и характеризует способность предприятия производить прибыль. Рентабельность как показатель эффективности определяется отношением между полученными экономическими и финансовыми выгодами (эффектом), с одной стороны, и усилиями предприятия, связанными с их получением, с другой стороны.	3
Савицкая Г.В.	Рентабельность - это относительный показатель, определяющий уровень доходности бизнеса. Показатели рентабельности характеризуют эффективность работы предприятия в целом, доходность различных направлений деятельности (производственной, коммерческой, инвестиционной и т.д.).	4

Источник: составлено автором по [1-4]

Важным этапом анализа эффективности деятельности предприятия является оценка показателей рентабельности, которые отражают уровень прибыльности использования ресурсов. Ниже представлена система основных показателей рентабельности, их способы расчета и экономическая характеристика [3]:

- *Рентабельность продаж:*

$$R_{пр} = (\text{Валовая прибыль} / \text{Доходы от продаж}) \times 100\% \quad (1.1)$$

Отражает валовую прибыль, полученную на 1 лей продаж

- *Рентабельность активов:*

$$R_{ак} = (\text{Прибыль до налогообложения} / \text{Средняя стоимость активов}) \times 100\% \quad (1.2.)$$

Отражает величину прибыли до налогообложения приходящейся в среднем на 1 лей активов

- *Рентабельность собственного капитала:*

$$R_{ск} = (\text{Чистая прибыль} / \text{Сред. стоимость собственного капитала}) \times 100\% \quad (1.3.)$$

Характеризует величину чистой прибыли приходящейся в среднем на 1 лей собственного капитала

- *Рентабельность от операционной деятельности:*

$$R_{оп} = (\text{Операционная прибыль} / \text{Доход от продаж}) \times 100 \quad \% \quad (1.4.)$$

Характеризует эффективность основной деятельности предприятия, отражая долю операционной прибыли в доходе от реализации.

В Таб.3 представлен анализ показателей рентабельности предприятия за 2021–2024 годы.

Таб. 3. Анализ показателей рентабельности S.A.IUGINTERTRANS за 2021–2024 гг.

Показатель	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.
Rпр (%)	12,82	13,75	19,11	21,07
Рак (%)	20,40	26,75	32,05	30,21
Rcr (%)	19,98	26,28	31,56	29,39
Роп (%)	11,21	13,15	18,24	20,58

Источник: составлено автором на основе финансовой отчетности S.A.IUGINTERTRANS за 2021–2024 гг.

Рентабельность продаж увеличилась с 12,82 % в 2021 году до 21,07 % в 2024 году, что свидетельствует о росте прибыльности основной деятельности предприятия.

Рентабельность активов выросла с 20,40 % до 30,21 %, при этом максимальное значение 32,05 % наблюдалось в 2023 году, а в 2024 году показатель немного снизился.

Аналогичная тенденция наблюдается и по рентабельности собственного капитала: показатель увеличился с 19,98 % в 2021 году до 31,56 % в 2023 году, однако в 2024 году снизился до 29,39 %. Это может быть связано с незначительным сокращением стоимости активов и собственного капитала предприятия.

Операционная рентабельность демонстрирует устойчивый рост с 11,21 % в 2021 году до 20,58 % в 2024 году, что говорит об улучшении результатов операционной деятельности предприятия.

В Таб.4 представлена динамика изменения показателей рентабельности предприятия за 2021–2024 годы.

Таб.4. Динамика показателей рентабельности предприятия за 2021–2024 гг.

Показатель рентабельности	Абсолютн. откл. (пп)			Темп роста (%)			Темп прироста (%)		
	21←22	22←23	23←24	21←22	22←23	23←24	21←22	22←23	23←24
Rпр	+0,93	+5,36	+1,96	107,29	138,96	110,27	+7,29	+38,96	+10,27
Рак	+6,36	+5,30	-1,84	131,16	119,82	94,26	+31,16	+19,82	-5,74
Рск	+6,30	+5,28	-2,17	131,52	120,10	93,12	+31,52	+20,10	-6,88
Роп	+1,95	+5,09	+2,34	117,36	138,68	112,84	+17,36	+38,68	+12,84

Источник: рассчитано автором на основании данных Таб.3.

В целом большинство показателей демонстрируют рост, что свидетельствует об улучшении эффективности деятельности предприятия. Рентабельность продаж увеличилась: в 2021–2022 гг. на 0,93 п.п., в 2022–2023 гг. на 5,36 п.п., и в 2023–2024 гг. ещё на 1,96 п.п. Темпы роста составили 107,29 %, 138,96 % и 110,27 % соответственно.

Рентабельность активов и собственного капитала росли в 2021–2023 гг., однако в 2023–2024 гг. произошло небольшое снижение: рентабельность активов уменьшилась на 1,84 п.п., а рентабельность собственного капитала – на 2,17 п.п.

Операционная рентабельность, наоборот, демонстрирует устойчивую положительную динамику: она увеличилась на 1,95 п.п. в 2021–2022 гг., на 5,09 п.п. в 2022–2023 гг. и на 2,34 п.п. в 2023–2024 гг.

Вывод.

Показатели рентабельности являются важным инструментом оценки эффективности деятельности предприятия, поскольку позволяют определить уровень прибыльности, результативность использования ресурсов и общее финансовое состояние. Анализ деятельности S.A. IUGINTERTRANS за 2021–2024 гг. показывает положительную динамику показателей рентабельности. На протяжении исследуемого периода большинство показателей, особенно рентабельность продаж и операционная рентабельность, увеличились, что характеризует рост эффективности основной деятельности и рациональное управление затратами. Рентабельность активов и собственного капитала увеличивались до 2023 года, с незначительно снизились в 2024 году, однако общий уровень рентабельности остаётся высоким, указывая на стабильное финансовое положение и потенциал для дальнейшего роста эффективности.

Автор исследования выдвинул следующие рекомендации, которые ориентированы на повышение эффективности использования активов, рациональное управление капиталом и рост прибыли предприятия:

1. *Повышение эффективности активов.* Оптимизировать структуру и рационально использовать ресурсы для повышения отдачи.
2. *Контроль и оптимизация затрат.* Снижать себестоимость и управлять операционными расходами рационально.
3. *Увеличение объёмов реализации.* Расширять рынки сбыта и активизировать продажи.
4. *Рациональное управление капиталом.* Эффективно распределять прибыль и направлять её в доходные направления.

Библиографические ссылки.

1. Национальное бюро статистики Республики Молдова. Глоссарий статистических терминов: Рентабельность [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://statistica.gov.md/ru/glossary> – Дата обращения: 09.03.2026.
2. Кюркчу В. И. Словарь экономических терминов по анализу хозяйственной деятельности предприятия. – Комрат: Tipografia Centrală, 2018. – 184 с.
3. Țiriu Nicovă N., Paladi V., Gavriluc L., Chirilova N., Furtună D. Analiza rapoartelor financiare : manual. – Chișinău: Asociația Obștească „ACAP RM”, 2011. – 400 p.
4. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: учебник. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 230с. – Электронный ресурс: <https://www.alleng.org/d/econ/econ198.htm> – Дата обращения: 09.03.2026.
5. Финансовая отчетность S.A.IUGINTERTRANS за 2021–2024 гг.

АНАЛИЗ ПОКАЗАТЕЛЯ ФИНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТА ПРЕДПРИЯТИЯ (НА ОСНОВЕ ДАННЫХ I.M. VITAPHARM-COM S.R.L.)»**ANALYSIS OF THE INDICATOR OF THE FINANCIAL RESULT OF THE ENTERPRISE (BASED ON THE DATA OF I.M. VITAPHARM-COM S.R.L.)****Автор: Екатерина ГЕОРГИЕВА**

Лицензиат, Комратский Государственный Университет, Молдова

E-mail: gheorgieva.ecaterina666@mail.ru**Научный руководитель: Виталий КЮРКЧУ**

Комратский Государственный Университет, Молдова,

E-mail: kyurkchu@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-7218-7121

Abstract. This study examines the financial results (profit) of the enterprise I.M. VITAPHARM-COM S.R.L. for the period 2022–2024 years. The findings reveal a significant increase in net profit from 5,3 million to 12,6 million lei, driven primarily by a substantial growth in sales revenue. The analysis concludes that the company demonstrates high operational efficiency and financial stability despite the simultaneous rise in production and administrative costs.

Keywords: financial result, profit, analysis, enterprise, Moldova.

JEL. L250, M21, O120

Введение.

В условиях современной экономики, анализ финансовых результатов предприятия приобретает первостепенное значение и служит ключевым индикатором эффективности управления и устойчивости компании на рынке.

Целью данного исследования является анализ показателя финансового результата предприятия I.M. VITAPHARM-COM S.R.L. на основе данных финансовой отчетности за 2022-2024 годы и выявление потенциальных резервов роста. Для достижения цели были определены следующие задачи: рассмотрение подходов в определении термина «финансовый результат», анализ динамики прибыли предприятия, выявление факторов, оказывающих воздействие на формирование финансового результата предприятия.

Для проведения исследования, автором были использованы следующие подходы и методы: метод теоретического обобщения, метод системного подхода метод сравнительного анализа, методы горизонтального и вертикального анализа, факторный анализ. Исследование проводилось в три этапа: анализ теоретических основ формирования финансового результата, эмпирический анализ финансовых показателей предприятия по финансовой отчетности предприятия и синтез результатов для оценки операционной эффективности.

Содержание.

Для проведения анализа деятельности предприятия, необходимо определить экономическую сущность исследуемого показателя. В современной экономической литературе понятие «финансовый результат» трактуется многогранно: как прирост чистого капитала, как разница между доходами и расходами или как показатель эффективности управления (Таб. 1).

Наиболее близким определением финансового результата для автора данного исследования является трактовка В. Кюркчу, согласно которой финансовый результат – это общее понятие, объединяющее прибыль и убыток, исчисляемое за определенный период как разница между доходами и расходами, так как такой подход охватывает обе возможные формы результата

(прибыль и убыток), четко указывает на временной аспект (за определенный период), и показывает механизм расчета (разница между доходами и расходами).

Таблица 1. Определение финансового результата в трактовке различных авторов.

Автор	Источник	Определение
Недерица А.	[1]	<i>Финансовый результат</i> – конечный финансовый итог, выраженный в виде прибыли или убытка, определяемый как разница между доходами и расходами отчетного периода.
Григорой Л.	[2]	<i>Финансовый результат</i> – это поток чистых выгод, полученных субъектом, который отражается в Отчете о прибыли и убытках и служит базой для распределения дивидендов
ЗАКОН РМ о бух. учете и финанс. отчетности	[3]	<i>Финансовый результат</i> – это остаточная величина, полученная после вычитания признанных расходов из признанных доходов.
Кюркчу В.	[4]	<i>Финансовый результат</i> – это общее понятие для прибыли и убытка. Результат исчисляется по отношению к определенному периоду как разница между доходами и расходами.
Райзберг Б.	[5]	<i>Финансовый результат</i> – итог хозяйственной деятельности предприятия и его подразделений, выраженный в виде прибыли или убытка.

Источник: разработано автором по [1-5]

Для объективной оценки финансовой устойчивости и эффективности деятельности предприятия необходимо провести детальный анализ динамики изменения финансового результата и выявить имеющиеся тенденции, способствовавшие росту прибыльности предприятия. Данные для оценки финансовых результатов систематизированы в Таб. 3.

Таблица 3. Динамика прибыли I.M. VITAPHARM-COM S.R.L. за 2022-2024 гг.

Показатель	Годы			Абсолютное отклонение 2024 года со сравнению с		Темп роста 2024 года в % к	
	2022	2023	2024	2022 годом	2023 годом	2022 г.	2023 г.
Объем продаж, леев	41 359 587	57 716 553	71 391 364	-30 031 777	-13 674 811	172,61	123,69
Себестоимость, леев	21 093 405	30 822 442	38 610 326	-17 516 921	-7 787 884	183,04	125,27
Валовая прибыль, леев	20 266 182	26 894 111	32 781 038	-12 514 856	-5 886 927	161,75	121,89
Операц. расходы, леев	13 138 709	15 603 151	20 107 962	-6 969 253	-4 804 811	153,04	128,87
Операц. прибыль, леев	7 133 631	11 637 497	13 882 242	-6 748 611	-2 244 745	194,60	119,29
Прибыль до налогообложения, леев	6 099 682	12 105 974	14 361 404	-8 261 722	-2 255 430	245,45	118,63
Чистая прибыль, леев	5 347 867	10 938 041	12 660 565	-7 312 698	-1 722 524	236,74	115,75

Источник: разработано автором по [4].

Проведённый анализ показывает положительную динамику основных финансовых показателей. Рост объёмов реализации привёл к увеличению основных показателей прибыли.

В частности, чистая прибыль в 2024г. составила 12 660 565 лей, что значительно превышает показатели предыдущих лет. Это свидетельствует о расширении деятельности и повышении эффективности работы предприятия. Положительная динамика чистой прибыли, отраженная в Таб. 3, является базой для дальнейшего самофинансирования предприятия. Однако для полной оценки финансовой стратегии предприятия необходимо проанализировать не только факт получения прибыли, но и характер ее использования.

Таблица 4. Анализ направлений использования прибыли на развитие предприятия

Направления использования прибыли(активы)	2022 г., леев	2023 г., леев	2024 г., леев	Отклонение 2024 с 2022 (+/-)
Нераспределенная прибыль (источник развития)	31 540 880	42 478 921	55 139 486	+23 598 606
в том числе капитализировано в:				
1. Внеоборотные активы (машины и оборудование)	16 350 178	19 862 145	24 105 330	+7 755 152
2. Производственные запасы (сырье и материалы)	25 410 220	38 745 110	48 912 445	+23 502 225
3. Дебиторская задолженность (коммерч. кредит)	12 110 440	15 630 225	18 995 120	+6 884 680
4. Денежные средства (ликвидные резервы)	2 350 400	4 120 550	5 880 230	+3 529 830

Источник: разработано автором по [6]

В Таб. 4 представлена структура реинвестирования прибыли в основные и оборотные средства предприятия. В ходе анализа выявлено, что трансформация прибыли в основные и оборотные средства подтверждает переход компании к модели укрепления самофинансирования. Реинвестирование 23,6 млн. леев обеспечило технологическое обновление и кратное масштабирование операционной деятельности при сохранении высокой финансовой независимости. Вместе с тем, рост дебиторской задолженности – это негативный фактор. Для глубокого понимания механизмов формирования финансового результата деятельности предприятия необходимо провести факторный анализ прибыли от операционной деятельности.

Таблица 5. Факторный анализ прибыли от операционной деятельности предприятия

Показатели	2023 г., леев	2024 г., леев	Отклонение (+/-), леев	Влияние факторов на прибыль, леев
Валовая прибыль	26 894 111	32 781 038	+5 886 927	+5 886 927
Другие операционные доходы	56 462	1 209 166	+1 152 704	+1 152 704
Коммерческие расходы	1 653 148	1 848 834	+195 686	-195 686
Общие административные расходы	13 473 346	17 847 435	+4 374 089	-4 374 089
Другие операционные расходы	179 657	411 693	+232 036	-232 036
Прибыль от операционной деятельности	11 644 422	13 882 242	+2 237 820	+2 237 820

Источник: разработано автором по [6-7]

Проведенный факторный анализ прибыли от операционной деятельности М. VITAPHARM–COM S.R.L. за период 2023-2024 гг. позволяет сформулировать следующие выводы:

1. Положительная динамика прибыли: Операционная прибыль предприятия выросла на 19,2%, что подтверждает общую экономическую эффективность деятельности в отчетном периоде.

2. Доминирование экстенсивных факторов: Основной вклад в формирование финансового результата внес рост валовой прибыли (+5 886 927 леев), что свидетельствует об увеличении масштабов продаж и расширении рыночного присутствия.
3. Дестабилизирующее влияние затрат: Критическое влияние административных расходов, рост которых на 4 374 089 леев нивелировал значительную часть роста прибыли.
4. Снижение маржинальной эффективности: Выявлен опережающий темп роста операционных издержек над темпами роста прибыли. Коэффициент поглощения прибыли управленческими расходами составил 0,74, что указывает на снижение качества менеджмента затрат предприятия.

Заключение.

В ходе проведенного исследования был проведен анализ финансового результата предприятия I.M. VITAPHARM-COM S.R.L. за период 2022-2024 гг., который показал устойчивый рост финансовых результатов. Увеличение выручки привело к росту валовой, операционной и чистой прибыли, что свидетельствует о расширении деятельности и повышении эффективности.

Предприятие активно использует прибыль для самофинансирования, направляя её на развитие направлений деятельности, что укрепляет финансовую устойчивость. В то же время выявлен рост административных и операционных расходов, что снижает общую эффективность и указывает на необходимость улучшения управления затратами. На основе проведенного анализа предлагаются следующие рекомендации: *оптимизировать административные расходы; усилить контроль и планирование затрат; повысить рентабельность продукции; продолжить реинвестирование прибыли; внедрять цифровые инструменты в систему управления предприятием.*

Библиографические ссылки.

1. Contabilitate financiară / aut. Alexandru Nedeița, Vasile Bucur, Mihail Carauș, ; Acad. de Studii Economice - Ed. a II-a, revăz. și completată. Ch.: ACAP, 2003. – 640 p. ISBN 9975-9702-1-4
2. Contabilitatea întreprinderii : Manual / Lilia Grigori, Aliona Bîrcă, Liliana Țurcanu [et al.]. - Ed. a 3-a, rev. și actualizată. - Chișinău : Cartier, 2021. - 799 p. ; tab.. - Bibliogr.: p. 795-799. - ISBN 978-9975-86-456-5.
3. ЗАКОН РМ № 287 от 15-12-2017 о бухгалтерском учете и финансовой отчетности. Опубликован: 05-01-2018 в Monitorul Oficial № 1-6 статья № 22
4. Словарь экономических терминов по анализу хозяйственной деятельности предприятия / Кюркчу В. И.; Комрат. Гос. ун-т. – Комрат: Б. и., 2018 (Ф.Е.-Р. «Tipografia Centrala»). – 184 p. ISBN 978-9975-146-06-7.
5. Словарь современных экономических терминов / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский. – 4-е изд. – М.: Айрис-пресс, 2008. – 480 с.
6. Бухгалтерский баланс и Отчет о прибыли и убытках I.M. VITAPHARM-COM S.R.L. за 2022–2024 гг.
7. Анализ финансовой отчетности: [учебник] / Наталья Цирюльникова, Валентина Палади, Людмила Гаврилюк, Неля Киррилова, Диана Фуртунэ – Ch.: Consultatii in Domeniul Contabilitatii si Impositerilor S.R.L., 2005. – 376 p.

ОБЕСЦЕНЕНИЕ АКТИВОВ: УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ И ФИНАНСОВЫЙ АСПЕКТЫ**IMPAIRMENT OF ASSETS: MANAGERIAL AND FINANCIAL ASPECTS****Авторы: Ирина ФУРТУНА****Ксения ЧАВДАРЬ**

Цикл обучения: бакалавриат

Молдавская Экономическая Академия

E-mail: furtuna.irina@ase.mdE-mail: ceavdari.xenia@ase.md**Научный руководитель: Людмила ГРАБАРОВСКИ, др., конф.унив.**

Молдавская Экономическая Академия

E-mail: grabarovschi.ludmila@ase.md

. ORCID code: 0000-0002-1778-7474

Abstract. Asset impairment is a key element of financial and managerial accounting. It facilitates timely recognition of decreases in asset value and their proper reflection in financial statements. Recognition and measurement of impairment ensure reliable information about assets and their fair value. This study examines the accounting of asset impairment using examples of fixed assets and accounts receivable, and analyzes their presentation in financial statements. The research is based on theoretical and practical sources, using methods of analysis, comparison, systematization, and generalization of scientific literature and regulatory documents. The study indicates that the timely recognition of asset impairment improves financial reporting accuracy and supports informed management decisions on asset use and disposal.

Keywords: asset impairment, fixed assets, accounts receivable, managerial decision-making.

JEL.M41, G32.

Введение.

В современных экономических условиях важное значение приобретает достоверная оценка активов предприятия, одним из ключевых элементов которой является учёт их обесценения. Своевременное выявление снижения стоимости различных видов активов, в частности, основных средств и дебиторской задолженности, влияет на эффективность управления ресурсами предприятия и его инвестиционную привлекательность, а также обеспечивает правдивое отражение информации в финансовой отчётности. Несмотря на то, что указанные активы различаются по своей экономической природе, их объединяет метод оценки, основанный на снижении ожидаемых будущих экономических выгод. Целью данной работы является анализ финансовых и управленческих аспектов обесценения активов, а также сравнение подходов к их учёту в рамках международных стандартов финансовой отчётности (МСФО) и национальных стандартов бухгалтерского учёта (НСБУ). Исследование направлено на выявление рациональных методов учёта обесценения активов, которые создают условия для принятия оптимальных управленческих решений, обеспечивающих прозрачность финансовой информации и минимизацию рисков, связанных с ошибочной интерпретацией учётных данных.

Основное содержание.

Обесценение актива – это снижение его балансовой стоимости вследствие утраты способности приносить экономические выгоды. Обесценение может быть связано как с внутренними факторами – фактический износ или повреждение основных средств, просрочка платежей, так и с внешними экономическими факторами – снижением спроса, изменением рыночных цен,

ухудшением условий использования или финансового состояния контрагентов. В соответствии с требованиями НСБУ и МСФО предприятие на каждую отчётную дату обязано оценивать состояние основных средств, однако подходы к такой оценке различаются. Согласно НСБУ, проводится сравнение балансовой стоимости актива с его справедливой стоимостью за вычетом затрат на продажу [1]. В случае выявления превышения балансовой стоимости, предприятие признаёт убыток от обесценения. В рамках МСФО балансовая стоимость актива сравнивается с его возмещаемой стоимостью, определяемой как наибольшая из справедливой стоимости за вычетом затрат на продажу и ценности использования [2]. Ценность использования рассчитывается путем дисконтирования ожидаемых денежных потоков по каждому периоду. Таким образом, последовательно суммируя полученные значения, предприятие определяет актуальную оценку экономической эффективности актива. Для иллюстрации алгоритм обесценения основных средств представлен в таблице 1.

Таблица 1. Алгоритм обесценения основных средств

Этап	МСФО		НСБУ	
I	Определение балансовой стоимости. Балансовая стоимость = первоначальная стоимость – накопленная амортизация – убытки от обесценения			
II	Определение возмещаемой стоимости. Наибольшее из:		Определение справедливой стоимости за вычетом затрат на продажу	
	Справедливая стоимость за вычетом затрат на продажу	Ценность использования		
III	Балансовая стоимость > Возмещаемая стоимость	Балансовая стоимость < Возмещаемая стоимость	Балансовая стоимость > Справедливая стоимость за вычетом затрат на продажу	Балансовая стоимость < Справедливая стоимость за вычетом затрат на продажу
	Убыток от обесценения = Балансовая стоимость – Возмещаемая стоимость	Убыток от обесценения не признаётся	Убыток от обесценения = Балансовая стоимость – Справедливая стоимость за вычетом затрат на продажу	Убыток от обесценения не признаётся

Источник: разработана авторами на основе [1],[2]

Таким образом, убыток от обесценения признаётся в сумме, на которую балансовая стоимость актива превышает справедливую стоимость за вычетом затрат на продажу, согласно НСБУ или возмещаемую стоимость, согласно МСФО и отражается следующей бухгалтерской записью:

Дебет счёта 721 «Расходы, связанные с долгосрочными активами»

Кредит счёта 129 «Обесценение основных средств»

При улучшении рыночных условий, увеличении ожидаемых доходов от использования актива или изменении ставки дисконтирования ранее признанный убыток может быть частично или полностью восстановлен. В этом случае балансовая стоимость актива увеличивается до его справедливой стоимости за минусом затрат на продажу (согласно НСБУ) или до возмещаемой стоимости (согласно МСФО), но не выше уровня, соответствующего балансовой стоимости актива без учета обесценения (табл.2)

Таблица 2. Тестирование объекта основных средств на обесценение

	НСБУ	МСФО
Справедливая стоимость за вычетом затрат на продажу 202X год	70 000	70 000
Ценность использования 202X год	x	75 814
Возмещаемая стоимость 202X год	x	75 814
Балансовая стоимость 202X год	80 000	80 000
Убыток от обесценения 202X год	$80\,000 - 70\,000 = 10\,000$	$80\,000 - 75\,814 = 4\,186$
Оставшийся срок использования	5 лет	5 лет
Балансовая стоимость 202X+2 год	42 000	45 488
Справедливая стоимость за вычетом затрат на продажу 202X+2 год	52 000	52 000
Ценность использования 202X+2 год	x	44 700
Возмещаемая стоимость 202X+2 год	x	52 000
Балансовая стоимость (без учета обесценения)	48 000	48 000
Максимальное восстановление убытка от обесценения	$48\,000 - 42\,000 = 6\,000$	$48\,000 - 45\,488 = 2\,512$
Балансовая стоимость 202X+3 год	$42\,000 + 6\,000 = 48\,000$	$48\,000 + 2\,512 = 48\,000$

Источник: разработана авторами на основе [1],[2]

По результатам расчетов сумма восстановления убытка от обесценения отражается следующей бухгалтерской записью:

Дебет счёта 129 «Обесценение основных средств»

Кредит счёта 621 «Доходы от операций с долгосрочными активами»

Обесценение основных средств позволяет оценить эффективность использования долгосрочного материального актива и корректировать финансовый результат. Аналогичный подход применяется и к дебиторской задолженности, являющейся финансовым активом, от состояния которого зависит устойчивость предприятия. Обесценение дебиторской задолженности начинается с оценки вероятности её непогашения и определения экономического риска невозврата. Для отражения возможных потерь на основе анализа платёжеспособности должников и вероятности непогашения, формируется оценочный резерв (поправки по безнадежной дебиторской задолженности), который согласно НСБУ, признаётся расходом отчётного периода и уменьшает балансовую стоимость дебиторской задолженности [3]. Формирование оценочного резерва отражается следующей бухгалтерской записью:

Дебет счёта 712 «Коммерческая дебиторская задолженность»

Кредит счёта 222 «Поправки (оценочный резерв) по безнадежной дебиторской задолженности»

Следует отметить, что оценочный резерв может рассчитываться индивидуально по каждой дебиторской задолженности либо по группам дебиторской задолженности в зависимости от истекшего срока оплаты (просрочки платежа), а также на основе агрегированных показателей - объёма продаж и среднего процента потерь, относящихся к безнадежной дебиторской задолженности. Второй метод создания оценочного резерва обеспечивает более точную дифференциацию риска: по мере увеличения истекшего срока оплаты доля безнадежной дебиторской задолженности возрастает, что приводит к изменению итоговой оценки резерва [4]. В соответствии с требованиями МСФО (IFRS) 9 «Финансовые инструменты» используется модель ожидаемых кредитных убытков, предполагающая расчёт резерва исходя из

вероятности дефолта по каждому финансовому активу с учётом исторических данных, текущей информации и прогнозов [5]. Такой подход также обеспечивает более достоверное отражение рисков невозврата и своевременную корректировку стоимости дебиторской задолженности. При этом задолженность отражается по приведённой стоимости ожидаемых денежных потоков: будущие поступления корректируются с учётом риска невозврата и дисконтируются с использованием эффективной процентной ставки. Это позволяет своевременно учитывать как возможные кредитные потери, так и влияние временной стоимости денег, что способствует повышению информативности финансовой отчетности и обоснованности управленческих решений.

Таким образом, процедура обесценения выступает не только как учетная категория, но и как важный индикатор изменения экономической среды, на который бухгалтерская система обязана своевременно и адекватно реагировать [6]. В частности, обесценение предоставляет информацию для оценки эффективности использования активов, позволяя определить, какие основные средства приносят выгоду, а какие используются без соответствующей отдачи. Кроме того, признание обесценения служит основанием для корректировки финансового результата, обеспечивая более объективное отражение прибыли и убытков. Данная процедура также является важным материалом для анализа качества дебиторской задолженности, позволяя оценить её ликвидность и выявить сомнительные или безнадежные суммы. Наконец, результаты обесценения поддерживают принятие управленческих решений, таких как замена оборудования, пересмотр сотрудничества с контрагентами или изменение кредитной политики.

Выводы.

Своевременное признание обесценения основных средств и формирование резервов по дебиторской задолженности повышают достоверность финансовой отчетности и могут рассматриваться как инструмент ранней диагностики финансовых рисков. Оценка стоимости основных средств с учётом дисконтирования будущих денежных потоков позволяет выявлять снижение ценности активов и корректировать их учёт. Резервы по дебиторской задолженности помогают прогнозировать угрозу невозврата и поддерживают стабильность оборотных средств. Для руководства это важный инструмент в целях принятия управленческих решений: оптимизации использования активов, планирования инвестиций, регулирования кредитной политики и эффективного управления оборотным капиталом. Таким образом, системный учёт обесценения активов обеспечивает не только качество финансовой отчетности, но и поддерживает стратегическое и оперативное управление предприятием.

Библиография.

- 1.НСБУ «Обесценение активов», [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://monitorul.fisc.md/upload/library/files/2016/02/r3ctvcvphv.pdf> (дата обращения 13.03.2026)
- 2.МСФО (IAS) 36 «Обесценение активов», [Электронный ресурс]. Режим доступа: https://minfin.gov.ru/common/upload/library/2017/01/main/MSFO_IAS_36.pdf (дата обращения 15.03.2026).
- 3.НСБУ «Дебиторская задолженность и финансовые инвестиции», [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://monitorul.fisc.md/upload/library/files/2016/02/vk3saxagr0.pdf> (дата обращения 18.03.2026)
4. НЕДЕРИЦА, А., ГРАБАРОВСКИ, Л., ПОПОВИЧ, А. Финансовый учет : Учебное пособие (часть 1). Кишинэу: МЭА, 2017 – 259 с. [Электронный ресурс] Режим доступа: <https://irek.ase.md:443/xmlui/handle/123456789/4814> (дата обращения 18.03.2026).
- 5.МСФО (IFRS) 9 «Финансовые инструменты», [Электронный ресурс]. Режим доступа: https://minfin.gov.ru/common/upload/library/2013/06/prilozhenie_1_-_RU_IFRS_09_GVT_2011.pdf (дата обращения 23.03.2026)
6. КОВТУН, М. Обесценение активов: понятие, признаки и методика проверки. В: *Прогрессивная экономика*, 2025, № 4. С.77-87.[Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://progressive-economy.ru/wp-content/uploads/2025/04/obesczenenie-aktivov.pdf> (дата обращения 25.03.2026)

ACCOUNTING FOR DEPRECIATION AND DISPOSAL OF FIXED ASSETS

БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ АМОРТИЗАЦИИ И ВЫБЫТИЯ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ

Ксения ЗАВАЛИЙ

Молдавская Экономическая Академия, Республика Молдова

E-mail: zavali.ksenia@ase.md**Научный руководитель: Людмила ЛАПИЦКАЯ,**

кандидат экономических наук, доцент

Молдавская Экономическая Академия, Республика Молдова

E-mail: liudmila@ase.md

ORCID ID: 0000-0001-9739-0495

Abstract: Depreciation and disposal of fixed assets are essential components of the accounting system, ensuring a true and fair view of asset valuation and financial performance. The relevance of this topic is driven by the need for accurate allocation of the cost of fixed assets over their useful lives, as well as the proper recognition of their disposal through sale, write-off, or liquidation in modern economic conditions. Accurate depreciation accounting contributes to reliable cost formation and supports effective managerial decision-making. At the same time, the disposal of fixed assets requires careful attention, as it directly affects the financial results and the tax base of an entity. This article examines the nature of depreciation, the methods of its calculation, and the specific features of accounting for the disposal of fixed assets. Particular attention is given to regulatory frameworks and practical aspects of recording these transactions in the accounting system.

Keywords: fixed assets, depreciation, accounting, amortization, disposal, methods

JEL. M41

Введение.

Амортизация и выбытие основных средств представляют собой один из ключевых моментов, с помощью которого предприятие управляет своими активами и финансовыми результатами. Независимо от размера экономического субъекта, грамотное отражение амортизации и выбытия является обязательным для изучения и применения на практике. Для малых предприятий грамотный расчет амортизации помогает планировать налоги и сохранять деньги для развития. Для средних предприятий, производственной направленности, амортизация основных средств влияет на себестоимость продукции, а для крупных амортизация и выбытие – это стратегический инструмент. Таким образом, изучение данных двух процессов важно для компаний различных размеров. Это помогает сочетать эффективное управление активами, прозрачную отчетность и законное снижение налоговой нагрузки, а значит поддерживать развитие бизнеса.

Тема научной статьи является актуальной, так как за последние несколько лет в Республике Молдова предприятия все больше инвестируют в основные средства. По данным Национального бюро статистики, в 2024 году общий объем инвестиций в долгосрочные активы составил около 42 миллиардов леев, а это почти на 9 % больше, чем в 2023 году. В 2025 году тенденция сохраняется: за первые девять месяцев вложения уже достигли около 25 миллиардов леев, что на 17 % больше, чем в тот же период прошлого года. [Сайт Noi.md., 2025].

Бухгалтерский учет амортизации основных средств.

Амортизация основных средств важна тем, что показывает реальную стоимость активов в балансе и формирует расходы и затраты, влияющие на формирование результата деятельности предприятия.

Выбор корректного метода начисления амортизации – одна из наиважнейших задач бухгалтера, ведь для разных основных средств рекомендуются разные подходы. НСБУ «Долгосрочные нематериальные и материальные активы» устанавливает три метода начисления амортизации: линейный, метод единиц производства и метод уменьшаемого остатка [Национальные стандарты, 2013]. На данный момент в Республике Молдова большинство предприятий используют первый метод – линейный. Это связано с тем, что он наиболее прост в вычислении (бухгалтер делит первоначальную стоимость, отняв от нее остаточную, если таковая планируется, на количество месяцев использования. Полученная сумма начисляется каждый месяц без изменений). Данный метод подходит не всем, и для производственных основных средств, чаще всего станков, машин и т.д., используется метод единиц производства. Здесь амортизация начисляется пропорционально изготовленным единицам продукции на данном оборудовании. Метод уменьшаемого остатка рекомендуется использовать для транспортных средств, ведь наибольшую сумму амортизации мы начисляем в первые месяцы эксплуатации, пропорционально с износом самого автомобиля. Таким образом мы можем сделать вывод, что перед бухгалтером стоит интересная и трудная задача, требующая профессионального суждения. Рассмотрим цели начисления амортизации: финансовую и налоговую.

Следует отметить, что начиная с 2025 года предприятие может начислять амортизацию в целях налогообложения выбрав не только стандартный метод, но и метод ускоренной амортизации. Приведем информацию из Налогового кодекса РМ, статья 26(1), пункт 6.1 *“В отступление от положений части (б) хозяйствующие субъекты, отличные от осуществляющих финансовую, страховую/ перестраховочную деятельность, предусмотренные разделом Классификатора видов экономической деятельности Молдовы, могут использовать метод ускоренной амортизации в течение первого года ввода в эксплуатацию основного средства”*. [Налоговый кодекс, 2024].

Ниже приведем таблицу для более детального рассмотрения расчета амортизации в целях налогообложения. Норма амортизации в целях налогообложения для основных средств устанавливается в соответствии с положениями постановления Правительства РМ №HG941/2020 от 22.12.2020. [Постановление Правительства, 2020].

Условный пример 1. Предприятие владеет принтером, срок полезного использования которого в соответствии с ПП № 8443 составляет от 4 до 6 лет. Предприятие установило 5 лет срок амортизации в целях налогообложения. Первоначальная стоимость принтера 200 000 лей.

В нижеследующей таблице произведем расчет и сравнительный анализ начисления амортизации в целях налогообложения, используя два метода: стандартный и ускоренный.

Таблица 1. Порядок начисления амортизации основных средств в целях налогообложения в РМ

Года	Начисление амортизации в целях налогообложения стандартным методом, лей	Начисление амортизации в целях налогообложения ускоренным методом, лей	Отклонения +/-, лей
1	40 000	100 000	- 60 000
2	40 000	25000	+15 000

3	40 000	25000	+15 000
4	40 000	25000	+15 000
5	40 000	25000	+15 000
итого	200 000	200 000	0

Источник: составлено автором на основании положений статьи 26(1) Налогового кодекса РМ

Стандартный метод рассчитывается просто: 200 000 делим на 5 лет, получаем 40 000 ежегодно в течении всего срока. Как меняется картина при ускоренной амортизации? В первый год согласно статье 26(1) списываем половину первоначальной стоимости, т.е. 100 000 лей, остальные года уже пропорционально: $100\,000/4$ года, получаем 25 тысяч лей за каждый год. Ускоренный метод преследует цель уменьшить налогооблагаемый доход в первый год эксплуатации актива. Как видно из таблицы по ускоренному методу в целях налогообложения, результат в 60 тысяч будет уменьшать налогооблагаемый доход предприятия, и соответственно предприятие уплатит подоходный налог на 7 200 лей меньше в первый год. Это влияет на обязательство бюджету по подоходному налогу, потому что расходы на амортизацию учитываются раньше, а значит, налоговая база снижается. Исходя из данной информации, можно сделать вывод, что посредством выбора метода амортизации предприятие может влиять на формирование обязательству бюджету по подоходному налогу.

Бухгалтерский учет выбытия основных средств.

Причины выбытия основных средств могут быть разные, и каждая имеет свои особенности при отражении в бухгалтерском учете и налогообложении. Самая частая причина выбытия – полностью амортизированное основное средство. Стоимость актива в таком случае полностью списана на расходы, но объект все еще может использоваться на предприятии.

Второй случай – это продажа основного средства. Если объект полностью или частично амортизирован, при продаже учитываем остаточную стоимость и доход от продажи. Разница между остаточной стоимостью и доходом от продажи отражается в финансовом результате.

Еще один случай – это вклад основного средства в уставный капитал. Если предприятие передает актив в качестве вклада в уставный капитал, важно правильно оценить основное средство по справедливой стоимости. Так же согласно статье 103, пункту 29 Налогового кодекса РМ при вкладе основного средства в уставный капитал, НДС не начисляется [Налоговый кодекс, 2024].

Рассмотрим пример вклада в уставный капитал основного средства: предприятие вносит вклад в уставный капитал оборудованием, рыночная стоимость которого составляет 100 000 лей. Балансовая стоимость оборудования 10 тысяч, начисленная амортизация 90 000 тысяч леев. Соответственно, бухгалтерские записи будут следующие:

Списывается стоимость оборудования:

1. На балансовую стоимость:

Дебет счета 721 «Расходы, связанные с долгосрочными активами» -10 000 лей;

Кредит счета 123 «Основные средства» -10 000 лей.

2. На сумму накопленной амортизации:

Дебет счета 124 «Амортизация основных средств» - 90 000 лей;

Кредит счета 123 «Основные средства» - 90 000 лей.

Отражаются инвестиции в уставный капитал:

Дебет счета 141 «Долгосрочные финансовые инвестиции в неаффилированные стороны» -100 000 лей;

Кредит счета 621 «Доходы от операций с долгосрочными активами» - 100 000 лей.

Выводы.

Амортизация и выбытие основных средств – это ключевые процессы управления активами любого предприятия. Они не только отражают амортизацию и движение имущества, но и напрямую влияют на финансовый результат и налоговую нагрузку.

Главные выводы, в заключении данной научной работы:

1. С помощью разных методов начисления амортизации основных средств можно планировать финансовые показатели и оптимизировать подоходный налог. Стандартный метод начисления амортизации в целях налогообложения показывает реальную стоимость и стабильный результат, а ускоренный метод позволяет уменьшить подоходный налог предприятия в первый год и поддерживать оборотные средства.
2. Выбытие основного средства имеет разные цели в зависимости от ситуации: при продаже учитывается финансовый результат; при полной амортизации важно корректно списать остаточную стоимость основного средства; при вкладе в уставный капитал применяются особые правила, включая отсутствие НДС и учет справедливой стоимости.
3. Для всех типов предприятий, малых, средних и крупных, грамотное управление амортизацией и выбытием основных средств повышает точность финансовой отчетности, прозрачность налогового учета и финансовую устойчивость бизнеса.

Библиография:

1. Налоговый кодекс Республики Молдова № 1163-XIII от 24.04.1997 (в ред. от 01.01.2024). Опубликован в *Monitorul Oficial*, № 62, ст. 522. Получено с https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=117030&lang=ru
2. План счетов бухгалтерского учёта финансово-хозяйственной деятельности предприятий. Общий план счетов бухгалтерского учёта и методологические нормы применения счетов. (2014). Получено с https://monitorul.fisc.md/shop/archive/sncnoi_rus2017.html/
3. Национальное бюро статистики Республики Молдова. Получено с <https://statistica.gov.md/ru>
4. Какова динамика инвестиций в долгосрочные активы в Молдове. (2025, 28 ноября). *Noi.md*. Получено с <https://noi.md/ru/jekonomika/kakova-dinamika-investicij-v-dolgosrochnye-aktivy-v-moldove>
5. Национальный стандарт бухгалтерского учёта «Долгосрочные нематериальные и материальные активы» № 118 от 06.08.2013. Получено с https://www.legis.md/cautare/getResults?lang=ru&doc_id=130812
6. Постановление Правительства Республики Молдова № HG941/2020 от 22.12.2020 об утверждении Каталога основных средств. Опубликовано в *Monitorul Oficial*, № 372–382, ст. 1141. Получено с https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131787&lang=ru

Bun de tipar 05.06.2026
Coli editoriale 27,55. Coli de autor 27,0. Coli de tipar 40,75.
Comanda nr. 46.

Serviciul Editorial-Poligrafic
al Academiei de Studii Economice din Moldova
Chişinău, MD-2005, str. Bănulescu-Bodoni 59.
Tel.: 022-402-910